ကမ္ဘာရေးရာ
GLOBAL AFFAIRS

အမှတ် (၁၃) ဧပြီ ၂၀၂၂

Active Defence နှင့် အစပျိုးလာသည့် ရုရှား - ယူကရိန်းစစ်ပွဲမှသည်. . .

urQa&;&m

t rwSf(13) {lyD? 2022

urÇma&;&m

trSwf (13) {ylD 2022

jrefrma&;&mavhvmrSKtzGJ

jrefrma&;&m
trSwf- (22-24)? yxrxyf? yef;qkdwefv rf?
aum uf wH;rlU? f&ef uk rU
zkef 01- 8387568
Email: myanmaaffairs@gmail.com

jrefrma&;&mav vma&; tzGJU xkwa0onf/	
weEkd;	5500 ukyf
tkyfa&	1500
vkyfief;tzGJUESif;	jrefrma&;&mavvma&; tzGJU
xkwa0ol	0g;tmifrif;obdef (02506)
ykHESdyfol	

rmwum

t ,fDwmpum;

Active Defence နှင့် အစပျိုးလာသည့် ရုရှား–ယူကရိန်းစစ်ပွဲမှသည် . . . ၉

t xl,aqmif;yg;

၁။ ယူကရိန်းမှသည် ၁၅
ukdkdf

၂။ ကစားပွဲကြီးကြီး လောင်းကြေးမြင့်မြင့် ၂၃
Big Game, High Bet
aeZifvwf

၃။ ယူကရိန်း– ရုရှား ပဋိပက္ခနောက်ကြောင်း ၂၉
&xJ(oD)

၄။ တရုတ်ရဲ့ ယူကရိန်းပြဿနာ ၃၅
Ekbpfkf

၅။ ရုရှား–ယူကရိန်း စစ်ပွဲနှင့် ၁၉၇၉ ခုနှစ် တရုတ်–ဗီယက်နမ် စစ်ပွဲ ၄၅
ဘာကြောင့် ကွဲပြားခြားနားရတာလဲ
ausmfEkwif

၆။ ယူကရိန်းစစ်ပွဲလွန် ကမ္ဘာအား မှန်းဆခြင်း ၅၁
ykfwif

Ekdif&;

၇။ ရှီကျင့်ဖျင် ပုံဖော်နေသော ကမ္ဘာ့အစီအစဉ်သစ် ၅၇
atmifrwfpnfol

၈။ အမေရိကန်တို့ အာရှဒေသမှာ အာဏာပြန်လည်တည်ဆောက်နိုင် ၆၅
မှာလား
oefxkdpfk(tnmajr)

၉။ ကမ္ဘာကို ရစ်ခွေလိုသော တရုတ်နဂါး ၇၅
xlopfatmif

၁၀။ ဂျာမနီနိုင်ငံ၏ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံအပေါ် မူဝါဒအပြောင်းအလဲ ၈၃
ရှိနိုင်မလား
ax,GkeG

pDGa&;

၁၁။ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုမှ ပူတင်ရခဲ့သည့် ပညာ ၉၁

armifarmifjrifhbdef(pufwuúodkvf)

၁၂။ ဗဟိုဘဏ်အတိုးနှုန်း အပြောင်းအလဲနှင့် ရိုက်ခတ်မှု ၁၀၁

oefjrif0

၁၃။ အာရှငွေကြေး မြင်ကွင်း ၁၀၉

e'D

၁၄။ ဂလိုဘယ်အင်ဖလေးရှင်းဝေဒနာ ပြန်ထလာသလား ၁၁၅

apmEkdf(tok;ukdab;m*aA')

ppfa&;

၁၅။ နေတိုး တံခါးပိတ်ချိန်ကျပြီ ၁၂၃

[efvwf

၁၆။ ဖြန့်ကြက်လာသော လေးပွင့်ဆိုင် ကာကွယ်ရေးအုပ်စု (Quad) ၁၃၁

at;xGef;rif;

၁၇။ ရုရှားနှင့်တရုတ်နိုင်ငံတို့၏ ဟိုက်ပါဆောနစ် လက်နက်များ ၁၃၇

&ufrJef

၁၈။ အရှေ့တောင်အာရှတွင် လက်နက်အပြိုင်အဆိုင် တပ်ဆင်မှု ၁၄၅
စတင်နေပြီလား

a'gufwmEkdfaqGD

၁၉။ ဂွာဒယ်ကန်နယ်တိုက်ပွဲစဉ် လေ့လာသုံးသပ်ချက်မှ တရုတ်ပြည်သူ့ ၁၅၁
လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်၏ စစ်ဆင်ရေးဆိုင်ရာ အယူအဆများ

aUsmfZ

၂၀။ ရုရှား-ယူကရိန်းစစ်ပွဲ ရက်စွဲမှတ်တမ်းများ ၁၅၇

jrefma&;&mavhvmma&;tzGJ

vlrIpDG;

၂၁။ ဂရပ်ဖ်များကပြောသော ကမ္ဘာ့အပြောင်းအလဲများ ၁၆၃

aUsmfusmfvdI (SMART)

၂၂။ တရုတ်အစိုးရ၏ ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးရေး မဟာဗျူဟာ ၁၆၉

armifbkw(tnmajr)

၂၃။ ဆင်းရဲမှုအမျိုးမျိုး လျှော့ပါးရေးနှင့် စဉ်ဆက်မပြတ် တိုးတက်မှုရှိရေး ၁၇၉

&ef;roif

ucef;rma&;

၂၄။ ငှက်ဖျားရောဂါနဲ့ လူသားအားပြိုင်မှု ၁၈၇

a'gufwmjrifbef;

၂၅။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် သေဆုံးမှုကို ဖြစ်စေသည့် အကြီးအမားဆုံး အကြောင်းအရင်းများ ၂၀၁

a'gufwmjrifbef;xGef;(jynfolY usef;rma&;)

ekdifiHwum qufqHa&;

၂၆။ ရုရှားနှင့် ဗဟိုအာရှနိုင်ငံများ ဆက်ဆံရေး ၂၁၁

a&Tefar

enf;ynm

၂၇။ နေသူရိန်၏ အရှိန်အဝါဖြင့် လျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်ခြင်း ၂၁၇

o'¨ma&;q&mukdkxdkif

၂၈။ နျူကလီးယားခေတ်ပေါင်းဖိုများ၏ အနာဂတ်အလားအလာ ၂၂၃

pef;vGifrm0if;

၂၉။ အဆင့်မြင့် စက်ရုပ်များ ၂၂၉

wm&m0ifxGef;

obm0ywf0ef;usif

၃၀။ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲတို့၏ ခိုလှုံရာ ၂၃၅

oefYjrifbef

၃၁။ ဥရောပသမဂ္ဂနှင့် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲရေး ၂၄၁

cifarmifcdkif

အယ်ဒီတာ့စကား

Active Defence နှင့် အစပျိုးလာသည့် ရုရှား-ယူကရိန်းစစ်ပွဲမှသည် . . .

“ ရုရှား-ယူကရိန်းပြဿနာတွင် မဟာအင်အားကြီး
နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်သော တရုတ်၏
အခန်းကဏ္ဍသည်လည်း အရေးပါလှသည်။
ပေကျင်းအနေဖြင့် ပါးနပ်စွာ
ကြိုးတန်းလျှောက်ဖို့ ကြိုးစားခဲ့ရသည်။
၁၉၅၀ ပြည့်နှစ် စောစောပိုင်းကာလတွင်
တရုတ်နှင့် ဆိုဗီယက်တို့ ပုလဲနံသင့် ပူးနေခဲ့ကြသည်။
နှစ် ၃၀ ကာလတစ်လျှောက်လုံး
ဆက်ဆံရေးသည် စိုက်လိုက်မတ်တတ်
မှန်မှန်တိုးတက်ခဲ့ကြသည် ”

နွေဦးနှင့်အတူ မြန်မာနှစ်သစ် (မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၃၈၄ ခုနှစ်)ကို ကြိုဆိုရင်း ကမ္ဘာ့ရေးရာကို ရှုမြင်ကြည့်လျှင် အမေရိကန်နှင့် ရုရှားတို့၏အားပြိုင်မှုသရုပ်သဏ္ဌာန်များကို တွေ့မြင်နေရသည်။ နှစ်ဆယ်ရာစု၏ ဒုတိယနှစ်ဝက်ကာလ အများစုတွင် အမေရိကန်နှင့် ရုရှားနိုင်ငံတို့သည် ကမ္ဘာ့အင်အားနှင့် ဦးဆောင်ဦးရွက်ပြုရေးအတွက် ပြိုင်ဆိုင်နေခဲ့ကြသည်။ ဆိုဗီယက် ပြည်ထောင်စု ပြိုပျက်ခြင်းသည် ခေတ်သစ်သမိုင်းတွင် နယ်ပယ်ဒေသများကို ယင်း၏အင်အားလက်လွှတ်ရမှု ထူးခြားဖြစ်စဉ်တစ်ရပ် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ရုရှားသည် စီးပွားရေးအရ၊ လူဦးရေအရ၊ နိုင်ငံရေးအရ ပိုမိုတက်ကြွသော နိုင်ငံများနှင့် နိုင်ငံရေးအုပ်စုများ၏ ဝန်းရံမှုကို ခံနေရသည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၄ ရက်နေ့ နံနက်အစောပိုင်းတွင် ရုရှားတို့သည် ယူကရိန်းကို စတင်တိုက်ခိုက်ကြောင်း တရားဝင်ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့ရာ ရုရှား–ယူကရိန်းစစ်ပွဲဟု ကမ္ဘာ့သမိုင်း စာမျက်နှာတွင် ပေါ်လွင်ထင်ရှား မှတ်တမ်းဝင်လာခဲ့သည်။

လတ်တလောကာလတွင် လူအများစိတ်ဝင်စားမှုအရှိဆုံး ရုရှား–ယူကရိန်း စစ်ပွဲအကြောင်း ဘက်စုံထောင့်စုံ သိရှိသုံးသပ်ရန် အထူးဆောင်းပါး ၆ ပုဒ်ကို ဝေဝေဆာဆာ တင်ပြထားပါသည်။ အထူးဆောင်းပါးရှင်များဖြစ်သော ကိုကိုလှိုင်၊ နေဇင်လတ်၊ ရဲထွန်း (သီပေါ)၊ နိုင်သစ်နိုင်၊ ကျော်နိုင်တင့်နှင့် ပိုက်တင်တို့၏ တင်ပြပုံများသည် ရုရှား–ယူကရိန်းစစ်ပွဲ၏ ပန်းချီကားကို ခြယ်မှုန်းထားသကဲ့သို့ ရှိသည်။ သို့သော် မပြီးသေးသော ပန်းချီကားတစ်ချပ်ဟု ဆိုရမည်ပင်။ ကိုကိုလှိုင်၏ “ယူကရိန်းမှသည်” ဆောင်းပါးတွင် သမိုင်းနောက်ခံ၊ လက်ရှိ အနေအထား၊ နှစ်ဖက်ဦးတည်ချက်၊ စစ်ရေးအမြင်သုံးသပ်ချက်နှင့် ရှေ့အလားအလာတို့ကို ဖတ်ရှုမိလျှင် မတည်ငြိမ်သော ကမ္ဘာကြီးကို ရင်ခုန်စွာ ခံစားမိပေမည်။ နေဇင်လတ်၏ ဆောင်းပါးကလည်း တစ်မူထူးခြား နေပြန်သည်။ “ကစားပွဲကြီးကြီး လောင်းကြေးမြင့်မြင့်” ဟု ဖော်ညွှန်းထားသည်ကို ဖတ်ရင်းဖြင့် ပူတင်ရေးဆွဲခဲ့သော Game Plan မည်သို့ အဆုံးသတ်မည်ကို ဆက်လက် စောင့်ကြည့်ရမည်သာ ဖြစ်သည်။

စစ်အေးကာလတွင် ကွန်မြူနစ်နှင့် အရင်းရှင်၊ အရှေ့နှင့် အနောက်ကို ဖော်ညွှန်းသော ဝါဆောနှင့် NATO အားပြိုင်မှုကို သဲကွဲစွာ မြင်ခဲ့ကြရသည်။ ထိုစဉ်က ဆိုဗီယက် ပြည်ထောင်စုသည် ကမ္ဘာ့အကျယ်ပြန့်ဆုံး နယ်နိမိတ်ကို ပိုင်ဆိုင်ထားသော်လည်း ဆိုဗီယက် ပြည်ထောင်စု ပြိုပျက်ပြီးနောက် ကွဲထွက်သွားသော နိုင်ငံများ သို့မဟုတ် ယခင် ဝါဆောစစ်စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံများသည် NATO, EU တို့နှင့် နီးသထက် နီးလာသောအခါ ရုရှားအနေဖြင့် သူ့လုံခြုံရေးအပေါ် စိန်ခေါ်လာသည်ဟု ခံစားရသည်။ ယူကရိန်းသည် NATO အဖွဲ့အတွင်း ပါဝင်ရန် ခြေလှမ်းပြင်လာသည့်အခါ ရုရှားသည် မဟာဗျူဟာမြောက် အမျိုးသားလုံခြုံရေး အစီအမံကို ခင်းကျင်းရတော့သည်။

“ယူကရိန်း–ရုရှား ပဋိပက္ခ နောက်ကြောင်း” ကို ဖော်ညွှန်းသော ရဲထွန်း (သီပေါ) ၏ ဆောင်းပါးကို ဖတ်ရှုကြည့်လျှင် နှစ်နိုင်ငံပြဿနာ ဖြစ်ပွားရခြင်း၏ အခြေခံအကြောင်းရင်း နှစ်ချက်ကို လေ့လာသုံးသပ်နိုင်မည်။ ရုရှားကဲ့သို့ အင်အားကြီးနိုင်ငံနှင့် မဟာဗျူဟာမြောက် ပထဝီဝင် အနေအထားတွင် တည်ရှိသော ယူကရိန်းတို့၏ စစ်ပွဲမှ သင်ခန်းစာ ယူနိုင်ကြောင်း တင်ပြထားသည်ကို စိတ်ဝင်တစား ဖတ်ရှုနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

ရုရှား–ယူကရိန်းပြဿနာတွင် မဟာအင်အားကြီး နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်သော တရုတ်၏ အခန်းကဏ္ဍသည်လည်း အရေးပါလှသည်။ ပေကျင်းအနေဖြင့် ပါးနပ်စွာ ကြိုးတန်းလျှောက်ဖို့ ကြိုးစားခဲ့ရသည်။ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ် စောစောပိုင်းကာလတွင် တရုတ်နှင့် ဆိုဗီယက်တို့ ပုလဲနံသင့် ပူးနေခဲ့ကြသည်။ နှစ် ၃၀ ကာလတစ်လျှောက်လုံး ဆက်ဆံရေးသည် စိုက်လိုက်မတ်တတ် မှန်မှန်တိုးတက်ခဲ့ကြသည်။ သဘောတရားရေး၊ လုံခြုံရေး၊ ဆိုက်ဘာ အာကာသနှင့် ကမ္ဘာရေးရာတို့တွင် အမြင်ချင်း ပိုမိုနီးကပ်ခဲ့ကြသည်။ ရှီနှင့် ပူတင်တို့၏ ရောင်းရင်းခင်မင်မှု၊ အမေရိကန်ကို နှစ်ဦးစလုံးက ရန်သူလိုမြင်မှု အခင်းအကျင်း များနှင့် လက်တွဲခဲ့ကြသည်။ ထိုင်ဝမ်အရေးတွင် တရုတ်၏ ရပ်တည်ချက်ကို ရုရှားက ထောက်ခံခဲ့သည်။ NATO တိုးချဲ့မှုကို မော်စကို အတိုက်အခံပြုသော ကိစ္စကို ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ကတည်းက ရှီ ထောက်ခံခဲ့သည်။

"ပေကျင်းဟာ မော်စကိုကို အသက်ကယ်ကြိုးပစ်ပေးနိုင်ပါတယ်။ ယူကရိန်းအရေး ဟာ တရုတ်သမ္မတ ရှီကျင်းဖျင့်ရဲ့ နိုင်ငံရေးမူဝါဒ၊ အမြော်အမြင်အတိုင်းအဆကို လှစ်ဟပြပါလိမ့် မယ်" ဟု နိုင်သစ်နိုင်၏ "တရုတ်ရဲ့ ယူကရိန်း ပြဿနာ" အထူးဆောင်းပါးတွင် ဖော်ပြထားသည်။ ထူးခြားသည်ကား ယူကရိန်းနိုင်ငံသည် တရုတ်နိုင်ငံ၏ အရေးပါသော ကုန်သွယ်ဖက်နိုင်ငံ ဖြစ်သကဲ့သို့ ရှီ၏ ပထဝီနိုင်ငံရေး ဆောင်ရွက်ချက်တစ်ရပ်ဖြစ်သော ခါးပတ်လမ်း စီမံကိန်းတွင် တရားဝင် စီးပွားဖက်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်နေခြင်းပင်။

ကမ္ဘာ့သမိုင်းကို လေ့လာကြည့်လျှင် ပထမကမ္ဘာစစ်၊ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်၊ တရုတ်–ဗီယက်နမ် စစ်ပွဲစသည့် စစ်ပွဲများအကြောင်း လေ့လာသိရှိခဲ့ကြမည် ဖြစ်သည်။ ယခုဖြစ်ပွားခဲ့သော ရုရှား–ယူကရိန်းစစ်ပွဲက ၁၉၇၉ ခုနှစ် တရုတ်–ဗီယက်နမ် စစ်ပွဲနှင့် ကွဲပြားခြားနားနေသည်။ စင်စစ် နိုင်ငံ ငယ်လေးများ၏ နိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒကို မကျေနပ်သည့် နိုင်ငံကြီးများသည် နိုင်ငံ ငယ်လေးများကို သင်ခန်းစာပေးရန် ကျူးကျော်တတ်ကြသည်။ အခြေခံခြားနားချက်တစ်စုံမှာ ဗီယက်နမ်သည် တရုတ်က ကျားကန်ပေးထားသော နိုင်ငံဖြစ်သော်လည်း ယူကရိန်းသည် အနောက်နိုင်ငံများနှင့် မည်သည့်စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ မဟာမိတ်မျှ ပြုလုပ်ရခြင်း မရှိသေးသည့် နိုင်ငံဖြစ်သည်။ ဗီယက်နမ်ကို တရုတ်ကျူးကျော်တိုက်ခိုက်ခဲ့ခြင်းမှာ Principal enemy theory အရ ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ၁၉၇၈ ခုနှစ်တွင် ဗီယက်နမ်သည် ဆိုဗီယက်နှင့် မဟာမိတ်ဖွဲ့ခဲ့သည်။ ဆိုဗီယက်တို့၏ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုကို ရှောင်ရှားလိုသည့် သဘော သက်ရောက်သည်။ ကန့်သတ်စစ်ပွဲပုံစံ ဖြစ်သည်။ ရုရှား–ယူကရိန်းစစ်ပွဲတွင် ပူတင်၏ စစ်ရေးရည်မှန်းချက်သည် အမြင့်ဆုံးဖြစ်နိုင်ပြီး တန်ဖိုးကြီးကြီး ပေးဆပ်ရသည့်တိုင် ပြင်ဆင်ထားပုံရသည်။ စစ်ပွဲဆိုသည်မှာ အလွန်ရှုပ်ထွေးကာ သတိကြီးစွာထားပြီး ဆောင်ရွက် ရသည့် ကိစ္စမျိုးဖြစ်ကြောင်း ကျော်နိုင်တင့်၏ "ရုရှား–ယူကရိန်း" စစ်ပွဲနှင့် ၁၉၇၉ ခုနှစ် တရုတ်–ဗီယက်နမ်စစ်ပွဲ ဘာကြောင့် ကွဲပြားခြားနားရတာလဲ" အထူးဆောင်းပါးတွင် နှိုင်းယှဉ်ချိန်ဆ သိရှိနိုင်ရန် တင်ပြထားပါသည်။

ပိုက်တင်၏ "ယူကရိန်းစစ်ပွဲအလွန် ကမ္ဘာအား မှန်းဆခြင်း" အထူးဆောင်းပါးက လည်း ထူးခြားနေပြန်သည်။ လူမှုဖြစ်တည်ပုံကို သိသာထူးခြားစွာ ပြောင်းလဲပစ်နိုင်သော ရုရှား–ယူကရိန်းစစ်ပွဲသည် နေတိုးစစ်ရေးဗဟိုပြု မဟာမိတ်အုပ်စုနှင့် ရုရှားနိုင်ငံတို့ ယူကရိန်း

ကို ကြားခံပြီး ဆင်နွှဲသော Proxy War ဟု သတ်မှတ်နိုင်ကြောင်း စာရေးသူက ဖော်ပြထားသည်။ ရုရှားသည် အကန့်အသတ်စစ်ပွဲ (Limited War) ကိုသာ ရည်ရွယ်ထားသည်။ နေတိုးနှင့် ရုရှားကြား ပထဝီစစ်ရေး (Geomilitary) အရ တံတိုင်းကာရံထားလိုသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ အရှေ့ကမ္ဘာ (အာရှ)သည် ယူကရိန်းစစ်ပွဲ၏ နောက်ဆက်တွဲ ဖြစ်ထွန်းမှုများကြောင့် ပိုမိုတိုးတက်လာရန်ရှိသည်ဟု ဆိုထားသည်။ ရုရှား–ယူကရိန်းစစ်ပွဲအလွန်ကာလ သုံးသပ်ချက်များကို စိတ်ဝင်စားဖွယ် ဖတ်ရှုရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ကမ္ဘာရေးရာ စာစောင် အမှတ် (၁၃) တွင် အထူးဆောင်းပါးများနှင့် ယှဉ်တွဲ၍ သုတေသီများ၊ သမိုင်းဖြစ်ရပ်မှန်များကို သိရှိလိုသော စာဖတ်ပရိသတ်များအတွက် ရုရှား–ယူကရိန်းစစ်ပွဲ ရက်စွဲမှတ်တမ်းများ (Timeline) ကို လေ့လာသုတေသနပြု စိစစ်ပြီး ၂၀၂၂ ခုနှစ် မတ်လ ၁၅ ရက်နေ့အထိ ပြုစုတင်ပြထားပါသည်။ ဆက်လက်ပြီး ပြုစုတင်ပြသွားမည်ဖြစ်ကြောင်း အသိပေး အပ်ပါသည်။

ကမ္ဘာရေးရာ စာစောင်အမှတ် (၁၃) တွင် အထူးဆောင်းပါးများနှင့်အတူ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ စစ်ရေး၊ လူမှုစီးပွား၊ ကျန်းမာရေး၊ နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေး၊ နည်းပညာနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ဆောင်းပါးများကို စုံစုံလင်လင် ဖော်ပြထားရာ စာဖတ်သူတို့ ကျေနပ်နှစ်သက်မည်ဟု ယုံကြည်ထားပါသည်။

နိုင်ငံရေး အခန်းကဏ္ဍတွင် "ရှီကျင့်ဖျင် ပုံဖော်နေသော ကမ္ဘာ့အစီအစဉ်သစ်" နှင့် ကမ္ဘာကို ရစ်ခွေလိုသော တရုတ်နဂါး" ဆောင်းပါးတို့က တရုတ်နိုင်ငံ၏ လက်ရှိနိုင်ငံရေး အခင်းအကျင်းကို သုံးသပ်နိုင်မည်ဟု ယူဆပါသည်။ ယင်းနှင့်အတူ ယှဉ်တွဲဖတ်ကြည့်နိုင်ရန် "ဂျာမနီနိုင်ငံ၏ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံအပေါ် မူဝါဒအပြောင်းအလဲ ရှိနိုင်မလား" ဆောင်းပါးကို ဖတ်ကြည့်လျှင် တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ပတ်သက်၍ အတ္တလန္တိတ် ဖြတ်ကျော်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုက ထိရောက်မှုရှိကာ ရေရှည်တည်တံ့မည်ဖြစ်ပြီး US နှင့် EU နှစ်ဖက်စလုံး အတွက် အကောင်းဆုံး အကျိုးစီးပွားများ ဖြစ်စေမည်ဟု သုံးသပ်ထားသည်။ အမေရိကန်တို့၏ အာရှဒေသဆိုင်ရာ မူဝါဒသည် ဗီဒီယိုဖိုင်တစ်ခုကို ကြည့်နေရသကဲ့သို့ ဖြစ်ကြောင်း စင်ကာပူ ခေါင်းဆောင်ဟောင်း လီကွမ်ယုက ဆိုခဲ့သည်။ ဘိုင်ဒန်အစိုးရသည် အာရှဒေသကို တစ်ဖန်ကစားရန် ကြိုးစားနေသည်။ အင်ဒို–ပစိဖိတ်ဒေသတွင် ၎င်း၏ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုကို ပိုမိုချဲ့ထွင်လာနိုင်ခဲ့သည်။ ဤသည်တို့ကို မီးမောင်းထိုးပြသော "အမေရိကန်တို့ အာရှဒေသမှာ အာဏာပြန်လည် တည်ဆောက်နိုင်မှာလား" ဆောင်းပါးတွင် စိတ်ဝင်စားဖွယ် ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

ယူကရိန်းတွင် ဖြစ်ပွားနေသော စစ်ပွဲ၏အကျိုးသက်ရောက်မှုကြောင့် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးသည် အလွန်ဆိုးရွားစွာ ထိခိုက်ခဲ့ရသည်ဟု IMF က အစီရင်ခံစာ ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုများ၊ စက်သုံးဆီဈေးများ မြင့်တက်လာခဲ့သည်။ ဤသည်မှာ Political Economy တွင် ဖော်ညွှန်းကြသည့် Butterfly Effect ပင် ဖြစ်သည်။ ဆိုရသော် လိပ်ပြာတောင်ပံခတ် အကျိုးသက်ရောက်မှုဟု ခေါ်သော သဘောတရားပင် ဖြစ်သည်။ တစ်နေရာတွင် လိပ်ပြာလေး အတောင်ခတ်မှုသည် အခြားတစ်နေရာကို မုန်တိုင်းကြီးတစ်ခုအဖြစ် ပြောင်းလဲသွားစေနိုင်သော သဘောတရားကို ဆိုလိုပါသည်။ စီးပွားရေး အခန်းကဏ္ဍတွင် စောနိုင် (အသုံးချဘောဂဗေဒ) ၏ "ဂလိုဘယ် အင်ဖလေးရှင်း ဝေဒနာပြန်ထလာသလား" ဆောင်းပါးကို

ညွှန်းလိုပါသည်။ ယင်းနှင့် ဆက်စပ်ပြီး "အာရှငွေကြေး မြင်ကွင်း"၊ ဗဟိုဘဏ်အတိုးနှုန်း အပြောင်းအလဲနှင့် ရိုက်ခတ်မှု" တို့ကို ဖတ်ရှုနိုင်ရန် ဖော်ပြထားပါသည်။ ရုရှားနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအတွက် ရပ်တန့်နေသော စီးပွားရေးကို စီမံခန့်ခွဲခြင်းအတွက် ဆောင် ရွက်ခဲ့ရမှုများကို မောင်မောင်မြင့်သိန်း (စက်မှုတက္ကသိုလ်) ၏ "ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုမှ ပူတင်ရခဲ့သည့်ပညာ"ဆောင်းပါးတွင်ဖော်ပြထားသည်။

စစ်ရေးကဏ္ဍတွင် စာဖတ်သူများ၏ စိတ်ဝင် တစားဖတ်ရှုရမည့် ဟိန်းလတ်၏ "နေတိုးတံခါး ပိတ်ချိန်ကျပြီ" ဆောင်းပါးကို ညွှန်းလိုပါသည်။ ထို့ပြင် စစ်လက်နက် ပစ္စည်းများနှင့်ပတ်သက်၍ ပရိသတ်များအတွက် ဗဟုသုတရရှိပြီး လေ့လာနိုင်ရန် ရဲမာန်ခနှင့် ဒေါက်တာနိုင်ဆွေဦးတို့၏ဆောင်းပါးများကို ဖတ်ရှုနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ အေးထွန်းမင်း၏ လေးပွင့်ဆိုင် ကာကွယ်ရေးအုပ်စု (Quad) ၏ဖြန့်ကြက်လာမှုနှင့်အတူ ကျော်ဇေ၏ ဂွာဒယ်ကန်နယ်တိုက်ပွဲစဉ် လေ့လာ သုံးသပ်ချက်ကလည်း စစ်ရေးလေ့လာ သုံးသပ် သူများ အတွက် အကျိုးရှိစေမည် ဖြစ်ပါသည်။

ကမ္ဘာရေးရာ စာစောင်အမှတ် (၁၃) တွင် လူမှုစီးပွားကဏ္ဍတွင် ကျော်ကျော်လှိုင် (SMART) ၏ ဂရပ်ဖ်များကပြောသော ကမ္ဘာ့အပြောင်းအလဲများကို စိတ်ဝင်စားဖွယ် ဖတ်ရှုနိုင်ရုံမျှမက "တရုတ်အစိုးရ၏ ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးမဟာဗျူဟာ"ဆောင်းပါးတွင် အတုယူစရာများ တွေ့ရသည်။ ထို့ပြင် "ဆင်းရဲမှု အမျိုးမျိုး လျော့ပါးရေးနှင့် စဉ်ဆက်မပြတ် တိုးတက်မှု ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင် ၁၇ ခုကို လေ့လာသိရှိ ဖတ်ရှု နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ကမ္ဘာရေးရာစာစောင်အမှတ် (၁၃)တွင် ပါရှိနေကျ ကျန်းမာရေး၊ နိုင်ငံတကာ ဆက်ဆံရေး ဆောင်းပါးများအပြင် နည်းပညာ အခန်း ကဏ္ဍတွင် နေသူရိန်အရှိန်အဝါဖြင့် လျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ အဆင့်မြင့်စက်ရုပ်များနှင့် နျူကလီးယား ဓာတ်ပေါင်းဖို များ၏အနာဂတ် အလားအလာများကိုဗဟုသုတအဖြစ် သိရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အခန်း

“ ကမ္ဘာရေးရာ စာစောင် အမှတ် (၁၃) တွင် လူမှုစီးပွားကဏ္ဍတွင် ကျော်ကျော်လှိုင် (SMART)၏ ဂရပ်ဖ်များကပြောသော ကမ္ဘာ့အပြောင်းအလဲများကို စိတ်ဝင်စားဖွယ် ဖတ်ရှုနိုင်ရုံမျှမက တရုတ်အစိုးရ၏ ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး မဟာဗျူဟာ ဆောင်းပါးတွင် အတုယူစရာများ တွေ့ရသည် ”

ကဏ္ဍတွင် ဥရောပသမဂ္ဂနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲရေး၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲတို့၏ ခိုလှုံရာ ဆောင်းပါးတို့ကို ဖတ်ရှုနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

နိဂုံးချုပ်ဆိုရသော် ယနေ့ကမ္ဘာကြီးသည် ကျန်းမာရေးပြဿနာများ၊ သဘာဝဘေး အန္တရာယ်များအပြင် စစ်ရေးပဋိပက္ခများနှင့် ကြုံတွေ့နေရပြီ ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံတိုင်းသည် မိမိနိုင်ငံ၏ အမျိုးသား အကျိုးစီးပွားကို ဦးစားပေးကြစမြဲပင် ဖြစ်သည်။ ယခုအခါ ကမ္ဘာ့အင်အား ကြီး နိုင်ငံများသည် မိမိတို့ နိုင်ငံ၏ အမျိုးသား အကျိုးစီးပွားကို ဖော်ဆောင်ရာတွင် Active Defence အယူအဆကို ကျင့်သုံးလာကြသည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ ၂၄ ရက်နေ့တွင် ရုရှားနိုင်ငံက ယူကရိန်းနိုင်ငံအတွင်းသို့ အထူးစစ်ဆင်ရေး လုပ်ဆောင်မည်ဟု ရုရှားသမ္မတ ပူတင်က ထုတ်ပြန်ကြေညာခြင်းဖြင့် ရုရှား-ယူကရိန်းစစ်ပွဲ စတင်ခဲ့သည်။ ဤသို့သော ရုရှား၏ Active Defence ကြောင့် အမေရိကန်နှင့် နေတိုးအဖွဲ့တို့ အံ့သြခဲ့ရသည်။ ရုရှား၏ လက်ဦးမှု ရယူတိုက်ခိုက်ခြင်းကြောင့် လိပ်ပြာတောင်ပံခတ်အကျိုး (Butterfly Effect) ကို စောင့်ကြည့်ခြင်းဖြင့် ရုရှား-ယူကရိန်းစစ်ပွဲမှသည်.......။

အယ်ဒီတာအဖွဲ့

ယူကရိန်းမှသည်

ကိုကိုလှိုင်

“ ဒီစစ်ပွဲက ရုရှားနဲ့ ယူကရိန်းတို့အကြားက
စစ်ပွဲသက်သက်မျှ မဟုတ်ပါဘူး။
သဘောတရားရေးအရဆိုရင် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ
လစ်ဘရယ်ဝါဒနဲ့ လက်တွေ့သရုပ်မှန်
အမျိုးသားရေးအထိုင်တို့ ထိပ်တိုက်တွေ့ကြတဲ့ပွဲပါ။
နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးနဲ့ ပထဝီနိုင်ငံရေးအမြင်အရ
ကြည့်ရင်တော့ နှုတ်ခမ်းသားနယ်မြေအင်အားစုကြီး
(အမေရိကန်+ ဥရောပ)နဲ့ အင်အားတောင့်တင်းလာတဲ့
နှလုံးသားနယ်မြေ အင်အားစု (ရုရှား+တရုတ်)တို့
အတိအလင်း အားပြိုင်ကြတဲ့ပွဲပါ ”

ယူကရိန်းအခြေအနေနဲ့ပတ်သက်လို့ သုံးသပ်မိသမျှ အကျဉ်းချုပ်တင်ပြချင်ပါတယ်။

နောက်ခံ

နောက်ခံအကြောင်းအရာမှာသမိုင်းကြောင်းနဲ့ချီပြီး ပြောရရင်တော့ဆုံးနိုင်မှာမဟုတ်လို့လိုရင်းပဲ တင်ပြပါမယ်။ ပထဝီနိုင်ငံရေးအရ ယူကရိန်းဟာ ရုရှားရဲ့ လည်မျိုနဲ့တူပါတယ်။ စစ်ရေးအရ ဥရောပဘက်က ရုရှားကို တိုက်ချင်ရင် နပိုလီယံ၊ ဟစ်တလာတို့ခေတ်ကစပြီး ယူကရိန်းဘက်က ဝင်ခဲ့ကြတာပါ။ စီးပွားရေးအရလည်း ရုရှားအတွက် အဓိကကျတဲ့ ရေနံ နဲ့ သဘာဝဓါတ်ငွေ့ ပိုက်လိုင်းတွေ အများစုရဲ့ ဥရောပထွက်ပေါက်ပါ။ မဟာဗျူဟာ ရေကြောင်းထွက်ပေါက်အရ ရုရှားရဲ့တစ်ခုတည်းသော ရေမခဲတဲ့ဆိပ်ကမ်းတွေရှိတဲ့ ပင်လယ်နက် ထွက်ပေါက်ကို ယူကရိန်း က ထိပ်ကနေ စီးထားတာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ယူကရိန်းက ရုရှားရဲ့လည်မျိုဝလို မရှိမဖြစ်အရေးပါနေတာပါ။

ဒီလိုနေရာကို ရုရှားရဲ့ အဓိက ရန်ဘက်ဖြစ်တဲ့ အနောက်အုပ်စု နေတိုးဘက်က အုပ်စီးနိုင်ဖို့ ကြိုးစားနေတာကြာပါပြီ။ ဆိုဗီယက်ပြိုကွဲပြီး ယူကရိန်းနိုင်ငံစတင်ဖြစ်တည်လာတဲ့ ၁၉၉၁ ခုနှစ် က စပြီး အရောင်တော်လှန်ရေးတွေနဲ့ စခဲ့တာပါ။ သမ္မတအိုဘားမားလက်ထက် ၂၀၁၄ မှာ ယူကရိန်း က ရုရှားနဲ့အဆင်ပြေတဲ့ သမ္မတကို လူထုအုံကြွမှုနဲ့ သမ္မတအိမ်တော်ကိုဝင်စီးပြီး ဖြုတ်ချခဲ့ပါတယ်။ ရုရှားဘက်ကလည်း ပင်လယ်နက်ထိပ်မှာ အရေးပါတဲ့ ခရိုင်းမီးယားကျွန်းဆွယ်ကို ယူကရိန်းဆီက နှစ်ရှည်ငှားရမ်းထားရာကနေ အပြီးသိမ်းသွင်း လိုက်ပါတယ်။

(တကယ်တော့ ခရိုင်းမီးယားက အရင်ကတည်းက ရုရှားနယ်မြေပါ။ ကရူးရှက်က ဆိုဗီယက်ခေတ်မှာ ယူကရိန်း ပြည်နယ်ကို လက်ဆောင်ပေးလိုက်တာပါ။) ဒနိုက်ပါမြစ်အရှေ့ဘက်ခြမ်းက ရုရှားနွယ်ဖွားတွေကလည်း ယူကရိန်း လက်အောက်ကနေ ခွဲထွက်ဖို့ လှုပ်ရှား ပုန်ကန်ခဲ့ကြပါတယ်။

ဒီနောက်ပိုင်းမှာ အနောက်လိုလားတဲ့သမ္မတ ပိုရိုရှင်ကိုတက်လာပါတယ်။ သူက ခြစားလွန်းလို့ လူထုက အော့နှလုံးနာလာတော့ ကြိုမွေးထားတဲ့ နောက်တစ်ယောက်ကို ဆွဲတင်လိုက်တာ အခုသမ္မတ ရုပ်ရှင်သရုပ်ဆောင်ဟောင်း ဇဲလန်းစကီးပါပဲ။ ဇလန်းစကီးရဲ့ စပွန်ဆာက ယူကရိန်း မီဒီယာခရိုနီသူဌေး ကိုလိုမော့စကီးဖြစ်ပြီး သူ့အစုစပ်ပိုင်ဆိုင်တဲ့ ဘူရစ္စမာ ရေနံကုမ္ပဏီက အမေရိကန်ဒီမိုကရက်တွေနဲ့ နက်ရှိုင်းတဲ့ ဆက်နွယ်မှုရှိပါတယ်။ အထူးသဖြင့် အဲဒီတုန်းက ဒုသမ္မတ ဘိုင်ဒင်ဆိုရင် သားဖြစ်သူ ဟန်တာဘိုင်ဒင်ကို အဲဒီကုမ္ပဏီရဲ့ အကြံပေးအဖြစ် ခန့်ထားခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။

ကိုလိုမော့စကီးက ဇဲလန်းစကီးကို ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းဆိုတဲ့ နိုင်ငံရေးဟာသရုပ်ရှင်ကားနဲ့ ယူကရိန်းက ခြစားအကျင့်ပျက်နိုင်ငံရေးသမားတွေကို သရော်ထားတဲ့ဇာတ်လမ်းနဲ့ စင်တင်ပေးခဲ့တယ်။ ၂၀၁၉ သမ္မတ ရွေးကောက်ပွဲမှာလည်း မဲဆွယ်စရိတ်ကို နောက်ကနေ တာဝန်ယူထောက်ပံ့ပေးခဲ့တယ်။ မီဒီယာနည်းနဲ့ ပြိုင်ဘက် လက်ရှိသမ္မတ ပိုရိုရှင်ကို ကြိုတင် သိက္ခာချခဲ့ပြီး အပြတ်အသတ်နိုင်ခဲ့တယ်။ (သို့သော် သူလည်း ဒီပုတ်ထဲက ဒီပဲ ပါပဲ။ သူ့ရဲ့ ကုမ္ပဏီငွေစာရင်းတွေ နိုင်ငံခြားမှာ ဝှက်ထားတာ ပမ်ဒိုရာပေပါဖော်ကောင် ဝက်ဘ်ဆိုက်က ဖွင့်ချထားတာ ရှိပါတယ်။)

> “တိုတိုပြောရင် ဇဲလန်းစကီးလက်ထက်မှာ ယူကရိန်းကို နေတိုးထဲဝင်ဖို့ ကြိုးစားလာတယ်။ သူ့လည်မျိုကို နေတိုးက ဓါးနဲ့လာထောက်မှာ မခံနိုင်တဲ့ ရုရှားက ယူကရိန်းကိုလက်မခံဖို့ နေတိုးကို တောင်းဆိုတာ လက်မခံတော့ အခုလို ဖြစ်လာတော့တာပါပဲ”

တိုတိုပြောရင် ဇဲလန်းစကီးလက်ထက်မှာ ယူကရိန်းကို နေတိုးထဲဝင်ဖို့ ကြိုးစားလာတယ်။ သူ့လည်မျိုကို နေတိုးက ဓါးနဲ့လာထောက်မှာ မခံနိုင်တဲ့ ရုရှားက ယူကရိန်းကိုလက်မခံဖို့ နေတိုးကို တောင်းဆိုတာ လက်မခံတော့ အခုလို ဖြစ်လာတော့တာပါပဲ။

လက်ရှိအနေအထား

မတ်လ ၃ရက်နေ့အထိ လက်ရှိအနေအထား ကတော့ မီးစတစ်ဖက် ရေမှုတ်တစ်ဖက် လို့ပြောရမှာပါ။ တစ်ဖက်က ဘဲလာရုစ်နယ်စပ်မှာ နှစ်နိုင်ငံဆွေးနွေးပွဲတွေ လုပ်နေသလို၊ တစ်ဖက်မှာလည်း စစ်တိုက်နေကြပါတယ်။

ဆွေးနွေးပွဲက သိပ်အရွေ့မရှိလှပါဘူး။ မြေပြင်မှာတော့ ရုရှားတွေက ယူကရိန်းအရှေ့ခြမ်းကို ကဏန်းလက်မလို ညှပ်ပူးညှပ်ပိတ် ဝန်းပတ်သိမ်းယူလာပြီး ပင်လယ်ကမ်းခြေဘက်က ဆိပ်ကမ်းမြို့တစ်မြို့ကတော့ ရုရှားလက်အောက် လုံးဝရောက်သွားပါတယ်။ စစ်ရေးအရ အရှိန်မြှင့်တိုက်လာတာလည်း တွေ့ရပါတယ်။ ယူကရိန်းမြို့တော် ကိဗ်ကတော့ ပတ်ဝိုင်းခံထားရတဲ့သဘောရှိပြီး၊ ပြင်းထန်တဲ့ လက်နက်ကြီးတွေ စတင်သုံးလာတာ တွေ့ပါတယ်။

နှစ်ဖက် ဦးတည်ချက်များ

ရုရှားသမ္မတ ပူတင်အတွက်ကတော့ ဒီစစ်ပွဲဟာ ယူကရိန်းကို အပြီးသိမ်းဖို့လို့ မမြင်ပါဘူး။ သူ့မှာ ကန့်သတ်ရည်မှန်းချက်ရှိပုံရပါတယ်။ ဒါကြောင့် စစ်ပွဲလို့မသုံးဘူး။ အကြွင်းမဲ့စစ်အဖြစ် စစ်ကြေညာချက် မလုပ်ဘူး။ အထူးစစ်ဆင်ရေးလို့ပဲသုံးတာတွေ့ပါတယ်။

“ ရုရှားသမ္မတ
ပူတင်အတွက်ကတော့
ဒီစစ်ပွဲဟာ
ယူကရိန်းကို
အပြီးသိမ်းဖို့လို့
မမြင်ပါဘူး။
သူ့မှာ
ကန့်သတ်ရည်မှန်းချက်
ရှိပုံရပါတယ်။
ဒါကြောင့် စစ်ပွဲလို့မသုံးဘူး။
အကြွင်းမဲ့စစ်အဖြစ်
စစ်ကြေညာချက်
မလုပ်ဘူး။
အထူးစစ်ဆင်ရေးလို့ပဲ
သုံးတာတွေ့ပါတယ် ”

သူ့ရည်မှန်းချက်တွေကတော့ နိုင်ငံရေးအရဆိုရင် ယူကရိန်းမှာ အနောက်ဩဇာခံအစိုးရကို ဖြုတ်ချပြီး ရုရှားနဲ့အလွမ်းသင့်မယ့်သူကို တင်ပေးရေး ဖြစ်မှာပါ။ စစ်ရေးအရဆိုရင်တော့ ရုရှားနွယ်ဖွားတွေအများစုနေထိုင်ကြတဲ့ ဒနိုက်ပါမြစ်အရှေ့ခြမ်း ရုရှားနဲ့ကပ်လျက်နယ်မြေတွေကိုသိမ်းယူပြီး ခွဲထွက်နယ်မြေ ထူထောင်ပေးရေး ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ (နောက် တစ်ဆင့်ကျမှ အဲဒီနယ်မြေတွေကို ရုရှားနိုင်ငံထဲ ပေါင်းစည်းလိုက်နိုင်ပါတယ်။)

ဒီရည်မှန်းချက်တွေကို ဖော်ဆောင်ဖို့ စစ်ရေးအင်အားနဲ့ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းမှု နှစ်ခုပေါင်းပြီး အင်အားကို ကျွမ်းကျင်လိမ္မာစွာ smart power အသုံးချပြီး လုပ်ကိုင်နေပုံရပါတယ်။

ဒီ မှန်းဆချက်ကို အထောက်အကူပြုနေတာကတော့ အခုအချိန်အထိ မြို့တော်ကိဗ်ကို ဝိုင်းရုံပဲ ဝိုင်းထားတာရယ်၊ မြို့သိမ်းနယ်သိမ်းတိုက်ပွဲတွေကို ဒနိုက်ပါမြစ် အရှေ့ခြမ်းမှာပဲ အာရုံ စိုက် လုပ်နေတာရယ်ကို တွေ့ရမှာပါ။

ယူကရိန်းသမ္မတ ဇဲလန်းစကီးရဲ့ ရည်မှန်းချက်ကတော့ ရှင်းပါတယ်။ ရုရှားလို နျူကလီယားပိုင်တဲ့ စစ်အင်အားကြီးကို သမားရိုးကျနည်းနဲ့ ဘယ်လိုမှ မနိုင်နိုင်ဘူး။ ဘယ်နိုင်ငံ စစ်အုပ်စုကမှလည်း ဝင်ကူတိုက်ပေးမှာ မဟုတ်ဘူး။ ဒါကြောင့် ပြည်သူ့စစ်မဟာဗျူဟာနဲ့ မြို့ပြပြောက်ကျားပုံစံ သွားရမယ်။ အနောက်အုပ်စုရဲ့ ရုပ်ဝတ္ထုနဲ့ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ မီဒီယာ အားကို ရနိုင်သမျှယူမယ်။ မိန်းမနဲ့ကလေးတွေကို ဒုက္ခသည်အဖြစ် အနောက်နိုင်ငံတွေမှာ ရှောင်ခိုင်းထားပြီး ရေရှည်စစ် protracted war ၊ အမှည့်ခြွေစစ် war of attrition ဆင်နွှဲမယ်။ ရုရှားနဲ့ဝေးပြီး အနောက်မဟာမိတ်တွေနဲ့နီးတဲ့ Lviv မြို့ကို အခြေခံပြီး ခံစစ်ဆင်မယ်။ နိုင်ငံခြားတပ်ဖွဲ့တွေကို ဖော်လံတီယာ အပျော်တမ်းတပ်ဆိုပြီး ကိုရီးယားစစ်ပွဲကာလတုန်းက တရုတ်တွေဝင်သလို၊ ကုလသမဂ္ဂတပ်အမည်ခံပြီး အမေရိကန်တွေဝင်သလို ဖိတ်ခေါ်ပြီးတိုက်မယ်။ ရေရှည်စစ်ဆင်နွှဲ နိုင်အောင် အချိန်ဆွဲနိုင်ဖို့နဲ့ နိုင်ငံရေးစင်မြင့်အဖြစ် နာမည်ကောင်းရယူဖို့ စေ့စပ်ဆွေးနွေးပွဲကို အသုံးချမယ်။ ဒီလိုနဲ့ နှစ်ဖက်စလုံးက ကိုယ့်အကျိုးစီးပွားအတွက် ကိုယ်စီအကြံတွေနဲ့ အကွက်ဆင်နေကြတာကို မြင်နေရပါတယ်။

ရှုထောင့်ပေါင်းစုံမှ သုံးသပ်ချက်

ဒီစစ်ပွဲက စစ်ရေးအမြင်နဲ့ကြည့်ရင် အလွန်စိတ်ဝင်စားဖို့ကောင်းပါတယ်။ စစ်သဘောတရား milirary doctrine တွေအရ စစ်စတင်တာနဲ့ ပစ်အားနဲ့စစ်ကစားမှုကို သာလွန်အင်အားသုံးပြီး ရန်သူကို ချောက်ချားတုန်လှုပ်အောင် shock and awe လုပ်ရမယ်။ ရန်သူရဲ့ တိုက်ပွဲဝင် စိတ်ဓါတ် will to fight ကို ရိုက်ချိုးပြီး အခြေအနေဖန်တီးနိုင်ခွင့် initiative ကို မိမိဘက်မှာ အမြဲရှိစေရမယ်။

ဒါကြောင့် အမေရိကန်ဆိုရင် ပင်လယ်ကွေ့ စစ်ပွဲကာလတုန်းက သူ့ရဲ့ လေကြည်းစစ်ဆင်မှု Air Land Warfare သဘောတရားမှာ ပွဲစတာနဲ့ ရန်သူ့ ရှေ့တန်းတပ်ဖွဲ့ကို အခုနောက်ပိုင်း ရုရှားစသုံးလာတဲ့ ပေါင်၅၀၀၀ သာမိုဘားရစ် ဗုံးတွေသုံးပြီး တိုက်စစ်ကို ရိုက်ချိုးပစ်ခဲ့တယ်။ တစ်ချိန်တည်းမှာ နောက်တန်းဌာနချုပ်ရဲ့ ကွပ်ကဲထိန်းချုပ်ဆက်သွယ် ထောက်လှမ်းမှု C4ISR စနစ်ကို လေကြောင်းကနေ တိုက်ခိုက်ဖျက်ဆီးလိုက်တယ်။ ထောက်ပံ့ရေးစနစ်ကို ကြားဖြတ်ချေမှုန်းတယ်။ နည်းပညာမယှဉ်နိုင်တဲ့ အီရတ်တပ်ဖွဲ့တွေ အချိန်တိုအတွင်း တပ်ပျက်သွားခဲ့တာပါ။ ၁၉၉၉ ကိုဆိုဗိုစစ်ပွဲတုန်းကလည်း မဟာဗျူဟာမြောက်ဗုံးကြဲမှုဆိုပြီး စစ်မြေပြင်မဟုတ်တဲ့ ဆားဗီးယားမြို့တော် ဘဲလဂရိတ်ရဲ့ ရေမီးထောက်ပံ့ရေးလမ်းကြောင်းတွေ အားလုံးကို ဗုံးကြဲပစ်တာ တရုတ်သံရုံးတောင်မှ အဆစ်ပါသွားပါသေးတယ်။

အခု ကိုပူတင်ကတော့ သဘောကောင်းလှစွာနဲ့ အဲဒါမျိုးတွေ ဘာမှ မလုပ်သေးဘူး။ ယူကရိန်းမှာ စစ်ဖြစ်တယ်သာဆိုတာ မီးလည်းမပျက်၊ရေလည်းမပျက်၊ မီးရထားတွေလည်း ပြေးဆွဲမြဲ။ ထောက်ပို့လမ်းကြောင်း လမ်းတံတားတွေလည်း အဖျက်မခံရသေး။ တယ်လီဖုန်း အင်တာနက်တွေလည်း မပြတ်သေး၊ ရုပ်မြင်သံကြားတာဝါတိုင်တောင် မနေ့တစ်နေ့ကမှ ပစ်ချိုးခံရတာတွေ့ပါတယ်။

ဒါတင်ပဲလားဆိုတော့ ခြေလျင်တင့် ပူးပေါင်းစစ်ဆင်ရေးထုံးစံအရ ခြေလျင်က တင့်ကို ရန်သူ့တင့်ဖျက်ရန်က ကာကွယ်ပေးရမယ်။ အဲဒါလည်း မတွေ့ဘူး။ ရုရှားတင့်တွေက ဥရောပကထောက်ပံ့တဲ့ ပဲ့ထိန်းဒုံးစာတွေ ခဏခဏမိနေတာတွေ့ရတယ်။ ရုရှားတင့်တပ်ဖွဲ့တွေက ယူကရိန်းပြည်သူတွေ လက်ဗလာနဲ့ ရှေ့ကနေတားပြီးဆဲနေတာတောင် ရပ်ပေးထားတာတွေ့နေရပါတယ်။ ခြေလျင်စစ်သားတစ်ယောက်ဆိုလည်း ယူကရိန်း ကလေးမလေးက လက်သီးနဲ့ရွယ်ပြီး နောက်ကလိုက်အော်ဟစ်ရန်လုပ်နေတာတောင် ဘာမှပြန်မလုပ်ဘူး။ ဒီလိုပုံစံမျိုး ဒုတိယကမ္ဘာစစ်နောက်ပိုင်းဖြစ်ခဲ့တဲ့ ဗီယက်နမ်၊ အာဖဂန်၊အီရတ်၊ လစ်ဗျား၊ ဆီးရီးယား၊ ယီမင် စတဲ့ ဘယ်စစ်ပွဲမှာမှ မတွေ့ဖူးခဲ့ပါဘူး။ အဲဒီမှာတော့ မသင်္ကာရင် အရင်ပစ် နောက်မှမေး Shoot first, ask later မူကို ကျင့်သုံးခဲ့ကြတာပါပဲ။

အဲတော့ အခုစစ်ပွဲမှာ ရုရှားဘက်က ယဉ်ကျေးတဲ့စစ်ပွဲ civilized war ပုံစံမျိုးကို (အခုအထိ) ကျင့်သုံးနေတယ်လို့ မြင်နေရပါတယ်။ အဲဒါကိုက ဆန်းတယ်လို့ပြောရမှာပါ။ တကယ်တော့ စစ်တိုက်တယ်ဆိုတာ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်တဲ့ အလုပ်တစ်ခုပါ။ စစ်ဦးဘီလူးလို့ ဆိုကြပါတယ်။ ယဉ်ကျေးတဲ့စစ်ပွဲဆိုတာက ဘုန်းကြီးနဲ့ဘီးဆိုတာလို နည်းနည်းခွကျတဲ့ ဆန့်ကျင်တွဲဖက် oxymoron အသုံးမျိုးပါပဲ။ အခုဟာက အလယ်ခေတ် စစ်သူရဲကောင်း knight တွေ စစ်တိုက်သလို အရပ်သားတွေ မထိခိုက်စေဘဲ စစ်သည်ချင်း စီးချင်းထိုးကြတဲ့ ပုံစံမျိုး လုပ်လာတာ တွေ့ရတာဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကလည်း ရုရှားတွေဘက်က အကြောင်းရှိပါတယ်။ သူတို့ကို ကျူးကျော်သူဆိုပြီး အနောက်အုပ်စုနဲ့ ကမ္ဘာ့မီဒီယာတွေမှာ ပုံဖော်ခံထားရတယ်။ နိုင်ငံတကာဥပဒေအရလည်း အချုပ်အခြာအာဏာပိုင် နိုင်ငံတစ်ခုကို မိမိကိုယ်ကိုခုခံခွင့်ကလွဲလို့ စစ်ပြုခွင့်ပေးမထားဘူး။ အခုခေတ်ကလည်း လူတိုင်းကဖုန်းကိုယ်စီနဲ့ မီဒီယာသမားဖြစ်နေကြတော့ အစစအရာရာသတိထားနေကြရတာပါ။ ၁၉၄၉ခုနှစ် စစ်ဆင်နွှဲမှုဆိုင်ရာ ဂျီနီဗာကွန်ဗင်းရှင်းအရ စစ်ဆင်နွှဲရာမှာ အရပ်သားတွေကို ကာကွယ်ပေးထားတော့ အထိန်းမတတ်ရင် စစ်ရာဇဝတ်မှုက စောင့်နေမှာပါ။

ဘက်စုံစစ်ပွဲအသွင်

ယူကရိန်းတွေဘက်ကျတော့လည်း ဒါက မီဒီယာစစ်ပွဲ၊ဥပဒေစစ်ပွဲနဲ့ သံတမန်ရေး၊နိုင်ငံရေး၊စီးပွားရေးစစ်ဆင်မှုတွေပေါင်းစပ်ထားတဲ့ဘက်စုံစစ်ပွဲဆင်နွှဲနေတာဖြစ်ပါတယ်၊တကယ်တော့ ယူကရိန်းဆိုတာက ကြားခံနယ်ရုပ်မျှသာပါပဲ။ နောက်ကွယ်က ကြိုးကိုင်လှုပ်ရှားနေတာကတော့ အနောက်အုပ်စုပါ။ ဒီအနောက်အုပ်စုကတော့ ဦးမော့ခေါင်းထောင်လာတဲ့ ရုရှားကို အထူးသဖြင့် ခေါင်းမာပြီး သဘောထားပြင်းထန်တဲ့ သမ္မတပူတင်ကို ဖြစ်နိုင်သမျှ နည်းလမ်းပေါင်းစုံနဲ့ ဒီတစ်ကြိမ်မှာ ဝိုင်းပြီး ဆွမ်းကြီးလောင်းရင်း အပီသိပ်ချင်တဲ့ သဘောပါပဲ။

ဒီနေရာမှာလည်း ဒီတစ်ခါက အတော်ထူးခြားပါတယ်။ ရုရှားကို သင်းကွဲ အထီးကျန်ဖြစ်စေဖို့ ဘက်စုံထောင့်စုံက ဝိုင်းတိုက်နေကြတာတွေ့ရပါတယ်။ စီးပွားရေးနဲ့ ဘဏ္ဍာရေးပိတ်ဆို့မှုပေါင်းစုံ၊ သံခင်းတမန်ခင်းအရ ရုရှားကို ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီက ထုတ်ပယ်ဖို့၊ ကုလအထွေထွေညီလာခံမှာ ပြစ်တင်ရှုတ်ချ၊ လူ့အခွင့်အရေးကောင်စီမှာ အရေးယူ

ဖို့လုပ်၊ ICC တရားရုံးမှာ စစ်ရာဇဝတ်မှုနဲ့ တရားစွဲ၊ အားကစားအဖွဲ့ပေါင်းစုံက သပိတ်မှောက် ထုတ်ပယ်၊ ရုရှားလေကြောင်းလိုင်းတွေကို ဖြတ်ကျော်ပျံသန်းခွင့်ပိတ်။ သူတို့ကို အကြီးအကျယ်ထိခိုက်မယ့် စွမ်းအင်ရေနံဝယ်ယူရေးကိစ္စမျိုးကလွဲလို့ ရုရှားကို ကမ္ဘာ့အသိုက်အဝန်းကနေ ဝိုင်းဝန်းတိုက်ခိုက် ဖယ်ထုတ်ချင်ကြတဲ့သဘောမျိုးတွေ့လာရပါတယ်။ နောက်ဆုံး သစ်ပင်သက်တမ်းရှည်ပြိုင်ပွဲမှာတောင်မှ ရုရှားက သက်တမ်းနှစ်၁၈၀ကျော် သစ်ပင်အိုကြီးကို ပြိုင်ပွဲက ထုတ်ပယ်လိုက်တယ် လို့ဆိုပါတယ်။ ရုရှားကို ကမ္ဘာ့မကောင်းဆိုးဝါး ကျူးကျော်သူ၊ အပြစ်မဲ့အရပ်သားတွေ ကို မညှာမတာ သိမ်းကျုံးသတ်ဖြတ်နေသူဆိုတဲ့ ပုံရိပ်ဖော်ပြီး Demonization ဘီလူးသရဲလို့ တစ်ကမ္ဘာလုံးက မြင်လာအောင် မီဒီယာနည်းလမ်းပေါင်းစုံနဲ့ လုပ်နေကြတာတွေ့ပါတယ်။

> “ရုရှားကို ကမ္ဘာ့မကောင်းဆိုးဝါး ကျူးကျော်သူ၊ အပြစ်မဲ့အရပ်သားတွေကို မညှာမတာ သိမ်းကျုံးသတ်ဖြတ်နေသူဆိုတဲ့ ပုံရိပ်ဖော်ပြီး Demonization ဘီလူးသရဲလို့ တစ်ကမ္ဘာလုံးက မြင်လာအောင် မီဒီယာနည်းလမ်းပေါင်းစုံနဲ့ လုပ်နေကြတာ တွေ့ပါတယ်”

သုံးသပ်ချက်နှင့် ရှေ့အလားအလာ

ဒီစစ်ပွဲက ရုရှားနဲ့ ယူကရိန်းတို့အကြားက စစ်ပွဲသက်သက်မျှမဟုတ်ပါဘူး။ သဘောတရားရေးအရဆိုရင် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ လစ်ဘရယ်ဝါဒနဲ့ လက်တွေ့သရုပ်မှန် အမျိုးသားရေးအထိုင်တို့ ထိပ်တိုက်တွေ့ကြတဲ့ပွဲပါ။ နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးနဲ့ ပထဝီနိုင်ငံရေးအမြင်အရ ကြည့်ရင်တော့ နှုတ်ခမ်းသားနယ်မြေအင်အားစုကြီး (အမေရိကန်+ဥရောပ) နဲ့ အင်အားတောင့်တင်းလာတဲ့ နှလုံးသားနယ်မြေ အင်အားစု (ရုရှား+တရုတ်) တို့ အတိအလင်း အားပြိုင်ကြတဲ့ ပွဲပါ။

ဘက်စုံစစ်ပွဲအမြင်နဲ့ကြည့်ရင် စစ်ရေးအရ အားသာတဲ့ ရုရှားရဲ့ အင်အားအမာနဲ့ စစ်မတိုက်ချင်တဲ့ အနောက်အုပ်စုရဲ့ အင်အားအပျော့တို့ရဲ့ တိုက်ပွဲပါ။ ရှေ့ဆက်ပြီးဘာဖြစ်ကြမလဲသုံးသပ်ရင်တော့ယူကရိန်း အရေးမှာ ပူတင်က ယူကရိန်းအရှေ့ခြမ်းကိုတော့ ဖြစ်တဲ့နည်းနဲ့ အရယူမယ်လို့ မှန်းဆရပါတယ်။ ကိဗ်မြို့တော်ရဲ့ကံကြမ္မာနဲ့ နိုင်ငံရေးဖြေရှင်းချက်ကတော့ စစ်ရေးချိန်ခွင်လျှာအပြောင်းအလဲနဲ့ ဆွေးနွေးပွဲရလဒ်အပေါ် မူတည်ပါလိမ့်မယ်။ နောက်ဆုံးအထိ ဘယ်ဘက်ကတောင့်ခံနိုင်မလဲဆိုတဲ့အချက်က စကားပြောပါလိမ့်မယ်။

စီးပွားရေးစစ်ပွဲမှာတော့ ရုရှားနဲ့အနောက်အုပ်စု နှစ်ဖက်စလုံးနာပါလိမ့်မယ်။ ရုရှားဘက်က ခံသာမှာကတော့ စစ်ကြောင့်ရေနံဈေးတက်ရင် တစ်ရက်ကို ရေနံစည်၅သန်းလောက် တင်ပို့နေတဲ့ ရုရှားအတွက် ရေနံဝင်ငွေတိုးလာတာကနေ ခုသာခံသာရှိနိုင်ပါတယ်။ ရေနံဝယ်သုံးရတဲ့ အနောက်အုပ်စုဝင်တွေ၊တရုတ်နိုင်ငံနဲ့ ကျန်ကမ္ဘာ့နိုင်ငံတွေကတော့ လောင်စာဈေးတက်မှုနဲ့အတူ စီးပွားရေး အကျပ်အတည်း တွေ့ကြရနိုင်ပါတယ်။ အဲဒီကမှ နိုင်ငံရေးမတည်ငြိမ်မှုတွေလည်း ဖြစ်လာနိုင်ပါတယ်။

နိုင်ငံတကာနိုင်ငံရေးမှာတော့ ကမ္ဘာပြားခဲ့တဲ့ ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းခေတ်ကနေ နှစ်ဖက် အုပ်လိုက်ကြီး လက်တွဲဖြုတ် နှစ်ခြမ်းကွဲသွားကြမယ့် decoupling ဘက်ကို လုံးလုံးလျားလျား ဦးတည်သွားနိုင်ပါတယ်။

ကမ္ဘာကြီးနှစ်ခြမ်းအကွဲမှာ ကုလသမဂ္ဂနဲ့ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာငွေကြေးစနစ်၊ လူလုပ်အသိဉာဏ် သတင်းနည်းပညာ၊ ကုန်သွယ်မှု၊ အားကစားစတဲ့ ကမ္ဘာ့ အစီအစဉ် ပုံစံကြီး တစ်ခုလုံးလည်း တစ်နွယ်ငင်တစ်စင်ပါ အကုန်လိုက်ပြီး ကွဲသွားနိုင်ပါတယ်။

နိဂုံးချုပ်ရရင်တော့ ဒီစစ်ပွဲဟာ ကံမကောင်း အကြောင်းမလှရင် အရင်ကတည်းက ကွဲချင်ချင်ဖြစ်နေတဲ့ ကမ္ဘာ့အနေအထားကို ဖြိုချပစ်နိုင်တဲ့ အလှည့်အပြောင်းတစ်ခုဖြစ်သွားနိုင်ပြီး အနာဂတ်မှာ ပဋိပက္ခတွေအပြည့်နဲ့ မတည်ငြိမ်တဲ့ကမ္ဘာကြီးကို တွေ့မြင်ရဖွယ်ရှိပါတယ်။ ကြားထဲက မြေစာပင်နိုင်ငံလေးတွေကတော့ တောင်လဲရာမြက်ပြတ်ရမယ့်ဘေးက မိမိတို့နိုင်ငံ ပါမသွားရလေအောင် မနည်းရပ်တည်ကြိုးပမ်းရမယ့် မုန်တိုင်းထန်ကာလတွေအတွက်ပြင်ဆင်ကြရတော့မှာ ဖြစ်ကြောင်း သုံးသပ်ရပါတယ်။

ကိုကိုလှိုင်

(၂၀၂၂ ခုနှစ် မတ်လ ၄ ရက်နေ့တွင် ဖော်ပြထားသည့် Ko Hlaing Facebook Page မှ စာရေးသူ၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် ဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။)

ကစားပွဲကြီးကြီး လောင်းကြေးမြင့်မြင့်
Big Game, High Bet

နေဇင်လတ်

“ အတော်လောင်းကြေးကြီးပြီး
စွန့်စားရတဲ့အလုပ်ကို တော်ရုံလူမလုပ်နိုင်ကြပါဘူး။
ပူတင်အနေနဲ့ အကြီးမားဆုံးစွန့်စားမှုကို
စွန့်စားခဲ့တာလို့ကိုပြောနိုင်ပါတယ်။
သူ့ဘဝ တစ်ခုလုံးနဲ့ကို
အလဲအထပ်လုပ်ရတဲ့ စွန့်စားမှုမျိုးဖြစ်ပါတယ် ”

2022 ယူကရိန်းအကျပ်အတည်းကတော့ လောင်းကြေးကြီးတဲ့ ကစားပွဲကြီး တစ်ခု ဖြစ်မှန်းမသိ ဖြစ်လာခဲ့တယ်။ အနောက်အုပ်စုက သတ်မှတ်ထားတဲ့ D Day (16.2.2022) မှာ ရုရှားက ယူကရိန်းကို သေနတ်တစ်ချက်မှ မဖောက်လိုက်ခဲ့ဘူး။ သံတမန်ရေးလမ်းကြောင်းကို လက်ခံတယ်ဆိုပြီး တပ်တချို့ကိုတောင် ဆုတ်ပြလိုက်သေးတယ်။

ဒီနေရာမှာ ဘယ်သူက ဘယ်သူ့ကို ကစားနေတာလဲ? ဆိုပြီးဖြစ်လာတယ်။

အမေရိကန်အပါ နေတိုးက ရုရှားကို ကစားနေတာလား?

ရုရှားက အနောက်ဥရောပကြီးကို ကစားနေတာလား?

"ချက်" သမ္မတက ဘာပြောလိုက်ပါသလဲ?

ပထမတစ်ပွဲက အီရတ်မှာ၊ ဒုတိယတစ်ပွဲကျတော့ အာဖဂန်နစ္စတန်မှာ၊ အခုတတိယ အကြိမ် ယူကရိန်း ဖြစ်လာပြီး၊ "ချက်" သမ္မတပြောချင်တာက အမေရိကန်တွေလုပ်ကြံလီဆယ် ပြီး ပထမအကြိမ်အီရတ်ကို စစ်ပြုတယ်။ ဒုတိယအကြိမ်အာဖဂန်နစ္စတန်စစ်ဆင်တယ်။ (ချက်သမ္မတ မှားနေပါတယ်။ ပထမ– အာဖဂန်နစ္စတန်၊ ဒုတိယ အီရတ်ဖြစ်)။ အခုတစ်ကြိမ်မှာလည်း အမေရိကန်က ယူကရိန်းကို စစ်ဖြစ်စေချင်နေတာ…" လို့ဆိုလိုတဲ့ သဘောပါ။

"တိမ်တောင်သဖွယ်မင်းရေးကြွယ်သည်" ဆိုတဲ့စကားအတိုင်း… မင်းရေးမင်းရာဆိုတာ ခန့်မှန်းရခက်ခဲလှပါတယ်။ အခုလိုခေတ်သစ်နိုင်ငံရေးမှာပိုပြီးခန့်မှန်းရခက်ခဲလှပါတယ်။

လောလောဆယ် မျက်မြင်အရဆိုရင် ယူကရိန်းကိုရုရှားကစတင်ဝိုင်းရံတာမို့ ရုရှားက စစ်လိုလားတဲ့ သဘောကိုမြင်တွေ့ကြရပါလိမ့်မယ်။ အမှန်တကယ်က ရုရှားတွေ အခုလို

စစ်ရေးဖိအားပေးလာအောင်တမင် ဖန်တီးတာလား? ဒါမှမဟုတ် မမျှော်လင့်ဘဲ ဖြစ်လာသလား? ဆိုတာက တော့ မူဝါဒရေးဆွဲသူတွေပဲတပ်အပ်သေချာသိမယ့်အဖြစ် ပါ။ ရုရှားရဲ့အရေးပါတဲ့ နယ်မြေတစ်ခုဖြစ် တဲ့ယူကရိန်း မှာ အမေရိကန်လိုလားတဲ့အစိုးရဖဲလန်းစကီးကိုတင်ပြီး၊ နေတိုးထဲဝင်ဖို့ လုပ်လေခဲ့တော့၊ ရုရှားအနေနဲ့ မြွေမသေ၊ တုတ်မကျိုးနေလို့မရတော့ဘဲ အခုလို စစ်ရေးဖိအား ပေးခဲ့ခြင်းသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် အကြောင်းရင်း ကိုကောက်ရင် အမေရိကန်နဲ့ နေတိုးသေသေချာချာ အစီအစဉ်ပြုခဲ့မှုကြောင့်လား? ဒါမှမဟုတ် မြွေတွင်း ကိုလက်နှိုက်မိတာလားတော့မဆို နိုင်ပါ။

"အမှန်တကယ်က
ရုရှားတွေ
အခုလို
စစ်ရေးဖိအားပေးလာအောင်
တမင်ဖန်တီးတာလား?
ဒါမှမဟုတ်
မမျှော်လင့်ဘဲ ဖြစ်လာသလား?
ဆိုတာကတော့
မူဝါဒရေးဆွဲသူတွေပဲ
တပ်အပ်သေချာ
သိမယ့်အဖြစ်ပါ"

မပေးနိုင်တာကို ရုရှားဘာကြောင့်တောင်းခဲ့သလဲ?

အမေရိကန်နဲ့နေတိုးဘက်က မပေးနိုင်တဲ့ တောင်းဆိုမှုအကြီးကြီးကို ရုရှားဘက်ကတောင်းဆို ပါလိမ့်မယ်ဆိုပြီး ကြိုတင်ခန့်မှန်းရေးခဲ့ပါတယ်။ လက်တွေ့မှာလည်း ကြိုတင်သုံးသပ်ပေးခဲ့တဲ့အတိုင်း ရုရှား ဘက်က တောင်းဆိုခဲ့ပါတယ်။

- ယူကရိန်းကိုနေတိုးထဲမဝင်နိုင်ရေး
- ရုရှားအနီးကပ်နိုင်ငံများမှ နေတိုးလက်များပြန်ရုပ်သိမ်းရေး
- ရုရှားလုံခြုံရေးကိုအာမခံပေးရေး

... စတဲ့အချက်များအပါအဝင် ရုရှားဘက်က တောင်း ဆိုချက် ရှစ်ချက်ကိုတောင်းခဲ့ပါတယ်။ နေတိုးဘက်က ပေးဖို့အလွန်ခက်ခဲ့တဲ့တောင်းဆိုချက်ကို ရုရှားဘက်က ဘာကြောင့် တောင်းဆို ခဲ့ပါသလဲ?

အလွန်စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းတဲ့ အကြောင်း အရာတစ်ခု ဖြစ်လာခဲ့တယ်။

ပထမပိုင်းတွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲတွေမှာ နေတိုး ဘက်က အကြောင်းပြန်တာက ယူကရိန်း နေတိုးထဲ ဝင်ရေး၊ မဝင်ရေးဆိုတာ သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံရဲ့ ဆန္ဒအရ သာဖြစ်ပြီး၊ သံတမန်ရေးနည်းလမ်းကို လမ်းဖွင့်ထား ကြောင်း ယူကရိန်းကိုရုရှားဘက်က စစ်ရေးအရဆောင် ရွက်မယ်ဆိုရင် ယခင်မရှိဘူးသေးတဲ့အလွန်ပြင်းထန် တဲ့ အရေးယူပိတ်ဆို့မှုကိုရင်ဆိုင်ရ လိမ့်မယ်လို့ ရုရှားကို နေတိုးဘက်က ရာဇသံနဲ့အတူ အကြောင်းပြန်ခဲ့တယ်။

> "ဒါကြောင့် ရှေ့ပိုင်းမှာ ယူကရိန်းသမ္မတကို အမေရိကန်ယိမ်းသူ ဇလန်းစကီးကိုနန်းတင်၊ နေတိုး အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ဝင်ခိုင်းတာတွေဟာ "ရမလားလို့ လုပ်ကြည့်တဲ့" သဘောဖြစ်လာခဲ့တယ်။ သွေးတိုးစမ်းရင်း လက်လွန်ပြီး မြွေတွင်းနှိုက်မိတဲ့သဘောလို့ ယူဆလို့ရလာတယ်"

ဒီနေရာမှာ နှစ်ဖက်က အပြန်အလှန်သွေးတိုး စမ်းသပ်နေကြတာကို တွေ့နိုင်ပါလိမ့်မယ်။

ရုရှားဘက်က နောက်မဆုတ်ပဲ စစ်ရေးလေ့ကျင့်မှုတွေလုပ်ပြတဲ့အခါ D-Day မတိုင်မီ (၄၈) နာရီအလို မှာအားလုံးမျက်ပြူးဆန်ပြာ ဖြစ်လာကြတာတွေ့ရတယ်။

အမေရိကန်သံရုံး၊ ယူကေသံရုံးအပါအဝင် သံရုံးအတော်များများ ပြောင်းရွှေ့ကြပြီး၊လေကြောင်းလိုင်းတွေ ယူကရိန်းကိုအသွားအလာ ရပ်ကုန်ကြတယ်။ အမေရိကန်၊ ယူကေနိုင်ငံသားတွေ ယူကရိန်းထဲက အမြန်ဆုံးထွက်ခွာဖို့ နှိုးဆော်ထားတာ တွေ့ရတယ်။

ရုရှားဘက်က တကယ်ဆောင်ရွက်မယ့်စစ်ရိပ်၊ စစ်ငွေ့တွေတွေ့လာလေတော့ D–Day မတိုင်မီမှာ အမေရိကန်ဘက်က လေသံအတော်ပြောင်းလာတာတွေ့ရတယ်။ ရုရှားလုံခြုံရေး အာမခံချက်အပါ ဆွေးနွေးမှုကို သံတမန်ရေးလမ်းကြောင်းက ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သွားပါမယ်ဆိုတဲ့ အသံတွေပေးလာခဲ့ပြီး ဂျာမနီ၊ ပြင်သစ်သမ္မတတွေ ပူတင်နဲ့ အမောတကော ပြေးလွှား၊ လာတွေ့ကြတာ တွေ့ရတယ်။

ဒီလိုမြင်ကွင်းအရဆိုရင်တော့...

"ရုရှား – ယူကရိန်း" စစ်ပွဲကို အမေရိကန် အပါအဝင်နေတိုးတစ်ခုလုံးက မဖြစ်စေလိုဘူးဆိုတဲ့ ကောက် ချက်ကိုဆွဲလို့ရနိုင်ပါလိမ့်မယ်။

ဒါကြောင့် ရှေ့ပိုင်းမှာ ယူကရိန်းသမ္မတကို အမေရိကန်ယိမ်းသူ ဇလန်းစကီးကိုနန်းတင်၊ နေတိုး အဖွဲ့ဝင်အဖြစ်ဝင်ခိုင်းတာတွေဟာ "ရမလားလို့ လုပ်ကြည့်တဲ့" သဘောဖြစ်လာခဲ့တယ်။ သွေးတိုး စမ်းရင်း လက်လွန်ပြီး မြွေတွင်းနှိုက်မိတဲ့သဘောလို့ ယူဆလို့ရလာတယ်။ ကစားပွဲကြီးကြီး လောင်းကြေး မြင့်မြင့် ဖြစ်လာကြပြီဆိုတော့လည်း ဘာမှမတတ်နိုင်ကြတော့ ရောက်တဲ့ဇာတ်ဝင်ခန်းထဲ 'က' ကြရတဲ့ သဘောဖြစ်ပါတယ်။ ယူကရိန်းအခြေအနေကို ပူတင်ကလည်း ဆက်လွှတ်ထားလို့မရ၊ ကစားပွဲက အတော်ကြီးသလို၊ လောင်းကြေးကလဲ တော်တော်မြင့်တဲ့ပွဲဖြစ်လာတယ်။ UK ဘက်က သုံးသပ်ချက်အရဆိုရင်

၂၀၂၂ ယူကရိန်း အကျပ်အတည်းဟာ ၁၉၄၅ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်နောက်ပိုင်း နှစ် ၈၀ အတွင်း အကြီးမားဆုံးသော ပြဿနာဖြစ်တယ်လို့တောင် တင်စားလိုက်တာတွေ့ရပါတယ်။

ပူတင်အတွက် စိန်ခေါ်မှုကြီးတစ်ခု ဖြစ်လာတယ်။

တရုတ်နဲ့ဘယ်လောက်ပဲညှိထား၊ ညှိထား၊ လက်တွေ့ရင်ဆိုင်ရမယ့် အဓိက ကာယကံရှင်က ရုရှားဖြစ် လာတယ်။ မတော်တဆ "ရုရှား–နေတိုး" စစ်ဖြစ်ခဲ့ရင်၊ ရုရှားနိုင်ခဲ့ရင် ကမ္ဘာ့ပါဝါဝင်ရိုးက အရှေ့ဘက်ကိုယိမ်းသွားမှာ ဖြစ်သလို...

ရုရှားစစ်ရှုံးခဲ့ရင် ပူတင်လည်း သမ္မတအဖြစ်က ပြုတ်ပြီး၊ ဥပဒေကြောင်းနဲ့ပြဿနာကြီး ကြီး အရှာခံရဖို့ဖြစ်လာပါလိမ့်မယ်။ ရုရှားနိုင်ငံလည်း မတည်မငြိမ်ဖြစ်သွားပြီး နယ်မြေအချို့ပါ ထပ်ပြီးကွဲသွားနိုင်သလို၊ တရုတ်ကိုလည်း ချုပ်ကိုင်ပြီးသား ဖြစ်သွားပါလိမ့်မယ်။

အတော်လောင်းကြေးကြီးပြီး စွန့်စားရတဲ့အလုပ်ကိုတော်ရုံလူမလုပ်နိုင်ကြပါ ဘူး။ ပူတင်အနေနဲ့ အကြီးမားဆုံးစွန့်စားမှုကိုစွန့်စားခဲ့တာလို့ကိုပြောနိုင်ပါတယ်။ သူ့ဘဝ တစ်ခုလုံးနဲ့ကို အလဲအထပ်လုပ်ရတဲ့ စွန့်စားမှုမျိုးဖြစ်ပါတယ်။

ဒီဆောင်းပါးရေးချိန် ၁၈.၂.၂၀၂၂ အထိ ရုရှား– ယူရိန်းပြဿနာမပြေလည်သေးပါဘူး။ ကမ္ဘာ့ ရေနံဈေး၊ ရွှေဈေး ထိုးတက်သွားပြီး၊ စတော့ရှယ်ယာဈေးတွေထိုးကျနေပါတယ်။ ယူကရိန်းမှာရှိတဲ့ ခရိုနီကြီးတွေ နိုင်ငံကိုစွန့်ခွာသွားနေကြပါတယ်။

လောလောဆယ်ကစားပွဲကိုပူတင်ဦးဆောင်နေဆဲ

လောလောဆယ်အထိတော့ ယူကရိန်းပြဿနာဖြစ်ထဲက လက်ဦးမှုရယူပြီး စစ်ရေး ဖိအား ပေးထားတာကနေ စေ့စပ်ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းရေးတောက်လျှောက်အထိ ပူတင်က ဦးဆောင်ပြီး ကစားကွက်ဖော်သွားနိုင်တာ တွေ့ရတယ်။ မပေးနိုင်တာကိုတောင်းတယ်၊ စစ်ရေးနဲ့ဖိထားတယ်၊ သံတမန်လမ်းကြောင်းကညှိကြတယ်။ ပူတင်ဘက်က မငြင်းပါဘူး၊ ဒါပေမဲ့ သူလိုချင်တာမရဘူးဆိုပြီး ကန်ထုတ်ပစ်တယ်။

ရုရှားဘက်က–

- နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးကို သံတမန်လမ်းကြောင်းအတွက် အချိန်နည်းနည်းပိုပေး ပါလို့တင်ပြ ခိုင်းပြီး၊ မူအားဖြင့်သဘောတူညီကြောင်း ပြန်ကြားခဲ့သလို ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီး ကိုကျတော့စစ်ရေးလေ့ကျင့်မှုတွေအားလုံးပြီးလို့ "အဆင်သင့်ဖြစ်နေပါပြီ" လို့ တင်ပြခိုင်း လိုက်ပြန်တယ်။အနောက်အုပ်စုကို မတူညီတဲ့ Message နှစ်ခုကို တစ်ပြိုင်နက် ပေးလိုက်တာပါ။

တပ်တွေရုပ်သိမ်းပေးပြီလို့ သတင်းထွက်ပြီး ၊ အမေရိကန်ထောက်လှမ်းရေးသတင်း အရ... အင်အား "၇၀၀၀" တောင်ထပ်တိုးချထားသေးတယ်ဆိုတာဖြစ်လာတယ်။

ယူကရိန်းရဲ့ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ လက်ရုံးတပ်ဖွဲ့တွေနဲ့ ဘဏ်တွေကို ရုရှား ဟက်ကာတွေက တပ်ရုပ်သိမ်းပေးပြီလို့သတင်းထုတ်တဲ့နေ့ကပဲ ဆိုက်ဘာတိုက်ခိုက်မှုတွေ ကိုလုပ်ခဲ့ပါတယ်။

UK က ရုရှားကိုပြင်းပြင်းထန်ထန်အရေးယူပိတ်ဆို့မှုတွေလုပ်ရတော့မယ်လို့ ပြောပြီး၊ ရုရှားဘက်က UK တင်ပို့တဲ့ ဓါတ်မြေသြဇာကို ရပ်တန့်လိုက်လို့ UK မှာကုန်ဈေးနှုန်းတွေ တစ်ဟုန်ထိုး ထောင်တက်သွားတယ်။

ကျည်ထွက်တဲ့စစ်ပွဲကို ရုရှားဘက်က မလုပ်သေးပေမယ့် ရုရှားခွဲထွက်ရေးသမားတွေဘက်က လှုပ်ရှားမှုတွေရှိပါတယ်။ အခြားလုပ်သင့်တာတွေကို ရုရှားဘက်ကလက်ဦးမှုရယူပြီး လုပ်တာ တွေ့ရတယ်။ နောက်ဆုံး မလွှဲသာမရှောင်သာဘဲ ကျည်ထွက်စစ်ပွဲဖြစ်လာခဲ့ရင်ရော?

အရှုံးအမြတ်ထွက်ကြရာမှာ

အဏုမြူပိုင်တဲ့နိုင်ငံတွေဖြစ်လို့ စစ်ထဲကိုတော့ နေတိုးရော၊ အမေရိကန်ရော ဘယ်သူမှ ပါဝင်ကြမှာ မဟုတ်ဘူး။ တကယ်စဉ်းစားကြည့်ရင်...

ရုရှားရင်ဆိုင်နေတာကရုရှား VS (အမေရိကန်) (ယူကေ) + နေတိုး (၂၇) နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံထဲနဲ့ အခြားနိုင်ငံ ၂၉ နိုင်ငံကိုရင်ဆိုင်နေရတာဟာ ဘယ်လောက်အထိစွန့်စားမှုကြီးမားသလဲဆိုတာ မြင်နိုင်ပါတယ်။ ပူတင်ကလွဲလို့တခြားခေါင်းဆောင်တွေ မလုပ်ရဲတဲ့ အလုပ်မျိုးဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

ရုရှား VS ယူကရိန်း စစ်အင်အားကိုနှိုင်းယှဉ်ပါက ဆီနဲ့ရေလိုကွာခြားလှပါတယ်။ စစ်ရေး သုံးသပ်ချက်တွေအရ သုံးရက်အတွင်း ယူကရိန်းကို ရုရှားကအနိုင်ယူ ထိန်းချုပ်သွားနိုင်တယ်လို့ အဖြေထွက်လာတယ်။

နောက်ဆက်တွဲအနေနဲ့ ရုရှားဟာအရေးယူပိတ်ဆို့မှုတွေကိုခံလာရပါမယ်။

အနည်းဆုံး ၂၉ နိုင်ငံရဲ့အရေးယူပိတ်ဆို့မှုကိုရုရှားက ရင်ဆိုင်ရမှာဖြစ်တဲ့အတွက် အမေရိကန်၊ ယူကေ၊ ပြင်သစ်၊ ဂျာမဏီ တို့ တစ်ကျပ်ဖိုးအထိနာရင် ရုရှားက ၁ဝ ဖိုးအထိ နာစရာ ဖြစ်လာနိုင်တယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီလိုအဖြစ်မျိုးကို ရောက်ရင်တော့ရုရှားကယူကရိန်းကို လုံးဝသိမ်းပိုက်လိုက်နိုင်ပါပြီ၊ ဒ့ါပြင် ဆိုဗီယက်ယူနီယံခေတ် အရန်နိုင်ငံဖြစ်တဲ့အခြားနိုင်ငံတွေကိုလဲ ခြိမ်းခြောက်ထားနိုင်မှာဖြစ်ပြန်ပါတယ်။ ရုရှားဘက်ကလဲ “Sanction” ကို ယူကရိန်းနဲ့ အလဲအထပ်လုပ်ရသလို နေတိုးကလဲ သူတို့ “ပါဝါ” လျော့ကျသွားမှုနဲ့ အလဲအထပ် လုပ်ရကြပါလိမ့်မယ်။

ဘာပဲပြောပြော၊ ဘယ်လိုပဲဆိုဆို၊ လောလောဆယ်အထိ၊ ယူကရိန်းအကျပ်အတည်း ကစားပွဲမှာ ပူတင်ကသူရေးဆွဲထားတဲ့ Game Plan အတိုင်းဦးဆောင်ကစားနေဆဲလို့မြင်ရပါတယ်။

နေဇင်လတ်

ယူကရိန်း–ရုရှား ပဋိပက္ခနောက်ကြောင်း

ရဲထွန်း (သီပေါ)

“ ၂၀၀၈ ခုနှစ်မှာတော့ ရုရှားသမ္မတ ပူတင်က
ယူကရိန်းနိုင်ငံ နေတိုးစစ်စာချုပ်အဖွဲ့ထဲဝင်ရေးကို
မလိုလားကြောင်း စတင်ပြောထွက်လာပါတယ်။
အဓိပ္ပါယ်ကတော့ ရုရှားနယ်စပ်နားမှာ
သူ့ကိုချိန်ရွယ်ထားမယ့် ဒုံးပျံစခန်းတွေ၊
စစ်စခန်းတွေ ရောက်မလာစေချင်တာပါ။
ဒီခံစားချက်က ၁၉၆၂ ခုနှစ်က
ကျူးဘားမှာ ဆိုဗီယက်ယူနီယံရဲ့ ဒုံးပျံတွေချထားဖို့လုပ်စဉ်က
အမေရိကန်က အကြီးအကျယ်ဒေါသထွက်ပြီး
ဟန့်တားခဲ့စဉ်က ခံစားချက်မျိုးပါပဲ။”

ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၄ ရက်နေ့က ရုရှားနိုင်ငံသမ္မတ ဗလာဒီမာ ပူတင်က ယူကရိန်းနိုင်ငံထဲက ဒွန်ဘာ့စ်ဒေသကို “အထူးစစ်ဆင်ရေး” ဆင်နွှဲဖို့ကြေညာပြီး ယူကရိန်းနိုင်ငံကို အလုံးအရင်းနဲ့ စတင်ကျူးကျော်တိုက်ခိုက်ခဲ့ပါပြီ။ ချက်ချင်းဆိုသလို ကီယက်နဲ့ ခါကစ် မြို့ကြီးတွေအပါအဝင် ယူကရိန်းနိုင်ငံ အလယ်ပိုင်းနဲ့ အရှေ့ပိုင်းက မြို့ကြီးများမှာပေါက်ကွဲသံတွေဆူညံ သွားသလို၊ ရုရှားရဲ့ ကြည်း၊ရေ တိုက်ခိုက်ရေးတပ်ဖွဲ့တွေဟာ ယူကရိန်းတောင်ပိုင်းပင်လယ်နက်ကမ်းခြေက အိုဒက်ဆား မြို့ကို စီးနင်းတိုက်ခိုက်ခဲ့ပါတော့တယ်။

ဒီပြဿနာကို အပေါ်ယံကကြည့်မယ်ဆိုရင် အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်နိုင်ငံငယ်တစ်ခုကို အင်အားကြီးမားတဲ့ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံတစ်ခုက ဝင်ရောက်ကျူးကျော်တိုက်ခိုက်တာ ဖြစ်လို့ မတရားဘူးလို့မြင်ရမှာပါ။ ဒါပေမဲ့ နှစ်နိုင်ငံအကြား သမိုင်းကြောင်းအရ ပတ်သက်ဆက်နွယ်မှုတွေနဲ့ ကမ္ဘာ့အင်အားကြီးများအကြား ပြိုင်ဆိုင်မှုအဖြစ်အပျက်တွေကို လေ့လာကြည့်တဲ့အခါမှာတော့ သင်ခန်းစာယူစရာတွေအများကြီး ရှိနေတာတွေ့ရပါတယ်။ အထူးသဖြင့် အင်အားကြီးနိုင်ငံတစ်ခုရဲ့ မဟာဗျူဟာမြောက် ပထဝီနေရာမှာ အိမ်နီးချင်းဖြစ်ရတဲ့ မြန်မာလိုနိုင်ငံတွေအဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။

အခြေခံအကြောင်းရင်းများ

နှစ်နိုင်ငံပြဿနာဖြစ်ပွားရခြင်းမှာ အခြေခံအကြောင်းရင်းနှစ်ချက်ရှိပါတယ်။

(၁) ပထမအကြောင်းရင်းက ယူကရိန်းဟာ ရုရှားရဲ့ မဟာဗျူဟာကျကျ အရေးကြီးတဲ့ ပထဝီအနေအထားမှာ တည်ရှိနေပြီး နေတိုးအဖွဲ့ကို ဝင်ခွင့်ရဖို့ ကြိုးစားနေတာကြောင့်ပါ။

ယူကရိန်းနိုင်ငံဟာ ဥရောပတိုက်မှာ ဧရိယာအရ ဒုတိယအကြီးဆုံးနိုင်ငံဖြစ်ပြီး၊ ပထမအကြီးဆုံးနိုင်ငံ ရုရှားနဲ့ နေတိုး အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတွေအကြားမှာ တည်ရှိပါတယ်။ ဒ့ါအပြင် ယူကရိန်းက နေတိုးအဖွဲ့ဝင်ဖို့ လျှောက်ထားနေတဲ့ကာလလည်း ဖြစ်ပါတယ်။

နေတိုးအဖွဲ့ဆိုတာစစ်အေးကာလကအနောက်ဥရောပဒီမိုကရေစီနိုင်ငံများနဲ့ ဖွဲ့စည်းထားတဲ့ ဆိုဗီယက်ကွန်မြူနစ်ဝါဒဆန့်ကျင်ရေး စစ်စာချုပ်အဖွဲ့ပါ။ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် ၁၉၅၅ ခုနှစ်မှာ အရှေ့ဥရောပ ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံများကလည်း ဝါဆောစစ်စာချုပ်အဖွဲ့ဖွဲ့ပြီး နေတိုးကို တန်ပြန်ခဲ့ပါတယ်။

ဒီလိုနဲ့ ၁၉၉၁ ခုနှစ်မှာ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုကြီးရော၊ ဝါဆောစစ်စာချုပ် အဖွဲ့ကြီးပါ ပြိုကွဲပျောက်ကွယ်သွားခဲ့ပေမယ့်၊ နေတိုးအဖွဲ့ကိုတော့ မဖျက်သိမ်းခဲ့ပါဘူး။

“ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်တွေမှာ နေတိုးဟာ မူလတာဝန်တွေမှာမပါဝင်တဲ့ နိုင်ငံရေးနဲ့ လူသားချင်းစာနာမှုဆိုင်ရာ ကိစ္စတွေမှာ တိုးချဲ့ပါဝင်လုပ်ဆောင်ခဲ့ပေမယ့် ၁၉၉၂၊ ၁၉၉၅ နဲ့ ၁၉၉၉ ခုနှစ်တွေအတွင်း ယူဂိုဆလပ်ဗီးယားပြိုကွဲတဲ့အချိန်မှာ နေတိုးက စစ်ရေးအရဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခဲ့ပြီး ယူဂိုဆလပ်ဗီးယားပြိုကွဲ–ခွဲထွက်ရေးကို ကူညီခဲ့ပါတယ် ”

၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်တွေမှာ နေတိုးဟာ မူလတာဝန်တွေမှာမပါဝင်တဲ့ နိုင်ငံရေးနဲ့ လူသားချင်းစာနာမှုဆိုင်ရာကိစ္စတွေမှာ တိုးချဲ့ပါဝင်လုပ်ဆောင်ခဲ့ပေမယ့် ၁၉၉၂၊ ၁၉၉၅ နဲ့ ၁၉၉၉ ခုနှစ်တွေအတွင်း ယူဂိုဆလပ်ဗီးယားပြိုကွဲတဲ့အချိန်မှာ နေတိုးက စစ်ရေးအရဝင်ရောက် စွက်ဖက်ခဲ့ပြီး ယူဂိုဆလပ် ဗီးယားပြိုကွဲ–ခွဲထွက်ရေးကို ကူညီခဲ့ပါတယ်။ ၁၉၉၉ ခုနှစ်မှာ ယခင်ဝါဆော အဖွဲ့ဝင်ဟောင်းတွေဖြစ်တဲ့ ဟန်ဂေရီ၊ ပိုလန်နဲ့ ချက်နိုင်ငံတို့ဟာ နေတိုးအဖွဲ့ဝင်တွေ ဖြစ်သွားကြတယ်။ ၂၀၀၄ ခုနှစ်မှာ ဝါဆောအဖွဲ့ဝင်ဟောင်းများဖြစ်ကြတဲ့ ဘူဂေးရီးယား၊ ရိုမေးနီးယား၊ ဆလိုဗက်ကီးယားနဲ့ ယူဂိုဆလပ်ဗီးယားက ခွဲထွက်လာတဲ့ ဆလိုဗေးနီးယားတို့ဟာ နေတိုးအဖွဲ့ဝင်တွေ ဖြစ်လာကြပြန်သလို၊ ယခင်ဆိုဗီယက်ယူနီယံအတွင်းက ခွဲထွက် သွားခဲ့ကြတဲ့ ဘောလတစ် သုံးနိုင်ငံ–လတ်ဗီးယား၊ အက်စ်တိုးနီးယားနဲ့ လစ်သူယေးနီးယားတို့ဟာအဖွဲ့ဝင်တွေ ဖြစ်သွားကြပြန်တယ်။ ၂၀၀၉ ခုနှစ်မှာ အယ်ဘေးနီးယားနဲ့ ခရိုအေးရှားတို့အဖွဲ့ဝင် ဖြစ်ခဲ့ကြပြီး၊ ၂၀၁၇ ခုနှစ်နဲ့ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်မှာ မွန်တီနီးဂရိုးနဲ့ မြောက်မက်ဆီဒိုနီးယားတို့ဟာ အသီးသီးအဖွဲ့ဝင် ဖြစ်ခဲ့ကြပါတယ်။ ယူကရိန်း၊ ဂျော်ဂျီယာနဲ့ ဘော့စ်နီးယား–

ဟာဇီဂိုဘီးနားတို့ဟာ အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လိုကြတဲ့ တိုင်းပြည်များဖြစ်တယ်လို့ နေတိုးက တရားဝင်ကြေညာထားပါတယ်။

ဒါကြောင့်မြေပုံပေါ်မှာ ကြည့်လိုက်ရင်၊ ရုရှားရဲ့ အနောက်ဘက်က ယူကရိန်းနိုင်ငံနဲ့ တောင်ဘက်က ဂျော်ဂျီယာနိုင်ငံတို့သာ နေတိုးအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတွေဖြစ်သွားကြရင် ရုရှားဟာ နေတိုးစစ်စာချုပ် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတွေနဲ့ ပတ်ဝိုင်းပြီးသား ဖြစ်သွားပါလိမ့်မယ်။

“ဒါကြောင့် မြေပုံပေါ်မှာ ကြည့်လိုက်ရင်၊ ရုရှားရဲ့ အနောက်ဘက်က ယူကရိန်းနိုင်ငံနဲ့ တောင်ဘက်က ဂျော်ဂျီယာနိုင်ငံတို့သာ နေတိုးအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ တွေဖြစ်သွားကြရင် ရုရှားဟာ နေတိုးစစ်စာချုပ် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတွေနဲ့ ပတ်ဝိုင်းပြီးသား ဖြစ်သွားပါလိမ့်မယ်”

၂၀၀၈ ခုနှစ်မှာတော့ ရုရှားသမ္မတ ပူတင်က ယူကရိန်းနိုင်ငံ နေတိုးစစ်စာချုပ်အဖွဲ့ထဲဝင်ရေးကို မလိုလားကြောင်း စတင်ပြောထွက်လာပါတယ်။ အဓိပ္ပါယ်ကတော့ ရုရှားနယ်စပ်နားမှာ သူ့ကိုချိန်ရွယ်ထားမယ့် ဒုံးပျံစခန်းတွေ၊ စစ်စခန်းတွေ ရောက်မလာစေချင်တာပါ။ ဒီခံစားချက်က ၁၉၆၂ ခုနှစ်က ကျူးဘားမှာ ဆိုဗီယက်ယူနီယံရဲ့ ဒုံးပျံတွေချထားဖို့ လုပ်စဉ်က အမေရိကန်က အကြီးအကျယ် ဒေါသထွက်ပြီး ဟန့်တားခဲ့စဉ်က ခံစားချက်မျိုးပါပဲ။

ရုရှားရဲ့သဘောထားက ယူကရိန်းနိုင်ငံ နေတိုးအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်သွားနိုင်ခြင်းနဲ့နေတိုးအဖွဲ့တိုးချဲ့ခြင်းဟာ သူ့ရဲ့အမျိုးသား လုံခြုံရေးကို ခြိမ်းခြောက်တာလို့ ယူဆပါတယ်။ အပြန်အလှန်အားဖြင့် ယူကရိန်းနဲ့ရုရှားရဲ့အိမ်နီးချင်းဥရောပနိုင်ငံတွေက ပူတင်ဟာ ရုရှားအင်ပါယာ သို့မဟုတ် ဆိုဗီယက်ယူနီယံပြန်လည် ထူထောင်ဖို့ စိတ်ကူးယဉ်ပြီး ရန်လိုတဲ့စစ်ပြုရေး လမ်းစဉ် တွေ ချမှတ်လုပ်ဆောင်နေတယ်လို့ စွပ်စွဲပါတယ်။

(၂) ဒုတိယအချက်က ယူကရိန်းနဲ့ ရုရှားအကြားမှာ နယ်မြေအငြင်းပွားမှုပြဿနာနဲ့ လူမျိုးရေးအရ ခွဲခြားဆက်ဆံခံရမှု ရှိနေခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ပထမတစ်ခုက ရုရှားလူမျိုးအများစုနေထိုင်တဲ့ ယူကရိန်းတောင်ပိုင်းက ခရိုင်းမီးယား ကျွန်းဆွယ်ပါ။ ခရိုင်းမီးယားဒေသမှာ စုစုပေါင်း လူဦးရေ ၂ ဒသမ ၄ သန်းနေထိုင်ကြပြီး၊ ရုရှားလူမျိုးက ၆၅ ဒသမ ၃ ရာခိုင်နှုန်း၊ ယူကရိန်းလူမျိုးက ၁၅ ဒသမ ၁ ရာခိုင်နှုန်းနဲ့ တာတာလူမျိုးက ၁၀ ဒသမ ၈ ရာခိုင်နှုန်း နေထိုင်ကြပါတယ်။

ယူကရိန်းနိုင်ငံရဲ့ ခရိုင်းမီးယားကျွန်းဆွယ်ဟာ မူလက ရုရှားဖက်ဒရေးရှင်းထဲမှာရှိနေရာက၊ ၁၉၅၄ ခုနှစ်မှာ ဆိုဗီယက်ယူနီယံ ခေါင်းဆောင် နီကီတာခရုရှက်ဖ်က ယူကရိန်း ဆိုဗီယက်ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ နိုင်ငံထဲကို လွှဲပြောင်းထည့်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီတုန်းက ဆိုဗီယက်ကွန်မြူနစ်ပါတီအောက်မှာ အားလုံးတညီတညွတ်တည်းရှိနေကြတော့ ဒီလိုလွှဲပြောင်းပေးခဲ့တာက ဘာပြဿနာမှ မရှိခဲ့ပါဘူး။ ၁၉၉၁ ခုနှစ် ဆိုဗီယက်ယူနီယံပြိုကွဲသွားပြီး လွတ်လပ်တဲ့ ယူကရိန်းသမ္မတနိုင်ငံပေါ် လာတော့လည်း ပထမပိုင်းကာလတွေမှာ ရုရှားနဲ့ယူကရိန်းဟာ ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှုတွေရှိခဲ့ပါတယ်။

၂၀၁၄ ခုနှစ်မှာတော့ ရုရှားလိုလားတဲ့ ယူကရိန်းသမ္မတ ယာနူကိုဗစ်ကို လူထုတော်လှန်ရေးနဲ့ ဖြုတ်ချခံရပြီးတဲ့ နောက်မှာ ယူကရိန်းလွှတ်တော်က ရုရှားဘာသာစကားနဲ့ တခြားလူနည်းစုတွေရဲ့ ဘာသာစကားကို တရားဝင်အဆင့်အ တန်းကနေဖျက်သိမ်းပစ်လိုက်တယ်။ အဲဒီနောက်မှာတော့ ရုရှားလူမျိုးအများစုရှိတဲ့ ခရိုင်းမီးယားလွှတ်တော်ကို ရုရှားလိုလားတဲ့ အရပ်သားတွေက ဝင်သိမ်းဖို့ကြိုးစားခဲ့ကြတယ်။ ပူတင်အတွက် ယူကရိန်းမြေပေါ်မှာ ရုရှားတွေအန္တရာယ် ကျရောက်တော့မယ့် အရိပ်အယောင်တွေ တွေ့နေရပြီဆိုတဲ့ အကြောင်းပြချက်ရသွားပါတယ်။ ဒီလိုနဲ့ရုရှားတပ်တွေဟာ ခရိုင်းမီးယားကို ဝင်ရောက်သိမ်းပိုက်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီနှစ် မတ်လ ၁၆ ရက်နေ့မှာပြုလုပ်တဲ့ လူထုဆန္ဒခံယူပွဲမှာ ခရိုင်းမီးယားကို ရုရှားနဲ့ ပြန်လည်ပူးပေါင်းဖို့ ထောက်ခံမဲ ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော်ရခဲ့ပါတယ်။ ဒီရလဒ်ကို တရားမဝင်ဘူးလို့ ယူကရိန်းက ဆိုပါတယ်။

နောက်ပြဿနာရှိတဲ့တစ်နေရာက ယူကရိန်းရဲ့အရှေ့ပိုင်း ဒွန်းနက်စ်နဲ့ လူဟန့်ဆိုတဲ့ ခွဲထွက်ရေးသူပုန်တွေချုပ်ကိုင် ထားတဲ့ ဒေသနှစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ နှစ်နေရာပါဝင်တဲ့ ဒေသကို ဒွန်ဘတ်စ် ဒေသလို့ခေါ်ပါတယ်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ်သန်းခေါင်စာရင်းအရ ရုရှားစကားပြောသူက ဒွန်းနက်စ် ဒေသမှာ ၇၄ ဒသမ ၉ ရာခိုင်နှုန်းနဲ့ လူဟန့်စ်ဒေသမှာ ၆၈ ဒသမ ၈ ရာခိုင်နှုန်း အသီး သီးရှိကြပါတယ်။ ယူကရိန်းသမ္မတ ယာနူကိုဗစ် ရုရှားကို ထွက်ပြေးသွားပြီးတဲ့ နောက်မှာ ယူကရိန်းအရှေ့ဖျားဒေသက ခေါင်းဆောင်တွေက သမ္မတယာနူကိုဗစ်ကို ဆက်လက်သစ္စာရှိကြောင်းကြေညာခဲ့ကြပြီး ရုရှားလိုလားတဲ့ ပုန်ကန်ထကြွမှုတွေပေါ်ပေါက်ခဲ့ပါတယ်။ ဒီလိုနဲ့ ၂၀၁၄ ခုနှစ် ဧပြီလမှာ ဒွန်ဘတ်စ်ဒေသမှာ စစ်စဖြစ်ပြီး၊ ရုရှားက ထောက်ခံတဲ့ ဒွန်နက်စ်နဲ့ လူဟန့်လို့ခေါ်တဲ့ ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံနှစ်ခု ပေါ်ပေါက်လာပါတော့တယ်။ ပုန်ကန်သူများ နဲ့ ယူကရိန်းအစိုးရတို့အကြား စစ်ဖြစ်ပွားနေစဉ် ၂၀၁၄ ခုနှစ် မေလ ၁၁ ရက်နေ့မှာ ပြုလုပ်တဲ့ ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲမှာ ထောက်ခံမဲ ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းနဲ့ လွတ်လပ်ရေးကို အတည်ပြုခဲ့ကြပါတယ်။ အဲဒီလူထုဆန္ဒခံယူပွဲကို တရားမဝင်ဘူး၊ ဒီမိုကရေစီမကျဘူးလို့ ယူကရိန်းအစိုးရက ဆိုပါတယ်။

၂၀၁၅ ခုနှစ် ဇွန်လ ၄ ရက်နေ့မှာ ဗြိတိန်နိုင်ငံဆိုင်ရာ ရုရှားသံအမတ်က၊ "ဒွန်ဘတ်စ်ဒေသ နယ်စပ်မျဉ်းတစ်လျှောက်မှာ ယူကရိန်းစစ်တပ်က အမြောက်နဲ့ပစ်ခတ်နေတာတွေကို ရပ်တန့်ဖို့" အနောက်အုပ်စုအနေနဲ့ ယူကရိန်းအစိုးရကို ဖိအားပေးဖို့ တိုက်တွန်းခဲ့ပါတယ်။

၂၀၁၇ ခုနှစ် ဇန္နဝါရီလ ၁၁ ရက်နေ့မှာ ယူကရိန်းအစိုးရ ဝန်ကြီးများအစည်းအဝေးက ဒွန်ဘတ်စ် ဒေသနဲ့ လူထုကိုပြန်လည်ပေါင်းစည်းရေး အစီအစဉ်တစ်ခုကို အတည်ပြုချမှတ်ခဲ့ပါ

တယ်။ ဒီအစီအစဉ်အရ ရုရှားဟာ ဒွန်ဘတ်စ်ဒေသရဲ့ တစ်စိတ်တစ်ဒေသကို ထိန်းချုပ်ခွင့်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။

၂၀၂၁ ခုနှစ်မှာ ရုရှားက စာချုပ်မူကြမ်းနှစ်ခုကို တင်ပြခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီအထဲမှာ "လုံခြုံရေး အာမခံချက်" လို့ညွှန်းဆိုထားတဲ့ တောင်းဆိုချက်နှစ်ချက်ပါဝင်ပါတယ်။ အဲဒါက "ယူကရိန်းနိုင်ငံအနေနဲ့ နေတိုးအဖွဲ့ကိုမဝင်ပါဘူးဆိုတဲ့ ဥပဒေအရစည်းနှောင်မှုရှိတဲ့ကတိနဲ့ နေတိုးအဖွဲ့ဝင် အရှေ့ဥရောပနိုင်ငံတွေမှာ ဖြန့်ကြက်ချထားပြီးဖြစ်တဲ့ တပ်ဖွဲ့တွေနဲ့ စစ်လက်နက်ပစ္စည်းအရေအတွက်ကို လျှော့ချပေးဖို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ တကယ်လို့ တောင်းဆိုထားတဲ့အတိုင်း မလုပ်ပေးရင် တစ်စုံတစ်ခုသော စစ်ရေးတုံ့ပြန်မှုတွေ ရင်ဆိုင်ရလိမ့်မယ်လို့ ခြိမ်းခြောက်ထားပါတယ်။

နေတိုးအဖွဲ့က ဒီတောင်းဆိုချက်တွေကို ပယ်ချခဲ့ပြီး၊ အမေရိကန်သမ္မတက ယူကရိန်းကို ကျူးကျော်တိုက်ခိုက်ရင် ရုရှားကို "မြန်ဆန် ပြင်းထန်"တဲ့ စီးပွားရေးပိတ်ဆို့မှုတွေ ချမှတ်မယ်လို့ သတိပေးခဲ့ပါတယ်။

၂၀၂၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၇ ရက်နေ့မှာ ဒွန်ဘတ်စ်ဒေသရဲ့ အခြေအနေက ဆိုးရွားလာပြန်ပါတယ်။ ဒွန်နက်စ် နဲ့ လူဟန့် ဒေသတွေကို ယူကရိန်းလုံခြုံရေးတပ်တွေက လက်နက်ကြီးတွေ၊ အမြောက်တွေနဲ့ ပစ်ခတ်ကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒွန်းနက်စ်နဲ့ လူဟန့်စ်ခွဲထွက်နိုင်ငံ အစိုးရတွေက အရပ်သားပြည်သူတွေ ရုရှားနယ်မြေထဲ ဘေးကင်းရာကိုထွက်ခွာကြဖို့ စည်းရုံးဆော်သြခဲ့ပါတယ်။

၂၀၂၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၈ ရက်နေ့မှာ ဒွန်ဘတ်စ်ဒေသနေ ပြည်သူတွေဟာ ယူကရိန်းရဲ့ အမြောက်ဒဏ် ဗုံးဒဏ် ကနေရှောင်တိမ်းဖို့အတွက် ရုရှားနယ်မြေတွေဆီ ထွက်ပြေးကြရပါတယ်။

၂၀၂၂ ခုနှစ်ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၁ ရက်နေ့မှာ ရုရှားနိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးကောင်စီက ဒွန်နက်စ်နဲ့ လူဟန့်စ်တို့ရဲ့ လွတ်လပ်ရေးကို အသိအမှတ်ပြုလိုက်ပါတော့တယ်။

၂၀၂၂ ခုနှစ်ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၄ ရက်နေ့မှာတော့ ရုရှားသမ္မတဗလာဒီမာ ပူတင်က ဒွန်ဘတ်စ်ဒေသမှာ အထူးစစ်ဆင်ရေး ဆင်နွှဲဖို့နဲ့ ယူကရိန်းကို အလုံးအရင်းနဲ့ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ဖို့ အမိန့်ပေးလိုက်ပါတော့တယ်။

ဒါဟာ စစ်အေးတိုက်ပွဲပြီးတဲ့နောက်ပိုင်း ဥရောပမှာဖြစ်ပွားခဲ့တဲ့ အပြင်းထန်ဆုံး လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခတစ်ခုဖြစ်ပြီး အင်အားကြီးနိုင်ငံများနဲ့ မဟာဗျူဟာမြောက် ပထဝီအနေအထားမှာတည်ရှိတဲ့ နိုင်ငံငယ်လေးများအဖို့ သတိပြုစရာ သင်ခန်းစာတစ်ခုပဲဖြစ်ပါတယ်။

ရဲထွန်း(သီပေါ)

စာကိုး – wikipedia

တရုတ်ရဲ့ယူကရိန်းပြဿနာ

နိုင်သစ်နိုင်

" ယူကရိန်းအရေးနဲ့ပတ်သက်ပြီး
တရုတ်ရဲ့အတွေးအခေါ်၊ မူဝါဒကို အမှန်တကယ်
မောင်းနေတာက ရေရှည်အကျိုးနဲ့ဆိုင်ပါတယ်။
ရုရှားနဲ့ အဆင်ပြေမိတ်ဖက်ဖြစ်နေတဲ့အကြောင်းက
ရနိုင်တဲ့အကျိုးပါပဲ။
အမေရိကန်နှင့် ဆက်ဆံရေးပျက်ပြားလာနေတဲ့အနေနဲ့
နိုင်ငံလုံခြုံရေးအနေအထားက
သတိကြီးစရာဖြစ်လာနေတဲ့ အနေအထားမှာ
ရုရှားကို ခါတော်မီ သင့်တင့်လျောက်ပတ်တဲ့
မဟာမိတ်လို့ လက်ခံပုံရှိတယ် "

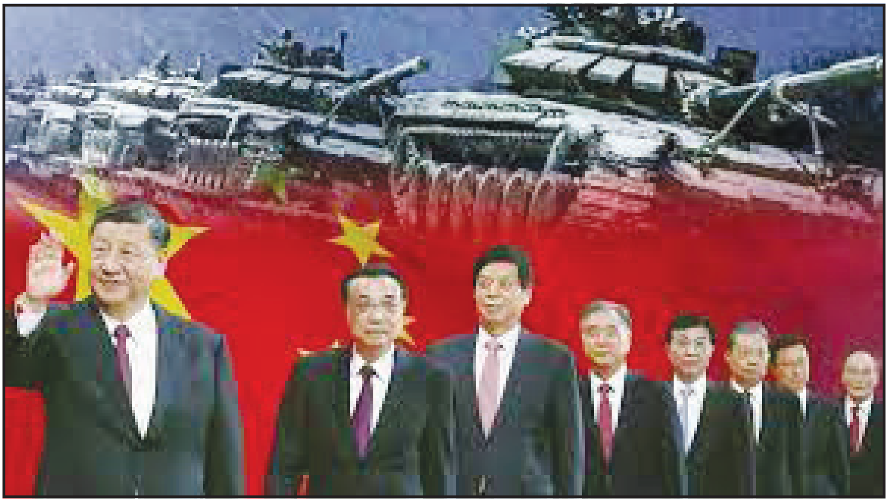

ယူကရိန်းပြဿနာဟာ အဓိကအားဖြင့် ရုရှားနှင့် အနောက်နိုင်ငံတွေကြား လိပ်ခဲတည်းလည်း အရေးတစ်ခုပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ နောက်ပွဲတိုးသမားတစ်ယောက်က ဘေးကနေ မအီမသာ ရပ်နေရတဲ့ကိန်း ဆိုက်နေပါတယ်။ အဲ့ဒီသူကတော့ တရုတ်နိုင်ငံပါပဲ။ ပေကျင်းဟာ ယူကရိန်းအရေးမှာ ပါးပါးနပ်နပ် ကြိုးတန်းလျှောက်ဖို့ ကြိုးစားခဲ့ပါတယ်။ တစ်ဖက်က သူကရုရှားဘက်လိုက်ပြီး ဒီပြဿနာကြီးအောင် အကျယ်ချဲ့ရကောင်းလားလို့ NATO ကို အပြစ်ဖို့၊ ခုတင်ပဲ ကျူးကျော်လာတော့မယ်လို့ ဟောကိန်းတွေထုတ်ပြီး မီးထိုးရကောင်းလားဆိုပြီး အမေရိကန်ကို စွပ်စွဲမှုတွေပြုခဲ့တယ်။ နောက်တစ်ဖက်ကကျတော့ အထူးသဖြင့် စစ်ဖြစ်မယ့် အန္တရာယ်ကြီးထွားလာတော့ စစ်ထက်သံတမန်နည်းကို အသုံးပြုပါလို့ ဆော်ဩလာခဲ့တယ်။

ပေကျင်းရဲ့ လိုအင်ဆန္ဒပြည့်ရင်တော့ တရုတ်ဟာ မော်စကိုနှင့်လည်း ချစ်ကြည်ရေးခိုင်မာ၊ ယူကရိန်းနဲ့ တရုတ်ရဲ့ ကုန်သွယ်မှုလည်း ဘေးကင်း၊ EU နိုင်ငံတွေနှင့်လည်း စီးပွားဖက်မပျက်၊ မော်စကိုကို အမေရိကန်နှင့် EU နိုင်ငံတွေပြုတဲ့ စီးပွားရေးပိတ်ဆို့မှုတွေရဲ့ အဖိတ်အစဉ်တွေမထိတဲ့ ရွှေအိုးထမ်းတာ မြင်ရကိန်းထက် ဆပြန်များစွာသာတဲ့ အခွင့်အရေးတွေ ခံစားရမှာဖြစ်တဲ့အပြင် အမေရိကန်နှင့် တရုတ်ဆက်ဆံရေးကိုလည်း ဆိုးဆိုးဝါးဝါး ပျက်ပြားမသွားအောင် ကာကွယ်နိုင်ပေလိမ့်မယ်။ အဲ့ဒီရည်မှန်းချက်တစ်ခုခု အထမြောက်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ပေမယ့် အားလုံးမှာ ဆန္ဒပြည့်ဖို့ကတော့ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။

ပေကျင်းဟာမော်စကိုကိုအသက်ကယ်ကြိုးပစ်ပေးနိုင်ပါတယ်။အမေရိကန်နှင့်ဥရောပနိုင်ငံတွေရဲ့ စီးပွားရေးပိတ်ဆို့မှုတွေကို သက်သာစေမယ့် စီးပွားရေးအကူအညီ ပေးနိုင်ပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ အဲဒီလိုပြုတာဟာ တရုတ်နဲ့ ဥရောပရဲ့ ဆက်ဆံရေးကို ထိခိုက်သွားမှာဖြစ်သလို ဝါရှင်တန်က ပြင်းထန်စွာတုံ့ပြန်မှုပြုလာအောင် ဆွပေးသလို ဖြစ်သွားပါတယ်။ ဒါ့အပြင် အစဉ်အလာအားဖြင့် ဘက်မလိုက်နိုင်ငံတွေအဖြစ် ရပ်တည်ခဲ့တဲ့ ဥပမာ–အိန္ဒိယနိုင်ငံကို အနောက်နိုင်ငံတွေလက်ထဲ ပိုရောက်အောင် တွန်းအားပေးသလို ဖြစ်သွားမယ်။

ဒါပေမဲ့ အဲ့ဒါနဲ့ဆန့်ကျင်ဘက်ပြုပြီး ပေကျင်းက မော်စကိုကို "ကြည်"ထားလိုက်ရင် အာရှမှာ လုံခြုံရေးအခြေအနေတွေ ပျက်ပြားနေချိန် ပြင်ပ အကူအညီအလိုအပ်ဆုံးဖြစ်ချိန်မှာ အနီးကပ် မဟာဗျူဟာအကျဆုံး မိတ်ဖက်ကို လက်တွဲဖြုတ်သလို ဖြစ်သွားနိုင်တယ်။

ယူကရိန်းအရေးဟာတရုတ်သမ္မတရှီကျင့်ဖျင်ရဲ့ နိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒရဲ့ အမြော်အမြင်၊အတိုင်းအတာကို လှစ်ဟပြပါလိမ့်မယ်။ လတ်တလောကာလမှာ ပေကျင်းဟာ မူနှစ်မူနဲ့ ဒုက္ခများနေကြတယ်။ တစ်ဖက်မှာ ကမ္ဘာ့အလယ်မှာ တွင်ကျယ်တဲ့ အင်အားဖြစ်လိုတဲ့ စိတ်ကူးနဲ့ တစ်ဖက်မှာကျတော့ ကျားလိုလို၊ ကြောင်လိုလို၊ လိုသလို မလိုသလို ပုံဖော်မှုတွေနဲ့ ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် ပတ်ခွေဗျာများနေကြတယ်။

“ ယူကရိန်းအရေးဟာ
တရုတ်သမ္မတ
ရှီကျင့်ဖျင်ရဲ့
နိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒရဲ့
အမြော်အမြင်၊
အတိုင်းအတာကို
လှစ်ဟပြပါလိမ့်မယ်။
လတ်တလောကာလမှာ
ပေကျင်းဟာ မူနှစ်မူနဲ့
ဒုက္ခများနေကြတယ် ”

တရုတ်ခေါင်းဆောင်တွေ အမှတ်တမဲ့ ဖြစ်နေနိုင်ကောင်းတဲ့အချက်ကတော့ ရုရှားနှင့် ပိုပြီး ပူးကပ် မဟာမိတ်ပြုလိုက်တာဟာ အတော်အမြော်အမြင်နည်းတဲ့ ကိစ္စဖြစ်နိုင်တယ် ဆိုတာပါပဲ။ ကောင်းတဲ့ ဘက်ကတွက်ရရင်တော့ ဒီပေါင်းစည်းမှုက အပြလှပြီး ရေရှည်အကျိုး ရှိကောင်း ရှိမယ်ဆိုတာပဲ။ တရုတ်ရဲ့ ပိုင်နက်နယ်ချဲ့ အရှင်ခံမှုတွေကို ရုရှားက တစ်ချိန်ကျရင် ထောက်ခံစကားဆိုပြီး ကျေးဇူးဆပ်ကောင်း ဆပ်နိုင်သလိုတရုတ်ရဲ့ ကမ္ဘာ့သမ္မာစဉ် အခင်းအကျင်းအသစ် အစီအစဉ်မှာ ရုရှား ပူးပေါင်းပါဝင်ကောင်း ပါဝင်နိုင်တယ်။ ဒါပေမဲ့ ရုရှားနှင့် ပေါင်းစည်းလိုက်တဲ့အတွက် တရုတ်ရဲ့ကမ္ဘာ့မဟာဗျူဟာ အစီအစဉ် ထိပါးပျက်ပြားရ ကိန်းတွေကတော့ ချက်ချင်းလက်ငင်းသင့်မယ့် ထင်သာ မြင်သာ ကိစ္စတွေ ဖြစ်နေပါတယ်။

" တရုတ်ကို
မလိုလားတဲ့တိုင်အောင်
တရုတ်ရဲ့ ရောမစားသုံးသူ
ဈေးကွက်ကြီးက
မက်လုံးဖြစ်နေတဲ့အတွက်
မထွေးနိုင်မအန်နိုင်ဖြစ်ပြီး
အစဉ်အလာအားဖြင့်
တရုတ်ကို
လက်ခံကြလေ့ရှိတဲ့
ဥရောပမြို့တော်တွေမှာတောင်
ပေကျင်းဟာ
ပိုပြီးပြင်းထန်တဲ့
နိုင်ငံရေးလေဆန်ကို
ကြုံလာနေရပါတယ် "

ပေကျင်းနဲ့ မော်စကို မဟာမိတ်အနေနဲ့ ပူးလေလေ၊ တရုတ်ရဲ့ရန်ဘက်တွေက ဒါကို စံအဖြစ်ထားမှတ်ပြီး တရုတ်ရဲ့အကြမ်းဖက် ကျူးကျော်မှုတွေကို ခုခံကာကွယ်နိုင်အောင် စီးပွားရေးအရ၊ စစ်ရေးအရ သူတို့ပိုပြီး ပေါင်းစည်းညီညွတ်ဖို့ လိုအပ်တယ်လို့ခံယူပြီး အတိုက်အခံအင်အား ပိုခိုင်မာလာကိန်းရှိတယ်။

တရုတ်ကို မလိုလားတဲ့တိုင်အောင် တရုတ်ရဲ့ ရောမစားသုံးသူ ဈေးကွက်ကြီးကမက်လုံးဖြစ်နေတဲ့အတွက် မထွေးနိုင်မအန်နိုင်ဖြစ်ပြီး အစဉ်အလာအားဖြင့် တရုတ်ကို လက်ခံကြလေ့ရှိတဲ့ ဥရောပမြို့တော်တွေမှာတောင် ပေကျင်းဟာ ပိုပြီး ပြင်းထန်တဲ့ နိုင်ငံရေးလေဆန်ကို ကြုံလာနေရပါတယ်။ အမေရိကန်မှာလည်း တရုတ်နဲ့ ပတ်သက်ရင် အမြင်တွေစိမ်းလာပါပြီ။ ယူကရိန်းစစ်မှာ တရုတ်စနစ်ပါတယ်လို့ အမေရိကန် နိုင်ငံရေး သမားတွေ မတုံ့မနှေး စွပ်စွဲပါလိမ့်မယ်။ ယူကရိန်းအရေးနှင့် ပတ်သက်ပြီး တရုတ်ဟာ အန္တရာယ်ကြီးတဲ့ ကစားပွဲတစ်ခုကို ကစားနေပါတယ်။ ဒီအတွက် သူနောင်တရလာ နိုင်ပါတယ်။

ပေကျင်းဟာလက်ရှိကိစ္စမဖြစ်ခဲ့ရင်ကောင်းသားလို့ ဆန္ဒရှိခဲ့မှာ အမှန်ပါပဲ။ လက်ရှိဖြစ်ရပ်က သူ့ရဲ့အကျိုးစီးပွားကို အတော်ထိခိုက်နေတယ်။ ကနဦး တွက်ဆစရာအချက်က ယူကရိန်းနိုင်ငံဟာ တရုတ်ရဲ့အရေးပါတဲ့ ကုန်သွယ်ဖက်ဆိုတာပဲ။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်မှာ အပြန်အလှန် ကုန်သွယ်မှုပမာဏဟာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ တစ်ဆယ့်ငါး ဘီလီယံကျော်ခဲ့တယ်။ ယူကရိန်းဟာ ဥရောပဆီပေါက်တဲ့ အရေးကြီးတံခါးပေါက်ဖြစ်သလို ရှီရဲ့ ပထဝီနိုင်ငံရေး ဆောင်ရွက်ချက်တစ်ရပ်ဖြစ်တဲ့ ခါးပတ်လမ်း စီမံကိန်းမှာ တရားမဝင်စီးပွားဖက်တစ်ဦး ဖြစ်တယ်။

လွန်ခဲ့တဲ့လက ရှီကျင့်ဖျင်ဟာ ယူကရိန်းသမ္မတ ဗလိုဒီမာဇင်လန်စကီဆီကို နှုတ်ဆက် သဝဏ်လွှာပို့တော့ " လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်းသုံးဆယ်ကာလ သံတမန်ဆက်ဆံရေးတည်ပြီး ကတည်းက တရုတ်နဲ့ ယူကရိန်းရဲ့ဆက်ဆံရေးဟာ ခိုင်မာတည် ငြိမ်တဲ့

ဆက်ဆံမှုအဖြစ် အစဉ်တစိုက်တည်ရှိ ဖွံ့ဖြိုးလာခဲ့တယ်”လို့ အမွှမ်းတင်ဆိုညွှန်းခဲ့တယ်။ တရုတ်ပညာရှင် တချို့ကတော့ မော်စကိုစိတ်ကွက်သွားမှာကို စိုးကြောက်ပြီး ခါးပတ်လမ်း စီမံကိန်းမှာ အရေးပါတဲ့မိတ်ဖက်ကို မကူနိုင်၊ မကယ်နိုင်ဖြစ်နေရတဲ့ ပေကျင်းအစိုးရရဲ့ အနေအထားကို တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းကြိတ်ပြီး မချင့်မရဲ ဖြစ်နေကြတယ်။

ပေကျင်းဟာ ရုရှားရဲ့ ပိုင်နက်နယ်မြေ သိမ်းပိုက်မှုဆိုတဲ့ လုပ်ရပ်ကို လူသိရှင်ကြား ထောက်ခံမှုပြုဖို့ ဆန္ဒလည်းမရှိပါဘူး။ ဒီလိုနယ်မြေသိမ်းပိုက်မှုကို ထောက်ခံလိုက်ရင် တရုတ်ရဲ့ နယ်မြေ အရှင်ခံမှုတွေကိုလည်း တစ်ပါးသူတွေက တူသောအမြင်နှင့် လာလုမယ့်အရေး ကြိုတင် မျှော်တွေးပြီး ဆင်ခြင်နေတာ ဖြစ်ပါတယ်။ တကယ်တမ်း ပြောရရင် ကိုယ့်မင်းကိုယ်ချင်း နယ်ပယ်၊ နယ်မြေအရေးနှင့်ပတ်သက်ရင် တရုတ်ကစိုးရိမ်ရသည်များထက် တရုတ်ကို စိုးရိမ်ရသည့်ကိစ္စက ပို၍များပြားတဲ့အတွက် တရုတ်ကို တရားသိလို့ ရပ်ကြည့်နေသူလို့ မှတ်လို့ မရပါဘူး။ အရှေ့တရုတ်ပင်လယ်နှင့် တောင်တရုတ်ပင်လယ်အတွင်း သူ့ရဲ့လုပ်ရပ်၊ အိန္ဒိယနယ်စပ်မှာ သူ့အပြုအမူနှင့် ထိုင်ဝမ်ကို ဝါးမျိုချင်ပုံကို ကြည့်ရုံနဲ့တင် ဒီအချက်ကို သဘောပေါက်နိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ တရုတ်ကန့်ကွက်ဆန့်ကျင်တာက ရုရှားအပါအဝင် အခြားတစ်ပါးသော အင်အားရှိနိုင်ငံများက နယ်နိမိတ်အသစ်၊ မြေပုံကောက်ကြောင်းအသစ် ပြုပြင်ရေးဆွဲမှုပြုခြင်း၊ တစ်နည်း နယ်ပယ်သိမ်းပိုက်မှုပြုခြင်းကိုပါပဲ။ ခရိုင်းမီးယားဒေသကို ရုရှားနိုင်ငံက ၂၀၁၄ ခုနှစ်က သိမ်းပိုက်ယူလိုက်တဲ့ကိစ္စကို တရုတ်နိုင်ငံက အခုအထိ အသိ အမှတ်မပြုသေးပါဘူး။

ယူကရိန်းအရေးဟာ ရှီကျင့်ဖျင်ရဲ့ နိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒကို အတော်မရှုနိုင်မကယ်နိုင် ဖြစ်နေစေတယ်လို့ ဆိုရပါမယ်။ ယူကရိန်းအရေးမှာ ရုရှားဘက်ကနေလိုက်ရင် အမေရိကန် အစိုးရ၊ ဥရောပအစိုးရတွေနဲ့ ဆက်ဆံရေးတင်းမာသွားလိမ့်မယ်ဆိုတာကို တရုတ်ခေါင်းဆောင် တွေက ကောင်းကောင်းသဘောပေါက်ကြတယ်။ တရုတ်မဟာဗျူဟာပညာရှင်တွေဟာ ရုရှား၊ အမေရိကန်နဲ့ ဥရောပကို ကမ္ဘာ့အင်အားဟန်ချက်ညှိရာမှာ အခရာသော့ချက်တွေလို့ မြင်ကြတယ်။ ဥရောပရဲ့ သာတူညီမျှ ကမ္ဘာ့အိပ်မက်ကို တရုတ်ရဲ့အိပ်မက်နဲ့အသွင်တူ အိပ်မက်လို့ ကာလကြာမြင့်စွာကတည်းက ခံယူခဲ့ကြတယ်။ ရုရှားနှင့် ဥရောပကြား အကွဲ အပြဲခိုင်မာသွားခဲ့ရင် ယူကရိန်းကို ရုရှားကျူးကျော်မှုက အုပ်စုနှစ်ခုတွင်းက အရေးပါဆုံး အင်အားတွေကို နှစ်စုကွဲသွားစေရင်၊ ရုရှားနဲ့တရုတ်ကတစ်ဖက်၊ အမေရိကန်နှင့် ဥရောပက တစ်ဖက် ဖြစ်သွားခဲ့ရင် တရုတ်ဟာ သူမလိုလားပါဘူးလို့ တွင်တွင်ဆိုလေ့ရှိတဲ့ စစ်အေး ကာလလုံခြုံရေး ပုံစံခွက်ထဲ ပြန်ရောက်သွားလိမ့်မယ်။ တရုတ်အတွက် ပိုပြီးဆိုးမယ့် အနေ အထားကတော့ တရုတ်ဟာ ကျန်အင်အားသုံးခုထဲက အချည့်နဲ့ဆုံးအင်အားနှင့် မဟာမိတ် ဖြစ်နေတဲ့ အနေရောက်ကိန်း ဆိုက်သွားမယ်။

ယူကရိန်းကို ကျူးကျော်ဖို့ ပူတင်ကို ရှီက မီးစိမ်းပြလိုက်တယ်လို့ တချို့ကဆိုကြ ပေမယ့် ရှီဟာ အဲ့ဒီလိုကြံရာပါဖြစ်လိမ့်မယ်လို့ ထင်စရာအချက်အလက်မရှိပါဘူး။ သံတမန် စကားလုံး အသုံးအနှုန်းတွေကို အထူးသတိချပ်ပြီး မော်စကိုရဲ့ရပ်တည်မှုကို ထောက်ခံ၊ NATO အင်အားတိုးချဲ့မှုကို အပြစ်ဆိုခဲ့ပေမယ့် သံတမန်နည်းလမ်းနဲ့ ဖြေရှင်းနိုင်ဖို့မျှော်လင့်ပါ တယ်လို့ တရုတ်က ဆိုနေဆဲပါပဲ။ အခြေအနေတွေမပြင်းထန်သေးခင်ကာလမှာပြင်သစ်သမ္မတ အီမယ်နူလ်

မက်ခ်ကရွန်ကို ရှီပြောခဲ့သလိုပဲ “သက်ဆိုင်သူအားလုံးဟာ ယေဘုယျ အားဖြင့် နိုင်ငံရေးအရ ဖြေရှင်းနိုင်ရေးကို ဦးတည်ပြီး ထွေထွေပြားပြား ကဏ္ဍအဖုံဖုံကို အခြေခံအဖြစ် အသုံးပြုပြီး ယူကရိန်းပြဿနာကို တိုင်ပင်ဆွေးနွေးတဲ့နည်းလမ်းနဲ့ အပီအပြင်ဖြေရှင်းသင့်ပါတယ်”လို့ ခံယူထားပုံရှိနေတုန်းပါပဲ။

ရှီကျင့်ဖျင်က ပြင်သစ်သမ္မတကို အဲဒီလို စကားပါးပြီး သုံးရက်အကြာမှာပဲ တရုတ် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ဝမ်ယီက ထပ်တူစကားကို ဆိုခဲ့ပါတယ်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်နဲ့ ၂၀၁၅ ခုနှစ်က ချုပ်ဆိုခဲ့ကြတဲ့ မင့်ခ် သဘောတူစာချုပ်ကို “ယူကရိန်းအရေးအတွက် တစ်ခုတည်းသော ထွက်ပေါက်”လို့ ထောပနာပြုခဲ့တယ်။ မည်သည့်နိုင်ငံမဆိုရဲ့ ကိုယ့်မင်းကိုယ့်ချင်း ရပ်တည်ခွင့်၊ လွတ်လပ်ခွင့်နှင့် နယ်မြေပိုင်နက်ကို အသိအမှတ်ပြုကြောင်းလည်း အထူးရည်ညွှန်းခဲ့တယ်။

> “ရှီကျင့်ဖျင်က ပြင်သစ်သမ္မတကို အဲဒီလို စကားပါးပြီး သုံးရက်အကြာမှာပဲ တရုတ် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ဝမ်ယီက ထပ်တူစကားကို ဆိုခဲ့ပါတယ်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်နဲ့ ၂၀၁၅ ခုနှစ်က ချုပ်ဆိုခဲ့ကြတဲ့ မင့်ခ် သဘောတူစာချုပ်ကို “ယူကရိန်းအရေးအတွက် တစ်ခုတည်းသော ထွက်ပေါက်”လို့ ထောပနာပြုခဲ့တယ် ”

ဒါပေမဲ့ ဒီမှာ ပေကျင်းရဲ့ ရပ်တည်မှုက ဝေဝါးသွားတယ်။ တင်းမာမှုဒဏ်တွေကို မော်စကို ခံရသက်သာအောင် မော်စကိုဘက်ကနေ ထင်သာ မြင်သာ ရပ်တည်ပြီး မော်စကိုရဲ့ရန်လိုမှုကို မီးထိုးပေးနေပြန်တယ်။

ပေကျင်းက ရုရှားဆီကနေ လောင်စာဆီတွေ၊ စွမ်းအင်တွေ ထပ်တိုးဝယ်နေတာ၊ နှစ်နိုင်ငံအပြန်အလှန်ကုန်သွယ်မှုမှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာအစား တရုတ်ယွမ်ကို ဈေးကွက်ငွေအဖြစ် အသုံးပြုနေတာတွေဟာ ရုရှားကို အမေရိကန်ရဲ့ စီးပွားရေးပိတ်ဆို့မှုဒဏ်ကနေ အခုအခံဖြစ်စေတယ်။

ရည်ရွယ်သည်ဖြစ်စေ၊ မရည်ရွယ်သည်ဖြစ်စေ ပေကျင်းဟာ မော်စကိုရဲ့ ပြန်လည်ပြုပြင်ရေးသဘောတရားထဲ ညပ်ပါနေပါပြီ။ ဖေဖော်ဝါရီ လ ၄ ရက်နေ့မှာ ပူတင်နဲ့အတူ ထုတ်ပြန်ခဲ့တဲ့ ပူးတွဲကြေညာချက်စာတမ်းမှာ ရှီဟာ ဒီအာဏာရှင်နိုင်ငံနှစ်နိုင်ငံရဲ့ သဘောတရားအမြင်တူညီပါကြောင်း အတည်ပြုပြောကြားခဲ့ရုံ မကသေး၊ NATO အင်အားချဲ့မှုကို “ယင်းတို့ နှစ်နိုင်ငံပေါင်းစပ်နေသော နယ်နိမိတ်ကို

ပြင်ပအန္တရာယ်တို့ ရန်ပြုနိုင်စွမ်းကင်းအောင် ပူးပေါင်းရပ်တည်စေရာ အကြောင်းတစ်ရပ်”အဖြစ် ဆက်စပ်ကောက်ကြောင်း ဆွဲခဲ့ တယ်။

NATO ကို ရုရှားကြောက်လန့်မှုနဲ့ အာရှ အမေရိကန်၏ လှုပ်ရှားမှုကို တရုတ် ကြောင့်ကြမှုတို့ရောထွေးပြီးရှိက အခိုက်အတန့်အားဖြင့် ပူတင်အား ခံစားချက်တူဘော်ဒါရင်းလို့ အမြင်ဝင်သွားစေခဲ့တာ ဖြစ်နိုင်ပေမယ့် အဲ့ဒီသဘောထားကြောင့် အနောက်နဲ့ဆက်ဆံရေးမှာ မလွဲမသွေ နာစရာတွေရှိလာမှာ မုချပါပဲ။

“NATO တပ်တိုးချဲ့ထွင်ခြင်းကို ဆန့်ကျင်သလို စစ်အေးကာလ သဘောတရားလမ်း ကြောင်းကို ပြန်သွားမှုကို စွန့်လွှတ်ဖို့တောင်းဆိုပါကြောင်း” မြောက်အတ္တလန္တိတ်မဟာမိတ် အဖွဲ့ကို တရုတ်နှင့်ရုရှား ခေါင်းဆောင်တွေက ကြေညာခဲ့တယ်။

သူတို့နှစ်ဦးဟာ “အုပ်စုသင်းပင်းများဖွဲ့ခြင်းနဲ့ အာရှ ပစိဖိတ်ဒေသတွင် အတိုက်အခံ စခန်းများတည်ခြင်းတို့ကို ဆန့်ကျင်ပြီး အမေရိကန်နိုင်ငံ၏ အင်ဒို–ပစိဖိတ်ဗျူဟာက ဒေသ တွင်း ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် တည်ငြိမ်မှုတို့ကို ထိပါးလာနိုင်တဲ့ အနေအထားတွေကို အထူးတလည် သတိချပ်စောင့်ကြည့်နေတယ်”လို့လည်း ဆက်ပြောကြားခဲ့ကြတယ်။

NATO ရဲ့ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးဂျန်စ် စတိုလ်တန်ဘတ်စ်ရဲ့စကား“အကြမ်း ဖျင်းအားဖြင့် ပြောရရင်တော့ ဒီအာဏာရှင်နိုင်ငံနှစ်နိုင်ငံ၊ ရုရှားနဲ့ တရုတ်ဟာ အတူတကွ လှုပ်ရှားနေကြတယ်” ဆိုတဲ့ စကားဟာ ဒီသဘာဝ အရိပ်ပြစကားပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ပေကျင်းဟာ “အနောက်နိုင်ငံတွေဟာ စစ်အေးကာလ စိတ်ဓာတ်မျိုးနဲ့ နိုင်ငံရေး မူဝါဒတွေ ချမှတ်ကျင့်သုံးနေတယ်”လို့ လူသိရှင်ကြား ညည်းတွားလေ့ရှိပေမယ့် မော်စကိုနှင့် ပုလဲနံ့သင့် ပူးနေတဲ့ပုံဟာ မြင်ရသူတိုင်းကို ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်တွေ စောစောပိုင်း ကာလက တရုတ်နဲ့ ဆိုဗီယက်ဆက်ဆံရေးကို အမှတ်ရ စေတယ်။

တရုတ်နိုင်ငံအတွက် အမေရိကန်နဲ့ ဥရောပ ဆက်ဆံရေးဟာ ပျက်ပြားမှာမဟုတ် ပါဘူး။ ပူတင်ရဲ့ အရဲကိုးမှုဟာ သူ့ရဲ့နောက်ဖေးပရဂဏ်မှာပါ စိုးထိတ်မှု တွေရှိလာနေစေပါ တယ်။ “လက်နက်အားကိုးပြီး အပြောင်းအလဲပြုတာမျိုးကို ကျွန်တော်တို့ သည်းခံခဲ့ရင် ဒီဂယက် အာရှပေါ် သက်ရောက်နိုင်မယ့် အနေအထားကိုလည်း ကျွန်တော်တို့ သတိချပ်သင့်တယ်”လို့ ဂျပန်ဝန်ကြီးချုပ် ဖူမီအိုကီရှီဒါက မိန့်ခဲ့တာဟာ ပူတင်ရဲ့ မိုက်ရူးရဲမှုကို တရုတ်က အားကျ တုပလာမှာကို စိုးရိမ်စရာဖြစ်ကြောင်း သွယ်ဝိုက်ဆိုညွှန်းမှုပဲ ဖြစ်တယ်။

ဩစတြေးယား ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးပီတာ ဒတ်တွန်ကတော့ ရုရှားရဲ့ကျူးကျော်မှုဟာ တရုတ်နိုင်ငံကို ထိုင်ဝမ်နှင့်ပတ်သက်ပြီး အလားတူပြုပါလို့ တိုက်တွန်းရာရောက်မယ်လို့ ရှင်းရှင်းသတိပေးခဲ့တယ်။ လတ်တလောတော့ အိန္ဒိယဟာ ဘက်မလိုက် ရပ်တည်နေဆဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အေးဆေးပြီး အကျိုးပြုသရုပ်ရှိတဲ့ သံတမန်အနေအထား ဆွေးနွေးမှုတွေပြု ကြဖို့ပဲ အိန္ဒိယရဲ့ ကုလသမဂ္ဂဆိုင်ရာ သံအမတ်က ဆော်ဩနေပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ တရုတ်နဲ့ အိန္ဒိယနိုင်ငံအကြား ဆက်ဆံရေးတွေ တင်းမာလာနေတာနဲ့အမျှ တရုတ်ထောက်ခံတဲ့ ယူကရိန်းကျူးကျော်စစ်ဟာ နယူးဒေလီကို မော်စကိုနဲ့ပိုဝေးရာကို တွန်းပို့မှာဖြစ်တဲ့အတွက် အိန္ဒိယဟာ ဩစတြေးယား၊ ဂျပန်နဲ့ အမေရိကန်ဘက် ရောက်သွား နိုင်ပါတယ်။

ခံရနိုင်တဲ့အချက်တွေ ဒီလိုရှိနေပါလျက်နဲ့ တရုတ်ဟာ ဘာလို့ရုရှားဘေးက ရပ်လိုက်လဲဆိုတာ မေးစရာပါပဲ။ အဲဒီရပ်တည်မှုဟာ အနောက်နိုင်ငံတွေနဲ့ ဒေသတွင်းနိုင်ငံတွေကြား တင်းမာမှုတွေ ဆတိုးအကဲ ပိုလာစေနိုင်မှာကို သိမှာမလွဲလို့ ယူဆနိုင်ပါတယ်။

ပူတင်ဟာ ယူကရိန်းကို ကျူးကျော်မှာ မဟုတ်ဘူးလို့ ရှီကျင်းပင်က တကယ်ယုံကြည်ခဲ့တယ်လို့ ယူဆစရာပါပဲ။ ဒါကြောင့် အပန်းမကြီး၊ အထိအပါးမရှိလို့ယူဆပြီး ပူတင်ဘက်က လေပစ်ပြခဲ့တာလို့ ကောက်ချက်ချစရာပါပဲ။

အမေရိကန်နဲ့ နေတိုးကို ဆွေးနွေးပွဲစကား ဝိုင်းရောက်ရုံလေးပဲ ပြမှာပါလို့ ပူတင်က ရှီကို နှစ်ကိုယ်ကြား အာမခံခဲ့တာလည်း ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ ယူကရိန်းမှာ တကယ်ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ နောက်ဆုံးအခြေအနေပြ သတင်းတွေကို ရှီ မထောက်ခံခဲ့မိတာလည်း ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ ပူတင်နဲ့ရှီတို့ အွန်လိုင်းက တွေ့ဆုံမှုမှတ်တမ်းတွေအရတော့ NATO တိုးချဲ့မှုကို မော်စကိုအတိုက်အခံပြုတဲ့ကိစ္စကို ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလက တည်းက ရှီ ထောက်ခံခဲ့တာကို တွေ့ရတယ်။ အဲ့ဒီ ကာလတုန်းက ရုရှားကျူးကျော်မယ့် အသွင်မရှိခဲ့ဘူး။ ဒါပေမဲ့ အဲ့ဒီ နောက်လအနည်းငယ်အတွင်းမှာပဲ ပုံပြောင်းသွားပြီး သူမလိုလားတဲ့ အနေအထားထဲ ချောင်ပိတ်မိသွားပုံရတယ်။

ယူကရိန်းကို ပူတင် တကယ်ကျူးကျော်ခဲ့ရင်တောင် တရုတ်ကို ထိခိုက်တာထက် ရုရှား၊ ဥရောပနဲ့ အမေရိကန်နိုင်ငံတို့ကို ထိခိုက်မှု ပိုရှိမယ်လို့ ရှီက ယုံကြည်ခဲ့တာလည်းဖြစ်နိုင်တယ်။ ရုရှားကို တရုတ်က စစ်ရေးအကူအညီ တိုက်ရိုက်မပေးသမျှ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးအကူအညီပေးမှုအတွက် သက်သက်ကတော့ပိတ်ဆို့မှုဒဏ်တွေကို တစ်ဆင့်ခံလောက်ပဲ ရလိမ့်မယ်လို့ တွက်ပုံရတယ်။

ယူကရိန်းနဲ့ ရုရှားအရေးနဲ့ပဲ အလုပ်ရှုပ်နေရတဲ့အနေအထားမှာ အမေရိကန်နဲ့ ဥရောပ နိုင်ငံတွေဟာ အာရှကို မျက်နှာလွှဲရကိန်းဆိုက်သွားပြီး တရုတ်နိုင်ငံဟာ သူ့အရပ်၊ သူ့ဒေသမှာ ပိုပြီးလွတ်လွတ်လပ်လပ် လှုတွင်ကျယ်လုပ်နိုင်လိမ့်မယ်။ အချုပ်အားဖြင့်ပြောရရင် ယူကရိန်းစစ်ပွဲ ဖြစ်နေတာတောင်မှ တရုတ်အတွက်တော့ အကျိုးအမြတ်ပေါ်ရာ ကိစ္စတစ်ခု ဖြစ်နိုင်တယ်လို့ ယူဆစရာပဲ။

ဒါပေမဲ့ တကယ်တမ်းမှာတော့ ဒါဟာ အလွန်အန္တရာယ်ကြီးမားတဲ့ အရိုးခံတွေး မြင်မှုပုံစံတစ်ရပ်သက်သက်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ယူကရိန်းစစ်ပွဲရဲ့ အကျိုးအပြစ်ရလဒ်ဟာ လောင်းကြေးထပ်မရအောင် တွက်ဆရခက်ပါတယ်။ ဒ့ါအပြင် ယူကရိန်းစစ်ပွဲက အမေရိကန်ကို ဖွတ်ဖွတ်ကြေသွားစေမယ်လို့ တွက်ဆစရာအကြောင်း စိုးစဉ်းမျှမရှိပါဘူး။ အာဖဂန်နစ္စတန်နဲ့ အီရတ်မှာ အမေရိကန် စစ်ဆင်ခဲ့ပုံတွေက အမေရိကန်စစ်ဗျူဟာရဲ့ အကာအကွယ်တွေကို တရုတ်လေ့လာခွင့် ဆယ်နှစ်ကြာရခဲ့ပေမယ့် ဒီစစ်ပွဲတွေမှာ နှန်းကျုံခဲ့တဲ့အဖြစ်မျိုး ယူကရိန်းစစ်ပွဲမှာမကြုံအောင် ဘိုင်ဒန်အစိုးရက လိမ္မာပါးနပ်စွာ ဗျူဟာချမှာမုချဖြစ်ကြောင်း တရုတ်သဘောပေါက်သင့်တယ်။ ယူကရိန်းအရေးမှာ တရုတ်ဟာ အန္တရာယ်များတဲ့ ကစားပွဲကို ကစားနေပါတယ်။

ယူကရိန်းအရေးနဲ့ပတ်သက်ပြီး တရုတ်ရဲ့အတွေးအခေါ်၊ မူဝါဒကို အမှန်တကယ်မောင်းနေတာက ရေရှည်အကျိုးနဲ့ဆိုင်ပါတယ်။ ရုရှားနဲ့ အဆင်ပြေမိတ်ဖက်ဖြစ်နေတဲ့

အကြောင်းက ရနိုင်တဲ့အကျိုးပါပဲ။ အမေရိကန်နှင့် ဆက်ဆံရေးပျက်ပြားလာနေတဲ့အနေနဲ့ နိုင်ငံလုံခြုံရေး အနေအထား သတိကြီးစရာ ဖြစ်လာနေတဲ့ အနေ အထားမှာ ရုရှားကို ခါတော်မီ သင့်တင့်လျှောက်ပတ်တဲ့ မဟာမိတ်လို့ လက်ခံပုံရှိတယ်။

ဘာလို့ဆိုတော့ ပေကျင်းဟာ အနောက် နိုင်ငံတို့ ကျဆုံးချိန်ရောက်ပြီလို့ ဟစ်နေပေမယ့်လည်း အမေရိကန်နှင့် သူ့မဟာမိတ်တွေက အင်အားရှိနေဆဲ ဖြစ်တဲ့အတွက် နောက်ဆယ်စုနှစ် တစ်စုစာ ကာလ လောက်တော့ သူတို့အလိုကျဖြစ်အောင် တိုက်ရေး ခိုက်ရေး လက်သံပြောင်နေနိုင်စွမ်းတယ် ဆိုတာကို တရုတ်က သဘောပေါက်တယ်။ ဥရောပကိုတော့ အမေရိကန်ဘက်ပါတဲ့ နိုင်ငံတွေလို့ မြင်ထားပြီး သြစတြီးယားနဲ့ အိန္ဒိယအပါအဝင် တရုတ်ရဲ့အိမ်နီးချင်း ဒေသန္တရနိုင်ငံတွေမှာသူ့ကိုမလိုလားမှုတွေများလာတာကို လည်း သဘောပေါက်တယ်။

“ပေကျင်းဟာ အနောက် နိုင်ငံတို့ ကျဆုံးချိန်ရောက်ပြီလို့ ဟစ်နေပေမယ့်လည်း အမေရိကန်နှင့် သူ့မဟာမိတ်တွေက အင်အားရှိနေဆဲ ဖြစ်တဲ့အတွက် နောက်ဆယ်စုနှစ် တစ်စုစာ ကာလ လောက်တော့ သူတို့အလိုကျဖြစ်အောင် တိုက်ရေး ခိုက်ရေး လက်သံပြောင်နေနိုင်စွမ်းတယ် ဆိုတာကို တရုတ်က သဘောပေါက်တယ်”

တစ်ဖက်မှာ မော်စကိုနဲ့ကျတော့ နှစ်သုံး ဆယ်ကာလတစ်လျှောက်လုံး ဆက်ဆံရေးဟာ စိုက် လိုက်မတ်တတ်မှန်မှန် တိုးတက်လာတယ်။ သဘော တရားရေးအပါအဝင် လုံခြုံရေး၊ ဆိုက်ဘာအာကာသ နှင့် ကမ္ဘာ့ရေးရာထွေထွေပြားပြားမှာ အမြင်ချင်းပိုပြီး နီးစပ်လာခဲ့ကြတယ်။ သတိထားရသေးတဲ့ အပိုင်းတွေ လည်းရှိတော့ ရှိပါသေးတယ်။ အထူးသဖြင့် နိုင်ငံနှစ် နိုင်ငံအင်အား ပိုပြီးကွာခြားလာနေတဲ့ အခြေအနေ တွေနဲ့ပတ်သက်တဲ့ ကိစ္စတွေဖြစ်တယ်။

ဒါပေမယ့် ဒီခြားနားမှုတွေကို နှစ်နိုင်ငံစလုံး အတော်ပါးပါးနပ်နပ် ကိုင်တွယ်နိုင်စွမ်း ရှိကြပါ တယ်။ ရှီနဲ့ ပူတင်တို့ရဲ့ ရောင်းရင်းခင်မင်မှု၊ အမေရိကန် ကို နှစ်ဦးစလုံးက ရန်သူလို မြင်မှု၊ ကမ္ဘာ့သမ္မာ အခင်းအကျင်းအသစ်နဲ့ ပတ်သက်ပြီး အမြင်ချင်း ထပ်တူမဟုတ်သည့်တိုင်အောင် ဆင်တူရှိမှု စတဲ့ လက်တွဲလို့ရစေတဲ့ အကြောင်းတရားတွေက သူတို့ရဲ့ မဟာမိတ် အဆင့်ကို အနည်းဆုံး နောက်ဆယ်နှစ်တာ ကာလအထိ သက်တမ်းရှည်စေ နိုင်မယ်လို့ ယူဆရပါ တယ်။

ရုရှားမှအပ တခြားထိပ်တန်းအင်အားကို လက်ချိတ်စရာ မရှိတဲ့အတွက် မော်စကိုနဲ့အခိုင်အမာဆက်ဆံရေးတည်ဆောက်ခြင်းဟာ ပေကျင်းအတွက် သပိတ်ဝင်အိတ်ဝင် အကျိုးအမြတ်ဖြစ်လိမ့်မယ်လို့ ရှီက တွက်ဆကောင်း တွက်ဆခဲ့လိမ့်မယ်။ တရုတ်က သူ့နိုင်ငံရဲ့ အနားသားတစ်လျှောက် နယ်မြေတွေကို ပိုင်ရှင်အဖြစ်ကျူးပြီး အမည်ခံရင်းကပဲ ရုရှားရဲ့အပြုအမူတွေကို ငဲ့ကြည့်နေပါတယ်။ တရုတ်နိုင်ငံရဲ့ အရေးကြီးကုန်စည်တင်သွင်းမှု လမ်းကြောင်းကိုပိတ်ဆို့ဖို့ နိုင်ငံတကာက ကြိုးစားခဲ့ရင်လည်း ရုရှားက အရေးပေါ်အသက်ကယ်လမ်းကြောင်း ကမ်းလှမ်းလာနိုင်တဲ့ အနေအထားရှိပါတယ်။

လတ်တလောအထိတော့ ထိုင်ဝမ်နဲ့ပတ်သက်ပြီး တရုတ်ရဲ့ရပ်တည်မှုကို ရုရှားက ထောက်ခံခဲ့ပြီး ထိုင်ဝမ်နဲ့ပတ်သက်ပြီး တရုတ်နဲ့အမေရိကန်စစ်ဖြစ်ခဲ့ရင် ရုရှားဆီက သံခင်းတမန်ခင်းနှင့် စီးပွားရေးအကူအညီကို ပေကျင်းက မျှော်လင့်နိုင်ပါတယ်။

မော်စကိုနဲ့ ရှီ ပိုပြီးပုလဲနံပသင့် ရင်းနှီးလာမှုဟာ တရုတ်နိုင်ငံကို Catch–22 ထောင်ချောက်လို့ ဆိုရမယ့်မုန့်လုံးစက္ကူကပ် အနေအထားအကျပ်အတည်းထဲ ရောက်သွားစေပါတယ်။ တရုတ်နိုင်ငံက ကမ္ဘာမှာနံပါတ်တစ်ဖြစ်လိုတဲ့ဆန္ဒနဲ့ ကမ္ဘာ့သမ္မာစဉ်အဟောင်း Old Order ကို ပြောင်းပြီး New Order ကို တည်ဖို့ ကြံစည်မှုကြောင့် အနောက်နိုင်ငံတွေနဲ့ ဆက်ဆံရေး တင်းမာပြိုင်ဆိုင်မှုများနေရတဲ့ အနေအထားမှာ ရုရှားကို ကိုယ့်ဘက်သားအဖြစ်ရထားတာဟာ တရုတ်အတွက် ကျောလုံတဲ့ အနေအထားမက်လောက်စရာ လုံခြုံရေး မဟာမိတ်ရတာနဲ့ အသွင်တူပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ပူတင်ထမ္ဘွေလိုက်တဲ့ ပြဿနာနဲ့ ကမ္ဘာကြီးဗျာများနေတဲ့အချိန်ကိုမှရွေးပြီး ရုရှားနှင့်တရုတ်ရဲ့ဆက်ဆံရေးကို အမွှမ်းတင် အရှိန်အဟုန်မြှင့်လိုက်တာကတော့ ပေကျင်းအနေနဲ့ ကိုယ်မခံနိုင်တဲ့ အကုသိုလ်ကို ဖိတ်ခေါ်မိလိုက်ရာ ရောက်သွားနိုင်ပါတယ်။

နိုင်သစ်နိုင်

Ref: China's Ukraine Crisis

ရုရှား–ယူကရိန်း စစ်ပွဲနှင့် ၁၉၇၉ ခုနှစ် တရုတ်–ဗီယက်နမ် စစ်ပွဲ ဘာကြောင့် ကွဲပြားခြားနားရတာလဲ

ကျော်နိုင်တင့်

“နိုင်ငံငယ်လေးများ၏ နိုင်ငံခြားရေး မူဝါဒကို မကျေနပ်သည့်
နိုင်ငံကြီးများသည် နိုင်ငံငယ်များကို
သင်ခန်းစာပေးရန် ကျူးကျော်တတ်ကြသည်။
တရုတ်တို့သည်လည်း
၁၉၇၉ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၇ ရက်နေ့၊
နံနက်စောစောတွင် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံကို
ကျူးကျော် တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။
တရုတ်တပ်ဖွဲ့ဝင် ခြောက်သိန်းကျော်
ဗီယက်နမ်နိုင်ငံအား ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်သည့် ပုံစံသည်
ယနေ့ ယူကရိန်းအား ရုရှားတို့
ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်သည့်ပုံစံနှင့် ဆင်တူပါသည်”

ဖေဖော်ဝါရီ ၂၄ ရက်နေ့ နံနက်အစောပိုင်းတွင် ရုရှားတို့သည် ယူကရိန်းကို စတင် တိုက်ခိုက် ကြောင်း တရားဝင်ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့သည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်က စတင်ခဲ့သည့် ရုရှား–ယူကရိန်း ပဋိပက္ခသည် ပိုမိုအရှိန်မြင့်လာခဲ့သည်။ အဆိုပါစစ်ပွဲသည် ကျန်ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများကို အံ့အားသင့် စေခဲ့သော်လည်း ဗီယက်နမ်အတွက်မူ ခြွင်းချက်ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ ယူကရိန်း ကို နေတိုးအဖွဲ့ဝင်အဖြစ် တိုးချဲ့ခြင်းမပြုရန်နှင့် လုံခြုံရေးအာမခံချက်ပေးရန် ပျက်ကွက်ခဲ့ပြီး နောက် ရုရှားတို့၏ တိုက်ခိုက်မှု စတင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး ယင်းသည် ၁၉၇၉ ခုနှစ်တွင် ဗီယက် နမ်နိုင်ငံကို တရုတ်တို့ ကျူးကျော်တိုက်ခိုက်ခဲ့သည့်ဖြစ်စဉ်အား ဗီယက်နမ်တို့အား ပြန်ပြောင်း သတိရစေခဲ့ပါသည်။

ဗီယက်နမ်နိုင်ငံသားများသည် ကျူးကျော်စစ်နှစ်ခုကြား ကွဲပြားချက်ကို လေ့လာခဲ့ ကြသည်။ နိုင်ငံငယ်လေးများ၏ နိုင်ငံခြားရေး မူဝါဒကို မကျေနပ်သည့် နိုင်ငံကြီးများသည် နိုင်ငံငယ်များကို သင်ခန်းစာပေးရန် ကျူးကျော်တတ်ကြသည်။ တရုတ်တို့သည်လည်း ၁၉၇၉ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၇ ရက်နေ့၊ နံနက်စောစောတွင် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံကို ကျူးကျော် တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ တရုတ်တပ်ဖွဲ့ဝင် ခြောက်သိန်းကျော် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံအား ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်သည့် ပုံစံသည် ယနေ့ ယူကရိန်းအား ရုရှားတို့ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်သည့် ပုံစံနှင့် ဆင်တူပါသည်။

၁၉၇၉ ခုနှစ် ဗီယက်နမ်စစ်ပွဲနှင့် ၂၀၂၂ ခုနှစ် ယူကရိန်း ပဋိပက္ခကြား အခြေခံခြားနားချက် တစ်ခုရှိသည်။ ယင်းမှာ တရုတ်တို့သည် တရားဝင် စာချုပ်စာတမ်းဖြင့် ချုပ်ဆိုထားသည့် စူပါပါဝါ နိုင်ငံကြီးတစ်နိုင်ငံက ကျားကန်ပေးထားသော နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံအား တိုက်ခိုက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော် ယူကရိန်းသည် အနောက်နိုင်ငံများနှင့် မည်သည့် စစ်ဖက်ဆိုင်ရာ မဟာမိတ်မျှ ပြုလုပ်ရခြင်း မရှိသေးသည့် နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံ ဖြစ်ပါသည်။ တိုက်ခိုက်မှု ရည်ရွယ်ချက်မှာ တူညီချက်များ ရှိနိုင်ပါသည်။ ယင်းမှာ ဆိုဗီယက် ပြည်ထောင်စုနှင့် နေတိုးအဖွဲ့၏ လုံခြုံရေး ကတိကဝတ်များအား ဗီယက်နမ်နှင့် ယူကရိန်းတို့၏ ယုံကြည်မှုကို ယုတ်လျော့အောင် ပြုလုပ်ရန် ဖြစ်သည်။ ဗီယက်နမ်စစ်ပွဲတွင်မူ တရုတ်တို့နှင့် ထိပ်တိုက်မတွေ့စေရန် အင်အားကြီးနိုင်ငံက လက်ရှောင်ခဲ့သည်။ ရုရှား ကိစ္စတွင်မူ နေတိုးအဖွဲ့သည် ယခုအချိန်ထိ ထိပ်တိုက်တွေ့ဆုံမှုကို လက်ရှောင်နေသော်လည်း ရှေ့တွင်မူ မည်သို့ ဆုံးဖြတ်မည်ကို မသိရသေးပါ ။

> “မဟာမိတ်ဆိုသည်မှာ အရေးကြီးကိစ္စတွင်မူ ဘက်မလိုက်ဘဲနေခြင်းမျိုးနှင့် ခြားနားပါသည်။ စစ်ရေးအရ ခြိမ်းခြောက်မှု ရှိလာသည့်အချိန်တွင် တစ်နိုင်ငံသည် ခြိမ်းခြောက်ခံနေရသည့် နိုင်ငံအား အကာအကွယ် ပေးရမည်ဟူ၍ ဥပဒေကြောင်းအရ အထင်အရှား ဖော်ပြထားသည်”

မဟာမိတ်ဆိုသည်မှာ အရေးကြီးကိစ္စတွင်မူ ဘက်မလိုက်ဘဲနေခြင်းမျိုးနှင့် ခြားနားပါသည်။ စစ်ရေးအရ ခြိမ်းခြောက်မှု ရှိလာသည့်အချိန်တွင် တစ်နိုင်ငံသည် ခြိမ်းခြောက်ခံနေရသည့် နိုင်ငံအား အကာအကွယ်ပေးရမည်ဟူ၍ ဥပဒေကြောင်းအရ အထင်အရှား ဖော်ပြထားသည်။ မဟာမိတ်စာချုပ်တွင် ထင်ရှား သည့်လက္ခဏာတစ်ချို့ ရှိသည်။ စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံသည် ၎င်း၏ကတိကဝတ်ကို မလိုက်နာပါက ကုန်ကျစရိတ်များကို ကျခံပေးရသည်။ အခြားတစ်ခုမှာ စစ်ရေးကုန်ကျစရိတ်များ လျော့နည်းစေရန်နှင့် အောင်မြင်မှု အခွင့်အလမ်း မြင့်မားစေရန်အတွက် စစ်ပွဲမစတင်မီတွင် စစ်ရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအခြေခံ အုတ်မြစ်များကို ချမှတ်ပေးရသည်။ ဘက်မလိုက်မှုဆိုသည်မှာ ပဋိပက္ခတစ်ခု ဖြစ်လာချိန်တွင် တစ်ဖက်၌ မျှော်လင့်ချက်ကို အခြေခံထားသော်လည်း အခြားတစ်ဖက်တွင် ထောက်ပံ့မှုနှင့် တာဝန်ယူမှု မရှိပါ။ တရုတ်ကို ဆန့်ကျင်ဟန့်တားရန် အတွက် ၁၉၇၈ ခုနှစ်

တွင် ဗီယက်နမ်၏ ဆိုဗီယက်နှင့် မဟာမိတ်ဖွဲ့ခဲ့မှုသည် ယနေ့ယူကရိန်း၏ နေတိုးနှင့် အလိုင်းမင်း ရယူထားခြင်းထက် ပိုမိုခိုင်မာမှု ရှိပါသည်။

၁၉၇၉ ခုနှစ်တွင် တရုတ်တို့ ဗီယက်နမ်ကို ကျူးကျော်တိုက်ခိုက်ခြင်းမှာ ဗီယက်နမ်သည် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုနှင့် မဟာမိတ်ဖွဲ့ခဲ့ခြင်း၏ အကျိုးဆက်ဖြစ်သည် ဆိုသည်မှာ သံသယဖြစ်ဖွယ်မရှိပါ။ ဗီယက်နမ်ကို ကျူးကျော်တိုက်ခိုက်ခဲ့ရသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်သည် Principal enemy theory အရ ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအပေါ် တရုတ်တို့ထားရှိသည့် မူဝါဒမှာ တရုတ်တို့၏ Principal enemy အပေါ် သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံကထားရှိသည့် မူဝါဒအကျိုးဆက်ဖြစ်သည်ဟု တရုတ်ပညာရှင်များ ကိုယ်တိုင် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုထားသည်။ အဆိုပါသီအိုရီအရ တရုတ်တို့သည် ၎င်းတို့၏ Principal enemy နှင့် ဆက်ဆံရေး တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ပါက အဆိုပါ နိုင်ငံအား ခပ်မာမာဆက်ဆံလေ့ ရှိသည်။ အမိမြေကို ခြိမ်းခြောက်သည့် ရန်လိုသော မဟာမိတ်ဖြစ်မလာစေရေး တရုတ်တို့၏ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုသည် ယနေ့ ယူကရိန်းတွင် ရုရှားတို့ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်နေပုံနှင့် ဆင်တူပါသည်။ သို့သော် စစ်ပွဲနှစ်ပွဲ၏ နယ်ပယ် အကျယ်အဝန်းမှာမူ မတူညီပါ။

> "ဗီယက်နမ်ကို ကျူးကျော်တိုက်ခိုက်ခဲ့ရသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်သည် Principal enemy theory အရ ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအပေါ် တရုတ်တို့ထားရှိသည့် မူဝါဒမှာ တရုတ်တို့၏ Principal enemy အပေါ် သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံကထားရှိသည့် မူဝါဒအကျိုးဆက်ဖြစ်သည်ဟု တရုတ်ပညာရှင်များ ကိုယ်တိုင် ထုတ်ဖော်ပြော ဆိုထားသည်"

ကမ္ဘောဒီးယားကို ဗီယက်နမ်တို့ ကျူးကျော် တိုက်ခိုက်ခြင်းနှင့် စစ်ပွဲမစတင်မီတွင် ကျူးကျော် တိုက်ခိုက်မှု ကနဲ့သတ်ဧရိယာ နောက်ကွယ်ရှိ အရေးကြီးဆုံး အစိတ်အပိုင်းများထဲမှ တစ်ခုအဖြစ် တရုတ်မြောက်ပိုင်း နယ်စပ်တစ်လျှောက် ဆိုဗီယက်တို့ လက်စားချေ တိုက်ခိုက်လာနိုင်ချေကို တရုတ်ခေါင်းဆောင် တိမ်ရှောင်ဖိန် မြင်တွေ့ခဲ့သည်။ ဗီယက်နမ်အစိုးရ ရပ်တည်မှုအပေါ် မခြိမ်းခြောက်သင့်ဟုလည်း တရုတ်ခေါင်းဆောင်ပိုင်းက သဘောတူညီခဲ့သည်။ စစ်ပွဲကိုမူ နယ်စပ်ဒေသများတွင် သာရှိသင့်သည်ဟု ဆိုထားသည်။ ဗီယက်နမ် နယ်စပ်မြို့များကို သိမ်းပိုက်ပြီးနောက် တရုတ်တပ်ဖွဲ့များ ရုတ်သိမ်းခဲ့သည်။ တရုတ်တို့၏ ကျူးကျော်

တိုက်ခိုက်မှုသည် ဆိုဗီယက်တို့၏ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုကို ရှောင်ရှားလိုသည့်အတွက် အချိန်အကန့်အသတ်ဖြင့် ဝင်ရောက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ကြောင်း တရုတ် တို့က အများပြည်သူအား ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

တရုတ်တို့ ကျူးကျော်တိုက်ခိုက်ချိန်တွင် တရုတ်–ဆိုဗီယက်နယ်စပ်တွင် ဆိုဗီယက်တပ်ရင်းပေါင်း ၄၄ ရင်း ချထားခဲ့သည်ကို ပြန်လည်စဉ်းစားစရာ ကောင်းပါသည်။ ဆိုဗီယက်တို့ တပ်ဖြန့်ချထားခြင်းသည် တိန့်ရှောင်ဖိန်ကို များစွာစိတ်မသက်မသာ ဖြစ်စေခဲ့ပါသည်။ ထိုစဉ်က ၎င်းသည် ၁၉၇၈ ခုနှစ်၌ အမေရိကန်သမ္မတဂျင်မီကာတာနှင့် ဆွေးနွေးပြီး တရုတ်–အမေရိကန် ပုံမှန်ဆက်ဆံရေး ပုံမှန်အခြေအနေ ရောက်ရှိလာစေရန် ကြိုးပမ်း နေချိန်လည်း ဖြစ်သည်။ တရုတ်တို့ ဗီယက်နမ်ကို ကျူးကျော် တိုက်ခိုက်ခြင်းသည် ဗီယက်နမ်အစိုးရကို ဖြုတ်ချရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ခြင်းမရှိဘဲ ဆိုဗီယက်တို့၏ ဝင်ရောက် စွက်ဖက်မှုကို ဟန့်တားရန်သာ ရည်ရွယ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ ကျူးကျော်တိုက်ခိုက်မှု သည် အကန့်အသတ်ဖြင့်သာဖြစ်ပြီး တရုတ်တို့အနေဖြင့် ဗီယက်နမ်ကို စစ်ဖက်ဆိုင်ရာ ပစ္စည်းများနှင့် အကြံပေးများ ထောက်ပံ့ပေးရန် တိန့်ရှောင်ဖိန်က ရည်ရွယ်ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုဗီယက်တို့က ယုံကြည်ခဲ့သည်။

ယနေ့ ယူကရိန်းတွင် ဖြစ်နေသည့် အခြေအနေများနှင့် မတူပါ။ ယနေ့ ယူကရိန်းကို ရုရှားတို့ ကျူးကျော်တိုက်ခိုက်နေသည့် အခြေအနေမှာ ဧရိယာအားဖြင့် အကန့်အသတ်ဖြင့်သာရှိသည်ကို သမ္မတပူတင်က အချက်ပြခဲ့ခြင်း မရှိပါ ။ သမ္မတပူတင်သည် ယူကရိန်းအစိုးရကိုဖြုတ်ချပြီး ရုရှားလိုလားသည့် အစိုးရတစ်ရပ် တင်မြှောက်လိုသည်ဟု အမေရိကန် ပင်တဂွန်စစ်ဌာနချုပ်က သတိပေးထားသည်။ ထို့အပြင် ရုရှားတပ်ဖွဲ့ဝင် များသည် ၁၉၇၉ ခုနှစ်က တရုတ်တို့ စိုးရိမ်ခဲ့ရသည့် နယ်စပ်ဒေသတွင် ရှိသော ခြိမ်းခြောက် မှုမျိုး ကိုလည်း ကြုံတွေ့ရခြင်းမရှိပါ။တရုတ်နှင့် စစ်ဖက်ဆိုင်ရာ မဟာမိတ်ဖြစ်မှုလည်းခိုင်မာအားကောင်းနေပြီး ရုရှားတပ်ဖွဲ့များအနေဖြင့် ယူကရိန်းကို တိုက်ခိုက်နိုင်ရေး အတွက် အနောက်စူးစူးသို့ ဆက်လက်ချီတက်နိုင်ခဲ့ကြသည်။ ချုပ်၍ကြည့်ပါက ပူတင်၏ စစ်ရေးရည်မှန်းချက်သည် အမြင့်ဆုံးဖြစ်နိုင်ပြီး တန်ဖိုးကြီးကြီးပေးဆပ်ရသည့်တိုင် ပြင်ဆင်ထားပုံရပါသည်။ ယင်းမှာ တရုတ်တို့၏ ဗီယက်နမ်အား တိုက်ခိုက်ခဲ့သည့် ကန့်သတ်စစ်ပွဲနှင့် ခြားနားချက်ပင် ဖြစ်သည်။ တရုတ်–ဗီယက်နမ်စစ်ပွဲကိုကြည့်ပြီး ရုရှားတို့၏ အပြုအမူကို အတတ်ဟော၍လည်း မရနိုင်ပါ။ အရေးကြီးသည်မှာ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံသားများသည် ယူကရိန်အား ရုရှားတို့ တိုက်ခိုက်ခြင်းသည် တရုတ်တို့က ဗီယက်နမ်အား တိုက်ခိုက်လာနိုင်ခြင်းကို သတိပေးသကဲ့သို့ ဖြစ်ပြီး စိုးရိမ်ကြောင်း ထုတ်ပြောလာကြသည်။ ထို့ကြောင့် အနာဂတ်တွင် တရုတ် တို့တိုက်ခိုက်လာနိုင်ခြင်းကို ကာကွယ်ရန် အမေရိကန်ဦးဆောင်သည့် မဟာမိတ်အဖွဲ့တွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ရန် စဉ်းစားစရာ ဖြစ်လာသည်ဟုလည်း ဆိုပါသည်။ အမေရိကန်နှင့် စစ်ရေးအရ အနီးကပ်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းအတွက် ဗီယက်နမ်ကို ဒဏ်ခတ်မည့် တရုတ်တို့၏ ဆန္ဒမှာ အကြောင်းအချက်များစွာ အပေါ်တွင် မူတည်နေပြီး ယူကရိန်းအား ရုရှားတို့၏ တိုက်ခိုက်ခြင်း တစ်ခုတည်းနှင့် ဆက်စပ်၍မရပါ။ အကြောင်းအချက် တစ်ခုတည်းနှင့် ယင်ကဲ့သို့ ဆက်စပ်စဉ်းစားခြင်းသည် ရင့်ကျက်မှု မရှိသေးခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ မြောက်ကိုရီးယား နျူကလီးယားကိစ္စ၊ ရုရှားတို့၏ ထောက်ပံ့မှု၊ အမေရိကန်တို့က

ထိုင်ဝမ်အား ပေးထားသည့် ကတိကဝတ်များ၊ အရှေ့အာရှတွင် တရုတ်–အမေရိကန်တို့၏ စစ်ရေးချိန်ခွန်လျှာ ညီမျှမှု စသည့် အကြောင်းအချက်များ ရှိနေချိန်တွင် အမေရိကန်တို့က ဗီယက်နမ်အား စစ်ရေးအထောက်အပံ့များ ပေးမည့်အခြေအနေကို တရုတ်တို့ကသာ စိုးရိမ်ကောင်း စိုးရိမ်ရမည် ဖြစ်သည်။ လက်တွေ့နဖူးတွေ့ဒူးတွေ့ ကြုံနေရချိန်တွင် တွက်ချက်မှု သည် သမိုင်းမှ ရရှိသည့်သင်ခန်းစာများထက် ပို၍အရေးကြီးပါသည်။ တရုတ်တို့ ကျူးကျော်လာနိုင်သည်ဟု ဗီယက်နမ်တို့၏ ကျိုးကြောင်းဆီလျော်မှု မရှိသော စိုးရိမ်မှုသည် တောင်တရုတ် ပင်လယ်တွင် တရုတ်တို့၏ ရည်မှန်းချက် ကြီးမားမှုကို စစ်ဆေးရန် လိုအပ်သော အမေရိကန်–ဗီယက်နမ် ဆက်ဆံရေး တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ရာတွင် အဟန့်အတား ဖြစ်စေနိုင်သည်။ ဗီယက်နမ်အား အမေရိကန်တို့ ပေးထားသည့် လုံခြုံရေးကတိကဝတ် နည်းပါးသည်ဟု တရုတ်တို့ရှုမြင်ချိန်တွင် တရုတ်တို့၏ ရန်လိုမှုကို ဖိတ်ခေါ်နေသကဲ့သို့ ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်သွားနိုင်ပါသည်။

တစ်ဖက်၏ ရည်ရွယ်ချက်ကို သတင်းအချက်အလက် အပြည့်အဝရရှိသည့်တိုင် စစ်ပွဲ တစ်ပွဲဆိုသည်မှာ ကိုယ်ရှိန်သတ်ရမျိုး ရှိနိုင်ပါသည်။ စစ်ပွဲဆိုသည်မှာ အလွန်ရှုပ်ထွေးပြီး သတိကြီးစွာထားပြီး ဆောင်ရွက်ရသည့်ကိစ္စမျိုး ဖြစ်သည်ကို မှတ်မှတ်သားသား ရှိရန် အမြဲတစေ အရေးကြီးပါသည်။

ကျော်နိုင်တင့်

ရည်ညွှန်း , Why the Russia–Ukraine War is not the same as the Sino–Vietnamese War of 1979 ကို ဆီလျော်အောင် ဘာသာပြန်ဆိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ယူကရိန်းစစ်ပွဲလွန်ကမ္ဘာအား မှန်းဆခြင်း

ပိုက်တင်

"နေတိုးအုပ်စုအနေနဲ့ စစ်ပွဲပိုမိုကျယ်ပြန့်မလာရေးအတွက်
အထူးကြိုးပမ်း ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်နေတာလည်း
အထင်အရှားဖြစ်ပေမယ့် ရုရှားရဲ့ နေတိုးအပေါ်
ကြိုတင်သတိပေးမှုတွေကစလို့ နေတိုးအုပ်စုရဲ့
စစ်ရေးလေ့ကျင့်မှုများ အသစ်ပြုလုပ်နေခြင်းတွေအဆုံး
ဖြစ်ပျက်သမျှကို ကြည့်ရှုလေ့လာ သုံးသပ်မယ်ဆိုရင်တော့
စစ်ပွဲဟာ ကျယ်ပြန့်မလာပါဘူးလို့
အခိုင်အမာပြောဆိုရန်တော့ ခက်ခဲနေပါသေးတယ်"

ရုရှား-ယူကရိန်းစစ်ပွဲဟာကမ္ဘာ့စီးပွားလူမှုဖြစ်တည်ပုံကိုသိသိသာသာထူးထူးခြားခြား ပြောင်းလဲပစ်ပါလိမ့်မယ်။ စစ်ပွဲဟာ ယူကရိန်းနဲ့ ရုရှားကြားထဲမှာပဲ အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ ဖြစ်ပြီး ရပ်တန့်သွားမယ်ဆိုရင်တော့ ဒီစစ်ပွဲကိုနေတိုးလို့ခေါ်တဲ့ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနဲ့ အနောက်ဥရောပဗဟိုပြု စစ်ရေးမဟာမိတ်အုပ်စုနဲ့ ရုရှားနိုင်ငံတို့ ယူကရိန်းကို ကြားခံပြီး ဆင်နွှဲကြတဲ့ proxy war လို့ သတ်မှတ်မယ်ဆိုရင် သတ်မှတ်လို့ရနိုင်ပါတယ်။

နေတိုးအုပ်စုအနေနဲ့စစ်ပွဲပိုမိုကျယ်ပြန့်မလာရေး အတွက် အထူးကြိုးပမ်း ထိန်းသိမ်း ဆောင်ရွက်နေတာလည်း အထင်အရှားဖြစ်ပေမယ့် ရုရှားရဲ့ နေတိုးအပေါ် ကြိုတင်သတိပေးမှု တွေကစလို့ နေတိုးအုပ်စုရဲ့ စစ်ရေးလေ့ကျင့်မှုများ အသစ်ပြုလုပ်နေခြင်းတွေအဆုံးဖြစ် ပျက်သမျှကို ကြည့်ရှုလေ့လာ သုံးသပ်မယ်ဆိုရင်တော့ စစ်ပွဲဟာ ကျယ်ပြန့်မလာပါဘူးလို့ အခိုင်အမာပြောဆိုရန်တော့ ခက်ခဲနေပါသေးတယ်။ သို့သော် ရုရှား – ယူကရိန်း ထိပ်တိုက် စစ်မက်ဖြစ်ပွားမယ်ဆိုရင်တော့ နှစ်ဖက်ကလည်းသေချာပေါက်ကြိုတင် ပြင်ဆင်ထားကြတာ မို့ ပြင်းထန်တဲ့ စစ်ပွဲတစ်ခုဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ပြီး တတိယကမ္ဘာစစ်ကို ဦးတည်နိုင်တယ်လို့ သုံးသပ်လို့ရပါတယ်။ ရုရှားသမ္မတအနေနဲ့ကလည်း ယူကရိန်းကိုစတိုက်ကတည်းကအဆင့် လိုက်ဆောင်ရွက်သွားတာတွေ့ရပြီးတော့အကန့်အသတ်စစ်ပွဲ (limited war) ကိုသာ ရည်ရွယ်ထားကြောင်း အထင်အရှား တွေ့ရပါတယ်။ ရုရှားနဲ့ ထိစပ်နေတဲ့ ယူကရိန်း အရှေ့ ပိုင်းပြည်နယ်နှစ်ခုကို အရင်ဆုံး ရုရှားတပ်များဝင်ရောက်ခဲ့ကြတာဖြစ်ပြီး ဒီပြည်နယ် နှစ်ခုကို နိုင်ငံများအဖြစ် ရုရှားနိုင်ငံက အသိအမှတ်ပြုကြောင်း ကြေညာခြင်းနဲ့ စစ်ကို စတင်ခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါ ဘာကိုရည်ရွယ်တာလည်းဆိုတော့ ယူကရိန်းကို အနိုင်ရသည်ဖြစ်စေ၊ မရသည် ဖြစ်စေ ယူကရိန်းမှာ အစိုးရသစ်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်ဖြစ်စေ၊ လက်ရှိယူကရိန်းသမ္မတရဲ့ မူဝါဒအရ ယူကရိန်းဟာ နေတိုးအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လာသည်ဖြစ်စေ ရုရှားအနေနဲ့ အနည်းဆုံး အဲဒီပြည်နယ်နှစ်ခုနဲ့ သိမ်းပိုက်ထားပြီးသား ခရိုင်းမီးယားဒေသကို နေတိုးနဲ့ရုရှားကြား ပထဝီစစ်ရေး(geomilitary) အရ တံတိုင်းအဖြစ် ကာရံထားလိုတဲ့ သဘောဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလိုမှမဟုတ်ဘဲနဲ့ နီပါမြစ်(Dnieper river) အရှေ့ဘက်ခြမ်းတစ်ခုလုံးကိုရုရှားက သိမ်းယူပြီး သီးခြား လွတ်လပ်တဲ့ ဒေသများအဖြစ် ထူထောင်လိုက်တာမျိုးလည်း ဖြစ်နိုင်ပါသေးတယ်။ ယူကရိန်းသမ္မတကို ဖြုတ်ချပြီးတော့ ရုရှားယိမ်းတဲ့ အစိုးရတစ်ဖွဲ့ ပေါ်ပေါက်ရေးကို မဟာဗျူဟာမြောက် ရည်မှန်းထားတာ ဖြစ်ပုံရပေမယ့် ရုရှားသမ္မတ ပူတင်ခန့်မှန်းတာထက် စစ်ပွဲက ပိုကြာရှည်နေတာနဲ့ တစ်ဖက်(နေတိုးအုပ်စု) ရဲ့ မဟာဗျူဟာမြောက်ခံစစ်ကလည်း အင်မတန်မှ သိမ်မွေ့နက်နဲပြီး အဆင့်မြင့်နေတာမို့ ဒီရည်မှန်းချက်ကို မဖြစ်မြောက်အောင် အစွမ်းကုန် တားဆီးနေတဲ့သဘောလည်းရှိပါတယ်။

သေချာတာတစ်ခုကတော့ ယူကရိန်းနိုင်ငံမှာ ဖြစ်နေတဲ့ စစ်ပွဲမှာ ယူကရိန်းကလည်း စစ်ရေး အရ အထိခိုက်ခံပြီး တော့ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေး ဇာတ်ခုံပေါ်မှာ ရုရှားအထိနာအောင် နေတိုး အကူအညီနဲ့ ကျကျနန လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေတာတွေ့ရပါတယ်။ ယူကရိန်းကလည်းရုရှားနိုင်ငံကို လက်တုံ့ပြန်တိုက်ခိုက်တာမျိုးမလုပ်ဖို့ ထိန်းသိမ်းနေသလို နေတိုးအနေနဲ့ကလည်း စစ်ရေး အရ တိုက်ရိုက်ဝင်မပါဖြစ်အောင် အစွမ်းကုန်အား ထုတ်နေတာတွေ့ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ သို့သော် စစ်တို့ရဲ့သဘောက တင်ကူးတွက်ဆချက်များအတိုင်း အတိအကျ ဖြစ်ပျက်ခဲ့တာကြောင့် စစ်ပွဲရဲ့ အတိုင်းအတာဟာ ဘယ်လောက်အထိ ကျယ်ပြန့်လာနိုင်မလဲ ဆိုတာကို အတိအကျ တွက်ချက်ခန့်မှန်းပြောဆိုဖို့ရာဟာ ခက်လည်းခက်ခဲသလို ဖြစ်လည်းမဖြစ်နိုင်တဲ့ ကိစ္စဖြစ်ပါတယ်။

ယူကရိန်းနယ်စပ် ၁၅မိုင် အတွင်းမှာရှိတဲ့ စစ်ရေးလေ့ကျင့်ရာစခန်းကြီးတစ်ခုကို ရုရှားက ပြင်းပြင်းထန်ထန် တိုက်ခိုက်လိုက်တဲ့ ကိစ္စကလည်း ရုရှားဟာ အဲဒီစခန်းမှာ နေတိုး (အမေရိကန်အရာရှိတွေ)ရှိနေတာတွေကိုကြိုတင်မသိတာလား၊သိလို့ပဲတမင်ထိုးစစ်ဆင်ပြီးတော့ စစ်ဘောင်ကို ချဲ့ထွင်ဖို့ ကြိုးစားတာလားဆိုတာ အတိအကျ ပြောဆိုဖို့အင်မတန်ခက်ခဲပါတယ်။ အစကတည်းက ကန့်သတ်စစ်ပွဲကိုပဲ စဉ်းစားထားတဲ့ ရုရှားအနေနဲ့ တဖြည်းဖြည်း စစ်အီလာပြီးတော့ တစ်ဖက်က သတိကြီးကြီးနဲ့ နိုင်ငံရေးအရ မကျုံ့အောင် ခံစစ်သက်သက်နဲ့ ခုခံနေတာမို့ အဆုံးသတ်ဖို့ နည်းလမ်းကို တော်တော်ခက်ခက်ခဲခဲရှာဖွေနေရတဲ့သဘော လည်း တွေ့မြင်နေရပါတယ်။

စစ်ပွဲဟာ ဘယ်လောက် ကြာရှည်နေသည်ဖြစ်စေ၊ ဘယ်လောက်ပြင်းထန်သည် ဖြစ်စေ ရေရှည်မှာတော့ နှစ်ဖက်လုံး (တစ်ကမ္ဘာလုံး) အတွက် ကြီးမားတဲ့ သက်ရောက်မှုများ (အကျိုးဆက်များ) မုချရှိလာမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အခုခေတ်ကာလ ကမ္ဘာဟာ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေးနဲ့အစစအရာရာ ဆက်နွယ်နေမှုက အင်မတန်မှ သိပ်သည်းပြီးတော့ နိုင်ငံတကာကွန်ရက်(international network) ထဲမှာရှိနေတဲ့ ဘယ်နိုင်ငံမှ သီးခြားခွဲထွက်ပြီး အရှိန်အဟုန်မပျက် ရပ်တည်ဖို့ မဖြစ်နိုင်တော့တဲ့ အနေအထားဖြစ်တာမို့ ကမ္ဘာရဲ့ အရှေ့ အနောက်တောင်မြောက်နေရာမှာ ဖြစ်ပျက်တဲ့ကိစ္စဖြစ်စေ တစ်ကမ္ဘာလုံးကို သက်ရောက် သလို ကောင်းကျိုးဆိုးပြစ်မှန်သမျှကိုလည်း တစ်ကမ္ဘာလုံးက မျှဝေခံစားကြရတဲ့ အခြေအနေ ဖြစ်ပါတယ်။ ယူကရိန်းစစ်ပွဲအလွန် ကမ္ဘာဟာ နဂိုက အရှေ့အနောက်အုပ်စုနှစ်ခု ကွဲနေတဲ့ အခြေအနေကိုအကျိုးစီးပွားအရ ပိုပြီးတော့ သီးခြားစီခွဲထုတ်ပစ်ပါလိမ့်မယ်။ အရှေ့နဲ့ အနောက် မတူကွဲပြားနိုင်တဲ့ အခြေအနေကတော့ အရှေ့ကမ္ဘာ(အာရှ)ဟာ လက်ရှိ စီးပွားရေး

> "တစ်ကမ္ဘာလုံးအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိတဲ့ စစ်ပွဲများရဲ့ သဘောသဘာဝအတိုင်းပဲ စစ်ဖြစ်နေစဉ်ကာလမှာ ထိခိုက်သေကျေ ပျက်စီးမှုများစွာရှိသလို စစ်ပြီးကာလမှာလည်း . . ."

ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှုန်းထားရဲ့ အင်အားနဲ့ ယူကရိန်းစစ်ပွဲရဲ့ နောက်ဆက်တွဲ ဖြစ်ထွန်းမှုများ ကြောင့်ပိုမိုတိုးတက်လာဖို့ရှိတယ်လို့ ပြောလို့ရပါတယ်။ အိန္ဒိယ၊ တရုတ်၊ အင်ဒိုနီးရှား စတဲ့ နိုင်ငံများဟာ ၂၀၅၀ မတိုင်ခင်မှာပဲ ကမ္ဘာ့ထိပ်တန်း စီးပွားရေးအင်အားများအဖြစ် ရပ်တည် နိုင်ကြတော့မှာဖြစ်လေတော့ နဂိုရှိရင်းစွဲ ဒေသတွင်းစီးပွားရေး ပါဝါများ(regional economic powers)များဖြစ်ခဲ့ကြတဲ့ ဂျပန်နဲ့ အာရှကျားနိုင်ငံများရဲ့ အင်အားနဲ့ ပေါင်းလိုက်တဲ့အခါ အာရှရဲ့အင်အားဟာ ကြောက်ခမန်းလိလိ ကြီးကျယ်ခမ်းနား လာတော့မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

နေတိုးအုပ်စုဟာ ယူကရိန်းစစ်ပွဲကြောင့် စစ်ရေးအရ အရေးနိမ့်သည်ဖြစ်စေ အသာရ သည်ဖြစ်စေ စည်းလုံးညီညွတ်မှု ပြိုကွဲကြဖို့ရှိပါတယ်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုဟာ ယူကရိန်း စစ်ပွဲကာလအတွင်းမှာ ရုရှားနိုင်ငံက စွမ်းအင်တင်ပို့မှုကို ပိတ်ပင်ကြောင်းကြေညာခဲ့ပါတယ်။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုက ရုရှားဆီကနေ ဝယ်ယူသုံးစွဲရတဲ့ လောင်စာဆီပမာဏဟာ သူတို့နိုင်ငံလိုအပ်ချက်ရဲ့ ဆယ်ရာခိုင်နှုန်းတောင်မပြည့်တာမို့ ရုရှားဆီက ဝယ်ယူမှုကို ရပ်ဆိုင်းလိုက်ရင်တောင် သိပ်ကြီးကျယ်တဲ့ ပြဿနာ မရှိလှပါဘူး။ သို့သော် ရုရှားဆီကနေ လိုအပ်ချက်ရဲ့တစ်ဝက်ခန့်(ငါးဆယ်ရာခိုင်နှုန်းခန့်) အထိ တင်သွင်းနေရတဲ့ ဂျာမဏီလိုနိုင်ငံနဲ့ တခြားဥရောပတိုင်းပြည်များအတွက် စွမ်းအင်ပြဿနာကို အကြီးအကျယ် ရင်ဆိုင်ရဖို့ အခြေအနေတစ်ရပ်က ပေါ်ပေါက်နိုင်ခြေရှိနေပါတယ်။ ဒ့ါအပြင် ယူကရိန်းစစ်ပွဲ မတိုင်ခင် အမေရိကန်သမ္မတ ဒေါ်နယ်ထရမ့်လက်ထက်ကတည်းက ဥရောပနဲ့ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတို့ရဲ့ ဆက်ဆံရေးက အဖုအထစ်တချို့ ရှိခဲ့တာဖြစ်လေတော့ ယူကရိန်းစစ်ပွဲကို အကြောင်းပြုပြီးပေါ်ပေါက်လာနိုင်တဲ့စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ရိုက်ခတ်မှုများဟာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနဲ့ ဥရောပ(သမဂ္ဂ)တို့အကြား အက်ကြောင်းကိုပိုဆိုးရွားလာစေဖို့ ဖန်တီးနိုင်ပါသေးတယ်။ ဥရောပနဲ့ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတို့ စီးပွားရေး အကြောင်း

တရားပေါ် အခြေခံပြီး ညီညွတ်မှု အား နည်းလာမယ်ဆိုရင် စစ်ရေးဆိုင်ရာ မဟာမိတ်ဖွဲ့ထားတဲ့ နေတိုးအုပ်စုရဲ့စည်းလုံးညီ ညွတ်ရေးကိုလည်း ထိခိုက်စေနိုင်တဲ့ သက်ရောက်မှုများ မလွဲ မသွေရှိလာ တော့မှာဖြစ်ပါတယ်။

တစ်ကမ္ဘာလုံးအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိတဲ့ စစ်ပွဲများရဲ့သဘောသဘာဝအတိုင်းပဲ စစ်ဖြစ် နေစဉ်ကာလမှာ ထိခိုက်သေကျေပျက်စီးမှု များစွာရှိ သလို စစ်ပြီးကာလမှာလည်း သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံများ အပြင် တစ်ကမ္ဘာလုံးအပေါ် သက်ရောက်မှုများ ရှိမှာဖြစ်တာကြောင့် ယူကရိန်းစစ်ပွဲရဲ့ ကောင်းကျိုး ဆိုးပြစ်ကို တစ်ကမ္ဘာလုံးက နိုင်ငံများအားလုံးဟာ အနည်းနဲ့ အများမျှဝေ ခံစားရမှာဖြစ်ပါတယ်။ သေချာတာကတော့ အရှေ့အနောက် အားပြိုင်မှုဟာ စစ်ပွဲလွန်ကာလမှာ နိုင်ငံရေးအရ၊ စီးပွားရေးအရ၊ စစ်ရေးအရ ပိုမိုပြင်းထန်လာစရာ အကြောင်းတွေလည်းရှိတယ်လို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

ယူကရိန်းသမ္မတက နေတိုးအဖွဲ့ထဲ ဝင်နိုင်ရေးစိတ်အားထက်သန်မှု မရှိတော့ဘူး ဆိုတဲ့ အချက်ကလည်း နေတိုးအုပ်စုအတွက် အနည်းနဲ့အများ ထိခိုက်စေနိုင်တဲ့ ထိုးနှက်ချက်ဖြစ် လာ ပါလိမ့်မယ်။ ရုရှားကို ဝိုင်းပတ်ထိန်းချုပ်ထားရေးမူဝါဒ(containment policy) ကို အကောင်အထည်ဖော်ဖို့ နေတိုးရဲ့ ကြိုးပမ်းလာမှုကို ရုရှားက ပြင်းပြင်းထန်ထန် တုံ့ပြန်ခဲ့ခြင်းဖြစ်တာကြောင့် ရုရှားရဲ့ ကျူးကျော်စစ်ဟာ ရုပ်ဆိုးအကျည်းတန်တာမျိုး မြင်ကောင်းမြင်နိုင်ကြပေမယ့် နှစ်ဖက်စလုံးအတွက် အမှားအမှန်ဟာ များစွာမှ အငြင်းပွားစရာတွေ ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်လာလိမ့်ဦးမှာလည်းဖြစ်ပါတယ်။

သို့သော် အာရှဘက်ကိုပြန်ကြည့်လိုက်ရင် နဂိုက အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနဲ့ ကောင်းမွန်တဲ့ ဆက်ဆံရေးရှိပြီး အင်အားကြီးနိုင်ငံလည်းဖြစ်တဲ့ အိန္ဒိယနိုင်ငံဟာ ယူကရိန်းစစ်ပွဲကိစ္စမှာ လုံးဝဝင်မပါဘဲ သတိကြီးကြီးထားပြီးတော့ ကြားနေနိုင်ငံအဖြစ် ရပ်တည်နေတာကိုတွေ့ရပြီး အိန္ဒိယ – ရုရှားဆက်ဆံရေးကလည်း ကောင်းမွန်တဲ့ အခြေအနေမှာ ရှိနေပါတယ်။ ကမ္ဘာ့မဟာအင်အားကြီးနိုင်ငံအဖြစ် တဖြည်းဖြည်း ပုံပေါ်လာနေတဲ့ တရုတ်နိုင်ငံကလည်း ရုရှားနိုင်ငံနဲ့ မဟာဗျူဟာမြောက်မိတ်ဖက်အဖြစ် ရပ်တည်နေတာဖြစ်ပါတယ်။ တကယ်လို့သာ အနောက်တိုင်းနိုင်ငံများနဲ့ ရုရှားကြားပဋိပက္ခဟာ ယူကရိန်းစစ်ပွဲ အလွန်ကာလမှာ စစ်အေးအသွင်နဲ့ ကာလရှည်ကြာ လိပ်ခဲတည်းလည်းဖြစ်နေဦးမယ်ဆိုရင် နောက်တစ်ခါ တကယ်လို့သာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနဲ့ အနောက်နိုင်ငံများက ရုရှားနိုင်ငံရဲ့ စီးပွားရေးကို အကြီးအကျယ်ထိခိုက်တဲ့အထိ ရည်ရွယ်ပြီး ပြင်းပြင်းထန်ထန် ပိတ်ဆို့အရေးယူတာတွေ လုပ်လာလို့ ရုရှားအနေနဲ့ အကျပ်အတည်း ကြီးကြီးမားမားကို ရင်ဆိုင်ရမယ့် အခြေအနေပေါ်ပေါက်လာမယ်ဆိုခဲ့ရင် အရှေ့တိုင်းအင်အားကြီးနိုင်ငံ နှစ်နိုင်ငံဖြစ်တဲ့ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံနဲ့ အိန္ဒိယနိုင်ငံအပါအဝင် ရုရှားနဲ့ ဆက်ဆံရေးကောင်းမွန်တဲ့ နိုင်ငံများနဲ့ ရုရှားတို့ဟာ ပိုမိုနီးကပ်တဲ့ ဆက်ဆံရေးများတည်ဆောက်ကြပြီးတော့ တကယ်လို့သာ ရုရှားသမ္မတပူတင်ဟာ အနောက်နိုင်ငံများဆီကို ရုရှားကနေတင်ပို့နေတဲ့ စွမ်းအင်များအပါအဝင် ကုန်သွယ်မှု အားလုံးကိုလျှော့ချ ဖြတ်တောက်ဖို့ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ရင် အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံများနဲ့ ကုန်သွယ်မှုကို ပိုမိုလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရမှာ မလွဲမသွေဖြစ်တယ်လို့ မှန်းဆလို့ရနိုင်ပါတယ်။ အာရှ နိုင်ငံများဟာရှေး ယခင်ကထက်ပိုမို စုစည်းညီညွတ်လာ ကြပြီးတော့ နဂိုက စီးပွား

ဖြစ်ထွန်းဖို့ အခြေအနေကောင်းများဖြစ်တည်ပြီးသားဖြစ်တာကြောင့် ယူကရိန်းစစ်ပွဲဟာ အာရှကို စီးပွားရေးအရ တွန်းတင်ပေးတဲ့ ကိစ္စတစ်ခု ဖြစ်နိုင်သေးတယ်ဆိုတာလည်း သုံးသပ်တွေ့ရှိရပါတယ်။

အနောက်နိုင်ငံများအနေနဲ့ စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို ပြန်လည်တည်ဆောက်နိုင်ဖို့ အချိန်ယူနေရမယ့်ကာလမှာ အနောက်နိုင်ငံများက ဖန်တီးမှုနဲ့ပဲ ပိုမိုညီညွတ်လာကြမယ့် အာရှနိုင်ငံများဟာ စီးပွားပိုမိုဖြစ်ထွန်းလာဖို့ အကြောင်းများရှိနေပြီလို့လည်း ယူဆနိုင်ပါတယ်။ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံအနေနဲ့ သူ့နိုင်ငံကချမှတ်ထားတဲ့ ရာစုသစ်မဟာဗျူဟာ (B&R) အရ ရုရှားနဲ့ယူကရိန်းစစ်ပွဲကာလအတွင်းမှာ စစ်ရေးအရရုရှားကို တိုက်ရိုက်ကူညီထောက်ပံ့တာမျိုး လုပ်ဖို့ အခွင့်အလမ်းနည်းလှပေမယ့် မဟာဗျူဟာမြောက် မိတ်ဖက်နိုင်ငံဖြစ်နေတာနဲ့အညီ နောက်တစ်ခါ ယူကရိန်းစစ်ပွဲ အကျပ်အတည်းကနေပေါ်ထွက်လာမယ့် ရုရှားလောင်စာ ဆီများနဲ့ အခြားကုန်စည်များကို ပိုမိုဝယ်ယူနိုင်မယ့် အခွင့်အလမ်းအခွင့်အလမ်းကို အမိအရ ဖမ်းဆုပ်နိုင်တာဖြစ်တာနဲ့အညီ တရုတ်–ရုရှား ကုန်သွယ်မှုဆက်ဆံရေးဟာ တိုးတက်ကောင်းမွန် လာစရာအကြောင်းများစွာရှိနေပြီးတော့ အိန္ဒိယနဲ့ တခြား ရုရှားနဲ့ ဆက်ဆံရေးကောင်းမွန်တဲ့ အာရှနိုင်ငံများကလည်း ထိုနည်းလည်းကောင်းပဲ အခွင့်အလမ်းကောင်းများ ထွက်ပေါ်လာ နိုင်ခြေ များစွာရှိနေပါတယ်။ အဓိပ္ပါယ်ကတော့ ယူကရိန်းစစ်ပွဲမှာ ရုရှားဟာစစ်ရေး အရ နိုင်သည်ဖြစ်စေ ရှုံးသည်ဖြစ်စေ အမေရိကန်နဲ့ နေတိုးအုပ်စုဟာ ယူကရိန်းကို နိုင်ငံရေးအရ ဆက်လက် လွှမ်းမိုးထားနိုင်တဲ့ အခြေအနေ ရှိသည်ဖြစ်စေ မရှိသည်ဖြစ်စေ ယူကရိန်းစစ်ပွဲ အလွန်ကာလမှာ သေချာပေါက် ပေါ်ပေါက်လာမယ့် အခြေအနေသစ်မှာ အာရှနိုင်ငံများဟာ အခွင့်အလမ်းသစ်များ မြောက်များစွာရရှိလာဖို့ အကြောင်းများ ရှိနပြေီဆိုတဲ့သဘောပါပဲ။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုအနေနဲ့ကတော့ နဂိုကကျဆင်းနေတဲ့ ဩဇာကို ပြန်လည် မြှင့်တင်ယူနိုင်ရေးမှာ လွန်စွာခက်ခက်ခဲခဲ ရုန်းကန်ရလိမ့်မှာဖြစ်တယ်လို့ပြောလို့ရတဲ့ အခြေ အနေဖြစ်ပါတယ်။ ကိုဗစ်ကပ်ဘေးကြောင့် ဆိုးရွားနေတဲ့ စီးပွားရေး အခြေအနေ၊ သမ္မတ ဂျိုးဘိုင်ဒန်ရဲ့ မူဝါဒများ အလုပ်သိပ်မဖြစ်တာကြောင့် တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းမှု အလွန်နှေးကွေး နေရတဲ့ နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေး အခြေအနေများအပြင်နေတိုး အုပ်စုရဲ့ ယူကရိန်းစစ်ပွဲ အပေါ် တုန့်ပြန်ပုံဟာ ယူကရိန်းနိုင်ငံနဲ့ ယူကရိန်း နိုင်ငံသားများရဲ့ အကျိုးစီးပွားကို နေတိုး ရဲ့ အကျိုးစီးပွားနဲ့ ရုရှားနိုင်ငံကို ထိုးနှက်တိုက်ခိုက်လိုမှုအတွက် ချနင်းပစ်သလို ဖြစ်ခဲ့ပြီ ဆိုတဲ့ သမိုင်းဆိုင်ရာ အင်မတန်မှထင်ရှားတဲ့ အထောက်အထားကို ဖျောက်ဖျက်ပစ်လို့ မရနိုင်တာကြောင့်လည်း ကမ္ဘာ့ဩဇာရှင် စူပါပါဝါဘဝကို စွန့်လွှတ်ရဖို့ အတွက် နဂိုက ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ အခြေအနေတွေကို ပိုမိုသေချာခိုင်မာစေခဲ့ပြီလို့လည်းဆိုရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

နိဂုံးချုပ်အနေနဲ့ အလွယ်ဆုံး၊ အရှင်းဆုံး ပြောရရင်တော့ ယူကရိန်းစစ်ပွဲဟာ ဘယ်လိုပဲ အဆုံးသတ်သည်ဖြစ်စေ စီးပွားရေးပညာရှင်များခန့်မှန်းပြောဆိုနေကြတဲ့ အာရှရာစု (၂၁ ရာစု မှာ အာရှဟာ အနောက်ကမ္ဘာထက် စီးပွားရေးအရ သာလွန်ပြီးတော့ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးကို အသာစီးကနေ ဦးဆောင်လိမ့်မယ်ဆိုတဲ့) ခန့်မှန်းချက်ကို ပိုပြီးတော့ ခိုင်မာသေချာစေရေး အကြီးအကျယ် အားဖြည့်ပေးလိုက်ပြီဖြစ်တယ်ဆိုတာ များမကြာမီ အထင်အရှားမြင် တွေ့လာရမှာ ဖြစ်ပါတော့တယ်။

ပိုက်တင်

ရှီကျင့်ဖျင် ပုံဖော်နေသော ကမ္ဘာ့အစီအစဉ်သစ်

အောင်မြတ်စည်သူ

“ နိုင်ငံတကာစနစ်၏ ဗဟိုအချက်အချာတွင်
တရုတ်နိုင်ငံသည် နေရာတစ်နေရာကို
ပိုင်စိုးထားပြီးသား ဖြစ်သည်။
တရုတ်နိုင်ငံသည် အကြီးမားဆုံး
ကုန်သွယ်ရေးအင်အားဖြစ်ပြီး
ကမ္ဘာတစ်ဝန်း မြို့စားများစွာ၏
မြို့ရှင်ဖြစ်သည်”

ရှီကျင့်ဖျင်သည် ထိုအခိုက်အတန့် အခြေအနေများကို သဘောကျသည်။ နေရာကား ပေကျင်းမြို့တော် ပြည်သူ့လွှတ်တော်ခန်းမတွင် ဖြစ်သည်။ အချိန်ကား မတ်လ၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်။ အမျိုးသားလွှတ်တော်တွင် နှစ်ပတ်လည် အခမ်းအနားအတွက် စုဝေးလာကြသော ကိုယ်စားလှယ်ပေါင်းသုံးထောင်နီးပါးရှေ့တွင် သမ္မတကြီးသည် ကိုဗစ်အလွန် အောင်မြင်မှုအတွက် ဂုဏ်ယူမော်ကြွားလိုက်သည်။ တရုတ်နိုင်ငံသည် ကိုဗစ်–၁၉ ကပ်ကို ကနဦးနှိပ်ကွပ်နိုင်ခဲ့သည်။ လုပ်ငန်းများကို ကနဦးစတင်နိုင်ခဲ့သည်။ စီးပွားရေး နာလန်ထူမှု ကနဦးပြုလုပ်နိုင်ခဲ့သောနိုင်ငံဖြစ်သည်။ ဤသို့ ပထမအနေဖြင့် ကနဦးပြုလုပ်နိုင်ခဲ့ခြင်းမှာ “ကိုယ့်လမ်းကိုကိုယ်ယုံကြည်မှုရှိလို့၊ ကိုယ့်သဘောတရားတွေကို ကိုယ်ယုံကြည်မှုရှိလို့၊ ကိုယ့်စနစ်ကို ကိုယ်ယုံကြည်မှုရှိလို့၊ ကိုယ့်ယဉ်ကျေးမှုကို ကိုယ်ယုံကြည်မှုရှိလို့” ဟု ရှီက ဆိုညွှန်းပြခဲ့သည်။ ထို့အပြင် “အခုအခါမှာ ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့ လူငယ်တွေဟာ ပြည်ပသွားတဲ့အခါမှာ ကျွန်ုပ်တို့ ငယ်စဉ်ကအနေအထားနဲ့ တသွင်ခြားနားစွာ ဂုဏ်ယူဝင့်ကြွားစွာ မားမားမတ်မတ် ရပ်တည်နိုင်ကြပြီ” ဟုလည်း ဂုဏ်ယူစွာ ပြောကြားခဲ့တယ်။

ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ် ပျံ့နှံ့မှုအား တရုတ်နိုင်ငံက ထိန်းချုပ်လိုက်နိုင်ခြင်းသည် သူလျှောက်ရာလမ်းကြောင်း မှန်နေကြောင်း အထောက်အထားပင်ဖြစ်သည်ဟု ရှီက ခံယူခဲ့သည်။ တရုတ်နိုင်ငံသည် သမိုင်းအစဉ်အလာအရ ဦးစီးဦးဆောင်ဖြစ်သောသူ၏ အခန်းကဏ္ဍကို နိုင်ငံတကာစင်မြင့်ထက်တွင်ပြန်လည်ရယူပေးပြီးဟုသူသဘောထားခဲ့သည်။ ထိုနှစ်ပတ်လည်အစည်းအဝေးကျင်းပပြီးနောက် တစ်လအကြာတွင် ထုတ်ဝေခဲ့သော တရားဝင်သမိုင်း၊ အတိုချုံးသည် ရှီ၏အမြင်ကို ပံ့ပိုးပေးခဲ့သည်။ ရှီသည် တရုတ်နိုင်ငံအား ကမ္ဘာ့စင်မြင့်ထက်တွင် အလယ်ဗဟိုနှင့်ပို၍

နီးကပ်စေခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံသည် တစ်ဖန်ပြန်လည် မွေးဖွားသည့်အနေနှင့် ဤထက်ပို၍ နီးစပ်သည်ဟု မရှိခဲ့ဖူးချေ။" ဟု ထောပနာပြုခဲ့သည်။

နိုင်ငံတကာစနစ်၏ ဗဟိုအချက်အချာတွင် တရုတ်နိုင်ငံသည် နေရာတစ်နေရာကို ပိုင်းစိုးထားပြီးသား ဖြစ်သည်။ တရုတ်နိုင်ငံသည် အကြီးမားဆုံး ကုန်သွယ်ရေးအင်အားဖြစ်ပြီး ကမ္ဘာတစ်ဝန်း မြီစားများ စွာ၏ မြီရှင်ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့လူဦးရေအများဆုံး နိုင်ငံ ဖြစ်သလို စစ်သည်အင်အား အများဆုံးနိုင်ငံလည်း ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် တီထွင်ဆန်းသစ်မှုကဏ္ဍတွင် ကမ္ဘာ့ဗဟို အချက်အချာနိုင်ငံ ဖြစ်လာခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ၂၀၃၀ ပြည့်နှစ်အရောက်တွင် တရုတ်နိုင်ငံ၏ အစစ်အမှန်သည် အမေရိကန်နိုင်ငံကို ကျော်လွန်ပြီး ကမ္ဘာ့ အကြီးမားဆုံးစီးပွားရေး ဖြစ်လာမည် ဟု စီးပွားရေး အကဲခတ်သူ အများစုကဆိုသည်။ ထို့အပြင် ကိုဗစ် ဗိုင်းရပ်စ် ဆင့်ပွားပျံ့နှံ့ခဲ့ပုံက လှစ်ဟပြသကဲ့သို့ပင် တစ်ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်ချက်များကို တရုတ်နိုင်ငံ၏တုံ့ပြန်ပုံက ကျန်ကမ္ဘာပေါ်တွင် ကြီးမားစွာ ဂယက်ရိုက်ခတ်မှုများ ရှိစေလိမ့်မည်။

ရှီ၏ ရည်မှန်းချက်ကြီးနှင့် တရုတ်နိုင်ငံ၏ စွမ်းပကားများ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းတွင် မငြင်းနိုင်မကွယ်နိုင်အောင် ထင်ရှားပေါ်လွင်လာပြီးဖြစ်သည့် တိုင်အောင် နိုင်ငံတကာသဏ္ဍာစဉ်အသစ်ကို တည်ဆောက်ရန် ကြိုးစားနေသည်လား။ လက်ရှိသဏ္ဍာစဉ်ကို သာသာထိုးထိုး မွမ်းမံမှုပြု၍ လက်လျှိုလက်ကွယ်လက်ဝှက်လျက် လက်ရှိသဏ္ဍာစဉ်နှင့် ဆက်စခန်းသွားဖို့သာ ရည်ရွယ်နေလားဟု စောကြောနေသော နိုင်ငံရေးအကဲခတ်သူများလည်း များစွာရှိသည်။ ပေကျင်းသည် ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် ကာကွယ်ရေးကိုသာ အလေးထားသော ရပ်တည်မှုရှိပြီး ၎င်းကျင့်သုံးနေသော နိုင်ငံရေးစနစ်ကို ပုတ်ခတ်မှုကင်းစေရန်နှင့် ကိုယ်ပိုင်ဟုခံယူရာ နယ်မြေအချို့ကို ပြန်လည်ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရရန် အားထုတ်မှု မျိုးသာရှိသည်ဟု စောင့်ကြည့်အကဲခတ်သူများက ဆိုသည်။ ဤအမြင်သည် ရှီ၏ အမြင်၊ အတိုင်းအဆ၊ အသွားအလာကို မျက်စိမှောက်နေသည်။ တရုတ်ပြည်

> "ပေကျင်းသည် ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် ကာကွယ်ရေးကိုသာ အလေးထားသော ရပ်တည်မှုရှိပြီး ၎င်းကျင့်သုံးနေသော နိုင်ငံရေးစနစ်ကို ပုတ်ခတ်မှုကင်းစေရန်နှင့် ကိုယ်ပိုင်ဟုခံယူရာ နယ်မြေအချို့ကို ပြန်လည်ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရရန် အားထုတ်မှုမျိုးသာ ရှိသည်ဟု စောင့်ကြည့်အကဲခတ်သူများက ဆိုသည်"

" ကမ္ဘာတစ်ဝန်းတွင် တည်ရှိနေသော ဆိပ်ကမ်းများမှသည် မီးရထားလမ်းများ၊ ဖိုက်ဘာပိုက်လိုင်းများ၊ အခြေစိုက်စခန်းများ၊ e-payment ငွေပေး ငွေယူစနစ်နှင့် ဂြိုဟ်တုများအထိ အခြေခံအဆောက်အအုံများ တွင်လည်း တရုတ်ဩဇာ အရောင်အသွေး ဖြာထွက်နေသည် "

၏အသံ၊ တရုတ်ပြည်၏ဩဇာလောက်က တရုတ်ပြည်အား ကမ္ဘာ့စင်မြင့်ထက်တွင် မားမားမတ်မတ် ပြောသာဆိုသာ ရပ်တည်သာစေလိမ့်မည်ဟု မဆိုသာချေ။ ထိုမျှလောက်နှင့် မဖြစ်လောက်သည်ကို သူနားလည်ကြောင်း သူ့ရပ်တည်မှုများက လှစ်ဟပြနေသည်။ တော်လှန်ပြောင်းလဲသော ကမ္ဘာ့သမ္မာစဉ် အသစ်တစ်ခုကို မျှော်ရည်ကြောင်း ကောက်ကြောင်း မြင်သာသည်။

ပေါင်းစည်းညီညွတ်သော တစ်ဖန်အင်အားပြန်ကြီးမားလာသော တရုတ်နိုင်ငံတော်ကြီး တစ်ခုသာလျှင် အမေရိကန်နိုင်ငံနှင့် တန်းတူရပ်နိုင် သို့မဟုတ် အမေရိကန်နိုင်ငံကို နှိပ်ကွပ်နိုင်မည်ဟု ရှီက ယုံကြည်သည်။ အာရှတွင် တရုတ်သည် ထိပ်တန်းအင်အားဖြစ်နေသည်။ ၎င်း၏ ရေပြင်ပိုင်နက်ကိုလည်း ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ အငြင်းပွားစရာ ဖြစ်နေရသော အရှေ့တရုတ်ပင်လယ်နှင့် တောင်တရုတ်ပင်လယ်ဒေသများအထိ တိုးချဲ့အလံစိုက်မှု ပြုထားပြီးဖြစ်သည်။ အမေရိကန်နိုင်ငံက ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာမှ ပြန်ဆုတ်ခွာ၍ အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာ အင်အားတစ်ရပ်အဖြစ် ၎င်း၏နေရာမှန်ကို ပြန်ယူထားပြီးဖြစ်သည်။ ထိုမျှမကသေး နှစ်ပေါင်း ၇၀ ကျော်ကြာမျှ နိုင်ငံတကာစနစ်ကို ကျားကန်ပေးခဲ့သော အင်အားကောင်းလှသည့် အမေရိကန်မဟာမိတ် ကွန်ရက်သည်လည်း တရုတ်အဆိုပြုသော တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှု၊ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု စသော ကောက်ကြောင်းများနောက် မျောပါရင်းပျက်ပြား လာနေသည်။ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းတွင် တည်ရှိနေသော ဆိပ်ကမ်းများမှသည် မီးရထားလမ်းများ၊ ဖိုက်ဘာပိုက်လိုင်းများ၊ အခြေစိုက်စခန်းများ၊ e-payment ငွေပေး ငွေယူစနစ်နှင့် ဂြိုဟ်တုများအထိ အခြေခံအဆောက်အအုံများတွင်လည်း တရုတ်ဩဇာ အရောင်အသွေး ဖြာထွက်နေသည်။ နှစ်ဆယ်ရာစု ကမ္ဘာ့အခြေခံအဆောက်အအုံ ဖွံ့ဖြိုးရေးတွင် အမေရိကန်၊ ဥရောပနှင့်ဂျပန် ကုမ္ပဏီများက ဦးဆောင်ဦးရွက်မှု ပြုခဲ့သကဲ့သို့ပင် နှစ်ဆယ့်တစ်ရာစုနှစ်တွင် တရုတ်ကုမ္ပဏီများက ပြိုင်ဆိုင်နေကြသည်။ ရှီသည် တရုတ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအင်အားကို

ကျွမ်းကျင်စွာ အသုံးချ၍ သူဖြစ်စေလိုသော ကမ္ဘာကို ပုံဖော်နေသည်ဟု ဆိုသာသည်။

ဤပထဝီဗျူဟာဆိုင်ရာ မြေမျက်နှာအသွင်အပြင် အနေအထား ပြောင်းမှုသည် ပို၍ လေးနက်သော အပြောင်းအလဲကို ရောင်ပြန်ဟပ် အားဖြည့်ပေးသည်။ ၎င်းကား ကိုယ့်စည်းမျဉ်း၊ ကိုယ်စံသတ်မှတ်ချက်နှင့် တရုတ်ဗဟိုပြု ပထဝီအနေအထားတစ်ရပ် ဖြစ်ထွန်းလာမှုပင် ဖြစ်သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အလွန်ကာလ နိုင်ငံတကာသမ္မာစဉ်ကို အဓိကအားဖြင့် လစ်ဘရယ် ဒီမိုကရေစီဝါဒစွဲ နိုင်ငံများက မည်မျှမပီမပြင် ပုံဖော်ခဲ့သည်ပင်ဖြစ်စေ ၎င်းတို့သည် သဘော တရားအရ လောကလူ့အခွင့်အရေး၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး၊ လွတ်လပ်သော ဈေးကွက် စီးပွားရေးတို့ကို ဖောင်းပေးခဲ့ပြီး နိုင်ငံသား၏ နိုင်ငံရေးနှင့် လူမှုရေးဘဝကို နိုင်ငံတော်က အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ ဝင်ရောက်စွက်ဖက် ခွင့်ပြုရေးတို့ကို အထူးအလေးထားခဲ့သည်။ ဤစံများ တန်ဖိုးများကို စောင့်ထိန်းရန် ပုံဖော်ထားသော အထွေထွေအဖွဲ့အစည်းများ တည် ထောင်၍ နိုင်ငံတကာဥပဒေများ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ ၎င်းအခြေခံ သတ်မှတ်ချက်များ တည် တံ့ရေးအတွက် နည်းပညာကို အခါအားလျော်စွာ အသုံးပြုအားဖြည့်ခဲ့သည်။ သို့တိုင်အောင် ရှိသည် နိုင်ငံတော်၏ အဓိကစံတန်ဖိုးများကို ခလုတ်တစ်ချက်နှိပ် အစားထိုးပြောင်းလဲပစ် ရန် လုံ့လပြုနေသည်။ ဤပုံစံသစ်တွင် အခြေခံအဆောက်အအုံများ၊ ဥပဒေများနှင့် နည်း ပညာများသည် ပုဂ္ဂိုလ်လွတ်လပ်ခွင့်နှင့် ဈေးကွက်စီးပွားရေးတို့ကို နိုင်ငံတော်က ချုပ် ကိုင် ထားနိုင်အောင် ပံ့ပိုးကူညီပေးသည်။ ဤပုံစံသစ် ကမ္ဘာတွင် နိုင်ငံတော်သည် မီဒီယာနှင့် ငွေကြေးလုပ်ငန်းကို ပြည်တွင်းရော ပြည်ပတိုင်အောင် ချုပ်ကိုင်ခြယ်လှယ်မှုပြုသည်။ နိုင်ငံ တော်၏ လုပ်ရပ်ကို ကန့်သတ်ဟန့်တားနိုင်သော လွတ်လပ်သော အင်အားမရှိချေ။

တရုတ်အာဏာပိုင် အရာရှိကြီးများသည်လည်း ရှီနှင့် အတွေးအမြင် တစ်သားတည်း ရှိကြသည်။ "အရှေ့က နိုးကြွားတက်ကြွလာပြီး အနောက်ကား နိမ့်ပါးပျက်ယွင်းနေပြီ"ဟု ကြွေးကြော်ကြပေသည်။ သို့တိုင်အောင် တရုတ်၏ပုံစံကို လက်ခံကျင့်သုံးလျှင် ကြုံဆုံရမည့် နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးဒဏ်များ ထင်ရှားလာသည်နှင့်အမျှ ရှီ၏ အရဲကိုးလှသော ရှေ့ဆောင်မှု များကို အကြိုက်မတွေ့သည့် နိုင်ငံများပို၍ တိုးပွားလာနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ကမ္ဘာကြီးကို တရုတ်ပြည်က အလိုက်သင့် ခူးဆွတ်နိုင်ပြီဟု ခံယူသော ခေါင်းဆောင်တစ်ဦး၏ယုံကြည်မှုမျိုးကို ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် ရှီက ပြသခဲ့သည်။ သို့သော် သူ၏ တပ်အပ်ယုံကြည်မှုသည် သူ၏ ပျော့ကွက် ဖြစ်နိုင်သည်။ သူ့အားဆန့်ကျင်မှုတို့ကို လက်ခံနားလည်ရ ခက်စေနိုင်သည်။ ပေကျင်းသည် ၎င်း၏ ပြည်ပလုပ်ရပ်များကို မီးထိုးပေးနေသည်။ ရှီ၏ အောင်မြင်မှုသည် ထိုမှ တန်ပြန်ချက်များနှင့် အလိုက်သင့်စွာ အသွင်ပြောင်းနိုင်မှု၊ ဖြေရှင်းနိုင်မှုတို့ပေါ် တည်မှီ သည်။ ထိုသို့ မပြုလုပ်နိုင်ပါလျှင် နောက်ထပ်တွက်ကိန်းမှားမှုများ ရှိလာနိုင်ပြီး အဆုံးသတ် အကျိုးရလဒ်ကား ရှီ စိတ်ကူးထားသော ပုံစံကမ္ဘာနှင့် ခြားနားသောကမ္ဘာတစ်ခု ပုံဖော်မိသလို ရောက်ရှိသွားနိုင်သည်။

အမိမြေကို ပြန်လည်ပေါင်းစည်းခြင်း

ရှီ၏ သမ္မာစဉ်သစ်ကမ္ဘာ၊ ပုံစံသစ်ကမ္ဘာသို့ လမ်းကြောင်းသည် တရုတ်နိုင်ငံ၏ မြေပုံကို ပြန်လည် ရေးဆွဲခြင်းဖြင့် စတင်သည်။ "အမိမြေကို လုံးဝဥဿုံ ပြန်လည်ပေါင်းစည်းရေးဆိုတဲ့

သမိုင်းပေးတာဝန်ကို ပြည့်ဝအောင် ထမ်းဆောင်ရမှာ ဖြစ်သလို ကေန်မုချ ပြည့်ဝအောင်လည်း ဆောင်ရွက်ပါမယ်" ဟု ၂၀၂၁ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် မိန့်ခွန်းတစ်ခု၌ ရှီက အတည်ပြု ပြောကြားခဲ့သည်။ ကာလကြာမြင့်စွာ အငြင်းပွားနေခဲ့ရသော နယ်မြေဒေသများ အထူးသဖြင့် ပေကျင်းက ၎င်း၏အဓိကအကျိုးစီးပွားဒေသများဟု ဆိုညွှန်းသော ဟောင်ကောင်၊ တောင် တရုတ်ပင်လယ်နှင့် ထိုင်ဝမ်တို့ကို ပြန်လည်သိမ်းပိုက်နိုင်ရေးသည် ရှီ၏ နံပါတ်တစ် ဦးစား ပေးအရေး ဖြစ်သည်။

ပေကျင်းသည် ဟောင်ကောင်အရေးကို ရှင်းခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် တရုတ်သည် ဟောင်ကောင်မြို့အား အမျိုးသားလုံခြုံရေးဥပဒေတစ်ခု ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သည်။ ၎င်းသည် ၁၉၉၇ ခုနှစ်တွင် ဟောင်ကောင်ကျွန်းအား ပေကျင်း၏လက်သို့ လန်ဒန်က လွှဲအပ်စဉ်က သက်ဝင်လာခဲ့သော "နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၊ စနစ်နှစ်ခု" ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးပုံစံကို နိဂုံးချုပ်လိုက်သည်။ ထိုအမျိုးသား လုံခြုံရေးဥပဒေပြဋ္ဌာန်းပြီး အနည်းငယ်အကြာမှာပင် ပေကျင်းသည် ဟောင်ကောင်၏သက်တမ်းရှည် တည်တံ့လာခဲ့သော အခြေခံလူ့အခွင့်အရေး စောင့်ထိန်းမှုနှင့် ဥပဒေစိုးမိုးရေး အစဉ်အလာ ထုံးဓလေ့အားလုံးကို "ဒေါက်ဖြုတ်" လိုက်ပြီး ဟောင်ကောင်အား တရုတ်ပြည်ပမှ အခြားမြို့တစ်မြို့နှင့် မခြားနားသောမြို့အဖြစ်သို့ အသွင်ပြောင်းလိုက်သည်။

ရှီသည် တောင်တရုတ်ပင်လယ်ကို တရုတ်ပိုင်ဟုခံယူမှုတွင်လည်း တိုးတက်မှု ရှိခဲ့သည်။ သူသည် ပင်လယ်တွင်း၌ လူလုပ်ကျွန်းငယ်နှစ်ခု တည်ဆောက်ခဲ့ပြီး ၎င်းတို့ကို စစ် စခန်းငယ်များအဖြစ် ဖန်တီးခဲ့သလို ပင်လယ်တစ်ကြောတွင် ကျွန်းပေါင်းများစွာ အဏ္ဏဝါ ကျောက်တန်းပေါင်းများစွာကို တရုတ်ပိုင်ဟု ကြေညာထားသည်။ သူ၏အပိုင်ဟု ခံယူ ထားသော ရေပိုင်နက်များကို အပြိုင်ပိုင်ရှင်ခံယူထားသည့် ဘရူနိုင်း၊ မလေးရှား၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ ထိုင်ဝမ်နှင့် ဗီယက်နမ်စသော နိုင်ငံငါးနိုင်ငံအား နှိပ်ကွပ်ရန်အတွက်လည်း တရုတ်ပြည်၏ အင်အားကြီးမားသော ရေတပ်အသစ် ဖွဲ့စည်းထားသော လက်နက်ကိုင်ကမ်းရိုးတန်းစောင့် တပ်ဖွဲ့နှင့် မြားမြောင်လှသော ငါးဖမ်းလှေအုပ်စုကြီးကို တိုး၍တိုး၍ စေလွှတ်နေသည်။ ကိုဗစ်ကပ်ဘေးကာလတွင် ရှီသည် အခြားနိုင်ငံများ ရောဂါဘက်သို့ အာရုံများနေရသည်ကို အခွင့်ကောင်းယူလျက် ရှီသည် အချို့ဒေသများတွင် ချဲ့ထွင်တိုးချဲ့နေခဲ့သည်။ ဂျပန်နိုင်ငံကမ်း လွန်နှင့် တရုတ်က ဒိုင်အိုယူ၊ ဂျပန်က ဆန်ကာကူဟုခေါ်သော အပြိုင်ပိုင်ရှင်ခံနေကြသော ကျွန်းများတစ်ဝိုက်တွင် တရုတ်ရေယာဉ်များ ရက်ပေါင်းတစ်ရာကျော် ဆက်တိုက်အင်အားပြ ခုတ်မောင်းခဲ့ကြသည်။ တရုတ်ကမ်းရိုးတန်းစောင့် ရေယာဉ်တစ်စီးက ဗီယက်နမ် ငါးဖမ်းလှေ တစ်စီးကို ဦးဖြင့်တိုက်၍ နှစ်မြုပ်ခဲ့သည်။ တရုတ်နှင့် မလေးရှား အငြင်းပွားနေသော ရေပိုင်နက် ကို တရုတ်စစ်လေယာဉ်တစ်စင်းက ဖြတ်ကျော်ပျံသန်းသွားခဲ့သည်။ တရုတ်နှင့်အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့ သည် နှစ်ပေါင်းလေးဆယ်ကာလအတွင်းတွင် ပထမဦးဆုံးအကြိမ် လူအသေအပျောက်ရှိသော တိုက်ပွဲ ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။

ရှီ၏ သမ္မာစဉ်သစ်ကမ္ဘာသို့ ခြေလှမ်းချက်သည် တရုတ်ပြည်၏ မြေပုံသစ်ရေးဆွဲမှု တွင် အခြေပြုသည်။ ထိုင်ဝမ်ပေါ် တရုတ်ပြည်မ၏အုပ်စိုးမှုကို ဖော်ကျူးနိုင်ခြင်းကင်းသော မည်သည့်မြေပုံကိုမှ ရှီက လက်ခံမည် မဟုတ်ချေ။ တရုတ်နိုင်ငံတော်ကြီး အားအင်ပြန်လည်

ပြည့်ဖြိုးလာစေရန်အတွက် မဖြစ်မနေပြုလုပ်ရန် လိုအပ်သော အချက်ဆယ့်လေးချက်တွင် တစ်ချက်ကား ထိုင်ဝမ်နှင့်ပေါင်းစည်းမှုပင် ဖြစ်သည်ဟု ၂၀၁၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် ကျင်းပသော ၁၉ ကြိမ်မြောက် ပါတီ ညီလာခံတွင် ရှီက ကြေညာခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ပေါင်းစည်းမှု မည်မျှအရေးပါကြောင်း သူ့အမြင်ကို အောက်ပါအတိုင်း တင်စားဆိုညွှန်းသွားခဲ့သည်။ "ရေလက်ကြား နှစ်ဖက်စလုံးက လူတွေဟာ သွေးချင်းမျှဝေထားကြတဲ့ တစ်မိသားစုတည်းပဲ။ ကျုပ်တို့ကို ဆက်စပ်ထားတဲ့ သွေးကြောတွေကို ဘယ်သူမှ ဖြတ်တောက်လို့ မရဘူး။"

ရှီသည် ထိုင်ဝမ်နှင့် ပေါင်းစည်းရေးအကြောင်းကို ပို၍အပြောစိပ်လာသလို ပို၍အလေးထား ဆော်ဩလာသည်။ ထိုင်ဝမ်သမ္မတ တိုင်းအင်ဝမ်က တသီးတခြား လွတ်လပ်သောနိုင်ငံအဖြစ် ရပ်တည်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်နေသည်ဟု ရှီက ယုံကြည်ထားဆဲဖြစ်သည်။ "ထိုင်ဝမ်နိုင်ငံအဖြစ် တသီးတခြား လွတ်လပ်စွာ ရပ်တည်ရေးသည် တရုတ်နိုင်ငံတော်ကြီး ပြန်လည်ထွန်းကားရေးအတွက် အလွန်ကြီးမားသော အန္တရာယ်တစ်ခုပင်ဖြစ်သည်" ဟု ရှီက ခံယူထားသည်။ ကာလ ကြာမြင့်စွာကပင် တရုတ်နှင့် ထိုင်ဝမ်သည် ရေလက်ကြားဆွေးနွေးပွဲများဟုခေါ်းစဉ်တပ်ထားသည့် တွေ့ဆုံပွဲများဖြင့် အလိုရှိရာများကို ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်လေ့ ရှိခဲ့ပါသော်လည်း ရှီသည် ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် တိုင်းအင်ဝမ် သမ္မတ ဖြစ်လာချိန်ကတည်းကပင် ထိုဆွေးနွေးပွဲ အစီအစဉ်ကို ဖျက်သိမ်းခဲ့သည်။ ထိုင်ဝမ်သို့ ခရီးသွားလာခွင့်များကို တင်းတင်းကျပ်ကျပ် ဖြတ်တောက် လျှော့ချလိုက်သည်။ ထို့ကြောင့် တရုတ်ပြည်မကြီးမှနေ၍ ထိုင်ဝမ်သို့ အလည်အပတ် သွားရောက်သူအရေအတွက်သည် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ၄ ဒသမ ၂ သန်းရှိရာမှ ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ၂ ဒသမ ၇ သန်းသို့ လျော့ကျသွားခဲ့ရသည်။ ထိုအကျိုးဆက်ကြောင့် ထိုင်ဝမ်၏ ခရီးသွားလုပ်ငန်းဌာန၏ ဝင်ငွေပမာဏသည် တစ်နှစ်လျှင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၄၄ ဒသမ၅ ဘီလီယံမှ သည် ၂၄.၄ ဘီလီယံသို့ ကျ

> "ရှီသည် ထိုင်ဝမ်နှင့် ပေါင်းစည်းရေးအကြောင်းကို ပို၍အပြောစိပ်လာသလို ပို၍အလေးထား ဆော်ဩလာသည်။ ထိုင်ဝမ်သမ္မတ တိုင်းအင်ဝမ်က တသီးတခြား လွတ်လပ်သောနိုင်ငံအဖြစ် ရပ်တည်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်နေသည်ဟု ရှီက ယုံကြည်ထားဆဲ ဖြစ်သည်"

ဆင်းသွားခဲ့ရသည်။ ထို့အပြင် ရှီသည် ထိုင်ဝမ်အား တရုတ်သမ္မတနိုင်ငံတော်အဖြစ် တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုနေသော နိုင်ငံပေါင်း ၂၂ နိုင်ငံမှ ၇ နိုင်ငံအား တိုင်ပေအစိုးရအစား ပေကျင်းအစိုးရကို ပြောင်းလဲ၍ သံတမန်အဆက်အသွယ်ပြုလုပ်ရန် သိမ်းသွင်းနိုင်ခဲ့သည်။ ကိုဗစ်အရေး စောစောပိုင်းကာလတွင် ကျင်းပခဲ့သော ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေး ညီလာခံသို့ ထိုင်ဝမ် တက်ရောက်ခွင့် မရအောင်လည်း ပိတ်ပင်နိုင်ခဲ့သည်။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် တိုင်းအင်ဝမ်က ဒုတိယအကြိမ် သမ္မတရွေးကောက်ပွဲကို ဝင်ပြိုင်ချိန်တွင် တရုတ်ပြည်မမှ ဟက်ကာများသည် သူမအား သတင်းမှားများဖြင့် တိုက်ခိုက်အပုတ်ချခဲ့ ကြသည်။ ထိုင်ဝမ်ကမ်းလွန်တွင် တရုတ်က စစ်ရေးလေ့ကျင့်ခန်းများဖြင့် ပို၍ ခြိမ်းခြောက်မှုများ ပြုလုပ်လာသည်နှင့်အမျှ တရုတ်က စစ်ပြစစ်ထိုးလာမည့်အရေးသည် စိုးရိမ်တကြီး ပြောစရာအရေး ပို၍ ပို၍ ဖြစ်လာနေသည်။ ထိုင်ဝမ်ကိုနှိပ်ကွပ်ရန် ရှီက ကြိုးစားလေလေ၊ မဟာနိုင်ငံတစ်ခုအဖြစ်သို့ရောက်အောင် ပေါင်းစည်းရေးကို ထိုင်ဝမ်သားတို့ စိုးရွံ့လေလေဖြစ်သည်။

ရှီ၏ ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်မှုက ပေါင်းစည်းမှုထက် ဆန့်ကျင်ဘက် သဘာဝတစ်ရပ်ကို ထိုင်ဝမ်မှာရော တိုင်းတစ်ပါးများတွင်ပါ ဖြစ်ထွန်းလာနေစေသည်။ ကိုယ့်မင်းကိုယ့်ချင်း လွတ်လပ်သော နိုင်ငံအဖြစ်ရပ်တည်ရန် လိုလားသူအရေအတွက်မှာ ပို၍များပြားလာနေသည်။ လွတ်လပ်ရေးကို လိုလားသူ ၆၄ ရာခိုင်နှုန်း ရှိသည်။ "တိုင်းနိုင်ငံတစ်ခု၊ စနစ် နှစ်ခု"မူနှင့် အလုပ်ဖြစ်မည်ဟု ယုံကြည်သူ နည်းပါးနေပြီ ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ဟောင်ကောင်ကို နှိပ်ကွပ်ခဲ့ပုံကို စံအဖြစ်မြင်ပြီး ယုံကြည်မှု ကင်းမဲ့နေကြသည်။ ထိုင်ဝမ်ဘက်မှ ပံ့ပိုးရပ်တည်လာသော နိုင်ငံအရေအတွက်သည်လည်း တိုးပွားလာနေသည်။ ဂျပန်နိုင်ငံသည် မကြုံစဖူး အပြောင်းအလဲထူးဖြင့် ထိုင်ဝမ်ဘက်မှ ရပ်တည်လာသည်။ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံအဖြစ် ထိုင်ဝမ် ရပ်တည်ရေးတွင် ဂျပန်တိုက်ရိုက်ပါဝင် ပတ်သက်မှုရှိသည်ဟု ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် အတည်ပြုပြောကြားခဲ့သည်။ ဥရောပနိုင်ငံငယ်လေးများသည်လည်း သံခင်းတမန်ခင်းအရ ထိုင်ဝမ်ဘက်မှ ရပ်တည်လာဖွယ်ရှိသည်။ ချက်သမ္မတနိုင်ငံ၊ လစ်သူရေးနီယားနိုင်ငံနှင့် ဆလိုဗက်ကီးယားနိုင်ငံတို့သည် ထိုင်ဝမ်၏ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးအား အလည်အပတ် ဖိတ်ခေါ်ကြိုဆိုခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည်လည်း သူ့အပိုင်း၊ သူ့ဆိုင်ရာ အနေအထားအရ ထိုင်ဝမ်နှင့်အပြန်အလှန် မိတ်ဖက်ဆက်ဆံရေးကိုအားဖြည့်ပြီး ထိုင်ဝမ်အား ဒေသန္တရအဖွဲ့အစည်းနှင့် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများတွင် အခြေခိုင်စေမည့် ထူးထူးခြားခြား ဥပဒေများနှင့် သံတမန်ရေးရာလှုပ်ရှားမှုများကို အားပေးထောက်ခံမှုများ လှိုင်လှိုင် ပြုလုပ်ထားသည်ဟု ဆိုရပေမည်။

အောင်မြတ်စည်သူ

[Ref: Xi Jinping's New World Order by Elizabeth Economy]

အမေရိကန်တို့ အာရှဒေသမှာ အာဏာပြန်လည်တည်ဆောက်နိုင်မှာလား

သန်းထိုက်စိုး (အညာမြေ)

" ယခုအခါ သမ္မတဂျိုးဘိုင်ဒန်သည် အာရှဒေသကို
တစ်ဖန်ကစားရန် ကြိုးစားနေသည်။
၎င်း၏ ပထမတစ်နှစ်တာအတွင်း အလွယ်တကူ
ပြီးမြောက်နိုင်သည့်ကိစ္စများကို ကိုင်တွယ်ပြီး
အောင်မြင်မှုတချို့ ရရှိခဲ့သည်။ သမ္မတဘိုင်ဒန်သည်
အမေရိကန် မဟာမိတ်များနှင့်
ပြန်လည်နီးစပ်အောင် ကြိုးပမ်းခဲ့ပြီး ဩစတြေးလျ–
အိန္ဒိယ–ဂျပန်–အမေရိကန်တို့ပါဝင်သည့်
Quad ထိပ်သီးအစည်းအဝေးကိုလည်း
အဆင့်မြှင့်တင်ခဲ့သည် "

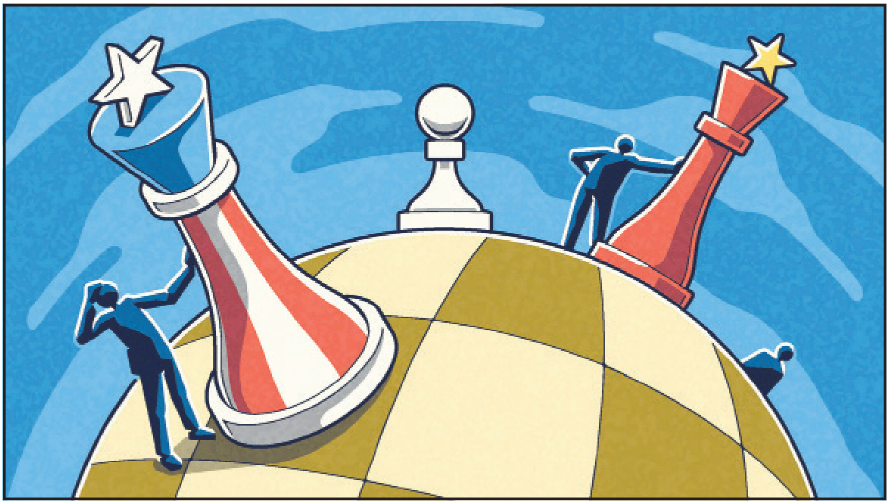

အမေရိကန်တို့၏အာရှဒေသဆိုင်ရာမူဝါဒသည် ဗီဒီယိုဖိုင်တစ်ခုကိုကြည့်နေရ သကဲ့သို့ဖြစ်ကြောင်း စင်ကာပူခေါင်းဆောင်ဟောင်း လီကွမ်ယုက ပြောဆိုလေ့ရှိသည်။ အမေရိကန်တို့အနေဖြင့် ပြည်တွင်းပြည်ပ ပြဿနာများကို ကိုင်တွယ်ချိန်တွင် အာရှဒေသဆိုင်ရာမူဝါဒကို အဖိအဖော့ ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ အချိန်အခါသင့်မှသာ မူဝါဒကို ထုတ်ကစားလေ့ရှိသည်။ အမေရိကန်မူဝါဒရေးဆွဲသူများသည် မဟာမိတ်များ၊ အရှေ့အလယ်ပိုင်းပဋိပက္ခများနှင့်ပြည်တွင်းနိုင်ငံရေးတို့အား စီမံခန့်ခွဲခြင်းဖြင့် အလုပ်များနေသည်ကို အလွယ်တကူတွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ သို့သော် လီကွမ်ယုပြောခဲ့သည့်အတိုင်း အဆိုပါမူဝါဒများမှာ ထိရောက်မှုမရှိသကဲ့သို့ အလုပ်လည်းမဖြစ်ခဲ့ပါ။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုအနေဖြင့် အာရှဒေသဆိုင်ရာမဟာဗျူဟာ ဆင့်ကဲပြောင်းလဲမှု ထိရောက်မှုရှိလိုပါက ဝင်ချည်ထွက်ချည် လုပ်၍ရနိုင်မည်မဟုတ်ဟု မစ္စတာလီကွမ်ယုက မှတ်ချက်ပေးခဲ့သည်။

သမ္မတဒေါ်နယ်ထရမ့်လက်ထက် အမေရိကန်အစိုးရ၏ အာရှဒေသမူဝါဒကိုကြည့်ပါက အမေရိကန်တို့သည် အာရှဒေသရှိ အဓိကကုန်သွယ်ရေး သဘောတူညီချက်ဖြစ်သည့်ပစိဖိတ်ဖြတ်ကျော်မိတ်ဖက်အဖွဲ့မှ နှုတ်ထွက်သွားခဲ့သည်။ သမ္မတဒေါ်နယ်ထရမ့်သည်အမေရိကန်တပ်ဖွဲ့များအတွက် ကုန်ကျစရိတ် ပိုမိုကျခံပေးရန် တောင်းဆိုခြင်းဖြင့် မဟာမိတ်များကို နားပူနားဆာ လုပ်ခဲ့သည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ဒေါ်နယ်ထရမ့်သည် မြောက်ကိုရီးယားခေါင်းဆောင် ကင်ဂျုံအန်းနှင့်လည်း တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ချစ်ခင်ကြောင်းပြသခဲ့သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် အထူးသဖြင့် တရုတ်နှင့်ဆက်ဆံရေးတင်းမာစဉ် အာရှဒေသကို စွန့်လွှတ်ခဲ့သော်လည်း ဒေါ်နယ်ထရမ့်အစိုးရသည် ဝါရှင်တန်၏ အနီးဆုံးမဟာမိတ်များကို စွန့်ခွာ

ခဲ့သည်။ တရုတ်တို့သည် ဒေသတွင်းအစီအစဉ်ကို ပြန်လည် ပုံဖော်ရန် ကြိုးစားနေရာ ဝါရှင်တန်၏ မဟာမိတ်များအတွက် မသေချာမရေးရာ ဖြစ်စေခဲ့သည်။

ယခုအခါ သမ္မတဂျိုးဘိုင်ဒန်သည် အာရှဒေသကို တစ်ဖန်ကစားရန် ကြိုးစားနေသည်။ ၎င်း၏ ပထမတစ်နှစ်တာအတွင်း အလွယ်တကူပြီးမြောက်နိုင်သည့်ကိစ္စများကို ကိုင်တွယ်ပြီး အောင်မြင်မှုတချို့ ရရှိခဲ့သည်။ သမ္မတဘိုင်ဒန်သည် အမေရိကန် မဟာမိတ်များနှင့် ပြန်လည်နီးစပ်အောင် ကြိုးပမ်းခဲ့ပြီး သြစတြေးလျ–အိန္ဒိယ–ဂျပန်–အမေရိကန်တို့ ပါဝင်သည့် Quad ထိပ်သီးအစည်းအဝေးကိုလည်း အဆင့်မြှင့်တင်ခဲ့သည်။ အဆိုပါထိပ်သီး အစည်းအဝေးတွင် သြစတြေးလျ၊ ဗြိတိန်နှင့် အမေရိကန်တို့ကြား ရေငုပ်သင်္ဘော သမိုင်းဝင်သဘောတူညီချက် အပါအဝင် တောင်ကိုရီးယားနိုင်ငံတွင်ချထားသည့် အမေရိကန်တပ်ဖွဲ့ဝင်များအတွက် တောင်ကိုရီးယား အစိုးရက ကုန်ကျစရိတ်မျှခံပေးရေး သဘောတူညီချက်သစ် တစ်ရပ်ကိုလည်း လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်။ သမ္မတ ဘိုင်ဒန်သည် တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ယှဉ်ပြိုင်မှုကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် တရုတ်၏အင်အားကြီးမားလာမှုကိုထိန်းချုပ်ရန် အခြားနိုင်ငံများနှင့်လည်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ ပိုမိုဆောင်ရွက်လာနေပါသည်။ ရလဒ်အဖြစ်ဒေသတွင်းတွင် အမေရိကန်တို့၏သံတမန်ရေးထိတွေ့ဆက်ဆံမှုအပေါ် ယုံကြည်မှုမှာလည်း ပြန်လည်မြင့်တက်လာခဲ့ပါ သည်။

သမ္မတဂျိုးဘိုင်ဒန်အနေဖြင့် သံတမန်ဆက်ဆံရေးသစ် စတင်ခဲ့သော်လည်း အာရှဒေသနှင့် ကင်းကွာခဲ့သည့် ဒေါ်နယ်ထရမ့်၏ စီးပွားရေးမူဝါဒများကို ပြင်ဆင်ခြင်း မရှိသေးပါ။ ထို့ပြင် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၏စစ်အင်အားကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းရန် လိုအပ်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကိုလည်း ပြုလုပ်နိုင်ခြင်းမရှိသေးပါ။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် တရုတ်သမ္မတ ရှီကျင့်ဖျင်သည် တရုတ်နိုင်ငံ၏ စစ်ရေးစွမ်းရည်ကို တိုးမြှင့်နေသကဲ့သို့ ပြည်တွင်းရေးတွင်လည်း

“ Quad ထိပ်သီးအစည်းအဝေးတွင် သြစတြေးလျ၊ ဗြိတိန်နှင့် အမေရိကန်တို့ကြား ရေငုပ်သင်္ဘော သမိုင်းဝင် သဘောတူညီချက် အပါအဝင် တောင်ကိုရီးယားနိုင်ငံတွင် ချထားသည့် အမေရိကန် တပ်ဖွဲ့ဝင်များအတွက် တောင်ကိုရီးယား အစိုးရက ကုန်ကျစရိတ်မျှခံပေးရေး သဘောတူညီချက်သစ် တစ်ရပ်ကိုလည်း လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည် ”

တင်းကျပ်ကာ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံ များကိုလည်း အင်အားသုံးမှုများ ရှိလာသည်။ တရုတ်နိုင်ငံသည် ၂၀၂၁ ခုနှစ်စက်တင်ဘာလတွင် Comprehensive and Progres–sive Agreement for Trans–Pacific Partnership (CPTPP)ကို ဝင်ရောက်နိုင်ရေး ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ အဆိုပါအဖွဲ့သည် တစ်ချိန်က အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုခေါင်းဆောင်ခဲ့သည့် ပစိဖိတ်ဖြတ်ကျော်အဖွဲ့ (TPP) ကို ဆက်ခံသည့်အဖွဲ့လည်း ဖြစ်သည်။

ဘိုင်ဒန်အစိုးရသည် အရှေ့အလယ်ပိုင်းနှင့် ယူကရိန်းတွင် တင်းမာမှုများရှိနေသော်လည်း လက်ရှိ အရှိန်အဟုန်ကို ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ရုံသာမက အင်ဒို–ပစိဖိတ်ဒေသတွင် ၎င်း၏ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုကို ပိုမိုချဲ့ထွင်လာနိုင်ခဲ့သည်။ ဘိုင်ဒန်အနေဖြင့် စစ်ရေးအရ ကြိုတင်ကာကွယ်တားဆီးရေးနှင့် စီးပွားရေးနယ်ပယ်များတွင်လည်း ပိုမိုအားစိုက်ရန် လိုအပ်နေပါသည်။ အဆိုပါနယ်ပယ်နှစ်ရပ်လုံးကို မည်သို့လုပ်ဆောင်မည်ဆိုသည်နှင့် ပတ်သက်၍ အလေးအနက် စဉ်းစားရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဒေသတွင်းတွင်လွှမ်းမိုးမှုရရှိနိုင်ရေး အရှိန်လျှော့ချရန် ရည်ရွယ်ချက်မရှိသော တရုတ်နိုင်ငံအား ချဉ်းကပ်ရာတွင် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ရှိသင့်ပါသည်။ သမ္မတဘိုင်ဒန်အနေဖြင့် အစိုးရသက်တမ်း လက်ကျန် ဒုတိယနှစ်နှင့် တတိယနှစ်တို့တွင် ရဲရဲဝံ့ဝံ့ဆောင်ရွက်မည်ဆိုပါက အာရှဒေသရှိ အမေရိကန်၏ မိတ်ဆွေများနှင့် မဟာ မိတ်များသည် သမ္မတဘိုင်ဒန်ကို အခိုင်အမာ ထောက်ခံကြပါလိမ့်မည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်နိုင်မှုမရှိက ၎င်းတို့၏ ယုံကြည်မှုမှာလည်း စတင်လျော့ကျလာပါ လိမ့်မည်။

> "ဘိုင်ဒန်အစိုးရသည် အရှေ့အလယ်ပိုင်းနှင့် ယူကရိန်းတွင် တင်းမာမှုများရှိနေသော်လည်း လက်ရှိ အရှိန်အဟုန်ကို ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ရုံသာမက အင်ဒို–ပစိဖိတ်ဒေသတွင် ၎င်း၏ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုကို ပိုမိုချဲ့ထွင်လာနိုင်ခဲ့သည်"

အစကောင်းခြင်း

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် အာရှဒေသတွင် တဝဲလည်လည်ဖြင့် ပါဝင်ပတ်သက်လာခဲ့ သည်မှာ နှစ်ပေါင်း ၇၀ ကျော်ပြီ ဖြစ်သည်။ ၁၉၄၅ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် အာရှဒေသ၌ စစ်သဘော်အများအပြားရှိခဲ့ရာမှ ယခုအခါ အရေအတွက် သိသိသာသာ

လျှော့ချခဲ့သည်။ ထို့နောက် ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်တွင် မြောက်ကိုရီးယားသည် တောင်ကိုရီးယားကို တိုက်ခိုက်ခဲ့ရာ ယနေ့ရှိနေသည့် မဟာမိတ်ကွန်ရက်များ တည်ဆောက်ရန် ဝါရှင်တန်ကို တွန်းအားတစ်ရပ် ဖြစ်စေခဲ့သည်။ ၁၉၆၉ ခုနှစ်တွင် အရှေ့တောင်အာရှဒေသရှိ အမေရိကန် တပ်ဖွဲ့များကို ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းလိုကြောင်း သမ္မတရစ်ချတ်နစ်ကဆင်က ကြေညာခဲ့သည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ၁၉၇၆ ခုနှစ်တွင် သမ္မတလောင်း ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်သည့် ဂျင်မီကာတာ ကလည်း တောင်ကိုရီးယားနိုင်ငံရှိ အမေရိကန်တပ်ဖွဲ့များအားလုံးကို ရုပ်သိမ်းမည်ဖြစ် ကြောင်း ကတိပြုခဲ့သည်။ သို့သော် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် မည်သည့်အခါမှကတိ အတိုင်း လုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်းမရှိပါ။

ကတိကဝတ်များရှိနေသည့်တိုင် စစ်အေးခေတ်အပြီးတွင် အမေရိကန်သမ္မတ ဘီကလင်တန်သည် အစိုးရအဖွဲ့ အစပိုင်းတွင် အာရှဒေသကို စိတ်ဝင်စားမှုနည်းပါးခဲ့သည်။ သို့သော် နောက်ပိုင်းတွင် အမေရိကန်–ဂျပန်ဆက်ဆံရေးကို ပြန်လည်အားသစ်လောင်းခဲ့ သည်။ ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့တွင် တရုတ်နိုင်ငံဝင်ရောက်နိုင်ရေး ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက် ခြင်းဖြင့် အမေရိကန်–တရုတ်ဆက်ဆံရေးကိုလည်း တည်ငြိမ်အောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ သမ္မတဂျော့ဒဗလျူဘုရှ်သည် ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာ အရေးအခင်းအပြီးတွင် အရှေ့ အလယ်ပိုင်းနှင့် အကြမ်းဖက်မှုတန်ပြန် ဆန့်ကျင်ရေးတို့တွင် ပိုမိုအာရုံစိုက် ဆောင်ရွက် လာခဲ့သည်။ သို့သော် ဂျပန်၊ ဩစတြေးလျတို့နှင့် ကာကွယ်ရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို အားကောင်းအောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး အင်အားကြီးမားလာသည့် တရုတ်နိုင်ငံအား စိုးရိမ်မှု ကြီးမားလာသော အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့်လည်း မဟာဗျူဟာဆက်ဆံရေး စာမျက်နှာသစ်တစ်ရပ် ကို ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။ သမ္မတအိုဘားမား၏အာရှဒေသ ဗဟိုပြုမှုဝါဒမှာလည်း အောင်မြင်မှု ရရှိခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် နှစ်ပေါင်းများစွာ လျစ်လျူရှုထားခဲ့သည့် အရှေ့တောင်အာရှနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံရေး တိုးတက်လာခဲ့သည်။ သို့သော် စစ်အသုံးစရိတ်နှင့်ပတ်သက်၍ စိန်ခေါ် မှုများ ရှိခဲ့သည်။

ယခုအခါ သမ္မတဘိုင်ဒန်၏အလှည့်ဖြစ်သည်။ ပိုမိုကြီးမားသည့်စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင် နေရသည်။ ကိုဗစ်–၁၉နှင့် ထရမ့်လွန်ကာလတွင် အမေရိကန်နိုင်ငံရေးစနစ်သည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုအား အရည်အသွေးမြင့်မိတ်ဖက်နိုင်ငံအဖြစ် ဆက်ရှိမည် မရှိမည် ကို အာရှဒေသခေါင်းဆောင်များက မေးခွန်းထုတ်နေကြသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်လွန် ကာလ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ မည်သည့်ခေါင်းဆောင်မှယနေ့တရုတ်ကဲ့သို့သော အင်အားကြီး ပြိုင်ဘက်မျိုးနှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရခြင်းမရှိပေ။ တရုတ်နိုင်ငံကိုယ်တိုင်လည်း ပြည်တွင်းရေး စိန်ခေါ် မှုများကို ရင်ဆိုင်နေရသည်။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် ဒေသတွင်း၌ မိတ်ဆွေများ ရရှိလာခဲ့ သည်။ သမ္မတဂျိုးဘိုင်ဒန်သည် တရုတ်နိုင်ငံ၏အင်အားသုံးမှုကို တန်ပြန်လိုသော သူများ၊ မဟာမိတ်များနှင့် အင်စတီကျူးရှင်းများကို ထောက်ပံ့ပေးရန်အတွက် အထင်ကရပုဂ္ဂိုလ် များကို အရာရှိများအဖြစ် ခန့်အပ်တာဝန်ပေးခဲ့သည်။ သမ္မတဘိုင်ဒန်သည် ဒေသတွင်းတရား ဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် ပစိဖိတ်ဒေသ ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေး တောင်းဆိုသည့် ဂျပန်နိုင်ငံ ၏ လွတ်လပ်ပွင့်လင်းသော အင်ဒို–ပစိဖိတ်မူဘောင်ကို ဆက်လက်ထောက်ခံ အားပေးခဲ့

သည်။ Quad အဖွဲ့ကိုလည်း ခိုင်မာအောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး ကျန်းမာရေး၊ အခြေခံအဆောက်အအုံနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ လက်တွေ့ကျသည့် အစီအစဉ်များကိုလည်း ဦးစားပေး ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ သမ္မတဘိုင်ဒန်သည် ထရမ့်လက်ထက်က ဆက်ဆံရေးယိုယွင်းခဲ့သည့် ဂျပန်နှင့်တောင်ကိုရီးယားနိုင်ငံတို့ကိုလည်း အကာအကွယ်ပေးမည် ဖြစ်ကြောင်း ကာကွယ်ရေးကတိကဝတ်များ ထပ်မံပေးခဲ့သည်။ ဩစတြေးလျ–ဗြိတိန်–အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုတို့ ပါဝင်သည့် သမိုင်းဝင် AUKUS သဘောတူညီချက်မှာ အရဲရင့်ဆုံးအရွေ့ တစ်ခုဖြစ်ပြီး ဩစတြေးလျနိုင်ငံကို နျူးကလီးယား ရေငုပ်သင်္ဘောများပေးအပ်ခဲ့ပြီး ရေတပ်အင်အားကြီးနိုင်ငံများအကြား ကာကွယ်ရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို မြှင့်တင်နေပါသည်။ အဆိုပါဆောင်ရွက်မှုသည် အသိအမှတ်ပြုခြင်းခံရပြီး အမေရိကန်ကွန်ဂရက်၏ ထောက်ခံမှုကိုလည်း ရရှိခဲ့သည်။

ဘိုင်ဒန်အစိုးရသည် တရုတ်နိုင်ငံအား ထိန်းချုပ်ကိုင်တွယ်ရာတွင် ဥရောပမဟာမိတ်များနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုကို အလျင်အမြန်မြှင့်တင်ခဲ့သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ဥရောပအင်အားကြီးနိုင်ငံများသည် ဒဏ်ခတ်ပိတ်ဆို့မှုများအပါအဝင် တရုတ်အစိုးရက ဟောင်ကောင်နှင့် ရှန်ဂျန်းဒေသဆန္ဒပြမှုများအပေါ် နှိမ်နင်းမှုများကိုလည်း ပူးတွဲတုံ့ပြန်ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့သည် တရုတ်နိုင်ငံသို့ နည်းပညာပို့ကုန်များတင်ပို့မှုကို ဟန်ချက်ညီညီ ထိန်းချုပ်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်ပြီး နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် ကုန်သွယ်ရေးနှင့် နည်းပညာကောင်စီကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ထိုင်ဝမ်အရေးနှင့်ပတ်သက်၍လည်း တစ်သားတည်း ရပ်တည်ခဲ့ကြသည်။ ယခုအခါ ပြင်သစ်၊ ဂျာမနီ၊ ဗြိတိန်နှင့် ဥရောပသမဂ္ဂတို့သည် အင်ဒို–ပစိဖိတ် မဟာဗျူဟာများကို ထုတ်ပြန်ခဲ့ကြပြီး အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် အဆိုပါနိုင်ငံများသည် ဒေသတွင်းတွင် ၎င်းတို့၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ပိုမိုတိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်လာနိုင်ပါသည်။

၂၀၂၁ ခုနှစ် ဇွန်လ Pew Research Center စစ်တမ်းအရ အင်ဒို–ပစိဖိတ်ဒေသတွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုအပေါ် လူကြိုက်များမှုမှာ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက မြင့်တက်ခဲ့ ပြီး ဩစတြေးလျနိုင်ငံတွင် ၁၅ ရာခိုင်နှုန်း၊ တောင်ကိုရီးယားနိုင်ငံတွင် ၁၈ ရာခိုင်နှုန်း၊ ဂျပန်နိုင်ငံ တွင် ၃၀ ရာခိုင်နှုန်း မြင့်တက်လာခဲ့သည်။ The Australia Lowy Institute's 2021 Asia Power Index အရလည်း အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် ဒေသတွင်းတွင် သံတမန်ရေးလွှမ်းမိုးမှု အကြီးဆုံးဖြစ်ပြီး အမှတ်အရ ၇၄ ဒသမ ၉ မှ ၈၀ ဒသမ ၄ အထိ မြင့်တက်လာခဲ့သည်။ စင်ကာပူအခြေစိုက် ISEAS ကလည်း အရှေ့တောင်အာရှရှိ ပညာရှင်များ၊ မူဝါဒချမှတ်သူများအား အကယ်၍ အမေရိကန်နှင့်တရုတ် တစ်နိုင်ငံကို မဖြစ်မနေ ရွေးချယ်ရမည်ဆိုပါက မည်သည့်နိုင်ငံအား ရွေးချယ်မည်ကို မေးမြန်းကြည့်ခဲ့ရာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုကို ရွေးချယ်မည့်သူသည် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ၅၃ ဒသမ ၆ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် ၆၁ ဒသမ ၅ ရာခိုင်နှုန်းအထိ မြင့်တက်လာခဲ့သည်။

ရှင်းလင်းမှုမရှိသေးသော သတင်းစကား

သို့သော် ဘိုင်ဒန်၏အောင်မြင်မှုမှာ အကန့်အသတ်နှင့်သာရှိကြောင်း အဆိုပါစစ်တမ်းများက ညွှန်းဆိုနေပါသည်။ ၂၀၂၁ ISEAS စစ်တမ်းအရ အရှေ့တောင်အာရှဒေသတွင်

အမေရိကန် စီးပွားရေးလွှမ်းမိုးမှုမှာ သမ္မတဘိုင်ဒန် တက်လာသည့်အချိန်ကတည်းကကျဆင်းခဲ့ကြောင်း ယုံကြည်နေခဲ့ကြသည်။ စစ်တမ်းဖြေဆိုသူ တစ်ဝက်ခန့်နီးပါးမှာ တရုတ်နိုင်ငံသည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုထက် ဒေသတွင်းနိုင်ငံရေးဩဇာ ကျဆင်း နေသည်ဟု ဖော်ပြနေခြင်းဖြစ်သည်။ဘိုင်ဒန်အစိုးရသည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ သံတမန်ရေး လွှမ်းမိုးမှုကို ပြန်လည်ရရှိနေပြီဖြစ်ကြောင်း The Lowy Asia Power Index က ဖော်ပြနေပါသည်။ သို့သော် စီးပွားရေး ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုတွင် ၆၁ ဒသမ ၇ မှ ၅၁ ဒသမ ၁ ထိ ၁၀ မှတ်ကျော် ကျဆင်းသွားခဲ့သည်။ ထို့ပြင် အမေရိကန်တို့၏ တရုတ်နိုင်ငံအပေါ် စစ်ရေးဦးဆောင်မှုမှာ ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် မြင့်တင်ခဲ့သည်။ သို့သော် ယင်းအချက်မှာ တရုတ်တို့က အသံထက်မြန်သည့် မစ်ဆိုင်းဒုံးကျည်စမ်းသပ်မှု မပြုလုပ်မီအထိပင် ဖြစ်သည်။

> “ဘိုင်ဒန်အစိုးရသည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ သံတမန်ရေး လွှမ်းမိုးမှုကို ပြန်လည်ရရှိနေပြီဖြစ်ကြောင်း The Lowy Asia Power Index က ဖော်ပြနေပါသည်။ သို့သော် စီးပွားရေး ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုတွင် ၆၁ ဒသမ ၇ မှ ၅၁ ဒသမ ၁ ထိ ၁၀ မှတ်ကျော် ကျဆင်းသွားခဲ့သည်”

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုအတွက် အဆိုပါ စိန်ခေါ်မှုကြီးများမှာ ပိုမိုကြီးမားလာနိုင်ပါသည်။ စီးပွားရေးမျက်နှာစာဖြင့်ကြည့်ပါက တရုတ်နိုင်ငံသည် အင်ဒို-ပစိဖိတ်ဒေသတစ်ဝန်းတွင် ၎င်း၏ဘဏ္ဍာရေးခြေရာများ ဆန့်နေပါသည်။ ဩစတြေးလျ၊ ဂျပန်စသည့် အမေရိကန်၏ မဟာမိတ်များသည် ပစိဖိတ်ဖြတ်ကျော်မိတ်ဖက်အဖွဲ့ (CPTPP) ကနေ တရုတ်နိုင်ငံအား ဖယ်ရှားရန်နှင့် ကုန်သွယ်ရေး သဘောတူညီချက်တွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုအတွက် တစ်နေရာချန်ထားရန် ကတိပြုထားကြသည်။ သို့သော် ဘိုင်ဒန်အစိုးရက ၎င်းတို့သည်ပစိဖိတ်ဖြတ်ကျော်မိတ်ဖက်အဖွဲ့ (CPTPP)ကို ပြန်လာရန် မရှိကြောင်း ပြောဆိုထားသည်။ ကင်ဘာရာနှင့် တိုကျိုမှ အရာရှိများကမူ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုထံမှ အပြုသဘော အချက်ပြမှုမရှိပါက ၎င်းတို့အနေဖြင့် တရုတ်နိုင်ငံကို နှစ်အနည်းငယ်အကြာပင် ထိန်းမထားနိုင်တော့ကြောင်း သတိပေးပြောဆိုခဲ့သည်။ တရုတ်နိုင်ငံသည် ပစိဖိတ်ဖြတ်ကျော် မိတ်ဖက်အဖွဲ့ (CPTPP) ကို ဝင်ရောက်ရန် ကြိုးစားနေသည့်အပြင် ချီလီ၊ နယူးဇီလန်နှင့် စင်ကာပူနိုင်ငံတို့အား Digital Econo-

my Partnership Agreement သို့ ဝင်ရောက်ရန် တိုက်တွန်း နေပါသည်။

ဘိုင်ဒန်အစိုးရသည် အင်ဒို-ပစိဖိတ် စီးပွားရေးမူဘောင်ဖွံ့ဖြိုးရေးကို ကတိပြုခဲ့သည်။ အဆိုပါ မူဘောင်သည် ဒီဂျစ်တယ်ကုန်သွယ်ရေး၊ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုဖြစ်စဉ်၊ ခံနိုင်ရည်ရှိမှု၊ သန့်ရှင်းသော စွမ်းအင်၊ အခြေခံအဆောက်အအုံနှင့် အလုပ်သမားစံနှုန်းများအပေါ်တွင် အခြေခံထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဇန်နဝါရီ ၂၁ ရက်နေ့ အမေရိကန်-ဂျပန် စီးပွားရေး ဆွေးနွေးပွဲကြေညာချက်သည် အထောက်အကူဖြစ်နိုင်ပါသည်။ သို့သော် အာရှဒေသ မူဝါဒချမှတ်သူများနှင့် စီးပွားရေးခေါင်းဆောင်များသည် အင်ဒို-ပစိဖိတ် စီးပွားရေးမူဘောင်ကို ရှင်းလင်းပြတ်သားမှု မရှိသည့် မူဝါဒအဖြစ် ရှုမြင်ထားကြသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ စီးပွားရေးအင်အားသည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ဒေသ၏ ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ဆက်လက်မောင်းနှင်နေပါသည်။ သို့သော် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် ကုန်သွယ်ရေး၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ ကုန်ထုတ်လုပ်မှု ဖြစ်စဉ်များကို ချုပ်ကိုင်သည့် စည်းမျဉ်းများ၊ အထူးသဖြင့် အာရှဒေသ ပထဝီနိုင်ငံရေး ဩဇာအာဏာကျဆင်းလာနေပါသည်။

“ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ စီးပွားရေးအင်အားသည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ဒေသ၏ ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ဆက်လက်မောင်းနှင်နေပါသည်။ သို့သော် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် ကုန်သွယ်ရေး၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ ကုန်ထုတ်လုပ်မှု ဖြစ်စဉ်များကို ချုပ်ကိုင်သည့် စည်းမျဉ်းများ၊ အထူးသဖြင့် အာရှဒေသ ပထဝီနိုင်ငံရေး ဩဇာအာဏာ ကျဆင်းလာနေပါသည် ”

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ ရှင်းလင်းမှုမရှိသည့် စီးပွားရေးမူဝါဒများသည် တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ၎င်း၏ရည်မှန်းချက် ပေါက်မြောက်စေရေး အထောက်အကူဖြစ်စေပါသည်။ ဘိုင်ဒန်အစိုးရသည် ထိလွယ်ရှလွယ်ရှိသည့် နည်းပညာလွှဲပြောင်းမှုများ၊ အထူးသဖြင့် လျှပ်ကူး ပစ္စည်းနှင့် ဉာဏ်ရည်တုနှင့် ဆက်စပ်သော နည်းပညာများ တရုတ်နိုင်ငံအား လွှဲပြောင်းရာတွင် ကန့်သတ်မှုများပြုလုပ်ခဲ့သည်။ သို့သော် ဘိုင်ဒန်အစိုးရသည် ဒေါ်နယ်ထရမ့် စတင်ခဲ့သည့် ကုန်သွယ်ရေးစစ်ပွဲကို အဆုံးသတ်နိုင်မည့် တရုတ်တို့၏ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် စွမ်းအင်ပို့ကုန်များ ပိုမိုတင်ပို့နိုင်ရန် ကြိုးစားနေသည့် တရုတ်နိုင်ငံဆိုင်ရာ ရေရှည်စီးပွားရေး မဟာဗျူဟာ မရှိပါ။ အမေရိကန်စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များအနေဖြင့် တရုတ်နိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရေး၊ တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ကုန်သွယ်ရေး ပြုလုပ်ခြင်းတို့နှင့်ပတ်သက်၍ မည်သို့

ဆက်လက် ဆောင်ရွက်ရမည်ဆိုသည့် ရှင်းလင်းသည့် အဖြေမရှိ ဖြစ်နေပါသည်။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ကာကွယ်ရေး မူဝါဒသည် စိန်ခေါ်မှုများကို ရင်ဆိုင်နေရပါသည်။ ဘိုင်ဒန်အစိုးရသည် ၎င်း၏မဟာမိတ်များကို ခိုင်မာအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် တရုတ်နိုင်ငံအား ကြိုတင်တားဆီးရေးမူဝါဒကို အကောင်အထည်ဖော်နေခြင်း ဖြစ်သည်။ လာမည့်နှစ်တွင် ကွန်ဂရက်သည် ကာကွယ်ရေးအသုံးစရိတ် မြှင့်တင်လိမ့်မည်ဟု ပညာရှင်များက မျှော်လင့်ထားသည်။ သို့သော် ယူကရိန်းအကျပ်အတည်းသည် အင်ဒို-ပစိဖိတ် စင်မြင့်တွင် ဆက်လက်တည်ရှိနေသည့် အရင်းအမြစ်များကို ထုတ်ယူသုံးစွဲရမည့် အနေထားမျိုး ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။

အမေရိကန်အစိုးရသည် လာမည့်သီတင်းပတ်များတွင် အင်ဒို-ပစိဖိတ်မဟာဗျူဟာ၊ အမျိုးသား လုံခြုံရေး မဟာဗျူဟာ၊ အမျိုးသားကာကွယ်ရေး မဟာဗျူဟာနှင့် Nuclear Posture Review တို့ကို အတွဲလိုက်ထုတ်ပြန်လာနိုင်ပါသည်။ အမေရိကန်အစိုးရ၏ အာရှရေးရာမူဝါဒသည် ရုရှား၊ အီရန်တို့၏ရန်စမှုများ၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု သို့မဟုတ် ပြည်တွင်းရေးကိစ္စများ စသည့် ဦးစားပေးကိစ္စရပ်များနှင့် ယှဉ်ပြိုင်နေရသည့်အတွက် ရှင်းလင်းမှုမရှိဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အာရှဒေသတွင် အမေရိကန်တို့၏ ပါဝင်မှုအတိမ်အနက်နှင့် ပတ်သက်၍ တိကျသေချာသည့်အစီအမံမရှိဘဲ အဆိုပါမဟာဗျူဟာစီမံချက်များကို ထုတ်ပြန်မည် ဆိုပါကလည်း မဟာမိတ်များအား မှားယွင်းအချက်ပေးသည့် သဘောမျိုး ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ အင်ဒို-ပစိဖိတ်မဟာဗျူဟာ ရေးဆွဲသူများအနေဖြင့် သမ္မတဘိုင်ဒန်အား နိုင်ငံတကာ စနစ်တွင် ခေါင်းဆောင်မှုနှင့် လျော့တိလျော့ရဲဖြစ်နေသည့် အမေရိကန်တို့၏ လုံခြုံရေးစိန်ခေါ်မှုကို အာရုံစိုက်ရန် လိုအပ်ပါလိမ့်မည်။

ဘိုင်ဒန်၏သမ္မတသက်တမ်းမှာ အချည်းနှီး၊ တစ်နှစ်ကုန်ဆုံးသွားပြီ ဖြစ်သည်။ သို့သော် ၂၀၂၂ ခုနှစ် သက်တမ်းဝက်ရွေးကောက်ပွဲများသည် စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်ရမည်ဖြစ်သည်။ သမ္မတဘိုင်ဒန်အနေဖြင့် အာရှဒေသတွင် ၎င်း၏ဒုတိယမြောက်ခြေလှမ်းကို မဖြစ်မနေ စတင်လှမ်းတက်ရမည် ဖြစ်သည်။ ၎င်းအနေဖြင့် အာရှဒေသတွင် ဂုဏ်သိက္ခာရှိရှိ ဆောင်ရွက်လိုပါက အမြော်အမြင်ရှိရှိ စဉ်းစားပြီး ရဲရဲဝံ့ဝံ့ဆောင်ရွက်ရန် လက်မနှေးသင့်တော့ပါ။

၎င်းအနေဖြင့် အင်ဒို-ပစိဖိတ်စီးပွားရေးမူဘောင်ကို ခိုင်မာသည့်ဆောင်ရွက်ချက်များအဖြစ် အသွင်ပြောင်းခြင်းဖြင့် စတင်နိုင်ပါသည်။ ထို့ပြင် ဒီဂျစ်တယ်ကုန်သွယ်ရေး သဘောတူညီချက်များရရှိစေရေး ညှိနှိုင်းမည့်အစီအစဉ်များ အလျင်အမြန်ကြေညာသင့်သကဲ့သို့ ကာဗွန်လျှော့ချရေးနှင့် ကုန်ထုတ်လုပ်မှု ဖြစ်စဉ်အပေါ် ခြိမ်းခြောက်မှုတို့ကိုလည်း ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် လိုအပ်နေပါသည်။ ဂျပန်နှင့် ဩစတြေးလျနိုင်ငံတို့သည် တရုတ်နိုင်ငံ၏ ပိုးလမ်းမစီမံကိန်းနှင့် ယှဉ်ပြိုင်ရန် အခြေခံအဆောက်အအုံ ငွေကြေးဆိုင်ရာနှင့်ပတ်သက်၍ အမေရိကန်နှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် စိတ်အားထက်သန်နေပါသည်။ အမေရိကန်မဟာမိတ်များသည် တရုတ်စီးပွားရေး လက်ဝါးကြီးအုပ်မှုကို တန်ပြန်ရေးအတွက်လည်း အမေရိကန်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လိုကြသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် ၂၀၂၃ ခုနှစ်တွင် ၂၁ ရာစု အာရှ-ပစိဖိတ် စီးပွားရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဖိုရမ်ကို လက်ခံကျင်းပမည်ဖြစ်ရာ ဦးစီးဦးဆောင်နေရာတွင် ရှိသင့်ပါသည်။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုအနေဖြင့် ကာကွယ်ရေးမူဝါဒနှင့် ပတ်သက်၍လည်း လျင်လျင်မြန်မြန်နှင့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်သည်။ အာရှဒေသရှိ အမေရိကန်စစ်ခေါင်းဆောင်များ တောင်းဆိုသည့်အတိုင်း ထောက်ပံ့ပေးသင့်ပါသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုအနေဖြင့် AUKUS သဘောတူညီချက်ကို နျူကလီးယား ရေငုပ်သင်္ဘောတစ်စင်း ရောင်းချခြင်းထက်ပိုသော အပြောင်းလဲတစ်ခုအဖြစ် ဦးတည်သင့်ပါသည်။ အဆိုပါသဘောတူညီချက်သည် ဒေသတွင်းတွင် အမေရိကန်ရေတပ်၏ အနေအထားကို အသွင်ပြောင်းရန် မဟာဗျူဟာ မူဘောင်တစ်ခု ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ဘိုင်ဒန်အစိုးရအနေဖြင့် အင်ဒို–ပစိဖိတ်မဟာဗျူဟာတွင် နိုင်ငံသစ်များ၊ အထူးသဖြင့် တောင်ကိုရီးယားကဲ့သို့သော နိုင်ငံများကိုလည်း ထည့်သွင်းသင့်ပါသည်။

အချုပ်အားဖြင့်ကြည့်ပါက ဘိုင်ဒန်အစိုးရအနေဖြင့် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာထောက်ခံမှုရရှိနိုင်သည့် ၎င်း၏ တရုတ်နိုင်ငံဆိုင်ရာမူဝါဒကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ချမှတ်သင့်ပါသည်။ အမေရိကန် အစိုးရအနေဖြင့် တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ယှဉ်ပြိုင်ရင်းအတူယှဉ်တွဲနေထိုင်သည့် မဟာဗျူဟာတစ်ရပ်ဆီသို့ ဦးတည်သွားနေပုံရပါသည်။ တရုတ်တို့၏တန်ပြန်မှုသည် အမေရိကန်တို့အပေါ် ထိခိုက်စေသည့် စီးပွားရေးနယ်ပယ်အား မည်သို့ဖြေရှင်းသွားမည်ဆိုသည်ကို ရှင်းပြရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုင်ဝမ်အရေး နှင့် ပတ်သက်၍လည်း ကြိုတင် တားဆီးရေးလိုအပ်ချက်မှာ မြင့်မားနေပါသည်။

ဘိုင်ဒန်အတွက် ကံကောင်းသည်မှာ အင်ဒို–ပစိဖိတ်ဒေသကို ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ခြင်းမှာ မဟာမိတ်တို့၏ထောက်ခံမှုကို ရရှိနေပါသည်။ ဘိုင်ဒန်အနေဖြင့် ရလဒ်ထွက်အောင်မဆောင်ရွက်နိုင်ပါက နိုဝင်ဘာရွေးကောက်ပွဲအပြီးတွင် ဖိအားပေးခြင်းခံရနိုင်ပါသည်။ အမေရိကန်၏ ပြည်တွင်းနိုင်ငံရေးလိပ်ခဲတည်းလည်း ဖြစ်နေချိန်မျိုးတွင် ဒေသတွင်းရှိ အမေရိကန်၏မဟာမိတ်များနှင့်မိတ်ဖက်များက ထောက်ခံပေးနေကြပါသည်။ ယင်းမှာ အာရှ၏ အနာဂတ်အတွက် မဖြစ်မနေလိုအပ်ပါသည်။ အကယ်၍ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုအနေဖြင့် ဒေသတွင်းအပါအဝင် ရှေ့နောက် ကျိုးကြောင်းဆီလျော်အောင် ဆောင်ရွက်လိုပါက ၎င်း၏ မူဝါဒများသည် မဟာမိတ်များနှင့် နိုင်ငံတကာ၏ ထောက်ခံမှုရရှိရန် လိုအပ်ပါလိမ့်မည်။ ထိုသို့ရရှိရန်မှာလည်း အမြဲတစေ ထိတွေ့နေရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။

သန်းထိုက်စိုး(အညာမြေ)

ရည်ညွှန်း – foreign affairs ၏ Can America Rebuild Its Power in Asia? ကို ဆီလျော်အောင် ဘာသာပြန်ဆိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ကမ္ဘာကို ရစ်ခွေလိုသော တရုတ်နဂါး

ထူးသစ်အောင်

"ခါးပတ်လမ်း၏ မူလရည်ရွယ်ချက်မှာ
လမ်းကြောင်းခြောက်ခုတစ်လျှောက်တွင်
တရုတ်ဦးဆောင်သော အခြေခံအဆောက်အအုံ
အမာထည်များဖွံ့ဖြိုးရေး၊ တစ်နည်းဆိုရပါလျှင်
လုပ်ငန်းများ ထူထောင်နိုင်ရေးပင် ဖြစ်ခဲ့သည်"

တရုတ်နိုင်ငံ၏ လတ်တလော ရည်မှန်းချက်မှာ အာရှ ပစိဖိတ်ဒေသကို စိုးမိုးထားသော အမေရိကန်၏ နေရာကို အစားထိုးဝင်ရောက်ရေးပင် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့အစားထိုး စိုးမိုးနိုင်ရန် လိုအပ်သော အခြေခံအုတ်မြစ်များကို ချနေခြင်းဖြင့် အလုပ်ရှုပ်နေသည်။ တရုတ်သည် အာရှ ပစိဖိတ်ဒေသကို "မိသားစုကြီးတစ်ခု" အဖြစ် မြင်သည်ဟု ဝက်ဝုတ္တိအလင်္ကာမြောက် ဆိုညွှန်းခဲ့သလို "တရုတ်နှင့် ကင်းလျက် ဤဒေသများ မစည်ပင်နိုင်၊ တရုတ်လည်း ဤဒေသများနှင့် သင်းကွဲ၍ မဖွံ့ဖြိုးနိုင်" ဟူသော ပြယုဂ်ကို ရေးခြယ်ရန် အထူးကြိုးစားနေသည်။

တရုတ်ခေါင်းဆောင်တို့သည် အာရှ ပစိဖိတ်ဒေသအား တရုတ်၏ ကုန်သွယ်ရေးနှင့် နည်းပညာ စွမ်းပကားတို့ဖြင့် အသက်ဝင်နေသော ယဉ်ကျေးမှုတူ၊ လူမှုဓလေ့စရိုက်တူ အခြေခံအဆောက်အအုံများဖြင့် ဖြစ်တည်နေသော ကမ္ဘာခြမ်းတစ်ခုဟု မြင်ကြသည်။ အထူးသဖြင့် ရှိကျင့်ဖျင်သည် တရုတ်ပြည်အား ဒေသန္တရစီးပွားရေးကဏ္ဍတွင် ခေါင်းဆောင်အဖြစ် အခိုင်အမာ ရပ်တည်နိုင်ခဲ့သည်။ တရုတ်နိုင်ငံသည် အာရှဒေသရှိ နိုင်ငံတိုင်းနီးပါး၏ အကြီးဆုံး ကုန်သွယ်ဖက် ဖြစ်နေပြီး ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် တရုတ်၏ ထိပ်တန်းကုန်သွယ်ဖက် ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် အကုန်ကမူ ရှိသည် တရုတ်၊ အာဆီယံနိုင်ငံများ၊ သြစတြေးလျ၊ ဂျပန်၊ နယူးဇီလန်နှင့် တောင်ကိုရီးယားတို့ပါဝင်သော ဒေသန္တရဆိုင်ရာ အရေးအပါဆုံး ကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့အစည်းနှစ်ခုတွင် အဓိကစီးပွားရေးအင်အား ဖြစ်လာခဲ့သည်။ အမေရိကန်နိုင်ငံသည် ဘေးသို့ ရောက်မြဲရောက်နေပေမည်။

လုံခြုံရေးပိုင်းကဏ္ဍတွင်မူ တရုတ်က မအောင်မြင်လှသေးချေ။ အမေရိကန်နိုင်ငံသည် ကာလကြာမြင့်စွာ ကတည်းကပင် အာရှ ပစိဖိတ်ဒေသ၏ လုံခြုံရေးကို စောင့်ကြပ်သော

ထိပ်တန်းအင်အားအဖြစ် ရပ်တည် လာခဲ့ရာ ထိုနေရာကို တရုတ်က ဝင်ရောက်အရိုက်အရာ ခံရန် ကြိုးပမ်းချက်သည် အောင်မြင်မှုသိပ်မရှိသေးဟု ဆိုရပေမည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ပေကျင်းသည် အာရှနိုင်ငံများကြီးကြပ်သော အာရှလုံခြုံရေးအဖွဲ့သစ်တစ်ခု ဖွဲ့စည်းရန် အဆိုတင်သွင်းခဲ့သည်။

တရုတ်ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးက "ဒေသတွင်းနိုင်ငံများသည် ဒေသန္တရအရေးကို ဒေသ တွင်းနိုင်ငံ အချင်းချင်း တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်းဖြင့်သာ ဖြေရှင်းသင့်သည်ဆိုသည့် မူကိုကျင့် သုံးသင့်သည်" ဟူသော အဆိုပြုအကြံပေးချက်ဖြင့် အာရှ၊ ပစိဖိတ်ဒေသတစ်ခွင်တွင် လွှမ်း ပြန်ခရီးနှင့် စည်းရုံးရေး ဆင်းခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ တရုတ်အာဏာပိုင်များသည် အမေရိကန် မဟာ မိတ်အဖွဲ့အစည်းများကို တရုတ်ကိုရန်လိုသော၊ ခေတ်မမီတော့သော မဟာမိတ်ဖွဲ့မှု အသွင် မျိုးဟု ရှုတ်ချလေ့ရှိသည်။ သို့တိုင်အောင် ဒေသတွင်း၌ ပေကျင်းက စစ်အင်အားသုံး ပိုင်စိုး ပိုင်းနင်း လုပ်ပုံများသည် ၎င်းခေါင်းဆောင်ဖြစ်မြောက်ရေး ကြိုးပမ်းချက်တို့ကို တိုက်ရိုက် ထိခိုက်နေစေသည်။ အရှေ့တောင်အာရှရေးရာ ကျွမ်းကျင်သူများနှင့် စီးပွားရေးသမားများ စစ်တမ်းကောက်ယူရာတွင် တရုတ်နိုင်ငံ သဘောထားကြီးသည်၊ သဘောကောင်းသည် ဆိုသည့်အချက်ကို ယုံကြည်သူ နှစ်ရာခိုင်နှုန်းပင်မရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ အလားတူပင် တရုတ်သည် "တရားနည်းလမ်းကျ မှန်ကန်သောအချက်ကို ဆောင်ရွက်မည်" ဟု ယုံကြည်သူ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းပင် မရှိချေ။ တရုတ်သည် ဒေသတစ်ခွင်လုံးကို သူ့ဩဇာအောက် ရောက်အောင် ပြုပြင်ရန်ရည်ရွယ်သော ဖောက်ပြန်ရေးသမားသာဖြစ်သည်ဟု စစ်တမ်းပြုခံ ပုဂ္ဂိုလ်ဦးရေ ထက်ဝက်က ယုံကြည်ကြသည်။ (ယင်းနှင့် ဆန့်ကျင်စွာပင် စစ်တမ်းပြုခံအရေအတွက် သုံးပုံ နှစ်ပုံသည် ဂျပန်နိုင်ငံအား မှန်ကန်ရာကိုလုပ်မည့်နိုင်ငံဟု မြင်ကြသည်။ ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေး အတွက် လုံခြုံရေး၊ စည်ပင်သာယာရေးနှင့် တရားနည်းလမ်းကျ အုပ်ချုပ်ရေးအတွက် လုံ့လ ပြုမည့်နိုင်ငံဟု မြင်ကြသည်။)

တရုတ်၏ အပြုအမူသည် ဩစတြေးယား၊ အိန္ဒိယ၊ ဂျပန်နှင့် အမေရိကန်နိုင်ငံပါဝင် သော Quad (ရှစ်နိုင်ငံ) မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းအား တစ်ဖန်ပြန်လည် အသက်ဝင်လာစေခဲ့သည်။ အမေရိကန်၊ ဗြိတိန်နှင့် ဩစတြေးယားနိုင်ငံတို့ သုံးနိုင်ငံလုံခြုံရေး စာချုပ်အသစ်တစ်ခု ချုပ်ဖြစ် စေခဲ့သည်။ ပြင်သစ်၊ ဂျာမနီနှင့် နယ်သာလန်နိုင်ငံအပါအဝင် ဥရောပနိုင်ငံ အများအပြားအား နေတိုးအဖွဲ့နှင့်အတူ အာရှ၊ ပစိဖိတ်ဒေသတွင်း၌ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ တာဝန်များကို ပို၍ကြပ် ကြပ်မတ်မတ် ဆောင်ရွက်လာစေခဲ့သည်။ အမေရိကန်နှင့် မဟာမိတ်ဆက်ဆံမှုကို နိဂုံးချုပ် မည်ဟု ခြိမ်းခြောက်ပြီး တရုတ်နိုင်ငံအား "မိတ်ဆွေကောင်းတစ်ဦး"ဟု စောစောပိုင်းက ဆိုညွှန်းခဲ့သော ဖိလစ်ပိုင်သမ္မတ ရော့ဒရီဂိုဒူတာတေးသည်ပင်လျှင် သမ္မတအဖြစ်မှ ဆင်းသက် ရန် ပြင်ဆင်ရင်းကပင် ဝါရှင်တန်နှင့် ဖိလစ်ပိုင်၏ ကာကွယ်ရေးဆက်ဆံမှုကို မြှင့်တင်နေသည်။

တရုတ်နဂါး၏ မာန်နှင့် ဟန်

ကမ္ဘာ့စင်မြင့်ထက်တွင် တရုတ်သည် အဓိကဇာတ်ကောင် ဖြစ်ရေးအတွက် ရှိရည်မှန်း ချက် ကြီးမားပုံကို သူ၏ ခါးပတ်လမ်း စီမံကိန်းတွင် ထင်းထင်းမြင်နိုင်သည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် စတင်ခဲ့သော ထိုစီမံကိန်းသည် တရုတ်နိုင်ငံအား ကုန်းမြေသုံးတိုက်နှင့် ရေလမ်းကြောင်းသုံးခုမှ

တစ်ဆင့် အာရှ၊ ဥရောပ၊ အရှေ့အလယ်ပိုင်းဒေသ၊ အာဖရိကတို့နှင့် အလှမ်းမီစွာ ဖြန့်ကြက်ရောက်ရှိသွားစေမည်သာ မကသေး၊ ထိုလမ်းကြောင်း၏ ရှေးဟောင်း ပိုးလမ်းမကြီး အတိတ်သမိုင်းသည် ရှေးမင်း ဧကရာဇ်ခေတ်ကာလကတည်းက တရုတ်တို့ မည်မျှကြီးကျယ်ထွန်းကားခဲ့သည်ကို သတိပေး၊ အသိပေးရာ ရောက်ပေသည်။ ခါးပတ်လမ်း၏ မူလရည်ရွယ်ချက်မှာ လမ်းကြောင်းခြောက်ခုတစ်လျှောက်တွင် တရုတ်ဦးဆောင်သော အခြေခံအဆောက်အအုံ အမာထည်များဖွံ့ဖြိုးရေး၊ တစ်နည်းဆိုရပါလျှင် လုပ်ငန်းများ ထူထောင်နိုင်ရေးပင် ဖြစ်ခဲ့သည်။

မျက်မှောက်ကာလတွင်မူ ထိုရည်မှန်းချက်တွင် လမ်းသွယ်များ ဆင့်ပွားဖြာနေသည်။ ဒီဂျစ်တယ် နည်းပညာဆိုင်ရာ၊ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်မှုနှင့် ဒေသထွက်ကုန်များ တရုတ်ပြည်သို့ တင်ပို့မှုပါဝင်နေပြီး နိုင်ငံအားလုံးကို ပါဝင်ရန် ဖိတ်ခေါ်ကြိုဆိုနေသည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်နှင့် အာရှ ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်တို့ကဲ့သို့ ထူးထူးခြားခြားအဖွဲ့အစည်းများကပံ့ပိုးထားသည့် သမားရိုးကျ အခြေခံအဆောက်အအုံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမျိုးနှင့် တစ်မျိုးတစ်ဘာသာ ကွဲပြားခြားနားစွာ တရုတ်နိုင်ငံက "အမယ်စုံဗန်း" ခင်းနေသည်။ ၎င်း၏ စီမံကိန်းများအတွက် ငွေကြေး။လုပ်အားနှင့် ကုန်ပစ္စည်းတို့ကိုအပြီးအစီး ပံ့ပိုးပေးသည်။ စီမံကိန်းအတော်များများနှင့်ပတ်သက်၍ လည်း နိုင်ငံတကာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း၊ လုပ်ဟန်စံတို့ကို လျစ်လျူရှုလေ့ရှိသည်။ ငွေကြေးရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုအရ အကျိုးရှိ မရှိ အချိန်ကုန်ခံ စိစစ်မှုမပြုချေ။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိရေးကို အလေးမထား လူသိရှင်ကြားလေလံခေါ်လေ့မရှိ၊ ဂေဟစနစ်၊ လူမှုရေးစနစ်ပေါ် သက်ရောက်မည့် ဂယက်တို့ကို အရေးမထားချေ။ တစ်နည်းဆိုရပါလျှင် တရုတ်ပြည်တွင်း၌ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်ကဲ့သို့ အပြင်လောကသို့ ထွက်၍ ဆောင်ရွက်နေခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

ခါးပတ်လမ်းအစီအစဉ်သည် တရုတ်နိုင်ငံအား နိုင်ငံတကာစနစ်၏ ဗဟိုချက်တွင် တည်လိုက်

"ကမ္ဘာ့ဘဏ်နှင့် အာရှ ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်တို့ကဲ့သို့ ထူးထူးခြားခြား အဖွဲ့အစည်းများက ပံ့ပိုးထားသည့် သမားရိုးကျ အခြေခံ အဆောက်အအုံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမျိုးနှင့် တစ်မျိုးတစ်ဘာသာ ကွဲပြားခြားနားစွာ တရုတ်နိုင်ငံက "အမယ် စုံဗန်း" ခင်းနေသည်။ ၎င်း၏ စီမံကိန်းများအတွက် ငွေကြေး၊ လုပ်အားနှင့် ကုန်ပစ္စည်းတို့ကို အပြီးအစီး ပံ့ပိုးပေးသည်"

သည်။ ၎င်း၏ ကုန်ပစ္စည်း၊ ငွေကြေး၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ နည်းပညာနှင့် နိုင်ငံရေးဩဇာတို့သည် ကျန်ကမ္ဘာ့အစိတ်အပိုင်းများဆီသို့ စီးဆင်းသွားဖို့ အခွင့်အရေးသာစေသည်။ ခါးပတ်လမ်း စီမံကိန်းသည် ၎င်း၏ ရထားလမ်းအသစ်နှင့် တံတားများဖြင့် ဖိုက်ဘာဖန်ကေဘယ်လ်ကြိုးများနှင့် 5G ကွန်ရက်ဖြင့် တရုတ်စစ်စခန်းများအဖြစ် အလိုက်သင့်ပြောင်းလဲ အသုံးပြုနိုင်ကောင်းသော ဆိပ်ကမ်းများဖြင့် ကမ္ဘာ့မြေပုံကို အနုစိတ်ပြင်ဆင်ရေးဆွဲနေသည်။ လက်ရှိအချိန်တွင် ခါးပတ်လမ်းကြောင်းသည် နိုင်ငံပေါင်းခြောက်ဆယ်ကျော်နှင့်ထိတွေ့မှုရှိနေပြီး ထိုလမ်းကြောင်းတွင် တရုတ် နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံထားသည့် ပမာဏသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ဘီလီယံ ၂၀၀ ကျော်နေပြီ ဖြစ်သည်။ ပါကစ္စတန်ကဲ့သို့ အချို့နိုင်ငံများသည်လည်း ခါးပတ်လမ်း စီမံကိန်း အကျိုးဆက်ဂယက်အရ အသွင်ပြောင်းနေသည်။

စွမ်းအင်စီမံကိန်းများ၊ လမ်းသစ်ခင်းမှုများ၊ အခြေခံအဆောက်အအုံတစ်ခုလုံးနှင့် ဂွါဒါဆိပ်ကမ်းကိုပါ အရှိန်အဟုန်ပြင်းစွာ အဆင့်မြှင့်တင်မှုများ ပြုလုပ်နေရသည်။ အချို့နိုင်ငံများမှာမူ ထိုမျှအားပါပါ အကျိုးမခံစားရ သည့်တိုင်အောင် အထိုက်အလျောက် တိုးတက်မှုရခဲ့ကြသည်ဟုဆိုသည်။ ဥပမာ ဂရိနိုင်ငံ၏ ပိုင်ရပ်စ်ဆိပ်ကမ်းတွင် တရုတ်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအကျိုးဆက်အဖြစ် ဂရိသည် ဥရောပတွင် ထိပ်တန်းအဆင့်ဝင် ဆိပ်ကမ်းတစ်ခု သာမကကမ္ဘာ့ထိပ်တန်းဆိပ်ကမ်း ငါးဆယ်အဆင့်ဝင် ဆိပ်ကမ်းတစ်ခုပါ ပိုင်ဆိုင်ခွင့် ရလာခဲ့သည်။ ဘရာဇီးအာဏာပိုင်များနှင့် ပညာရှင်များကမူ ခါးပတ်လမ်းကြောင်း စီမံကိန်းကြောင့် ၎င်းတို့နိုင်ငံတွင် အခြေခံအဆောက်အအုံ စီမံကိန်းများ အကောင်အထည် ဖြစ်ထွန်းနိုင်ရုံသာမကတီထွင်မှုများတိုးမြှင့်၍ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှုများ ပိုမိုပြုလုပ်နိုင်မည့် အနေအထားကိုမြင်ယောင်လျှက် ထက်သန်တက်ကြွနေကြသည်ဟု ဆိုသည်။

ခါးပတ်လမ်းစီမံကိန်းသည် တရုတ်နိုင်ငံအား နိုင်ငံတကာစနစ်၏ ဗဟိုချက်တွင် တည်ပေးလိုက်သည်။ ရှီသည် ခါးပတ်လမ်းကြောင်းအား တရုတ်နိုင်ငံ၏ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် နိုင်ငံရေးသဘောတရားတို့အား ဖြန့်ဖြူးနိုင်ရာ လမ်းကြောင်းတစ်ခုအဖြစ်လည်း မြင်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလက ပြောကြားခဲ့သော မိန့်ခွန်းကြီးတစ်ခုတွင် ရှီသည် တရုတ်ပြည်၏ တိုး တက်မှုသည် တုပသင့်သော တိုးတက်မှုတစ်ရပ် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုညွှန်းပြခဲ့ပြီး ယခုအခါ တွင် တရုတ်ပြည်သည် ထူးထူးခြားခြား နိုင်ငံရေးသင်တန်းမျိုးစုံကို ပို့ချမှု ပြုနေသည်။ တရုတ်ပြည်၏ နိုင်ငံရေးစွမ်းပကား တည်ဆောက်မှုဆိုင်ရာကဏ္ဍတွင် ခါးပတ်လမ်းကြောင်း စီမံကိန်း၏ရှေ့ပြေးနိုင်ငံဖြစ်သော တန်ဇေးနီးယားနိုင်ငံသည် တရုတ်နိုင်ငံ၏ ဆိုက်ဘာလုံခြုံရေးဥပဒေကိုပုံတူကူးယူ ပြဋ္ဌာန်းထားပြီး ဆိုရှယ်မီဒီယာကို နှိပ်ကွပ်ရေးနှင့် အင်တာနက်သတင်း စီးဆင်းမှုကြပ်မတ်ရေးတို့ကို တရုတ်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နေသည်။ အခြားနိုင်ငံ၏ အစိုးရများ ဥပမာ–ယူဂန်ဒါအစိုးရသည် အတိုက်အခံ နိုင်ငံရေးသမားများကို ထောက်လှမ်းစောင့်ကြည့်နိုင်ရန် အတွက် တရုတ်ထံမှ နည်းပညာနှင့်အတတ်ပညာကို ထက်ထက်သန်သန် ရယူခဲ့ကြသည်။ ထို့အပြင် အီသီယိုးပီးယား၊ တောင်အာဖရိကနှင့်ဆူဒန်မှ နိုင်ငံရေးပါတီများသည် တရုတ်ကွန်မြူနစ်ပါတီမှ ပို့ချသော တရုတ်ကွန်မြူနစ်ပါတီ ဖွဲ့စည်းပုံ၊ တရုတ်ကွန်မြူနစ်ပါတီနှင့် အောက်ခြေ လူတန်းစားတို့ ဆက်ဆံရေးနှင့် တရုတ်ဝါဒဖြန့်ချိရေးစနစ် သင်တန်းများကို တက်ရောက်ခဲ့ကြပြီး ဖြစ်သည်။ ပင်လယ်ရေအောက် ကေဘယ်လ်ကြိုးစနစ်များ၊ e-payment စနစ်များ၊ ထောက်လှမ်း

ရေးနည်းပညာများ၊ 5G ကွန်ရက်များနှင့် အခြားဒီဂျစ်တယ်ချိတ်ဆက်မှုပြု နည်းပညာများ ပါဝင်သော တရုတ်နိုင်ငံ၏ ဒီဂျစ်တယ် ပိုးလမ်းအစီအရင်သည် တရုတ်နိုင်ငံရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆင့်ပွားနိုင်ရာ လမ်းကြောင်းတစ်ခုအဖြစ် အထူးတန်ဖိုးရှိသည်။ ဥပမာ တရုတ်နိုင်ငံသည် ကင်ညာနိုင်ငံတွင် လူတစ်သောင်းကျော်အတွက် ဂြိုဟ်တုရုပ်သံစက်များ အခမဲ့ပေးခဲ့ရုံမကသေး နာရီပေါင်းထောင်သောင်းစာရှိသော တရုတ်ရုပ်သံအစီအစဉ်များပါ ပံ့ပိုးပေးခဲ့သည်။ ကင်ညာနိုင်ငံ၏ လေလှိုင်းသာမက အာဖရိက၏ အခြားဒေသများမှ လေလှိုင်းများသည်လည်း သိုင်း၊ ဂျူဒို၊ တိုက်ကွမ်ဒို၊ ကရာတေး ကိုယ်ခံပညာပြ ဇာတ်ကားများ၊ တရုတ်နိုင်ငံတွင်း ဘဝဇာတ်လမ်းများနှင့် ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်အတွင်းက ဂျပန်ဖက်ဆစ်တို့၏လုပ်ရပ်ကို ဖော်ပြသော မှတ်တမ်းရုပ်ရှင်ကဲ့သို့သော ဒေသဘာသာစကား စာတန်းထိုး တရုတ်ကွန်မြူနစ်ပါတီ၏ နိုင်ငံရေးမှတ်တမ်း ရုပ်ရှင်များတို့၏ ရုပ်သံများနှင့် ညံစီနေချေပြီ။ သို့တိုင်အောင် ခါးပတ်လမ်းကြောင်း၏ခရီးက အဖုအထစ်ပိုများလာနေသည်။

ခါးပတ်လမ်းကြောင်းသည် တရုတ်နိုင်ငံ၏ အခြေခံအဆောက်အအုံကို အကြီးစားဖွံ့ဖြိုးမှုအကျိုးတရားများ ရှိလာစေသည့်တိုင်အောင် ယင်းနှင့် ဒွန်တွဲလျှက် ဘေးထွက်ဆိုးကျိုးများ များပြားသည့် အနေအထားများလည်း ရှိသည်။ ယင်းတို့ကား ကြွေးမြီမတရားများခြင်း၊ အဂတိလိုက်စားမှု ခြစားမှုများပြားခြင်း၊ ဂေဟစနစ်ဆိုင်ရာ ညစ်ညမ်းမှုနှင့် ယိုယွင်းမှုများ ဖြစ်ပွားခြင်းနှင့် အလုပ်သမားဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးများ စံနိမ့်မှုတို့ပင်ဖြစ်သည်။ အိမ်ရှင်နိုင်ငံများတစ်ခွင်တွင် ကန့်ကွက်သံများ သောသောညံခဲ့သည်။ ကာဇက်စတန်နိုင်ငံတွင် ဂေဟစနစ်ကို ညစ်ညမ်းစေသလို ပြည်တွင်းအလုပ်သမားအစား တရုတ်အလုပ်သမားများကို သာသုံးသော တရုတ်သတ္တုမိုင်းလုပ်ငန်းနှင့် စက်ရုံများကို ကာဇက်စတန် ပြည်သူများက အခါခါဆန္ဒပြ ကန့်ကွက်ခဲ့ကြသည်။ အလားတူပင် ကမ္ဘောဒီးယား၊ ပါပူအာ နယူးဂီနီနှင့် ဇမ်ဘီယာနိုင်ငံတို့တွင် ဆန္ဒပြမှုများ ရှိခဲ့သည်။ ကင်မရွန်၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ ကင်ညာနှင့် ပါကစ္စတန်နိုင်ငံတို့ အပါအဝင် အချို့နိုင်ငံများတွင်မူ ခါးပတ်လမ်း စီမံကိန်းနှင့် ပတ်သက်၍ အဂတိလိုက်စားမှု ပြဿနာများ ပေါ်ခဲ့သည်။ အာဇာဘိုင်ဂျန်နှင့် မွန်ဂိုလီးယားတို့ကဲ့သို့သော အချို့နိုင်ငံများကမူ ခါးပတ်လမ်းကြောင်းမှရသော အကျိုးအမြတ်၊ ကုန်ကျစရိတ်ကို ကျော်လွန်ရန်ပင် မမျှော်လင့်တော့ချေ။ နိုင်ငံအတော်များများသည် စီမံကိန်းများကို ရပ်တန့်ထားသို့မဟုတ် အပြီးဖျက်သိမ်းပစ်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ခါးပတ်လမ်းကြောင်းကို အခြေပြု၍ ၂၀၁၄ ခုနှစ်ကာလအတွင်းတွင် တည်ဆောက်ရန် လျာထားခဲ့သော ကျောက်မီးသွေး လောင်စာသုံး ဓာတ်အားပေးစက်ရုံ စီမံကိန်း ၅၂ ခုမှ ၂၅ ခုကို ဆိုင်းငံ့ထားလိုက်ပြီး ၈ ခုကို ဖျက်သိမ်းလိုက်သည်။ (ပြည်ပတွင် ကျောက်မီးသွေး လောင်စာသုံးဓာတ်အားပေး စက်ရုံအသစ်များ ဆောက်လုပ်ခြင်းမပြုတော့ရန် ၂၀၂၂ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် တရုတ်က ဆုံးဖြတ်လိုက်ခြင်းသည် ဆိုင်းငံ့ထားသည့် စီမံကိန်းအများအပြားကို နောက်ဆုံးတွင် အပြီးဖျက်သိမ်း ပစ်လိမ့်မည်ဟု နိမိတ်ဆောင်နေဟန် ရှိသည်။) ၂၀၁၃ ခုနှစ် ကာလကတည်းက ခါးပတ်လမ်းကြောင်း စီမံကိန်းအရ စတင်ခဲ့သော စီမံကိန်း ၁၈၁၄ ခုမှ အခု ၂၇၀ သည် အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းအခက်အခဲများ ကြုံလာခဲ့ရကြောင်း ၂၀၁၈ ခုနှစ် စစ်တမ်းတစ်ခုက ဖော်ပြခဲ့သည်။ ဤပြဿနာအရေးများက စီမံကိန်းများ၏ စုစုပေါင်းတန်ဖိုး၏ ၃၂ ရာခိုင်နှုန်းကို ထိခိုက်သွားသည်။

တရုတ်အစိုးရသည်ပင်လျှင် ယင်း၏ ခါးပတ်လမ်းစီမံကိန်းကို ပြန်လည်ဆန်းစစ်နေဟန်ရှိသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပမာဏသည် ၂၀၁၆ ခုနှစ်မှ စတင် ၍ တစိုက်မတ်မတ် လျော့နည်းလာခဲ့ပြီး နိုင်ငံရေး အကျိုးအမြတ်အဖြစ် တွက်ဆမြင်ခဲ့သော အခြေအနေများသည်လည်း လက်တွေ့ဖြစ်ထွန်း မလာခဲ့ချေ။ ဥပမာ ခါးပတ်လမ်းကြောင်း အရင်းအနှီးအများဆုံး ရရှိခဲ့သော ထိပ်တန်းဆယ်နိုင်ငံကို ကြည့်ပါလျှင် ယင်းတို့တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံထားသည့် အတိုင်းအဆနှင့် တရုတ်နိုင်ငံအတွက် အရေးကြီးသောကိစ္စများ ဥပမာ ဟောင်ကောင်၊ တောင်တရုတ် ပင်လယ်နှင့် Xinjiang ပြည်နယ်တွင် တရုတ်လုပ်ရပ်များနှင့် ပတ်သက်သော ကိစ္စများတွင် တရုတ်ဘက်မှ ဘက်လိုက်ထောက်ခံမှု အတိုင်းအဆ၊ အပေးနှင့်အယူ လုံးဝမျှတမှု မရှိဟု ဆန်းစစ်ချက်တစ်ခုက ဖော်ပြခဲ့သည်။

" ဥပမာ ရှီသည် ပင်လယ်ရပ်ခြား တက္ကသိုလ်များနှင့် ကျောင်းသင်ခန်းစာများတွင် ကွန်ဖြူးရှပ်သိပ္ပံများ တည်ခြင်းဖြင့် တရုတ်ဘာသာစကားနှင့် တရုတ်ယဉ်ကျေးမှု ဖြန့်နိုင်ရေး ဆောင်ရွက်ရန် ဆော်ဩဆောင်ရွက်ခဲ့သည် "

တရုတ်က ထိုသို့ခါးပတ်လမ်းကြောင်း စီမံကိန်း ဝင် အခြေခံအဆောက်အအုံ တည်ဆောက်မှုများကို အာဏာပိုင်များနှင့် လက်ဝါးချင်းရိုက် လက်ဝါးကြီးအုပ် လုပ်လာသည်နှင့်အမျှ ဂျပန်နိုင်ငံနှင့် အခြားနိုင်ငံများကလည်း အခြေခံအဆောက်အအုံများ တည်ဆောက်ရေးအတွက် ငွေကြေးကို အတိုးနှုန်းပို၍နည်းပါးစွာဖြင့် ချေးလာကြသလိုနှင့် ဒေသခံများ ပို၍ထင်ထင်ရှားရှား အကျိုးအမြတ်ခံသာစေရန် ဒေသခံ အလုပ်သမားများကို အဓိကခန့်အပ် သုံးစွဲမှု ပြုလာကြသည်။

တရုတ်ယဉ်ကျေးမှုဩဇာဖြန့်ကြက်ရေး ကိစ္စသည်လည်း အခက်အခဲများ ကြုံနေရသည်။ ဥပမာ ရှီသည် ပင်လယ်ရပ်ခြား တက္ကသိုလ်များနှင့် ကျောင်းသင်ခန်းစာများတွင် ကွန်ဖြူးရှပ်သိပ္ပံများ တည်ခြင်းဖြင့် တရုတ် ဘာသာစကားနှင့် တရုတ်ယဉ်ကျေးမှု ဖြန့်နိုင်ရေး ဆောင်ရွက်ရန် ဆော်ဩဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ဤပညာ ရေး သိပ္ပံအများစုအတွက် တရုတ်ဘာသာစကားသင် ကြား ပေးနိုင်ရေးသည် ပေကျင်းက ၎င်းတို့ကို ငွေကြေးပံ့ပိုးနိုင်မှုအတိုင်းအတာပေါ် တည်မှီနေခဲ့သည်။ ထို အပေးအယူ သဘောအရ ထိုတရုတ်ဘာသာစကားသင်တန်းကျောင်းများ ပိုမိုပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။

သို့သော် အချိန်ကြာလာသည်နှင့်အမျှ ထိုသို့ တတ်သိစေလိုသည့် နောက်ခံအကြောင်းတရား ပေါ်လွင်လာသည်နှင့်အမျှ ကနဦး အောင်မြင်မှုများ ဒေါက်ဖြုတ်ခံရသလို ဖြစ်သွားခဲ့သည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ထိုစဉ်ကာလက တရုတ်ကွန်မြူနစ်ပါတီ၏ ပေါလစ်ဗျူရို အမြဲတမ်းကော်မတီဝင် တစ်ဦးဖြစ်သူ လီချန်ချွန်က "ကျွန်တော်တို့ ယဉ်ကျေးမှုကို ပင်လယ်ရပ်ခြားမှာ ဖြန့်ကြက်တဲ့အခါ ကွန်ဖြူးရှပ်သိပ္ပံဟာ တံဆိပ်တစ်ခုပါ။ ကျွန်တော်ရဲ့ **soft power** ကို ပုံဖော်အသုံးချရာမှာ အတော် အထောက်အကူ ရပါတယ်။ ကွန်ဖြူးရှပ်နာမည်ဟာ နဂိုကတည်းက ဆွဲဆောင်မှုရှိပြီး သား။ တရုတ်ဘာသာစကား သင်ကြားရေးအတွက် အကြောင်းပြအဖြစ် အသုံးချခြင်းဟာ အားလုံး အကြောင်းအကျိုး သင့်ပုံပေါက်တယ်"ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။

ပေကျင်း၏ ညွှန်ကြားချက်များ၊ ဒေသခံပညာရေးသိပ္ပံများနှင့် ကွန်ဖြူးရှပ်သိပ္ပံများ ကြား ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှုများကို လျှို့ဝှက်ချိတ်ပိတ်ထားခဲ့ပြီး ဆရာခန့်မှုနှင့် သင်ရိုးတို့ ကို ပေကျင်းက စီရင်ဆုံးဖြတ်သည်။ ဤသို့ ပြင်ပလုပ်ငန်းဖက်တစ်ယောက်က ဝင်ရောက် စွက်ဖက် ဆောင်ရွက်မှုများကို တက္ကသိုလ်များက လိုက်လျောလက်ခံလေ့ မရှိချေ။ ထို့ အပြင် ကွန်ဖြူးရှပ်သိပ္ပံအချို့သည် ယင်းတို့ ပူးပေါင်းပါဝင်ရာနေရာ တက္ကသိုလ်များ၏ တရုတ်ပြည်နှင့် ဆိုင်ရာမူဝါဒများကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် ကြိုးစားခဲ့ကြသည်။ ဥပမာ–တိဘက်ဒလိုင်းလားမား အား တက္ကသိုလ်က ဖိတ်ကြားဟောပြောစေခြင်းမျိုးများတွင် တရုတ်အလိုကျ "သြဇာပြ" ကန့်ကွက်သတိပေးမှုများ ပြုလုပ်လေ့ ရှိခဲ့ကြသည်။ ကနေဒါ၊ အမေရိကန်၊ ဆွီဒင်နှင့် အခြား နိုင်ငံများမှ ပညာရှင်များနှင့် နိုင်ငံရေးသမားများက ကွန်ဖြူးရှပ်သိပ္ပံအစီအစဉ်၏ မှန်ကန် ရိုးသားမှုကို စောကြောလာသောအခါ ထိုသိပ္ပံများ၏ ဆွဲဆောင်မှုမှေးမှိန်သွားခဲ့သည်။ ဤ သည် ခါးပတ်လမ်းကြောင်းနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသော ဉာဏ်ရည်ကစားကွက်တစ်ရပ် ပျက် ပြားခြင်းဟု ဆိုသည်။

ကမ္ဘာကြီးသည် တရုတ်နဂါးကြီးက ရစ်ပတ်လိုက်သည်နှင့် အသွင်တူမည့် ခါးပတ် လမ်းကြောင်း စီမံကိန်းသည် ရှိရည်မှန်းသကဲ့သို့ ရှေးတရုတ်မင်း ဧကရာဇ်နိုင်ငံတော်ကြီးနှင့် ပိုးလမ်းကြီး ဂုဏ်သရပ်ပေါ်လွင်သော စီမံကိန်းဖြစ်မလာဘဲ ရှေးအရှေ့တောင်အာရှနှင့် တောင် အာရှနိုင်ငံမင်းအချို့၏ မင်းဧကရာဇ်ဂုဏ်ဖော်သော ဆင်ဖြူတော်ကဲ့သို့ အမြင်သာလှပြီး အလုပ်မဖြစ်သည့် စီမံကိန်းဖြစ်ဟန် ပေါက်လာနေခြေပြီဟုသာ လတ်တလောတွင် အနှစ် ချုပ်ဆိုဖွယ်ရာရှိသည်။

ထူးသစ်အောင်

[Ref: THE DRAGON'S BITE by Elizabeth Economy]

ဂျာမနီနိုင်ငံ၏ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံအပေါ် မူဝါဒအပြောင်းအလဲ ရှိနိုင်မလား

ထွေးကိုထွန်း

“ ဂျာမနီနိုင်ငံတွင် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးချုပ်ရုံး
(ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးရုံးမဟုတ်)က
နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒကို ပုံဖော်နေကျဖြစ်သည်။
ဝန်ကြီးချုပ်မာကယ်လ်၏ အစိုးရလက်ထက်က
တရုတ်နိုင်ငံနှင့်ပတ်သက်၍ ပူပန်စိုးရိမ်မှုရှိသည်မှာ
အမှန်ပင်ဖြစ်သည် ”

ဥရောပတိုက်တွင် စီးပွားရေးအရ အင်အားအကြီးမားဆုံးဟုဆိုရမည့် ဂျာမနီနိုင်ငံတွင် ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလအတွင်း အိုလတ်ဖ် စခို့လ်ဇ် (Olaf Scholz) ဝန်ကြီးချုပ် အသစ်အဖြစ် ရွေးကောက်တင် မြှောက်ခံရပြီးသည့်နောက်တွင် ဂျာမနီအစိုးရ၏ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံအပေါ် ထားရှိသည့်မူဝါဒက မည်သို့အပြောင်းအလဲဖြစ်လာနိုင်သနည်းဆိုသည့်အချက်က နိုင်ငံတကာမှစိတ်ဝင်စားစွာ စောင့်ကြည့်လျက်ရှိကြသည့်ကိစ္စတစ်ရပ်ဖြစ်လာသည်။ စခို့လ်ဇ်၏ အစိုးရသစ်လက်ထက်တွင် တရုတ်နိုင်ငံအပေါ် အတ္တလန်တိတ်သမုဒ္ဒရာကိုဖြတ်ကျော်၍ ချိတ်ဆက်ညှိနှိုင်းမှုများပြုလုပ်ရန်(Transatlantic coordination on China) ဆိုသောအမေရိကန်နှင့် ဥရောပသမဂ္ဂတို့၏မူဝါဒမှာလည်း အတားအဆီးများစွာရှိနေသေးသည်ကို တစ်ဖက်တွင်လေ့လာတွေ့ရှိရသည်။

၂၀၂၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၄ ရက်တွင် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံအစိုးရက ဆောင်းရာသီ အိုလံပစ်ပြိုင်ပွဲကို ပေကျင်းမြို့၌ စတင်ကျင်းပနိုင်ခဲ့သည်။ Five Eyes Countries ဟုလည်းခေါ်ကြသည့် ထောက်လှမ်းရေးကွန်ရက် ငါးနိုင်ငံဖြစ်သော အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ ယူနိုက်တစ်ကင်းဒမ်း၊ ကနေဒါ၊ သြစတြေးလျနှင့် နယူးဇီလန်နိုင်ငံများအပြင်အနည်း ငယ်သောကမ္ဘာ့နိုင်ငံများမှ အစိုးရများကသာ ပေကျင်းဆောင်းရာသီအိုလံပစ်ပြိုင်ပွဲသို့ ၎င်းတို့အစိုးရအဖွဲ့များကို ကိုယ်စားပြုသောကိုယ်စားလှယ်များ စေလွှတ်ခြင်း မပြုဘဲ အမေရိကန်အစိုးရအလိုကျ သံတမန်ရေးအရ သပိတ်မှောက်မှုကို ပြုခဲ့ကြသည်။

သို့ရာတွင် ဂျာမနီနိုင်ငံ အစိုးရသစ်အနေနှင့်မူ ပေကျင်းဆောင်းရာသီအိုလံပစ်ပြိုင်ပွဲနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပြိုင်ပွဲအားသံတမန်ရေးအရ သပိတ်မှောက်မှုဟူသော အသုံးအနှုန်းကိုသတိကြီးစွာထား၍ ရှောင်ရှားခဲ့သည်ကို တွေ့ရသည်။ ပြိုင်ပွဲ၏ ဖွင့်ပွဲအခမ်းအနားကျင်းပရန်ရက်အနည်းငယ်သာလိုတော့သည့် အချိန်၌ပင် ဝန်ကြီးချုပ်စခို့လ်ဇ်အနေဖြင့် ဂျာမနီအစိုးရ၏ သဘောထားနှင့်ပတ်သက်၍ ဥရောပရှိ လက်တွဲဖက်နိုင်ငံများနှင့် ညှိနှိုင်းရန် လိုအပ်ချက်ကိုသာ အလေးထားနေဆဲဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ ထိုအတောအတွင်း၌ပင် ဂျာမနီနိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးသစ် အန်နာလီနာဘာဘော့ခ်နှင့် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီး နန်စီဖေဆာတို့က

ဂျာမနီအစိုးရအနေဖြင့် ပေကျင်းဆောင်းရာသီအိုလံပစ်ပြိုင်ပွဲသို့ တက်ရောက်မည် မဟုတ်ကြောင်း ကြေညာခဲ့ကြသည်။ သို့သော် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး အန်နာလီနာ ဘာဘော့ခ်က ဂျာမနီအစိုးရအနေဖြင့် ထိုကဲ့သို့ ပြိုင်ပွဲသို့ မတက်ရောက်ခြင်းမှာ အမေရိကန်အစိုးရ ပြောသကဲ့သို့ ပြိုင်ပွဲအား သံတမန်ရေးအရ သပိတ်မှောက်မှု မဟုတ်ကြောင်းနှင့် ပြည်ထဲရေး ဝန်ကြီး နန်စီဖေဆာကလည်း ကိုဗစ်–၁၉ ကပ်ရောဂါဆိုး ဖြစ်ပွားနေမှုကြောင့် မတက်ရောက်ခြင်းသာဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့ကြသည်။ဂျာမနီနိုင်ငံ၏ တရုတ်နိုင်ငံအပေါ် မူဝါဒကိုအနီးကပ်စောင့်ကြည့်လေ့လာသူများအတွက်မူ ဂျာမနီအစိုးရ၏ အဆိုပါအပြုအမူက မျှော်လင့်မထားဘဲ ရုတ်တရက်ဆောင်ရွက်မှုမျိုး ဖြစ်စေရုံမျှသာ ရှိစေခဲ့သည်။ ဆောင်းရာသီ အိုလံပစ်ပြိုင်ပွဲကို အမေရိကန်တို့ လိုလားသကဲ့သို့ သံတမန်ရေးအရ သပိတ်မှောက်မှုတွင်ပါဝင်ရန် စခို့လ်ဇ်၏အစိုးရအနေဖြင့်တွန့်ဆုတ်နေခဲ့ခြင်းကပင် ယခင်ဝန်ကြီးချုပ် မစ္စက်မာကယ်လ်၏အစိုးရ အလွန်ခေတ်တွင် မျှော်လင့်ထားသော ဂျာမနီအစိုးရ၏ နိုင်ငံခြားရေး မူဝါဒအသစ်တစ်ခုလုံးအတွက် မျှော်မှန်းချက်များကို ဂျာမနီအစိုးရသစ်အနေဖြင့် ဖြည့်ဆည်းမပေးနိုင်သေးကြောင်း မီးမောင်း ထိုးပြသကဲ့သို့ဖြစ်နေရသည်။ အထူးသဖြင့် အတ္တလန် တိတ်သမုဒ္ဒရာ ဖြတ်ကျော် တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ပတ်သက်သည့် ချိတ်ဆက်ညှိနှိုင်းမှုများပြုလုပ်ရန် ဟူသည့် အမေရိကန်အစိုးရ၏ မူဝါဒမျှော်မှန်းချက်များက ဂျာမနီနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒကို အပေါ်ယံအားဖြင့်သာ လေ့လာသုံးသပ်မှု သို့မဟုတ် လိုရာဆွဲ၍သာ တွေးခေါ်ထားမှုကိုအခြေခံကာ တစ်စိတ်တစ်ဒေသအားဖြင့် လက်တွေ့မကျကြောင်း ပေါ်လွင်လာသည်။

ဥပမာပြရလျှင် ဂျာမန်ညွန့်ပေါင်းအစိုးရအဖွဲ့အတွင်း ပါတီသုံးရပ်၏သဘောတူညီချက်တွင် တရုတ်ပြည် အခန်းကဏ္ဍနှင့်စပ်လျဥ်း၍ အစီရင်ခံစာအချို့က ရိုးရိုးရှင်းရှင်းအားဖြင့် နိုင်ငံရေးအရ သဘာဝကျမှုမရှိသော အရေးကြီးအထောက်အထားအဖြစ် မှတ်ယူရမည်ဖြစ်သည်။ အမေရိကန်တို့၏ တန်ဖိုးအခြေခံ နိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒ(Value–Based Foreign Policy) အတိုင်းသာဆိုလျှင် တစ်ဖက်သတ်အဓိပ္ပါယ် ကောက်ယူထားသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ၎င်းက တရုတ်နှင့် ဂျာမနီနှစ်နိုင်ငံဆက်ဆံရေးတွင် ခက်ခဲရှုပ်ထွေးမှုများ သို့မဟုတ် ခက်ခဲရှုပ်ထွေးသည့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာဆက်စပ်စဉ်းစားရမည့် အကြောင်း အရာများကိုမူ လျစ်လျူရှုထားပြန်သည်။

အကယ်၍သာ အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာကိုဖြတ်ကျော်၍ တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ချိတ်ဆက်ညှိနှိုင်းမှုများ ပြုလုပ်ရန်ဟူသည့် မူဝါဒအောင်မြင်မှုရရန် အခွင့်အလမ်း တစ်စုံတစ်ရာရှိမည်ဆိုပါက နိုင်ငံရေးအရ သဘာဝကျမှုရှိရန်အတွက် ဦးစွာအသိအမှတ်ပြုစဉ်းစားရန် လိုမည်ဖြစ်သည်။ ဂျာမနီနိုင်ငံနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အမေရိကန်တို့ဘက်မှ အောက်ပါအချက်များကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လိုပေလိမ့်မည်။

တန်ဖိုးအခြေခံ နိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒအတွက် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ကန့်သတ်ချက်များ

ဂျာမနီနိုင်ငံ တွင် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးချုပ်ရုံး (ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးရုံးမဟုတ်)က နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒကို ပုံဖော်နေကျဖြစ်သည်။ ဝန်ကြီးချုပ် မာကယ်လ်၏ အစိုးရလက်ထက်က တရုတ်နိုင်ငံနှင့်ပတ်သက်၍ ပူပန်စိုးရိမ်မှုရှိသည်မှာ အမှန် ပင်ဖြစ်သည်။ ညွန့်ပေါင်းအစိုးရအဖွဲ့၏ ခိုင်မာသော သဘောတူစာချုပ်ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုများ သို့မဟုတ် မကြာခင်ကသတင်းများအရ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးရုံးက တရုတ်နိုင်ငံ ဆိုင်ရာ

မူဝါဒသစ်ကို တိုးတက်ပြောင်းလဲ ပုံဖော်မည်ဟု ဆိုသည်။ ၎င်းကြောင့် Green Party က ဦးဆောင်သော နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးရုံးသည် ဂျာမနီနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒကို အခြေခံကျကျ ပြောင်းလဲလိမ့်မည်ဟု အများအပြားက ကောက်ချက်ချလာခဲ့ကြသည်။ သို့သော် အနက်အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူမှုများက ဂျာမနီနိုင်ငံ နိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒချမှတ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်၏ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ကန့်သတ်ချက်များကို လျစ်လျူရှုထားခဲ့ကြောင်း တွေ့ရပြန်သည်။

အကယ်၍သာ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးအနေဖြင့် ဂျာမနီနိုင်ငံ၏ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံအပေါ် မူဝါဒတွင် အဓိကကျသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ရန် ဆန္ဒရှိသည်ဆိုလျှင် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးရုံး၏ ခြေခြေမြစ်မြစ်ရှိသော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို ဦးစွာ အကောင်အထည်ဖော်ရန် လိုပေလိမ့်မည်။ ဥပမာအားဖြင့်ဆိုရလျှင် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးရုံးအား တရုတ်နိုင်ငံ ဆက်ဆံမှုများပြုလုပ်ရာတွင် သင့်တော်ကိုက်ညီမှုရှိစေရန် ဆောင်ရွက်မှုများတွင် အောက်ပါတို့ အဓိကပါဝင်သင့်သည်ဟု ဆိုချင်ပါသည်။

ပထမဆုံးအနေဖြင့် တရုတ်နိုင်ငံနှင့်ပတ်သက်၍ အထူးကျွမ်းကျင်သည့် ပညာရှင်များကိုမွေးထုတ်၍ ပြုစုပျိုးထောင်ပေးရန် ဖြစ်သည်။ ၎င်းတွင် ပြည်ပအထူးအကြံပေးပုဂ္ဂိုလ်များ ခန့်ထားခြင်း (ရေရှည်တွင် သီးခြားအထူးကိစ္စများအတွက်သာမက ထုတ်လုပ်ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းများအတွက်ပါ) ပါဝင်မည်ဖြစ်သည်။ လက်ရှိတွင် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးရုံးအနေဖြင့် အထွေထွေကျွမ်းကျင်သူများကိုသာ အဓိကမှီခိုအားထားနေရသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း အလှည့်ကျအခြေခံမူစနစ်ကြောင့် အသိပညာ ၊ ဗဟုသုတများစွာ ဆုံးရှုံးမှု ဖြစ်နေရသည်။

ဒုတိယအနေဖြင့်လည်း ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးရုံးအနေဖြင့် ငွေကြေးဆိုင်ရာနှင့် လူပုဂ္ဂိုလ်အရင်းအမြစ်များကို တိုးချဲ့သွားရန်လိုလိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ လွန်ခဲ့သောနှစ်များအတွင်း ဂျာမနီသံတမန်များ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်ပမာဏက သိသိသာသာတိုးပွားလာသည်ကို တွေ့ရသည်။ သို့သော်ငြားလည်း ထိုစိန်ခေါ်မှုများကို ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းနိုင်ရန် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော နည်းလမ်းများကမူ အကန့်အသတ်ဖြင့် အနည်းအကျဉ်းသာ ရှိပြန်သည်။

တတိယအနေဖြင့်လည်း ဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးရုံးအတွက် ပိုမို၍ မဟာဗျူဟာကျသော ရှုမြင်သုံးသပ်ချက်တစ်ရပ်ကို အစပျိုးဆောင်ရွက်နိုင်ရမည်ဖြစ်သည်။

စတုတ္ထ အနေဖြင့်မူ တရုတ်နိုင်ငံနှင့်ပတ်သက်သော ဆောင်ရွက်ချက်များအားလုံးကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့အတွင်း ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုပြုကာ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးထံ တိုက်ရိုက်အစီရင်ခံမည့် တရုတ်နိုင်ငံဆိုင်ရာ အထူးကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးကို ဖန်တီးခန့်ထားရမည်ဖြစ်သည်။

သတိပြုရမည့် အရေးကြီးသောအချက်တစ်ရပ်မှာ ဂျာမနီနိုင်ငံတွင် ဝန်ကြီးဌာနအချို့က အရေးပါသော တရုတ်ကျွမ်းကျင်မှုပညာများကို ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ကြပြီး မကြာခဏဆိုသလို ၎င်းတို့၏ သီးခြားဖြစ်သော တရုတ်နိုင်ငံဆိုင်ရာမူဝါဒကို ကျင့်သုံးကြသည်။ ဥပမာပြရလျှင် စီးပွားရေးနှင့် ရာသီဥတုဆောင်ရွက်မှုများဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနဆိုလျှင် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနထက် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံနှင့်ပိုမို၍ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်

ချဉ်းကပ်မှုနည်းလမ်းဖြင့် လုပ်ဆောင်လျက်ရှိသည်။ ၎င်းက တရုတ်နိုင်ငံအနေဖြင့်လျင်မြန်စွာလွှမ်းမိုးမှုပြု လာနိုင်ခြင်းဟုလည်းသုံးသပ်ရပေမည်။ စီးပွားရေးပူး ပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနဆိုလျှင်လည်း တတိယနိုင်ငံများအတွင်းတွင် အခြေခံအဆောက်အအုံစီမံကိန်းများနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးတို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ သာမန်ပြည်သူများအတွင်း တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ယှဉ်ပြိုင်မှုများ ပြုနေရသည်။ ထုတ်ကုန်အမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲထုတ်လုပ်ခြင်းကလည်း ဂျာမနီနိုင်ငံ၏ဝန်ကြီးဌာနများအတွင်း ပိုမို၍ညှိနှိုင်းချိတ်ဆက် ဆောင်ရွက်မှုအား မလွဲမသွေဆောင်ရွက်ရမည့်အရာအဖြစ် အရေးတကြီးဖြစ် လာစေခဲ့သည်။ ဂျာမနီအစိုးရအဖွဲ့အတွင်း တရုတ်ကျွမ်းကျင်မှုပညာများ စိမ့်ဝင်ထိုးဖောက်မှုက တရုတ်နိုင်ငံ၏ အဆင့်တူဌာန၊ကုမ္ပဏီများနှင့်အတူ ဆွဲဆောင်မှုများပြုရာတွင် ကွဲပြားခြားနားသော ဝန်ကြီးဌာနများနှင့်နိုင်ငံရေးပါတီများ၏ သဘောထားများကို မဟာဗျူဟာကျကျ အကျိုးရှိအောင် အသုံးချစေခြင်းဖြင့် တရုတ်နိုင်ငံသို့ အဆင့်ပေါင်းစုံမှ ချဉ်းကပ်ဆောင်ရွက်မှု နည်းလမ်းအတွက် အခွင့်အလမ်းတစ်ရပ်ပင်ဖြစ်စေခဲ့သည်။ ၎င်းက အတိတ်ကာလက တရုတ်ဘက်မှသာ ဥရောပနိုင်ငံများသို့ ထိုးဖောက်ဆွဲဆောင်မှုများ ပြုနေသကဲ့သို့ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

ဂျာမနီနိုင်ငံ၏ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံအပေါ် မူဝါဒတွင် အဓိကဇာတ်ကောင်ဖြစ်လာစေရန်မှာလည်း ဂျာမနီနိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးရုံးအနေဖြင့် လွယ်ကူချောမောသည့် လမ်းစဉ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်မှုသို့ ပြောင်းလဲရန်လိုသလို၊ ဝန်ကြီးဌာနအများအပြားအကြား မဟာဗျူဟာမြောက်ကြားခံဆောင်ရွက်သူအဖြစ် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်မှုလည်း ပြုရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးချုပ်နှင့်လည်း အနီးကပ် အတူတကွချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ဤနေရာတွင် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးရုံးအနေဖြင့် ထိုအလုပ်တာဝန်များတစ်ခုကိုမျှ ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုနိုင်လျှင် ဂျာမနီနိုင်ငံ၏ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံအပေါ် မူဝါဒကို ထိရောက်စွာနှင့် အပြုသဘောဆန်စွာ ပုံဖော်ဆောင်ရွက်ရန် ၎င်း၏ကိုယ်ပိုင်စွမ်းရည်ကို ကန့်သတ်ပိုင်းခြားရာရောက်ပေမည်။

အတ္တလန်တိတ်သမုဒ္ဒရာကို ဖြတ်ကျော်၍ တန်ဖိုးအခြေခံ နိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒအပေါ် ကွဲလွဲသော နားလည်မှုနှင့် အသုံးချမှု

ပစ္စည်းဥစ္စာကြွယ်ဝမှုဆိုင်ရာ အသုံးအနှုန်းများတွင် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံဆီသို့ ဦးတည်သော ပိုမိုခိုင်မာသည့်စကားလုံးများနှင့် တန်ဖိုးအခြေခံ နိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒတို့က ဂျာမနီနိုင်ငံ၏ တရုတ်နိုင်ငံဆိုင်ရာမူဝါဒသည်လည်း တရုတ်သို့ အမေရိကန်၏ချဉ်းကပ်မှုလမ်းကြောင်းနှင့်အတူ သေသေသပ်သပ် လက်တွဲစီစဉ်မှုပြုနိုင်လိမ့်မည်ဟု မလွဲမသွေ မဆိုနိုင်ပေ။ 'မာရ်နတ်သည် အသေးစိတ်အချက်အလက်များ၌ တည်ရှိနေပါသည်' ဟူသော စကားကဲ့သို့ပင် အသေးစိတ်ကြည့်လျှင် အခက်အခဲများကို တွေ့ရပေမည်။

ပထမအားဖြင့် ဂျာမနီနှင့် အခြားသောဥရောပနိုင်ငံများအနေနှင့် တန်ဖိုးအခြေခံ နိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒအား နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများအား အတည်ပြုထိန်းသိမ်းခြင်း၊ နှစ်ဖက်အကျိုးတူပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ထိုနိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများအတွင်း တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုကိုကာကွယ်ခြင်း စသည့်အချက်များကို အတည်ပြုထိန်းသိမ်းခြင်းတို့ဖြင့် အလေး

ထားကျင့်သုံးလိုကြသည်။ ဤနည်းလမ်းကို လစ်သူရေးနီးယား နိုင်ငံအားတရုတ်နိုင်ငံက ကုန်သွယ်ရေးတင်းကျပ်မှုများကြောင့် တရုတ်နိုင်ငံအပေါ်ကမ္ဘာ့ ကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့မှ အမှုဖွင့်ဆောင်ရွက်ရန် ဥရောပသမဂ္ဂ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်တွင်တွေ့နိုင်သည်။ ဒီမိုကရေစီအတွက် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု သမ္မတဘိုင်ဒင်အစိုးရ၏ ထိပ်သီးဆွေးနွေးပွဲကို ကြည့်ပါက အမေရိကန် အစိုးရအနေဖြင့် အယူအဆပိုင်းသဘောထား ပိုမိုစွက်ဖက်ပါဝင်သည်ဟုဆိုရမည့် 'နှစ်ဖက် အမြဲတမ်း ဆန့်ကျင်ဘက်ပြုသည့် အခြေအနေချဉ်းကပ်မှုနည်းလမ်း (us–against–them approach)ကို ပိုမိုအာရုံစိုက်ကျင့်သုံးမှုက ပေါ်လွင်လျက်ရှိသည်။

ဒုတိယအားဖြင့် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ၏ အင်အားကြီးထွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာမှုကြောင့် ၎င်းတို့အပေါ်ဖြစ်ပေါ်လာသော စိန်ခေါ်မှုကိုအမျိုးအစားခွဲခြားထုတ်ဖော်ရာတွင် ဥရောပသမဂ္ဂနှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတို့ တစ်သဘောတည်းရှိသည်ဟုဆိုရန်မှာ သံကွဲမှုမရှိသော ကိစ္စဖြစ်သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ၏ အင်အားကြီးထွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာမှုအပေါ် အနောက်ကမ္ဘာ၏ လူနေမှုလမ်းကြောင်းတွင် လူ့ဘဝကိုပါ ခြိမ်းခြောက်မှုပြုမှုတစ်ရပ်အဖြစ် တွေးထင်ခြင်းခံ ရပုံရသည်။ ဥရောပသားတို့၏ အမြင်တွင်မူ အနာဂတ်တွင် နိုင်ငံတကာ အစီအစဉ်တကျဖွဲ့စည်းမှုအတွက် တောင့်တင်းခိုင်မာသော စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်အဖြစ်ယူဆကြသည်။

တစ်နည်းအားဖြင့်ဆိုရလျှင်လည်း အမေရိကန်အစိုးရအနေနှင့် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံကိုကမ္ဘာ့အနှံ့ ဗိုလ်ကျစိုးမိုးမှုအတွက် ရန်းကန်ယှဉ်ပြိုင်မှုတစ်ရပ်အတွင်း သဘောတရားရေးရာပြိုင်ဘက်တစ်ဦးကဲ့သို့ ရှုမြင်သုံးသပ်ပုံပေါ်သည်။ ဥရောပအစိုးရများကမူ ဥရောပနိုင်ငံများအတွက် အလွန်တရာ အကျိုးရှိစေခဲ့သည့် နိုင်ငံတကာစည်းမျဉ်းအခြေခံ အစီအစဉ်တကျရှိမှုအား စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်အဖြစ် တရုတ်နိုင်ငံအပေါ် အခြေခံအားဖြင့် ရှုမြင်ကြပုံ ပေါ်ပြန်သည်။

ထို့ကြောင့်လည်း ရိုးရှင်းသော်လည်း အရေးပါလှသော ဤမေးခွန်းအတွက် သဘောတူညီမည့် အဖြေရရန်မှာ ခက်ခဲနေရသည်ဟုလည်းဆိုချင်ပါသည်။၎င်းက အကယ်၍ ကျွန်ုပ်တို့အနေနှင့် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံဆိုင်ရာ ကျွန်ုပ်တို့၏မူဝါဒများကို ညှိနှိုင်းချိတ်ဆက်၍ ဆောင်ရွက်ကြမည်ဆိုလျှင်မည်သည်က အားလုံးနှင့်ဆိုင်သော ရည်မှန်းချက် ဖြစ်စေမည့်နည်း။ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံကို မည်သည့်အမျိုးအစားပုံစံမျိုးဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့ အလိုရှိကြမည်နည်း ဆိုသည်ပင်ဖြစ်သည်။

ဥရောပသမဂ္ဂအတွင်း တရုတ်နိုင်ငံဆိုင်ရာ မူဝါဒညှိနှိုင်းချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှု ပိုမိုပြုလုပ်ခြင်းက ပိုမိုထိရောက်မှုရှိသော အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာကို ဖြတ်ကျော်၍ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု မလွဲမသွေ ဖြစ်စေမည်မဟုတ် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံနှင့် ဂျာမနီနိုင်ငံတို့၏ ဆက်ဆံရေးများက စီးပွားဖက်ဖြစ်မှု၊ ယှဉ်ပြိုင်မှု၊ စနစ်တကျပြိုင်ဆိုင်မှုတို့အတွက် ဥရောပနိုင်ငံများ၏ အတိုင်းအတာများဖြင့် ပုံဖော်ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ခြင်းက ဥရောပ၏ အရင်းအနှီးများတွင် ယေဘုယျအားဖြင့် နားလည်စာနာမှုတစ်ရပ်ကိုလည်း ထင်ရှားစေမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းက တရုတ်နှင့် အမေရိကန်ယှဉ် ပြိုင်မှုကဲ့သို့ ပထဝီနိုင်ငံရေး အပြောင်းအလဲများက ၎င်းတို့ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ဖြစ်ပျက်နေခြင်း မဟုတ်သည်

ကိုလည်း သိသာစေသည်။ ဂျာမနီနှင့်ဥရောပနိုင်ငံများအနေဖြင့် ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ထိုအပြောင်းအလဲများ၏ အစိတ်အပိုင်းများအဖြစ် ပါဝင်လာကြခြင်းဟုသာဆိုရပေမည်။ ဤနည်းအားဖြင့် ဥရောပတိုက်၏ မဟာဗျူဟာမြောက် အချုပ်အခြာ အာဏာပိုင်ဆိုင်မှုကို အလေးထားခြင်းက အရေးပါလှသည်ကို တွေ့ရပေမည်။ အခြေခံအားဖြင့် ဥရောပ၏ စည်းမျဉ်းများ၊ စံနှုန်းများနှင့်အဆင့်များ သာမက အထူးသဖြင့် တရုတ်နိုင်ငံကို ရင်ဆိုင်လျက် အနာဂတ် စက်မှုလုပ်ငန်းများ ထူထောင်ခြင်းနှင့် ကာကွယ်ခြင်းတို့ နားလည်ဆင်ခြင်နိုင်စေမည် ဖြစ်သည်။

လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုဆိုင်ရာ သတ်မှတ်ထားသည့် ပိတ်ဆို့မှုများနယ်ပယ်တွင်မူ အတ္တလန္တိတ်ဖြတ်ကျော်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုက ပို၍လက်တွေ့ဆန်သည်ကိုတွေ့ရသည်။ အခြားသောမူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာ နယ်ပယ်များတွင်မူ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ဥရောပသမဂ္ဂတို့က ယှဉ်ပြိုင်ဘက်များဖြစ်နေကြရပြန် သည်။ ဥပမာဆိုရလျှင် ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် ကြေညာခဲ့သော ဥရောပသမဂ္ဂ၏ ကမ္ဘာအနှံ့ အခြေခံအဆောက်အအုံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအထောက်အကူပြု မဟာဗျူဟာဖြစ်သည့် Global Gateway Strategy က ပထဝီနိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဥရောပသမဂ္ဂကော်မရှင်ကို ထူထောင်ရန် အဓိကကျသော လက်နက်ကိရိယာ ဆောင်ရွက်မှုတစ်ရပ်အဖြစ် မှတ်ယူရမည်ဖြစ်သည်။ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ၏ ကမ္ဘာအနှံ့ အခြေခံအဆောက်အအုံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး မဟာဗျူဟာ ဖြစ်သည့် 'ရပ်ဝန်းနှင့်ပိုးလမ်းမ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု' စီမံချက် (BRI--- Belt and Road Initiative) ကို တုံ့ပြန်ရန် အမေရိကန် သမ္မတဂျိုးဘိုင်ဒန်၏ နိုင်ငံတကာစီးပွားရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု Build Back Better World(B3W) စီမံချက် တွင် မျှဝေပါဝင်နေကြမည့်အစား အမေရိကန်နှင့် ဥရောပသမဂ္ဂလုပ်ငန်းများက အခြေခံ အဆောက်အအုံစီမံကိန်း အကောင်အထည်ဖော်မှု အဆင့်များတွင် ယှဉ်ပြိုင်ဘက်များကဲ့သို့ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ရပ်တည်လာကြသည်ကိုလည်းတွေ့နေရပြန်သည်။

“ အခြားသော မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာ နယ်ပယ်များတွင်မူ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ဥရောပသမဂ္ဂတို့က ယှဉ်ပြိုင်ဘက်များ ဖြစ်နေကြရ ပြန်သည် ”

ထို့ကြောင့်လည်း ဂျာမနီနိုင်ငံအနေဖြင့် တန်ဖိုးအခြေခံနိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒနှင့် ဥရောပသမဂ္ဂအဆင့် မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာ ညှိနှိုင်းချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုတို့အကြား ရှဥ့်လည်းလျှောက်သာ၊ ပျားလည်းစွဲသာ အခြေအနေမျိုးဖြင့် လုပ်ဆောင်နိုင်ရန်လိုပေသည်။ ဥရောပသမဂ္ဂ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအားလုံးက တန်ဖိုးအခြေခံနိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒအတွက် ဂျာမနီ၏ အဆိုပြုချက်ကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန်မှာ မဖြစ်နိုင်ချေ။ ဥပမာပြဆိုရလျှင် ဥရောပသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများပင်ဖြစ်သော ဂရိနှင့်လစ်သူယေးနီးယားတို့ဆိုလျှင် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံသို့ ကွဲပြားခြားနားသောနည်းလမ်းဖြင့်ချဉ်းကပ်ကြသည်ကိုတွေ့ရနိုင်သည်။ အတ္တလန္တိတ် ဖြတ်ကျော် ညှိနှိုင်းချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုက ထိုအခါတွင်မူ ခက်ခဲရှုပ်ထွေးသော အဆင့်တစ်ခု ထပ်မံပေါင်းထည့်ပေးသကဲ့သို့ ဖြစ်စေပေမည်။

သုံးသပ်ချက်

ဂျာမနီအစိုးရ သို့မဟုတ် ဥရောပသမဂ္ဂ၏ တရုတ်နိုင်ငံဆိုင်ရာ မူဝါဒအပေါ် အမေရိကန်အစိုးရ အနေနှင့်အစွန်းမရောက်သော မျှော်မှန်းချက်များထားရှိရန်ကလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့်အချက် ဖြစ်သည်။ ဥရောပခေါင်းဆောင်များကလည်း အမေရိကန်အစိုးရ၏ တရုတ်နိုင်ငံနှင့်စပ်လျဉ်းသော ချဉ်းကပ်မှုနည်းလမ်းကို ကြောင်းကျိုးဆီလျော်မှု ရှိမရှိ ထည့်သွင်းမစဉ်းစားဘဲ တစ်ဖက်သတ် လက်ခံနိုင်လိမ့် မည်မဟုတ်ပေ။ အထူးသဖြင့် ၂၀၂၄ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်သမ္မတဟောင်း ဒေါ်နယ်ထရမ့်ပြန်လည်၍ ရွေးကောက်ခံအနိုင်ရရှိလာ နိုင်မှုက လက်တွေ့ဆန်သော ဇာတ်လမ်းတစ်ပုဒ်သဖွယ်ဖြစ်လာသည်မှစ၍ ဟုဆိုရပေမည်။ ထို့ကြောင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ဥရောပသမဂ္ဂ နှစ်ဖက်စလုံးအနေနှင့် အတ္တလန်တိတ်ဖြတ်ကျော် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုများ ပြုလုပ်ရာတွင် လက်တွေ့မကျသောမျှော်မှန်းချက်များကို ရှောင်ရှားရန်နှင့် ၎င်းတိုအနေနှင့် တူညီသောရည်မှန်းချက်အတွက် တစ်သဘောတည်းဆောင်ရွက်နေကြခြင်းဟု အာမခံနိုင်ရန် သတ်သတ်မှတ်မှတ်ရှိသော မူဝါဒရည်မှန်းချက်များကို ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်မှု ပြုကြရမည်ဖြစ်သည်။

အထက်တွင်ဆိုခဲ့သော အခက်အခဲများရှိနေသည်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သော်လည်း တရုတ်နိုင်ငံနှင့်ပတ်သက်သော အတ္တလန္တိတ်ဖြတ်ကျော် ညှိနှိုင်းချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုက နိုင်ငံတကာစည်းမျဉ်းများအခြေခံသည့် စနစ်တကျစီစဉ်တကျရှိမှုကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန် မျှဝေဆောင်ရွက်ကြရမည့်ရည်မှန်းချက်အတွက် မလွဲမသွေရှိရမည့် အချက်ဖြစ်ကြောင်းတွေ့ရပေမည်။ အကယ်၍ နှစ်ဖက်စလုံးကသာ လက်တွေ့ဆန်သော မျှဝေတာဝန်ယူမှုအတွက် ကြိုတင် သဘောတူစီစဉ်ထားနိုင်ကြမည်ဆိုလျှင် (ဥရောပအနေနှင့်လည်း နိုင်ငံတကာ သံတမန်ဆက်ဆံမှု၊ ဘက် ပေါင်းစုံပါဝင်သော အဖွဲ့အစည်းများအတွင်း ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားမှုကိုလျှော့ချနိုင်မှုနှင့် ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုတို့၌ အကျိုးကျေးဇူးများရလာနိုင်သည်) တရုတ်နိုင်ငံနှင့်ပတ်သက်၍ အတ္တလန္တိတ်ဖြတ်ကျော် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုက ထိရောက်မှုရှိကာ ရေရှည်တည်တံ့မည်ဖြစ်ပြီး အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ဥရောပသမဂ္ဂ နှစ်ဖက်စလုံးအတွက် အကောင်းဆုံးအကျိုးစီးပွားများဖြစ်စေမည်ဟုသာ နိဂုံးချုပ်အနေနှင့် ဆိုချင်ပါသည်။

ထွေးကိုထွန်း

Ref-------Germany’s (Not So) New China Policy/ Diplomatic

ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုမှ ပူတင်ရခဲ့သည့် ပညာ

မောင်မောင်မြင့်သိန်း (စက်မှုတက္ကသိုလ်)

“ ပူတင်၏ လက်အောက်တွင်
ရုရှားနိုင်ငံသည် ပြည်ပပို့ကုန်ကို မှီခိုရသည့်အနေအထားမှ
နည်းပါးအောင်လည်း ကြိုးစားခဲ့သည်။
ဤကိစ္စတွင်လည်း ဆိုဗီယက်ခေတ်နှောင်းပိုင်းကာလ
အတွေ့အကြုံကို စံနမူနာပြုခဲ့သည် ”

လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်းသုံးဆယ်ကျော်ကာလ တစ်နည်းပြောရလျှင် ၁၉၉၁ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု ပြိုကွဲသွားခဲ့သည်။ တိုင်းပြည်ပြိုကွဲသွားပြီးနောက် ဆယ်စုနှစ်များကာလတစ်လျှောက်တွင် တိုင်းပြည်စီးပွားရေးပျက်သွားခဲ့သည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများ အကောင်အထည်ဖော်ရန်ရည်ရွယ်လျှက် ဆိုဗီယက်ခေါင်းဆောင် ဂိုဘာချက်က ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်နှင့် ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်များ ကာလကို Zastoi စီးပွားရေးရပ်တန့်သည့် ခေတ်ကာလဟု ဆိုညွှန်းခဲ့သည်။ ဂိုဘာချက်သည် ပြဿနာကို သဘောပေါက် ခဲ့သည့်တိုင်အောင် ယိုယွင်းနေသော ဆိုရှယ်လစ်စနစ်ကို ပြန်ဆယ်၍မရခဲ့ချေ။ အမှန်မှာလည်း နိုင်ငံကို စနစ်တကျ ပြန်လည်မကယ်တင်နိုင်ခဲ့၍ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု ပြိုပျက်ရသည့် အန္တိမအခြေအနေသို့ ဆိုက်ရောက်သွားခဲ့ရသည်။ အပေါ်ယံကြည့်လျှင်မူ ရုရှား၏စီးပွားရေး သည် ထိုစဉ်ကကဲ့သို့ပင် ယနေ့လည်း ရပ်တန့်နေပုံ ပေါက်နေသည်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်သည်။

လွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်ကာလတွင် လူတစ်ဦးချင်းဝင်ငွေ တိုးတက်လာမှုမရှိချေ။ ရုရှားနိုင်ငံ၏ ပြည်ပကုန်စည်တင်ပို့မှု ပမာဏသည်လည်း ၂၀၀၈ ခုနှစ်ကာလကတည်းက ကျဆင်းလာခဲ့သည်။ စီးပွားရေးကဏ္ဍ၏ အစိတ်အပိုင်းကြီးများစွာတွင် နည်းပညာအရ ခေတ်နောက်ကျလျက်ရှိနေဆဲ သို့မဟုတ် ခေတ်မီအောင် မွမ်းမံမှုပြုလုပ်ရန် အသည်းအသန် လိုအပ်နေသည့် အနေအထားရှိ သည်။ စီးပွားရေးအခြေအနေအမျိုးမျိုးသည် ယခင်ကကဲ့သို့ ယခုလည်းရပ်တန့်နေသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ သို့တိုင်အောင် သမ္မတဗလာဒီမာပူတင်နှင့်

သူ၏အစိုးရသည် ယင်းတို့၏ ဘိုးဘေးများခံခဲ့ရသည့် ကံကြမ္မာမျိုး ခံစားရဖွယ်မရှိလှချေ။

၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်များနှင့် ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်များ ကာလက မအောင်မြင်ခဲ့သည့် ဆိုဗီယက်နိုင်ငံ၏ ကြိုးပမ်းချက်များမှ သင်ခန်းစာယူခဲ့ကြသောကြောင့်လည်း ရုရှားနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးနှင့် စီးပွားရေးမူဝါဒတို့တွင် ဂိုဘာချက်သည် ဆိုဗီယက်အတွေ့အကြုံကို တစ်လှည့်ပြန်မဖြစ်ရေးကို အလေးထားသည့် အရိပ်အယောင်များ ကောင်းစွာတွေ့ရသည်။ သို့ကြောင့်လည်း ရုရှား စီးပွားရေး ပညာရှင် ဆာဂျေးဂူရီဗ်က မကြာခင်က မှတ်ချက်ပြုသကဲ့သို့ပင် "ရုရှားနိုင်ငံ၏ မိုက်ခရို စီးပွားရေး မူဝါဒ"သည် ပို၍ထိန်းထိန်းသိမ်းသိမ်းရှိသည်။ ငွေကြေးဖောင်းပွနှုန်းကို ထိန်းချုပ်ထားနိုင်သည်။ အရန်ငွေပမာဏ များစွာရှိသည်။ ဘတ်ဂျက်ဟန်ချက်ညီသည်။ ပြင်ပကြွေးမြီကင်းပြီး "ရုရှားနိုင်ငံ၏ ဈေးကွက်စီးပွားရေးသည် ဆိုဗီယက်နိုင်ငံမှာထက် "များစွာ ပိုသာ ထိရောက် ပို၍ခံနိုင်ရည်ရှိသည်။" ရုရှားနိုင်ငံသည် ပြည်ပဈေးကွက်ပေါ် အဓိကအမှီသဟဲ ပြုရသော ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းစနစ်မှ လွတ်ကင်းသော စီးပွားရေးပုံစံတစ်ခုကို စမ်းတဝါးဝါး ကြိုးပမ်းရှာနေရဆဲ ဖြစ်သည်ကတော့ အမှန်ပင်ဖြစ်သည်။ သို့တိုင်အောင်လည်း ရုရှားသည် အမေရိကန်နိုင်ငံနှင့် ရေရှည်ပြိုင်ဆိုင်ရေးအတွက် ယင်းကို အခိုင်အမာ အားဖြည့်ထားနိုင်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။

"လတ်တလော ရုရှားနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးမူဝါဒများကို ချမှတ်ခဲ့သူများသည် ပျက်သုဉ်းသွားပြီဖြစ်သော ဆိုဗီယက်ခေတ်ကာလ ကသောင်းကနင်းဖြစ်စဉ်များမှ သင်ခန်းစာများစွာ ယူခဲ့ကြသည်"

လတ်တလော ရုရှားနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး မူဝါဒများသည် အနောက်နိုင်ငံတို့၏ စီးပွားရေး ပိတ်ဆို့မှုဒဏ်ကို တောင့်ခံ၍ တည်ငြိမ်စွာ ဆက်လက်ရပ်တည်နိုင်ရေးအတွက် ပူတင်ချမှတ်ခဲ့သော ဗျူဟာ၏ ကောင်းချက်များကို ဖော်ပြနေပေသည်။

ဆိုဗီယက်ခေတ်ကာလ၏ သင်ခန်းစာများ

လတ်တလောရုရှားနိုင်ငံ၏နိုင်ငံရေးမူဝါဒများကို ချမှတ်ခဲ့သူများသည် ပျက်သုဉ်းသွားပြီဖြစ်သော ဆိုဗီယက်ခေတ်ကာလ ကသောင်းကနင်းဖြစ်စဉ်များမှ သင်ခန်းစာများစွာ ယူခဲ့ကြသည်။ ထိုမျှသာမကသေး

> “၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် ပူတင် သမ္မတဖြစ်လာပြီး မကြာခင်ကာလတွင် အရန်နိုင်ငံခြားငွေဟူသော ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ငွေကြေးအပိုဆောင်ထားသည့် မူသစ်တစ်ခု အကောင်အထည်ဖော် ဖြစ်လာခဲ့ခြင်းသည် ထိုစိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှုတွင် တိုက်ရိုက်အခြေခံသည်”

၁၉၉၀ ပြည့်နှစ် စီးပွားပျက်ကာလမှလည်း သင်ခန်းစာယူခဲ့ကြသည်။

ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုနှင့် ဖြစ်ထွန်းခါစ ရုရှားဖက်ဒရေးရှင်းနိုင်ငံတို့၏ ဘတ်ဂျက် သည် ၁၉၈၆ ခုနှစ်နှင့် ၁၉၉၇ ခုနှစ်တွင် ရေနံဈေးကွက်ပြိုသည့်ဒဏ်ကို အလူးအလဲခံခဲ့ရသည်။ မော်စကို၏ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး မူဝါဒများချမှတ်သူတို့သည် ဤဖြစ်စဉ်များကို အလွန်ကြောက်စရာကောင်းသောဖြစ်ရပ်များအဖြစ်သင်ခန်းစာ ယူခဲ့ကြသည်။ ကုန်ကြမ်းဈေးကွက် မတည်ငြိမ်မှုသည် ကုန်စည်ပို့ဆောင်ရေးကို အားထားရသော စီးပွားရေးများအတွက် ငွေကြေး မတည်ငြိမ်မှု ဖြစ်စေနိုင်ကြောင်း သဘောပေါက်ခဲ့ကြသည်။

၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် ပူတင် သမ္မတဖြစ်လာပြီး မကြာခင်ကာလတွင် အရန်နိုင်ငံခြားငွေဟူသော ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ငွေကြေးအပိုဆောင်ထားသည့် မူသစ်တစ်ခု အကောင်အထည်ဖော် ဖြစ်လာခဲ့ခြင်းသည် ထိုစိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှုတွင် တိုက်ရိုက်အခြေခံသည်။ ရုတ်တရက် ရေနံဈေးကစားမှုနှင့် ပို့ကုန်အခွန် လျော့နည်းမှုစသော မိုက်ခရို စီးပွားရေးဂယက်များကို ခုခံသာအောင် ဤအရန် ရန်ပုံငွေက အထောက်အကူပြုသည်။ ဤရာစုနှစ်၏ ပထမဆယ်စုနှစ်ကာလတွင် လွန်ခဲ့သော ရာစုနှစ်နှောင်းပိုင်းကာလမှထက် ရေနံဈေး သိသိသာ သာကျဆင်းခဲ့ပြီး ၂၀၁၄ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ် တို့တွင် စီးပွားရေး ကျဆင်းခဲ့သည့်တိုင်အောင် မော်စကိုသည် ယင်း၏ နိုင်ငံခြားငွေပမာဏကို အမေရိကန်တို့ ထိပါးရခက်မည့် ပိုင်ဆိုင်မှုများအဖြစ် အောင်မြင်စွာ ပြန်လည်ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည်။ ထို အကြောင်းဆက်၊ အကျိုးဆက်အရ ရုရှားသည် ပိုနည်းသောရေနံဈေးကို အသားကျလာသလို စွမ်းအင်တင်ပို့မှုကို မှီခိုအားထားရမှုကို ထိပါးမှုမပြင်းစေသည့် ကာကွယ်မှုများ ပြုလုပ်ထားနိုင်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ရုရှားနိုင်ငံ၏မူဝါဒ များ ရေးဆွဲချမှတ်သူများသည် တိုင်းပြည်၏ ဖြစ်ရပ်ကို စိတ်မသက်မသာ ဖြစ်ရသည့်တိုင်အောင် တိုင်းပြည် ခေါင်းဆောင်များ တွက်ကိန်းမှား၍ စီးပွားရေး ရပ်တန့်သွားခဲ့သည့်အဖြစ်မှ သင်ခန်းစာကောင်းစွာရခဲ့ကြသည်။

ပူတင်၏လက်အောက်တွင် ရုရှားနိုင်ငံသည် ပြည်ပပို့ကုန်ကို မှီခိုရသည့်အနေအထားမှ နည်းပါး အောင် လည်း ကြိုးစားခဲ့သည်။ ဤကိစ္စတွင်လည်း ဆိုဗီယက်ခေတ်နှောင်းပိုင်းကာလ အတွေ့အကြုံကို စံနမူနာ ပြုခဲ့သည်။ မရှိမဖြစ်ကောက်ပဲသီးနှံမှအစ အဆင့်မြင့်နည်းပညာသုံး စက်ယန္တရားများ ထုတ် လုပ်မှုအထိ ဈေးကွက်၏ လိုအပ်ချက်များ ဖြည့် ဆည်း နိုင်ရေးအတွက် လုံလုံလောက်လောက် ထုတ် လုပ်မပေးနိုင်ဘဲ ရေရှည် ပျက်ကွက်သောအခါ ရေနံ ပို့ကုန်ကိုသာ တိုးမြှင့်အားထားလာခဲ့ရသည်ကို သတိချပ်စရာအဖြစ် မြင်ခဲ့ကြသည်။ ၁၉၈၆ ခုနှစ် ရေနံ ပြဿနာတက်ချိန်တွင် ဆိုဗီယက်နိုင်ငံတွင် ပေါင်မုန့် သုံးလုံးလျှင် တစ်လုံးအတွက် ပြည်ပမှ တင်သွင်း ဂျုံကို အသုံးပြုခဲ့ရသည်။ တိုင်းပြည်တစ်ပြည်၏ ငွေကြေးအင်အားချို့တဲ့မှုသည် နိုင်ငံတကာစင်မြင့်ထက်တွင် ထိုတိုင်းပြည်၏လွတ်လပ်စွာဆောင်ရွက်နိုင် စွမ်းကိုထိပါးစေသည် ဆိုသည့်အချက်ကိုလည်း ရုရှားခေါင်းဆောင်များ ပညာရခဲ့သည်။

၁၉၈၀ ပြည့်နှစ် နှောင်းပိုင်းကာလများတွင် ဂိုဘာချက်သည် ဝါဆောအဖွဲ့အရေးနှင့် ဂျာမဏီနိုင်ငံ ပေါင်းစည်းရေးကိစ္စများ ကြုံခဲ့သောအခါ အတော် မလှုပ်သာ မလှည့်သာ ဖြစ်ခဲ့သည်က သာဓကပင် ဖြစ်သည်။ ဝါဆောအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများမှ ထိပ်တန်းနိုင်ငံများသည် အနောက်နိုင်ငံများသို့ ငွေကြေးချေးငှားခြင်းဖြင့် သိမ်းသွင်းနိုင်ခဲ့သော်လည်း မော်စကိုကား သူ့ဘက်သား ထိုကွန်မြူနစ် ဩဇာခံနိုင်ငံ အစိုးရများ၏ ကျဆင်းနေသော စီးပွားရေးများကို ကျားကန်ပေးနိုင်သည့် အနေအထားမရှိခဲ့ချေ။ အရှေ့အနောက် ဂျာမဏီပေါင်းစည်းရေးကို ဆိုဗီယက်က မကန့်မကွက် လိုက်လျောလိုက်ခြင်းသည်လည်း ဂျာမဏီထံမှ ငွေကြေးပံ့ပိုးမှု ရခဲ့၍ဖြစ်သည်။

ထိုအကြောင်းတရားများကြောင့် ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်များ ကာလတစ်လျှောက်လုံးတွင် ရုရှား နိုင်ငံ ၏ နိုင်ငံခြား ရေးမူဝါဒကို မည်သူမှ အလေးထားမှု မပြုခဲ့တော့ဟု မော်စကိုအစိုးရက မြင်ခဲ့သည်။ ရုရှားအား အမည်အရသာ အင်အားကြီးဟု မြင်ခဲ့ကြသည်။ ရုရှားခေါင်းဆောင်များ က နိုင်ငံ၏ကြွေးမြီများပြန်ဆပ်ပြီး ပြည်ပငွေကြေးပေါ် အမှီသဟဲပြုရမှုကို လျှော့ချပစ်လိုက်နိုင် သောအခါမှ တိုင်းပြည်သည် ကမ္ဘာ့စင်မြင့်ထက်တွင် နေရာပြန်ရလာခဲ့သည်။

ရပ်တန့်နေသော စီးပွားရေးကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း

မျက်မှောက်ကာလ စီးပွားရေးအခြေအနေများနှင့် ဘရက်ခ်နက်နှင့် အန်းဒရိုပေါ့၏ ခေတ်ကာလ စီးပွားရေးအခြေအနေများသည် အပေါ်ယံကြည့်လျှင် တူညီသယောင်ရှိသည့် တိုင်အောင် အတော်ကွဲပြားသည်။ ဆိုဗီယက်ခေတ်ကာလက ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများ၏ ရည်မှန်း ချက်များကို နှောင့်ယှက်ဟန့်တားခဲ့သည့် အရာများနှင့် ယခုအနှောင့်အယှက်က အတော် ခြားနားနေသည်။ ရုရှား၏ စီးပွားရေးမကောင်းသေးသည့်တိုင်အောင် မျက်မှောက်ခေတ် ခေါင်းဆောင်များသည် ထိုခေတ်ဟောင်းခေါင်းဆောင်များ၏ အမှားများမှ ပညာများစွာ ရထားကြသည်။ ထိုကာလ ရလဒ်နှင့် များစွာကွာခြားသော ရလဒ်များကို ထင်းထင်းမြင်နေ ရသည်။

အစားအသောက် ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍကိုကြည့်ပါ။ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုသည် လူ့သမိုင်းတွင် ဆိုးရွားသော လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးစနစ်တစ်ခုကို ပိုင်ဆိုင်ခဲ့သည်။ ၁၉၈၀

ပြည့်နှစ်များသို့ ရောက်သောအခါတွင် အစိုးရသည် စားနပ်ရိက္ခာ ထုတ်လုပ်ရေးကဏ္ဍကို နိုင်ငံတော်၏ ဘတ်ဂျက်ပမာဏ အများစုဖြင့် ပံ့ပိုးနေခဲ့ရသည်။ ဆိုဗီယက် ပြည်ထောင်စုသည် ပြဿနာပေါင်းများစွာနှင့် ပြည့်လျှံနေခဲ့သည်။ တစ်ဖက်တွင် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး စက်ကိရိယာ၊ စက်ယန္တရား အများဆုံးထုတ်လုပ်သောနိုင်ငံ ဖြစ်နေခဲ့သည်။ သို့တိုင်အောင် တစ်ဖက်တွင်မူ ကမ္ဘာ့စားနပ်ရိက္ခာ အများဆုံးတင်သွင်းရသော နိုင်ငံဖြစ်နေခဲ့သည်။ တိုင်းပြည်၏ဘတ်ဂျက် အကုန်အကျ လွန်စွာများပြားနေခဲ့သောကြောင့် တိုင်းပြည်၏ ရေနံ ပမာဏများစွာ ပုံအောရောင်း၍ တင်သွင်းစားနပ်ရိက္ခာတို့ အတွက် ကြွေးဆပ်နေခဲ့ရသည်။ ထို အနေအထားနှင့် ဆန့်ကျင်စွာပင် မျက်မှောက်တွင် ရုရှားနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာတွင် ဂျုံအများဆုံး တင်ပို့သောနိုင်ငံဖြစ်ပြီး စားနပ်ရိက္ခာများတင်ပို့သောနိုင်ငံ ဖြစ်လုဖြစ်ခင်အနေအထားသို့ ရောက်ရှိနေပြီ ဖြစ်သည်။ ရုရှားစီးပွားရေးတွင် နိုင်ငံပိုင်ကဏ္ဍက အများစု ဖြစ်နေသည့်တိုင်အောင် ဆိုဗီယက် စီးပွားရေးထက် ဈေးကွက်အခြေပြုမှုပိုရှိပြီး အဓိကကဏ္ဍများတွင် ဆိုဗီယက်ခေတ် စီးပွားရေးလောက် ညှံ့ဖျင်းခြင်း မရှိတော့ချေ။

ရုရှားအစိုးရသည် စစ်ရေးအသုံးစရိတ်တွင်လည်း ယခင်ဆိုဗီယက် အစိုးရလောက် လက်ဖွာ အသုံးကြမ်းခြင်း မရှိတော့ချေ။ ဆိုဗီယက်၏ စစ်ရေးအသုံးစရိတ်နှင့် ပတ်သက်၍ တွက်ဆချက်များ နေသည်။ သို့တိုင်အောင် GDP ၏ ၁၅ ရာခိုင်နှုန်းမှသည် ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းအတွင်း ရှိသည်ဟု ခေတ်ပြိုင် စစ်တမ်းများက ဆိုခဲ့သည်။ စစ်ရေးစရိတ်ကို ထိုပမာဏမျှ သုံးနေခဲ့ခြင်း ကြောင့် အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများအတွက် လျော့နည်းနေသည်ဟု ဆိုရမည်။ ယနေ့ကာလ ရုရှားနိုင်ငံ၏ စစ်ရေးအသုံးစရိတ်သည် GDP ၏ ၅ ရာခိုင်နှုန်းထက် လျော့နည်းသည်။ တိုင်းပြည်တိုးတက်နှုန်း နှေးနေသည့်ကာလတွင် ထိုမျှပမာဏသည် ရေရှည်ခံသာမှုရှိသလို မော်စကိုအား စီးပွားပျက်ကိန်းသင့်စေနိုင်သော ပမာဏမဟုတ်ချေ။ ပို၍အရေးပါသော အချက်မှာ ဆိုဗီယက်ခေတ်ကာလက ကာကွယ်ရေးဘတ်ဂျက်ကဲ့သို့ ပြည်တွင်းစီးပွားရေး ကဏ္ဍများ၏ မောင်းအားကိုသော်လည်းကောင်း၊ အခြားကဏ္ဍရင်းမြစ်များကိုသော်လည်းကောင်း ထိပါး ခြင်းမရှိချေ။ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုသည် ကြီးမားလှသော စစ်တပ်ဝန်ထုပ်ကြီး၏ ဒဏ် ကို ခံရသည်သာမကသေး တိုင်းပြည်ခေါင်းဆောင်များသည် အမေရိကန်ဦးဆောင်သော အရင်းရှင်ကမ္ဘာကို ဆန့်ကျင်ရင်း ဆိုရှယ်လစ် ကမ္ဘာ၏ ခေါင်းဆောင်နေရာကို တရုတ်နိုင်ငံနှင့် အပြိုင်လုခဲ့ရသောကြောင့် ကုန်ကျစရိတ်များပြားရသော နိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒကို ကျင့်သုံးခဲ့သည်။ မော်စကိုသည် သူ၏ ဩဇာခံ အရှေ့ဥရောပနိုင်ငံများ၏ လူနေမှုစနစ် အဆင့်ကို ကျားကန်ပေးခဲ့ သလို ကမ္ဘာတစ်ဝန်းမှ အလိုတော်ရိနိုင်ငံများကို ငွေကြေးပံ့ပိုးပေးခဲ့သည်။

လတ်တလော ရုရှားနိုင်ငံမှာမူ ထိုပံ့ပိုးမှုမျိုးများ ပြုလုပ်ရန် ကတိကဝတ်မရှိဟု ဆိုနိုင်သေးသည်။ ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်ကာလ ဆိုဗီယက်အစိုးရ၏ နိုင်ငံခြားမူဝါဒ အတိုင်းအဆနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါလျှင် မော်စကို၏ လတ်တလော လုပ်ငန်းဆောင်တာနှင့် ပင်လယ်ရပ်ခြားဆက်ဆံ ရေး ကိစ္စများသည် ကုန်ကျစရိတ်များစွာ သက်သာနေပြီး အများအပြားမှာ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းအခြေပြု ကိစ္စများဖြစ်သည်။ ယနေ့ ရုရှားထိပ်တန်းခေါင်းဆောင်များသည် သဘောတရားရေးရာ ပြိုင်ဆိုင်နိုင်ရေးထက် လက်တွေ့ကျသော ရုပ်ဝတ္ထု အကျိုးစီးပွား ဖြစ်ထွန်းပိုင်ဆိုင်နိုင်ရန် အခွင့်အရေးကိုသာ အလေးထားကြသည်။ ရုရှားသည် ကမ္ဘာ့

ဦးဆောင်နိုင်ငံဖြစ်ရေးထက် ကမ္ဘာ့အဆင့်တန်းမီနိုင်ငံဖြစ်ရေးကိုသာ အလေးထားတော့သလို အဓိကလိုအပ်ချက်များအတွက်မူ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့် ဆိုဗီယက်ခေတ်က လက်အောက်ခံဖြစ်ခဲ့သော နယ်မြေများဘက်သို့သာ ငဲ့ကြည့်တော့သည်။

ဆိုဗီယက်စီးပွားရေးနှင့် ပတ်သက်၍ထောက်ပြစရာ နောက်ဆုံးအချက်တစ်ချက်ကား ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်များကာလတွင် ကမ္ဘာ့ရေနံနှင့် ကောက်ပဲသီးနှံဈေးကွက်များပေါ် ပုံအောပတ်သက်မှုကြောင့် တမြေ့မြေ့ အကျပ်အတည်း ဆိုက်လာရသည့် ဖြစ်စဉ်ပင်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာဈေးကွက် အင်အားများက စီးပွားရေးလုံခြုံမှု မည်မျှကင်းမဲ့ တတ်စေကြောင်း ဆိုဗီယက်နိုင်ငံပျက်မှုက ထင်းထင်းထောက်ပြပေသည်။ မော်စကို၏ မျက်မှောက်မူဝါဒများကို ချမှတ်ပေးသူတို့သည် ထိုအချက်များကို ကောင်းစွာသိနေကြသည်။ အထူးသဖြင့် ရုရှားနိုင်ငံ၏ လတ်တလောစီးပွားရေးသည် အမယ်စုံ ပစ္စည်းမျိုးစုံပေါ် တည်မှီနေသည့်တိုင်အောင် ရေနံ နှင့် ဓာတ်ငွေ့တင်ပို့မှုကို များစွာအားပြုနေရသည့် အနေတွင် ရှိနေသေးသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ကမ္ဘာ့အလယ်တွင် ရုရှားနိုင်ငံ ထည်ထည်ဝါဝါ ရပ်တည်နိုင်ရေးအတွက် ပြည်တွင်းစီးပွားရေးကဏ္ဍများ လုံခြုံခိုင်မာစေရန် အရေးကြီးသလို ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး နယ်ပယ်တွင်စွန့်စားပူးပေါင်းပါဝင်ပတ်သက်နိုင်ရန်လည်း လိုအပ်သည်။ ပြည်ပအခြေအနေများကို ကိုယ့်နိုင်ငံလိုအပ်ချက်အတိုင်းအကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်အတွက် ရေနံကဲ့သို့သော ကမ္ဘာ့အဓိကစီးပွားရေး ဈေးကွက်များတွင် အရေးပါသောကဏ္ဍများ၌ ရှေ့တန်းမှပါဝင်ရန် လိုအပ်ကြောင်း မော်စကိုက ကောင်းစွာနားလည်ပြီးဖြစ်သည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ရုရှားခေါင်းဆောင်များသည် အမေရိကန်နိုင်ငံက ယင်း၏ အထက်စီးနေရာ၊ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးတွင် ဩဇာညောင်းမှုတို့ကို အခွင့်ကောင်းယူ၍ စီးပွားရေးအရ နှိပ်ကွပ်မှုပြုလာမည့်ဘေးမှ အကာအကွယ်ပေးမည့် အခုအခံစနစ်များကိုလည်း ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ထားရသည်။

“ ကမ္ဘာ့အလယ်တွင်
ရုရှားနိုင်ငံ ထည်ထည်ဝါဝါ
ရပ်တည်နိုင်ရေးအတွက်
ပြည်တွင်းစီးပွားရေးကဏ္ဍများ
လုံခြုံခိုင်မာစေရန်
အရေးကြီးသလို
ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး
နယ်ပယ်တွင်
စွန့်စားပူးပေါင်းပါဝင်
ပတ်သက်နိုင်ရန်လည်း
လိုအပ်သည် ”

ရေရှည်စီးပွားရေး ပြဿနာများ

မျက်မှောက်ကာလ ရုရှားစီးပွားရေးသည် ဆက်စပ်နေသော ပြဿနာသုံးရပ်ကို ရင်ဆိုင်နေရသည်။ ပထမပြဿနာကား GDP ၏ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်း ဝန်းကျင်မျှကိုသာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းဖြင့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ရှိသော ခေတ်မီစီးပွားရေးကို မတည်နိုင်သည် ဟူသောအချက်ပင်ဖြစ်သည်။ နည်းပညာအရာတွင် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းရှိသော ဝင်ငွေမြင့်နိုင်ငံ ဖြစ်ရန်အတွက် ဆယ်စုနှစ်ပေါင်း များစွာကြာအောင် GDP ပမာဏ ၂၅ မှ ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိကို တစိုက်မတ်မတ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန်လိုမည်ဟု ရုရှားခေါင်းဆောင်များက ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ဆိုထားကြသည်။ ဒုတိယ ပြဿနာကား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသည့် ပမာဏနည်းပါးမှု၊ လက်ဝေခံလုပ်ငန်းများက အဖိုးနှုန်းချိုသာစွာဖြင့် ဌာနေ၊ ဌာနတို့ကို ငှားရမ်းအသုံးချခွင့်ရနေမှုနှင့် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများ၏ ညံ့ဖျင်းမှု စသော များပြားသော ရေရှည် အခက်အခဲများကြောင့် ၂၀၁၃ ခုနှစ် ကာလကတည်းကပင် နှစ်စဉ်စီးပွားရေးတိုးတက်နှုန်း ၀ ဒသမ ၈ ရာခိုင်နှုန်းမျှသာ ရှိနေခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းသည် ပျမ်းမျှကမ္ဘာ့စီးပွားရေး တိုးတက်နှုန်း ၃ ရာခိုင်နှုန်းထက် လျော့နည်းနေသည်။ ဤသည် ရုရှား၏ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး အချိုးကျထုတ်လုပ်အား လျော့နည်းနေသည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ဆောင်ပြီး တတိယ ပြဿနာသို့ ဆိုက်ရောက်စေသည်။ ယင်းကား လူနေမှုအဆင့် နိမ့်ကျလာခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ တစ်နည်း ပြောရလျှင် ယနေ့ လက်ဝယ်ရောက် ဝင်ငွေ၏တန်ဖိုးသည် လွန်ခဲ့သောဆယ်စုနှစ် ကာလကထက် တန်ဖိုးနည်းနေသည်။

“ တစ်နည်း ပြောရလျှင် ယနေ့ လက်ဝယ်ရောက် ဝင်ငွေ၏တန်ဖိုးသည် လွန်ခဲ့ သောဆယ်စုနှစ် ကာလကထက် တန်ဖိုးနည်းနေသည် ”

သို့တိုင်အောင် မိုက်ခရိုစီးပွားရေးကို ထိန်းထိန်းသိမ်းသိမ်း ကြပ်မတ်ကိုင်တွယ်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ဤပျော့ညံ့ချက်များက ရုရှားခေါင်းဆောင်များအား ခြိမ်းခြောက်မှုတစ်ရပ်အဖြစ် ဖြစ်တည်နေခြင်း မရှိချေ။ ရုရှားနိုင်ငံသည် ၂၀၀၈ ခုနှစ် ငွေကြေးအကျပ်အတည်းကာလ၊ ၂၀၁၄–၁၅ စီးပွားရေး ကျဆင်းမှုကာလ၊ ၂၀၂၀ ခုနှစ် COVID-19 ကပ်ဘေးသင့်

ကမ္ဘာ့ စီးပွားရေးကပ်ကာလ စသည့်အခက်အခဲများကို အလိုက်အထိုက် ပြောင်းလဲပြင်ဆင် မွမ်းမံမှုများဖြင့် ကျော်လွှားလာနိုင်ခဲ့သည်။ ထူးထူးခြားခြား အပြစ်အနာအဆာများ ရှိသည့်တိုင်အောင် ရုရှားမူဝါဒ အီလစ်များသည် ရေနံဈေးဒဏ်၊ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုဒဏ်၊ စီးပွားရေးပိတ်ဆို့မှုဒဏ်တို့ကို အတိတ်ကထက် ယခုအခါတွင် ပို၍ခံနိုင်ရည် ရှိနေကြသည်။ ၁၉၈၆ ခုနှစ်တွင် ရေနံဈေး ပျက်သွားသောအခါတွင် ဆိုဗီယက်ခေါင်းဆောင်များသည် ဘတ်ဂျက်လိုငွေများစွာ ကြုံခဲ့ရသည်။ ငွေကြေးဖောင်းပွမှု ဖြစ်စေခဲ့သော ငွေစက္ကူများ ရိုက်နှိပ်ခဲ့ရသည်။ နိုင်ငံတကာမှ ငွေးကြေးချေးငှားခဲ့ရသည်။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ရုရှားနိုင်ငံသည် ဘတ်ဂျက်လိုငွေ ၃ ဒသမ ၅ ရာခိုင်နှုန်းရှိခဲ့ပြီး ယင်းကိစ္စကို ရင်းမြစ်များနှင့်သာ အပြီးအစီးရှင်းသွားခဲ့သည်။ ရုရှားနိုင်ငံသည် ၂၀၁၄ ခုနှစ် ကတည်း ကပင် ကြုံနေရသော အနောက်နိုင်ငံများ၏ စီးပွားရေးပိတ်ဆို့မှုဒဏ်ပေါင်းစုံကို ဤပြည်တွင်း ရင်းမြစ်များဖြင့်ပင် ကုစားလာခဲ့သည်။ ရုရှားခေါင်းဆောင်များ ယနေ့ရင်ဆိုင်နေရသော ရေရှည် စီးပွားရေး ပြဿနာများကား ပြင်းထန်လေးနက်သည်။ သို့သော်လည်း ရုရှား၏အနာဂတ်ကို ပြောင်းလဲ သွားစေလောက်အောင် မပြုလုပ်နိုင်ချေ။

အင်အားကြီးနိုင်ငံအဖြစ် ရပ်တည်လာခဲ့သည့် ရုရှားသမိုင်းတစ်လျှောက်တွင် ရုရှားနိုင်ငံသားတို့ တစ်ဦးချင်းဝင်ငွေသည် ယင်း၏ အဓိကပြိုင်ဘက်နိုင်ငံများ၏ တစ်ဦးချင်းဝင်ငွေထက် သိသိသာသာ လျော့ပါးစမြဲဖြစ်ပြီး ယင်းနှင့်တန်းတူနိုင်ငံများ၏ နည်းပညာ စွမ်းရည်မျိုးများ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပိုင်ဆိုင်မှုမျိုးများ မရှိခဲ့ချေ။ သို့တိုင်အောင် နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးကို ဖောင်းပေးသော ရုရှားခေါင်းဆောင်များသည် နိုင်ငံတကာစင်မြင့်ထက်တွင် ကိုယ့်နေရာ တည်မြဲနေအောင် အတော်ပင်နိမ့်ပါးနေသော နိုင်ငံစီးပွားရေးထဲမှနေ၍ အင်အားပြည့်တပ်မတော်ဖြစ်ရေးအတွက် လုံလုံလောက်လောက် ဘတ်ဂျက် ခွဲတမ်းရအောင် စစ်ထုတ်ရယူ နိုင်ခဲ့ကြသည်။ ကမ္ဘာ့ GDP စာရင်းတွင် ရုရှား၏ နည်းပါးလှသောအချိုးသည် ရုရှားအား (အထူးသဖြင့် ဈေးကွက်ငွေကြေးလဲလှယ်နှုန်းကို ကြည့်လျှင်) စီးပွားငယ်လေးဟု ထင်စရာ ဖြစ်သော်လည်း ဤကိန်းဂဏန်းများက မျက်စိမှားစရာပင်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတစ်ခု၏ ပကတိစွမ်းပကား သို့မဟုတ် ပြိုင်ဆိုင်နိုင်စွမ်းထက် စီးပွားရေးဩဇာလောက်ကိုသာ လှစ်ဟပြနေဟန်ရှိသည်။ရင်းမြစ်များကိုရုရှားနိုင်ငံက ပီပီပြင်ပြင်၊ထက်ထက်မြက်မြက်၊အင်တိုက်အားတိုက် အသုံးချတတ်ကြောင်း သမိုင်းဝင်စံတင် သာဓကရှိသော အချက်များပင်ဖြစ်သည်။

၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဆိုဗီယက်စနစ် ကြုံခဲ့ရသော စီးပွားရေးအသွင်ပြောင်းဒဏ်နဲ့ အလားတူဒဏ်ကို ရုရှားနိုင်ငံခံရမည်ဟု မျှော်လင့်ထားခဲ့သူများသည် "ဆိုဗီယက်သည် စီးပွားရေးတန့်မှုကြောင့် ပြိုပျက်ခဲ့သည်မဟုတ်" ဟူသောအချက်ကို သတိချပ်သင့်သည်။ စီးပွားရေးထိုင်းနေခဲ့ခြင်းက ဂိုဘာချက်အား ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများ လုပ်ဆောင်ရန် တွန်းအားပေးခဲ့ပြီး ထိုပြုပြင်မှုကွင်းဆက် အကျိုးအကြောင်းများကြောင့် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု ပြိုပျက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု ပြိုပျက်ရခြင်းမှာ အကြောင်းအရပ်၊ အတွေးအမြင်၊ ရုပ်ဝတ္ထုလောင်းရိပ်ပေါင်းစုံ စုပေါင်းသင့်မှုကြောင့်ဟု ဆိုသာသည့်တိုင်အောင် အဓိကအားဖြင့် ထိုအပျက်ဖြစ်ကြောင်း လမ်းများကို ဆိုဗီယက်အီလစ်တို့က ရွေးချယ်လျှောက်လှမ်းခဲ့၍ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။

လတ်တလော စီးပွားရေးဖြစ်ထွန်းမှု နှေးကွေးနေသည့်တိုင်အောင် ရုရှား၏ မျက်မှောက်ကာလ ခေါင်းဆောင်များသည် တော်လှန်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုပြုရေးထက် လက်ရှိစီးပွားရေးကို တဖြည်းဖြည်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကိုသာ ပို၍စိတ်အားထက်သန်ကြသည်။ ထို့အပြင် အစိုးရ၏ အခြေပန္နက်ကို ထိပါးမည့် ပြောင်းလဲမှုမျိုးများ၊ အီလစ်များကြား သမာသမတ်ကျကျ ရပ်တည်နိုင်စွမ်းနှင့် အသွင်ပြောင်းမှုကို ကြီးကြပ်နိုင်စွမ်းတို့ကို ထိပါးစေမည့် ပြောင်းလဲမှုမျိုးများကို အထူးသတိပြု ရှောင်ရှားကြသည်။ ထို့အပြင် မျက်မှောက်ကာလ ရုရှားနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးသည် မော်စကိုမှ ခေါင်းဆောင်များ ပင်လယ်ရပ်ခြားတွင် စီးပွားရေးပြုလုပ်နေမှု သို့မဟုတ် စစ်အေးဖြစ်နေမှုတို့နှင့် ပါဝင်ပတ်သက်မှု အတိုင်းအဆ အတော်နည်းပါး သွားခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ယင်းကား ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေး အခင်းအကျင်း ပြောင်းလဲသွား၍ဖြစ်ပြီး ဝါရှင်တန်၏ အဓိကပြိုင်ဖက်မှာ ပေကျင်းဖြစ်နေသည်။ မော်စကို လတ်တလော ကြုံနေရသော စီးပွားရေးထိုင်းမှုသည် စစ်အေးနှောင်းပိုင်းကာလတွင် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု ကြုံခဲ့ရသော သုံ့ညအဆင့်သို့ ဩဇာကျဆင်းမှုမျိုး ဖြစ်နိုင်ခြေတော့မရှိချေ။ ယင်းအစား အမေရိကန်က တရုတ်နှင့် ကတောက်ကဆဖြစ်၍ အလုပ်ရှုပ်နေသည့် အနေအထားတွင် ရုရှားသည် စီးပွားရေးကျပ်တည်းနေသည့်ကြားမှပင် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေး စင်မြင့်ထက်တွင် ပို၍ လွတ်လွတ်လပ်လပ်လှုပ်ရှားကျယ် လုပ်ခွင့်ရနေနိုင်သည်။

မဟာဗျူဟာကျကျ ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် သို့လောသို့လော တွေးတောယူဆမျှော်လင့်ဆုံးဖြတ်သည့်အစား ဝါရှင်တန်သည် ၎င်းကို အခြေခံမေးခွန်းတစ်ခု မေးသင့်သည်။ ယင်းကား "နှစ်ပေါင်းများစွာ စီးပွားရေးထိုင်းသည့်ဒဏ်ကို ခံလာခဲ့ရသော ရုရှားနိုင်ငံအား လွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်ကထက် ပို၍ကိုင်တွယ်ရ လွယ်ကူသည့် နိုင်ငံဖြစ်မည်"ဟု ထင်ပါသလား။ အဖြေက "လုံးဝမထင်ပါ" ဟု ပြတ်ပြတ်သားသား ဆိုနိုင်ရာ ဖြစ်ပါလျှင် လာမည့်ဆယ်စုနှစ်တွင် အဘယ်ကြောင့် စီးပွားရေးထိုင်းမှုက ဤပထဝီနိုင်ငံရေး ဝန်ထုပ်ကြီးကို ဖြေလျှော့ပေါ့ပါးစေရပါမည်နည်း။

မောင်မောင်မြင့်သိန်း (စက်မှုတက္ကသိုလ်)

[Ref: What Putin Learned from the Soviet collapse]

ဗဟိုဘဏ်အတိုးနှုန်း အပြောင်းအလဲနှင့် ရိုက်ခတ်မှု

သိန်းမြင့်ဝေ

❝ ဗဟိုဘဏ်အတိုးနှုန်း ပြောင်းလဲသောအချိန်တွင်
စားသုံးသူနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏
ချေးငွေရရှိနိုင်မှုကို အမှန်တကယ်
ရိုက်ခတ်ပြောင်းလဲစေပါသည်။
အထူးသဖြင့် စားသုံးသူနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏
အသုံးစရိတ်သုံးစွဲပြီး ကုန်ပစ္စည်းဝယ်ယူမည့်
အစီအစဉ်နှင့် ဘဏ္ဍာငွေရရှိစေရန်
ဆောင်ရွက်သည့် အစီအစဉ်တို့ကို ပြောင်းလဲစေသည်❞

ဗဟိုဘဏ် အတိုးနှုန်း (Interest rates) ပြောင်းလဲခြင်းက စားသုံးသူနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များ၏ ချေးငွေရရှိမှုကို ပြောင်းလဲစေသည်။ ဗဟိုဘဏ်သည် နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးကျဆင်းသည့်အချိန်တွင် အတိုးနှုန်းလျှော့ချပြီး နိုင်ငံ၏စီးပွားရေး တိုးတက်နေချိန်တွင် အတိုးနှုန်းမြှင့်တင်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ အဘယ်ကြောင့် လုပ်ဆောင်ပါသနည်း။ သီအိုရီသဘော အရအတိုးနှုန်းလျှော့ချခြင်းသည် ငွေကြေးချေးယူသောစရိတ် (Borrowing costs) လျှော့ကျစေပြီး စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များအတွက် ချေးငွေပိုမိုရရှိစေသည်။ ထိုအခါ ချေးငွေ ပိုမိုရရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များက လုပ်သားပိုမိုငှားရမ်းပြီး ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကို တိုးချဲ့ကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် တိုင်းပြည်၏ စီးပွားရေး ကျဆင်းနေချိန်တွင် အတိုးနှုန်းလျှော့ချပြီး ထုတ်လုပ်မှုတိုးတက်စေရန် ဆောင်ရွက်သည်။

အပြန်အလှန်အားဖြင့် တိုင်းပြည်စီးပွားရေး တိုးတက်နေချိန်တွင် အတိုးနှုန်းမြှင့်တင်ပြီး စီးပွားရေးတည်ငြိမ်စေရန် ဆောင်ရွက်သည်။ ဤဆောင်းပါးတွင် ဗဟိုဘဏ်အတိုးနှုန်းပြောင်းလဲခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာသောရိုက်ခတ်မှုများကိုဖော်ပြထားသည်။ ရိုက်ခတ်မှုများတွင်စားသုံးသူ၏အသုံးစရိတ်အပေါ်ရိုက်ခတ်မှုမှသည်ငွေကြေးချေးယူခြင်း၊ ငွေကြေးထုတ်ချေးခြင်းနှင့် စတော့ရှယ်ယာဈေးကွက် (Stock market) အပေါ် ရိုက်ခတ်မှုအထိ ပါဝင်သည်။

ဗဟိုဘဏ်အတိုးနှုန်း ပြောင်းလဲသောအချိန်တွင် စားသုံးသူနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ချေးငွေရရှိနိုင်မှုကို အမှန်တကယ် ရိုက်ခတ်ပြောင်းလဲစေပါသည်။ အထူးသဖြင့် စားသုံးသူနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ အသုံးစရိတ်သုံးစွဲပြီး ကုန်ပစ္စည်းဝယ်ယူမည့် အစီအစဉ်နှင့် ဘဏ္ဍာငွေရရှိစေရန် ဆောင်ရွက်သည့် အစီအစဉ်တို့ကို ပြောင်းလဲစေသည်။ ထို့ပြင် ဗဟို

ဘဏ်အတိုးနှုန်း ပြောင်းလဲခြင်းက အချို့သော အသက်အာမခံပေါ်လစီများ (Life insurance policies) ကိုလည်း ရိုက်ခတ်သည်။ အတိုးနှုန်းပြောင်းလဲခြင်းက နိုင်ငံ၏စီးပွားရေးအပေါ် ရှုထောင့်ပေါင်းစုံမှ ရိုက်ခတ်ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ အထူးသဖြင့် အပေါင်အတိုးနှုန်း (Mortgage rates)၊ အိမ်ရောင်း ချမှု (Home sales)၊ စားသုံးသူချေးငွေ (Consumer credit)၊ စားသုံးမှု (Consumption) နှင့် စတော့ဈေးကွက် (Stock market) အပါအဝင် စီးပွားရေး ဆောင်ရွက်ချက်များစွာအပေါ် ရိုက်ခတ်ပါသည်။

အတိုးနှုန်းနှင့် ငွေကြေးချေးယူခြင်း (Interest Rates and Borrowing)

အတိုးနှုန်း လျှော့ချခြင်းက ငွေကြေး စာချုပ်ဈေးကွက် သို့မဟုတ် ချေးငွေသက်သေခံလက်မှတ်ဈေးကွက် (Bond market) အပေါ် တိုက်ရိုက်သက်ရောက်မှုရှိသည်။ အစိုးရ ငွေတိုက်စာချုပ်ဖြစ်စေ၊ ကုမ္ပဏီများက ထုတ်ဝေသော ငွေကြေးစာချုပ် (Corporate bonds) ဖြစ်စေ ၎င်းတို့၏ ပြန်ရချက် သို့မဟုတ် အတိုးနှုန်း (Yields) နိမ့်ကျခြင်းက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသစ်များအတွက် ဆွဲဆောင်မှု နည်းပါးစေသည်။ ငွေကြေးစာချုပ်ဈေးနှုန်း (Bond prices) သည် အတိုးနှုန်းနှင့် ပြောင်းပြန်ဆက်စပ်ပြောင်းလဲနေသည်။ ထို့ကြောင့် အတိုးနှုန်းနိမ့်ကျပါက ငွေကြေးစာချုပ်များ၏ ဈေးနှုန်း (Price of bonds) မြင့်တက်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုနည်းတူစွာ အတိုးနှုန်းမြင့်တက်ခြင်းက ငွေကြေးစာချုပ်များ၏ ဈေးနှုန်းကို နိမ့်ကျစေမည် ဖြစ်သည်။ အကျိုးဆက်အနေဖြင့် ပုံသေဝင်ငွေရရှိနေသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ (Fixed–income investors) အပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်စေသည်။

အတိုးနှုန်းမြင့်မားနေချိန်တွင်လူများသည်ချေးငွေရယူရန် တွန့်ဆုတ်နေကြပြီး လက်ရှိအကြွေးကို ပြန်လည်ပေးဆပ်ရန်လည်း ဝန်လေးနေကြသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အတိုးနှုန်းမြင့်တက်နေချိန်တွင် ချေးငွေရယူခြင်းနှင့် အကြွေးပြန်လည်ပေးဆပ်ခြင်းတို့သည် ပုံမှန်ထက်ပိုမို၍ စရိတ်ကြီးမားနေသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

“ငွေကြေးစာချုပ်ဈေးနှုန်း (Bond prices) သည် အတိုးနှုန်းနှင့် ပြောင်းပြန်ဆက်စပ် ပြောင်းလဲနေသည်။ ထို့ကြောင့် အတိုးနှုန်း နိမ့်ကျပါက ငွေကြေးစာချုပ်များ၏ ဈေးနှုန်း (Price of bonds) မြင့်တက်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုနည်းတူစွာ အတိုးနှုန်း မြင့်တက်ခြင်းက ငွေကြေးစာချုပ်များ၏ ဈေးနှုန်းကို နိမ့်ကျစေမည် ဖြစ်သည်”

အခြေခံအတိုးနှုန်း (The Prime Rate)

အခြေခံအတိုးနှုန်း သို့မဟုတ် စံပြအတိုးနှုန်း ဆိုသည်မှာ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဘဏ်များက ချေးငွေထုတ်ချေးရန် ယုံကြည်စိတ်ချရသူများ (Credit worthy customers) အား ထုတ်ချေးသော အတိုးနှုန်း ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဘဏ် တစ်ခုချင်းက သတ်မှတ်သော အတိုးနှုန်း ဖြစ်သည်။ ဗဟိုဘဏ် အတိုးနှုန်း မြင့်တက်သွားသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် အခြေခံအတိုးနှုန်းလည်း ချက်ချင်း ခုန်တက်သွားသည်။ စားသုံးသူနှင့် ကုမ္ပဏီ လုပ်ငန်းများက ချေးငွေပြန်လည်ပေးဆပ်နိုင်မည့် အခြေအနေ မရှိသည့်အချိန်သည်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဘဏ်များ အတွက် ဆုံးရှုံးနိုင်ချေများသည့် အချိန်ဖြစ်သည်။ ထိုအခြေအနေမျိုး ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည်ဟု ယူဆပါက ဘဏ်များသည် အခြေခံအတိုးနှုန်းကို မြှင့်တင်သည်။ ထိုအခါ စားသုံးသူနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ပုံသေအတိုးနှုန်းနှင့် စားရင်းရှင်အပ်ငွေအတိုးနှုန်း မြင့်မားလာပြီး ငွေကြေးချေးယူရသည့်စရိတ် (Borrowing costs) ပိုမို များပြားလာသည်။

ချေးငွေကတ်နှုန်း (Credit Card Rates)

အခြေခံအတိုးနှုန်း နိမ့်ကျသည့်အချိန်တွင် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဘဏ်များသည် ၎င်းတို့၏ ဆုံးရှုံးနိုင်မှုအခြေအနေ (Risk profile) ကို အခြေခံပြီး အခြားစားသုံးသူနှင့် လုပ်ငန်းများအား ချေးငွေထုတ်ချေးရန် ယုံကြည်စိတ်ချရသူများအဖြစ် ထည့်သွင်း စဉ်းစားလျက် ချေးငွေထုတ်ချေးမည်ဖြစ်သည်။ ထိုအခါ ချေးငွေကတ် (Credit cards) နှင့် အခြားချေးငွေ (Other loans) အပေါ် ရိုက်ခတ်မည် ဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် စားသုံးသူများသည် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ ဝယ်ယူရန်အတွက် ချေးငွေကတ်နှင့် အခြားချေးငွေ ရရှိရေးကို ကြိုးပမ်းနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်တွင် ကာလရှည် ငွေကြေးချေးယူသည့် စရိတ် (Long-term costs) ထက် ကာလတိုငွေကြေးချေးယူသည့် စရိတ် (Short-term costs) က ပိုမို မြင့်မားနေပါမည်။

"အခြေခံအတိုးနှုန်း နိမ့်ကျသည့်အချိန်တွင် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဘဏ်များသည် ၎င်းတို့၏ ဆုံးရှုံးနိုင်မှုအခြေအနေ (Risk profile) ကို အခြေခံပြီး အခြားစားသုံးသူနှင့် လုပ်ငန်းများအား ချေးငွေထုတ်ချေးရန် ယုံကြည်စိတ်ချရသူများအဖြစ် ထည့်သွင်း စဉ်းစားလျက် ချေးငွေထုတ်ချေးမည် ဖြစ်သည်"

စုဆောင်းခြင်း (Savings)

အခြေခံအတိုးနှုန်း မြင့်တက်ခြင်းကြောင့် ငွေကြေးဈေးကွက်အတိုးနှုန်း (Money market rate) နှင့် အပ်ငွေလက်မှတ်အတိုးနှုန်း (Certificate of Deposit rate) မြင့်တက် ပါသည်။ သီအိုရီအရ ထိုအချက်က စားသုံးသူနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ စုဆောင်းမှုကို တိုးတက်စေနိုင်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အတိုးနှုန်းမြင့်မားခြင်းက ၎င်းတို့၏ စုဆောင်းမှုအပေါ် ပြန်ရချက်(Return on saving) ကို ပိုမိုများပြားစေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင်မူ အကြွေးတင်ရှိနေသူများသည် ပိုမို မြင့်မားလာသော အတိုးနှုန်းဒဏ်ကို ချေဖျက်နိုင်ရန်အတွက် တင်ရှိနေသော ကြွေးမြီကို အမြန်ပြန်လည် ပေးဆပ်ကြမည် ဖြစ်သည်။

အစိုးရကြွေးမြီ (National Debt)

အတိုးနှုန်းမြင့်မားခြင်းက အစိုးရအတွက် ငွေကြေးချေးယူမှုစရိတ် (Borrowing costs) ကို မြင့် တက်စေသည်။ ဆက်လက်၍ အစိုးရကြွေးမြီ (National debt) ကို မြင့်တက်စေပါသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ် အစီရင်ခံစာတစ်စောင်အရ လာမည့်ဆယ်စုနှစ်တွင် အမေရိကန်အစိုးရ၏ ကြွေးမြီသည် အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၂ ဒသမ ၉ ထရီလီယံထိ ရောက်ရှိနိုင်ကြောင်း သိရသည်။ ယခင်က အမေရိကန်၏ အတိုးနှုန်း သည် သုညနား၌ ရှိနေခဲ့ရာမှ နောက်ပိုင်းတွင် အတိုးနှုန်းကို မြှင့်တင်ခဲ့သောကြောင့် ထိုကဲ့သို့ ကြွေးမြီ များပြားလာခြင်း ဖြစ်သည်။

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအမြတ် (Business Profits)

အတိုးနှုန်းများ မြင့်တက်လာသောအခါ ဘဏ်လုပ်ငန်းကဏ္ဍ၏ အမြတ်ရရှိရေးအတွက် ကောင်းသတင်း ဖြစ်လေ့ရှိသည်။ အကြောင်းမှာ ၎င်းတို့ထုတ်ချေးထားသည့် ချေးငွေများအပေါ်မှ ငွေကြေးဝင်ငွေ ပိုမိုရရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ကျန်ရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကဏ္ဍများအတွက် အမြတ်ရရှိမှုကို လျော့နည်းစေသည်။ အကြောင်းမှာ လုပ်ငန်းတိုးချဲ့ရန် လိုအပ်သော ငွေကြေးအရင်းအနှီး၏ စရိတ်မြင့်တက်သွားသောကြောင့် အမြတ်ရရှိမှု လျော့နည်းသွားရခြင်း ဖြစ်သည်။ အတိုးနှုန်း မြင့်တက်ခြင်းသည် ဝင်ငွေကျဆင်းလျက်ရှိသော လုပ်ငန်းနှင့် ဈေးကွက်အတွက် သတင်းဆိုးဖြစ်သည်။

အတိုးနှုန်းနိမ့်ကျခြင်းက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများစွာ၏ အမြတ်ကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် လိုအပ်သော ငွေကြေးအရင်းအနှီးကို စရိတ်သက်သက်သာသာဖြင့် ရရှိနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုအတွက် ကုန်ကျစရိတ်သက်သာစွာဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ကားချေးငွေအတိုးနှုန်း (Auto Loan Rates)

မော်တော်ကားကုမ္ပဏီများသည် ဗဟိုဘဏ်၏သုညရာခိုင်နှုန်းအတိုးပေါ်လစီ (Zero-interest-rate policy) ကြောင့် အကျိုးအမြတ်များစွာ ဖြစ်ထွန်းခဲ့သည်။ အံ့သြစရာကောင်းသည်မှာ ဗဟိုဘဏ်၏ အတိုးနှုန်းမြှင့်တင်သည့် ကြေညာချက် ထွက်ရှိပြီးနောက်ပိုင်း ကားချေးငွေများ သိသိသာသာ မပြောင်း လဲခဲ့ပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ကားချေးငွေများသည် ကာလရှည်

ချေးငွေများ (Long–term loans) ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ စာတွေ့သဘောတရားအရ မော်တော်ကားချေးငွေ အတိုးနှုန်း နိမ့်ကျခြင်းက ကားဝယ်ယူမှုကို တိုးတက်စေနိုင်သည်။ သို့သော်လည်း အဆိုပါဈေးနှုန်းကြီးမြင့်သော ကုန်စည်သည် လတ်တလော လိုအပ်ချက်များသော ကုန်ပစ္စည်းကဲ့သို့ တုံ့ပြန်မှုမရှိပေ။ ထို့ကြောင့် အတိုးနှုန်း နိမ့်ကျသည့် အချိန်တွင် ကားဝယ်ယူမှု သိသိသာသာမတိုးတက်သည့် အခြေအနေကို တွေ့ရနိုင်သည်။

အိမ်ပေါင်အတိုးနှုန်း (Mortgage Rates)

အိမ်ပေါင်အတိုးနှုန်း မြင့်တက်ပါက အိမ်ပေါင်နှံပြီး ချေးငွေရယူလိုသူများသည် ချေးငွေရယူတော့မည် မဟုတ်ပေ။ အိမ်အသစ်ကို ပေါင်နှံသည့်အပေါ် ပေးဆပ်ရမည့် ပုံသေချေးငွေအတိုးနှုန်း (Fixed loan rate) မြင့်မားသောကြောင့် ချေးငွေမရယူတော့ခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ပုံမှန်အားဖြင့် အိမ်ပေါင်အတိုးနှုန်းသည် ပြည်တွင်းနှစ်ရှည်ငွေတိုက်စာချုပ် (10–year Treasury notes) ထက်ပိုမို၍ အတက်အကျ ဖြစ်လေ့ရှိသည်။ အိမ်ပေါင်အတိုးနှုန်းသည် အတိုးနှုန်းပြောင်းလဲမှုအတိုင်း သိသိသာသာ လိုက်ပါပြောင်းလဲသည်။ ထို့ကြောင့် အတိုးနှုန်းများ ကျဆင်းလျှင် အိမ်ပေါင် အတိုးနှုန်းများလည်း ကျဆင်းမည်ဖြစ်သည်။ အိမ်ပေါင်အတိုးနှုန်း နိမ့်ကျခြင်းသည် အိမ်ဝယ်ယူရန် ဈေးသက်သာခြင်းဖြစ်ကြောင်း တွေ့မြင်နိုင်သည်။

အိမ်ရောင်းချမှု (Home Sales)

အတိုးနှုန်းမြင့်မားခြင်းနှင့် ငွေကြေးဖောင်းပွမှုမြင့်မားခြင်းသည် အိမ်ရာကဏ္ဍ၏ ဝယ်လိုအားကို ကျဆင်းစေသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အိမ်ဝယ်သူတစ်ယောက်သည် အတိုး ၄ ဒသမ ၆၅ ရာခိုင်နှုန်းဖြင့် နှစ် ၃၀ ချေးငွေ (30–year loan at 4.65%) ရယူပြီး အိမ်ဝယ်ယူ သည်ဆိုပါစို့။ ထိုအခါ အိမ်ဝယ်သူသည် ၎င်း၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကာလအတွင်း အနည်းဆုံး အတိုး ၆၀ ရာခိုင်နှုန်း ပေးဆပ်ရမည်ဟု ယူဆနိုင်သည်။ သို့သော်လည်း အတိုးနှုန်းကျဆင်းသွားပါလျှင် အဆိုပါဈေးနှုန်းဖြင့် အဆိုပါအိမ် ဝယ်ယူမှုအတွက် လစဉ်ပေးဆပ်ရမည့် ငွေကြေးလျော့နည်းသွားပါမည်။ ထို့ကြောင့် အိမ်ပေါင်ထားသည့် ကာလအတွက် စုစုပေါင်းပေးဆပ်ရမည့် အတိုးလည်း လျော့နည်းသွားမည် ဖြစ်သည်။ အိမ်ပေါင်အတိုးနှုန်း ကျဆင်းသွားသောကြောင့် အဆိုပါ အိမ်ကိုပင် ဝယ်ယူနိုင်စွမ်း ရှိလာသည်။ အကျိုးဆက်အနေဖြင့် အိမ်ဝယ်သူသည် အိမ်ဝယ်ရန် စိတ်အားထက်သန်လာပြီး အိမ်ရာကဏ္ဍ၏ ဝယ်လိုအား တိုးလာပါမည်။

စားသုံးသူ အသုံးစရိတ် (Consumer Spending)

ငွေကြေးချေးယူရသည့်စရိတ် မြင့်တက်လာပါက စားသုံးသူ အသုံးစရိတ် ကျဆင်းလေ့ရှိသည်။ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဘဏ်များ၏ အတိုးနှုန်းမြင့်တက်လာသောအခါ ချေးငွေကတ်နှုန်းနှင့် စုဆောင်း မှုနှုန်းတို့ ပိုမိုမြင့်မားလာပါမည်။ ထိုအခြေအနေတွင် ချေးငွေရယူလိုခြင်း မရှိတော့ဘဲ စားသုံးသူ၏ ဝယ်ယူလိုစိတ် ကျဆင်းမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် စားသုံးသူ၏ ချေးငွေကတ်ဝယ်ယူမှု၊ စတိုးဆိုင်မှ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းဝယ်ယူမှုနှင့် ကားဝယ်ယူမှု အပါအဝင် စားသုံးသူ၏ အသုံးစရိတ်ကျဆင်းပြီး ဝယ်လိုအား ကျဆင်းပါမည်။

ငွေကြေးဖောင်းပွမှု (Inflation)

နိုင်ငံအတွင်း ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ၏ အထွေထွေဈေးနှုန်းများ မြင့်တက်လာသောအခါ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုဖြစ်ပေါ်သည်။ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုကိုဖြစ်ပေါ်စေသော အချက်နှစ်ချက် ရှိသည်။ ပထမအချက်မှာ သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံ၏ ငွေကြေးတန်းဖိုး (Currency value) ကျဆင်းသောကြောင့် ငွေကြေးဖောင်းပွမှု ဖြစ်ပေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဒုတိယအချက်မှာ ယင်းနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး အလွန်လျင်မြန်စွာ တိုးတက်နေခြင်းဖြစ်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ စီးပွားရေး အလွန်တိုးတက်နေချိန်တွင် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုအတွက် ဝယ်လိုအား (Demand) က ရောင်းလိုအား (Supply) ထက် ပိုမိုများပြားပြီး ကုန်ဈေးနှုန်းများ မြင့်တက်လာခြင်း ဖြစ်သည်။

ငွေကြေးဖောင်းပွမှု မြင့်မားနေချိန်တွင် အတိုးနှုန်းလည်း မြင့်မားလေ့ရှိသည်။ ထိုအခါ ဗဟိုဘဏ်သည် ငွေကြေးဖောင်းပွမှုကို ထိန်းကျောင်းသည်။ ထိုသို့ ထိန်းကျောင်းရာတွင် နှစ်စဉ် ငွေကြေးဖောင်းပွမှုကို ၂ ရာခိုင်နှုန်း လျာထားသတ်မှတ်လေ့ရှိသည်။ သို့သော်လည်း အတိုးနှုန်းနိမ့်ကျခြင်းက ငွေကြေးဖောင်းပွမှုကို စတင်မြင့်တက်စေနိုင်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အတိုးနှုန်းနိမ့်ကျခြင်းက ချေးငွေရရှိမှုစရိတ်သက်သာစေပြီး စားသုံးသူ၏ ဝယ်လိုအားကို တိုးတက်စေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ အကျိုး ဆက်အနေဖြင့် ကုန်ဈေးနှုန်းမြင့်တက်ပြီး ငွေကြေးဖောင်းပွမှုကို တစ်ဖန်ပြန်လည် ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

“အတိုးနှုန်း
မြင့်တက်သောအခါ
စတော့ရှယ်ယာဈေးကွက်၏
အမြတ်ရရှိနိုင်မှု
သိသိသာသာ
လျော့ကျနိုင်သည်။
သို့သော်လည်း
အတိုးနှုန်းအနည်းငယ်
မြင့်တက်နေခြင်းသည်
စတော့ဈေးကွက်အတွင်း
ပမာဏများစွာ
အရောင်းအဝယ်
ပြုလုပ်နေသော
ကုမ္ပဏီများအတွက်
ကောင်းမွန်သော အခြေအနေ
ဖြစ်သည်”

စတော့ရှယ်ယာဈေးကွက် (Stock Market)

အတိုးနှုန်းမြင့်တက်သောအခါ စတော့ရှယ်ယာဈေးကွက်၏ အမြတ်ရရှိနိုင်မှု သိသိသာသာလျော့ကျနိုင်သည်။ သို့သော်လည်း အတိုးနှုန်းအနည်းငယ်မြင့်တက်နေခြင်းသည် စတော့ဈေးကွက်အတွင်း ပမာဏများစွာ အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်နေသော ကုမ္ပဏီများအတွက် ကောင်းမွန်သော အခြေအနေဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မိမိနိုင်ငံ၏ ငွေကြေးအားကောင်းနေခြင်းက ပြည်တွင်းထုတ်ကုန်များ အတွက်

ပိုမိုဆွဲဆောင်မှုရှိသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ သို့သော် မိမိငွေကြေးတန်ဖိုး မြင့်တက်နေခြင်းက နိုင်ငံတကာဈေးကွက်အတွင်း ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားသော ကုမ္ပဏီကြီးများအတွက် ဆိုးကျိုးသက် ရောက်စေသည်။

အတိုးနှုန်း မြင့်တက်ခြင်းကြောင့် (အခြားနိုင်ငံများ၏ ငွေကြေးနှင့်နှိုင်းယှဉ်ပါက) မိမိနိုင်ငံ၏ ငွေကြေးတန်ဖိုး မြင့်တက်နေခြင်းသည် မိမိထုတ်ကုန်များ ပြည်ပသို့တင်ပို့ရောင်းချမှုမှ ရရှိသောရငွေကို လျော့နည်းစေသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုရှိ မိုက်ခရိုဆော့ဖ် ကုမ္ပဏီ (Microsoft coorporation)၊ ဟာရှေးကုမ္ပဏီ (Hershey)၊ ကတ်တာပီလာကုမ္ပဏီ (Caterpil– lar)၊ ဂျွန်ဆင်နှင့် ဂျွန်ဆင် ကုမ္ပဏီ (Johnson & Johnson) ကဲ့သို့သော ကုမ္ပဏီအားလုံးသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ၏ တန်ဖိုးမြင့်တက်မှု ကြောင့် ၎င်းတို့၏ အမြတ်ရရှိနိုင်မှု ကျဆင်းမည်ကို စိုးရိမ်နေကြသည်။

အတိုးနှုန်း မြင့်တက်ခြင်းသည် ငွေကြေးကဏ္ဍအပေါ် ကောင်းကျိုးသက်ရောက်နိုင်သည်။ အကြောင်းမှာ အတိုးနှုန်း မြင့်တက်နေသည့်အချိန်တွင် ဘဏ်များ၏ လက်ထဲ၌ရှိသော ငွေလက်ကျန်များကို အကျိုးအမြတ် ရရှိစေရန် ဆောင်ရွက်နိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

အတိုးနှုန်းနှင့် စတော့ဈေးကွက်သည် ပြောင်းပြန်ဆက်စပ်နေသည်။ ထို့ကြောင့် ဗဟိုဘဏ် အတိုးနှုန်း လျှော့ချသည့်အချိန်တွင် စတော့ဈေးကွက် မြင့်တက်ပြီး ဗဟိုဘဏ်အတိုးနှုန်းမြှင့်တင်သည့် အချိန်တွင် စတော့ဈေးကွက်တစ်ခုလုံး ကျဆင်းမည် ဖြစ်သည်။

အဓိကအချက်

နိုင်ငံ၏စီးပွားရေးတိုးတက်မှု နှေးကွေးနေသည့်အချိန်နှင့် စီးပွားရေးကျဆင်းနေသည့်အချိန်တို့တွင် ဗဟိုဘဏ်သည် အတိုးနှုန်းကို လျှော့ချနိုင်သည်။ အတိုးနှုန်းလျှော့ချခြင်းက ငွေကြေးချေးယူသည့် စရိတ်ကျဆင်းစေပြီး စီးပွားရေးလုပ်ငန်းနှင့် အိမ်ထောင်စုများ၏ အသုံးစရိတ် တိုးတက်စေသည်။ ဆက်လက်၍ ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတိုးတက်ပြီး နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးကို ပြန်လည်ဦးမော့စေသည်။ အပြန်အလှန်အားဖြင့် နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး တိုးတက်စန်းပွင့်ပြီး ငွေကြေးဖောင်းပွမှု ဖြစ်ပေါ်နေချိန်တွင် ဗဟိုဘဏ်သည် အတိုးနှုန်းကို မြှင့်တင်နိုင်သည်။ ဤကဲ့သို့ အတိုးနှုန်းကို လျှော့ချခြင်းနှင့် မြှင့်တင်ခြင်းအားဖြင့် ဗဟိုဘဏ်သည် နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး ချောမွေ့စွာလည်ပတ်စေရန် ထိန်းကျောင်းလေ့ရှိပါသည်။

သိန်းမြင့်ဝေ

Source: investopedia.com; merriamwebster.com

အာရှငွေကြေးမြင်ကွင်း

နဒီ

“ ကိုဗစ်–၁၉ စတင်ပျံ့နှံ့လာပြီး ဈေးကွက်များလှုပ်လာချိန်
၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် မတ်လတွင် ဒေါ်လာအကျပ်အတည်း ကြုံခဲ့ရခြင်းမှာ
အာရှမှ ငွေပင်ငွေရင်းမြှုပ်နှံရေး ငွေကြေးလုပ်ငန်းများကြောင့်
ဖြစ်သည်ဟု ဗဟိုဘဏ်များ အစုအစည်း ကလပ်တစ်ခုဖြစ်သော
Bank for International Settlement (BIS) က
ဒီဇင်ဘာလက ကောက်ချက်ချခဲ့သည် ”

အရှေ့နှင့် အရှေ့တောင်အာရှဒေသတွင် ငွေကြေးစုဆောင်းသူအရေအတွက် များပြားနေကြပြီ ဖြစ်သည်။ အာရှငွေကြေးလုပ်ငန်းရှင်များသည် ထိုပမာဏကြီးမားလှသော ပုဂ္ဂလိကငွေကြေး စုဆောင်းမှုအားကိုအခြေပြု၍ နိုင်ငံရပ်ခြားဒေသများမှ လုပ်ငန်းများကို ဝယ်ယူနိုင်စွမ်း ရှိလာခဲ့သည်။

အရှေ့နှင့် အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများသည် ကမ္ဘာတစ်ဝန်း ကုန်ပစ္စည်း စီးဆင်းပုံ လမ်းကြောင်းကို ပြောင်းလဲသူများအဖြစ် ထင်ရှားကြသည်။ အချို့က သူတို့လုပ်ရပ်ကို သဘောကျအားကျခြင်းများ ဖြစ်မိကြသည်ပင် ရှိသည်။ သို့သော် လူအများစု သဘောမတွေ့သည့် အချက်ကား ကမ္ဘာ့ငွေပင်ငွေရင်း စီးဆင်းပုံ ကောက်ကြောင်းကို ၎င်းတို့ ပြုပြင်လိုက်သည့်ပုံစံ ဖြစ်သည်။ အာရှနှင့် အရှေ့တောင်အာရှ ဒေသတွင်းမှ အကြီးဆုံးစီးပွားဆယ်ခု တစ်နည်းအားဖြင့် နိုင်ငံဆယ်နိုင်ငံသည် နိုင်ငံရပ်ခြားတွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂၈ ထရီလီယံမျှ တန်ဖိုးရှိသော ပိုင်ဆိုင်မှုများ ကြွယ်ဝနေပြီ ဖြစ်သည်။ ယင်းသည် ၂၀၀၅ ခုနှစ်ကာလက ပိုင်ဆိုင်မှုပမာဏ၏ ငါးဆဖြစ်သလို ကမ္ဘာတစ်ဝန်းရှိ နိုင်ငံခြားသားပိုင် လုပ်ငန်းများပမာဏ၏ ငါးပုံတစ်ပုံ ဖြစ်သည်။ အနောက်နိုင်ငံများတွင် လူသိနည်းသော၊ မထင်မရှားရှိခဲ့သော ဂျပန်ဘဏ်များနှင့် ထိုင်ဝမ်အာမခံ လုပ်ငန်းများမှ တောင်ကိုရီးယား ပင်စင်ရန်ပုံငွေလုပ်ငန်းများအထိ ငွေကြေးလုပ်ငန်း အစုစုတို့သည် ယခုအခါ အမေရိကတွင် ငွေချေးလုပ်ငန်းများမှ ဗြိတိန်နိုင်ငံရှိ မြန်နှုန်းမြင့် ရထားလုပ်ငန်းများအထိ ထူးခြားသော လုပ်ငန်းများတွင် ရှယ်ယာများ ဝယ်ယူပိုင်ဆိုင်နေကြပြီ ဖြစ်သည်။

၂၀၀၅ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်နိုင်ငံ၏ ဗဟိုဘဏ် ဥက္ကဋ္ဌ ဖြစ်ခဲ့သော ဘန်ဘာနန်ကီ ဆိုညွှန်းခဲ့သကဲ့ သို့ပင် အရှေ့အာရှဒေသကို ကမ္ဘာ့ရေငတ်မှုဖြေပေး သော "လက်ယက်တွင်း" အဖြစ် ကာလကြာမြင့်စွာ ကတည်းကပင် လက်ခံလာခဲ့ကြသည်။ သက်တမ်း ကြာမြင့်စွာ ဖွံ့ဖြိုးလာပြီဖြစ်သော ယခုကာလတွင် ကြွယ်ဝမှုအတိုင်းအဆကလည်း အလွန်ကြီးမားနေပြီ ဖြစ်သည်။ အရှေ့နှင့် အရှေ့တောင်အာရှဒေသ စီးပွားရေးအင်အားကြီးနိုင်ငံ ဆယ်နိုင်ငံမှ နိုင်ငံရပ်ခြားတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံထားသည့် ပမာဏကို ဆန်းစစ်သောအခါ ၂၀၀၅ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ၈ ထရီလီယံဖိုးမျှသာရှိခဲ့သော်လည်း ၂၀၂၀ပြည့်နှစ်တွင်မူ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂၈ ထရီလီယံမျှ ရှိနေသည်ကို တွေ့ခဲ့ရသည်။ ယင်းသည် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းရှိ နိုင်ငံခြားသားပိုင် လုပ်ငန်းစုတွင် ၎င်းနိုင်ငံ ဆယ်နိုင်ငံ၏ ပိုင်ဆိုင်မှု အတိုင်းအဆ ၅ ရာခိုင်နှုန်း တက်လာသည့်

အခြေအနေဖြစ်သည်။

အာရှသားတို့၏ ငွေကြေးပုံစံသည်လည်း ပြောင်းလဲနေပြီ ဖြစ်သည်။ အချို့နေရာများတွင် အတော်ကြီးမားသော ပြောင်းလဲမှုများ ရှိနေသည်။ ဘာနန်ကီ ဆန်းစစ်မှု ပြုလုပ်ခဲ့သောကာလတွင် ထိုနိုင်ငံဆယ်နိုင်ငံတွင် တိုင်းပြည်၏ နိုင်ငံခြားငွေ ထက်ဝက်ခန့်ကို အစိုးရနှင့် ဗဟိုဘဏ်က ကိုင်ဆောင်ထားခဲ့ကြသည်။ ၁၉၉၇–၉၈ ခုနှစ်တွင် ကြုံခဲ့ရသော အာရှငွေကြေးအကျပ်အတည်း ဖြစ်ပြီးနောက်တွင် နောင်တွင်ဖြစ်လာနိုင်သည့် ငွေကြေးကျဆင်းမှုကို ကြိုတင်ကာကွယ် ပြင်ဆင်ထားသည့်အနေဖြင့် စိတ်ချယုံကြည်ရသော ငွေပေါ်လွယ်သော ရွှေငွေလက်ဝတ်ရတနာ စသည်တို့တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ပြုလုပ်လာကြသည်။ အစိုးရ၏ ငွေတိုက်စာချုပ်များ ဝယ်ယူမှုအတိုင်းအဆ လျော့နည်းသွားခြင်းကြောင့် ဗဟိုဘဏ်များ၏ ပိုင်ဆိုင်မှုပမာဏမှာ သုံးပုံတစ်ပုံနီးပါး ကျဆင်းသွားသည်။ ထို့အပြင် သက်တမ်းရင့်လာပြီ ဖြစ်သော ကျန်စာချုပ်သုံးပုံနှစ်ပုံသည်လည်း သက်ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းစုများ၊ ငွေရှင်များ ငွေဖော်ရန် ကြိုးပမ်းသည်နှင့်အမျှ ပေါက်ကွဲနိုင်သည့် အရိပ်အယောင်ကို ပြသနေသည်။

ထိုအရိပ်အယောင်တို့ကို ဘဏ္ဍာရေးသုံးသပ်သူများက အာရုံစိုက် သတိပြုနေကြသည်။ ကိုဗစ်–၁၉ စတင်ပျံ့နှံ့လာပြီး ဈေးကွက်များလှုပ်လာချိန် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် မတ်လတွင် ဒေါ်လာအကျပ်အတည်း ကြုံခဲ့ရခြင်းမှာ အာရှမှ ငွေပင်ငွေရင်းမြှုပ်နှံရေး ငွေ ကြေးလုပ်ငန်းများကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ဗဟိုဘဏ်များ အစုအစည်း ကလပ်တစ်ခုဖြစ်သော Bank for International Settlement (BIS) က ဒီဇင်ဘာလက ကောက်ချက်ချခဲ့သည်။ ထိုသို့ တိုင်အောင် ငွေရေးကြေးရေး အချိတ်အဆက်နှင့် ၎င်းတို့နှင့် ဆက်စပ်နေသော အန္တရာယ်တို့ကို ပီပီပြင်ပြင် နားလည်မှု မရှိကြသေးချေ။

ဤဆယ်နိုင်ငံကို သုံးစုခွဲကြည့်နိုင်သည်။ အချမ်းသာဆုံး လက်တစ်ဆုပ်စာ ဟောင်ကောင်၊ ဂျပန်နှင့် စင်ကာပူနိုင်ငံသားတို့ လက်ထဲတွင် နိုင်ငံခြားငွေပမာဏ အတော်များများ ရှိသည်။ သို့သော် ၎င်းတို့၏ အခြားပိုင်ဆိုင်မှုပမာဏသည် ထိုနိုင်ငံခြား ငွေ ပမာဏထက် ငါးဆမှ ရှစ်ဆအထိ ကြီးမားသည်။ ၎င်းတို့၏ ကုမ္ပဏီများသည်လည်း ယခုအခါတွင် သက်တမ်းရင့်နေကြပြီး ဒေသန္တရစံများအရ တဖြည်းဖြည်း ကြီးထွားလာနေသည်။

တောင်ကိုရီးယားနှင့် ထိုင်ဝမ်တွင် ပို၍ကြီးမားသော အရွေ့ရှိခဲ့သည်။ ၂၀၀၅ ခုနှစ် တွင် ထိုင်ဝမ်၏ နိုင်ငံခြားငွေကြေးပိုင်ဆိုင်မှု ထက်ဝက်နီးပါးနှင့် ကိုရီးယား၏ သုံးပုံနှစ်ပုံသည် အရန်ငွေကြေးအသွင်အဖြစ် ရှိနေခဲ့သည်။ နှစ်နိုင်ငံလုံး၏ အရန်ငွေကြေး ပိုင်ဆိုင်မှုပမာဏ နှစ်ဆမကတက်ခဲ့ပြီး နိုင်ငံခြားရှယ်ယာများနှင့် အခြားပိုင်ဆိုင်မှု ပမာဏများလည်း ပို၍မြန်ဆန်သည့်နှုန်းဖြင့် တိုးမြင့်လာခဲ့သည်။ လက်ရှိကာလတွင် ကိုရီးယားနှင့် ထိုင်ဝမ်သည် နိုင်ငံခြားငွေကြေး ပိုင်ဆိုင်မှုပမာဏ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁ ဒသမ ၅ ထရီလီယံနှင့် အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၂ ဒသမ ၁ ထရီလီယံ အသီးသီးရှိနေကြပြီး ပမာဏ၏ သုံးပုံတစ်ပုံခန့်သာ အရန်ငွေသားအဖြစ် ရှိနေသေးသည်။

မလေးရှားနိုင်ငံတွင်လည်း အရန်ငွေကြေးအဖြစ် လက်ဝယ်ရှိသော ငွေကြေးပမာဏထက် အရန်ငွေကြေးမဟုတ်သော ပိုင်ဆိုင်မှုအရရှိသော ငွေကြေးပမာဏက နှစ်ဆပိုသာနေသည်။ ယင်းအနေအထားနှင့် ဆန့်ကျင်စွာပင် တရုတ်၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ ဖိလစ်ပိုင်နှင့် ထိုင်းတို့ပါဝင်သော

တတိယနိုင်ငံအစုတွင် ရန်ပုံငွေပမာဏ များစွာရှိနေသေးသည်။

နိုင်ငံခြားငွေကြေးလုပ်ငန်းများ ကြီးထွားလာမှုနှင့် သမားရိုးကျ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပြုလုပ်သူများသည် နိုင်ငံတကာ ငွေကြေးဈေးကွက်များတွင် ငွေကစားသူကြီးများ ဖြစ်လာခြင်းသည် ဒွန့်တွဲအသွင်ပြောင်း ဖြစ်စဉ်တစ်ရပ် ဖြစ်နေသည်။ ဂျပန်နိုင်ငံအခြေစိုက် စိုက်ပျိုးရေး သမဝါယမလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ဘဏ်တစ်ခုဖြစ်သည့် Norinchukin Bank သည် သာဓကကောင်း တစ်ခုပင်ဖြစ်သည်။ ယင်းသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၄ ဒသမ ၈ ထရီလီယံဖိုးရှိသော ထပ်ဆင့်အပေါင်စာချုပ်များ၊ ကြွေးမြီအာမခံရှယ်ယာများ ပိုင်ဆိုင်ထားသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ယင်း၏ဝယ်လိုအား မလျော့ခင်အထိ ယင်းသည် အမေရိကန်တွင် ထပ်ဆင့်အပေါင်စာချုပ် အများဆုံးဝယ်နေသော ဘဏ်အဖြစ် ထင်ရှားခဲ့သည်။

Cathay Life Insurance နှင့် Fubon Life Insurance ကဲ့သို့သော ထိုင်ဝမ်မှ အာမခံလုပ်ငန်းများ သည်လည်း နိုင်ငံတကာဈေးကွက် အတော်များများတွင် အတော်ဩဇာကြီးသော လုပ်ငန်းကြီးများ ဖြစ်လာ နေကြသည်။ လွန်ခဲ့သော ဆယ်နှစ်တာကာလအတွင်းတွင် ယင်းတို့၏ စုစုပေါင်း ပိုင်ဆိုင်မှုပမာဏ သုံးဆနီးပါး တိုးလာခဲ့သည်။ ယခုအခါတွင် ပင်လယ်ရပ်ခြားတွင် ပိုင်ဆိုင်သည့် ပမာဏက ပို၍များပြားနေသည်။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် အကုန်လောက်တွင်မူ ယင်းတို့ ပိုင်ဆိုင်မှု ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းနီးပါးသည် နိုင်ငံခြားတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံထားသည့် ပမာဏအဖြစ် တည်ရှိသည်။ ယင်းသည် ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်က ပမာဏထက် နှစ်ဆတက်လာခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ထိုသို့သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများ ခေတ်စားလှသောကြောင့် ဖောမိုဆာငွေတိုက်စာချုပ်များ၊ ကမ္ဘာ့ကုမ္ပဏီကြီးများ၊ အစိုးရများက ထိုင်ဝမ်တွင် ထုတ်ဝေထားသော နိုင်ငံခြားငွေကြေး ငွေတိုက်စာချုပ်များမှာ ဈေးကွက်ထဲ အလျှံအပယ် ရောက်ရှိနေကြသည်။ ထိုအာမခံစာချုပ်များက နိုင်ငံခြားကြွေးမြီထက် ပြည်တွင်းကြွေးမြီကို ရှင်းလင်းပေးသွင်းနိုင်အောင် နိုင်ငံခြားပိုင်ဆိုင်မှု လုံခြုံရေးကို ရှောင်ကွင်းထားသောကြောင့် ထိုသို့ ဈေးကွက်အားကောင်းခြင်း ဖြစ်သည်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ် အကုန်ရောက်ချိန်တွင် ဖောမိုဆာ ငွေတိုက်စာချုပ် တစ်ခုတည်း၏ တန်ကြေးမှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၉၅ ဘီလီယံ ရှိခဲ့သည်။ ထိုထက် ၆ နှစ် စောချိန်တွင် ယင်း၏တန်ကြေးမှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၈၄ ဘီလီယံသာ ရှိခဲ့သည်။ တောင်ကိုရီးယား၏ National Pension Service သည်လည်း ပင်လယ်ရပ်ခြားဈေးကွက်ကို ရည်မှန်းလျက် ကမ္ဘာတစ်လွှား ဖြန့်ကြက်ရေးစီမံကိန်းများ ကြေညာခဲ့သည်။ လွန်ခဲ့သောနှစ်က ပင်စင်ရန်ပုံငွေ၏ ၃၇ ရာခိုင်နှုန်းကို နိုင်ငံခြားလုပ်ငန်းများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခဲ့သည်။ ယင်းသည် ၂၀၁၃ ခုနှစ် ပမာဏထက် နှစ်ဆနီးပါး တက်လာခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ အဖွဲ့အစည်းသည် ထိုပမာဏကို ၂၀၂၄ ခုနှစ်တွင် ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းအရောက် တိုးမြှင့်ရန် ရည်ရွယ်ထားသည်။ ဤနေရာတွင် ကျင့်သုံးသည့် နည်းဗျူဟာမှာ ပင်လယ်ရပ်ခြားတွင် အကျိုးအမြတ်ပေါ်အောင် ကြိုးစားရုံသာမကသေး အိုးအိမ်၊ တိုက်၊ ကား၊ ပန်းချီကား စသည့် ပစ္စည်းမျိုးများအား ၂၀၄၀ ပြည့်နှစ် စောစောပိုင်းကာလတွင် ရန်ပုံငွေစာချုပ်များ သက်တမ်းစေ့၍ ခံစားခွင့်များ ထုတ်ပေးကာ အမြတ်အစွန်းလိုငွေမပြခင် ထပ်ဆင့်အပေါင်ခံခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

တိုင်းပြည်ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းကဏ္ဍတွင် အစိုးရပြဋ္ဌာန်းပင်စင်ငွေကြေးကို ကြီးကြပ်သော Malaysia's Employees Provident Fund (EPF) အဖွဲ့၏ ဆောင်ရွက်ချက်များသည်လည်း အာရှအဖွဲ့အစည်းနိုင်ငံများ၏ တိုင်းတစ်ပါးထိ ဖြန့်ကြက်နိုင်အားကို လှစ်ဟပြသနေသည်။

ယင်းသည် လွန်ခဲ့သောနှစ်တွင် Black Rock၊ Harbour Vest Partners နှင့် Partners Group နှင့် ပူးပေါင်း၍ ကမ္ဘာ့ပမာဏအများဆုံး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ရန်ပုံငွေကို မတည်လိုက်သည်။ ယင်းတို့ တစ်ဖွဲ့ချင်းသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာသန်း ၆၀၀ မှခွဲတမ်းပမာဏဖြစ်သော သုံးပုံတစ်ပုံဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရေး ဈေးကွက်များ ရှာပေလိမ့်မည်။

EPF ၏ နိုင်ငံခြားပိုင်ဆိုင်မှုများသည်လည်း ၂၀၁၇ ခုနှစ် အလယ်လောက်တွင် စုစုပေါင်းပမာဏ၏ ၂၉ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၂၀၂၁ ခုနှစ်လယ်လောက်တွင် ၃၇ ရာခိုင်နှုန်းအထိ တိုးတက်ခဲ့သည်။

ဤလုပ်ရှားမှု၏ အကျိုးရလဒ်ကား အချို့ ဈေးကွက်များတွင် ထိုအာရှငွေပင်ငွေရင်းအဖွဲ့ များက အဓိကငွေကစားသူများ ဖြစ်လာနေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ "ဩစတြေးလျားမှာ သူတို့ အင်အားအရမ်းကြီးမားတယ်" ဟု ဩစတြေးလျား ဓနသဟာယဘဏ်၏ ဥက္ကဋ္ဌ မာတင်ဝက်တန်က ဆိုသည်။ ဩစတြေးလျားသည် ဂျပန် အသက် အာမခံကုမ္ပဏီများ ပစ်မှတ်ထားရာ တတိယ အကြီးဆုံး ဒေသဖြစ်ပြီး ယင်းတို့ပိုင်ဆိုင်သော ရှယ်ယာ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်း မှ ၁၅ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သည် ဩစတြေးလျားမှ ဖြစ်သည်ဟု သူကဆိုသည်။

" လုပ်ရှားမှု၏ အကျိုးရလဒ်ကား အချို့ဈေးကွက်များတွင် ထိုအာရှငွေပင်ငွေရင်း အဖွဲ့များက အဓိက ငွေကစားသူများ ဖြစ်လာနေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ "ဩစတြေးလျားမှာ သူတို့ အင်အားအရမ်း ကြီးမားတယ်" ဟု ဩစတြေးလျား ဓနသဟာယဘဏ်၏ ဥက္ကဋ္ဌ မာတင်ဝက်တန်က ဆိုသည် "

မြောက်အာရှရှိ ဩစတြေးလျားပိုင် လုပ်ငန်းများကို ဝယ်ယူမှုအားကောင်းလှသောကြောင့် နိုင်ငံခြားငွေ လဲလှယ်နှုန်းများပင် အပြောင်းအလဲဖြစ်ကြသည်ဟု မစ္စတာဝက်တန်က ထောက်ပြသည်။

အချို့ငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းများသည်ရှယ်ယာရှင်များအား အမြတ်အစွန်း အာမခံထားသောကြောင့် အတိုးနှုန်းကအောက်ခြေထိရောက်လာသောအခါယင်းတို့အနေနှင့် အခြေအနေကို အကျိုးအမြတ် ဖော်နိုင်ရန်အတွက် အဆင့်လျော့ကာ အလယ်အလတ် အပေါင်ဈေးကွက်တွင် ငွေကစားရန် ပြုလုပ်လာကြရသည်။ အာမခံလုပ်ငန်းများသည် လုပ်ငန်းတည်စ ဈေးကွက်ကြွေးမြီနှင့် အတိုးနှုန်းမြင့်သော အာရှငွေတိုက်စာချုပ်များတွင် ပို၍ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပြုလာနေသည်။

ပုဂ္ဂလိက၊ ငွေဖော်မလွယ်သော စတော့၊ ငွေချေးစာချုပ် သို့မဟုတ် အခြားပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းများ သည်လည်း ပို၍ခေတ်စားလာနေသည်။ အာရှငွေ ရှင်များသည် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းများကို ငွေချေးသည့် အလုပ်၊ အိုးအိမ်များအပေါင်ခံသည့် အလုပ်တို့ကို ယခင်ကတည်းက စိတ်ဝင်စားကြသည်ဟု ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရေး အကြံပေးလုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ် သော bfinance ကုမ္ပဏီမှ အာနစ်ရှ်ဘူတာနီကဆိုသည်။ ယခု "အခြေခံအဆောက်အအုံနှင့် ပုဂ္ဂလိကချေးငွေကဏ္ဍမှာ အတော်လှုပ်လှုပ်ရှားရှား ဖြစ်နေတာတွေ့ရတယ်" ဟု သူက ဆက်လက်ပြောကြားခဲ့သည်။

ဤသည်တို့ကို ငွေဖော်လွယ်သော စာချုပ်စာတမ်းများ၊ ငွေတိုက်လက်မှတ်များလောက် စိတ်ချရခြင်းမရှိ၊ အန္တရာယ်များသည့် ကိစ္စများဟု BIS နှင့် IMF အဖွဲ့များက မြင်ကြသည်။ နယ်ခြားဖြတ်ကျော် ငွေကြေးစီးဆင်းမှုသည် မတည်ငြိမ်မှုများ၊ ငွေကြေးကစားမှုများ ဖြစ်ပွားနိုင်သည်။ ကမ္ဘာ့ဒေသတစ်ခုမှ အခြားတစ်ခုသို့ ဖိအားပြောင်းလဲ သက်ရောက်စေနိုင်သလို ဝယ်သူရော၊ ၎င်းတို့ပါဝင်သည့် ဈေးကွက်များကိုပါ အန္တရာယ်ဖြစ်စေနိုင်သည်။ ငွေကြေးလုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်း အများအပြားသည် ယင်းတို့၏ရှယ်ယာရှင်များကို ပြည်တွင်းငွေကြေးဖြင့် ပေးချေရသည့်တိုင်အောင် ယင်းတို့၏ နိုင်ငံခြားငွေကြေး အသုံးအစွဲအားလုံးကို အာမခံထားသည့်အဖွဲ့များ နည်းပါးနေဟန်ရှိသည်။

ပုဂ္ဂလိက ပိုင်ဆိုင်မှုများကို စိတ်ချရသော ဈေးနှုန်းများဖြင့် အလျင်အမြန်ရောင်းချရန် ပို၍ခက်ခဲလာသည်။ ငွေရှင်များက နုတ်ထွက်ရန်လိုအပ်ပါက ငွေဖော်ရခက်သော အနေအထားများ ရှိသည်။ ရှယ်ယာပမာဏ တိတိကျကျ သိရခက်နေသလို ငွေပေါ်မှုအတိုင်းအဆ၊ အန္တရာယ် အတိုင်းအဆဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ သိရခက်နေသေးသောကြောင့် အခြေအနေတစ်ရပ်လုံးကို ခြုံငုံတွက်ဆရန် ခက်ခဲသည်။

သို့သော် အရှေ့အာရှစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏လမ်းကြောင်းကို တရုတ်နိုင်ငံ လိုက်ပါဆောင်ရွက်လာလျှင် ဖြစ်ပျက်နေသမျှကို သိရှိနားလည်ရန် ပို၍အရေးကြီးလာပေမည်။ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၃ ထရီလီယံရှိသော ယင်း၏ အရန်ငွေကြေးပမာဏနှင့် ယင်း၏ ကျန်ငွေကြေးပိုင်ဆိုင်မှု ပမာဏသည် ဆင်နှင့်ဆိတ်လို ကွာခြားသည်။ ယင်း၏ နိုင်ငံခြားပိုင်ဆိုင်မှုများ ရွှေ့ပြောင်းဖွဲ့စည်းမှုသည် ဖြစ်ချင်ရာဖြစ်ဟု လွှတ်ထား၍ရမည့် ကိစ္စမဟုတ်သလို တရုတ်ပြည်၏ ငွေကြေးအရင်းအနှီး ထိန်းချုပ်မှုများကို ဖြေလျှော့ပေးရန် လိုအပ်မည်။ သို့သော် ပို၍ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလေး ပြုလုပ်ရုံမျှဖြင့်ပင် ရောမငွေကြေးစီးဆင်းမှုများ ဖြစ်ပွားစေနိုင်သည်။

"တရုတ်အာမခံလုပ်ငန်းတွေက ပင်လယ်ရပ်ခြားမှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံဖို့ သိပ်စိတ်ဝင်စားကြတယ်"ဟု JPMorgan Asset Management ကုမ္ပဏီမှ ရစ်ခ်ဝေက ဆိုသည်။ "သူတို့က ထူးထူးခြားခြား ရှယ်ယာတွေ ဝယ်ချင်တယ်။ အကျိုးအမြတ်တိုးပွားအောင် လုပ်ချင်တယ်။ ရေတိုရေရှည် ပိုင်ဆိုင်မှုတွေကို ငွေကစားချင်တယ်" ဟု သူက ဆက်ဆိုသည်။ ဆယ်စုနှစ်တစ်နှစ်ကျော်မျှ အာရှပုဂ္ဂလိက ငွေကြေးရန်ပုံငွေကုမ္ပဏီများသည် နိုင်ငံခြားတွင် လုပ်ငန်းများ အင်တိုက်အားတိုက်ဝယ်ပြီး လုပ်ငန်းတည်ပြီးနောက်တွင် နောက်ထပ်ဝယ်လိုအားများ ဖြစ်ထွန်းလာမှု အားကောင်းနေပေသည်ဟု ဆိုရပေမည်။

နဒီ

[Ref: The $28trn global reach of Asian finance, The Economist]

ဂလိုဘယ်အင်ဖလေးရှင်းဝေဒနာ ပြန်ထလာသလား

စောနိုင် (အသုံးချဘောဂဗေဒ)

“ နိုင်ငံတကာငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့၏
World Economic Outlook အစီရင်ခံစာအရ
၂၀၂၁ ခုနှစ် တစ်နှစ်လုံး၌ ချမ်းသာကြွယ်ဝသည့်နိုင်ငံ
၃၄ နိုင်ငံ အနက် ၁၅ နိုင်ငံ၏ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုသည်
၅ ရာခိုင်နှုန်းအထက်တွင်ရှိနေခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။
ယခုကဲ့သို့ ရုတ်တရက် မြင့်တက်လာပြီး
တစ်ကမ္ဘာလုံးတွင် ပျံ့နှံ့ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော
အင်ဖလေးရှင်းအခြေအနေမျိုးကို
လွန်ခဲ့သော နှစ်၂၀ကျော် ကာလအတွင်း
ကြုံတွေ့ဖူးခြင်းမရှိခဲ့ပေ ”

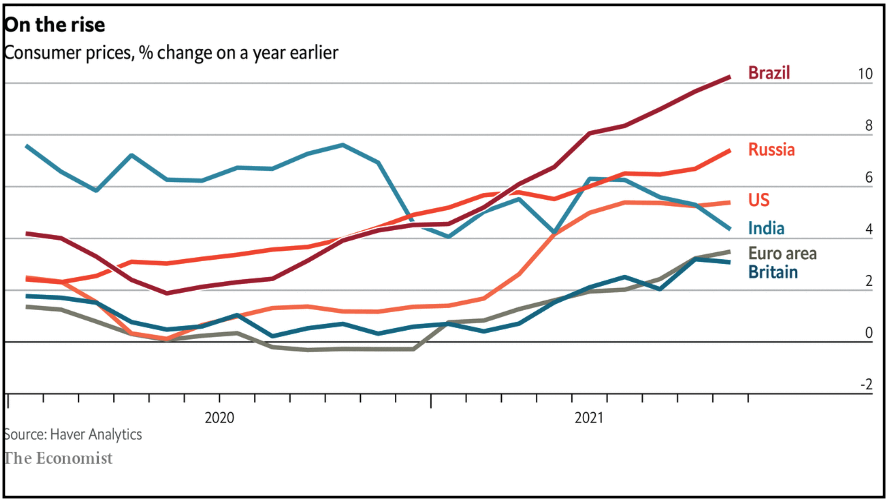

ယနေ့ ၂၁ရာစုအချိန်ကာလ။

ကမ္ဘာကြီးကို မှီခိုရသည့်လူဦးရေက များလာသည်။ ကမ္ဘာကြီး၏ပုံသဏ္ဌာန်မှာ ယခင်က ထက် ပိုမိုကြီးထွားလာခြင်းမရှိ။ ပိုင်ဆိုင်ထားသည့် သဘာဝသယံဇာတအရင်းအမြစ်တို့တွင် ပြန်လည်ဖြည့်စွမ်း နိုင်စွမ်းမရှိသော အရင်းအမြစ်တို့မှာ တစ်စပြီးတစ်စ လျော့ပါးကုန်ခန်းနေခဲ့ပြီ။ လူသားတစ် ယောက် ကဲ့သို့ သဘောထား၍ပြောရလျှင် အသွေးအသားတို့လျော့ပါး၊ စွမ်းအားတို့ ယခင်ကလောက် အားမကောင်းနိုင်တော့။ လူသားတို့အသက်ရှင် ရပ်တည်နေထိုင်ရေးအ တွက် ကမ္ဘာကြီးက ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်သည့် သဘာဝသယံဇာတတို့မှာ ယခင်ကထက်ပို၍ နည်းပါးလာခဲ့ပြီဖြစ်သည်။

တစ်နည်းဆိုရလျှင် တိုးတက်များပြားလာသော ကမ္ဘာ့လူဦးရေ၏ အသောမသတ်များ ပြားလာနိုင်သည့် လိုအပ်ချက်(need)၊ လိုအင်ဆန္ဒ (want)တို့ အတွက် ကမ္ဘာကြီးတွင်ခက်ခဲမှုများ ရှိလာခဲ့ပြီ။ လူတို့၏ လိုအင်ဆန္ဒကအကန့်အသတ်မရှိ၊ ဖြည့်ဆည်းပံ့ပိုးပေးနိုင်သည့် သဘာဝ သယံဇာတအရင်းအမြစ်တို့က အကန့်အသတ်။ ထို့ကြောင့် ရှားပါးခြင်း (scarcity)သည် ယခင်ကထက် ပိုမိုကြီးကျယ်လာခဲ့ပြီး ကမ္ဘာကြီး၏အဓိကကျသောပြဿနာတစ်ရပ်ဖြစ် လာနေသည်။

ဘောဂဗေဒဘာသာရပ်ရှုထောင့်မှပြောရလျှင် ကမ္ဘာကြီးက ရောင်းချနိုင်သည့် စွမ်းအားက နည်းပါးလျက် လူသားတို့ဝယ်ယူလိုသည့် စွမ်းအားကများပြားနေသောအခါ ဘောဂ ဗေဒပညာရှင်တို့ ထောက်ပြသည့်အင်ဖလေးရှင်း (inflation)ပြဿနာ ဖြစ်ပေါ်လာတော့သည်။

လူဖြစ်လာလျှင် ဝေဒနာရှိသကဲ့သို့ ကမ္ဘာကြီး ပေါ်တွင် လူသားတို့ စတင်ဖြစ်ပေါ်လာက တည်း အင်ဖလေးရှင်းသည် ရှိနေပြီးဖြစ်သည်။ အင်ဖလေးရှင်းသည် ကမ္ဘာကြီး၏မွေးရာပါ ဝေဒနာဟုပင်ဆိုရတော့မည်။ ၂၁ရာစုကမ္ဘာအတွက် အင်ဖလေးရှင်းသည် ထူးခြားသော ပြဿနာမဟုတ်တော့။ ကြုံတွေ့လာရဖန်များသဖြင့် ခံစားမှုကျင့်သားရသွားကြသည့် သဘော ဖြစ်လိမ့်မည်။ သို့သော် ကမ္ဘာ့ခေါင်းဆောင်ကြီးများ၊ စီးပွားရေးပညာရှင်ကြီးများပင်

ထိတ်ထိတ်ပြာပြာဖြစ်လျက် အဖြေရှာရခက်ခဲမည့် အခြေအနေရှိသော အင်ဖလေးရှင်းများကို သောက ဖိစီးစွာပိုမိုကြုံတွေ့လာရနိုင်သည်။ ဂလိုဘယ် အပြင်းစား အင်ဖလေးရှင်း သို့မဟုတ် ဂလိုဘယ်ဟဲဗီး အင်ဖလေးရှင်းဟုခေါ်ရမည့် အခြေအနေများ ဖြစ်နေလိမ့်မည်။

၂၀၂၀ပြည့်နှစ် ကိုဗစ်ကပ်ရောဂါကစခဲ့သည့် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးသောကကို ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများ ဝေဒနာများ ခံစားနေရခဲ့သည့် နှစ်နှစ်ခန့်ရှိခဲ့ပြီ။ ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလနောက်ဆုံးပတ်တွင် ရုရှား–ယူကရိန်း ပဋိပက္ခကို ထပ်မံကြုံတွေ့လာရပြန်သည်။ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးနယ်ပယ်တွင် အင်ဖလေးရှင်းအသံများ ပို၍ကျယ်လောင်သွား တော့သည်။

လှိုင်းလုံးကြီးများသဖွယ်ထကြွဖြစ်ပေါ်လာနေသော အင်ဖလေးရှင်းသည် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအားလုံး၏ စီးပွားရေးဥစ္စာခနေများကို "တဝုန်းဝုန်း"နှင့် ရိုက်ခတ်လှိုက်စားနေသည်။ ချမ်းသာကြွယ်ဝသည့် နိုင်ငံများသာမက ထွန်းသစ် ဈေးကွက်များ၊ ဖွံ့ဖြိုးဆဲစီးပွားရေးအဆောက်အအုံများပါ အခက်အခဲများ တွေ့လာကြ၏။ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်း ပေးရမည့် အဖွဲ့အစည်းအဖြစ် ဗဟိုဘဏ်များကို မျက်စိထဲမြင်လာ တတ်ကြ၏။ လက်တွေ့၌လည်း ဗဟိုဘဏ်များပေါ်တွင် ဖြေရှင်းစရာ ပုံကျလာနေသည်။

ယခုလည်းအင်ဖလေးရှင်းသည်အလျင်အမြန်၊ သိသိသာသာမြင့်မားလျက် ပြန်လည်ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးအင်အားကြီး နိုင်ငံများ၏ ဗဟိုဘဏ်များက ထင်ထားခဲ့သည့်ထက် ပို၍ဆိုးရွားကာ အချိန်ကာလကြာမြင့် သည့်အခြေအနေဖြစ်ပေါ်နေသည်။ အမေရိကန်နိုင်ငံသတင်းများတွင် ခေါင်းကြီးပိုင်းသတင်းများအဖြစ်လွှမ်းမိုးနေခဲ့ပြီး၊ အခြားသော ဖွံ့ဖြိုးပြီး ချမ်းသာကြွယ်ဝသည့် နိုင်ငံများ၏အစိုးရ မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာဆွေးနွေးမှုများ၌ဗဟိုချက်မဖြစ်လာခဲ့သည်။

နိုင်ငံတကာငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့၏ World Economic Outlook အစီရင်ခံစာအရ ၂၀၂၁ ခုနှစ် တစ်နှစ်လုံး၌ ချမ်းသာကြွယ်ဝသည့် နိုင်ငံ ၃၄ နိုင်ငံ အနက် ၁၅ နိုင်ငံ၏ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုသည် ၅ရာခိုင်နှုန်း

" လှိုင်းလုံးကြီးများသဖွယ် ထကြွဖြစ်ပေါ်လာနေသော အင်ဖလေးရှင်းသည် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအားလုံး၏ စီးပွားရေးဥစ္စာခနေများကို "တဝုန်းဝုန်း"နှင့် ရိုက်ခတ် လှိုက်စားနေသည်။ ချမ်းသာကြွယ်ဝသည့် နိုင်ငံများသာမက ထွန်းသစ် ဈေးကွက်များ၊ ဖွံ့ဖြိုးဆဲစီးပွားရေး အဆောက်အအုံများပါ အခက်အခဲများ တွေ့လာကြ၏ "

" နှစ်စဉ်
အင်ဖလေးရှင်းနှုန်းမှာလည်း
၅ရာခိုင်နှုန်းအထက်တွင်ရှိသည်။
ထိုနိုင်ငံများ၏ ၇၁ ရာခိုင်နှုန်း
အခြေအနေသည်
၂၀၂၀ပြည့်နှစ်ပိုင်းကုန်က
ရှိနေခဲ့သည့်အခြေအနေထက်
ကြီးမားသည့်ဒဏ်ကို
နှစ်ဆမျှ ခံနေရသည် "

အထက်တွင်ရှိနေခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ ယခုကဲ့ သို့ ရုတ်တရက် မြင့်တက်လာပြီး တစ်ကမ္ဘာလုံးတွင် ပျံ့နှံ့ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော အင်ဖလေးရှင်းအခြေအနေမျိုး ကို လွန်ခဲ့သော နှစ်၂၀ကျော် ကာလအတွင်း ကြုံ တွေ့ဖူးခြင်းမရှိခဲ့ပေ။လက်ရှိဖြစ်ပွားနေသော အင်ဖ လေးရှင်းကို နိုင်ငံကြီးများ (Advanced Econo- mies-AEs) သာမက ထွန်းသစ်စ ဈေးကွက် စီးပွား ရေးအဆောက်အအုံများ၊ အားနည်းသည့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲ စီးပွားရေး အဆောက်အအုံများ (Emerging Mar- kets and Developing Economies- EMDEs) ပါ ထိခိုက်ခံစားနေခဲ့ကြရပြီဖြစ်သည်။

ထွန်းသစ်စဈေးကွက်နိုင်ငံများနှင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံ ၁၀၉ နိုင်ငံအနက် ၇၈ နိုင်ငံသည် အင်ဖလေးရှင်း လှိုင်းလုံးကြီးများ ရိုက်ပုတ်ခြင်း ခံနေခဲ့ကြပြီ။ နှစ် စဉ်အင်ဖလေးရှင်းနှုန်းမှာလည်း ၅ ရာခိုင်နှုန်းအ ထက်တွင်ရှိသည်။ထိုနိုင်ငံများ၏ ၇၁ ရာခိုင်နှုန်း အခြေအနေသည် ၂၀၂၀ပြည့်နှစ်ပိုင်းကုန်က ရှိနေခဲ့ သည့်အခြေအနေထက်ကြီးမားသည့်ဒဏ်ကို နှစ်ဆမျှ ခံနေရသည်။ အင်ဖလေးရှင်းသည် ကမ္ဘာလုံး ဆိုင်ရာ ပြဿနာဖြစ်လာနေပြီလော သို့မဟုတ် ထိုအခြေအနေ ဖြစ်လုနီးပါးလော။ အာရှဒေသကိုကြည့်သောအခါ အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ ခံနိုင်နေဆဲဟု သုံးသပ်ကြ သည်။

အင်ဖလေးရှင်းဖြစ်စေသည့်အကြောင်း အရင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများနှင့် ထွန်း သစ်စ ဈေးကွက်နိုင်ငံများ၊ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ နှိုင်းယှဉ် ကြည့်ပါက အင်ဖလေးရှင်းကို အဓိက တွန်းအားဖြစ် စေနိုင်သည့် အကြောင်းတရားများမှာ ထပ်တူကျ ခြင်း မရှိပေ။ အမေရိကန်နိုင်ငံတွင် ကျယ်ကျယ် ပြန့် ပြန့်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော အခြေအနေမျိုးသည် ထွန်းသစ်စ ဈေးကွက်နိုင်ငံများနှင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် ကြုံတွေ့ နိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ ထိုနိုင်ငံများသည်ကိုဗစ်ကပ်ရောဂါ ကို အကန့်အသတ်ရှိသော ဘဏ္ဍာရေးနှင့် ငွေကြေးနှိုး ဆွမှု အစီအစဉ်များဖြင့်သာ တုံ့ပြန်နိုင်သော၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ် စီးပွားရေး နာလန်ပြန်ထမှုတွင်

နိုင်ငံကြီးများ၏နောင်တွက် ကျန်ရစ်ခဲ့သော နိုင်ငံများ ဖြစ်နေသည်ကို သတိထားမိနိုင်သည်။

ထို့အပြင် ကိုဗစ်ကပ်ရောဂါအကျပ်အတည်းများမှ စီးပွားရေးနာလန်ထလာသည့်ပုံစံများသည်လည်း နိုင်ငံများအကြား၌ သိသိသာသာ ကွဲပြားမှုများရှိသည်။ ကပ်ရောဂါမတိုင်ခင် ၂၀၁၉ ခုနှစ်ကရှိခဲ့သည့် နိုင်ငံသားတစ်ဦးချင်းဝင်ငွေ အဆင့်ပြန်လည်ရောက်ရှိရေး သတ်မှတ်ချက်များနှင့်အတူ ပြန်လည်အခြေအနေကောင်းလာသည့် နိုင်ငံများတွင် ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံ ၄၁ ရာခိုင်နှုန်းခန့်၊ အလယ်အလတ်အဆင့်ဝင်ငွေရှိ နိုင်ငံများ၏၂၈ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ဝင်ငွေနိမ့်နိုင်ငံများ၏ ၂၃ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သာပါဝင်သည်။

နိုင်ငံများကြားကွာဟမှုအခြေအနေများသည်ကျွမ်းကျင်သူ သုတေသီများခန့်မှန်းထားသည်ထက် ပို၍ကြီးမားနေသည်။ အားလုံးသိထားပြီးဖြစ်သည့်အတိုင်း ကိုဗစ်ကပ်ရောဂါမတိုင်ခင်ကာလ ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံကြီးအများစု စီးပွားရေးအခြေအနေ မြင့်မားနေချိန်တွင် ထွန်းသစ်စ ဈေးကွက်နိုင်ငံများနှင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံများသည်နိုင်ငံသားတစ်ဦးချင်းဝင်ငွေပမာဏကျဆင်းမှုကိုကြုံတွေ့ရပြီးဖြစ်နေသည်။ ထိုနိုင်ငံများသည် လွန်ခဲ့သော (၂) နှစ်အတွင်း ၎င်းတို့၏ ကုန် ထွက်အလားအလာ လျော့ချခန့်မှန်းထားခဲ့ကြပြီး စီးပွားရေးနှီးဆွမှုအစီအမံများ ကြောင့် ဖြစ်လာမည့် စီးပွားရေး မီးပြင်းတိုက်မှုများက ၎င်းတို့ကြုံတွေ့နေရသည့် အင်ဖလေးရှင်းကို ဖိအားဖြစ်လာဖြစ်လာလိမ့်မည်ဟုလည်း ထင်မှတ်မထားခဲ့ကြပေ။

လက်ရှိအခြေအနေတွင် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများအားလုံးကြုံတွေ့နေရသည်မှာ ကမ္ဘာ့ဝယ်လိုအား မြင့်တက်လာခြင်းနှင့် ကုန်စည်ဈေးနှုန်းများ မြင့်တက်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ်ဇန်နဝါရီလ ရေနံဈေးနှုန်းများသည် ၂၀၂၀ ဒီဇင်ဘာလကရှိခဲ့သည်ထက် ၇၇ ရာခိုင်နှုန်းမြင့်တက်လာခဲ့သည်။

နောက်ထပ်ကြုံတွေ့နေရသည့် အဓိက အကြောင်းအရင်းတစ်ခုမှာဂလိုဘယ် ရောင်းလိုအား ကွင်းဆက်အခက်အခဲ အကျပ်အတည်းဖြစ်သည်။ ထိုအခြေအနေသည်လည်း လွန်ခဲ့သော (၂)နှစ်တာ ကာလကတည်းက ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများ၏စီးပွားရေးကို ဆိုးဆိုးရွားရွားသက်ရောက်လျက်ရှိနေခဲ့ခြင်းဖြစ် သည်။ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးစရိတ်များ တစ်ဟုန်ထိုးမြင့်တက်သွားခဲ့ကြသည်ကိုကြုံခဲ့ကြရသည်။ လက်ရှိရင်ဆိုင်နေရသည့် ကိုဗစ်ကပ်ရောဂါ ပျံ့နှံ့မှုမှစခဲ့သော ရောင်းလိုအားရှော့ခ်သည် ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်များက ရေနံကိုအခြေခံဖြစ်ပေါ်လာသော ရောင်းလိုအားရှော့ခ် နှင့်မတူပေ။ ကိုဗစ်ကပ်ရောဂါ အကြောင်းရင်းခံသည့် ရောင်းလိုအားရှော့ခ်များသည် ပို၍ကွဲပြားခြားနားမှုရှိ၊ ပို၍သိသာ ၊ မြင်သာအခြေအနေရှိသော်လည်း မသေချာမှုပိုမိုများပြားသည်ဟု မကြာခင်ကထွက်ပေါ်လာသည့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ Global Economic Prospects တွင်အလေးပေး ဖော်ပြထားသည်ကိုတွေ့ရသည်။

ထွန်းသစ်စဈေးကွက်နိုင်ငံများနှင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် ငွေကြေးတန်ဖိုးကျဆင်းခြင်းသည် အဆိုပါနိုင်ငံများ၏ သွင်းကုန်များအပေါ်ဖိအားထပ်မံအားဖြည့် သကဲ့သို့ဖြစ်နေသည်။ ထို့ပြင် အဆိုပါနိုင်ငံများ၌ အင်ဖလေးရှင်းဖြစ်နိုင်ခြေမှန်းဆမှုများသည် ဖွံ့ဖြိုးပြီး နိုင်ငံကြီးများထက် သေချာမှုပိုမိုနည်းပါးသည်။ ဖြစ်ပေါ်နေသောအခြေအနေသည်လည်း ငွေကြေးလှုပ်ရှားမှုများနှင့် ပိုမိုယဉ်ပါးလျက် အလိုက်သင့်ရှိနေတတ်သောကြောင့် ငွေကြေးလဲလှယ်နှုန်းများမှ ဈေးနှုန်းအခြေအနေများသို့ ပြောင်းလဲမှုသည်လည်း ပိုမိုမြန်ဆန်၊ ပို၍သိသိသာသာဖြစ်နေတတ်ပေသည်။

နောက်ထပ်အရေးကြီးသည့်အချက်မှာ အစားအသောက် ဈေးနှုန်းများ ဖောင်းပွမှုဖြစ်သည်။ ထွန်းသစ်စဈေးကွက်နိုင်ငံများနှင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံ ၇၉ ရာခိုင်နှုန်း (၁၀၉ နိုင်ငံရှိသည့်အနက် ၈၆ နိုင်ငံ) တွင် ၂၀၂၁ ခုနှစ် ၁၂လတာအတွင်း အစားအသောက်ဈေးနှုန်းများ ၅ ရာခိုင်နှုန်းကျော် မြင့် တက်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရသည်။ ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံကြီးများတွင် စားသောက်ကုန်ဈေးနှုန်းများ ၅ ရာခိုင်နှုန်းကျော်အထိ မြင့်တက်သည့်ဒဏ်ကို အတွေ့အကြုံရှိသူမှာ ၂၇ ရာခိုင်နှုန်းသာရှိသည်။ စားနပ်ရိက္ခာဈေးနှုန်းများ မြင့်တက်မှုကို ခံနိုင်စွမ်းမရှိကြပေ။

ပိုဆိုးသည်မှာ အစားအသောက်ဈေးနှုန်းဖောင်းပွမှုသည် ယေဘုယျအားဖြင့် ဝင်ငွေနည်းပါးသောနိုင်ငံများကို ပို၍ပြင်းထန်စွာထိခိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ခက်ခဲ၍ ပြင်းထန်စွာ ရင်ဆိုင် နေရသဖြင့် ထိုအခြေအနေမျိုးသည် နှုန်းလျှော့ခွန် (regressive tax) ကို ရင်ဆိုင်ရသည့်နှင့် တူနေသည်။ ထွန်းသစ်စဈေးကွက်နိုင်ငံများနှင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ၌ အိမ်ထောင်စု စားနပ်ရိက္ခာ အသုံးပြုမှုကိုကြည့်ပါက အသုံးစရိတ်၏ရာခိုင်နှုန်းအများစုသည် စားနပ်ရိက္ခာ စာရင်းတွင် တွေ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် အဆိုပါ နိုင်ငံများ၌ အင်ဖလေးရှင်း ဆက်လက်ဖြစ်နိုင်ဖွယ်ရှိသည်ကို သက်သေပြ သကဲ့သို့ရှိနေသည်။ ယနေ့မြင့်တက်လာနေသာ စွမ်းအင်၊ ရေနံဈေးနှုန်းများသည် မနက်ဖြန်စားနပ်ရိက္ခာများ ဈေးနှုန်း ပိုမိုမြင့်တက်လာမည်ဆိုသည်ကို တိုက်ရိုက်ဖော်ညွှန်းနေသကဲ့သို့ ရှိနေသည်။

ထွန်းသစ်စဈေးကွက်နိုင်ငံ၊ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအများစုတွင် ၁၉၇၀ခုနှစ်များကကဲ့သို့ ပုံသေငွေလဲနှုန်းများ (fixed exchange rates) အသုံးမပြုတော့ပေ။ သို့သော် အမှန်တကယ် လွတ်လပ်သော ငွေကြေးပေါ်လစီဆိုင်ရာနယ်ပယ်မှာ အကန့်အသတ်များဖြင့်ရှိနေဆဲဖြစ် သည်။ အတိတ်ကာလများက နိုင်ငံများကြား၌ အင်ဖလေးရှင်းပြဿနာရှိခဲ့၊ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ခဲ့ရဖူးသည်။ စဉ်းစားဖို့လိုလာသည်။ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာဘဏ္ဍာရေးဗဟိုချက်မနေရာများမှ ပျံ့နှံ့ကူးစက်ဖြစ်ပေါ်လာတတ်သည့် အင်ဖလေးရှင်း၏ ဘေးအန္တရာယ်သည် အတိတ်ကာလများကတည်း ယခုအချိန်အထိ အစဉ်အလာအဖြစ်ရှိနေရမည့် အမွေအနှစ်အဖြစ်လက်ခံရမည့် အရာလော။

ယနေ့ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရသော အင်ဖလေးရှင်း၏ အထင်ရှားဆုံး အင်္ဂါရပ်မှာ ကမ္ဘာ့နေရာအနှံ့၌ဖြစ်ပေါ်နေခြင်း သရုပ်သကန်ဖြစ်သည်။ ထို့သို့ ရောင်းလိုအားသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးကွင်းဆက်များ ပြတ်တောက်ပြိုကွဲ အကျပ်အတည်းများကိုဖြေရှင်းရန် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ မူဝါဒရွေးချယ်မှု အားနည်းသွားသောအချိန်တွင် အင်ဖလေးရှင်းပြဿနာသည် ကျယ်ပြန့်ကြီးထွားသွားသည် ။ နောက်ဆုံးဗဟိုဘဏ်များလက်ထဲသို့ ထိုးထည့်ပေးခဲ့ခြင်းခံလိုက်ရသည်။

အမေရိကန်နိုင်ငံသည် ယခု၂၀၂၂ ခုနှစ်၌ အခြေအနေပေါ်မူတည်၍သင့်လျော်သည့် ငွေကြေး ဆိုင်ရာ တင်းကျပ်မှုကိုလုပ်ဆောင်ရန် အသင့်အနေ အထားရှိနေသည်။ သို့သော် ဈေးနှုန်းများကြီးထွားမြင့်မားနေမှုကိုထိန်းချုပ်နိုင်သည့်လုံလောက်သည့်အခြေအနေမရှိဟုဆိုသည်၊ ယခုကြုံတွေ့နေရသည့် ဂလိုဘယ် အင်ဖလေးရှင်းအခြေအနေသည် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံကြီးများ၏ ကိုင်တွယ်မှုအပေါ်များစွာ မူတည်နေသည်။ ၁၉၇၀ခုနှစ် များက အင်ဖလေးရှင်းအခြေအနေ ကြာမြင့်နေခဲ့မှု သည် အမေရိကန်ဗဟိုဘဏ်၏ ကိုင်တွယ်မှုအားနည်းလွန်း ခြင်းနှင့် အချိန်အားဖြင့် နောက်ကျလွန်းအားကြီးသောကြောင့်ဖြစ်သည်ကိုလည်း ပြန်လည်အမှတ်ရ သတိပြုသင့်သည်။

ဂလိုဘယ်အင်ဖလေးရှင်းပြဿနာကိုဖြေရှင်းရာတွင် အဓိကကျသည့် ဗဟိုဘဏ်ကြီးများ၏ အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ ခိုင်မာသောမူဝါဒ တုံ့ပြန်မှု သည် ထွန်းသစ်စဈေးကွက်နိုင်ငံများနှင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ အတွက်တော့ကာလတို၌သတင်းကောင်းဟုမဆိုနိုင်ပေ။ အများစုသည်ပိုမိုမြင့်မားသောရန်ပုံငွေကုန်ကျစရိတ်များ ကြုံလာရမည်။ အချို့နိုင်ငံများအတွက် ကြွေးမြီအကျပ်အတည်း သိသိသာသာဖြစ်လာနိုင်သည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ လုပ်ဆောင်မှုနှောင့်နှေးကြန့်ကြာမှု၏ကာလရှည် ကုန်ကျစရိတ်မှာ ပို၍ကြီးမားသည်ကို အတိတ်အတွေ့အကြုံများက သင်ခန်းစာများပေးခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။

၁၉၇၀ပြည့်နှစ်များအတွင်းကရင်ဆိုင်ခဲ့ရသော အင်ဖလေးရှင်းကို အမေရိကန်နှင့် အခြားသော ဖွံ့ဖြိုး ပြီးနိုင်ငံကြီးများက အလျင်အမြန်ဖြေရှင်းခြင်း မရှိခဲ့သောကြောင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ၏ ကြွေးမြီ အကျပ်အတည်းများနှင့်အတူ အမေရိကန်နိုင်ငံသည်လည်း ဒုတိယကမ္ဘာစစ် အလွန်ကာလ၌ ဒုတိယမြောက် အနက်ရှိုင်းဆုံးစီးပွားရေးဆုတ်ယုတ်မှုဆီသို့ ဦးတည်သွားခဲ့ရဖူးသည်။

အင်ဖလေးရှင်းသည် ကမ္ဘာပေါ်ရှိနိုင်ငံများ အားလုံးအတွက်လည်းကောင်း၊ တစ်နိုင်ငံချင်းအတွက်လည်းကောင်း ထူးဆန်းသောပြဿနာမဟုတ်တော့ဟု ယူဆသည်။ ယခုကဲ့သို့ တစ်ကမ္ဘာလုံး နေရာအနှံ့ ဖြစ်ပွားနေသည့် ဂလိုဘယ်အခြေအနေမျိုးကိုတော့ သတိပြုရန်လိုသည်။ ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်များက အားလုံးကြုံခဲ့ရသည် အင်ဖလေးရှင်းနှင့် ယခု ၂၁ ရာစု၏ ဒုတိယဆယ်စုနှစ်အစတွင်အားလုံး ရင်ဆိုင်နေရသည့် အင်ဖလေးရှင်းသည် သက်ရောက်မှုကြီးမားသည့် ကမ္ဘာနှင့်ချီ၍ ဖြစ်သော ဂလိုဘယ်အင်ဖလေးရှင်းဟု အမည်တပ်ရသည့် အခြေအနေချင်းတူနေသည့်တိုင် အကြောင်းတရားများကထပ်တူမကျပေ။ သက်ရောက်မှုများလည်း တူညီမည်မဟုတ်။ ဖြေရှင်းရမည့် အခြေအနေများသည်လည်း ကွဲပြားနေကြလိမ့်မည်။

“အင်ဖလေးရှင်းသည် ကမ္ဘာပေါ်ရှိနိုင်ငံများ အားလုံးအတွက် လည်းကောင်း၊ တစ်နိုင်ငံချင်း အတွက်လည်းကောင်း ထူးဆန်းသော ပြဿနာမဟုတ်တော့ဟု ယူဆသည်။ ယခုကဲ့သို့ တစ်ကမ္ဘာလုံး နေရာအနှံ့ ဖြစ်ပွားနေသည့် ဂလိုဘယ် အခြေအနေမျိုးကိုတော့ သတိပြုရန်လိုသည်”

ကမ္ဘာကြီး၏မွေးရာပါ ဝေဒနာအင်ဖလေးရှင်းသည် ကမ္ဘာကြီး သက်တမ်းပို၍ ကြာမြင့်လေလေ၊ ပို၍ပြင်းထန်လာလေလေဟု ကောက်ချက်ချရမည်သာ။ ပြီးခဲ့သည့် ၂၀ ရာစု ကာလထက် တစ်ကမ္ဘာလုံး စီးပွားရေး၊ကုန်သွယ်ရေး၊ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အဆက်အစပ် အဆပေါင်းများစွာများပြားလာသော ဂလိုဘယ်လိုက်ဖေးရှင်းကမ္ဘာကြီးထဲတွင် အနာဂတ် ကာလများ၌ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သော အင်ဖလေးရှင်းသည် လှည်းနေလှေအောင်း မြင်းဇောင်းမကျန် ဆင်းရဲချမ်းသာမရွေး ကမ္ဘာလူသားတို့ အားလုံးကိုခံစားရစေမည့် ဂလိုဘယ် အင်ဖလေးရှင်းသာ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

အချိန်မီချုပ် အစုတ်သက်သာဟူသောစကားရှိသည်။ ကမ္ဘာ့အရေးအရာပေါင်းများစွာ ထဲ၌ အခြားသောကိစ္စများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးကို ပိုမိုဒဏ်ပိစေနိုင်သည့် ဂလိုဘယ် အင်ဖလေးရှင်းသည် ကမ္ဘာ့လူသားများအတွက် သေရေးရှင်ရေးတမျှ အရေးကြီးသည်ကို သိမြင်ရန်လိုသည်။ အင်အားကြီးနိုင်ငံများ၊ အင်အားကောင်း ဗဟိုဘဏ်ကြီးများ က ကုထုံးနည်း လမ်းအမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် အချိန်မီ၊ အလျင်အမြန် ကုသပေးရန်လိုသည်။ ဤသို့ မလုပ်နိုင်ခဲ့ပါလျှင် ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံကြီးများနှင့် ချို့တဲ့နွမ်းပါးသော နိုင်ငံများကြားမညီမျှမှု၊ ကွာဟမှုအခြေအနေ များသည်လည်းကောင်း၊ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး အနာဂတ်သည်လည်းကောင်း ကြိုတင်မှန်းဆ ထားသည်ထက် ဆိုးရွားသွားပေလိမ့်မည်။ စာတွေ့သိခဲ့ရသည့် လွန်ခဲ့သော နှစ်၉၀ကျော်က ဖြစ်ခဲ့သော ၁၉၂၉-၁၉၃၀ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးပျက်ကပ်ထက် ဆိုးရွားသည့်အခြေအနေများကို ကိုယ်တွေ့သိမြင်ခံစားကြရပေလိမ့်မည်။ ။

စောနိုင်(အသုံးချဘောဂဗေဒ)

Ref: https://blogs.worldbank.org

နေတိုးတံခါးပိတ်ချိန်ကျပြီ

ဟိန်းလတ်

“ အနောက်ဥရောပကို ကာကွယ်ရန်အလို့ငှာ
နေတိုးကို ၁၉၄၉ တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့ရာ
မူလပထမတွင် အောင်မြင်မှုများရခဲ့၏။ ဆိုဗီယက်ယူနီယံ၏ တိုးချဲ့လာမှုကို
ဟန့်တားနိုင်ခဲ့၏။ ငြိမ်းချမ်းရေးကို ထိန်းနိုင်ခဲ့သည်။
အနောက်ဥရောပ၏ စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေး
စုစည်းပေါင်းစုမှုကို လုပ်ဆောင်ပေးနိုင်ခဲ့၏။
စစ်အေးတိုက်ပွဲအပြီးတွင် အမေရိကနှင့် ဥရောပအလယ်ပိုင်း၊
ဥရောပအရှေ့တောင်ပိုင်း နိုင်ငံအများစုနှင့်
အမေရိကတို့သည် မဟာမိတ် ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့ကြ၏ ”

နေတိုးမဟာမိတ်အဖွဲ့သည် ၂၁ ရာစု ဥရောပတွင် တာမစားတော့ချေ။ ဤစကားကို ရုရှားသမ္မတ ပူတင်ကပြော၍ မဟုတ်ပါချေ။ ပူတင်က ယူကရိန်းနယ်စပ်တွင် အင်အားအလုံးအရင်းနှင့် တပ်ချထားကာ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော စစ်ကိုပြင်ပြီး ခြိမ်းခြောက်နေ၍လည်း မဟုတ်ပါချေ။ နေတိုးသည် အရှေ့ဥရောပ၏ ပထဝီနိုင်ငံရေးထဲသို့ အလွန်နက်ရှိုင်းစွာ တိုးဝင်လာသည့် အမှားက ကြီးလှ၍ဖြစ်၏။ ဤသို့လုပ်ဆောင်ရာတွင် အားနည်းချက်၊ ချို့ယွင်းချက်တွေ များစွာပေါ်လာ၏။

အနောက်ဥရောပကို ကာကွယ်ရန်အလို့ငှာ နေတိုးကို ၁၉၄၉ ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့ရာ မူလ ပထမတွင် အောင်မြင်မှုများရခဲ့၏။ ဆိုဗီယက်ယူနီယံ၏ တိုးချဲ့လာမှုကို ဟန့်တားနိုင်ခဲ့၏။ ငြိမ်းချမ်းရေးကို ထိန်းနိုင်ခဲ့သည်။ အနောက်ဥရောပ၏ စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေး စုစည်းပေါင်းစုမှုကို လုပ်ဆောင်ပေးနိုင်ခဲ့၏။ စစ်အေးတိုက်ပွဲအပြီးတွင် အမေရိကနှင့် ဥရောပအလယ်ပိုင်း၊ ဥရောပအရှေ့တောင်ပိုင်း နိုင်ငံအများစုနှင့် အမေရိကတို့သည် မဟာမိတ် ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့ကြ၏။ ဤသို့ဖြင့် နေတိုးသည် နောက်ထပ် နိုင်ငံတစ်ဒါဇင်ကျော်လောက်အတွက်ပါ တံခါးဖွင့်ပေးနိုင်ခဲ့၏။ ယနေ့တော့ ထိုအချိန်က စည်းရုံးမှုများက ပြေလျော့သွားပေပြီ။ မြောက်အမေရိက၊ အနောက်ဥရောပ၊ ဘောလ်တစ်နိုင်ငံများ၊ တူရကီတို့ အပါအဝင် နိုင်ငံ ၃၀ ကျော်၏ စည်းရုံးမှုနှောင်ကြိုးက ပြေလျော့သွားချေပြီ။ ဆားဗီးယား၊ အာဖဂန်နစ္စတန်၊ လစ်ဗျားတို့အပေါ် စစ်ရေးအရပါဝင်မှုများလည်း အင်အားလျော့လာ၏။

နေတိုးမဟာမိတ်အဖွဲ့သည် အဓိက အလုပ်သုံးခုကို လုပ်၏။ ပထမဆုံးနှင့် အရေးအကြီးဆုံးမှာ ကာကွယ်ရေးဖြစ်၏။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတောအတွင်းတွင် ဆိုဗီယက်ယူနီယံ

သည် အနောက်ဘက်သို့ လျင်မြန်စွာ ရွေ့လျားလာကာ လွတ်လပ်သော နိုင်ငံငယ်အချို့ကို ဝါးမျိုကာ အဓိက ဥရောပအာဏာကို ရယူရန် ကြိုးပမ်းခဲ့၏။ ဤတွင် နေတိုးက အနောက်ဥရောပ၏ စိုးရိမ်ဖွယ်ရာ လုံခြုံရေးကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရန် လုပ်ဆောင်ရတော့၏။ ထို့ကြောင့် ပြင်သစ်၊ ဂျာမနီနှင့်ဗြိတိန်တို့ကို မဟာမိတ်အင်အားစုအဖြစ် စည်းရုံးပေါင်းစည်းခဲ့ရ၏။

၁၉၄၉ မှ ၁၉၈၉ အထိ နေတိုးသည် ထိုအဓိကတာဝန်ကို ကျေပွန်စွာ ထမ်းဆောင်ခဲ့၏။ ဆိုဗီယက်ကလည်း ဝါဆောစာချုပ်ကို ချုပ်ဆိုကာ ဥရောပတွင် အမေရိကန်သြဇာ မသက်ရောက်နိုင် စေရေးကို ကာကွယ်ခဲ့၏။ အရှေ့ဘာလင်၊ပရာဟာနှင့် ဘူဒါပက်စ်တို့တွင် ဆိုဗီယက်တပ်များ ချထားခဲ့၏။ အနောက်ဥရောပတွင်မူ နေတိုးသည် ငြိမ်းချမ်းရေးကိုသိသိသာသာကြီး ထိန်းသိမ်းနိုင်ခဲ့၏။ ဗီယက်နမ်စစ်၊ ဝါးတားဂိတ်အရေးအခင်း၊ ၁၉၇၀ ခုနှစ်မှာ စွမ်းအင်အကြပ်အတည်း စသည့် အခက်အခဲများ မည်မျှရှိခဲ့စေ အမေရိကန်သည် ဥရောပမှ လုံးဝ မဆုတ်ခွာခဲ့။ ဤသို့ဖြင့် ဥရောပလုံခြုံရေးသည် ၁၉၈၉ တွင် ၁၉၄၉ ခုနှစ်ကထက် ပိုမိုအာမခံချက်ရှိခဲ့၏။ တစ်နည်းအားဖြင့် ပြောရလျှင် နေတိုးမဟာမိတ်အဖွဲ့သည် ၎င်း၏လုပ်ရပ်ကို စွမ်းစွမ်းတမံ ဆောင်ရွက်ပြနိုင်ခဲ့သည်ဟု ဆိုရမည်။

သို့သော် သမ္မတဘီလ်ကလင်တန်နှင့် သမ္မတဂျော့ဒဗလျူဘွတ်ရှ်တို့ လက်ထက်တွင် နေတိုးပေါ်လစီကို အသစ် ပြန်လည်ရေးဆွဲခဲ့ကြ၏။ နေတိုးသည် ဥရောပငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လုံခြုံရေးအတွက် အာမခံနိုင်မည့် အကောင်းဆုံးလက်နက်ဟု သဘောထားခဲ့ကြ၏။

နေတိုးသည် အရှေ့ဥရောပ မတည်ငြိမ်ရေး၏ တရားခံမဟုတ်။
သို့သော် ဒေသတွင်း မတည်ငြိမ်မှုတွင်လည်း ၎င်းကို ခွဲခြားထား၍မရ

အလယ်ရာစုခေတ် အနောက်ဥရောပအတွက် စစ်အေးကာလနှောင်းပိုင်း အရှေ့ဥရောပပုံစံကို အနည်းငယ် သုံးသပ်ရန်လို၏။ မူလ နေတိုးပုံစံသည် ပထဝီကြောင့်၊ နိုင်ငံရေးကြောင့် နယ်နိမိတ်အကန့်အသတ်ဖြစ်၏။ နေတိုးပြင်ပတွင် သြစတြီးယားနှင့် ဖင်လန်တို့သည် up to grabs မဖြစ်။ သူတို့က ယခင်က ကြားနေနိုင်ငံများ ဖြစ်ကြ၏။သို့သော် သူတို့သည် အနောက်ဘက်လုံခြုံရေးအတွက် အရေးကြီး၏။ ထို့ထက်ပိုပြောရလျှင် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်၏ အနိဋ္ဌာရုံများကြောင့် အနောက်ဥရောပတွင် မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်သည် ကျဆင်းနေချိန်ဖြစ်၏။ ၁၉၄၅ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် ၎င်းတို့၏ နယ်နိမိတ်များသည် ထင်ထင်ရှားရှား ပြဿနာမရှိခဲ့။ အနောက်ဥရောပ၏ နယ်နိမိတ်များနှင့်ပတ်သက်၍ ဆိုဗီယက်ယူနီယံရော၊ တရုတ်ရော မည်သည့်ပြင်ပအင်အားစုကမှ ပြောင်းလဲရန် ဆန္ဒမရှိကြ။

အရှေ့ဥရောပတွင် နေတိုး၏ ချဲ့ထွင်ပုံစံက တစ်မျိုးဖြစ်၏။ ကာလင်နင်ဂရက်ဒေသသည် ရုရှား၏ ကျွန်းငယ်လေးတစ်ခုပင် ဖြစ်၏။ ပြင်သစ်–ဂျာမန် ပြန်လည်ပေါင်းစည်းမှုသည် နေတိုးနှင့်အတူ တိုးချဲ့လာ၏။ နေတိုး၏ တိုးချဲ့လာမှုသည် ရုရှားအတွက် ပိတ်ဆို့မှု အဆီးအတားဟု လုပ်ဆောင်လာ၏။ ဂျာမန်အဓိပတိ ဟယ်လ်မတ်ခိုးလ်နှင့် အခြားသော အရှေ့ဥရောပနိုင်ငံခေါင်းဆောင်များကလည်း ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်များသည် anondou ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် နေတိုးကို တိုးချဲ့ခြင်းသည် ရုရှားကို အားလျော့စေပြီး မူလမဟာမိတ်များသည် ဆိုဗီယက်ယူနီယံကို ဆန့်ကျင်ကြလိမ့်မည်ဟု ထင်မှတ်ကြ၏။

ရုရှားသည် ထိုအချိန်တွင် ဒီမိုကရေစီလမ်းကြောင်းပေါ် ရောက်နေ၏။ ရုရှား ဒီမိုကရေစီက နေတိုးနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် အလားအလာရှိနေ၏။ တကယ်တမ်းတွင် ရုရှားက ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံ ဖြစ်မလား။ သို့သော် ရုရှားကို စည်းရုံး၍ရနိုင်မည်ဟုကား တွက်ဆကြ၏။ ၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်နိုင်ငံခြားရေးဌာန၏ ပေါ်လစီစီမံကိန်းဌာနက ''နေတိုးအနေဖြင့်အဘယ်ကြောင့် ရုရှားကိုပူးပေါင်းရန် ဖိတ်ခေါ်သင့်သနည်း" ဟူသော စာတမ်းကို ထုတ်ပြန်၏။ အနောက်နိုင်ငံ၏ ပုံစံသည် ရုရှားတို့ကို ဆွဲဆောင်နိုင်စွမ်းရှိမည်ဟု သူတို့က တွက်ကိန်းချပုံပေါ် ၏။ ဤသို့ဖြင့် အာမေးနီးယား၊ အဇာဘိုင်ဂျန်၊ ဘီလာရုမ်၊ ဂျော်ဂျီယာ၊ မော်လ်ဒိုဗာနှင့် ယူကရိန်း နိုင်ငံအသီးသီးတို့သည်လည်း နေတိုးပုံစံကို သဘောကျ သက်ဝင်လာကြပြီး သူတို့ စည်း ရုံးရေးအောက် ရောက်လာကြမည်ဟု ထင်ထားကြ၏။ ဤသို့ဖြင့် နေတိုးနှင့် အနောက်နိုင်ငံ ရေးပုံစံတို့သည် လက်တွဲလျှောက်လှမ်းသွားကြမည်ဟု သုံးသပ်ကြ၏။

နေတိုး၏ လက်ရှိအခြေအနေအရ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံသစ်များ ထပ်မံစည်းရုံးရေးထက် နဂိုအင်အားစု ပွဲမပါသွားရေးကိုသာ ပိုအာရုံစိုက်ရမည့် အခြေအနေဖြစ်နေ၏။ အမေရိကန်အနေဖြင့် အရှေ့ဥရောပတွင် ရုရှားနှင့် ဆက်ဆံရန် သေနင်္ဗျူဟာသစ်ရေးဆွဲရန် လိုနေပြီ။ မဟာမိတ်အဖွဲ့အနေဖြင့် မိမိအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများကို အကာအကွယ်ပေးရန် စီမံချက်များ ချမှတ်ရမည်။ ဒေသတွင်း အရှုပ်အထွေးများအပေါ် ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျကျ ရှုမြင်သုံးသပ်ရမည်။ ပူတင်၏ ရုရှားပြန်လည်ပြင်ဆင်ရေးအပေါ်လည်း မျက်ခြေမပြတ် စောင့်ကြည့်ရန် လို၏။ အမေရိကန်သည် ၎င်း၏ဥရောပမဟာမိတ်များ၊ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများနှင့်အတူ ရုရှားနှင့် မဟာဗျူဟာမြောက် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းရန်လို၏။ ဤအစီအစဉ်တွင် နေတိုးက ဝင်ပါရန် မလို။ ပူတင်၏ နောက်ထပ်လာမည့် ခေါင်းဆောင်ကိုဖြစ်စေနေတိုးသည်ဥရောပလုံခြုံရေးအတွက်လုံးဝဥဿုံမဟုတ်သည့်အကြောင်း ကြားကောင်းကြားရမည်။ ဝါရှင်တန်အနေနှင့်လည်း သတိကြီးစွာဖြင့် လှုပ်ရှား ကိုင်တွယ်ရန် လိုအပ်၏။ အမေရိကန်–ရုရှား–ဥရောပသံတမန်ဆက်ဆံရေး၊ မူလအခြေအနေရောက်ရန် အားလုံး ဝိုင်းဝန်းကြိုးပမ်းသင့်သည်။ ဤသို့ ပုံမှန် သံတမန်ဆက်ဆံရေး အခြေအနေရောက်ရန် ကြိုးပမ်းမှုမှာ ခက်ခဲကောင်းခက်ခဲမည်။ သို့သော် ကြိုးပမ်းလုပ်ဆောင်သင့်သည့် လုပ်ရပ်ဖြစ်၏။

ဝါရှင်တန်အစိုးရအနေဖြင့် နေတိုးကိုသာ အားကိုးနေမည့်အစား ရုရှားနှင့် ပဋိပက္ခတွင် စီးပွားရေးပုံစံဘက်မှ ချဉ်းကပ်ရမည်။ အမေရိကန်သည် ဥရောပသမဂ္ဂနှင့်အတူ စီးပွားရေး ပိတ်ဆို့အရေးယူသည်။ ၎င်းသည် နေတိုး၏ ပင်လယ်နယ်နိမိတ်ထဲတွင် ကျရောက်နေ၏။ ၎င်းသည် အက်စတိုးနီးယားမှ အောက်ဘက် ပင်လယ်နက်သို့တစ်လျှောက်တွင် ပါဝင်နေ၏။ ၂၁ ရာစု နေတိုး၏ပြဿနာမှာ ရုရှား၏ အနောက်ဘက်နယ်နိမိတ်သည် မည်သည့်နေရာတွင် ဆုံးပြီး ဥရောပ၏ အရှေ့ဘက်နယ်နိမိတ်က မည်သည့်နေရာတွင် စသည်ကို မသိခြင်းပင်ဖြစ်၏။ ဤပြဿနာကလည်း ယခုမှမဟုတ်။ ၁၇ ရာစု နှစ်လောက်ကပင်စပြီး မရေမတွက်နိုင်သော စစ်ပွဲတွေ ဖြစ်ခဲ့၏။ အချို့ကလည်း ရုရှားနယ်ချဲ့စနစ်၏အောက်တွင် ရောက်ခဲ့ကာ အချို့က အနောက်နိုင်ငံများ၏ ကျူးကျော်မှုအောက် ရောက်ခဲ့ကြ၏။ နေတိုးက အရှေ့ဥရောပကို အပိုင်းများစွာ လိုင်းဆွဲခွဲခြားသတ်မှတ်ခဲ့ရ၏။ အကယ်၍ ဥရောပနိုင်ငံအားလုံး (ရုရှားမှအပ)

သည် နေတိုးအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများဖြစ်ခဲ့လျှင် မဟာမိတ်တို့သည် မော်စကိုကို ထိထိရောက်ရောက် ကာကွယ်ရန် စိတ်ချရပြီ။

၂၀၀၈ ခုနှစ်က နေတိုး၏ကြေညာချက်အရ ယူကရိန်းနှင့် ဂျော်ဂျီယာသည် တစ်နေ့နေ့ တစ်ချိန်ချိန်တွင် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများဖြစ်မည်ဟုဆို၏။ ယူကရိန်းအစိုးရက နေတိုးအဖွဲ့ဝင်မည့် အခါတွင်ကား ပြဿနာပေါင်းစုံ ကြုံရသည်။ ရုရှားနှင့် ယူကရိန်းစစ်ဖြစ်လျှင် ပိုလန် သို့မဟုတ် လစ်ဆူယားနီးယားတို့လည်း ပြဿနာထဲ ဝင်ပါနိုင်စရာအကြောင်းရှိ၏။ ဥရောပတွင် အမေရိကန်၏ ဦးဆောင်မှုက ရေရှည်တွင် မလွယ်ကူတော့။ ရုရှားကလည်း သူ့ဘာသာသူ နိုင်ငံတကာ ဩဇာထူထောင်ချင်နေ၏။ ရုရှားနိုင်ငံတွင် နေတိုးကို သဘောမကျကြသူများ၏။ နေတိုးက ရုရှားကို မစည်းရုံးနိုင်မည့်အပြင် နေတိုးက ရုရှား၏ ရန်လိုမှုကို ခံနေရ၏။

ကာကွယ်ရေးသို့ ပြန်သွား

ယခုအခါ နေတိုးအခြေအနေမှာ ချဲ့ထွင်စည်းရုံးရေးထက် နဂိုမူလတာဝန်ဖြစ်သော ကာကွယ်ရေးဖက်ကိုသာ ပို၍အာရုံစိုက်ရမည့် ပုံစံဖြစ်နေ၏။ ကန့်သတ်မှုများ၊ နည်းပညာပိတ်ဆို့မှုများလုပ်ကာ ရုရှားကို ဥရောပနှင့် အမေရိကန်ဈေးကွက်မှ အထီးကျန်ဖြစ်အောင် လုပ်ရမည်။ ယူကရိန်းနှင့် အခြားဒေသများအပေါ် ရုရှား၏ လုပ်ဆောင်မှုများကို ဤပုံစံတို့ဖြင့် ဖိအားပေးရမည်။ ရုရှားစီးပွားရေး အားနည်းအောင် လုပ်ဆောင်ဖို့ နည်းမျိုးစုံဖြင့် ဖိအားပေးရမည်။

ရုရှားက နေတိုးအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများကို မတိုက်ခိုက်မချင်း အမေရိကန်အနေဖြင့် ရုရှားနှင့် စစ်ရေးထိပ်တိုက်မဆုံမိအောင် ကြိုးစားရမည်။ နေတိုးအနေဖြင့် ၁၉၉၁ ခုနှစ်မှစ၍ အာဖဂန်နစ္စတန်နှင့် လစ်ဗျားတို့တွင် စစ်ရေး ဝင်ရောက်ပတ်သက်မှုများတွင် ရှုံးနိမ့်ခဲ့သော သင်ခန်းစာများရှိ၏။ ဤသို့သော မစွန့်စားသင့်ဘဲ စွန့်စားခဲ့မှုများကို သင်ခန်းစာယူကာ ရှေ့ဆက်၍ ထိုးစစ်များ မလုပ်ဘဲ ခံစစ်ဖြင့်သာ မိမိကိုယ်မိမိ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သွားရန်သာ ဖြစ်၏။ ရှေ့ဆက်၍ နေတိုးချဲ့ထွင်ခြင်း မလုပ်တော့ဘဲ ကာကွယ်ရေးကိုသာ အလေးပေး ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်၏။

နေတိုး (NATO)

မြောက်အတ္တလန်တိတ်စာချုပ်အဖွဲ့အစည်း (North Atlantic Treaty Organization) ကို အတိုကောက်အားဖြင့် NATO ဟု ခေါ်ကြ၏။ ၎င်းသည် ဥရောပ ၂၇ နိုင်ငံ၊ မြောက်အမေရိက ၂ နိုင်ငံ၊ ယူရေးရှင်း ၁ နိုင်ငံ ပါဝင်သော စစ်ရေးဆိုင်ရာ မဟာမိတ်အဖွဲ့ ဖြစ်၏။ ဤအဖွဲ့ သည် ၁၉၄၉ ခုနှစ် ဧပြီလ ၄ ရက်နေ့က ချုပ်ဆိုလက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သော "မြောက်အတ္တလန်တိတ်စာချုပ်"ကို အကောင်အထည်ဖော်သော အဖွဲ့အစည်းဖြစ်၏။ နေတိုးအဖွဲ့၏ ရုံးချုပ်မှာ ဘယ်လ်ဂျီယမ်နိုင်ငံ ဘရပ်ဆဲလ်မြို့တွင် ဖြစ်၏။ နေတိုးအဖွဲ့၏ အဦးဆုံးနှင့် အရေးအကြီးဆုံး ရည်မှန်းချက်မှာ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်နောက်ပိုင်း ဥရောပသို့ ဆိုဗီယက် ချဲ့ထွင်ခြိမ်းခြောက်မှုကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန် ဖြစ်၏။

နေတိုး၏ ကနဦးအစကိုပြောရလျှင် ၁၉၄၇ ခုနှစ်က ဗြိတိန်နှင့် ပြင်သစ်တို့က

“ယခုအခါ နေတိုးအဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံပေါင်း (၃၀) ရှိလာကာ ဘော့စနီးယား၊ ယာဇီဂိုဗီးနား၊ ဂျော်ဂျီယာနှင့် ယူကရိန်းနိုင်ငံတို့က မကြာမီ နေတိုးအဖွဲ့ဝင် ဖြစ်လာစရာ အကြောင်းရှိ၏”

“ဒန်းကတ်စာချုပ်” လက်မှတ်ထိုးကာ မဟာမိတ်ဖွဲ့စည်းပြီး စစ်အပြီး ဂျာမန်တို့ကို တန်ပြန်တိုက်ခိုက်ရန်ဖြစ်၏။ မူလဖွဲ့စည်းသော နိုင်ငံရေးနှင့် စစ်ရေးမဟာမိတ်နိုင်ငံ ၁၂ နိုင်ငံတို့မှာ အမေရိကန်၊ ဗြိတိန်၊ ဘယ်ဂျီယံ၊ ကနေဒါ၊ ဒိန်းမတ်၊ ပြင်သစ်၊ အိုက်စလန်၊ အီတလီ၊ လူဇင်းဘာဂ်၊ နယ်သာလန်၊ နော်ဝေးနှင့် ပေါ်တူဂီတို့ဖြစ်၏။ ၁၉၅၂ ခုနှစ်မှ ၁၉၈၂ ခုနှစ်အတွင်း ဂရိ၊ တူရကီ၊ ဂျာမနီ၊ စပိန် လေးနိုင်ငံအဖွဲ့ဝင် ထပ်တိုးလာ၏။ ၁၉၉၉ ခုနှစ်တွင် ပိုလန်၊ ချက်သမ္မတနိုင်ငံ၊ ဟန်ဂေရီ ထပ်တိုးလာ၏။ ၂၀၀၄ ခုနှစ်မှ ၂၀၀၉ ခုနှစ်အတွင် ဘူဂေးရီးယား၊ အက်စတိုးနီးယား၊ လက်ဗီးယား၊ လစ်သူရေးနီးယား၊ ရိုမေးနီးယား၊ စလိုဗက်ကီးယား၊ စလိုဗီးနီးယား၊ အယ်ဘေးနီးယားနှင့် ခရိုအေးရှားနိုင်ငံတို့ ထပ်တိုးဝင်ရောက်လာ၏။ ၂၀၁၇ ခုနှစ် မှ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်အတွင်း မွန်တီနီဂရိုနှင့် မက်ဆီဒိုးရီးယား မြောက်ပိုင်းတို့ပါ ထပ်ပါလာရာ ယခုအခါ နိုင်ငံပေါင်း (၃၀) ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထား၏။

ရည်ရွယ်ချက်မှာ စုပေါင်းလုံခြုံရေး မဟာမိတ်အဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းပြီး အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်ခုခုကို ပြင်ပနိုင်ငံက ခြိမ်းခြောက်လာပါက စစ်ရေး၊ နိုင်ငံရေးတို့ဖြင့် ကာကွယ်ပေးရန် ဖြစ်၏။

နေတိုးကို ဆန့်ကျင်သော အားဖြင့် ဆိုဗီယက်ယူနီယံက အရှေ့ဥရောပ ကွန်မြူနစ်နိုင်ငံ ၇ နိုင်ငံကို ၁၉၅၅ ခုနှစ်တွင်စည်းရုံးကာ ဝါဆောစာချုပ် ချုပ်ဆိုခဲ့၏။ သို့သော် ဘာလင်တံတိုင်း ပြိုလဲကာ ၁၉၉၁ ခုနှစ်တွင် ဆိုဗီယက်ယူနီယံ ပြိုကွဲသွားသောအခါ စစ်အေးခေတ်နှောင်းပိုင်း ဥရောပလုံခြုံရေး ပုံစံတစ်ခုပြောင်းသွား၏။

ဆိုဗီယက်၏အချုပ်အနှောင်မှလွတ်မြောက်လာသောအခါ ယခင် ဝါဆောစာချုပ် ပါ နိုင်ငံအချို့မှာ နေတိုးအဖွဲ့ဝင်များ ဖြစ်လာကြ၏။

ယခုအခါ နေတိုးအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံပေါင်း (၃၀) ရှိလာကာ ဘော့စနီးယား၊ ယာဇီဂိုဗီးနား၊ ဂျော်ဂျီယာနှင့် ယူကရိန်းနိုင်ငံတို့က မကြာမီ နေတိုး

အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လာစရာအကြောင်း ရှိ၏။

ရုရှားနှင့် ယူကရိန်းတို့သည် နှစ်နိုင်ငံ နယ်နိမိတ်ခြင်း ထိစပ်နေရာ ယူကရိန်းက နေတိုးအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံဖြစ်မည်ကို ရုရှားက အလွန်စိုးရိမ်၏။ အမေရိကန်နှင့် အနောက် မဟာမိတ်တို့အနေဖြင့် ယူကရိန်းကို နေတိုး စစ်စာချုပ်အဖွဲ့တွင်းသို့ ထည့်သွင်း ခြင်းမပြု ရန် ရုရှားက တောင်းဆိုခဲ့၏။ အမေရိကန်နှင့် မဟာမိတ်များကလည်း ယူကရိန်းနိုင်ငံအနေဖြင့် နေတိုးအဖွဲ့သို့ ဝင်ခြင်းသည် လွတ်လပ်သောယူကရိန်းနိုင်ငံ၏ သဘောထားသာဖြစ်သည်ဟုဆိုကြ၏။ ရုရှားသမ္မတပူတင်က ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု ပြိုကွဲသွားရခြင်းသည် ရာစုနှစ်အတွင်း အဆိုးရွားဆုံး ပထဝီနိုင်ငံရေး ကပ်ဘေးကြီးပင်ဖြစ်သည်ဟုဆိုခဲ့၏။ ရုရှားပိုင်နက်နယ်မြေများ ပြင်ပသို့ ရောက်သွားခြင်းသည် သူတို့အတွက် တကယ်ပင် ရင်ထုမနာဖြစ်ရပ်ဖြစ်၏။

ယူကရိန်းတွင် ရုရှားကို လိုလားသော သမ္မတပြုတ်ကျကာ ဒီမိုကရေစီအစိုးရက “လိမ္မော်ရောင်တော်လှန်ရေး” (၂၀၀၅ ခုနှစ်) တွင် တက်လာ၏။ ဤသည်ကို ရုရှားအာဏာပိုင်များက သူတို့အပေါ် သစ္စာဖောက်သည်ဟု သဘောထားကြ၏။ တစ်ချိန်က ယူကရိန်းကို “ရုရှားအငယ်စား”ဟုပင် တင်စားခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြသည်။ ယူကရိန်းတွင် ရုရှားမျိုးနွယ်ခွဲထွက်ရေးသမားများ ရှိကြ၏။ ၎င်းတို့က ယူကရိန်းအရှေ့ပိုင်းတွင် “ဒွန်းတက်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ” ဟု ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ထူထောင်ခဲ့ကြ၏။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင်ပင် ရုရှားတို့က ယူကရိန်းပင်လယ်နက်ဒေသ၊ ခရိုင်းမီးယားကျွန်းဆွယ်ကို သိမ်းပိုက်လိုက်ကြ၏။

ယူကရိန်းသည် ရုရှားနှင့် နယ်နိမိတ်ခြင်း ထိစပ်နေသဖြင့် ယူကရိန်းက နေတိုးစစ်မဟာမိတ်ဖြစ်သွားမည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဥရောပသမဂ္ဂအဖွဲ့ထဲ ပါဝင်သွားမည်ကိုလည်းကောင်း ပူတင်က မလိုလား။

ယူကရိန်းနှင့် ဆိုဗီယက်ယူနီယံသည် တစ်ချိန်က ပြည်ထောင်စုတစ်ခုထဲတွင် ရှိခဲ့ကြ သည့် မိခင်ရုရှားအောက်၌ စည်းလုံးခဲ့ကြသော သွေးချင်းညီအစ်ကိုတော်များဖြစ်ကြ၏။ ယူကရိန်းသည် ဆိုဗီယက်ယူနီယံအတွင်း ရှိနေစဉ်ကပင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခဲ့သောနိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်ခဲ့၏။ ခွဲထွက်ပြီးကာလတွင်လည်း စစ်ရေး၊ စီးပွားရေး အတော်တောင့်တင်းသောနိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်၏။ ၁၉၉၀ တွင် စီအိုင်အေ၏ ထိုးနှောင့်ယှက် သွေးခွဲမှုကြောင့် ဆိုဗီယက်ယူနီယံသည် အစိတ်စိတ်အမွှာမွှာ ပြိုကွဲခဲ့ရ၏။ သို့သော် ယူကရိန်းသည် အမေရိကန်နှင့် နေတိုးအုပ်စုက မည်သို့ပင် မက်လုံးများပေး စည်းရုံးသွေးဆောင်ခဲ့သည်ကိုပင် မလိုက်နာပဲ ကြံ့ကြံ့ခံပြီး ရုရှားနှင့်အတူ ငြိမ်းချမ်းစွာ နှစ်ကိုယ့်တစ်စိတ် နေထိုင်ခဲ့သည်မှာ ၂၀၁၄ ခုနှစ်အထိဖြစ်သည်။ သို့သော် နောက်ပိုင်းတွင် ရုရှားလိုလားသော အစိုးရကို အမေရိကန်နှင့် ဗြိတိန်တို့က မြှောက်ပင့်သွေးခွဲကာ အနောက်အုပ်စုလိုလားသော အစိုးရကို တင်မြှောက်ခဲ့သည်မှာ ယနေ့ကာလအထိဖြစ်၏။ အမေရိကန်ကား ထိုမျှနှင့် ၎င်း၏ကျူးကျော်မှုကို မရပ်တန့်သေး။ ရုရှားကို အလုံးစုံဝိုင်းပတ်ပိတ်ဆို့ကာ အားနည်းချည့်နဲ့အောင် လုပ်ဆောင်၏။ ထို့ကြောင့် ယူကရိန်းကို နေတိုးအုပ်စုထဲ ထည့်သွင်းကာ နေတိုးတပ်ဖွဲ့နှင့် လက်နက်များချထားရန် စီစဉ်၏။

ထိုအချိန်တွင် ယူကရိန်း၏သမ္မတဖြစ်သူ ဇဲလန်းစကီးမှာ အသက်လည်း ငယ်ရွယ်၊ နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံလည်း မရှိ၊ အမြော်အမြင်လည်းမရှိသည့် ရုပ်သေးအစိုးရသာသာ ဖြစ်ရာ နေတိုးအဖွဲ့ ထဲဝင်ရန် အဆောတလျင် ပြင်ဆင်၏။ ဤတွင်နိုင်ငံရေး သမ္ဘာရင့်ပြီး မိမိအင်အား၊ စီးပွားရေး၊ စစ်ရေးအင်အားကို သိသိသိပ်သိပ် ကြိုပြီးတည်ဆောက်တတ်သူ ရုရှားခေါင်းဆောင်ပူတင်နှင့် ထိပ်တိုက်တွေ့ရတော့၏။ ဆရာကျလှသော ကိုယ်ကျိုးတစ်ဖက်သတ်ကြည့် နိုင်ငံကြီးများ၏ ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်ရေးဗျူဟာ၌ မြှောက်ပင့်မှုကို ယုံစားခဲ့သူ ယူကရိန်းသမ္မတအား ကာကွယ်ရေးအမြင်၊ လုံခြုံရေးအမြင် ဘာမှမရှိသည့် ယူကရိန်းသမ္မတကား တကယ်လက်တွေ့ နဖူးတွေ့ဒူးတွေ့ ရင်ဆိုင်ရသောအခါ ခြေမကိုင်မိ လက် မကိုင်မိဖြစ်၏။ တကယ်တော့ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်တစ်ဦးအနေဖြင့် စိတ်ကူးယဉ်ရုပ်ရှင်ရိုက်တာနှင့် မတူ။ ရုပ်ရှင်သရုပ်ဆောင် လူရွှင်တော်မှ နိုင်ငံအကြီးအကဲ တက်ဖြစ်လာသူ ယူကရိန်းသမ္မတကား လက်ငင်း လက်တွေ့ ရုရှားနှင့် ရင်ဆိုင်ရသောအခါ သူ့ဘက်မှာ တကယ်အားကိုးရမည့်သူ မရှိဘဲ လေစွတ်ပြုတ်သာ အတိုက်ခံရသည်ကို တွေ့ရ၏။ စစ်ရေးအရရော ပထဝီနိုင်ငံရေးအရပါ မဟာဗျူဟာကျသော ယူကရိန်းကို နေတိုးအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအဖြစ် ရုရှားက လက်ပိုက်ကြည့်၍ မရ။ ယူကရိန်းသာ နေတိုးအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံဖြစ်လျှင် ရုရှားစည်းရိုးကျိုးပေါက်သွားမည်။ ထို့ကြောင့် ရုရှားခေါင်းဆောင်ပူတင်က ယူကရိန်းကို မတိုက်မဖြစ် ဝင်တိုက်ရ၏။ ရုရှားဝင်တိုက်တော့ ယူကရိန်းကို အမေရိကန်ကလည်း ဝင်မကယ်၊ နေတိုးကလည်းကြားမဝင်၊ ကုလသမဂ္ဂကလည်း မကူညီနိုင်၊ ယူကရိန်းသည် နေတိုးအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ မဟုတ်သေးသည့်အတွက် သူတို့က မီးထိုးမြှောက်ပင့်ရုံကလွဲလို့ ဘာမှ ဝင်မစွက်ကြတာလည်း သဘာဝကျ၏။

ရုရှားခေါင်းဆောင် ဗလာဒီမာပူတင်က ရန်သူကို သူ့နိုင်ငံခြံစည်းရိုးတံခါးဝအနီးတွင် အခြေချခွင့်ပြုရအောင် ဆင်ခြင်တုံတရားမဲ့သူမဟုတ်။ ယူကရိန်းသမ္မတဇဲလန်းစကီးက တင်းမာမှုလျှော့ချရေးအတွက် အဖြေရှာရမည့်အစား ယူကရိန်းကို နေတိုးအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်ဖို့ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ခြင်းကား အလွန်မိုက်မဲလှ၏။ ရုရှားနှင့် တစ်ချိန်က ဆွေမျိုးဖြစ်ခဲ့သူ ယူကရိန်းက အမေရိကန်နောက်လိုက်ကာ သစ္စာဖောက်တော့သဖြင့် ယူကရိန်းကား စစ်မီးတောက်ရတော့၏။ ယခု စစ်မီးတောက်လောင်ရသော ရုရှား-ယူကရိန်း စစ်ပွဲသည် သူတို့ဆွေမျိုးအချင်းချင်း၊ ပြည်သူအချင်းချင်း လက်ထောက်ချ ပြန်သတ်ခိုင်းသော အမေရိကန်နှင့် နေတိုးတို့၏ အကြံအစည်ပင်ဖြစ်သည်။ နေတိုးအနေနှင့် အဖွဲ့ဝင်အင်အားတွေ ထပ်မံတိုးချဲ့ကာ အဖွဲ့ဝင်သစ်နိုင်ငံများ၏ ပြည်တွင်းရေးကို ထိုးဖောက်သွေးခွဲ ဝင်ရောက်စေသည့် လုပ်ရပ်များကို ရပ်တန်းက ရပ်သင့်ပါပြီ။ အထူးသဖြင့် နှစ်နိုင်ငံနယ်စပ်များတွင် ကြားခံဇုန်အဖြစ် ခံထားခံရသည့် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များရှိသည့် နိုင်ငံများအနေဖြင့် စစ်ရေး၊ နိုင်ငံရေးအမြင် စူးရှရန်လို၏။ နှစ် နိုင်ငံ နယ်စပ်တစ်လျှောက် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များနှင့် ပဋိပက္ခဖြစ်တိုင်း မိမိနိုင်ငံမနစ်နာစေရန် ညှိနှိုင်းပေါင်းစပ်မှုများလာ၏။ အပေးအယူ အလျှော့အတင်းလုပ်ရန်လို၏။ ပထဝီနိုင်ငံရေးရှုထောင့်ကကြည့်လျှင် မည်သည့်နိုင်ငံက မိမိအတွက် မဟာဗျူဟာအရ မည်သို့ အချက်အချာကျမည်ဆိုသည်ကို မြင်ကြည့်၊ တွေးကြည့်တတ်ရန် လို၏။ မိမိနိုင်ငံ၏ ပကတိဆက်စပ်နေသော နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လုံခြုံရေးတို့ကို တည်ဆောက်ရန်သာအရေးကြီး၏။

ဟိန်းလတ်

(Ref: Michael Kimmage's Time For NATO to Close Il's Door)

ဖြန့်ကြက်လာသော လေးပွင့်ဆိုင် ကာကွယ်ရေးအုပ်စု (Quad)

အေးထွန်းမင်း

“ Quad အဖွဲ့ဝင်များအတွင်း နှစ်ပွင့်ဆိုင်နှင့် သုံးပွင့်ဆိုင် လုံခြုံရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုသည် ဝေဖန်စရာဖြစ်နေခဲ့သည်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် ထုတ်ပြန်သည့် Quad ခေါင်းဆောင်များ ပူးတွဲကြေညာချက်၌ တရုတ်ကို တိုက်ရိုက်ဖော်ပြခြင်းမရှိသော်လည်း၊ တရုတ်ကို သွယ်ဝိုက်ရည်ညွှန်းထားသည့် ပြင်းထန်သောလေသံကို တွေ့ရသည် ”

ဂျပန်နှင့်ဩစတြီးယားတို့ ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၆ ရက်နေ့တွင် the Reciprocal Access Agreement ဟု အမည်တွင်သော ကာကွယ်ရေးစာချုပ်ကို အင်ဒို-ပစိဖိတ်ဒေသတွင် တရုတ်က တွန်းတွန်းတိုက်တိုက် လှုပ်ရှားလာသည်ကို ဂျပန်နှင့်ဩစတေးလျတို့က ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို မြှင့်တင်တုံ့ပြန်လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ပူးတွဲကြေညာချက်တွင် လေးပွင့်ဆိုင် (ဩစတြီးယား၊ ဂျပန်၊ အိန္ဒိယနှင့် အမေရိကန်) ကာကွယ်ရေးဆွေးနွေးဖက် Quadrilateral Security Dialogue (Quad) များ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို တိတိလင်းလင်း ဖော်ပြထားသည်။ ဒေသအတွင်းဖြစ်ပေါ်နေသော အရေးကြီးစိန်ခေါ်မှုများကို ဟန်ချက်ညီစွာ ပူးပေါင်းတုံ့ပြန်ကြရန်လည်း ဖော်ပြထားသည်။ အလွတ်သဘောတည်ရှိခဲ့ပြီး ဆယ်နှစ်ကြာမျှ ငိုက်မြည်းနေခဲ့သော Quad 2.0 သည် ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ပြန်လည်အသက်ဝင်လာကာ လုံခြုံရေးနှင့်ဒေသတွင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို နှစ်ဆတိုးမြှင့်လိုက်သည်။ ဂျပန်-ဩစတြီးယား စာချုပ်သည် Quad 2.0 ၏ အရှိန်အဟုန်ကို ထပ်ဆောင်း ပေးရန် ရည်ရွယ်သည်။ Quad 2.0 ၏ ပထမဆုံးအကြိမ် မျက်နှာချင်းဆိုင် ထိပ်သီးအစည်းအဝေးကို ၂၀၂၁ ခုနှစ် ကျင်းပခဲ့သည်။ ထိုအစည်းအဝေးသည် ဩစတြီးယား၊ အမေရိကန်နှင့် ဗြိတိန်တို့ ကာကွယ်ရေးစာချုပ် ထိုးရိပ်အောက်တွင် ကျင်းပခြင်းဖြစ်သည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ် တွင် ဒုတိယ Quad 2.0 ထိပ်သီး အစည်းအဝေးကို တိုကျိုတွင် ကျင်းပရန်ရှိသည်။

Quad 2.0 အဝန်းအဝိုင်းကို ဖြန့်ကြက်ရန် စိတ်ကူးစိတ်သန်းဖြစ်သည့် Quad 2.0 plus သည် အိပ်မက်ပမာ မရေမရာဖြစ်ခဲ့သော် လည်း လက်ရှိ ပထဝီနိုင်ငံရေးအခြေအနေအရ အရေးပါလာသည်။ ထိုစိတ်ကူးစိတ်သန်းသည် မရေမရာမဟုတ်တော့ဘဲ နိုင်ငံရေးအုပ်စုတစ်စု

အဖြစ် မည်သို့ စုစည်းဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည်ကို စူးစမ်းချင်စရာ။

Quad 2.0 plus သည် မျက်နှာစုံညီ ဆွေးနွေးပွဲအခင်းအကျင်းမှ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ပြင်ပသို့ ခြေလှမ်းလိုက်သည်။ (ထိုစိတ်ကူးသည် ၂၀၁၃ ခုနှစ်ကတည်းက ရှိနေခဲ့သည်) ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် မတ်လတွင် Quad ၏ အပတ်စဉ်အစည်းအဝေးသို့ တောင်ကိုရီးယား၊ ဗီယက်နမ်နှင့် နယူးဇီလန် တို့ ပါဝင်တက်ရောက်လာသည်။ ထိုနှစ်မေလတွင် အမေရိကန်က အိမ်ရှင်အဖြစ်ကျင်းပသော အစည်းအဝေးတွင် ကိုဗစ်–၁၉ တွင် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ရေးဆွေးနွေးရန် ဘရာဇီး၊ အစ္စရေးနှင့် တောင်ကိုရီးယားတို့ ပါဝင်လာသည်။

ကိုဗစ်ကပ်ရောဂါ၏ ထိလွယ်ရှလွယ်အခြေအနေတွင် တစ်ကမ္ဘာလုံးအကျိုးအတွက် စိတ်တူကိုယ်တူနိုင်ငံများ ဘက်ပေါင်းစုံမှ ပေါင်းစည်းပါဝင်ကြရန် အရေးပါစွာ လိုအပ်လျက်ရှိသည်။ ထိုလိုအပ်ချက်သည် အင်ဒို–ပစိဖိတ်ဒေသတွင် ပိုမိုသက်သာထင်ရှားသည်။ ထိုဒေသတွင် Quad သည် ပေါ်ထွန်းလာသော လိုအပ်ချက်အခွင့်အလမ်းမှတစ်ဆင့် ဘုံအနာဂတ်ကို ကမ္ဘည်းထိုးရန် ရည်ရွယ်ပေသည်။

ဖြန့်ကြက်လာသော Quad ကို ဥပဒေစိုးမိုးရေး တန်းတူရည်တူပါဝင်ရေး၊ ဒီမိုကရေစီစံနှုန်းများ၊ လွတ်လပ်ပွင့်လင်းသော ရေကြောင်းသွားလာမှုများစသည့် အချက်များနှင့်အညီ အလျင်စလို ဖွဲ့စည်းမိသော "လက်ပူတိုက်မဟာမိတ်" (conjectural alliance)အုပ်စုဟု ဆိုနိုင်သည်။ Quad အဝန်းအဝိုင်းအတွင်းသို့ စီးပွားရေးထွန်းသစ်စနိုင်ငံများကို ဆွဲသွင်းလျက် အုပ်စုအတွင်း အပြန်အလှန်အကျိုးပြုစေသည့် စိတ်ကူးဖြစ်သည်။ ပါဝင်သောနိုင်ငံများ၏ မဟာဗျူဟာကို ဘက်စုံအမြင်ဖြင့် ရှုမြင်ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာသုံးသပ်သော အခွင့်အလမ်းကို ဖန်တီးပေးခြင်း ဖြစ်သည်။

Quad Plus သည် Quad ကို ဆန့်ထုတ်ခြင်းမဟုတ်။ Quad သည် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုလုပ်ငန်းစဉ်ကို လုံခြုံရေးရှုထောင့်မှ အလေးထားလျက် ကမ္ဘာ့ပြဿနာများကို ကိုင်တွယ်ရန်ဖြစ်သည်။ ကိုဗစ်ကပ်ရောဂါကြောင့် စီးပွားရေးကျဆင်းမှုနှင့် ပြည့်သူ့ကျန်းမာရေး ကိစ္စရပ်များကဲ့သို့ ပြဿနာများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန်ဖြစ်သည်။ ပင်လယ်ရေကြောင်းသွားလာမှု၊ နည်းပညာ၊ အခြေခံအဆောက်အအုံ၊ ကျန်းမာရေးပြဿနာတို့နှင့်ပတ်သက်လျက် မဟာဗျူဟာမြောက် လုံခြုံရေးရှုထောင့်မှ ဆွေးနွေးအဖြေရှာခြင်းကို Quad က ပိုမိုအားစိုက်သည်။ သို့စဉ်တိုင် Quad Plus ကို တသီးတခြား ရှုမြင်ခြင်းသည် မမှန်ကန်ပေ။ ပူးတွဲကြေညာချက်တွင် Spirit of the Quad ဟု ထုတ်ပြန်ကြေညာထားသည်။ ထိုပူးတွဲကြေညာချက်တွင် ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေး၊ ကာကွယ်ဆေး၊ အခြေခံအဆောက်အအုံ၊ ရာသီဥတုနှင့် အရေးပါသော နည်းပညာတို့ ကို ဂရုပြုလျက် ဖော်ပြထားသည်။

Quad ၏ တည်ထောင်သူ လေးနိုင်ငံနှင့် ဒေသဖွံ့ဖြိုးမှု၊ ငြိမ်းချမ်းရေး၊ တည်ငြိမ်ရေးတို့နှင့် ချိတ်ဆက်နေသော ထွန်းသစ်စအင်အားရှင်နိုင်ငံများ (အသစ်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များမှတစ်ဆင့်) အကြားဆက်စပ်မှုအဖြစ် Quad Plus ကို ရှုမြင်ရမည်။ ဆက်စပ်မှုသည် တစ်နိုင်ငံမှစလျက် နှစ်နိုင်ငံ၊ သုံးနိုင်ငံနှင့် နိုင်ငံစုံ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးဖြစ်လာသည်။ Quad ၏ ဆက်စပ်မှုသည် ဒေသတွင်းနိုင်ငံများ ဖြစ်သော ဗီယက်နမ်နှင့် တောင်ကိုရီးယားတို့သာမက အခြားဒေသမှဖြစ်သော ဥရောပသမဂ္ဂနှင့် ဗြိတိန်တို့ပါဝင်သည်။ ဥရောပသမဂ္ဂနှင့်

ဖြိတိန်တို့သည် အင်ဒို – ပစိဖိတ်ဒေသတွင်း ၎င်းတို့ အကျိုးစီးပွားများစွာ ပတ်သက်မှုရှိသည်။ ဥရောပသမဂ္ဂသည် အိန္ဒိယ၊ ဂျပန်၊ အာဆီယံတို့နှင့် ခင်မင်ရင်းနှီးစွဲရှိသည်။ အထူးသဖြင့် အင်ဒို–ပစိဖိတ်ဒေသ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးမဟာဗျူဟာ (Strategy for Cooperation in the Indo–Pacific) နှင့် ယူရိုဘီလီယံ သုံးရာတန်ဖိုးရှိ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ဆက်စပ်မှု မဟာဗျူဟာ (Golden Gateway) တို့ကို ထုတ်ပြန်ကြေညာပြီးသည့်အခါတွင်ပိုမိုနီးစပ်လာသည်။

“ဂျပန်၊ အိန္ဒိယနှင့် ဩစတြေးလျားတို့ ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ စီးဆင်းလည်ပတ်မှု (Supply Chain) လုပ်ငန်းစဉ်အသစ်တွင် Quad Plus နိုင်ငံများ ပါဝင်နိုင်ကြမည် ဖြစ်သည်။ ထိုလုပ်ငန်းစဉ်အရ တရုတ် အပေါ်မှီခိုရခြင်းကို လျော့ချပြီး အင်ဒို–ပစိဖိတ်ဒေသတွင်း စီးပွားကူးသန်းမှု လည်ပတ်စီးဆင်းခြင်းကို ကြံ့ခိုင်စေမည် ဖြစ်သည်”

Quad က ဦးစီးဦးရွက်ပြုနေသော လုပ်ငန်းများတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်လာနိုင်သည်။ ရာသီဥတုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းအဖွဲ့နှင့် အရေးပါသော နည်းပညာသစ် လုပ်ငန်းကော်မတီများကို ထောက်ကူအားဖြည့်ပေးလျှက် အကျိုးအမြတ်ရရှိရေး ကို ဆောင်ရွက်နိုင်သလို ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အကျိုးစီပွားကို စဉ်ဆက်မပြတ်စေဘဲ အာဆီယံ ဦးဆောင်ဦးရွက်ပြုမှုကို အားသစ်လောင်းပေးနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ဂျပန်၊ အိန္ဒိယနှင့် ဩစတြေးလျားတို့ ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ စီးဆင်းလည်ပတ်မှု (Supply Chain) လုပ်ငန်းစဉ်အသစ်တွင် Quad Plus နိုင်ငံများ ပါဝင်နိုင်ကြမည် ဖြစ်သည်။ ထိုလုပ်ငန်းစဉ်အရ တရုတ်အပေါ်မှီခိုရခြင်းကိုလျော့ချပြီး အင်ဒို–ပစိဖိတ်ဒေသတွင်းစီးပွားကူးသန်းမှု လည်ပတ်စီးဆင်းခြင်းကို ကြံ့ခိုင်စေမည် ဖြစ်သည်။

ထို့ပြင်တိုးချဲ့ပါဝင်လာသောမိတ်ဖက်များ၏ တစ်နိုင်ငံချင်း ဆောင်ရွက်မှုများသည် တစ်နိုင်ငံချင်း အနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ အင်ဒို–ပစိဖိတ် ဒေသတစ်ခွင်တွင်လည်းကောင်း ဩဇာကြီးမားစေမည် ဖြစ်သည်။ Quad က ဖြန့်ကြက်ဆောင်ရွက်မည့် လုပ်ငန်းစဉ်များဖြစ်သော ဂျပန်နိုင်ငံ၏ Expanded Partnership for Quality Infrastructure (EPQI)၊ အမေရိကန်က G–7 တွင် ဦးဆောင်ဦးရွက်ပြုနေသော Build Back Better World (B3W)၊ အိန္ဒိယ၏ Indo–Pacific Oceans Initiative (IPOI)၊ ဩစတြေးလျား၏ Pacific Step–Up, and the multilateral SCRI တို့သည်

တိုးတက်လာမည်ဖြစ်သည်။ Quad Plus တွင်ပါဝင်လာသော ဗီယက်နမ်၊ နယူးဇီလန်၊ ဘရာဇီး၊ အစ္စရေးနှင့် တောင်ကိုရီးယားတို့သည် အထက်ပါလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အရေးပါသော မိတ်ဖက်များ ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။

ဩစတြေးလျ၊ ဗြိတိန်နှင့် အမေရိကန်တို့၏ AUKUS ပေါ်ပေါက်လာပြီး အမေရိကန်နှင့် ဥရောပ အကြား မကျေလည်မှုဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ဥရောပကို ဗဟိုပြုသော မဟာဗျူဟာအတွက် မဖြစ်မနေ လိုအပ်ချက်များ ပေါ်ထွက်လာသည်။ Quad Plus သည် တိုးချဲ့ခြင်း (extension) မဟုတ်ဘဲ ဖြန့်ကြက်ခြင်း (expansion) မျှသာဖြစ်သည်။ ဖြန့်ကြက်ခြင်းသည် ဥရောပကို တစ်ကမ္ဘာလုံးနှင့်ဆက်စပ်ပေးသော ဆက်သွယ်ရေး စကြ်္ကလမ်းကို အမေရိကန်၏ ဦးဆောင်မှုမရှိဘဲ ဖြစ်ထွန်းစေမည်ဖြစ်သည်။

တရုတ်ဆန့်ကျင်ရေးလေသံနောက်က အကျိုးအမြတ်များ

မာလာဘာ (MALABER) ကဲ့သို့ စစ်ရေးလေ့ကျင့်မှုများကို စိတ်တူသဘောတူမိတ်ဖက်များက ဆောင်ရွက်လေ့ရှိသော်လည်း Quad သည် စစ်ရေးမဟာမိတ်အဖွဲ့ မဟုတ်ပေ။ သို့စဉ်တိုင် ကမ္ဘာ့ပထဝီ နိုင်ငံရေးအခြေအနေ ဆိုးရွားလာမှုနှင့် ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေသော တရုတ်နှင့်အမေရိကန် ကုန်သွယ်ရေးစစ်ပွဲတို့ကြောင့် “သူဆိုက်ဒီးထောင်ချောက်” (Thucydides Trap) ကို ငြင်းခုံဆွေးနွေးမှု အသက်ဝင်လာသည်။ (လက်ရှိလွှမ်းမိုးနေသော အင်အားကြီးနိုင်ငံကို ပေါ်ထွန်းစနိုင်ငံက စိန်ခေါ်မှုသမိုင်းတစ်လျှောက်တွင် ၁၆ ကြိမ် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ထိုသို့ပေါ်လာသည့်အတိုင်း လေးကြိမ်မှလွဲ၍ ကျန် ၁၂ ကြိမ်တွင် စစ်ဖြစ်ခဲ့သည်။ စိန်ခေါ်လာသော တရုတ်ကြောင့် အမေရိကန်နှင့် စစ်ဖြစ်လာမည်လား ဆိုသောအတွေးဖြစ်သည်။)

တစ်ဖက်တွင် တရုတ်သည် အင်အားကြီးနိုင်ငံ၏တာဝန်ကို ယူနိုင်မည်လောဆိုသည့် အမေး ပေါ်လာသည်။ အင်အားကြီးနိုင်ငံဟူသည် တစ်ကမ္ဘာလုံး၏ ကောင်းကျိုးချမ်းသာကို (အနည်းနှင့်အများ) တာဝန်ယူပေးနိုင်ရမည်ဖြစ်သည်။ တည်ငြိမ်သောရာသီဥတု၊ ဘဏ္ဍာရေးတည်ငြိမ်မှု၊ ရေကြောင်း လွတ်လပ်စွာသွားလာနိုင်မှု စသည်တို့ကို တာဝန်ယူပေးနိုင်ရမည်။ တရုတ်သည် ၎င်းပြည်တွင်းတွင် ဖြစ်ပွားနေသော ကိုဗစ်ကပ်ရောဂါကိုပင် မနိုင်ရင်ကန် ဆောင်ရွက်နေရသည်မှာ အထောက်အထားပင်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ အင်အားကြီးနိုင်ငံအဖြစ် တာဝန်ယူရန် တရုတ်သည် ခိုင်မာတောင့်တင်းမှု မရှိဟုမြင်ကြသည်။

သမိုင်းတွင် နေမဝင်အင်ပါယာသခင်ဖြစ်သော ဗြိတိန်လက်မှ အင်အားကြီးနိုင်ငံတာဝန်ကို အမေရိကန်က လွှဲပြောင်းယူလိုက်စဉ်က ကမ္ဘာကို အမေရိကန်က တာဝန်မယူနိုင်သည့်အတွက် ၂၀ ရာစုတွင် ကမ္ဘာစစ်ဖြစ်ပွားခြင်း၊ အစုအပြုံလိုက် သတ်ဖြတ်ခံရခြင်း၊ စီးပွားပျက်ကပ် ကြုံရခြင်းတို့ ဖြစ်ပျက်ခဲ့သည်။ တာဝန်မယူနိုင်ဘဲ တာဝန်ယူလိုက်ခြင်းဖြင့် မအောင်မမြင်ဖြစ်ခြင်းကို ‘ကင်ဒဲလ်ဘာကာထောင်ချောက်’ (Kindleberger Trap) အတွင်း သက်ဆင်းသည်ဟု အမည်ပေးထားသည်။ တရုတ်သည် မနိုင်ဝန်ကိုထမ်းမည်ဆိုပါက အဆိုပါထောင်ချောက် အတွင်းသို့ သက်ဆင်းသွားနိုင်သည်။

Quad အဖွဲ့ဝင်များအတွင်း နှစ်ပွင့်ဆိုင်နှင့် သုံးပွင့်ဆိုင် လုံခြုံရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုသည် ဝေဖန်စရာဖြစ်နေခဲ့သည်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင်ထုတ်ပြန်သည့် Quad

ခေါင်းဆောင်များ ပူးတွဲကြေညာချက်၌ တရုတ်ကို တိုက်ရိုက်ဖော်ပြခြင်းမရှိသော်လည်း၊ တရုတ်ကို သွယ်ဝိုက်ရည်ညွှန်းထားသည့် ပြင်းထန်သောလေသံကို တွေ့ရသည်။ Quad သည် အင်ဒို–ပစိဖိတ်ဒေသ၏နေတိုးအဖွဲ့ဖြစ်ပြီး၊စစ်အေးကာလစိတ်ခတ်ကိုဟစ်ကြွေးကာအုပ်စုများအတွင်း ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်တွေ့စေရန် မီးမွှေးပေးနေကြောင်း တရုတ်နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ဝမ်ယိက ပြောဆိုသည်။ Quad သည် အနှစ်သာရမပါသော လေပေါနေသည့် စကားဝိုင်းသာဖြစ်ပြီး အမေရိကန်က အသေအလဲ ဦးဆောင်ချင်နေသည် ဟု တရုတ်မီဒီယာများက ဖော်ပြသည်။

ထိုသို့ ပြောဆိုနေသည့်ကြားမှ Quad Plus သည် တရုတ်၏ ဥဒါဟရုဏ်ကိုကျော်လွှားလျက် ကြားဝင်စေ့စပ်သူ၊ ငြိမ်းချမ်းရေးကို တည်ဆောက်သူ ဖြစ်လာနိုင်သည်။ လုံခြုံရေးခြိမ်းခြောက်ခံရမှုများကို ထောက်ရှုလျက် Quad Plus သည် (ပါဝင်နေသောနိုင်ငံများ) မဟာဗျူဟာမြောက် ပေါင်းစည်းမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်။ ယင်းသို့ဆိုပါက ဒေသတွင်း အမေရိကန်၏ ဦးဆောင်မှုကို ယာယီလက်ခံသည့် အနေအထားမျိုး ဖြစ်လာနိုင်သည်။ သို့သော် ပုံစံတကျဖွဲ့စည်းထားသည့် မဟာမိတ်အဖွဲ့မျိုးတော့မဟုတ်ပေ။ ကိုဗစ်–၁၉ကို အောင်မြင်စွာ ကိုင်တွယ်နိုင်ခဲ့သော နယူးဇီလန်၊ တောင်ကိုရီးယားနှင့် ဗီယက်နမ်တို့ ပါဝင်သည်ကို မှတ်မှတ်သားသား ရှိဖို့လိုသည်။

ထိုနိုင်ငံများသည် တရုတ်နှင့် စီးပွားရေးအရ ထဲထဲဝင်ဝင် ပတ်သက်မှုရှိသဖြင့် Quad Plus သည် အင်အားအသစ်နှင့် ရည်မှန်းချက် အသစ်များ ရရှိလာသည့်တိုင် တရုတ်ကို ဗဟိုပြုသော သို့မဟုတ် တရုတ်ကို ဆန့်ကျင်သောအသွင်ရှိသည့် အနေအထားမျိုးတွင် တိတိလင်းလင်း ပါဝင်ကြမည်မဟုတ်သလို ထောက်ခံမည်လည်းမဟုတ်ပေ။ တရုတ်နှင့် စီးပွားကူးသန်းမှုများကို ကိုဗစ်လွန်ကာလတွင် ပိုမိုစိစစ်လာသည်ကို မြင်တွေ့ရသည်။ နိုင်ငံများက ပိုမိုကြံ့ခိုင်သော စဉ်ဆက်မပြတ်သော ကုန်သွယ်မှု၊ ငွေကြေးနှင့် စိတ်ကူးစိတ်သန်းများစီးဆင်းမှုကို ရည်မှန်း ထားကြသည်။ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးကို ညှပ်ပူးညှပ်ပိတ်လုပ်လာသော တရုတ်၏အစီအစဉ်သည် ပြောင်းပြန်လှန်သွားရန် မမြင်ပေ။ သို့စဉ်တိုင် တရုတ်အပေါ် မှီခိုရမှု လျှော့ချရန် နည်းလမ်းများ ရှိနေသည်သာပင်။ (ယခင် ဂျပန်ဝန်ကြီးချုပ် ရှင်ဇိုအာဘေး အဆိုပြုခဲ့သောအစီအမံ) Supply Chain Resilience Initiative စိတ်တူသဘောတူနိုင်ငံအစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိကပိုင်းတို့ပူးပေါင်းလျက် တရုတ်အပေါ် မှီခိုမှုလျှော့ချရန် နည်းလမ်းရှာဖွေကြမည် ဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးအင်အားရှင်ဖြစ်နေသည့် တရုတ်၏အခန်းကဏ္ဍကို Quad Plus တွင် ဖန်တီးပေးခြင်းဖြင့် ဒေသတွင်း တည်ငြိမ်ရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးကို အထောက်အကူပြုပြီး တရုတ်နှင့် အမေရိကန်ဆက်ဆံရေးကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်မည်။

Quad Plus သည် မွေးကင်းစအနေအထားသာရှိပြီး မရေမရာအနေအထားဖြစ်သော်လည်း အနာဂတ်အလားအလာကောင်းများ ရှိနေသည်။ ကိုဗစ် –၁၉ ဖိစီးမှုသည် ယခင်ကတည်ရှိခဲ့သော စီးပွားရေးနှင့်နိုင်ငံရေး ထိလွယ်ခိုက်လွယ်မှုတို့ ပိုမိုဆိုးရွားသွားစေသည်။ တစ်ကမ္ဘာ လုံးအကျိုးဖြစ်ထွန်းရေးကို Quad Plus က အထောက်အကူပြုနိုင်သလို ကမ္ဘာ၏ စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်ကိုလည်း ပြုပြင်ပေးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ဤသည်မှာ Quad Plus ၏ အနှစ်သာရပင်ဖြစ်သည်။

အေးထွန်းမင်း

Ref: Making Quad Plus a Reality

ရုရှားနှင့်တရုတ်နိုင်ငံတို့၏
ဟိုက်ပါဆောနစ်လက်နက်များ

ရဲမာန်ခ

❝ လက်ရှိတွင် စစ်ဆင်ရေးသုံး
အသံထက်မြန်သော လက်နက်များပိုင်ဆိုင်သည့်
နိုင်ငံနှစ်ခုမှာ တရုတ်နှင့် ရုရှားတို့ ဖြစ်သည်။
သို့သော် “ စစ်ဆင်ရေးသုံး” သည်
ပုဂ္ဂလဓိဋ္ဌာန် အခေါ်အဝေါ်တစ်ခုဖြစ်ကြောင်း
မှတ်သားထားရန် အရေးကြီးပါသည် ❞

မကြာသေးမီနှစ်များအတွင်း စစ်အေးတိုက်ပွဲစတင်ကတည်းက မည်သည့်ပြိုင်ပွဲနှင့်မှ မတူသည့် လက်နက်ပြိုင်ဆိုင်မှုတစ်ရပ်ကို ကမ္ဘာပေါ်တွင် ပထမဆုံး၊ အားအပြင်းဆုံးသို့မဟုတ် စွမ်းရည်အရှိဆုံး အသံထက်မြန်သောလက်နက်များအဖြစ် ကမ္ဘာ့အင်အားကြီးနိုင်ငံများက အပြိုင်အဆိုင် ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့ကြသည်။

စူပါဟီးရိုး (super heroes) များအကြောင်း ကလေးရုပ်မြင်သံကြားရှိုးအတွက် အသုံးပြုထားသည့် စကားလုံးမျိုးကဲ့သို့ အံ့ဖွယ်ဘနန်း Hypersonic သည် အထူးသဖြင့် Mach 5 ထက် အမြန်နှုန်းဖြင့် ပျံသန်းသွားလာခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်ပါသည်။ ဤကဲ့သို့သော အရှိန်အဟုန်ဖြင့်ဆို ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ခေတ်အမီဆုံး လေကြောင်းရန်ကာကွယ်ရေးစနစ်များ ပင်လျှင် ၎င်းတို့၏ ပစ်မှတ်များနှင့် နီးကပ်လာသောအခါတွင် အဆိုပါလက်နက်များကို ခြိမ်းခြောက်နိုင်မှု နည်းပါးကြသည်။

Hypersonic ပျံသန်းမှုသည် မကြာသေးခင်ကမှ မီးမောင်းထိုးပြလာကြသည့် နည်းပညာအသစ်အဆန်းဖြစ်သော်လည်း ထင်ရှားကျော်ကြားသည့် အမြန်နှုန်းဖြင့် ပျံသန်းနိုင်မှုမှာ အသစ်အဆန်းမဟုတ်ပေ။နာဇီ V–2 ဒုံးပျံသည်ပင် Mach 5 အတားအဆီးကို ချိုးဖျက်နိုင်သည်။ ဆိုဗီယက်တို့ Sputnik မလွှတ်တင်ခင်မှာပင် အမေရိကန်နိုင်ငံတွင် အသံ ထက်မြန်သည့် ဗုံးကြဲလေယာဉ် စီမံကိန်းရှိခဲ့ပါသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ပြောင်းလဲသွားသည်မှာ တပ်ဆင်ပါဝင်လာသည့် ဟာ့ဒ်ဝဲနှင့် အဆင့်မြင့်ဆော့ဖ်ဝဲလ်များမှ တစ်ဆင့် ဤအမြန်နှုန်းဖြင့် ပျံသန်းမှုကို မြင့်မားသော တိကျမှုအဆင့်အထိ ထိန်းချုပ်နိုင်မှု ဖြစ်ပါသည်။

အသံထက်မြန်သော ခြိမ်းခြောက်မှုကို ထိထိရောက်ရောက် တန်ပြန်ရန်ရှိပြီးသား စနစ်များကို ပြုပြင်မွမ်းမံရန် သို့မဟုတ် အသစ်များ တီထွင်ရန် ကြိုးပမ်းမှုအများအပြား ရှိသော်လည်း ယနေ့အထိ အဖြေတစ်ခုမျှ ထွက်ပေါ်လာခြင်းမရှိပေ။ ယင်းအစား အမေရိကန်၊ ရုရှားနှင့် တရုတ်တို့ကဲ့သို့သော အင်အားကြီးနိုင်ငံများသည် အဟန့်အတား ဖြစ်စေရန်အတွက် ယခင်ကထက် ပိုမိုအဆင့်မြင့်သော လက်နက်စနစ်များ တပ်ဖြန့်ချထားခြင်းနှင့် ဖြန့်ကြက်အသုံးပြုခြင်းအတွက် အချိန်ယူ စမ်းသပ်သော နည်းလမ်းကိုသာ အသုံးပြုခဲ့ကြပါသည်။ ဒိုးကျည် တည်ဆောက်မှုတွင်ပင် "အကောင်းဆုံး ကာကွယ်ရေးသည် ကောင်းသောထိုးစစ်ဆင်မှုဖြစ်သည်" ဟူသော ရှေးဆိုရိုးစကားသည် တစ်ခါတစ်ရံတွင် အကျုံးဝင်နေသေးသည်။

"ယင်းအစား အမေရိကန်၊ ရုရှားနှင့် တရုတ်တို့ကဲ့သို့သော အင်အားကြီး နိုင်ငံများသည် အဟန့်အတား ဖြစ်စေရန်အတွက် ယခင်ကထက် ပိုမိုအဆင့်မြင့်သော လက်နက်စနစ်များ တပ်ဖြန့်ချထားခြင်းနှင့် ဖြန့်ကြက်အသုံးပြုခြင်းအတွက် အချိန်ယူစမ်းသပ်သော နည်းလမ်းကိုသာ အသုံးပြုခဲ့ကြပါသည်"

ယနေ့တွင် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းတွင် ဝန်ဆောင်မှု သို့မဟုတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတွင် တရားဝင် ထုတ်ဖော်ထားသော အသံထက်မြန်သည့် လက်နက် ၁၅ ခုထက်မနည်းရှိပါသည်။ (လက်နက်များနှင့် အလွန်အကျုံ့ဆက်စပ်မှုမရှိသော အသံထက်မြန်သော ပရိုဂရမ်များကိုရေတွက်ပါက) အခြား အများအပြားသည် ပေါက်ကြားမှုမှတစ်ဆင့် အရိပ်အမြွက် ဖော်ပြခြင်း သို့မဟုတ် မရည်ရွယ်ဘဲ ထုတ်ဖော်ခြင်းနှင့်အတူ၊ ယနေ့ အထိ ရုရှားနှင့် တရုတ်နိုင်ငံတို့သာ တိုက်ပွဲဝင်အသင့် အသံထက်မြန်သည့် လက်နက်များ ပိုင်ဆိုင်ထားရှိထားပြီး အမေရိကန်နိုင်ငံသည် ၎င်း၏ ပထမဆုံး စစ်ဆင်ရေးတာဝန် အပြည့်အဝထမ်းဆောင်နိုင်မည့် လက်နက်ကို တပ်ဖြန့်အသုံးပြုနိုင်ရန် အနည်းဆုံး တစ်နှစ်သာ လိုတော့မည်ဖြစ်ပါသည်။ ဤနိုင်ငံသုံးနိုင်ငံသည် အသံထက်မြန်သော အသံထက်မြန်သည့်လက်နက်များ ပိုင်ဆိုင်ထားသည့်စာရင်းတွင် အဓိကပါဝင်နေသော်လည်း အိန္ဒိယ၊ သြစတြေးလျား၊ ပြင်သစ်၊ ဂျာမနီ၊ ဘရာဇီး၊ ဂျပန်နှင့် မြောက်ကိုရီးယားတို့အပါအဝင် အခြားသော နိုင်ငံများသည် လက်နက်အသုံးချမှုများအတွက် အသံထက်မြန်သောနည်းပညာများကို ပုံစံတစ်မျိုးမဟုတ် တစ်မျိုးဖြင့် စတင်တီထွင်နေပြီဖြစ်သည်။

အသံထက်မြန်သော ဝဲပျံယာဉ်များ(တစ်နည်းအားဖြင့် လေဟုန်စီး(လျှောစီးယာဉ်)များ)

Hypersonic Glide Vehicles (HGVs) များသည် သမားရိုးကျ တာဝေးပစ် ပဲ့ထိန်းဒုံးကျည်များ၏ ထိပ်ဖူးများနှင့်မတူပါ၊ အနည်းဆုံး ၎င်းတို့၏ ပျံသန်းမှုလမ်းကြောင်း၏ အစောပိုင်း အဆင့်များတွင် ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့ကို သမားရိုးကျ ICBMs များကဲ့သို့ မြင့်မားသော အမြန်နှုန်းမြင့်တင်ပေးသည့် အားမြှင့်စက်များဖြင့် အထက်လေထုထဲသို့ သယ်ဆောင်သွားပါသည်။ထို့နောက် ဒုံးကျည်သည် ၎င်းတို့၏ ပစ်မှတ်များနှင့် နီးကပ်နေ ချိန်တွင် ၎င်းတို့၏ မြန်နှုန်းမြင့် ဆင်းသက်မှုကို စီမံခန့်ခွဲလုပ်ဆောင်ရန် အရှိန်နှင့် မျက်နှာပြင်များကို ထိန်းချုပ်နိုင်ရန်အတွက် လျှောစီး(လေဟုန်စီး)ယာဉ်တစ်စင်း သို့မဟုတ် တစ်စင်းထက်ပို၍ တပ်ဆင်အသုံးပြုထားပါသည်။

အသံထက်မြန်သော ခရုဇ်ဒုံးကျည်များ

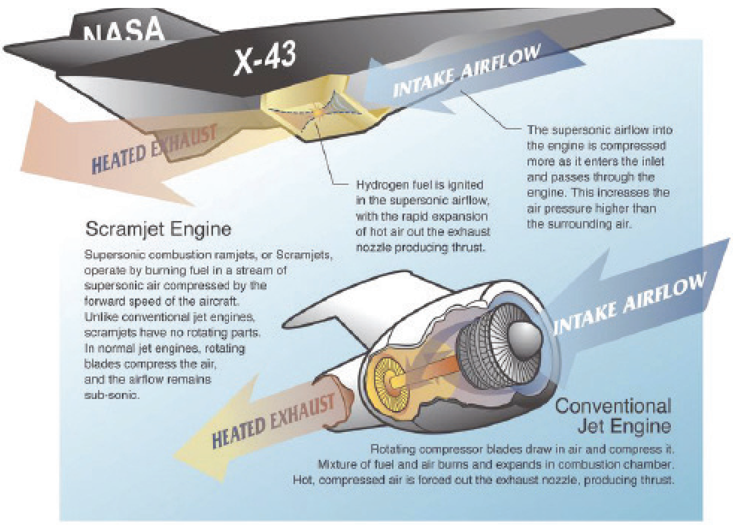

အခြားတစ်ဖက်တွင်မူ အသံထက်မြန်သော ခရုဇ်ဒုံးကျည်များသည် Scramjet ဟု ခေါ်သော အဆင့်မြင့်တွန်းကန်အားစနစ်ကို မူတည်၍လုပ်ဆောင်လေ့ရှိကြသည်။ scramjet သို့မဟုတ် supersonic combusting ramjet သည် လောင်ကျွမ်းခြင်းအား အသံထက်မြန်သော လေစီးဆင်းမှုဖြင့် လောင်ကျွမ်းစေလျက် စမ်းသပ်ပြီး စစ်မှန်သော ရမ်ဂျက်နည်းပညာအပေါ် ပြောင်းလဲမှုတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ Scramjets များသည် မြင့်မားသောမြန်နှုန်းဖြင့်သာ ထိရောက်မှုရှိသောကြောင့် ဤဒုံးကျည်များကို အမြန်ရွေ့လျားနေသော လေယာဉ်များမှ မကြာခဏ အသုံးပြုလေ့ရှိသည် သို့မဟုတ် ၎င်းတို့အား ဤအမြန်နှုန်းသို့ရောက်စေရန် တွန်းကန်အားပုံစံအမျိုးမျိုးကို အားကိုးကြရပါသည်။

ထိုနေရာမှ အသံထက်မြန်သော ခရုဇ်ဒုံးကျည်များသည် သမားရိုးကျ ခရုဇ်ဒုံးကျည်များကဲ့သို့ပင် အနည်းဆုံး သီအိုရီအရ လုပ်ဆောင်ကြသည်။ လက်တွေ့တွင် ဤဒုံးကျည်

များကို သမားရိုးကျ ခရုဇ်ဒုံးကျည်များထက် တည်ဆောက်ရန် ပိုမိုခက်ခဲပြီး ကုန်ကျစရိတ်လည်း မြင့်မားပါသည်။

စစ်ဆင်ရေးသုံး Hypersonic လက်နက်များ

လက်ရှိတွင် စစ်ဆင်ရေးသုံး အသံထက်မြန်သော လက်နက်များပိုင်ဆိုင်သည့် နိုင်ငံနှစ်ခုမှာ တရုတ်နှင့် ရုရှားတို့ ဖြစ်သည်။ သို့သော် “ စစ်ဆင်ရေးသုံး” သည် ပုဂ္ဂလဓိဋ္ဌာန် အခေါ်အဝေါ်တစ်ခုဖြစ်ကြောင်း မှတ်သားထားရန် အရေးကြီးပါသည်။ ရုရှားနိုင်ငံသည် အခြားနိုင်ငံများထက် သာလွန်ကောင်းမွန်သော စစ်ဘက်ဆိုင်ရာစွမ်းရည်ကို ၎င်းတို့ အမှန်တကယ် မကျွမ်းကျင်သေးကြောင်း အခိုင်အမာပြောဆိုဖူးသည့် သမိုင်းကြောင်းရှည်ရှိပါသည်။ အလားတူပင် ကျွမ်းကျင်သူများစွာသည် တရုတ်နိုင်ငံ၏ အသံထက်မြန်သော သင်္ဘောဖျက်လက်နက်များသည် အသံထက်မြန်သော အမြန်နှုန်းဖြင့် ပျံသန်းနိုင်စွမ်းရှိကြပေလင့်ကစား ပစ်မှတ်အားတိုက်ခိုက်နိုင်မှု စွမ်းဆောင်ရည်နှင့်ပတ်သက်၍ သံသယရှိနေကြဆဲပင်ဖြစ်ပါသည်။

တစ်နည်းဆိုရသော် “စစ်ဆင်ရေးသုံး” (Operational) သည် ထိရောက်သည်ဟု မဆိုလိုပါ။သို့သော် ရှင်းရှင်းလင်းလင်းပြောရလျှင် ဤအဆင့်မြင့်လက်နက်များကို ပိုင်ဆိုင်တပ်ဆင်ထားနိုင်ခြင်းသည် နိုင်ငံတကာ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် သံတမန်ရေးရာ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှု၏ အရေးပါသော အရင်းအမြစ်တစ်ခုအဖြစ် ရှိနေပေသေးသည်။ ကမ္ဘာ့ဇာတ်ခုံပေါ်တွင် နိုင်ငံအများစုသည် ၎င်းတို့ လုပ်ဆောင်သည့်ကိစ္စများတွင် ကြော်ငြာထားသည့်အတိုင်း လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် လုပ်ဆောင်နိုင်သည်ဟု ယူဆရန် ကျန်နေရစ်စေခဲ့မည်ဖြစ်ပါသည်။

ရုရှား

“ကမ္ဘာ့ထိပ်တန်းစစ်အင်အားကြီးနိုင်ငံတွေဟာ ဒီနေ့ခေတ် ရုရှားမှာရှိတဲ့ အလားတူ လက်နက်တွေကို ပိုင်ဆိုင်ရလိမ့်မယ်လို့ ကျွန်တော်အမြဲပြောခဲ့ပြီး အခုထပ်ပြောနိုင်ပါတယ်။ ဆိုလိုတာက အသံထက်မြန်တဲ့ လက်နက်တွေပါ။ သို့သော် ၂၀၁၈ ခုနှစ်မှစ၍ [ရုရှားသည် ၎င်း၏ အသံထက်မြန်သော လက်နက်အသစ်များကို ထုတ်ဖော်ပြသသောအခါ] အခြားမည်သူမျှ ဤလက်နက်ကို မတီထွင်ရသေးပေ။ သူတို့ ဒါကို နောက်ဆုံးမှာ လုပ်လိမ့်မယ်၊ ဒါပေမဲ့ သူတို့ဒီလက်နက်ကို ရယူလိုက်တဲ့အခါ ငါတို့က အဲဒါကို တန်ပြန်ဖို့ နည်းလမ်းတွေ အများကြီးရှိလိမ့်မယ်ဆိုတဲ့ အချက်ကြောင့် ငါတို့ရဲ့ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်တွေကို အထင်ကြီးနိုင်မယ်လို့ ငါထင်ပါတယ်။” ဟု ရုရှားသမ္မတ ဗလာဒီမာ ပူတင်က ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

Avangard

အမျိုးအစား– Hypersonic Glide ယာဉ်

ထုတ်ဖော်ပြောဆိုထားသော ထိပ်တန်းအမြန်နှုန်း– Mach 20–27

ထိပ်ဖူး– နျူကလီးယား (2 megatons)

အကွာအဝေး– ၃၇၀၀ + မိုင်

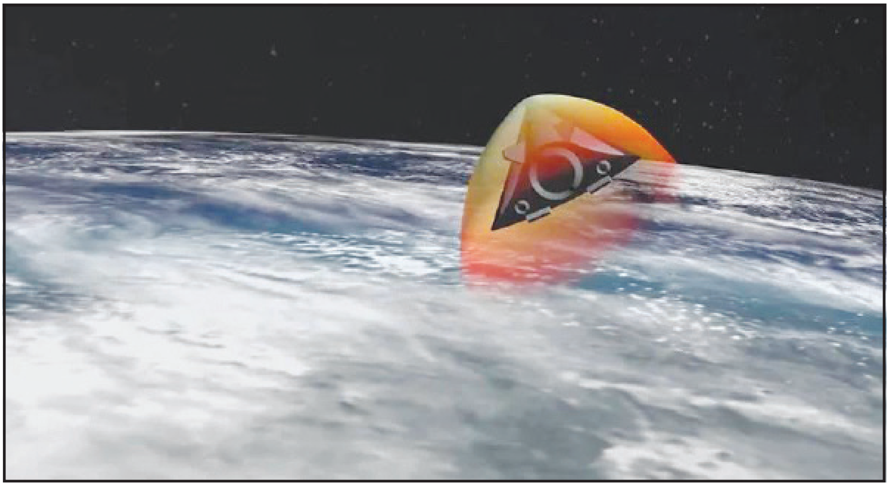

Avangard သည် ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် စစ်ဆင်ရေးတာဝန် စတင်ထမ်းဆောင်နိုင်ခဲ့သော အသံထက်မြန်သည့် လျှောစီး(လေဟုန်စီး)ဒုံးယာဉ် အမျိုးအစားဖြစ်ပါသည်။ ရုရှားနိုင်ငံ၏ နောက်ဆုံးပေါ်နှင့် အတိုးတက်ဆုံး တိုက်ချင်းပစ်ဒုံးကျည် RS–28 Sarmat အပါအဝင် တိုက်ချင်းပစ်ဒုံးကျည် ICBMs စီးရီးများပေါ်တွင် ၎င်း၏ ပျံသန်းမှုလမ်းကြောင်း၏ အထွတ်အထိပ်သို့ သယ်ဆောင်သွားနိုင်ပါသည်။ Avangard glide ယာဉ်တွင် တွန်းကန်အားမပါဝင်ဘဲ ၎င်း၏ မြင့်မားသော အလျင်နှုန်းအတွက် ပြန်လည်ဝင်ရောက်မှုအပေါ် အမှီသဟဲပြုထားသော်လည်း ကြားဖြတ်ဟန့်တားမှုကို ရှောင်ကွင်းရန် ပျံသန်းရာတွင် လှုပ်ရှားစစ်ကစားနိုင်စွမ်းရှိသည်ဟုဆိုပါသည်။

Kinzhal

အမျိုးအစား – ဝေဟင်ပစ် ပဲ့ထိန်းဒုံးကျည်

ထိပ်တန်းအမြန်နှုန်း – Mach 4–10 +

ထိပ်ဖူး – နျူကလီးယား (500Kt အထိ) သို့မဟုတ် သမားရိုးကျ

အကွာအဝေး – ၉၀၀–၁၂၅၀ မိုင်

Kh–47M2 Kinzhal (ရုရှားအခေါ် Dagger) သည် ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် စစ်ဆင်ရေးသုံး တိုက်ပွဲဝင်အသင့် စတင်တာဝန်ထမ်းဆောင်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ဤလက်နက်သည် ဤစာရင်းအတွက် အထူးအဆန်းမဟုတ်သော်လည်း အသံထက်မြန်သော ခရုဇ်ဒုံးပျံများကဲ့သို့ တွန်းကန်အားအတွက် scramjet ကို အသုံးပြုခြင်း သို့မဟုတ် ပြန်လည်ဝင်ရောက်မှုကို စီမံခန့်ခွဲလုပ်ဆောင်ရန် glide ယာဉ်ကို အသုံးပြုခြင်းထက် Kinzhal သည် ပြင်းထန်သောစွမ်းအားမှလွဲ၍ ဘာမျှမရှိသဖြင့် အသံထက်မြန်သော အမြန်နှုန်းကို ရရှိ နိုင်ပါသည်။ အမှန်စင်စစ် Khinzhal ခရုဇ်ဒုံးကျည်သည် ဝေဟင်မှ မြေပြင်ပစ်လွှတ်ခြင်း အတွက် အထူးဒီဇိုင်းထုတ်လုပ်ထားသော တာတိုပစ်ပဲ့ထိန်းဒုံးကျည် 9K720 Iskander ဗားရှင်းထက် အနည်းငယ်သာလွန်သည့် လက်နက်လည်းဖြစ်ပါသည်။

Kinzhal သည် ၎င်း၏ ပျံသန်းရေးလမ်းကြောင်း၏ အဆင့်တိုင်းတွင် Mach 12 အထက် အမြန်နှုန်းအချို့ဖြင့် ပျံသန်းမောင်းနှင်နိုင်ပြီး ကြားဖြတ်ရန် အလွန်ခက်ခဲသော လက်နက်တစ်ခု ဖြစ်လာပါသည်။

တရုတ်

“သင်္ဘောဖျက်ဒုံးကျည်စွမ်းဆောင်ရည်ဖြင့် တောင်တရုတ်ပင်လယ်ရှိ ၎င်းတို့၏ ကမ်းရိုးတန်းကို အခြေခံအားဖြင့် အနားသတ်နိုင်မှုတွင် ၎င်းတို့သည် ငွေအမြောက်အမြား သွန်းလောင်းလျက်ရှိသည်”ဟု ရေတပ်သတင်းအချက်အလက်စစ်ဆင်ရေး၊ ရေတပ်စစ်ဆင်ရေး ဒုတိယအကြီးအကဲဖြစ်သူ ဒုတိယရေတပ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီး Jeffrey Trussler က ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

“ဒါဟာ တောင်တရုတ်ပင်လယ်၊ အရှေ့တရုတ်ပင်လယ်မှာ အဲဒီဒေသတွေအားလုံးကို မတည်မငြိမ်ဖြစ်စေတဲ့ ကြိုးပမ်းမှုပါ။ အဲဒါကိုမြင်ရတဲ့အခါ– အဲဒါတွေက ဒုက္ခရောက်စေမယ့် တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုတွေပါ။အမေရိကန်ရေတပ်အတွက် ရည်ရွယ်ပြီး အထူး ထုတ်လုပ်ထားခြင်းဖြစ်နိုင်ပါတယ်”

အမျိုးအစား– Hypersonic Glide ယာဉ်
ထိပ်တန်းမြန်နှုန်း– Mach 5–10
ထိပ်ဖူး – သမားရိုးကျ (သို့သော် နျူကလီးယား ဖြစ်နိုင်သည်)
အကွာအဝေး– မိုင် ၁၅၀၀ အထိ

DF–17 သည် DF–ZF hypersonic glide ယာဉ်အား ဖြန့်ကြက်ရန် ဒီဇိုင်းထုတ်ထားသော အစိုင်အခဲလောင်စာသုံး တာလတ်ပစ် ပဲ့ထိန်းဒုံးကျည်အမျိုးအစား ဖြစ်ပါသည်။ ဤ

လက်နက်သည် သဘော်ဖျက်ဒုံးကျည်အဖြစ် တည်ဆောက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး အမေရိကန်နိုင်ငံ၏ လေယာဉ်တင်သဘော်များအတွက် ပြင်းထန်သောထိုးနှက်ချက်တစ်ခုလည်း ဖြစ်ပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံ၏ စွမ်းအားအကောင်းဆုံး လက်နက်တစ်ခုလည်းဖြစ်သည်။

DF-17 သည် ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် တပ်တော်ဝင်တာဝန်ထမ်းဆောင်နိုင်ခဲ့ပြီး ကျွမ်း ကျင်သူအချို့က ၎င်း၏ ပစ်မှတ်ထိမှန်ဖျက်ဆီးနိုင်မှု စွမ်းဆောင်ရည်ကို မေးခွန်း ထုတ်နေဆဲပင်ဖြစ်ပါသည်။ အလွန်ကြီးမားသော ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာကို နောက်ခံထားပြီး မိုင်တစ်ထောင်ကျော်အကွာမှ သဘော်တစ်စင်းအား တိုက်ခိုက်ရခြင်းသည် အသေးအဖွဲ ကိစ္စတစ်ရပ်တော့မဟုတ်ပေ။

နောက်ထပ် ဘယ်လောက်ကြာကြာ ရှိသေးလဲ။

အမေရိကန်နိုင်ငံ၏ ပထမဆုံး အသံထက်မြန်သည့် လက်နက်များသည် ၂၀၂၂ သို့မဟုတ် ၂၀၂၃ ခုနှစ်တွင် စတင်အသုံးပြုနိုင်တော့မည်ဟု မျှော်လင့်ထားပြီး ဤအသံ ထက်မြန်သော လက်နက်ပြိုင်ဆိုင်မှုတွင် အမီလိုက်နိုင်ရန် အမေရိကန်က ငွေကြေးများစွာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံထားပါသည်။ရုရှားနှင့် တရုတ်နှစ်နိုင်ငံစလုံးတွင် အသံထက်မြန်သော စီမံကိန်း များစွာကို တီထွင်ထုတ်လုပ်ထားပါသည်။လာမည့်နှစ်များတွင် တိုးတက်မှုများမြင်ရနိုင် ဖွယ်ရှိပါသည်။

တရုတ်နိုင်ငံ၏ DF-41 စီမံကိန်းနှင့် မကြာသေးမီက စမ်းသပ်ခဲ့သည့် အသံထက် မြန်သော Fragmentation Orbital Bombardment (ပတ်လမ်းဗုံးကြဲ) စနစ်အပြင် ရုရှားနိုင်ငံ၏ 3M22 Zircon အသံထက်မြန်သော သဘော်ဖျက်ဒုံးပျံနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု တို့အပြင် အနည်းဆုံး အခြားနောက်ထပ်စီမံကိန်းနှစ်ခုမျှ လာမည့်ဆယ်စုနှစ်များအတွင်း လုပ်ဆောင်အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ဖွယ်ရှိနေပါသည်။

ရဲမာန်ခ

HERE ARE THE HYPERSONIC WEAPONS RUSSIA AND CHINA HAVE IN SER-VICE(16.12.2021) www.sandboxx.us အား ဘာသာပြန်ဆိုပါသည်။

အရှေ့တောင်အာရှတွင်
လက်နက်အပြိုင်အဆိုင်တပ်ဆင်မှု စတင်နေပြီလား

ဒေါက်တာနိုင်ဆွေဦး

“ တရုတ်၏ နယ်မြေချဲ့ထွင်မှုကို မျက်ခြည်မပြတ်
စောင့်ကြည့်နေသော အင်ဒိုနီးရှားသည်လည်း
၎င်း၏ ရေတပ်ကို အဆင့်မြှင့်တင်လျက်ရှိရာ
မကြာသေးမီ နှစ်ပိုင်းအတွင်း ရေငုပ်သင်္ဘောသုံးစီးနှင့်
စစ်ရေယာဉ်အများအပြားကို ဝယ်ယူခဲ့ပါသည်။
ပထဝီ မဟာဗျူဟာအမြင်ဖြင့် ရှုမြင်မည်ဆိုပါက
အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများအကြား လက်နက်များ
ဝယ်ယူအဆင့်မြှင့်တင်နေခြင်းသည်
တရုတ်၏ရန်လိုသော အပြုအမူများ
တိုးပွားများပြားလာခြင်းကို ထိန်းထားရန် သက်သေများဟု
အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူနိုင်ပါသည် ”

တောင်တရုတ်ပင်လယ်အတွင်း ပင်လယ်ရေကြောင်းနှင့် နယ်မြေပိုင်ဆိုင်မှု အငြင်းပွားခြင်းဆိုင်ရာ ပြဿနာများကြောင့် တရုတ်နှင့် နှစ်ပေါင်းများစွာ ထိပ်တိုက် ရင်ဆိုင်နေရသော ဖိလစ်ပိုင်သည် တောင်ကိုရီးယား ဟွန်ဒေး အကြီးစား စက်မှုလုပ်ငန်းနှင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာတစ်ဘီလီယံခန့် တန်ဖိုးရှိ စစ်ရေယာဉ် လေးစီးအားဝယ်ယူရန် စာချုပ်ချုပ်ဆို ထားပါသည်။ ထပ်မံပြီးလည်း အိန္ဒိယထံမှ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၃၇၅ သန်း တန်ဖိုးရှိ ဘရာမို့စ်ဒုံးကျည်များကိုဝယ်ယူရန် ကြေညာသောသတင်းများမှာ လူအများအတွက် အလေးပေးဆွေးနွေးစရာ ဖြစ်ပါသည်။

တရုတ်၏ နယ်မြေချဲ့ထွင်မှုကို မျက်ခြည်မပြတ် စောင့်ကြည့်နေသော အင်ဒိုနီးရှားသည်လည်း ၎င်း၏ ရေတပ်ကို အဆင့်မြှင့်တင်လျက်ရှိရာ မကြာသေးမီ နှစ်ပိုင်းအတွင်း ရေငုပ်သင်္ဘောသုံးစီးနှင့် စစ်ရေယာဉ်အများအပြားကို ဝယ်ယူခဲ့ပါသည်။ ပထဝီ မဟာဗျူဟာအမြင်ဖြင့် ရှုမြင်မည်ဆိုပါကအရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများအကြား လက်နက်များ ဝယ်ယူအဆင့်မြှင့်တင်နေခြင်းသည် တရုတ်၏ရန်လိုသော အပြုအမူများ တိုးပွားများပြားလာခြင်းကို ထိန်းထားရန် သက်သေများဟု အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူနိုင်ပါသည်။ သို့သော် ကာကွယ်ရေးအသုံးစရိတ်ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကိုစေ့စေ့ငုငုစွာ လေ့လာကြည့်မည်ဆိုလျှင် အထက်ပါအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်မှာ တိကျမှုမရှိကြောင်း တွေ့နိုင်သည်။

ဖိလစ်ပိုင်၏ ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဘတ်ဂျက်ခွဲဝေမှုအရ ကာကွယ်ရေးအသုံးစရိတ်မှာအနည်းငယ်မျှသာဖြစ်သော ပီဆို ၂၂၂ ဘီလီယံ (အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၄ ဒသမ ၃ ဘီလီယံ) သို့မဟုတ် အစိုးရဘတ်ဂျက်စုစုပေါင်း၏ ၄ ဒသမ ၄ ရာခိုင်နှုန်းသာ ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်ကာလမှ စတင်လေ့လာမည်ဆိုက ကာကွယ်ရေးအသုံးစရိတ်သည် ရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့် နှစ်စဉ်တိုးမြှင့်လျက်ရှိရာ အမြင့်ဆုံးဖြစ်သော ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ၇ ဒသမ ၄ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ရောက်ရှိသွားသည်။ တစ်စိတ်တစ်ဒေသအားဖြင့် ကိုဗစ်-၁၉ ကပ်ရောဂါအတွက် တစ်မူထူးခြားစွာ အသုံးပြုရချိန်တွင် အစိုးရအနေဖြင့် ထိုအတွက် အသုံးစရိတ်များတိုးမြှင့်ခြင်း၊ ကာကွယ် ရေးအသုံးစရိတ်အား အခြားစီးပွားရေး ကျဆင်းမှု ကုစားရေးနှင့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုစနစ်များထံသို့ ရွှေ့ပြောင်းအသုံးပြုခြင်းတို့ကြောင့် နောက်ပိုင်း နှစ်များတွင် ကာကွယ်ရေးအသုံးစရိတ်မှာ ကျဆင်းသွားပါသည်။

သို့ပင်လင့်ကစား ၂၀၂၂ ခုနှစ် ကာကွယ်ရေး အသုံးစရိတ်သည် ကပ်ရောဂါမတိုင်မီ ၂၀၁၈ ကအသုံးစရိတ်ဖြစ်သော ပီဆို ၂၃၉ ဘီလီယံအောက် လျော့နည်းပါသည်။ သို့သော်ငွေလုံးငွေရင်း အသုံးစရိတ်မှာ ၂၀၁၈ ခုနှစ်က ပီဆို ၂၄ ဒသမ ၃ ဘီလီယံသာရှိရာက ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် ပီဆို ၃၉ ဘီလီယံ ရှိလာသည်။ ဤသည်မှာ ဘရာမို့စ် ဒုံးကျည်များနှင့် စစ်ရေယာဉ်များ ဝယ်ယူမှုများအပါအဝင် ပစ်မှတ်ထားသည့် အခြားစစ်ဘက်ဝယ်ယူမှုများကြောင့် မလိုအပ်ဘဲ အသုံးစရိတ်မြင့်တက်လာမှုကို ပုံဖော်နေခြင်း ဖြစ်သည်။

အင်ဒိုနီးရှား၏ ကာကွယ်ရေး အသုံးစရိတ်မှာ ပိုမိုလျင်မြန်စွာ တိုးတက်လျက်ရှိပါသည်။ ကာကွယ်ရေးအသုံးစရိတ်သည် ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ၅ ဒသမ ၈ ရာခိုင်နှုန်း ရှိရာက ၂၀၁၇ ခုနှစ် အရောက်တွင် ၉ ဒသမ ၃ ရာခိုင်နှုန်း အထိ တိုးတက်လာပါသည်။ ဖိလစ်ပိုင်ကဲ့သို့ပင် ကိုဗစ်-၁၉ ကပ်ရောဂါကြောင့် ကျန်းမာရေးနှင့်စီးပွားရေးကျဆင်းမှုကုစားနိုင်ရန်အတွက်

"အင်ဒိုနီးရှား၏ ကာကွယ်ရေး အသုံးစရိတ်မှာ ပိုမိုလျင်မြန်စွာ တိုးတက်လျက်ရှိပါသည်။ ကာကွယ်ရေး အသုံးစရိတ်သည် ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ၅ ဒသမ ၈ ရာခိုင်နှုန်း ရှိရာက ၂၀၁၇ ခုနှစ် အရောက်တွင် ၉ ဒသမ ၃ ရာခိုင်နှုန်း အထိ တိုးတက်လာပါသည်"

အသုံးစရိတ်များ ခွဲဝေပေးလိုက်ရသော်လည်း ဤသည်မှာ ယာယီသာ ဖြစ်ပါသည်။

အင်ဒိုနီးရှား၏ ကာကွယ်ရေး အသုံးစရိတ်မှာ ၂၀၂၁ နှင့် ၂၀၂၂ ခုနှစ်များတွင် ပြန်လည်တိုးတက်လာရာ တစ်နှစ်လျှင် အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် အစိုးရအသုံးစရိတ်ပေါင်း၏ ၇ ရာခိုင်နှုန်း ဖြစ်သည်။ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနသည် ထိုနှစ်နှစ်အတွက် စုစုပေါင်း ရူပီယာ(Rupiah) ၂၇၁ ထရီလီယံ (အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၈ ဒသမ ၈ ဘီလီယံ) ခွဲဝေပေးခြင်း ခံရသည်။ ရုတ် တ ရက် တိုးတက်များပြားလာသည့် လူသုံးကုန်ပစ္စည်း တင်ပို့ရောင်းချခြင်းများအပါအဝင် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီး ဌာနသည် ကုန်သွယ်လိုငွေပြမှုကို ကျဉ်းမြောင်းအောင် လုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့သည်။ ထို့အတွက်ကြောင့်ပင် ဤ ကာလအတွင်းတွင်တော့ မြင့်တက်လာသော ကာကွယ်ရေးအသုံးစရိတ်ကြောင့် နိုင်ငံအား ထိခိုက်မည် မဟုတ်ပေ။

စင်ကာပူနှင့် ထိုင်းတို့ကဲ့သို့သော တရုတ်နှင့် တိုက်ရိုက် ထိတွေ့ရင်ဆိုင်နေရမှု နည်းပါးသည့် နိုင်ငံများ၏ ကာကွယ်ရေးအသုံးစရိတ် သုံးစွဲပုံမှာ တူညီခြင်း မရှိပေ။ ကိုဗစ် – ၁၉ မတိုင်မီ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်အတွက် စင်ကာပူ၏ ကာကွယ်ရေးအသုံးစရိတ်မှာ ဂျီဒီပီ၏ ၃ ရာခိုင်နှုန်းသာဖြစ်ပြီး နှစ်စဉ်လည်း လျော့ကျလျက်ရှိသည်။ တရုတ်ထံမှ ရေငုပ်သင်္ဘော ဝယ်ယူရေးကိစ္စနှင့် ရှုပ်ထွေးနေသော ထိုင်း၏ ကာကွယ်ရေး အသုံးစရိတ်မှာလည်း တစ်နည်းနည်းဖြင့် မြင့်တက်လာဖွယ်မရှိဟု ဆိုနိုင်သည်။ ထိုင်း၏ ကာကွယ်ရေးအသုံးစရိတ်သည် ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ဂျီဒီပီ ၏ ၇ ဒသမ ၂ ရာခိုင်နှုန်းရှိရာက ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် ၅ ဒသမ ၉ ရာခိုင်နှုန်းသို့ လျော့ကျ သွားသည်။ ကာကွယ် ရေး ပစ္စည်း ဝယ်ယူမှုအတွက် ငွေလုံးငွေရင်း အသုံးစရိတ်မှာလည်း ယခင်နှင့် ကွဲပြားခြားနားခြင်း မရှိပေ။

Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI) ထံမှ အချက်အလက်များအရ ဗီယက်နမ်သည် အရှေ့တောင်အာရှဒေသတွင် ကာကွယ်ရေးအသုံးစရိတ် အများဆုံးသုံးစွဲသော

“ စင်ကာပူနှင့် ထိုင်းတို့ကဲ့သို့သော တရုတ်နှင့် တိုက်ရိုက် ထိတွေ့ရင်ဆိုင်နေရမှု နည်းပါးသည့် နိုင်ငံများ၏ ကာကွယ်ရေးအသုံးစရိတ် သုံးစွဲပုံမှာ တူညီခြင်း မရှိပေ။ ကိုဗစ် – ၁၉ မတိုင်မီ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်အတွက် စင်ကာပူ၏ ကာကွယ်ရေးအသုံးစရိတ်မှာ ဂျီဒီပီ၏ ၃ ရာခိုင်နှုန်းသာ ဖြစ်ပြီး နှစ်စဉ်လည်း လျော့ကျလျက်ရှိသည် ”

နိုင်ငံများတွင် အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ် ၂၀၁၈ ခုနှစ်အတွင်း ကာကွယ်ရေး အသုံးစရိတ်သည် ရာခိုင်နှုန်း ၇၀၀ အထိ တိုးတက်လာခဲ့သည်။ ၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၈၄၁ မီလီယံ သုံးစွဲခဲ့သော်လည်း ၂၀၁၈ ခုနှစ်အရောက်တွင် အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၅ ဒသမ ၅ ဘီလီယံ ဖြစ်လာသည်။ ဤသည်မှာ အစိုးရ အသုံးစရိတ်၏ ၈ ဒသမ ၁ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်ပြီး ဂျီဒီပီ၏ ၂ ဒသမ ၃ ရာခိုင်နှုန်း ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်မှ ၂၀၁၆ ခုနှစ်များအတွင်း ဗီယက်နမ်သည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် တစ်ဆယ့်နှစ်နိုင်ငံမြောက် လက်နက်တင်သွင်းမှု အများဆုံးနိုင်ငံ ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၈ ခုနှစ်အတွင်း အိန္ဒိယ၊ သြစတြေးလျား၊ တရုတ်ပြည်သူ့ သမ္မတနိုင်ငံနှင့် တောင်ကိုရီးယားတို့နှင့်အတူ ဗီယက်နမ်သည် အာရှ – ပစိဖိတ်ဒေသ၏ လက်နက် တင်သွင်းမှု ထိပ်တန်း ၅ နိုင်ငံတွင် အပါအဝင် Gooop–su The International Institute for Strategic Studies (IISS) i saqolsacuosap:909 ၂၀၁၈ – ၂၀၂၀ ကာလအတွင်း ဗီယက်နမ် ကာကွယ်ရေးအသုံးစရိတ်သည် ၈ ဒသမ ၇၈ ရာခိုင်နှုန်း နှစ်စဉ် ပုံမှန်တိုးတက်လျက်ရှိ သည်။ ကိုဗစ် – ၁၉ ကပ်ရောဂါကြောင့် နိုင်ငံ့ စီးပွားရေးမှာ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ရိုက်ခတ်ခံခဲ့ရသော်လည်း ကာကွယ်ရေးအသုံးစရိတ်မှာ ၈ ရာခိုင်နှုန်းဖြင့် ပုံမှန် ထိန်းထားလျက်ရှိသည်။ ဗီယက်နမ်အနေ ဖြင့် အဓိက ဦးစားပေးမှာ တောင်တရုတ်ပင်လယ်အပါအဝင် ပင်လယ်ရေကြောင်း လုံခြုံရေးနှင့် ဆက်စပ်နေသော ကိစ္စရပ်များ ဖြစ်သည်။

မလေးရှားသည် ၂၀၂၂ ခုနှစ် ကာကွယ်ရေးအသုံးစရိတ်အဖြစ် ရင်းဂစ် ၁၆ ဒသမ ၁၄ ဘီလီယံ (အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၃ ဒသမ ၉ ဘီလီယံ) တင်ပြတောင်းခံထားသည်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ် ကာကွယ်ရေးအသုံးစရိတ် ရင်းဂစ် ၁၅ ဒသမ ၈၆ ဘီလီယံထက် ၁ ဒသမ ၈ ရာခိုင်နှုန်း တိုးတက်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ အစိုးရအသုံးစရိတ်၏ ၅ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်ပြီး ၎င်းတွင် စစ်ဆင်ရေး အသုံးစရိတ် ရင်းဂစ် ၁၁ ဒသမ ၁၀ ဘီလီယံနှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုအသုံးစရိတ် ရင်းဂစ် ၅ ဒသမ ၀၄ ဘီလီယံတို့ ပါဝင်သည်။ ဤသည်မှာ ယခင်နှစ်ကထက် စစ်ဆင်ရေးအသုံးစရိတ် ၂ ရာခိုင်နှုန်း လျော့ကျပြီး ဖွံ့ဖြိုးမှုအသုံးစရိတ် ၁၂ ရာခိုင်နှုန်း တိုးတက်လာခြင်း ဖြစ်သည်။

အထက်ပါ အကြောင်းခြင်းရာများကို သုံးသပ်ကြည့်မည်ဆိုပါက တရုတ်ကဲ့သို့သော နိုင်ငံ၏ ခြိမ်းခြောက်မှုကို စိုးရိမ်သည့်အတွက် အရှေ့တောင်အာရှဒေသတွင်း လက်နက်အပြိုင် အဆိုင် တပ်ဆင်မှုကို ပုံဖော်နေသည်လားဆိုသည်မှာ မေးခွန်းထုတ်ဖွယ် ဖြစ်သည်။ အမှန် တကယ်တော့ မဟုတ်ပါ။ ဖိလစ်ပိုင်တပ်မတော်သည် နှစ်ပေါင်းများစွာတိုင်အောင် ကာကွယ် ရေးအသုံးစရိတ် လုံလောက်စွာ မရရှိခဲ့ပါ။ သက်တမ်းရင့် ရေငုပ်သင်္ဘော စစ်ရေယာဉ် KRI Nanggala သည် ဘာလီကမ်းလွန်တွင် နစ်မြုပ်ခဲ့သည်ဖြစ်ရာ တရုတ်၏ ရန်လိုမှုရှိသည် ဖြစ်စေ၊ မရှိသည်ဖြစ်စေ အင်ဒိုနီးရှားအနေဖြင့် ၎င်း၏ ရေငုပ်သင်္ဘော စစ်ရေယာဉ်စုကို အဆင့်မြှင့် တင်ရန်လိုအပ်လျက် ရှိပါသည်။ အင်ဒိုနီးရှားနှင့် ဖိလစ်ပိုင်ကဲ့သို့သော နိုင်ငံများအတွက် လက်ရှိအခြေအနေတွင် အကြောင်းအရာ သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံအလိုက် တပ်မတော်များကို အဆင့်မြှင့်တင်ရာတွင် အချက်အလက်များစွာ ပေါင်းဆုံပြီး ဖြစ်ပေါ်လာရခြင်း ဖြစ်သည်။ လက်နက်၊ ခဲယမ်းနှင့် ယာဉ်ယန္တရားများ အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်းအတွက် ငွေလုံးငွေရင်းများ အသုံး ပြု ခြင်းအပါအဝင် ကာကွယ်ရေးအသုံးစရိတ်မြင့်တက်လာရခြင်းသည် မျှော်လင့်ထားသကဲ့

သို့ပင်ဖြစ်လာပါသည်။ သို့သော် သိသာထင်ရှားသော အပြောင်းအလဲကြီးဖြစ်မည်တော့ မဟုတ်ပေ။ နောင်လာမည့်နှစ်တွင်လည်း ထိုပုံစံအတိုင်းပင် ဖြစ်လာမည်လားဆိုသည်ကတော့ စောင့်ကြည့်ရမည် ဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အစိုးရများသည် ကိုဗစ်–၁၉ ကပ်ရောဂါကာကွယ်ကုသမှု အသုံးစရိတ်များကို စတင်ထိန်းချုပ်လာနိုင်သည့် အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိလာပြီ ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ အကယ်၍သာ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ သင့်တင့်မျှတသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များအကြားတွင် ကာကွယ်ရေးအသုံးစရိတ်များအား ဆက်လက် တိုးမြှင့်ခွဲဝေပေးနိုင်သည်ဆိုပါက တည်ရှိပြီး ဦးစားပေးအခြင်းအရာများနှင့် ကာကွယ်ရေးအသုံးစရိတ်ဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များအား မည်သည်က တွန်းအားပေးနေသည်ကို ရှင်းပြနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ဒေါက်တာနိုင်ဆွေဦး

ရင်းမြစ်။

– Is there an Arms Race underway in South East Asia, The Diplomat

– Vietnam Defense and Security Sector, The International Trade Administration, U.S

– Malaysia proposes USD3.9 billion defence budget for 2022, Janes

ဂွာဒယ်ကန်နယ်တိုက်ပွဲစဉ် လေ့လာသုံးသပ်ချက်မှ တရုတ်ပြည်သူ့လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်၏ စစ်ဆင်ရေးဆိုင်ရာ အယူအဆများ

ကျော်ဇေ

“ ဂွာဒယ်ကန်နယ်တိုက်ပွဲစဉ်အတွင်း
ဂျပန်တို့ရဲ့အမှားများအနက် ၁၉၄၂ ခုနှစ် ဇွန်လ မတိုင်မီ ဖြစ်ပွားခဲ့တဲ့
မစ်ဒ်ဝေးတိုက်ပွဲရဲ့ အရေးပါမှုကို ထည့်မတွက်ခဲ့ကြခြင်းဟာလည်း
အရေးကြီးတဲ့ အမှားအယွင်းတစ်ခုဖြစ်တယ်လို့
အဂ္ဂမဟာဗျူဟာအဆင့် သုံးသပ်ချက်မှာ ဖော်ပြခဲ့ပါတယ် ”

တရုတ်ပြည်သူ့တပ်မတော်ဟာ ပြီးခဲ့တဲ့ဆယ်စုနှစ်တွေအတွင်းမှာ တိုက်ခိုက်ရေး အတွေ့အကြုံရယ်လို့ မည်မည်ရရ မရှိခဲ့ပါဘူး။ ပြီးတော့ ဒါဟာ အတော်ကိုအရေးကြီးတဲ့ ပြဿနာတစ်ခုဖြစ်တယ်ဆိုတာကို တရုတ်စစ်ဘက်ထိပ်တန်းခေါင်းဆောင်တွေက သတိပြု မိခဲ့ကြပါတယ်။ ပေကျင်းအနေနဲ့ ကြီးမားတဲ့ တိုက်ပွဲစဉ်တွေပြီးဆုံးခဲ့တာ နှစ်ပေါင်း ၄၀ နီးပါးရှိနေပါပြီ။ တရုတ်ပြည်သူ့ တပ်မတော်အနေနဲ့ အဲဒီတုန်းက အတွေ့အကြုံမျိုးတွေကို ဘယ်လိုဆက်ပြီး ရရှိနိုင်ပါ့မလဲ ဆိုတာမေးခွန်းထုတ်စရာပါပဲ။ ကြီးမားတဲ့ စစ်အင်အားကို အသုံးမပြုဘဲနဲ့ နှစ်ပေါင်း ၄၀ နီးပါး ထိန်းချုပ်ထားနိုင်ခြင်းကတော့ တရုတ်လို အင်အားကြီး နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတွက် အထင်ကြီးလောက်စရာပါပဲ။

ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် အမေရိကန်စစ်တပ်ဟာ ၂၀၀၁ ခုနှစ်ကစလို့ စစ်ပွဲတွေကို ဆက်တိုက် တိုက်ခိုက်နေရပြီး ၁၉၉၀ ပြည့်လွန်နှစ်တွေမှာလဲ စစ်ဆင်ရေး အသေးအမွှားတွေကို တောက်လျှောက် ဆင်နွှဲနေခဲ့ရတာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အမေရိကန်တို့ရဲ့ စစ်ပွဲတွေကနေ ပေါက်ဖွားလာတဲ့ တီထွင်ဖန်တီးမှုတွေဟာ (ဥပမာ ဒရုန်းတွေ၊ သံချပ်ကာယာဉ်တွေ) အာဖဂန် စစ်ပွဲလို အကြမ်းဖက်မှုနှိမ်နှင်းရေးစစ်ပွဲတွေ၊ စစ်ဆင်ရေးအငယ်စားတွေကနေ ရရှိလာတဲ့ သင်ခန်းစာတွေအပေါ်အခြေခံပြီး တီထွင်ထုတ်လုပ်ထားတာဖြစ်တဲ့အတွက် အင်အားကြီး နိုင်ငံတွေအချင်းချင်း အပြင်းအထန် တိုက်ခိုက်ကြမယ့် ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းတဲ့ စစ်ဆင်ရေး တွေမှာ အမှန်တကယ် အသုံးဝင်နိုင်မှု ရှိ/မရှိဆိုတာက မသေချာ သေးပါဘူး။

တရုတ်ပြည်သူ့လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် (PLA) ဟာ သူတို့ရဲ့စစ်မြေပြင် အတွေ့ အကြုံနည်းပါးမှုကို ကုစားနိုင်ဖို့အတွက် ဆိုးရွားပြင်းထန်လှတဲ့ ပစိဖိတ်တိုက်ပွဲစဉ်တွေ

အပါအဝင် စစ်သမိုင်းလေ့လာမှုတွေကို အလေးထား ပြီး ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါတယ်။

ဩဂုတ်လဟာ တောင်ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာမှာ အလွန်တရာပူပြင်းလှတဲ့ ကာလဖြစ်ပါ တယ်။ ၁၉၄၂ ဩဂုတ်လ ကနေ စတင်ဖြစ်ပွားခဲ့တဲ့ ဂွာဒယ်ကန်နယ် တိုက်ပွဲစဉ်ဟာ တကယ့်ကို ငရဲခန်းပါပဲ။ ပစိဖိတ်ရဲ့ ကံကြမ္မာကိုလည်း အဲဒီတိုက်ပွဲစဉ်ကပဲ ဆုံးဖြတ် သွားခဲ့ တာဖြစ်ပါတယ်။

မဟာမိတ်တို့ရဲ့ မစ်ဒ်ဝေးတိုက်ပွဲအောင်မြင် မှုကို လူသိများပေမယ့် ပစိဖိတ်စစ်မြေပြင်ကို အလှည့် အပြောင်းဖြစ်သွားအောင် ဂျပန်တွေကိုချေမှုန်းနိုင်ခဲ့ တဲ့ တိုက်ပွဲကတော့ ဂွာဒယ်ကန်နယ်တိုက်ပွဲစဉ်ရဲ့ လ အနည်းငယ်အကြာမှာ ဖြစ်ပွားခဲ့တာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီတိုက်ပွဲမှာ ဂျပန်စစ်သင်္ဘော ၃၈ စင်းနဲ့ တိုက် လေယာဉ် ၇၀၀ လောက် ဆုံးရှုံးခဲ့ရပါတယ်။ အမေရိကန် ဘက်ကလည်း အလားတူပမာဏနီးပါး ဆုံးရှုံးခဲ့ပေ မယ့် အဓိကကွာခြားချက်ကတော့ အမေရိကန်တွေ ဟာ အဲဒီဆုံးရှုံးမှုတွေကို အလွယ်တကူ ပြန်လည် ဖြည့်တင်းနိုင်ခဲ့တာပဲဖြစ်ပါတယ်။

“ မဟာမိတ်တို့ရဲ့ မစ်ဒ်ဝေးတိုက်ပွဲအောင်မြင်မှုကို လူသိများပေမယ့် ပစိဖိတ်စစ်မြေပြင်ကို အလှည့်အပြောင်း ဖြစ်သွားအောင် ဂျပန်တွေကို ချေမှုန်းနိုင်ခဲ့တဲ့ တိုက်ပွဲကတော့ ဂွာဒယ်ကန်နယ်တိုက်ပွဲစဉ်ရဲ့ လအနည်းငယ်အကြာမှာ ဖြစ်ပွားခဲ့တာပဲ ဖြစ်ပါတယ် ”

၂၀၁၇ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းမှာ တရုတ်ပြည်သူ့ လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်(ရေ) ကနေ တရားဝင် ထုတ်ဝေတဲ့မဂ္ဂဇင်းဖြစ်တဲ့ Navy Today မှာ အရေး ပါလှတဲ့ ဂွာဒယ်ကန်နယ် တိုက်ပွဲစဉ်အကြောင်းကို အသေးစိတ် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ လေ့လာထားတဲ့ စစ်တမ်းတစ်ခုကို ဖော်ပြခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီစစ်တမ်းမှာ ဂျပန်တွေကိုင်စွဲထားတဲ့ စစ်မဟာဗျူဟာရဲ့ အခြေခံ ပြဿနာတွေနဲ့အတူ “မှားယွင်းသော အမိန့်ပေး ဆုံး ဖြတ်ချက်များနှင့် လက်နက်တည်ဆောက်မှုအမှား အယွင်းများက ဆုံးရှုံးမှုကို ပိုမိုများပြားစေခဲ့သည်” လို့သုံးသပ်ဖော်ပြခဲ့ပါတယ်။ တရုတ်ရေတပ်ဟာ ဂွာဒယ်ကန်နယ် တိုက်ပွဲစဉ်အတွင်းက ဂျပန်တွေရဲ့ အားနည်းချက်တွေကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ သုံးသပ်တဲ့ နေရာမှာ မဟာဗျူဟာအဆင့် ဆုံးဖြတ်ချက်အမှားများ၊ စစ်ဆင်ရေးအဆင့်နဲ့ နည်းဗျူဟာအဆင့် ဆောင်ရွက် ချက် အမှားများနဲ့ လက်နက်တည်ဆောက်မှုအမှား

အယွင်းများဆိုပြီး တိတိကျကျ ခွဲခြားလေ့လာသုံး သပ်ထားတာကို တွေ့ရပါတယ်။

ဂွာဒယ်ကန်နယ်တိုက်ပွဲစဉ်အတွင်း ဂျပန်တို့ရဲ့အမှားများအနက် ၁၉၄၂ ခုနှစ် ဇွန်လ မတိုင်မီ ဖြစ်ပွားခဲ့တဲ့ မစ်ဒ်ဝေးတိုက်ပွဲရဲ့ အရေးပါမှုကို ထည့်မတွက်ခဲ့ကြခြင်းဟာလည်း အရေးကြီးတဲ့ အမှား အယွင်းတစ်ခုဖြစ်တယ်လို့ အဂ္ဂမဟာဗျူဟာအဆင့် သုံးသပ်ချက်မှာ ဖော်ပြခဲ့ပါတယ်။ "တိုကျိုအနေဖြင့် အမေရိကန်၏ကြီးမားလှသော စက်မှုလုပ်ငန်းများကို စစ်စည်းရုံး၍ စစ်ဘက်ဆိုင်ရာပစ္စည်းများထုတ်လုပ်နေသည့်အခြေခံအချက်ကို သတိမမူဘဲ တောင်ပစိဖိတ်တွင် ထိုးစစ်အဟုန်ကို ထိန်းသိမ်းထားလိုပုံရသည်" လို့ ဖော်ပြထားပါတယ်။ ဂျပန်အကြီးအကဲတွေဟာ စစ်သည်တွေကို မစ်ဒ်ဝေးတိုက်ပွဲရဲ့ ဆိုးရွားလှတဲ့ ဆုံးရှုံးမှုတွေကို အသိမပေးဘဲ အဆက်မပြတ်ထိုးစစ်ဆင်ဖို့မူဝါဒကိုသာကိုင်စွဲထားတယ်လို့တရုတ်ရဲ့သုံးသပ်ချက်က အခိုင်အမာဆိုပါတယ်။ တောင်ပစိဖိတ်မှာ အမေရိကန်ရဲ့ ထောက်ပံ့ရေးလမ်းကြောင်းကို ဖြတ်တောက်ဖို့ ဆောင်ရွက်ခဲ့တဲ့ ဂျပန်ရဲ့ကြိုးပမ်း အားထုတ်မှုက အကျိုးဖြစ်ထွန်းကောင်း ဖြစ်ထွန်းခဲ့ပါလိမ့်မယ်။ ဒါပေမဲ့ ဂျပန်တွေအနေနဲ့ လေကြောင်းကင်းထောက်မှု မပြုလုပ်နိုင်ခြင်းက စစ်ဆင်ရေးအတွက် ထိရောက်တဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်တွေချရာမှာ အဟန့်အတားတွေ ဖြစ်ပေါ်လာစေပါတယ်။

ဂွာဒယ်ကန်နယ်တိုက်ပွဲစဉ်ရဲ့ ကနဦးမှာ ဟန်ဒါဆန်လေယာဉ်ကွင်းကို အမေရိကန်တွေသိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့တာက အလွန်အရေးကြီးတဲ့ အချက်တစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို သိမ်းပိုက်လိုက်ခြင်းအားဖြင့် ပါပူအာနယူးဂီနီမှာရှိတဲ့ ရာဘူးလေယာဉ်ကွင်းကို သာအသုံးပြုပြီး ခရီးဝေးပျံသန်းနေရတဲ့ ဂျပန်လေယာဉ်တွေဟာ မြေပြင်တပ်ဖွဲ့တွေကို ထိထိရောက်ရောက် အထောက်အကူမပေးနိုင်တော့သလို ဂျပန်လေယာဉ်တင်သင်္ဘောတွေဟာလည်း ဂွာဒယ်ကန်နယ်နားအထိ ချဉ်းကပ်လာဖို့မဖြစ်နိုင်တော့ပါဘူး။ ဂျပန်တွေဟာ အစဉ်အလာအရ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု

> **" ဂွာဒယ်ကန်နယ်တိုက်ပွဲစဉ်ရဲ့ ကနဦးမှာ ဟန်ဒါဆန်လေယာဉ်ကွင်းကို အမေရိကန်တွေ သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့တာက အလွန်အရေးကြီးတဲ့ အချက်တစ်ခု ဖြစ်ပါတယ် "**

အားနည်းတဲ့မြေပြင်တပ်ဖွဲ့တွေနဲ့ရေတပ်ကြားမှာရှင်းရှင်းလင်းလင်းမရှိတဲ့အနေအထားမျိုးကနေ မဟာဗျူဟာ ဆုံးဖြတ်ချက်တွေကို အလေသုံးဆယ် ချမှတ်နေရတာဖြစ်တယ် လို့ ကောက်ချက်ချခဲ့ပါတယ်။

ဂွာဒယ်ကနယ်တိုက်ပွဲစဉ်ကို အရေးနိမ့်စေခဲ့တဲ့ ဂျပန်တို့ရဲ့ စစ်ဆင်ရေး ဆောင်ရွက်ပုံတွေကိုလည်း အဲဒီစစ်တမ်းက ထောက်ပြခဲ့ပါတယ်။ ပထမအချက်ကတော့ ဂျပန်စစ်သည်တွေဟာ ညတိုက်ပွဲတွေနဲ့ အနီးကပ်တိုက်ခိုက်ရေးတွေမှာ ထူးချွန်ကြသူတွေအဖြစ် သူတို့ကိုယ်သူတို့ ဂုဏ်ယူကြပါတယ်။ ဒါကလည်း ဂျပန်တွေရဲ့ ဝိသေသလက္ခဏာလို့ဆိုရမယ့် ဘူရှိဒိုစိတ်ဓာတ် ဒါမှမဟုတ် သူရဲကောင်းစိတ်ဓာတ်ကြောင့်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ရေတပ်အမြောက်တွေ လေကြောင်းပစ်ကူတွေထက် ခြေလျင်လက်နက်တွေကိုသာ အားကိုးအားထားပြုခဲ့ကြပြီး ဒါက ထိရောက်မှုမရှိဘူးဆိုတာကို တိုက်ပွဲစဉ်က သက်သေပြသွားခဲ့ပါတယ်။ ဂျပန်တို့ရဲ့ ဂွာဒယ်ကနယ်ကို ဝင်ရောက်တိုက် ခိုက်မှုဟာ ခြေလုံလက်လုံမရှိသလိုအလစ်အငိုက်လဲမရခဲ့ပါဘူးလို့စစ်တမ်းမှာမှတ်ချက်ပြုထားပါတယ်။နောက်ပြီး လုံလောက်တဲ့ တပ်အင်အားကိုလည်း စုစည်းထားနိုင်ခြင်း မရှိဘူးလို့ဆိုပါတယ်။ ဂျပန်ရဲ့ ပထမဆုံးတိုက်စစ်မှာ တပ်အင်အား အနည်းငယ်သာပါဝင်ပြီး အမေရိကန်ရဲ့ခံစစ်ဟာ အလွန်အင်အားတောင့်တင်းနေတာကိုသိတော့မှ အင်အားကြီးမား တဲ့ဂျပန်တပ်ဖွဲ့တွေ ရောက်လာခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ စစ်တမ်းမှာ ဂျပန်ဟာ ထောက်ပံ့ရေး မလုံလောက်မှာကို စိုးရိမ်နေတယ်လို့ သုံးသပ်ထားပါတယ်။ ဂျပန်တွေအနေနဲ့ ထောက်ပံ့ရေး မလုံလောက်မှုအပြင် အမေရိကန်ခံစစ်ရဲ့ နောက်ပိုင်းက ထောက်ပံ့ရေးဌာနတွေကိုလည်း ဖျက်ဆီးဖို့ ပျက်ကွက်ခဲ့ပါသေးတယ်။

တရုတ်ပြည်သူ့လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်(ရေ)ရဲ့ စစ်တမ်းမှာ ဂျပန်ရေတပ်ဟာ စစ်သင်္ဘောတွေရဲ့ မျှော်စင်ပေါ်ကနေ မျက်မြင်ထောက်လှမ်းကြည့်ရှုခြင်းကိုသာ အားကိုးနေခဲ့တယ်လို့ ထောက်ပြခဲ့ပါတယ်။ ဒီနည်းလမ်းက ရံဖန်ရံခါမှာ အဆင်ပြေပေမယ့် အမေရိကန်တွေပိုင်ဆိုင်ထားတဲ့ ရေဒါနည်းပညာနဲ့ ရင်ဆိုင်ရာမှာတော့ ဂျပန်တွေကို နောက်ကောက်ကျစေခဲ့ပါတယ်။ နောက်တစ်ချက်ကတော့ ဂျပန်အနေနဲ့ တိုက်ပွဲစဉ် တစ်လျှောက်လုံး သူတို့ရဲ့မြေပြင်တပ်ဖွဲ့တွေကို တင့်/သံချပ်ကာ ပစ်ကူလုံးဝမပေးနိုင်တဲ့ အခြေအနေမျိုးမှာ အမေရိကန်တွေဟာ တင့်ကားအရေအတွက်အနည်းငယ်ကိုပဲ အသုံးပြုပြီး ကျွမ်းကျင်စွာ စစ်ကစားနိုင်ခဲ့တယ်လို့ စစ်တမ်းက ထောက်ပြခဲ့ပါတယ်။ ဒီလို တင့်/သံချပ်ကာ အနည်းငယ်ကို အသုံးပြုခဲ့တာကြောင့် အမေရိကန်စစ်သည်တွေရဲ့ စိတ်ဓာတ်ပိုင်းဆိုင်ရာကို မြင့်မားစေခဲ့ရုံမျှမက ဂျပန်တွေရဲ့တိုက်ခိုက်မှုကို ချေမှုန်းရာမှာလည်း အရေးပါတဲ့ အခန်းကဏ္ဍတစ်ရပ်ဖြစ်စေခဲ့တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ စစ်တမ်းရဲ့ နောက်ဆုံးသုံးသပ်ချက် တစ်ခုကတော့ ဂျပန်တွေရဲ့ “တိုက်စစ်သည်ပထမ” ဆိုတဲ့ မဟာဗျူဟာကြောင့် စစ်သင်္ဘောတွေမှာ လေကြောင်းရန်ကာကွယ်ရေးနဲ့ ရေငုပ်သင်္ဘော တိုက်ဖျက်ရေးစနစ်တွေ အားနည်းခဲ့ရတယ်လို့ စစ်တမ်းက ဆိုပါတယ်။ တရုတ်ရေတပ်ရဲ့ စစ်တမ်းအရ ဂျပန်ရေတပ်ရဲ့ ထိရောက်မှုမရှိတဲ့ ဆိုနာကိရိယာတွေဟာ ရေတပ် စစ်ဆင်ရေးတွေအတွက် ကန့်သတ်ချက်များစွာဖြစ်စေခဲ့ပါတယ်။

အထက်ဖော်ပြပါ သုံးသပ်ချက်တွေကြောင့် တရုတ်ဟာ ဂွာဒယ်ကန်နယ်တိုက်ပွဲမှာ ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်ခဲ့တဲ့ နိုင်ငံတွေထက်ပိုပြီး အဲဒီတိုက်ပွဲအကြောင်း နားလည်တယ်လို့ မဆိုလိုပါဘူး။ အမှန်တော့ တရုတ်ရေတပ်ရဲ့စစ်တမ်းမှာ ကွဲလွဲချက်တွေကို တွေ့ရှိနိုင်ပါတယ်။ တစ်ဖက်က ဂျပန်တွေဟာ တိုက်စစ်အားသန်တယ် စွန့်စားတတ်တဲ့ သဘောရှိတယ်လို့ ဝေဖန်ထားပေမယ့် တစ်ဆက်တည်းမှာပဲ အင်အားဖြည့် လေယာဉ်တင်သင်္ဘော တပ်ဖွဲ့တွေကို ပို့ဆောင်ပေးဖို့ မဝံ့မရဲဖြစ်နေတယ်လို့ ဆိုထားပြန်ပါသေးတယ်။

သို့သော်လည်း အဆိုပါစစ်တမ်းဟာ တရုတ်စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ အကယ်ဒမီတွေရဲ့ သင်ရိုးညွှန်းတမ်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ထင်ဟပ်စေနိုင်ပါတယ်။ တရုတ်ရေတပ်ရဲ့ စစ်တမ်းက ဖော်ပြချက်တွေကိုကြည့်ရင်တရုတ်ပြည်သူ့လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်ဟာ ရေကြောင်း စစ်ဆင်ရေးနဲ့ ကုန်း/ရေနှစ်သွယ် စစ်ဆင်ရေးဆိုင်ရာအယူအဆအပိုင်းမှာ ရန်သူ့သတင်း ထောက်လှမ်းခြင်း၊ ထောက်လှမ်းရေးကိရိယာများဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ပစ်အားကိုစုစည်း အသုံးပြုခြင်း၊ ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်း၊ ရန်သူ့ ထောက်ပံ့ရေးလမ်းကြောင်းကို ပိတ်ဆို့ခြင်း၊ ကုန်းရေနှစ်သွယ်သွား သံချပ်ကာယာဉ်များ အသုံးပြုခြင်းနဲ့ အထူးသဖြင့် ရေငုပ် သင်္ဘောတိုက်ဖျက်ရေး စစ်ဆင်မှုအပါအဝင် စစ်ရေယာဉ်များ၏ ကိုယ်ပိုင်ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ များကို အထူးတလည် ဦးစားပေးထားတယ်လို့ သုံးသပ်တွေ့ရှိနိုင်ပါတယ်။

စာဖတ်သူတွေအနေနဲ့ ဂွာဒယ်ကန်နယ်တိုက်ပွဲစဉ် လေ့လာသုံးသပ်ချက် စစ်တမ်းက တရုတ်တို့ရဲ့ စစ်ဆင်ရေးဆိုင်ရာအယူအဆတွေကို ထောက်ရှုခြင်းအားဖြင့် တရုတ်ပြည်သူ့ လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်ဟာ စစ်ဘက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းတွေကို ဘေးအန္တရာယ်နဲ့ရင်ဆိုင်ရလေ့ရှိစေတဲ့ ထိုးစစ်အသားပေးအယူဝါဒကို စိတ်အားထက်သန်ပုံမရဘူးလို့ ကောက်ချက်ချနိုင်ကြောင်း ရေးသားတင်ပြလိုက်ရပါတယ်။

ကျော်ဇေ

မူရင်း

https://nationalinterest.org/blog/reboot/chinas-army-untested-problem-200100

ရုရှား – ယူကရိန်းစစ်ပွဲ ရက်စွဲမှတ်တမ်းများ

မြန်မာရေးရာလေ့လာရေးအဖွဲ့

"ရုရှား–ယူကရိန်းစစ်ပွဲနှင့်ပတ်သက်၍
၂၀၂၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၁ ရက်နေ့မှ
မတ်လ ၁၅ ရက်နေ့အတွင်း
ဖြစ်ပျက်ခဲ့သည့် အကြောင်းအရာများကို
ရက်စွဲအလိုက်ဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည် "

၂၀၂၂ခုနှစ်၊ဖေဖော်ဝါရီလ၂၁

အနောက်နိုင်ငံခေါင်းဆောင်များသည်ရုရှားသမ္မတပူတင်နှင့်စေ့စပ်ညှိနှိုင်းရန် ကြိုးစားနေစဉ်မှာပင် ရုရှားတပ်ဖွဲ့ဝင်များသည် ယူကရိန်းနယ်စပ်တွင် သီတင်းပတ်အတော်ကြာ ဖြန့်ကြက်ချထားခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ သမ္မတပူတင်သည် Donetsk နှင့် Luhansk တို့ကို လွတ်လပ်သော ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံများအဖြစ်လည်း အသိအမှတ်ပြုကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။

၂၀၂၂ခုနှစ်၊ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၂

အမေရိကန်အစိုးရသည် ရုရှားဘဏ်များအား ဒဏ်ခတ်ပိတ်ဆို့ခြင်း၊ အမေရိကန်ငွေကြေးဈေးကွက်တွင်အမေရိကန်ဘွန်းများရောင်းချခြင်းကိုတားမြစ်ခြင်း၊ သမ္မတပူတင်နှင့်နီးစပ်သည့် သန်းကြွယ်သူဌေးကြီးများ ပိုင်ဆိုင်သော ပိုင်ဆိုင်မှုများကို သိမ်းဆည်းခြင်းများ ပြုလုပ်ကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။

၂၀၂၂ခုနှစ်၊ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၃

ဥရောပသမဂ္ဂသည်လည်း ရုရှားလွှတ်တော်(ဒူးမား) အမတ် ၃၅၁ ဦး၏ ပိုင်ဆိုင်မှုများကို ထိန်းချုပ်ကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။ ယူကရိန်းအစိုးရကလည်း နိုင်ငံတော် အရေးပေါ်အခြေအနေ ကြေညာခဲ့သည်။

၂၀၂၂ခုနှစ်၊ဖေဖော်ဝါရီလ၂၄

ရုရှားတပ်ဖွဲ့ဝင်များသည် Luhansk, Chernihiv နှင့် Kharkiv တို့ကိုအရှေ့ဘက်မှလည်းကောင်း၊ Odessa နှင့် Mariupol မြို့များကို ရေကြောင်းမှလည်းကောင်း စတင်ဝင်ရောက်ခဲ့သည်။ ယူကရိန်းနိုင်ငံ၏မြို့တော် Kyiv မြို့ကိုလည်း ဒုံးကျည်များ ထိမှန်ခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ အခြေစိုက်စခန်းများကို ပစ်မှတ်ထား တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။ သေကျေဒဏ်ရာရရှိမှုကို အတိအကျ မသိရပါ။

၂၀၂၂ခုနှစ်၊ဖေဖော်ဝါရီလ၂၅

ရုရှားတပ်ဖွဲ့ဝင်များ ယူကရိန်းမှ ပြန်လည်ဆုတ်ခွာရန် တောင်းဆိုသည့် ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်မူကြမ်းကို ရုရှားနိုင်ငံက ဗီတိုအာဏာ သုံး၍ ပယ်ချခဲ့သည်။

၂၀၂၂ခုနှစ်၊ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၆

ယူကရိန်းပြည်သူ ဒုက္ခသည်ပေါင်း တစ်သိန်းခန့်သည် ပိုလန်နိုင်ငံသို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။ ယူကရိန်းနိုင်ငံ မြို့တော် Kyiv တွင် ညမထွက်ရအမိန့်ကို ထုတ်ပြန်ထားပါသည်။ အမေရိကန်အစိုးရသည် ယူကရိန်း သမ္မတ Zelenskyy အား ကယ်ထုတ်ရန် ကမ်းလှမ်းခဲ့သော်လည်း သမ္မတ Zelenskyy က ငြင်းဆိုခဲ့ရာ ၎င်းထွက်ပြေးသွားပြီဆိုသည့် ကောလာဟလများကို အဆုံးသတ်စေခဲ့ပါသည်။

၂၀၂၂ခုနှစ်၊ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၇

ရုရှားတပ်ဖွဲ့ဝင်များသည် မြို့တော် Kyiv သို့ ချီတက်လာစဉ် Kharkiv နှင့် Kherson တို့မှ အပြင်းအထန်ခုခံမှုနှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရပြီး သေကျေဒဏ်ရာရရှိမှု မြင့်တက်ခဲ့ပါသည်။ ယူကရိန်းအစိုးရဘက်က ထုတ်ပြန်ချက်အရ ရုရှားတပ်ဖွဲ့ဝင် ၄၅၀၀ သေဆုံးခဲ့ပြီး တင့်ကား ၁၅၀၊ ဂျက်တိုက်လေယာဉ် ၇ စီး၊ ရဟတ်ယာဉ် ၂၆ စီး၊ သံချပ်ကာယာဉ်အစီး ၇၀၀ တို့ကို ဖျက်ဆီးနိုင်ခဲ့သည်ဟု ဆိုပါသည်။ ဥရောပသမဂ္ဂသည် ၎င်း၏ လေကြောင်းပိုင်နက်အတွင်း ရုရှားလေကြောင်းလိုင်းများ ပျံသန်းခွင့်နှင့် ရုရှားရုပ်သံလိုင်းများကိုလည်း ပိတ်ပစ်ခဲ့သည်။

၂၀၂၂ခုနှစ်၊ဖေဖော်ဝါရီလ၂၈

ရုရှား၊ ယူကရိန်း နှစ်ဖက်ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့သည် ဘီလာရုစ်နယ်စပ်တွင် ပထမ အကြိမ် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးကို ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။ သို့သော် ငါးနာရီအကြာ ဆွေးနွေးမှုအပြီးတွင် သဘောတူညီချက်တစ်စုံတစ်ရာ မရရှိခဲ့ပါ။ ယူကရိန်းအစိုးရသည် ဥရောပသမဂ္ဂသို့ဝင်ရောက်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ ရုရှားတပ်ဖွဲ့ဝင်များသည် ယူကရိန်း နိုင်ငံ၏ ဒုတိယအကြီးဆုံးမြို့ဖြစ်သည့် Kharkiv မြို့ကို ဗုံးကြဲတိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။ လူဦးရေ ၁ ဒသမ ၅ သန်း ရှိသည့် အဆိုပါမြို့တွင် ပြည်သူ ၁၁ ဦး သေဆုံးခဲ့သည်။

၂၀၂၂ခုနှစ်၊မတ်လ ၁

ရုရှားတပ်ဖွဲ့ဝင်များသည် မြို့တော် Kyiv ၏ ဆင်ခြေဖုံးဒေသများနှင့် Kharkiv မြို့လယ်တွင် ဒုံးကျည်ဖြင့် တိုက်ခိုက်မှုများ ဆက်လက်ပြုလုပ်နေပါသည်။ သမ္မတဂျိုးဘိုင်ဒန်သည် ၎င်း၏ ပထမဆုံး နိုင်ငံတော်အခြေပြမိန့်ခွန်းတွင် ယူကရိန်း ပဋိပက္ခ အကြောင်းကို ထည့်သွင်းပြောဆိုခဲ့ပြီး လေယာဉ်မပျံသန်းရဇုန် (No Fly Zone) သတ်မှတ်ပေးရန် ယူကရိန်းသမ္မတ Zelenskyy ၏ တောင်းဆိုချက်ကို လိုက်လျောရန် ငြင်းဆိုခဲ့သည်။

၂၀၂၂ခုနှစ်၊မတ်လ ၂

ယူကရိန်းကိုတိုက်ခိုက်ခဲ့ခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ရုရှားနိုင်ငံကိုပြစ်တင်ရှုတ်ချသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ရပ်ကို ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံတွင် မဲခွဲဆုံးဖြတ်ခဲ့ရာ

အဖွဲ့ဝင် ၁၉၃ နိုင်ငံတွင် ၁၄၁ နိုင်ငံက ထောက်ခံခဲ့သည်။ တရုတ်နိုင်ငံသည် အဆိုပါ မဲခွဲဆုံးဖြတ်မှုတွင် မဲမပေးဘဲနေခဲ့သည်။

၂၀၂၂ခုနှစ်၊မတ်လ ၃

ရုရှားတပ်ဖွဲ့များသည် Zaporizhzhia နျူကလီးယားစက်ရုံကို သိမ်းပိုက်ခဲ့သည်။ ယူကရိန်း ဒုက္ခသည်တစ်သန်းအထိ ရှိလာခဲ့ပြီး ရုရှားတပ်ဖွဲ့များကလည်း မစ်ဆိုင်း ဒုံးကျည် ၄၈၀ ကျော်အထိ ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။ ယူကရိန်းတပ်ဖွဲ့များ၏ ခုခံမှုမှာလည်း အားကောင်းနေဆဲ ဖြစ်သည်။ နှစ်ဖက် ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ကြား အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး ဆွေးနွေးမှု အောင်မြင်မှုမရှိဘဲ အဆုံးသတ်ခဲ့သော်လည်း မြို့များတွင် ပိတ်မိနေသည့် အရပ်သားများကို လုံခြုံဘေးကင်း သည့်လမ်းကြောင်းမှ ထွက်ခွာနိုင်မည့် သဘောတူညီချက် တစ်ရပ်ရရှိခဲ့သည်။ ဥရောပသမဂ္ဂကလည်း ယူကရိန်းနိုင်ငံသားများကို ဥရောပတွင် သုံး နှစ်ကြာ နေထိုင်အလုပ်လုပ်ခွင့်ပြုမည့် သဘောတူညီချက် တစ်ရပ်ရရှိခဲ့သည်။

၂၀၂၂ခုနှစ်၊မတ်လ ၄

၁၉၈၆ ခုနှစ် နျူကလီးယား ကပ်ဘေးဆိုက်မှု ဖြစ်ခဲ့သည့် Chernobyl အပါအဝင် ယူကရိန်း နျူကလီးယားစက်ရုံများ လုံခြုံမှုရှိစေရေး ကုလသမဂ္ဂက တောင်းဆိုခဲ့သည်။ Chernihiv မြို့တွင် လူ ၄၇ ဦးကို သေဆုံးစေခဲ့သည့် ဗုံးကြဲတိုက်ခိုက်မှု ပြုလုပ်ခဲ့သည် ဆိုခြင်း နှင့်ပတ်သက်၍ သတင်းအမှားအဖြစ် သမ္မတ ပူတင်ကပယ်ချခဲ့သည်။ BBC, Radio Free Europe, Deutsche Welle နှင့် လွတ်လပ်သော ရုရှားမီဒီယာဖြစ်သည့် Meduza ကဲ့သို့သော မီဒီယာများကို ကန့်သတ်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ သတင်းမှားဖြန့်ချိပါက ထောင်ဒဏ် ၁၅ နှစ် အထိကျခံရမည့် ဥပဒေတစ်ရပ်ကိုလည်း ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။

၂၀၂၂ခုနှစ်၊မတ်လ ၅

မြို့တော် Kyiv မြို့နှင့် ၁၄၀ ကီလိုမီတာ အကွာရှိ Chernihiv မြို့တွင် ရုရှားတပ်ဖွဲ့များက ဗုံးကြဲတိုက်ခိုက်မှုများ ပြုလုပ်နေသည့် ပေါက်ကွဲသံများကို ကြားနေရပါသည်။ ရုရှားတပ်ဖွဲ့များကလည်း မြို့တော် Kyiv သို့ ဆက်လက်ချီတက်နေကြပါသည်။

၂၀၂၂ခုနှစ်၊မတ်လ ၆

အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက် ချိုးဖောက်မှုသည်များ ဆိပ်ကမ်းမြို့ ဖြစ်သည့် Mariupol မြို့ ပြည်သူများအား ကယ်ဆယ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကို အဟန့်အတား ဖြစ်စေခဲ့ပါသည်။ ယူကရိန်းသမ္မတ Zelenskyy နှင့် အမေရိကန်သမ္မတ

Joe Biden ဘဏ္ဍာရေးအကူအညီပေးရန် ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။ ရုရှားတို့၏ ရေနံသွင်းကုန်အပေါ် ပိတ်ပင်ရန် သမ္မတ Zelenskyy ၏ မျှော်လင့်ချက်မှာ ပျက်ပြယ်ခဲ့ရသည်။ သမ္မတ Joe Biden သည် စားသုံးသူဈေးနှုန်းအပေါ် ဖိအားဖြစ်စေမည်ကို စိုးရိမ်နေခြင်း ဖြစ်သည်။

၂၀၂၂ခုနှစ်မတ်လ ၇

စစ်ပွဲသည် သီတင်းပတ်နှင့်ချီ၍ ကြာလာသည်နှင့်အမျှ ရုရှားနိုင်ငံသည် ၎င်း၏စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာကိုသာ ပြောင်းလဲခဲ့မည်ဆိုပါက အသေအပျောက်များမည့် စစ်ပွဲကြီး တစ်ခုအဖြစ် ဦးတည်သွားမည်ကို စိုးရိမ်နေကြသည်။ သမိုင်း၏ ကြီးမားသည့် အချိုးအကွေ့တစ်ခုတွင် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ငြိမ်းချမ်းရေး၌ ၎င်း၏ ကတိကဝတ်အတိုင်း ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန် ဩစတြေးလျားဝန်ကြီးချုပ် Scott Morrison က တရုတ်နိုင်ငံကို တိုက်တွန်းခဲ့သည်။

၂၀၂၂ခုနှစ်မတ်လ ၈

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် ရုရှားစွမ်းအင် သွင်းကုန်အားလုံးကို ပိတ်ပင်သည့် ဒဏ်ခတ် ပိတ်ဆို့မှု ချမှတ်ခဲ့သည်။ ရုရှား၏ သဘာဝဓာတ်ငွေ့အပေါ် မှီခိုနေရမှုကို ယခုနှစ် ကုန်တွင် သုံးပုံနှစ်ပုံအထိ လျှော့ချသွားမည် ဖြစ်ကြောင်း ဥရောပကော်မရှင်ကလည်း ထုတ် ဖော် ပြောဆိုခဲ့သည်။ McDonal's ၊ Starbucks၊ PepsiCo နှင့် CocaCola အပါအဝင် အမေရိကန် ထိပ်တန်းကုမ္ပဏီကြီးများသည် ရုရှားနိုင်ငံတွင် လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်မှုကို ရပ်တန့်မည် ဖြစ်ကြောင်း ပြောဆိုခဲ့သည်။

၂၀၂၂ခုနှစ်မတ်လ ၉

မြို့ကြီးများတွင် ပိတ်မိနေသည့် ယူကရိန်းပြည်သူများကို ကယ်ဆယ်ရန် ကြိုးပမ်း အားထုတ်မှုမှာလည်း တိုးတက်မှု တစ်စုံတစ်ရာ မရှိခဲ့ပါ။ တောင်ပိုင်းရှိ ဆိပ်ကမ်းမြို့ တစ်မြို့ ဖြစ်သည့် Mariupol ရှိ ဆေးရုံတစ်ရုံကို ရုရှားတပ်ဖွဲ့များက တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြောင်း ယူကရိန်း အရာရှိများက ပြောဆိုခဲ့သည်။ လေယာဉ် မပျံသန်းရဇုန် သတ်မှတ်ပေးရန် ယူကရိန်း၏ တောင်းဆိုမှုကို အမေရိကန်နှင့် ဗြိတိန် ထိပ်တန်းသံတမန်များက ထပ်မံပယ်ချခဲ့သည်။

၂၀၂၂ခုနှစ်မတ်လ ၁၀

ရုရှားတပ်ဖွဲ့များသည် Mariupol မှလူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ ထောက်ပံ့ရေးပစ္စည်းများ မရောက်ရှိနိုင်ရန် ဘေးကင်းသော ဗုံးကြဲ မှုဖြင့် တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။ ရုရှားနိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး Sergey Lavrov နှင့် ယူကရိန်းနိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး Dmytro Kuleba တို့သည် စစ်ပွဲစတင်ကတည်းက တူရကီတွင်တွေ့ဆုံ၍ အမြင့်ဆုံးအဆင့်ဆွေးနွေးပွဲကို ဆောင် ရွက်ခဲ့သော်လည်း အောင်မြင်မှု မရရှိခဲ့ပေ။ ရုရှားနိုင်ငံမှ ရေနံတင်သွင်းမှု တားမြစ်ချက်ကို အမေရိကန်အောက်

လွှတ်တော်ကအတည်ပြုခဲ့သည်။ အမေရိကန်က ယူကရိန်းကို ၁၃ ဒသမ ၆ ဘီလီယံ အကူအညီပေးရေးကို အမေရိကန်ကွန်ဂရက်က သဘောတူညီခဲ့သည်။

၂၀၂၂ခုနှစ်၊မတ်လ ၁၁

ကုလသမဂ္ဂ ဒုက္ခသည်များဆိုင်ရာ အေဂျင်စီက ယူကရိန်းဒုက္ခသည် အရေအတွက်သည် ၂ဒသမ၅သန်းကျော်သွားပြီဟုပြောသည်။အမေရိကန်နိုင်ငံသည် G7 နိုင်ငံများ၏ ထောက်ခံမှုကိုရယူပြီး ရုရှားအပေါ် ပိတ်ဆို့အရေးယူမှုအသစ်ကို လုပ်ဆောင်လျက်ရှိသည်။

၂၀၂၂ခုနှစ်၊မတ်လ ၁၂

ရုရှားတပ်ဖွဲ့ဝင်များသည် Kyivမြို့ ဆင်ခြေဖုံးဒေသများတွင် ညလုံးပေါက် တိုက်ခိုက်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

၂၀၂၂ခုနှစ်၊မတ်လ ၁၃

ရုရှားတပ်ဖွဲ့များသည် အနောက်ဘက်သို့ ပစ်မှတ်များကို ချဲ့ထွင်ခဲ့ပြီး Yauoriv မြို့ရှိ စစ်အခြေစိုက် စခန်းမှနေ၍ ခရုဒ်းကျည် ၃၀ဖြင့် ပစ်ခတ်ခဲ့သည်။

၂၀၂၂ခုနှစ်၊မတ်လ ၁၄

ယူကရိန်းစစ်ပွဲသည် စီစဉ်ထားသည့် အတိုင်းဖြစ်မလာကြောင်း ပူတင်၏ ထိပ်တန်း လက်ထောက်တစ်ဦးဖြစ်သည့် Viktor Zolotov ကဝန်ခံ ပြောကြားခဲ့သည်။

၂၀၂၂ခုနှစ်၊မတ်လ ၁၅

ချက်၊ ပိုလန်နှင့် စလိုဗေးနီးယန်း ဝန်ကြီးချုပ်များသည် ကီယက်ဗ်မြို့သို့ သွားရောက်မည် ဖြစ် ကြောင်းထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။နေတိုးအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်ရေးသည် ယူကရိန်းအတွက် အဓိကရည်မှန်းချက် မဟုတ်ကြောင်း၊ ရုရှားနိုင်ငံနှင့်ဖြစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများကို အသုံးပြုပြီး ဆက်လက်စေ့စပ် ညှိနှိုင်းသွားမည်ဖြစ်ကြောင်း ယူကရိန်းသမ္မတ Zelenskyyက ဥရောပသမဂ္ဂအရာရှိများကို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့သည်။

မြန်မာရေးရာလေ့လာရေးအဖွဲ့

{Ref: https://www.aljazeera.com/news/2022/3/16/timeline-week-three-of-russias-war-in-ukraine }

ရုရှား-ယူကရိန်းစစ်ပွဲ ရက်စွဲမှတ်တမ်းများကိုကမ္ဘာရေးရာအမှတ်(၁၄) တွင် ဆက်လက် ဖော်ပြပေး သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

ဂျပ်ဖ်များကပြောသော ကမ္ဘာ့အပြောင်းအလဲများ

ကျော်ကျော်လှိုင် (SMART)

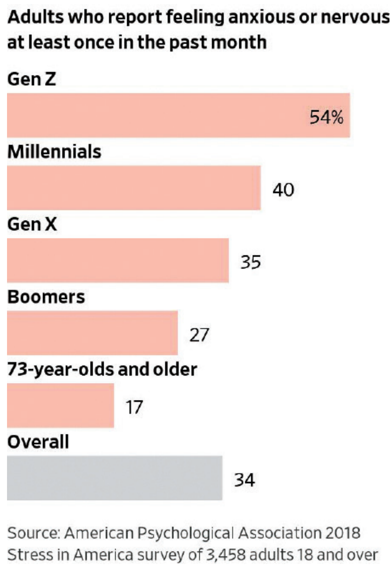

စိုးရိမ်ပူပန်မှုများနေသော Gen Z

Gen Z ခေါ် မျိုးဆက် Z သည် ၁၉၉၇ ခုနှစ် မှ ၂၀၁၂ ခုနှစ် အတွင်း မွေးဖွားသူများဖြစ်ပြီး အသက် ၁၀ နှစ် မှ ၂၅ နှစ် အတွင်းရှိသော လူငယ်များဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာပေါ် တွင် Gen Z သည် လူဦးရေ ၂ ဒသမ ၅ ဘီလီယံရှိပြီး လူဦးရေအများဆုံး မျိုးဆက်ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း Gen Z ဦးရေ သည် ၁၇ သန်းရှိပြီး လူဦးရေအများဆုံး ဖြစ်ပါသည်။ ပညာရှင်များ၏ စစ်တမ်းကောက်ယူမှု ၊ သုတေသန ပြုချက်များအရ Gen Z များသည် Gen X, Gen Y နှင့် Baby Boomers မျိုးဆက်များထက် စိတ်ခံစားမှုကို ရှေ့တန်းတင်ခြင်းများသည်ဟု Mckinsey က ပြောပါသည်။ ဘဝနှင့်ပတ်သက်လျှင်လည်း အပြုသဘောအမြင်အားနည်းသည်ဟုလည်း ဆိုပါသည်။

ကမ္ဘာ့ကပ်ရောဂါ ကိုဗစ်–၁၉ ဖြစ်ပြီး နှစ်နှစ်အကြာတွင် အလယ်တန်းကျောင်းသားမှ ဘွဲ့ရ အလုပ်ဝင်ခါစ ပညာတတ် အထိပါဝင်သော Gen Z များသည် စိတ်ကျရောဂါများဖြစ်ခြင်း၊ စိုးရိမ်မှုများလွန်ကဲခြင်း၊ စိတ်သောကရောက်ခြင်းတို့သည် အခြားမျိုးဆက်များထက်များသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ စစ်တမ်းကောက်ယူရာတွင် Gen Z လေးယောက်တွင် တစ်ယောက်သည်စိတ်သောကရောက်နေသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်း ဖြစ်ပါသည်။ နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လျှင် Gen–X နှင့် Gen–Y မျိုးဆက်များ၏ စိတ်သောကရောက်မှုသည် ၁၃ ရာခိုင်နှုန်း ဖြစ်ပြီး Baby Boomers များသည် ၈ ရာခိုင်နှုန်းသာ ရှိပါသည်။ စစ်တမ်းကောက်ယူရာတွင် Gen Z တော်တော်များများသည် စိတ်သောက ရောက်ခြင်း သို့မဟုတ် မူးယစ်ဆေးသုံးစွဲမှုကြောင့် စိတ်မူမမှန် ဖြစ်နေသည်ကို အခြားမျိုးဆက်များထက် ပိုတွေ့ရပါသည်။ ၂၀၁၉ နှစ်ကုန်ပိုင်းမှ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်ကုန်ပိုင်းထိ တစ်နှစ်အတွင်းတွင် မိမိကိုယ်မိမိ သေကြောင်းကြံစည်ခြင်း၊ သတ်သေရန် ကြိုးစားခြင်း ပြုလုပ်သော Gen Z များသည် အခြားမျိုးဆက်များထက် နှစ်ဆ ၊ သုံးဆ များနေသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ၅၈ ရာခိုင်နှုန်း သော Gen Z များတွင် နှစ်ခု သို့မဟုတ် နှစ်ခုထက်ပိုသော လူမှုရေး လိုအပ်ချက်များရှိနေပြီး အခြားမျိုးဆက်များက လိုအပ်ချက် ၁၆ ရာခိုင်နှုန်းသာရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ လစာ၊ ဝင်ငွေ ၊ အလုပ်အကိုင်၊ ပညာရေး၊ နေထိုင် စားသောက်စရိတ် ၊ အခြားသူထံမှ အကူအညီရရှိမှုနှင့် ဘဝလုံခြုံရေးတို့သည် Gen Z များ မျှော်လင့်နေသော လူမှုရေးလိုအပ်ချက်များ ဖြစ်ပါသည်။

Gen Z များသည် အနာဂတ်တွင် တိုင်းပြည်ကို ဦးဆောင်သူများ၊ ဥပဒေပြုသူများ၊ စီးပွားရေးကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင်လုပ်သူများ ဖြစ်လာပါမည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း Gen Z မျိုးဆက်သည် အရေးကြီးသော မျိုးဆက်ဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာ့ကပ်ရောဂါ၏ ရိုက်ခတ်မှုကြောင့် Gen Z များတွင် လူမှုရေး လိုအပ်ချက်များစွာ ရှိနေပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ Gen Z များသည် ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် ဖြစ်ပေါ်လာသော နိုင်ငံရေး

> **“Gen Z များသည် အနာဂတ်တွင် တိုင်းပြည်ကို ဦးဆောင်သူများ၊ ဥပဒေပြုသူများ၊ စီးပွားရေးကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် လုပ်သူများ ဖြစ်လာပါမည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း Gen Z မျိုးဆက်သည် အရေးကြီးသော မျိုးဆက်ဖြစ်ပါသည် ”**

အပြောင်းအလဲများကြားတွင် မသမာသူများ၏ မြှောက်ပင့်ပေးမှုကြောင့် ခေးစာခံများဖြစ်ခဲ့ရပါသည်။ ပို၍လူမှုရေး လိုအပ်ချက်များမည် ဖြစ်ပါသည်။ Gen Z များ၏ စိတ်ခံစားမှုကို နားလည်ပြီး ၎င်းတို့၏ စိုးရိမ်သောကရောက်နေမှုများကို ကုစားနိုင်ရန် Stakeholder အားလုံးက ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် အားကစားနှင့် လူငယ်ရေးရာ ဝန်ကြီးဌာနက Gen Z များ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို အမြင့်ဆုံးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် ကူညီရန် လိုအပ်ပါသည်။

> **“ အာရှတိုက်ကို ကမ္ဘာ့သုံးစွဲမှု လျင်မြန်စွာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နေသော နေရာဟု ဆိုရပါမည်။ နောက်ဆယ်နှစ်တွင် အာရှတိုက်၏ သုံးစွဲမှုသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၀ ထရီလီယံထိ တိုးတက်လာပါမည် ”**

လျှပ်စစ်ကား နှင့် လျှပ်စစ် Hybrid ကားများ

အာရှတိုက်ကို ကမ္ဘာ့သုံးစွဲမှု လျင်မြန်စွာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နေသောနေရာဟု ဆိုရပါမည်။ နောက် ဆယ်နှစ်တွင် အာရှတိုက်၏ သုံးစွဲမှုသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၀ ထရီလီယံထိ တိုးတက်လာပါမည်။ ကမ္ဘာတစ်ခုလုံး ကြည့်လိုက်လျှင် အလယ်အလတ်ဝင်ငွေ၏အ မြင့်ပိုင်းတွင်ရှိနေသူ အိမ်ထောင်စု နှစ်ခုတွင် တစ်ခုသည် အာရှတိုက်မှဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် နှစ်ဒေါ်လာသုံးစွဲတိုင်း တစ်ဒေါ်လာသည် အာရှတိုက်မှ ဖြစ်ပါသည်။ ဝင်ငွေ မြင့်လာသည်နှင့်အမျှ အသိပညာလည်း မြင့်မားလာပြီး အာရှတိုက်မှ စားသုံးသူများသည် ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲ

Vehicle sales in Asia are set to shift to electric and hybrid models by 2030.

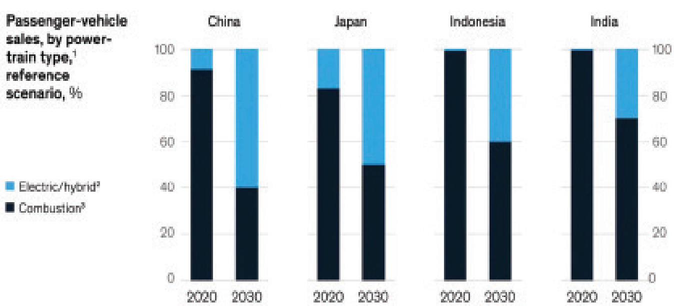

[1]Includes private vehicles of up to 3.5 tons and fleets; excludes 2- and 3-wheelers, buses, and trucks.
[2]Includes battery-electric vehicles, fuel-cell electric vehicles, hybrid vehicles, and plug-in hybrid electric vehicles; excludes mild hybrids.
[3]Includes internal-combustion-engine vehicles, compressed natural gas vehicles, liquefied natural gas vehicles, and mild hybrid electric vehicles.
Source: McKinsey Center for Future Mobility, Mobility Electrification Model; McKinsey Global Institute analysis

McKinsey & Company

စွမ်းအင်ကို ပိုမိုသုံးစွဲလာပါမည်။ ပြောင်းလဲလာသော ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေများကလည်း ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ဖြစ်စေသည့် ပြန်ပြည့်မြဲစွမ်းအင်ကိုသုံးစွဲရန် တွန်းအားပေးမည် ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၃၀ ပြည့်နှစ်သို့ရောက်လျှင် အာရှတိုက်ရှိ နိုင်ငံကြီးများဖြစ်သော တရုတ်၊ဂျပန်၊ အင်ဒိုနီးရှားနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့တွင် လျှပ်စစ်ကား သို့မဟုတ် လျှပ်စစ် Hybrid ကားများ သုံးစွဲမှုသည် သိသိသာသာ မြင့်တက်လာသည်ကို တွေ့မြင်ရမည် ဖြစ်သည်။ ၂၀၃၀ ပြည့်နှစ် ရောက်လျှင် တရုတ်ပြည်၏ ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းသော ကားများသည် လျှပ်စစ်နှင့် လျှပ်စစ် Hybrid ကားများ ဖြစ်လာပါမည်။ ထိုနည်းတူ ဂျပန်နိုင်ငံတွင် ၅၀ ရာခိုင်နှုန်း၊ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံတွင် ၄၀ ရာခိုင်နှုန်း၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် ၃၀ ရာခိုင်နှုန်း အထိ လျှပ်စစ် နှင့် လျှပ်စစ် Hybrid ကားများ သုံးစွဲလာမည်ကို Mckinsey က သုသေသနပြု စစ်တမ်းကောက်ထားပါသည်။

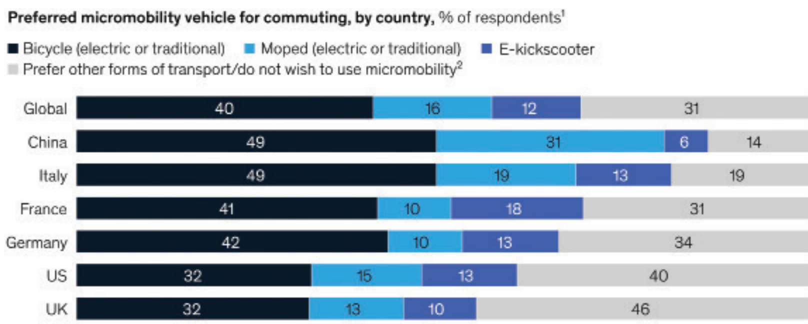

[1] Question: "What type of micromobility vehicle would you prefer for your daily commute trips?" If respondents selected a type of micromobility vehicle, it was inferred that they were willing to use this form of transport for commuting. The survey included more than 6,000 respondents aged 18 to 65 who used mobility options at least once a day. Figures may not sum to 100%, because of rounding.
[2] Other forms of transport included walking or riding in a private car.
Source: McKinsey Mobility Ownership Consumer Survey, July 2021

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အစိုးရသက်တမ်းနှစ်ခုအတွင်း ၂၀၃၀ပြည့်နှစ်ကို ရောက်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ပြောင်းလဲနေသောကမ္ဘာကြီး၏ ဖြစ်စဉ်များနှင့်အတူ လိုက်နိုင်ရန် လျှပ်စစ်ကားနှင့် လျှပ်စစ် Hybrid ကားများသုံးစွဲခြင်းကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် အားပေးရပါမည်။ လျှပ်စစ်ကားနှင့် လျှပ်စစ် Hybrid ကား များ တင်သွင်းရာတွင် အခွန်နှုန်းထားကို သက်ညှာပေးရပါမည်။ လျှပ်စစ်ကားနှင့် လျှပ်စစ် Hybrid ကားများ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထုတ်လုပ်နိုင်ရန် အစိုးရက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမည့်သူများကို အထူးအခွင့်အရေးပေး၍ ဖိတ်ခေါ်ခြင်း ၊ အားပေးခြင်းများဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

စက်ဘီးစီးကြမယ်

ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးတွင် စက်ဘီး သို့မဟုတ် လျှပ်စစ်စက်ဘီးကို အသုံးပြုပြီး အလုပ်သွားရသည်ကို လူအများစုက နှစ်သက်နေကြပါသည်။ မကြာသေးမီက ပြုလုပ်ခဲ့သော ခရီးသွားလာမှု ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့်ပတ်သက်သည့် (Mobility Ownership Consumer Survey) စစ်တမ်းတစ်ခုတွင် ဖြေဆိုသူ ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းနီးပါးသည် ၎င်းတို့၏ သွားလာရေးအတွက် စက်ဘီး သို့မဟုတ် လျှပ်စစ်စက်ဘီးများကို အသုံးပြုလိုကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။ စစ်တမ်းတွင် တရုတ်၊ ပြင်သစ်၊ ဂျာမနီ၊ အီတလီ၊ ယူကေနှင့် အမေရိကန်တို့မှ ဖြေဆိုသူ ၆၀၀၀ ပါဝင်ပါသည်။

အထက်ပါ ဂရပ်ဖ်ကိုကြည့်လျှင် ချမ်းသာကြွယ်ဝနေသော နိုင်ငံကြီးအများစု (အမေရိကားနှင့် ယူကေမှအပ)တွင် စက်ဘီး သို့မဟုတ် လျှပ်စစ်စက်ဘီးကို အသုံးပြုလိုသည့် ရာခိုင်နှုန်းက အများဆုံးဖြစ်ကြောင်းတွေ့ရပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း စက်ဘီး သို့မဟုတ် လျှပ်စစ်စက်ဘီးစီးခြင်းကို အားပေးသင့်ပါသည်။

စက်ဘီး သို့မဟုတ် လျှပ်စစ် စက်ဘီး ကို သုံးစွဲသူ များလာလျှင် ရရှိမည့် အကျိုးကျေးဇူးများ

၁။ နှစ်စဉ် နိုင်ငံခြားငွေ အမေရိကန်ဒေါ်လာ နှစ်ဘီလီယံကျော် အကုန်အကျခံ တင်သွင်းနေရသည့် ဒီဇယ် နှင့် ဓာတ်ဆီတင်သွင်းမှု လျှော့ချနိုင်မည်။ နိုင်ငံခြားငွေ သက်သာမည်။

၂။ လေထုညစ်ညမ်းမှု လျှော့ချနိုင်မည်။

၃။ ယာဉ်ကြောပိတ်ဆို့မှု လျှော့ချနိုင်မည်။

၄။ စက်ဘီးစီးသူများ ကျန်းမာရေးကောင်းလာမည်။

သို့သော် ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၊ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများနှင့် တာဝန်ရှိသည့် ဝန်ကြီးဌာနများက အောက်ပါ အချက်များ လုပ်ဆောင်ပေးရပါမည်။

၁။ မြို့ကြီးများတွင် စက်ဘီးလမ်းများ ဖေါ်ဆောင်ပေးရန်။

၂။ လျှပ်စစ်စက်ဘီးများ အားသွင်းရန် အားသွင်း ရုံ (Charging Station) များ ပြုလုပ်ပေးရန်။

၃။ လျှပ်စစ်စက်ဘီး၏ အခွန်အခကို လျှော့ချရန်။

၄။ မော်တော်ဆိုင်ကယ်များ၏အခွန်ကို တိုးကောက်ရန်။

ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲနေသည့် ဖြစ်စဉ်အချို့ကို ဖေါ်ပြခဲ့ပါသည်။ ဤဖြစ်စဉ်များကိုသိမှ ကမ္ဘာကြီးနှင့်အတူ လိုက်ပါပြောင်းလဲနိုင်ပါမည်။

"ကမ္ဘာပေါ်တွင် အင်အားအကြီးဆုံး၊ ဉာဏ်အကောင်းဆုံး မျိုးစိတ်များ ရေရှည်ရှင်သန်နိုင်ခြင်း မဟုတ်ပါ။ အခြေအနေကို လိုက်ပါပြောင်းလဲနိုင်သူသာ ရေရှည်ရပ်တည်နိုင်ပါမည်" ဟု ချားစ်ဒါဝင်က ပြောခဲ့ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့ ပြောင်းလဲသင့်သည်များကို ပြောင်းလဲမှသာ ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ပါမည်ဟု....။....။

ကျော်ကျော်လှိုင်(SMART)

တရုတ်အစိုးရ၏ ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးရေးမဟာဗျူဟာ

မောင်သုတ (အညာမြေ)

"ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် စိုက်ပျိုးရေး ကုန်ထုတ်လုပ်မှုအပေါ်
အဆက်မပြတ် အာရုံစိုက်နေခြင်းသည်
ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် သက်ဆိုင်သော
မူဝါဒများနှင့် ဥပဒေများနောက်
ထပ်ကြပ်မကွာ လိုက်နေခြင်းပင် ဖြစ်သည်"

ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးသည် တရုတ်အစိုးရ၂၀၂၀–၂၀၂၅ လုပ်ငန်းစီမံချက်၏ အလွန်အရေးကြီးသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေးသည် တရုတ်နိုင်ငံအား သမားရိုးကျစိုက်ပျိုးရေးနိုင်ငံအဖြစ်မှ ၂၀၄၉ ခုနှစ်တွင် ကြွယ်ဝချမ်းသာသော၊ အင်အားတောင့်တင်းသော၊ ဒီမိုကရက်တစ်ဖြစ်သော၊ ယဉ်ကျေးမှုအရ အဆင့်မြင့်ပြီး ဟန်ချက်ညီသော ခေတ်မီဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံအဖြစ် ကူးပြောင်းနိုင်ရန် ဖြစ်သည်။ တရုတ်နိုင်ငံသည် ၎င်း၏ဒုတိယမြောက်ရာစုနှစ် ရည်မှန်းချက်ဆီသို့ ဦးတည်ရွေ့လျားနေသည့် သမိုင်းဝင်လမ်းဆုံ လမ်းခွဲသို့ ရောက်ရှိနေပြီဖြစ်သည့်အတွက် တရုတ်ဗဟိုအစိုးရသည် မကြာသေးမီက ချမှတ်ထားသည့် အစီအမံများအတိုင်း စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍများနှင့် ကျေးလက်ဒေသများ ခေတ်မီရေး တွန်းအားပေး ဆောင်ရွက်နေသကဲ့သို့ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု လျှော့ချရေး အောင်မြင်စေရန်လည်း နည်းလမ်းရှာ ဆောင်ရွက်နေပါသည်။

သမ္မတရှီကျင့်ဖျင်သည် ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ကျင်းပခဲ့သည့် တရုတ်ကွန်မြူနစ်ပါတီ၏ ၁၉ ကြိမ်မြောက် ပါတီကွန်ဂရက်တွင် ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး မဟာဗျူဟာနှင့် မြို့ပြ–ကျေးလက် တစ်ပြေးညီ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အရှိန်မြှင့်ဆောင်ရွက်မှု အကောင်အထည်ဖော်ရန် ပထမဆုံးအကြိမ် တိုက်တွန်းပြောကြားခဲ့သည်။ ထိုအချိန်ကတည်းက အဆိုပါ မဟာဗျူဟာသည် တရုတ်ကွန်မြူနစ်ပါတီ၏ မူဝါဒသများနှင့် အစီအမံများထဲတွင် အာရုံစိုက်စရာတစ်ခုအဖြစ် ပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် တရုတ်ကွန်မြူနစ်ပါတီ ဗဟိုကော်မတီနှင့် နိုင်ငံတော်ကောင်စီတို့သည်ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး ၂၀၁၈–၂၀၂၂မဟာဗျူဟာ အစီအမံကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု

လျှော့ချရေးရုံးနေရာတွင် အမျိုးသားအဆင့် ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးဗျူရိုဖြင့် အစားထိုးဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ အဆိုပါဗျူရိုသည် ကျေးလက်ပြည်သူများ၏ လူမှုဘဝ ဆက်လက်တိုးတက်စေမည့် နည်းလမ်းများကို ရှာဖွေဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေးမဟာဗျူဟာသည် ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် ကျင်းပသည့် Central Rural Work Conference တွင် အထူးအာရုံစိုက်စရာတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့သည်။ အဆိုပါ ကွန်ဖရင့်များသည် လာမည့်နှစ်အတွက် စိုက်ပျိုးရေး၊ ကျေးလက်ဒေသနှင့် လယ်သမားများ စသည့် ကျေးလက်နှင့် သက်ဆိုင်သော စိုက်ပျိုးရေးနှင့် ကျေးလက်ဒေသဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအမံနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို ချမှတ်ခဲ့သည်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် ကျင်းပခဲ့သည့် ကွန်ဖရင့်တွင် သမ္မတရှီကျင့်ဖျင်နှင့် နိုင်ငံတစ်ဝန်းရှိ ကျေးလက်အာဏာပိုင်များ၊ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍမှ တာဝန်ရှိသူများသည် ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအားပေးရန် မဖြစ်မနေလိုအပ်ကြောင်း အလေးပေးပြောကြားခဲ့သည်။ အဆိုပါအစီအမံများတွင် ကျေးလက်ဒေသ လူမှုစီးပွား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အရှိန်မြှင့်ရန်နှင့် ကျေးလက်ဒေသရှိ စက်မှုလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အားပေးရန်တို့ ပါဝင်သည်။

> " ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် ကျင်းပခဲ့သည့်ကွန်ဖရင့်တွင် သမ္မတရှီကျင့်ဖျင်နှင့် နိုင်ငံတစ်ဝန်းရှိ ကျေးလက်အာဏာပိုင်များ၊ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍမှ တာဝန်ရှိသူများသည် ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးအားပေးရန် မဖြစ်မနေ လိုအပ်ကြောင်း အလေးပေး ပြောကြားခဲ့သည် "

တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးမဟာဗျူဟာသည် ကျေးလက်စီးပွားရေး ခိုင်မာအားကောင်းစေရေးအပါအဝင် ကျေးလက်ဒေသရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရေး မြှင့်တင်ရန် ရည်ရွယ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ သိသာထင်ရှားသည့်အချက်မှာ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်နှောင်းပိုင်းတွင် ကျင်းပခဲ့သည့် Central Rural Work Conference တွင် သမ္မတရှီကျင့်ဖျင်က ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် နိုင်ငံအား အားသစ်လောင်းရေးသဘောတရားကို ချမှတ်ပေးခဲ့သည်။ ထို့ပြင် သမ္မတရှီကျင့်ဖျင်က ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အရှိန်မြှင့်ဆောင်ရွက်ရန် တရုတ်ကွန်မြူနစ်ပါတီနှင့် တရုတ်လူ့အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုလုံးကို တိုက်တွန်းခဲ့သည်။

အဆိုပါမဟာဗျူဟာသည် Chinese Dream,ecological civilization,Beauti-

ful China စသည့် တရုတ်နိုင်ငံ၏အခြားသော အရေးပါသည့် ရည်မှန်းချက်များထဲမှ တချို့နှင့် အပြန်အလှန်ဆက်စပ်နေပါသည်။ အဆိုပါ ရည်မှန်းချက်များသည် အမျိုးသားအဆင့် အစိမ်းရောင်ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေး၊ အစိမ်းရောင် စိုက်ပျိုးရေးဖွံ့ဖြိုးတိုး တက်မှုနှင့် အခြားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု မူဝါဒများကို လည်း အထောက်အကူဖြစ်စေပါသည်။ အစိမ်းရောင် သို့မဟုတ် စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် ခိုင်မာသည့် ကျေးလက်စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှု သည် ၂၀၂၂ ခုနှစ် နှစ်လွန်ကာလအထိ ဆက်ဖြစ်နိုင် သည့် ပတ်ဝန်းကျင် ကာကွယ် ရေးတွင် တရုတ်အစိုးရ ထိပ်ပိုင်းတာဝန်ရှိသူများ၏ စိတ်ဝင်စားမှု မြင့်မား လာခြင်းကို ဖော်ပြ နေပါသည်။

> **"အစိမ်းရောင် သို့မဟုတ် စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် ခိုင်မာသည့် ကျေးလက်စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုသည် ၂၀၂၂ ခုနှစ် နှစ်လွန်ကာလအထိ ဆက်ဖြစ်နိုင်သည့် ပတ်ဝန်းကျင် ကာကွယ်ရေးတွင် တရုတ်အစိုးရ ထိပ်ပိုင်း တာဝန်ရှိသူများ၏ စိတ်ဝင်စားမှု မြင့်မားလာခြင်းကို ဖော်ပြနေပါသည်"**

ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး

စိုက်ပျိုးရေး၊ ကျေးလက်ဒေသများနှင့် လယ်သမားများသည် တရုတ်ဗဟိုအစိုးရ၏ ထိပ်တန်း ဦးစားပေးကိစ္စရပ် ဖြစ်သည်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ တွင် စိုက်ပျိုးရေးနှင့် ကျေးလက်ရေးရာဝန်ကြီး Tang Renjian သည် ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး မဟာဗျူဟာ၏ အဓိကရည်မှန်းချက်များကို Qiushi ဂျာနယ်တွင် ရေးသားခဲ့သည်။ ဝန်ကြီး၏ဆောင်းပါး တွင် ဖြည်းဖြည်းမှန်မှန် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် ဆောင် ရွက်ရမည့် ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဆို သည့် ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ရေးသားခဲ့ပြီး တရုတ်နိုင်ငံတွင် အသေးစားလယ်ယာ၏ အကြီးစားစိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်း အမြဲတမ်းရှိကြောင်း မှတ်ချက်ပြုထားသည်။ ကျေး လက်ဒေသများနှင့် ကျေးလက်တွင်နေထိုင်သူ များ ကြွယ်ဝချမ်းသာစေရန် ခေတ်မီလယ်ယာ စိုက်ပျိုးရေး အလေ့အထများကို လယ်ယာလုပ်သား များ မဖြစ်မနေ လိုက်နာကျင့်သုံးရမည် ဖြစ်ကြောင်း လည်း ဝန်ကြီးက ရေးသားထားပါသည်။

ကျေးလက်ဒေသ ပိုင်ဆိုင်မှု အခွင့်အရေး စနစ်နှင့် ကုန်ထုတ်လုပ်မှု အကြောင်းအချက်များ ဈေးကွက်အခြေပြုခွဲဝေခြင်းတို့သည်လည်း တိုးတက်

လာမည်ဖြစ်ကြောင်း ဝန်ကြီး Tang Renjian က အသိအမှတ်ပြုပြောကြားခဲ့သည်။ ယင်းသို့ ပြုလုပ်ခြင်းသည် လယ်သမားများအား ကျေးလက်ဒေသများတွင် ကုန်ထုတ်လုပ်မှု တိုးတက်ခြင်းနှင့် မူပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးများ ရရှိစေရန် တွန်းအားဖြစ်စေပါသည်။ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ အရည်အသွေးမြင့်မားရေးနှင့် ထိရောက်မှုရှိစေရေးကို မဖြစ်မနေ ကြိုးပမ်းရမည် ဖြစ်ကြောင်း ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလနှောင်းပိုင်းတွင် ကျင်းပခဲ့သည့် Central Rural Work Conference တွင် သမ္မတရှီက ထပ်လောင်းပြောကြားခဲ့သည်။ အဆိုပါလုပ်ငန်းစဉ်များကို အထောက်အကူ ဖြစ်စေရန် ကျေးလက်ဒေသကို ဝင်ငွေမြင့်မားစေရေးနှင့် သုံးစွဲနိုင်စွမ်း မြှင့်တင်ပေးခြင်း အပါအဝင် လိုက်လျောညီထွေပြုလုပ်ပေးရမည် ဖြစ်သည်။

ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် စိုက်ပျိုးရေး ကုန်ထုတ်လုပ်မှုအပေါ် အဆက်မပြတ် အာရုံစိုက်နေခြင်းသည် ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် သက်ဆိုင်သော မူဝါဒများနှင့် ဥပဒေများနောက် ထပ်ကြပ်မကွာ လိုက်နေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဧပြီလတွင် ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို အရှိန်မြှင့်ရန် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို မထိခိုက်စေသည့် ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေး မြှင့်တင်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေတစ်ရပ်ကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ အဆိုပါဥပဒေသည် ဇွန်လ ၁ ရက်နေ့တွင် အသက်ဝင်ခဲ့သည်။

အဆိုပါဥပဒေပြဋ္ဌာန်းခြင်းသည် ကျေးလက်ယဉ်ကျေးမှုကို အားပေးရန် တရုတ်လယ်သမားများ၏ ကောက်ရိတ်ပွဲတော်ကို တရားဝင်ရုံးပိတ်ရက်အဖြစ် ပြောင်းလဲရန်နှင့် စိုက်ပျိုးမြေများကို စိုက်ပျိုးရေးနှင့် သက်ဆိုင်ခြင်းမရှိသည့် နယ်ပယ်များတွင် အသုံးပြုနိုင်ခြင်းမရှိစေရေး တားမြစ်ခြင်းဖြင့် စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံရေးကို အားပေးရန် ဖြစ်သည်။

အဆိုပါဥပဒေသည် စိုက်ပျိုးထုတ်ကုန်များ မြှင့်တင်ရန်၊ နိုင်ငံ၏စားနပ်ရိက္ခာ လုံခြုံစိတ်ချမှု စံနှုန်းများ တိုးတက်စေရန်နှင့် မြေယာကာကွယ်ရေး မြှင့်တင်ရန် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း အစီအစဉ်များ အကောင်အထည်ဖော်ရေးတို့ကို အားပေးထားပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံ၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်သည် စားနပ်ရိက္ခာ တိုးမြှင့်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် အစာထုတ်လုပ် သယ်ဆောင်မှုစနစ်များကြောင့် မကြာသေးမီ ဆယ်စုနှစ်များအတွင်းက အတော်ပျက်စီးသွားခဲ့ပါသည်။ စားနပ်ရိက္ခာတိုးမြှင့်ထုတ်လုပ်မှုသည် ကမ္ဘာ့လူဦးရေအများဆုံး တရုတ်ပြည်သူများကို ကျွေးမွေးရန်အတွက် လိုအပ်ပါသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ စားနပ်ရိက္ခာထုတ်လုပ်မှုနှင့် သယ်ဆောင်မှုစနစ်သည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု၊ ရေသန့်အသုံးပြုမှု၊ နိုင်ထရိုဂျင်နှင့် ဖော့စဖိုရပ် ညစ်ညမ်းမှု၊ မြေအသုံးပြုမှု ပြောင်းလဲခြင်းနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ဆုံးရှုံးမှုတို့အပေါ် များစွာ အကျိုးသက်ရောက်စေပါသည်။ ယင်းမှာ တရုတ်နိုင်ငံ အတွက်လည်း ဖြေရှင်းရမည့် ပြဿနာတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။

ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးခေါင်းစဉ်အောက်တွင် အဆိုပါအကျိုးသက်ရောက်မှုများကိုလျှော့ချရန် ကြိုးစားအားထုတ်မှု တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေး မြှင့်တင်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေတစ်ရပ် ပြဋ္ဌာန်းခြင်းသည် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အခြေအနေများ တိုးတက်လာစေရန် နည်းလမ်းရှာဖွေခြင်း ဖြစ်သည်။ အဆိုပါဥပဒေအရ ဒေသအာဏာပိုင်များသည် ပျက်စီးနေသည့်ပတ်ဝန်းကျင်ကို ပြင်ဆင်ရန်၊ မြေသြဇာနှင့် ပိုးသတ်ဆေးများ အသုံးပြုမှုကို လျှော့ချရန်၊ ရေဆိုးနှင့်အမှိုက်များကို စနစ်တကျစွန့်ပစ်ရန် စသည်တို့ကို စီမံဆောင်ရွက်

ရန် လိုအပ်လာပါသည်။ ယင်းသို့ ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် Beautiful China နှင့် Ecological civilization စသည့် အမျိုးသားရေး ရည်မှန်းချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်၊ ကျေးလက်ပတ်ဝန်းကျင်ကို ကာကွယ်ရန်နှင့် မြေအောက်ရေညစ်ညမ်းမှုနှင့် မြေဆီလွှာကို ကာကွယ်ရန်အတွက် ဖြစ်သည်။ ယင်းမှာ ပျက်စီးသွားသည့်မြေများကို စိုက်ပျိုးမြေအဖြစ် ပြောင်းလဲရန် တွန်းအားတစ်ရပ်လည်း ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ဂေဟစနစ်နှင့် ကိုက်ညီသော ပတ်ဝန်းကျင်ဖြစ်လာစေရေး အကာအကွယ် ပေး နေခြင်းလည်း ဖြစ်ပြီး Red line ဟုလည်း ခေါ်သည်။

၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် Red line ၏ ရည်ရွယ်ချက်အမှတ် (၁) တွင် ဖော်ပြထားသည်မှာ နောက်ထပ် မြေဆီလွှာပျက်စီးမှု မဖြစ်စေရန်နှင့် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု တိုးမြှင့်ရန်အတွက် တရုတ်နိုင်ငံ၏မြေသယံဇာတ အရင်းအမြစ်များကို ကာကွယ်ရန် ဖြစ်သည်။ စိုက်ပျိုးမြေဧက ဟက်တာ သန်း ၁၂၀ ကို ထိန်းသိမ်းခြင်း အပါအဝင် စားနပ်ရိက္ခာ ဖူလုံရေးနှင့် စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်မှုတိုးမြှင့်ရေး အစွမ်းကုန်ကြိုးပမ်း အားထုတ်သင့်ကြောင်း ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလ တွင် သမ္မတရှီကျင့်ဖျင်က ပြောကြားခဲ့သည်။

စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုနှင့် ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးကို အထောက်အကူဖြစ်စေရန် အားပေးသည့် အနေဖြင့် တစ်ဧက စိုက်ပျိုးနိုင်သည့် ပမာဏ ပိုမိုများပြားလာစေရန်အတွက် စိုက်ပျိုးမြေပမာဏ တိုးချဲ့ရန် National High–Standard Farmland Construction Plan (2021–2030) ကိုလည်း ရေးဆွဲခဲ့သည်။ အဆိုပါစီမံချက်သည် ၂၀၂၅ ခုနှစ်တွင် အဆင့်မြင့် စိုက်ဧက ၇၁ ဒသမ ၇၅ သန်းနှင့် ၂၀၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် စိုက်ဧက သန်း ၅၀ ထိ အမျိုးသားရေး ဦးတည်ချက်ရောက်ရှိစေရန် ရည်မှန်းထားပါသည်။ တရုတ်ပန်းကန်ပြားများကို တရုတ်ဂျုံ များနှင့် ဖြည့်ရမည်ဖြစ်ပြီး အဆိုပါ တရုတ်ဂျုံများကိုလည်း တရုတ်မျိုးစေ့များမှ အဓိက ပေါက်ဖွားရမည်ဖြစ်ကြောင်း သမ္မတရှီကျင့်ဖျင်နှင့် ဝန်ကြီး Tang တို့က ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် ပြောကြားခဲ့ကြသည်။

စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုနှင့် စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံရေး

တရုတ်နိုင်ငံ၏ ပြည်တွင်းစားနပ်ရိက္ခာထုတ်လုပ်မှုသည် လက်ရှိလူနေမှုပုံစံများနှင့် စားသုံးမှု အလေ့အထကို ထိန်းသိမ်းရန် မစွမ်းနိုင်သည့်အချိန်တွင် ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေး အတွက် တွန်းအား တစ်ရပ် ပေါ်ထွက်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ၊ ကုန်ထုတ်လုပ်မှု ကျဆင်းခြင်း နှင့် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုအပေါ် ကိုဗစ်–၁၉ ၏ အကျိုး သက်ရောက်မှုတို့နှင့်အပြိုင် ပေါ်ထွက်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပြီး တရုတ်အစိုးရအား စားနပ်ရိက္ခာ ဖူလုံရေးအပေါ် ချဉ်းကပ်မှုပုံစံ ပြန်လည်စဉ်းစားရန် ဖိအားပေးနေသကဲ့သို့ ဖြစ်စေပါသည်။

တရုတ်နိုင်ငံသည် စားနပ်ရိက္ခာလိုအပ်ချက် မြင့်မားလာသည့်တိုင် မြို့ပြများ တိုးချဲ့လာ ခြင်း၊ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မွေးမြူရေး တိုးချဲ့လာခြင်းတို့ကြောင့် စိုက်ပျိုးမြေ အရည်အသွေး နှင့် အရေအတွက် လျော့နည်းကျဆင်းလာသည်ကို တွေ့လာရပါသည်။ တရုတ်ကျေးလက်တွင် နိုင်ငံသား တစ်ဦးချင်းအတွက် စိုက်ပျိုးမြေမှာ ၀ ဒသမ ၂၁ ဧက သာလျှင်ရှိပြီး တရုတ် နိုင်ငံအနေဖြင့် စိုက်ပျိုးမြေဧက ပိုမိုလိုအပ်ကြောင်း ညွှန်ပြနေခြင်းဖြစ်သည်ဟု ကမ္ဘာ့ဘဏ်

သုတေသနပြုချက်များက ထောက်ပြ ထားပါသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် တရုတ်နိုင်ငံ၏ရေအရင်းအမြစ်မှာလည်း အရည်အသွေး၊ အရေအတွက်နှင့် ဖြန့်ဖြူးရေး အခက်အခဲများကြောင့် စဉ်းစားစရာ ဖြစ်နေပါသည်။ အဆိုပါပြဿနာများကို မြို့ပြများ အလျင်အမြန် တိုးချဲ့လာခြင်း၊ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ခြင်းနှင့် ကျေးလက်လုပ်သားစု နည်းပါးခြင်းတို့က ဘူးလေးရာဖရုံဆင့် ဆိုသကဲ့သို့ ဖြစ်စေပါ သည်။

အစားအစာ၊ ရေ၊ လုပ်အား၊ စွမ်းအင်မလုံလောက်မှုနှင့် ဆက်စပ်ကိစ္စရပ်များကို ဖြေရှင်းရန် တရုတ်ဗဟိုအစိုးရသည် တရုတ်တစ်နိုင်ငံလုံးကို အလုံအလောက်ကျွေးမွေးနိုင်ရန် စိုက်ပျိုး ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကို အားပေးမည့် ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေး မဟာဗျူဟာကို အသုံးပြုကောင်း ပြုနိုင်ပါသည်။ ပြည်တွင်းစိုက်ပျိုး ကုန်ထုတ်လုပ်မှု တိုးမြှင့်ရေး ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှု၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် တရုတ်ဗဟိုအစိုးရ အာဏာပိုင်များသည် စိုက်ပျိုးမြေကော ပြည့်မီရေး၊ နှစ်စဉ်ဂျုံထုတ်လုပ်မှု ပြည့်မီရေးနှင့် စိုက်မျိုးစေ့သစ် ဖူလုံရေး ဥပဒေ အပါအဝင် မူဝါဒများနှင့် အစီအမံအမျိုးမျိုး ချမှတ်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။

“ပြည်တွင်းစိုက်ပျိုး ကုန်ထုတ်လုပ်မှု တိုးမြှင့်ရေး ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှု၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် တရုတ်ဗဟိုအစိုးရ အာဏာပိုင်များသည် စိုက်ပျိုးမြေကော ပြည့်မီရေး၊ နှစ်စဉ် ဂျုံထုတ်လုပ်မှု ပြည့်မီရေးနှင့် စိုက်မျိုးစေ့သစ် ဖူလုံရေး ဥပဒေ အပါအဝင် မူဝါဒများနှင့် အစီအမံအမျိုးမျိုး ချမှတ်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည် ”

အဆိုပါရည်မှန်းချက်ပြည့်မီရေးအစီအမံသည် ပြည်တွင်းဈေးကွက် ဖွံ့ဖြိုးရေး မဟာဗျူဟာသစ်အရ တရုတ်နိုင်ငံအတွက် ထိပ်တန်းဦးစားပေး ဖြစ်လာသည့် စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံရေးကို ဖြည့်ဆည်းမည်ဆိုသည့် ရည်ရွယ်ချက်နှင့် ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ပြည်တွင်းဈေးကွက် မဟာဗျူဟာသည် မရေရာသည့် ပြည်ပသွင်းကုန်အပေါ် မှီခိုမှုလျှော့ချရန် ပြည်တွင်းအားကို ရှာဖွေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်သည့်အတွက် တရုတ်ကျေးလက်ဒေသများကို ပြည်တွင်းလိုအပ်ချက်အား ဖြည့်ဆည်းပေးမည့် အလားအလာရှိ ဈေးကွက်အဖြစ် ရှုမြင်ထားပါသည်။ စိုက်ပျိုးကုန်ထုတ်လုပ်မှုတွင် ပြည်တွင်းဖူလုံရေး မြှင့်တင်ရန် မရှိမဖြစ် အရေးကြီးပါသည်။

ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု ပပျောက်ရေး

ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု ပပျောက်ရေးသည် သမ္မတ ရှီကျင့်ဖျင် ၂၀၁၂ ခုနှစ် တာဝန်ယူချိန် ကတည်းက အမျိုးသားရေး ရည်မှန်းချက်များထဲမှ တစ်ခုအပါအဝင် ဖြစ်ပါသည်။ ရှည်လျားသည့် သမိုင်းကြောင်း ရှိသည့် စိုက်ပျိုးရေးနိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံဖြစ်သည့်အတွက် တရုတ် ကျေးလက်ဒေသများသည် နိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးရေး၏ ကျောရိုး လည်း ဖြစ်ပါသည်။ ၁၉၄၉ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံအတွင်းရှိ လူဦးရေအများစုသည် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု လိုင်းအောက် တွင် ရှိခဲ့ကြသည်။ တံခါးဖွင့်ဝါဒ စတင်ကျင့်သုံးချိန်မှစ၍ ခေတ်မီ စိုက်ပျိုးရေးစနစ်ကို အကောင်အထည်ဖော် ရန် မူဝါဒများနှင့် မူဘောင်များကို အကောင်အထည်ဖော် ခဲ့ပြီး လူဦးရေ သန်း ၇၀၀ ကျော်ကို ဆင်းရဲတွင်းမှ ကယ်ထုတ်နိုင်ခဲ့သည်။

တရုတ်နိုင်ငံသည် လွန်ခဲ့သည့် ရှစ်နှစ်ကျော် က ကျေးလက်နေပြည်သူ ၉၈ ဒသမ ၉၉ သန်းကို ဆင်းရဲတွင်းမှ ကယ်ထုတ်နိုင်ခဲ့ပြီး ကျေးရွာပေါင်း ၁၂၈,၀၀၀ ရွာနှင့် ဒေသ ၈၃၂ ခုကို ဆင်းရဲသည့်စာရင်းမှ ဖယ်ရှားနိုင်ခဲ့သည်။ သမ္မတရှီကျင့်ဖျင်သည် ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် တရုတ်နိုင်ငံ၌ အလွန်အမင်း ဆင်းရဲခြင်းကနေ အပြီးတိုင်ဖယ်ရှားနိုင်ခဲ့ပြီ ဖြစ် ကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။ အဆိုပါ မှတ်တိုင်သည် ၂၀၁၃ ခုနှစ် ကတည်းက လူဦးရေ ဆယ်သန်းကို နှစ်စဉ် အလွန်အမင်း ဆင်းရဲခြင်းမှ ဖယ်ရှားနိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ် သည်။ တရုတ်နိုင်ငံသည် ကုလသမဂ္ဂ၏ စဉ်ဆက် မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ၂၀၃၀ အာဂျင်ဒါကို သတ်မှတ်ချိန်ထက် ၁၀ နှစ်စောပြီး ဆင်းရဲနွမ်းပါး လျှော့ချရေး ဦးတည်ချက်ကို အကောင်အထည် ဖော် နိုင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

၂၀၂၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် ကျင်းပသည် Rural Work Conference တွင် သမ္မတ ရှီကျင့်ဖျင်က ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး သဘောတရား သည် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု လျှော့ချရေး အောင်မြင်မှု ရစေရန်အတွက် ဖြစ်ကြောင်း အလေးပေး ပြောကြားခဲ့ သည်။ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုမှ ကယ်ထုတ်ပြီး အလုပ်အကိုင်

“သမ္မတရှီကျင့်ဖျင်သည် ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် တရုတ်နိုင်ငံ၌ အလွန်အမင်း ဆင်းရဲခြင်းကနေ အပြီးတိုင် ဖယ်ရှားနိုင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်ကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။ အဆိုပါ မှတ်တိုင်သည် ၂၀၁၃ ခုနှစ်ကတည်းက လူဦးရေ ဆယ်သန်းကို နှစ်စဉ် အလွန်အမင်း ဆင်းရဲခြင်းမှ ဖယ်ရှား နိုင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်”

အခွင့်အလမ်းများ တိုးမြှင့်ဖန်တီးရန် အစီအမံများကိုလည်း တရုတ်အစိုးရက ကြေညာခဲ့သည်။ အနည်းဆုံး တရုတ်ပြည်သူ သန်း ၃၀ အား ဆင်းရဲတွင်းမှ ဆွဲထုတ်ပြီး အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်း ရရှိအောင် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း ၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလတွင် တရုတ်နိုင်ငံက ကြေညာခဲ့ သည်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ်အတွင်းမှာပင် ကျေးလက်နေ တရုတ်ပြည်သူ ၃၁ ဒသမ ၄၅ သန်းခန့်သည် ဆင်းရဲတွင်းမှလွတ်မြောက်ပြီး အလုပ်အကိုင်များရရှိခဲ့ကြောင်း Office of the Central Rural Work Leading Group and head of the National Rural Revitalization Administration ရုံးမှ ဒုတိယအကြီးအမှူး Liu Huanxin က မှတ်ချက်ပြု ပြောကြားခဲ့သည်။ အလားတူ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်ကလည်း ကျေးလက်နေပြည်သူ ၃၀ ဒသမ ၁၉ သန်းကို ဆင်းရဲတွင်းမှ လွတ်မြောက်ပြီး အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများ ရရှိစေခဲ့သည်။ ကျေးလက်၊ မြို့ပြနှင့် ပြည်နယ်များကြား ပြည်တွင်းအလုပ်အကိုင် ဝန်ဆောင်မှု ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး မြှင့်တင်သွားမည် ဖြစ်ကြောင်းလည်း Liu Huanxin က ပြောဆိုခဲ့သည်။

ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု လျှော့ချရေး အောင်မြင်စေရန်အတွက် တွန်းအားတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ ဆင်းရဲတွင်းမှ လွတ်မြောက်လာသူများ၏ ပျမ်းမျှအသားတင် ဝင်ငွေမှာလည်း တိုးတက်လာခဲ့သည်။ တရားဝင် ထုတ်ပြန်ထားသည့် အချက်အလက်များအရ ကြည့်မည်ဆိုပါက တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ် အသားတင်ဝင်ငွေမှာ ၁၆ ဒသမ ၅ ရာခိုင်နှုန်းကျော် မြင့်တက်လာကြောင်းကို ဖော်ညွှန်းနေပါသည်။

ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေး ဆောင်ရွက်ခြင်းမှတစ်ဆင့် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး ခိုင်မာစေရန်အတွက် မဖြစ်မနေလိုအပ်သော မြို့ပြနှင့်ကျေးလက်ကြား လူနေမှုအဆင့်အတန်းကို လျှော့ချ နိုင်ပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံ၏ စိုက်ပျိုးရေး၊ ကျေးလက်ဒေသများနှင့် ကျေးလက်နေပြည်သူများကြား ဟန်ချက်မညီမှု၊ ဖွံ့ဖြိုးမှုအားနည်းခြင်းတို့သည် အဓိကဖြေရှင်းရမည့် ကိစ္စရပ်ဖြစ်ကြောင်းလည်း ဝန်ကြီး Tang က ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် မှတ်ချက်ပြု ပြောကြားခဲ့သည်။ အဆိုပါ ပြဿနာများကို မဖြေရှင်းနိုင်ပါက ဆင်းရဲချမ်းသာ ကွာဟမှုမှာ ပိုမိုကြီးမားလာပြီး ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု နှင့် အိမ်ရာပြဿနာများကိုလည်း ဖြစ်ပေါ်စေမည် ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ဖြစ် လာပါက တရုတ် ကွန်မြူနစ်ပါတီ၏ ခေါင်းဆောင်မှုနှင့် နိုင်ငံ၏ လူမှုတည်ငြိမ်ရေးကိုလည်း ခြိမ်းခြောက်မှု ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။

ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို တွန်းအားပေး ဆောင်ရွက်ရာတွင် အခြား အရေးကြီးသော အချက်တစ်ခုမှာ ကျေးလက်နေပြည်သူများ၏ အခြေခံလိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်း ပေးရန် ဖြစ်သည်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် ရေရှည်ဆောင်ရွက်မည့် မူဝါဒများတွင် ကျေးလက်နေပြည်သူများ၏ သက်သာချောင်ချိရေး တိုးတက်စေမည့် အချက်များကို ထည့်သွင်းဖော်ပြထားသည်။ ထို့ပြင် ကျေးလက်ဒေသများရှိ မရှိမဖြစ် လိုအပ်သည့် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံ တိုးတက်စေရေးနှင့် လယ်သမားများ၏ ဝင်ငွေများ တိုးတက်စေရေး အာမခံချက်ရှိစေသည့် အချက်များကိုလည်း ထည့်သွင်းဖော်ပြထားသည်။ အဆိုပါ မူဝါဒများတွင် ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေး ဆောင်ရွက်ရာ၌ မိလ္လာစနစ်များနှင့် ကျေးလက်ဒေသများရှိ အခြေခံအဆောက်အအုံ ဆောက်လုပ်ခြင်း အပေါ်တွင် အထူး အာရုံစိုက်သွားမည် ဖြစ်ကြောင်း ဝန်ကြီး Tang Renjian က ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင်

ပြောကြားခဲ့သည်။ ဝန်ကြီး Tang ၏ Qiushi ဂျာနယ်တွင် မကြာသေးမီက ရေးသားခဲ့သည့် ဆောင်းပါးတွင် ဖော်ပြထားသော Five-year Green Rural Revival Program သည် တရုတ်ဗဟိုအစိုးရ၏ ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေး မဟာဗျူဟာ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် ဖော်ပြထားသည်။

Green Rural Revival Program ကို ထိုစဉ်က Zhejiang ပြည်နယ်၏ ပါတီအတွင်းရေးမှူး ဖြစ်သည့် ရှီကျင့်ဖျင်က ၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် မိတ်ဆက်ပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ တရုတ်အစိုးရ၏ ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး တွန်းအားပေး ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် အမျိုးသားရေး ရည်မှန်းချက်များနှင့် မူဝါဒများကို အကောင်အထည်ဖော်နေခြင်း ဖြစ်ပြီး ကျေးလက်နေ ပြည်သူများ၏ဘဝနှင့် တရုတ်နိုင်ငံကို အသွင်းပြောင်းနိုင်ရန်အတွက် နည်းလမ်း ရှာဖွေနေခြင်းလည်း ဖြစ်သည်။

သို့သော် ဖြေရှင်းရမည့် စိန်ခေါ်မှုများက ရှိနေပါသည်။ ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေး ဆောင်ရွက်ရန် စွမ်းအင်နှင့် ရေအရင်းအမြစ် မည်မျှလိုအပ်မည်နည်း၊ မြို့ပြ စက်မှုလုပ်ငန်းနှင့် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများကြား ပြိုင်ဆိုင်နေကြသည့် ပြည်တွင်းလိုအပ်ချက်များသည် မဟာဗျူဟာ အောင်မြင်ရေးအပေါ် မည်သို့အကျိုးသက်ရောက်စေမည်နည်း၊ စိုက်ပျိုးရေး ကုန်ထုတ်လုပ်မှု တိုးမြှင့်ထုတ်လုပ်ခြင်းသည် နိုင်ငံ၏စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံရေးကို မည်သည့်အတိုင်း အတာအထိ ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်မည်နည်း၊ ၂၀၆၀ ပြည့်နှစ်မတိုင်မီတွင် ကာဗွန်ထုတ်လွှင့်မှု လျှော့ချရေး ရည်မှန်းချက် အောင်မြင်အောင် မည်သို့ဆောင်ရွက်မည်နည်း စသည့် စိန်ခေါ်မှုများ ရှိနေပါသည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ အဆိုပါ ဖြစ်နိုင်ခြေစိန်ခေါ်မှုများကို နည်းပညာတိုးတက်မှုများ ဖြင့် လျှော့ချခြင်း သို့မဟုတ် ရှောင်ရှားခြင်းတို့ ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။ အဆိုပါနည်းပညာထဲတွင် ထိရောက်မှုရှိသော စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု ဖြစ်စေရေးအတွက် လယ်ယာလုပ်ငန်းတွင် ဉာဏ်ရည်တုနည်းပညာကို အသုံးပြုခြင်း၊ မျိုးစပ်ကောက်ပဲသီးနှံများ ပိုမိုစိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် ရေမလုံ လောက်မှုပြဿနာကို ရှောင်ရှားရန် အလှည့်ကျရေပေးဝေရေးစနစ်ကို အသုံးပြုခြင်း တို့လည်း ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။

မောင်သုတ (အညာမြေ)

ရည်ညွှန်း – https://thediplomat.com/2022/02/chinas-push-to-advance-rural-re-vitalization/ ကို ဆီလျော်အောင် ဘာသာပြန်ဆိုပါသည်။

ဆင်းရဲမှုအမျိုးမျိုးလျော့ပါးရေးနှင့် စဉ်ဆက်မပြတ်တိုးတက်မှုရှိရေး

ရှိန်းမြသင်း

“ လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုတွင်
ငတ်မွတ်ခြင်းကင်းဝေးပြီး မညီမျှမှုများလည်း
ကင်းလွတ်ကာ အလွန်အမင်းဆင်းရဲခြင်းမရှိမှသာလျှင်
ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော လူ့အသိုက်အဝန်းတစ်ခု ဖြစ်လာမည်။
စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံရန်နှင့် အာဟာရပိုမိုပြည့်ဝမှုရှိရန်အတွက်
စဉ်ဆက်မပြတ်တိုးတက်နေသည့် စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများကို
မြှင့်တင်ရန်လိုအပ်ပေမည် ”

"အလွန်အမင်းဆင်းရဲခြင်းသည် လူမှုရေးအုံကြွမှုများနှင့် ရာဇဝတ်မှုများ ပေါက်ဖွားရှင်သန်ရာဖြစ်သည်"ဟု ခေါမတိုင်းဒသသနိက ဗေဒပညာရှင် အရစ္စတိုတယ်လ်ကဆိုခဲ့သည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုပန်းတိုင်သို့ တက်လှမ်းနိုင်ရန် ထိပ်ဆုံးမှ ရင်ဆိုင်ရသည့် ပန်းတိုင်သည် ဆင်းရဲခြင်းမှ လွတ်မြောက်ရေး၊ ဆင်းရဲမှုအမျိုးမျိုးကို အဆုံးသတ်နိုင်ရေးပင်ဖြစ်သည်။ ဆင်းရဲခြင်းမှ လွတ်ကင်းရေးသည် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်အဖြစ်သတ်မှတ်ထားသော ဒုတိယပန်းတိုင်ဖြစ်သည်။ ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးခြင်းဘေးကို လွတ်ကင်းရေးအပါအဝင် ကျန်ပန်းတိုင်များသည် အချင်းချင်း တည်မှီဆက်နွှယ်လျက်ရှိသည်။ ဆင်းရဲခြင်းမှ လွတ်မြောက်ခြင်း၊ ငတ်မွတ်မှုကို အဆုံးသတ် နိုင်ခြင်းသည် အစာရေစာရှားပါးပြတ်လပ်မှု မရှိနိုင်ဟု ယေဘုယျအနေဖြင့်ပြောနိုင်သည်။

လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုတွင် ငတ်မွတ်ခြင်းကင်းဝေးပြီး မညီမျှမှုများလည်း ကင်းလွတ်ကာ အလွန်အမင်းဆင်းရဲခြင်းမရှိမှသာလျှင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော လူ့အသိုက်အဝန်း တစ်ခုဖြစ်လာမည်။ စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံရန်နှင့် အာဟာရပိုမိုပြည့်ဝမှုရှိရန်အတွက် စဉ်ဆက် မပြတ်တိုးတက်နေသည့် စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေး လုပ်ငန်းများကို မြှင့်တင်ရန်လိုအပ်ပေမည်။ ဆိုရပါလျှင် စပါးဆန်ရေ အထွက်နှုန်းနည်းပြီး ရှားပါးလျှင် ငတ်မွတ်မှုကို အဆုံးသတ်နိုင်မည်မဟုတ်ချေ။

စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုသည်မှာ

စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ ရေရှည်ခံဖွံ့ဖြိုးရေးဟူသည် လူသားတို့၏ အသက်ရှင်ရပ်တည်မှုအတွက် လက်တွေ့လိုအပ်ချက်များ ပြည့်စုံရေးနှင့် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ရာတွင် မှီခိုအားထားရသော သဘာဝသယံဇာတနှင့် သဘာဝဂေဟစနစ်၏ အကျိုးပြုမှုကို အသိအမှတ်ပြု၍ ယင်းတို့အား ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန် လိုအပ်သည်ဆိုသည့် သဘောတရားနှင့် ချိတ်ဆက် တည်ရှိနေသည်။ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး(ရေရှည်ခံ ဖွံ့ဖြိုးရေး)သဘောကို သိရှိလက်ကိုင်ထား၍ လက်တွေ့လုပ်ဆောင်ရာတွင် သဘာဝသယံဇာတ ပစ္စည်းများကို ပြုန်းတီးလေလွင့်မှုမရှိစေဘဲ ထုတ်ယူ သုံးစွဲရေးနှင့် လူသုံးကုန်ပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်ရေးပင် ဖြစ်သည်။ စားသုံးမှုများတွင် ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်းလောင်စာများ အများအပြား သုံးစွဲရသဖြင့် ထွက်သမျှကာဗွန်ဓာတ်ငွေ့များ များပြားလာသည်။ ထိုသို့များပြားလာသောအခါဖန်လုံအိမ်သဖွယ် ကမ္ဘာကြီးကိုပတ်၍ အပူဓာတ်ကိုထိန်းချုပ်ကာ ရေထု၊ မြေထု၊ လေထုအားလုံးတွင် အပူဓာတ် တိုးတက်လွန်ကဲလာသည်။ အပူလွန်ကဲမှုကြောင့် လေမုန်တိုင်းများပြင်းထန်လာသည်။ မိုးကြီးရေလျှံမှုများအဖြစ် များလာသည်။ ကုန်းတွင်းပိုင်းသည် အလွန်ပူပြင်းပြီး မိုးခေါင်ရေရှားခြင်း၊ တောမီးလောင်ကျွမ်းခြင်းများလည်း ဖြစ်လာသည်။ လူနေမှုနှင့် သဘာဝဂေဟစနစ်ကြီး ထိခိုက်ပျက်စီးလာသည့်အတွက် လူအများစု အထူးသဖြင့် မရှိဆင်းရဲသားများ အတိဒုက္ခရောက်ကျရသည်။

“ စားသုံးမှုများတွင် ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်း လောင်စာများ အများအပြား သုံးစွဲရသဖြင့် ထွက်သမျှ ကာဗွန်ဓာတ်ငွေ့များ များပြားလာသည်။ ထိုသို့ များပြားလာသောအခါ ဖန်လုံအိမ်သဖွယ် ကမ္ဘာကြီးကိုပတ်၍ အပူဓာတ်ကိုထိန်းချုပ်ကာ ရေထု၊ မြေထု၊ လေထု အားလုံးတွင် အပူဓာတ် တိုးတက် လွန်ကဲလာသည် ”

ယနေ့ခေတ်တွင် ပြည်သူများ ပြည့်စုံစွာ စားသုံးနိုင်ရန် ကုန်စည်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများလုပ်ကိုင်လာကြသည်။ လူတို့၏လုပ်အားနှင့် အကန့်အသတ်ရှိသည့် သဘာဝသယံဇာတ ပစ္စည်းအင်အား ပြုန်းတီးမှု အနည်းဆုံးဖြင့် အသက်မွေးကြရမည်ဖြစ်သည်။ သို့မှသာ အနာဂတ်မျိုးဆက်များအတွက် အခွင့်အလမ်း ပြတ်တောက် ပျက်စီးမှုမရှိစေရန် သတိဖြင့်လုပ်ဆောင်မှသာ စဉ်ဆက်မပြတ်

"ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင် (SDGs) ၁၇ ချက်အနက် ဆယ်ခုမြောက် ရည်မှန်းချက်သည် ပြည်တွင်း၌လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံများ အကြား၌လည်းကောင်း မညီမျှမှုများကို လျှော့ချရန် ဟူ၍ ဆိုထားသည်"

ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ရှိနိုင်မည် ဖြစ် သည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာ၍ဆင်းရဲသူလူတန်းစားများ ဝင်ငွေတိုးလာ သည်နှင့်အမျှ ကုန်ပစ္စည်းများကို တိုး၍ ထုတ်လုပ်ရောင်းဝယ်လာကြသည်။သို့ရာတွင်ပြည့်စုံပြီး သူတို့အတွက်မူ လိုအပ်သည်ထက် ပိုမိုအသုံးပြုပါ က ပြုန်းတီးမှုဖြစ်နိုင်သည်။ ဆိုရပါလျှင် အမှန်တကယ် လိုအပ်ချက် အသုံးနှင့် အပိုသုံးခြင်းကို ခွဲခြားနိုင်ရမည်။ စားသုံးသူများက ပြုန်းတီးမှုနှင့် ဖြုန်းတီးမှုအနည်းဆုံး နှင့် လိုအပ်သမျှကိုသာ စားသုံးကြရမည်။ ထို့အတူ ကုန်ထုတ်ရောင်းဝယ်သူများကလည်း လိုက်လျော ညီထွေပြု၍ ပြုန်းတီးမှုနည်းပါးစွာဖြင့် သဘာဝ သယံဇာတများကို ထုတ်လုပ်ကုန်သွယ်ကြရန် လို အပ်သည်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် လူဦးရေ တိုးပွား နှုန်းနှင့်အညီ GDP တိုးရန် လိုအပ်သော်လည်း တစ်ဦးချင်းစားသုံးမှု များစွာတိုးရန် မလိုအပ်သည့် သဘောတရားပင်ဖြစ်သည်။

မမျှတ မညီမျှခြင်းလျှော့ချရန်

လူနေမှုစနစ်တစ်ခုအတွင်း ဆင်းရဲချမ်းသာ ကွာဟမှုဖြစ်ခြင်းသည် Social Inequality မမျှတ မညီမျှခြင်း ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတွင်း နိုင်ငံရေး မတည်ငြိမ်မှုများ၊ ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်များ လုယက် မှုများစသည့် မကောင်းမှုများ လျော့နည်းခြင်းသည် နိုင်ငံ၏ရေရှည်အကျိုးစီးပွားအတွက် စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး လုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်နိုင်ပြီး ဆင်းရဲချမ်းသာကွာဟမှုကို လျှော့ချနိုင်မည်။

ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှု ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်(SDGs) ၁၇ ချက် အနက် ဆယ်ခုမြောက် ရည်မှန်းချက်သည် ပြည် တွင်း၌လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံများအကြား၌လည်း ကောင်း မညီမျှမှုများကို လျှော့ချရန်ဟူ၍ ဆိုထား သည်။ ၎င်းရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင် ၁၀ သည် နိုင်ငံ တစ်ခုချင်းအတွင်း ပြည်သူများအကြား ဝင်ငွေ ကွာဟ မှု လျှော့ချရေးနှင့် နိုင်ငံအချင်းချင်းကြား စီးပွားရေး ကုန်သွယ်မှု အခွင့်အလမ်း ကွာဟချက်များကို လျှော့ချ ရေးပင်ဖြစ်သည်။ ထို့ အပြင် ပုံမှန်အနေအထားဖြင့်

စနစ်တကျ နိုင်ငံကူး ပြောင်းနေထိုင်ရေး၊ နိုင်ငံတကာစီးပွားရေးနှင့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ၏ ပါဝင်ပြောဆိုနိုင်ခွင့်များကို အားဖြည့်ပေးရေးတို့ ဖြစ်သည်။

လွန်ခဲ့သော ၂၀၀၈ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၅ ခုနှစ်အတွင်း နိုင်ငံ ၈၃ နိုင်ငံကို အချက်အလက် စာရင်းဇယားများ ကောက်ယူခဲ့ရာ နိုင်ငံ ၄၉ နိုင်ငံအနက် အဆင်းရဲဆုံးဖြစ်သော နိုင်ငံ ၄၀ ရှိ လူဦးရေ၏ တစ်ဦးချင်းဝင်ငွေများ အလျင်အမြန် တိုးတက်ခဲ့သဖြင့် ဝင်ငွေကွာဟမှုကို လျှော့ချနိုင်ခဲ့သည်။ နိုင်ငံအတွင်းရှိ အောက်ခြေ လူတန်းစားများ၏ ဝင်ငွေကို မြှင့်တင်ပေးခြင်းဖြင့် တစ်ဦးချင်းစီဝင်ငွေတိုးတက်ခြင်းသည် လူချမ်းသာနှင့် လူအများအကြား ဝင်ငွေကွာဟမှုကို လျှော့ချနိုင်သည်။

နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့များက ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအနည်းဆုံးနိုင်ငံများ (LDCs) အတွက် အခွင့်သာသောနည်းလမ်းများကို ဖွင့်ထားမြဲ ဖွင့်ပေးထားလျက်ရှိသည်။ LDCs နိုင်ငံများအား ပို့ကုန်အခွန် ကင်းလွတ်ခွင့်ပြုထားခြင်း၊ Zero Trade ခွင့်ပြုသည့် ပစ္စည်းအမျိုးအစား အချို့များကို ယခင်က ၄၅ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ခွင့်ပြုပေးရာမှ ၆၅ ရာခိုင်နှုန်းခန့်အထိ တိုးမြှင့်ပေးခဲ့သည်။

ချမ်းသာကြွယ်ဝခြင်း

နိုင်ငံများချမ်းသာကြွယ်ဝသည်ဟုဆိုရာတွင် ခေတ္တခဏ တစ်ဟုန်ထိုး တိုးတက်ချမ်းသာလာပြီး တိုတောင်းသောအချိန်အတွင်း ချမ်းသာကြွယ်ဝမှု ကွယ်ပျောက်ဆုံးရှုံးသွားခြင်းမျိုး မဟုတ်ပေ။ ဆင်းရဲချမ်းသာ ကွာဟမှုများပြီး စစ်ရေး၊ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး မငြိမ်သက်မှုများဖြင့် အကျပ်အတည်းများကြားမှ လူတစ်စုသာ ချမ်းသာကြွယ်ဝနေခြင်းမျိုးလည်းမဟုတ်ချေ။ တစ်နိုင်ငံလုံးအနှံ့ ခိုးမှု၊ ဓားပြမှု၊ မုဒိမ်းမှုများ နည်းပါးပြီး အချင်းချင်းစာနာထောက်ထားနားလည်မှုများစွာဖြင့် အုပ်စုခွဲခြားခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားမှု၊ ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုများ မရှိ၊ နိုင်ငံသားများမှာ ကောင်းရောင်းကောင်းဝယ်ပြုလျှက် အစဉ်အမြဲပကတိငြိမ်းချမ်းသာယာပြီး ပြည်သူအများစုမှာ မျှတညီညွတ် ပွင့်လင်းလွတ်လပ်စွာ စားဝတ်နေရေး၊ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးစသည့် လူမှုဘဝအလိုက် ကောင်းကျိုးချမ်းသာများကို ကောင်းမွန် ကျနစွာခံစား စံစားနိုင်ခြင်းသည် နိုင်ငံချမ်းသာကြွယ်ဝခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ဆင်းရဲချမ်းသာ မရွေး ဘဝလုံခြုံမှု အာမခံချက်ရှိသည့် သဘောဆောင်ခြင်းဖြစ်သည်။

စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် ကုလသမဂ္ဂ

ကမ္ဘာပေါ်တွင်တွေ့ကြုံနေသော ဝတ်မွတ်ခေါင်းပါးခြင်း၊ မိုးခေါင်ရေရှားခြင်း၊ အနာရောဂါ ထူပြောခြင်း၊ ဆင်းရဲမွဲတေခြင်း၊ စစ်ပွဲကြီးများမဖြစ်စေရေး သို့မဟုတ် လျှော့ချနိုင်ရေးစသည်တို့ကို မည်သည့်နည်းလမ်းများဖြင့် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ကြမည်ကို ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်အောက်တွင် လွန်ခဲ့သော နှစ်ကာလများဆီက (၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်) ကမ္ဘာ့နိုင်ငံ ၂၀၀ နီးပါးခန့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုကဲ့သို့သော ပြဿနာများသည် နိုင်ငံတိုင်းလိုလိုတွင် ဖြစ်ပေါ်လျှက်ရှိပြီး သေချာပေါက်ဖြေရှင်းကြရမည့် ပြဿနာများဟု

သိခဲ့ကြသည်။ သို့ဖြင့် ထောင်စုနှစ်ရည်မှန်းချက်(Millennium Development Goals–MDGs) အစီအစဉ်များ ချမှတ်ခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါရည်မှန်းချက်များသည် ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးမှုနှင့် အလွန်အမင်းဆင်းရဲမှု ပပျောက်ရေးအပါအဝင် ရှစ်ချက်အနေဖြင့် သတ်မှတ်ထားသည့် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး အစီအစဉ် တစ်ခုကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ကုလသမဂ္ဂဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ် ရန်ပုံငွေပံ့ပိုးမှုများနှင့် နည်းပေး လမ်းပြမှုများဖြင့် ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်မှ ၂၀၁၅ ခုနှစ်အတွင်း ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံပေါင်း ၁၇၀ နိုင်ငံတွင် ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးမှုဖြစ်ခြင်းကို ထက်ဝက်ခန့်၊ ဆင်းရဲခြင်းကို ထက်ဝက်နီးပါးခန့် လျှော့ချနိုင်ခဲ့ သည်။ နိုင်ငံအတွင်းရှိ ကလေးသူငယ်များကိုလည်း ပိုမိုကျောင်းတက်နိုင်ရေး ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ခဲ့သည်။ ကမ္ဘာ့လူအသေအပျောက်နှုန်းသည်လည်း ကျဆင်းခဲ့သည်ဟု 2015 Sustainable Development Goals Report (SDGs Report) က ဆိုထားသည်။

ထို့အပြင်၂၀၁၅ခုနှစ်မှ၂၀၃၀ခုနှစ်အထိရည်မှန်းထားသည့်စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင် ၁၇ ခုကို ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများမှ ခေါင်းဆောင်ကြီးများက စုပေါင်းတိုင်ပင် သတ်မှတ်ခဲ့ ကြသည်။ ယင်းတို့မှာ –

(၁) နေရာတိုင်း၌ ဆင်းရဲမှုအမျိုးမျိုးကို အဆုံးသတ်ရန်

(၂) ငတ်မွတ်မှုကို အဆုံးသတ်ရန်၊ စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှုနှင့် အာဟာရပိုမိုပြည့်ဝမှုရှိ ရန်နှင့် စဉ်ဆက် မပြတ် တိုးတက်မှုရှိသည့် စိုက်ပျိုးရေးကိုမြှင့်တင်ရန်

(၃) ကျန်းမာသောဘဝများကို ပိုင်ဆိုင်ရရှိရန်နှင့် အသက်အရွယ်အားလုံးအတွက် သာယာဝပြောမှု တိုးမြှင့်ရန်

(၄) လူတိုင်းတက်ရောက်သင်ကြားနိုင်သည့် အရည်အသွေးတူညီမျှတမှုရှိသည့် ပညာရေးကို ရရှိရန်နှင့် လူတိုင်းအတွက် တစ်သက်တာပညာသင်ကြားနိုင် သည့် အခွင့်အလမ်းများတိုးမြှင့်ရန်

(၅) ကျားမတန်းတူ ညီတူရှိမှု ရရှိရန်နှင့် အမျိုးသမီးများနှင့် အမျိုးသမီးငယ် များအားလုံးကို စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ပေးရန်

(၆) လူတိုင်းအတွက် ရေနှင့်သန့်ရှင်းမှု ရရှိရန်နှင့် ထိုသို့ရရှိရန်အတွက် စဉ် ဆက်မပြတ် စီမံခန့်ခွဲမှု ရှိရန်

(၇) လူတိုင်းကုန်ကျစရိတ်သက်သာကာ ယုံကြည်အားထားလောက်ပြီး စဉ်ဆက်မပြတ်ရေရှည် သုံးစွဲနိုင်သော ခေတ်မီစွမ်းအင်ရရှိရေး

(၈) ရေရှည်ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ပြီး အားလုံးပါဝင်သည့် စဉ်ဆက်မပြတ် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဖြင့် လူတိုင်းအတွက် စွမ်းအားအပြည့်ဖြင့် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းအားမြင့်မားသော အလုပ်အကိုင်နှင့် ကောင်းမွန် သော အလုပ်အကိုင် ရရှိရန်

(၉) ကြံ့ခိုင်မှုရှိသော အခြေခံအဆောက်အဦများ တည်ဆောက်ရန်၊ အားလုံး ပါဝင်ပြီး စဉ်ဆက် မပြတ် တိုးတက်မှုရှိသည့် စက်မှုလုပ်ငန်းထွန်းကားမှုကို မြှင့်တင်ရန်နှင့် တီထွင်ဆန်းသစ်မှု ထွန်းကားရန်

(၁၀) ပြည်တွင်း၌လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံများအကြား၌လည်းကောင်း မညီမျှမှုများကို လျှော့ချရန်

(၁၁) မြို့ကြီးများနှင့် လူသားများ အခြေချ နေထိုင်မှုများကို အားလုံးပါဝင်ပြီး ဘေးကင်းလုံခြုံ ကြံ့ခိုင်၍ ရေရှည်တည်တံ့ မှုရှိစေရန်

(၁၂) ရေရှည်စဉ်ဆက်မပြတ် စားသုံးမှုနှင့် ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းစဉ်များဖြစ်စေရန်

(၁၃) ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းနှင့် ၎င်း၏ အကျိုးဆက်များကို တိုက်ဖျက်ရေးအတွက် အရေးပေါ် ဆောင်ရွက်ရန်

(၁၄) စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် သမုဒ္ဒရာများ၊ ပင်လယ်များနှင့် အဏ္ဏဝါ အရင်းအမြစ်များကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်နှင့် ချွေတာသုံးစွဲရန်

(၁၅) ကမ္ဘာ့သဘာဝဂေဟစနစ်များ (Terrestrial Ecosystem)ကို ကာကွယ် ထိန်းသိမ်း၍ စဉ်ဆက်မပြတ် ရေရှည်သုံးစွဲနိုင်မှု ကိုမြှင့်တင်ရန်၊ သစ်တောများ ရေရှည်ခံမှုအတွက် စီမံခန့်ခွဲရန်၊ မြေဆီလွှာ ဆုံးရှုံးမှုကိုရပ်တန့်ရန်၊ မြေဆီလွှာ အရည်အသွေးပြန်လည် ကောင်းမွန် လာစေရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် ဇီဝမျိုးကွဲ ဆုံးရှုံးမှုကို ရပ်တန့်ရန်

(၁၆) စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ငြိမ်းချမ်းပြီး အားလုံးပါဝင်သော လူမှုအသိုက်အဝန်းများ တိုးမြှင့်ရန်၊ လူတိုင်းအတွက် မျှတစွာ တရားစီရင်မှု ရရှိစေရန်နှင့် ထိရောက်၍ ယုံကြည်အားထားလောက်သော မျှတစွာ တရားစီရင်မှုရရှိစေရန်၊ ထိရောက်၍ ယုံကြည် အားထားလောက်ကာ အားလုံးပါဝင်သော အဖွဲ့အစည်းများကို အဆင့်အသီးသီး၌ တည်ထောင်ရန်

(၁၇) အကောင်အထည်ဖော်မှုနည်းလမ်းများ (Means of Implementation)ကို တိုးတက်ခိုင်မာစေရန်နှင့် စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို ပြန်လည်ရှင်သန်လာစေရန် ဟူ၍ဖြစ်သည်။

“ပြီးခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်အတွင်း ဖွံ့ဖြိုးရေး နယ်ပယ်အားလုံးတွင် သိသာသောပြောင်းလဲ တိုးတက်မှုများ ရှိခဲ့သည်။ သို့သော် ၂၀၃၀ ရည်မှန်းချက်များ အပြည့်အဝ ပြည့်မီရန်အတွက် လုံလောက်မှုမရှိသေးဟု ဆိုရပေမည် ”

ပြီးခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်အတွင်း ဖွံ့ဖြိုးရေး နယ်ပယ်အားလုံးတွင် သိသာသောပြောင်းလဲတိုးတက်မှုများ ရှိခဲ့သည်။ သို့သော် ၂၀၃၀ ရည်မှန်းချက်များ အပြည့်အဝပြည့်မီရန်အတွက် လုံလောက်မှုမရှိသေးဟု ဆိုရပေမည်။ တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းမှုများသည် တစ်ပြေးညီမဟုတ်ဘဲ ဒေသနယ်မြေများအကြား၊ ယောကျ်ား မိန်းမများအကြား၊ အသက်အရွယ်များအကြား၊ မြို့ပြနှင့်တောနယ်နေ လူများအကြား၊ တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းမှု၊ ကွာဟမှု များရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ လာမည့်၂၀၃၀ပြည့်နှစ်အတွက်ရည်မှန်းချက်များပေါက်မြောက်စေရေးတိုးတက်မှုပိုမိုမြန်ဆန်ရန်နှင့် အားလုံးပါဝင်လာစေရန် လိုအပ်နေသည်ဟု SDG အစီရင်ခံစာ (၂၀၁၇ ခုနှစ်)က ဆိုထားသည်။

ဆင်းရဲမှုကို ကင်းဝေးစေရေး

အလွန်အမင်း ဆင်းရဲခြင်းဘေးဒုက္ခမှ ကင်းဝေးခြင်း၊ ကမ္ဘာကြီး သန့်ရှင်းကျန်းမာခြင်း၊ စစ်မဲ့ငြိမ်းချမ်းခြင်း၊ အားလုံးမျှတစွာပါဝင်ခွင့်ရှိသော လူ့ဘောင်လူ့ရပ်ဖြစ်ခြင်းစသည့် အကြောင်းအချက်တို့သည် အားလုံးအတွက် ဘဝအာမခံချက်ပေးနိုင်သော အခြေခံအုတ်မြစ်များဖြစ်သည်ဟု ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ် မစ္စတာ အန်တိုနီယိုဂူတာရက်စ်က ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးရည်မှန်းချက်များ (၂၀၁၇ အစီရင်ခံစာ)တွင် အမှာစကားပြောကြားထားသည်။

လူသားများ၏အခြေခံအကျဆုံးလိုအပ်ချက်ဖြစ်သည့် အာဟာရဓာတ်အပြည့်အဝပါပြီး ကျန်းမာရေးကိုအထောက်အကူပြုသော အစားအစာများကို လူတိုင်းလက်လှမ်းမီ စားသုံးနိုင်ရန် လိုအပ်သည်။ ငတ်မွတ်မှု ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရန်ဆိုသည်မှာ အစားရေစာထုတ်လုပ်မှု ပိုမိုတိုးတက်လာရုံဖြင့် လုံလောက်မှု မရှိနိုင်ချေ။ လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်နေသော ဈေးကွက်များချောမွေ့မှု၊ ပိုင်ဆိုင်မှု အငယ်စား တောင်သူများအတွက် ဝင်ငွေတိုးပွားရေး၊ နည်းပညာနှင့် စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ရန် မြေယာတူမျှစွာ လက်လှမ်းမီရေး၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု တိုးချဲ့နိုင်ရေး စသည့် အချက်များသည် ကြံ့ခိုင်ပြီး ထုတ်လုပ်အားကောင်းကောင်းဖြင့် အစာရေစာ ပြည့်စုံ လုံခြုံရေးကို စွမ်းဆောင်နေသော တောင်သူလုပ်ငန်းများအတွက် အရေးပါလှသည်။ လယ်ယာစီးပွားစီမံ ခန့်ခွဲမှုကို ခေတ်မီစက်မှုလယ်ယာစနစ်သို့ ပြောင်းလဲရေးဟူသည် လယ်သမားတို့၏ ပုဂ္ဂလိကလုပ်အား၊ လူနှင့် ရေသယံဇာတ၏ ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းအားကို တိုးတက်အောင် စီမံကြံဆောင်နိုင်ပါမှ လယ်သမားများအတွက် ကူညီပံ့ပိုးမှုများဖြစ်လာနိုင်မည်။ ထို့ပြင် စဉ်ဆက်မပြတ် တိုးတက်မှုရှိသည့် စိုက်ပျိုးရေးကို မြှင့်တင်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။

လယ်သမားများ၏ အသိပညာ၊ အတတ်ပညာပိုင်းကို မြှင့်တင်ပေးရန်လိုအပ်သည်။ မသိနားမလည်သူ အဖြစ် အမြတ်မထုတ်သင့်ပေ။ မည်သည့်စီးပွားရေးသမားများမှလည်း လယ်သမားများအပေါ် အမြတ်ထုတ် သွေးစုပ်ခြင်း မဖြစ်စေရန် အလေးထားဆောင်ရွက်ရမည်။ သို့မှသာ ငတ်မွတ်မှုဘေးနှင့် အဟာရချို့တဲ့သည့် ဘေးတို့မှ ကင်းဝေးစေနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ရှိန်းမြသင်း

[Ref: https://www.mm.undp.org/content/myanmar/my/home/sustainable-development-goals.html]

ငှက်ဖျားရောဂါနဲ့ လူသားအားပြိုင်မှု

ဒေါက်တာမြင့်သန်း

" ငှက်ဖျားပိုး ကူးစက်မှုသံသရာဟာ
ခြင်နဲ့လူကြားမှာ စက်ဝိုင်းသဏ္ဌာန်လည်နေတဲ့အတွက်
အစရှာရခက်ပါတယ်။
စက်ဝိုင်းတစ်နေရာကိုဖြတ်လိုက်မှ နားလည်လွယ်ပါလိမ့်မည်။
ဒါကြောင့် ငှက်ဖျားရောဂါသည်အား
ခြင်ကိုက်ရာမှစပါမယ် "

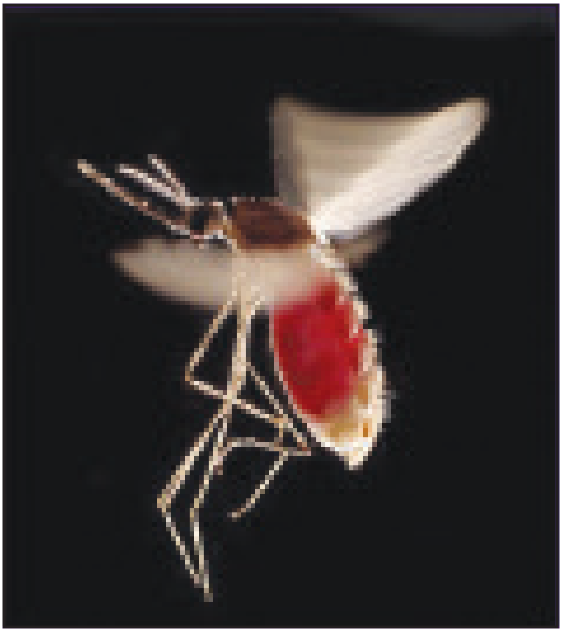

ငှက်ဖျားရောဂါဟာ အခုအချိန်အထိ လူသားအပေါ် အာခံနေဆဲပါ။ ဘယ်အချိန်ကတည်းက ကမ္ဘာပေါ်မှာ စရှိနေသလဲဆိုတာ အတိအကျမသိရပေမယ့် နှစ်သန်းပေါင်းသုံးဆယ်ခန့် သက်တမ်းရှိတဲ့ ပယင်းတုံးထဲမှာ ပိတ်မိနေခြင်းမှာ ငှက်ဖျားပိုးကို ပထမဆုံးတွေ့ရှိခဲ့လို့ လွန်ခဲ့တဲ့ သန်းသုံးဆယ်ကတည်းက ငှက်ဖျားပိုးရှိနေတာ သိထားကြပါတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း တစ်သောင်းလောက်က စိုက်ပျိုးရေးစတင်လာမှုနှင့်အတူ ငှက်ဖျားရောဂါဟာ လူသားများမှာ ကူးစက်ဖြစ်ပွားလာခဲ့တယ်။ မှတ်တမ်းများအရ ၁၀၀၀ ဘီစီလောက်မှာ ဂရိနဲ့တရုတ်နိုင်ငံတွေမှာ ငှက်ဖျားရောဂါ စတွေ့ခဲ့ကြတယ်။

အစပိုင်းမှာ လက်လှမ်းမီရာ သစ်ပင်အစိတ်အပိုင်းများနဲ့ ကုသကြည့်ခဲ့ကြတယ်။ ဘီစီ ၂၇၀၀ နဲ့ ၁၇၀၀ ကြား အီဂျစ်တို့ ပိရမစ်တွေ တည်ဆောက်စဉ်ကာလက ငှက်ဖျားရောဂါ ကာကွယ်နိုင်လိမ့်မယ်လို့ယူဆပြီး ပိရမစ်တည်ဆောက်သူများကို ကြက်သွန်ဖြူအမြောက်အမြား စားသုံးစေခဲ့တယ်လို့ ရှေးဂရိသမိုင်းပညာရှင် Herodotus က ဆိုပါတယ်။ ၁၃၃၃ မှ ၁၃၂၃ BCE ထိ ရှေးအီဂျစ်ပြည်ကိုအုပ်စိုးခဲ့သူ တူတန်ခမန် (Tutankhamen) ရဲ့ မာမီရုပ်အလောင်းကို လေ့လာခဲ့ရာ သွေးထဲမှာ ငှက်ဖျားပိုးရှိနေကြောင်း ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်က တွေ့ရှိခဲ့တယ်။ BC ငါးရာစုအတွင်း ရောမမြို့နဲ့ သူ့ပတ်ဝန်းကျင် မြေနိမ့်ဒေသတွေမှာ ငှက်ဖျားရောဂါ ကူးစက်ဖြစ်ပွားခဲ့တယ်။ ဘီစီလေးရာစုမှာ ဂရိနိုင်ငံအတွင်း ငှက်ဖျားရောဂါ အတော်လေး ကူးစက်ခံနေရပြီ ဖြစ်ပါတယ်။ ၁၆ ရာစုအတွင်းမှာတော့ ဥရောပမှ အခြေချနေထိုင်သူများ သူတို့ခေါ်ဆောင်လာတဲ့ အနောက်အာဖရိက ကျေးကျွန်များနဲ့အတူ ငှက်ဖျားရောဂါဟာ အမေရိကတိုက်သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့ပါတယ်။

ငှက်ဖျားရောဂါဖြစ်နေကြသည့်တိုင် ရောဂါရဲ့ဇာစ်မြစ်ကို တိတိကျကျ မသိကြသေးပါဘူး။ ဆေးပညာရဲ့ဖခင်ကြီးလို့ သိမှတ်ထားတဲ့ ဟစ်ပိုခရေးတီး (460–370 BC) က ငှက်ဖျားရောဂါကို ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေ၊ ရာသီဥတုအနေအထားတို့နဲ့ ပတ်သက်တယ်လို့ ဆိုခဲ့ပါ တယ်။ ငှက်ဖျားရောဂါရဲ့ အနောက်တိုင်းအမည်ဟာ မယ်လေးရီးယား (Malaria) ဖြစ်ပါတယ်။ ရှေးရောမလူမျိုးတွေက ငှက်ဖျားရောဂါဟာ ရွှံ့ညွန်စိမ့် မြေမှထွက်လာတဲ့ အငွေ့တွေ၊ စိမ့်စမ်းရေသောက်တာတွေကြောင့် ဖြစ်ရတာလို့ ယူဆကြတဲ့အတွက်ပါ။ အီတလီဘာသာနဲ့ (Mal = မကောင်း သော aria = လေ) လို့ အမည်ပေးထားတာဖြစ်ပါတယ်။ မြန်မာမှာလည်း စမ်းရေသောက်လို့၊ ငှက်ပျောသီးစားလို့ ငှက်ဖျားရောဂါရတယ်လို့ အရပ်စကား ယူဆကြသူတွေရှိပါတယ်။

၁၈၈၀ ပြည့်နှစ်ကျမှ ပြင်သစ်ဆေးပညာရှင် Charles Louis Alphonse Lav–eran က ငှက်ဖျားလူနာရဲ့ သွေးနီဥအတွင်းမှာ ငှက်ဖျားပိုး ကို တွေ့ရှိခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီတွေ့ရှိချက်အပေါ် အငြင်းပွားနေခဲ့ကြပါသေးတယ်။ ၁၈၈၄ ခုနှစ်မှာ အဏုကြည့်မှန်ပြောင်း ပိုအကြီးချဲ့မြင်နိုင်လာခြင်း ၁၈၉၀–၉၁ ခုနှစ်အတွင်း ဖန်ပြားပေါ်ရှိ သွေးအလွှာပါးအရောင်ဆိုးနည်း တိုးတက်လာခြင်းတို့ကြောင့် ငှက်ဖျားရောဂါပိုးတွေ့ရှိမှုကို လက်ခံလာခဲ့ကြသည်။ ၁၈၉၇ ခုနှစ်မှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံရှိ ဗြိတိသျှစစ်ဘက်ဆိုင်ရာခွဲစိတ်ဆရာဝန် (Sir Ronald Ross) က ငှက်ဖျားပိုးကို ခြင်အမက သယ်ယူကူးစက်စေကြောင်း သက်သေပြနိုင်ခဲ့သည်။ ရောမတက္ကသိုလ် ခန္ဓာဗေဒဌာနပါမောက္ခ Giovanni Battista Grassi က ၁၈၉၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၄ ရက်နေ့မှာ ငှက်ဖျားကင်းစင်တဲ့နေရာမှ ကျန်းမာတဲ့ယောကျ်ားတစ်ယောက်ကို ပိုးကူးစက်ပေးထားတဲ့ ခြင်ကိုက်စေကြည့်ရာ ငှက်ဖျားရောဂါဖြစ်လာကြောင်း တွေ့ရှိခဲ့ပါတယ်။ ပညာရှင်သုံးဦး (Bastianelli, Bignami and Grassi) ဟာ ၁၈၉၈–၉၉ ခုနှစ်မှာ ခြင်မှလူ၊ လူမှခြင် ငှက်ဖျားရောဂါပိုးကူးစက်ပုံ သံသရာအပြည့်အစုံကို ပထမဆုံး ဖော်ပြနိုင်ခဲ့ကြတယ်။

ငှက်ဖျားရောဂါဟာ ခြင်နဲ့လူတစ်လှည့်စီ ကူးလူးဖြစ်ပွားတဲ့ရောဂါပါ။ ခြင်အချင်းချင်းမကူးသလို လူမှလူဆီလည်း ကူးလေ့မရှိပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ ငှက်ဖျားရောဂါပိုးရှိတဲ့သွေးသွင်းမိတဲ့အခါ၊ ငှက်ဖျားပိုးရှိနေသူရဲ့ အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းကို အစားထိုးမိတဲ့အခါ၊ ငှက်ဖျားပိုးကပ်ငြိနေတဲ့အပ်နဲ့ ထိုးမိတဲ့အခါ၊ ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်ဟာ ငှက်ဖျားဖြစ်နေသူဆိုရင် ရင်သွေးဆီ ကိုယ်ဝန်ဆောင်စဉ် ကူးစက်နိုင်ပါတယ်။ လူကို ကူးစက်မယ့် ငှက်ဖျားပိုးဟာ ခြင်ကိုယ်ထဲမှာပဲ ကြီးထွားပွားများလေ့ရှိပါတယ်။ ခြင်ကိုကူးစက်မယ့် ငှက်ဖျားပိုးဟာလည်း လူ့ကိုယ်ထဲမှာသာ ပေါက်ပွားဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် ငှက်ဖျားရောဂါနဲ့ပတ်သက်လို့ လူမှာအရင်ဖြစ်သလား၊ ခြင်မှာ ဦးစွာဖြစ်နေတာလားဆိုတာ ကြက်ဥနဲ့ ကြက်မ ပြဿနာလိုပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ လူသားရယ်လို့ မပေါ်ပေါက်မီကတည်းက ခြင်မှာ ငှက်ဖျားပိုးတွေ့ရှိထားလို့ လူနဲ့ခြင်ဆိုရင် ခြင်မှာသာ အရင်ရှိနှင့်နေတာဖြစ်ပါတယ်။ ခြင်နဲ့ငှက်မှသည် လူဝံများအထိ ကူးစက်ဖြစ်ပွားကာ နောက်ပိုင်းမှာမှ လူတွေဆီ ကူးစက်ပျံ့နှံ့လာခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။

ငှက်ဖျားပိုး ကူးစက်မှုသံသရာဟာ ခြင်နဲ့လူကြားမှာ စက်ဝိုင်းသဏ္ဍာန်လည်နေတဲ့အတွက် အစရှာရခက်ပါတယ်။ စက်ဝိုင်းတစ် နေရာကိုဖြတ်လိုက်မှ နားလည်လွယ်ပါလိမ့်မည်။ ဒါကြောင့် ငှက်ဖျားရောဂါသည်အားခြင်ကိုက်ရာမှစပါမယ်။ ငှက်ဖျားရောဂါဖြစ်နေတဲ့ လူ့သွေးထဲ

> “ငှက်ဖျားပိုးတွေဟာ တံတွေးအိတ်အတွင်းမှာ ခိုအောင်းနေပြီး လူ့အသည်းကိုကူးစက်ဖို့ လိုအပ်တာတွေ ပြင်ဆင်ထားတယ်လို့ ဆီယက်တယ် ကလေးသုတေသနသိပ္ပံမှ သုတေသီတို့က ဆိုပါတယ်”

မှာအဖျားတက်စေတဲ့ငှက်ဖျားပိုးတွေပေါင်းစပ်မျိုးပွားမယ့် ငှက်ဖျားပိုးအဖို ကလာပ်စည်းနဲ့ ငှက်ဖျားပိုးအမ ကလာပ်စည်းတို့ ရှိနေကြပါတယ်။ ခြင်တွေဥချဖို့ လိုအပ်တဲ့သွေးကို စုပ်ယူပါတယ်။ ဒါကြောင့် လူကို ကိုက်တဲ့ခြင်ဟာ ခြင်အမသာဖြစ်ပါတယ်။

ခြင်ကစုပ်ယူလိုက်တဲ့ သွေးထဲပါလာတဲ့ ငှက်ဖျားပိုး အဖိုနဲ့အမ ကလာပ်စည်းတွေဟာ ခြင်မရဲ့အစာလမ်းကြောင်းအတွင်း ရောက်ရှိကြပါတယ်။ အစာလမ်းကြောင်းထဲမှာ ငှက်ဖျားပိုးအဖို ကလာပ်စည်းဟာ တစ်ခုမှနှစ်ခု၊ နှစ်ခုမှလေးခု၊ လေးခုမှ ရှစ်ခုအထိ ဆပွားကာ အဖိုကလာပ်စည်း ရှစ်ခု ဖြစ်လာတယ်။ ငှက်ဖျားပိုးအမ ကလာပ်စည်းများနဲ့ပေါင်းစပ်ပြီး သန္ဓေအောင်ကြတယ်။ သန္ဓေအောင် ကလာပ်စည်းတွေဟာ ခြင်မရဲ့ အစာလမ်းကြောင်းနံရံကိုဖောက်ပြီး ငှက်ဖျားပိုး ထောင်ပေါင်းများစွာ ကွဲပွားများပြားကာ အစာလမ်းကြောင်း အပြင်ဘက်မှာ အိတ်သဏ္ဌာန် ဖြစ်လာကြတယ်။ ဒီအဆင့်ရောက်ဖို့ ခြင်ကိုယ်ထဲမှာ ရှစ်ရက်မှ ၁၈ ရက်ထိ ကြာမြင့်တတ်ပါတယ်။

အိတ်သဏ္ဌာန်အစိတ်အပိုင်း ပေါက်ထွက်လာတဲ့အခါ ငှက်ဖျားပိုးတို့ ခြင်ကိုယ်တွင်း ခေါင်းထဲရောက်ရှိလာကြတယ်။ ကိုယ်တွင်း ခေါင်းထဲ ရောက်လာတဲ့ ငှက်ဖျားပိုးတို့ဟာ တံတွေးအိတ်ရှိရာဆီ ရွေ့လျားကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ ငှက်ဖျားပိုး ရာဂဏန်း အနည်းငယ်သာ တံတွေးအိတ်ထဲ ဝင်ရောက်နိုင်ကြတယ်။ ငှက်ဖျားပိုးတွေဟာ တံတွေးအိတ်အတွင်းမှာခိုအောင်းနေပြီး လူ့အသည်းကိုကူးစက်ဖို့ လိုအပ်တာတွေ ပြင်ဆင်ထားတယ်လို့ ဆီယက်တယ် ကလေး သုတေသနသိပ္ပံမှ သုတေသီတို့ကဆိုပါတယ်။ အဆိုပါခြင်က နောက်တစ်ကြိမ် လူကို ကိုက်တဲ့အခါ ငှက်ဖျားပိုးတို့ လူ့အသားထဲ ဝင်ရောက်သွားမှာဖြစ်ပါတယ်။

ငှက်ဖျားပိုးကူးစက်နေတဲ့ခြင်မဟာ လူကို ကိုက်လိုက်တဲ့အခါ အရေပြားကိုထိုးဖောက်ပြီး သွေးမစုပ်မီ သူ့တံတွေးကို ထိုးထည့်လိုက်ကြတယ်။

တံတွေးထဲမှာ သွေးမခဲစေတဲ့ဓာတ်ပါတဲ့အတွက် သူ့နှုတ်သီးပြွန်အတွင်း သွေးခဲပိတ်ဆို့မှုတွေ မဖြစ်စေပါဘူး။ ဒါပြင် သူ့ထဲပါလာတဲ့ အသားဓာတ်တစ်မျိုးက အကိုက်ခံရသူကို ယားယံစေပါတယ်။ တံတွေးထိုးထည့်ပြီးတဲ့အခါ သွေးကိုစုပ်ယူပါတယ်။ တံတွေးထဲပါလာတဲ့ လူကိုကူးစက်ဖို့အသင့်ဖြစ်နေသူ ငှက်ဖျားပိုးတွေက ရောဂါဖြစ်စေပါလိမ့်မယ်။

ခြင်ကိုက်လိုက်တဲ့အတွက်ငှက်ဖျားပိုးတွေအသားထဲရောက်လာကြတယ်။အကိုက်ခံရတဲ့ နေရာဟာ ငှက်ဖျားပိုးအတွက် ဘူမိနက်သန် နေရာမှန်မဟုတ်ပါဘူး။ ခြင်အကိုက်ခံရပြီး တစ်နာရီအတွင်းမှာပဲ ငှက်ဖျားပိုးတွေက ဆံခြည်မျှင် သွေးကြောနံရံကိုဖောက်ဝင်ပြီး သွေးထဲရောက်ကြပါတယ်။ သွေးနဲ့အတူလှည့်ပတ်ရင်း အသည်းဆီ ရောက်လာကြတယ်။ အသည်းကလာပ်စည်းတွေထဲမှာ ငှက်ဖျားပိုးတို့ ဟာ ရိုးရိုး (လိင်မဲ့) ကွဲပွားနည်းနဲ့ ဆများလာကြတယ်။ တဖြည်းဖြည်း ငှက်ဖျားပိုးပေါင်း ထောင်ချီသောင်းချီ များပြားလာကြတယ်။ ခြောက်ရက်မှ ၁၅ ရက်ကြာတဲ့အခါ ထောင်ချီတဲ့ ကူးစက်ခံကလာပ်စည်းများ ပေါက်ပြဲပြီး အရွယ်ရောက်ငှက်ဖျားပိုးတို့သွေးထဲရောက်ရှိလာမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအဆင့်မှာ ဘာလက္ခဏာမှ မပြသေးပါဘူး။ အသည်းကလာပ်စည်းအတွင်း ငှက်ဖျားပိုးတို့ ကြီးထွားပွားများခြင်းဟာ များသောအားဖြင့် တစ်ကြိမ်သာဖြစ်တတ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အချို့ငှက်ဖျားပိုးတွေဟာ အသည်းကလာပ်စည်းအတွင်း အောင်းနေတတ်ကြပါတယ်။ ဒီငှက်ဖျားပိုး တွေရှိနေရင်တော့ ငှက်ဖျားရောဂါ ကုသပျောက်ကင်းပြီးသည့်တိုင် ပြန်ဖြစ်လာတတ်ပါသည်။

အသည်းကလာပ်စည်းထဲမှ သွေးထဲရောက်လာတဲ့ ငှက်ဖျားပိုးတို့ သွေးနီဥတွေထဲ ထိုးဖောက်ဝင်ရောက်ကြတယ်။ သွေးနီဥထဲမှာ ငှက်ဖျားပိုးတို့ သွေးနီရောင်ခြည်ကို စားသောက်ကြတယ်။ ကွဲပွားစ များလာကြတယ်။ ငှက်ဖျားပိုး အမျိုးအစားအပေါ်မူတည်ပြီး နှစ်ရက်မှ သုံးရက်အကြာမှာ သွေးနီဥအတွင်းရှိ ပွားများလာတဲ့ ငှက်ဖျားပိုးတို့ အရွယ်ရောက်လာကြကာ သွေးနီဥပေါက်ကွဲလျှက် အပြင်ထွက်လာကြ တယ်။ သွေးနီဥတွေ တစ်ပြိုင်နက်ပေါက်ပြဲတဲ့အခါ ထွက်လာတဲ့ ဓာတ်ပစ္စည်းတို့ကို တုံ့ပြန်ထွက်လာတဲ့ ဓာတ်ပစ္စည်းများက ချမ်းတုန်လာစေပါတယ်။ ပြင်ပဥတုကြောင့် ချမ်းတာမဟုတ်တဲ့အတွက် စောင်ခြုံတာတောင် အချမ်းမသက်သာတတ်ကြပါဘူး။ အချိန်တစ်ခုကြာပြီးတဲ့အခါ အဖျားတက်လာကြပါတယ်။ နောက်တော့ ချွေးတွေထွက်လာပြီး အဖျားပြန်ကျသွားတတ်ကြပါတယ်။ များသောအားဖြင့် ခြောက်နာရီမှ ၁၂နာရီအထိ ကြာတတ်ပါတယ်။ သွေးထဲထွက်လာတဲ့ အရွယ်ရောက် ငှက်ဖျားပိုးတွေဟာ သွေးနီဥအသစ်တွေထဲ ထိုးဖောက်ဝင်ရောက်ကာ သွေးနီဥအတွင်း ကွဲပွားဆများမှု သံသရာလည်စေပြန်ပါတယ်။ သွေးနီဥအတွင်းဝင်ရောက်သည်မှ သွေးနီဥတွေ ပေါက်ပြဲထွက်လာသည်အထိ ကြာမြင့်ချိန်ဟာ ပုံမှန်အားဖြင့် ကွာခြားမှုသိပ်မရှိတတ်ကြပါဘူး။ များသောအားဖြင့် နှစ်ရက်ခြား၊ သုံးရက်ခြား ကြာတတ်ကြတယ်။ ဒါကြောင့် ချမ်းတုန်ပြီး အဖျားတက်မှုဟာ အချိန်မှန် ရက်ခြား ဖြစ်ပွားတတ်ကြပါတယ်။ ဒီအချက်ဟာ ငှက်ဖျားရဲ့ ဝိသေသလက္ခဏာတစ်ခုပါပဲ။

ငှက်ဖျားရောဂါရဲ့ အခြားလက္ခဏာတို့ကတော့ ခေါင်းကိုက်ခြင်း၊ ကြွက်သားများ နာကျင်ကိုက်ခဲခြင်း၊ နုံးချည့်လာခြင်း၊ ပျို့အန်ခြင်းနဲ့ ဝမ်းလျှောခြင်းတို့ ဖြစ်တတ်ပါတယ်။ ငှက်ဖျားရောဂါ ဖြစ်ရက်ကြာတဲ့ လူနာတွေမှာ သွေးနီဥတွေ အသစ်ဖြစ်ပွားနှုန်းထက်

သွေးနီဥပေါက်ပြဲမှုက များပြားတဲ့အတွက် သွေးအားနည်းလာတတ်ပါတယ်။ သွေးအနီခေတ် ပျက်စီးရာမှ ဖြစ်လာတဲ့ခေတ်တွေကြောင့် အသားဝါလာတတ်ပါတယ်။ ငှက်ဖျားရောဂါကို သေချာမကုသခဲ့ရင် ရောဂါအနေအထား ဆိုးဝါးလာတတ်ပါတယ်။ အထူးသဖြင့် ငှက်ဖျား ပိုးအမျိုးအစား Plamodium falciparum ကူးစက်ခံရသူတွေမှာပါ ဦးနှောက်ဆီ ငှက်ဖျားပိုး ရောက်ရှိသွားရင်တွေ့နေကျ ငှက်ဖျားရောဂါလက္ခဏာအပြင် သတိကောင်းစွာမရခြင်း၊ ကယောင်ကတမ်းဖြစ်ခြင်းနဲ့ နောက်ဆုံး သတိလစ်မေ့မျောခြင်းတို့ ဖြစ်လာတတ်ပါတယ်။ ကလေးငယ်များမှာ သတိလစ်လာတတ်တယ်။ သေဆုံးသည်ထိ ဖြစ်တတ်ပါတယ်။

သွေးနီဥအတွင်း ပြန်ဝင်ရောက်ကူးစက်ကြတဲ့ ငှက်ဖျားပိုးတွေအနက် အချို့ဟာ အသွင်ကွဲပြား ဖြစ်ပွားလာကြတယ်။ ငှက်ဖျားပိုး အဖိုကလာပ်စည်းနဲ့ ငှက်ဖျားအမ ကလာပ်စည်းတို့ဖြစ်ပွားလာကြတယ်။ ဒီအဖိုအမကွဲပြားတဲ့ ငှက်ဖျားပိုးကလာပ်စည်းတွေဟာ အရွယ် ရောက်ဖို့ ငှက်ဖျားပိုးအမျိုးအစားအလိုက် သုံးလေးရက်မှ တစ်ပတ်ကျော် ဆယ်ရက်ထိ ကြာမြင့်တတ်ပါတယ်။ ဒီငှက်ဖျားပိုးကလာပ်စည်းတွေ အရွယ်ရောက်လာကြတဲ့အခါကျမှ ခြင်ကိုကူးစက်ဖို့ အဆင်သင့် ဖြစ်နေပါလိမ့်မယ်။ ဒါက ငှက်ဖျားပိုး ဖွံ့ဖြိုးကြီးထွားကူးစက်မှု သံသရာဖြစ်ပါတယ်။တုပ်ကွေးရောဂါ၊ကိုဗစ်–၁၉ရောဂါတွေလိုငှက်ဖျားဖြစ်နေသူနဲ့ထိတွေ့ရုံဖြင့် မကူးစက်တတ်ပါဘူး။များသောအားဖြင့်ငှက်ဖျားရောဂါဖြစ်ပွားနေတဲ့ဒေသမှာနေထိုင်တဲ့သူတွေ အဆိုပါဒေသဆီ ခရီးသွားခဲ့သူတွေ ကူးစက်ခံရနိုင်ပါတယ်။ ငှက်ဖျားရောဂါဖြစ်ပွားနေတဲ့ ဒေသကလူတွေဟာ ငှက်ဖျားရောဂါ ကူးစက်ခံရတဲ့အခါ ငှက်ဖျားပိုးကိုတိုက်ခိုက်မယ့် ကိုယ်ခံအားတွေ ဖြစ်ပေါ်လာပါတယ်။ အထူးသဖြင့် ငှက်ဖျားရောဂါ ဖြစ်ပွားနေတဲ့ဒေသမှ လူငယ်တွေမှာ အကြိမ်ကြိမ်ကူးစက်ခံရပြီး ကိုယ်ခံအားတွေရှိနေလို့ ငှက်ဖျားရောဂါပိုး ကူးစက်ခံရသည့်တိုင် ငှက်ဖျားရောဂါလက္ခဏာ မပြင်းထန်တတ်သလို အချို့ဆို ဘာလက္ခဏာမှ မပြတတ်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ သူကနေတော့ ကူးစက်နိုင်ပါသေး တယ်။

ခြင်ကိုက်ပြီးသည်မှ ယေဘုယျအားဖြင့် တစ်ပတ်၊ ဆယ်ရက်ကြာပြီးမှ ရောဂါစ ဖြစ်တတ်ကြပါတယ်။ ငှက်ဖျားပိုးအမျိုးအစားနဲ့ လူ့ခံနိုင် ရည်အားပေါ်မူတည်ပြီး အသည်း မှာ ရောဂါပိုးတွေအောင်းနေကာ ခြင်အကိုက်ခံရပြီး လေးနှစ်ကြာမှ ငှက်ဖျားရောဂါ စဖြစ် တာလည်းရှိပါတယ်။

ဒါပြင် ငှက်ဖျားပိုး ကူးစက်ဝင်ရောက်ပွားများနေတဲ့ သွေးနီဥမျက်နှာပြင်ရဲ့ ခေတ် သဘာဝတွေ ပြောင်းလဲလာကြတယ်။ နီးစပ်ရာ ကလာပ်စည်းတွေနဲ့ ပူးကပ်လာကြတယ်။ ကူးစက်မခံရသေးတဲ့ သွေးနီဥတွေနဲ့လည်း ပူးကပ်လုံးထွေးနေတတ်တယ်။ ဒီဖြစ်စဉ်ကြောင့် ငှက်ဖျားပိုးကူးစက်ထားတဲ့ သွေးနီဥတွေဟာ ကိုယ်ခံအားကလာပ်စည်းတွေနဲ့ မထိတွေ့နိုင် တဲ့အတွက် တိုက်ခိုက်ဖျက်ဆီးခံရခြင်းမှ လွတ်ကင်းစေတယ်။ ငှက်ဖျားပိုးတစ်မျိုး (P.falci–parum) ဟာ သွေးနီဥတွေကို သက်တမ်းမရွေးဘဲ ကူးစက်ပွားများတတ်ကြလို့ ငှက်ဖျားပိုး အရေအတွက် အလွန်များပြားလေ့ရှိပါတယ်။ အခြားငှက်ဖျားပိုးတို့က နုပျိုတဲ့ သွေးနီဥတွေကို သာ ရွေးကူးစက်တဲ့အတွက် ပိုးအရေအတွက် သူ့လောက်မများတတ်ကြပါဘူး။ ငှက်ဖျားပိုးအရေ အတွက် များပြားတဲ့ပိုးအမျိုးအစား ကူးစက်ခံရရင် ပူးကပ်လုံးထွေးနေတဲ့ သွေးနီဥတွေများ ပြားလို့ ဆံခြည်မျှင်သွေးကြောတွေ ပိတ်ဆို့စေတတ်ပါတယ်။ ကျောက်ကပ်အလုပ်မလုပ်တာမျိုး

ဖြစ်လာတတ်တယ်။ ငှက်ဖျားပိုးကူးစက်ခံ သွေးနီဥရဲ့ အပြင်ပိုင်းဟာ မာကြောလာလို့ ကွဲပြဲလွယ်ပါတယ်။ သရက်ရွက်အင်္ဂါဆီ ရောက်တဲ့အခါ ဖမ်းယူဖျက်ဆီးခံရတတ်ပါတယ်။ သရက်ရွက် ကြီးမားနေတတ်ပါတယ်။

ချမ်းတုန်ပြီး ဖျားပြီဆိုရင် ငှက်ဖျားဖြစ်ဖို့များပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သေချာအောင် ရောဂါစစ်တမ်း မေးမြန်းရပါတယ်။ ငှက်ဖျားရောဂါ ဖြစ်ပွားနေတဲ့ဒေသဆီ ရောက်ဖြစ်ခြင်းရှိမရှိသိရအောင် မေးမြန်းရပါတယ်။ အဖျားတက်တဲ့အနေအထားကို တိုင်းတာမှတ်သားရပါတယ်။ အသေချာဆုံးက ငှက်ဖျားရောဂါပိုး ရှိမရှိ တိုက်ရိုက်စမ်းသပ်ကြည့်ခြင်းပါ။ လူနာရဲ့ လက်ထိပ်တစ်ချောင်းမှာ သွေးစက်ထွက်အောင် အပ်နဲ့ဖောက်ပြီး ဖန်ပြားပေါ်မှာထားကာ အလွှာပါးဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ရပါတယ်။ သွေးအလွှာပါးကို အဏုကြည့်မှန်ပြောင်းအောက်မှာထားကာ သွေးနီဥအတွင်း ခိုအောင်းပွားများနေတဲ့ ငှက်ဖျားပိုး ရှိမရှိ ကြည့်ရှုရပါတယ်။ ငှက်ဖျားပိုးတွေ့ပြီဆိုရင် ငှက်ဖျားရောဂါဖြစ်နေတာ သေချာပါ ပြီ။ တစ်ခါမှ ငှက်ဖျားရောဂါမဖြစ်ဘူးသူတွေမှာ ငှက်ဖျားပိုးကို တိုက်ခိုက်နိုင်မယ့် ကိုယ်ခံအားမရှိသေးပါဘူး။ သူတို့မှာ ငှက်ဖျားပိုးအနည်းငယ်ရှိရုံနဲ့ ငှက်ဖျားရောဂါ ဖြစ်ပွားတတ်ပါတယ်။ ငှက်ဖျားရောဂါရဲ့ လက္ခဏာက တစ်ခါတစ်ရံ တုပ်ကွေးရောဂါလက္ခဏာနဲ့ဆင်နေလို့ ခွဲခြားရခက်ခဲသလို ဖော်ပြပါလူနာတွေမှာ သွေးစစ်ဆေးတဲ့အခါ ပိုးအရေအတွက် နည်းတဲ့အတွက် ငှက်ဖျားပိုးကို မတွေ့တတ်ပါဘူး။ ရောဂါရှာဖွေရခက်ခဲသလို ကုသရမလွယ်ကြလို့ နောက်ဆုံးငှက်ဖျားဖြတ်ဆေးကို စွန့်စားပေးကြည့်တဲ့အခါ ရောဂါသက်သာလာမှ ငှက်ဖျားပဲလို့ သိလာရခြင်းမျိုးလည်းရှိပါတယ်။ တစ်ခါတစ်လေ သွေးအလွှာပါးမဟုတ်ဘဲ သွေးအလွှာထူပြုလုပ်ပြီး အဏုကြည့်မှန်ပြောင်းနဲ့ စစ်ဆေးကြည့်တတ်ကြပါတယ်။ သွေးအလွှာထူတဲ့အတွက် ကြည့်ရတာ အနည်းငယ်ခက်ခဲပေမယ့် ငှက်ဖျားပိုးအမျိုးအစားနဲ့ အရေအတွက်ကို ခန့်မှန်းနိုင်စေပါတယ်။ ငှက်ဖျားပိုး ရှိမရှိ သွေးစစ်ခြင်းဟာ သေချာပေမယ့် ကျွမ်းကျင်သူတွေ လိုအပ်ပါတယ်။

နောက်စမ်းသပ်ချက်တစ်ခုက ငှက်ဖျားပိုးရဲ့ ဓာတ်တစ်မျိုးကို စမ်းသပ်ဖော်ထုတ်တဲ့နည်းပါ။ အမြန်ရောဂါစမ်းသပ်မှု (Rapid diagnostic test) လို့ ခေါ်ပါတယ်။ ကိုဗစ်-၁၉ ရောဂါရှာဖွေရာမှာသုံးတဲ့ပစ္စည်းလို အပြားချောင်းလေးပါပဲ။ လက်ထိပ်ကိုဖောက်ပြီး သွေးစက်ကိုယူကာ သွေးစက်ထည့်ရမယ့် လေးထောင့်ကွက်ထဲ ထည့်ပေးရပါတယ်။ ဆေးရည်တစ်မျိုးကို အဝိုင်းပုံခွက်ထဲထည့်ပြီး ရလဒ်ကို စောင့်ကြည့်ရမှာပါ။ ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်မလိုအပ်လို့ အိမ်မှာပဲ ကိုယ်တိုင်စမ်းသပ်လို့ရပါတယ်။

ဖော်ပြပါပုံမှာငှက်ဖျားပိုးနှစ်မျိုး (Pf နဲ့ Pv) ကူးစက်နေကြောင်းဖော်ပြမယ့်နေရာနှစ်ခုနဲ့ အခြား ငှက်ဖျားပိုးမျိုးစိတ်တို့ ကူးစက်နေကြောင်း ဖော်ပြမယ့်နေရာ (pan) ပါ ရှိပါတယ်။ ငှက်ဖျားပိုးတစ်မျိုးတည်း သီးသန့်စမ်းသပ်တဲ့ ပစ္စည်းများလည်းရှိပါတယ်။ ဒီပစ္စည်းနဲ့ စမ်းသပ်

ပြီး ငှက်ဖျားပိုးမတွေ့ရသည့်တိုင် ငှက်ဖျားပိုးမရှိနိုင်ဘူးလို့ မဆိုနိုင်ပါဘူး။ အခြား ငှက်ဖျားမျိုး စိတ်ကူးစက်ခံရတာ ဖြစ်နိုင်ပါသေးတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီစမ်းသပ်ချက်ဟာ အဏုကြည့်မှန်ပြောင်းနဲ့ စစ်ဆေးတာလောက် မသေချာပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ စစ်ဆေးရလွယ်ကူခြင်း၊ ပညာရှင်နဲ့ ပစ္စည်း ကိရိယာများ မလိုအပ်ခြင်းတွေကြောင့် အသုံးပြုနေကြတာပါ။ အသေချာဆုံး စမ်းသပ်ချက်က ငှက်ဖျားပိုးဗီဇမျှင်ကို အဆပေါင်းများစွာ ပွားများယူပြီး စမ်းသပ်အမျိုးအစားခွဲခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ငှက်ဖျားပိုးအမျိုးအစားကို အတိအကျ ဖော်ထုတ်ပေးနိုင်တဲ့ စမ်းသပ်နည်းပါ။ တစ်ခုရှိ တာက စက်ပစ္စည်းကိရိယာသုံးစွဲရခြင်း၊ ကုန်ကျစရိတ် အတန်များခြင်းနဲ့ ပညာရှင်လိုအပ်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပါတယ်။

နောက်စမ်းသပ်တဲ့ပစ္စည်းက ကွန်ပျူတာပညာရှင်တီထွင်နိုင်တဲ့ ကိရိယာပါ။ ငှက်ဖျားရောဂါရှာဖွေရာမှာ လက်ထိပ်ဖောက်သွေးစက်ယူရတာ အစဉ်အလာပါ။ ခဏခဏ လက်ထိပ်ဖောက်ရတဲ့အခါ စိတ်မသက်မသာဖြစ်လာတတ်ကြပါတယ်။ ဒီလိုပါပဲ ကွန်ပျူတာပညာ ရှင်တစ်ဦး (Brian Gitta) ဟာ ငှက်ဖျားရောဂါကြောင့် ဆေးရုံတက်ရတဲ့အခါ လက်ထိပ်ဖောက်တဲ့ ဒဏ်ကို ခံခဲ့ရပါတယ်။ ဒါကြောင့် လက်ထိပ် မဖောက်ရဘဲ ငှက်ဖျားရောဂါကို ရှာဖွေနိုင်ဖို့ စိတ်ကူးရခဲ့တယ်။ ယူဂန်ဒါနိုင်ငံ ကမ်ပါလာရှိ Makerere တက္ကသိုလ်မှ သူငယ်ချင်းများရဲ့အကူ အညီယူပြီး တီထွင်ခဲ့ကြတယ်။ သံလိုက်ဓာတ်နဲ့ အနီရောင်အလင်းတန်း ဖြာထွက်မှုကိုတိုင်း တာပြီး ငှက်ဖျားရောဂါကို ရှာဖွေကြမှာပါ။ လက်ချောင်းကို အနီရောင်အလင်းတန်းထိုးပြီး ငှက်ဖျားပိုး ဖွံ့ဖြိုးကြီးထွားစဉ် ထွက်တဲ့ဓာတ်တစ်မျိုး (Haemozoin crystals) ကို ရှာဖွေတာ ဖြစ်ပါတယ်။ လက်ထိပ်မှာ ကိရိယာညှပ်ပြီး သွေးအတွင်းမှ အောက်ဆီဂျင်ပမာဏကိုတိုင်းတာ တဲ့ ရှိနှင့်ပြီးနည်းကို အသုံးပြုတီထွင်ခဲ့ကြတယ်။ သူတို့ရဲ့ ငှက်ဖျားရောဂါ ရှာဖွေရေးကိရိယာဟာ သွေးဖောက်ယူစရာ မလိုပါဘူး။ ဒီပစ္စည်းထဲ လက်ချောင်းလျှိုထည့်ကာ ငှက်ဖျားရောဂါ ဖြစ်နေခြင်း ရှိမရှိ စမ်းသပ်ရုံပါပဲ။ တိုင်းတာမယ့် ဘေးထွက်ပစ္စည်းမှာ သံဓာတ်ပါတဲ့အတွက် သံလိုက်အသုံးပြုပြီး အချက်အလက်တွေ တိုင်းတာတယ်။ အရေပြားပေါ်ကနေ လျှပ်စစ်ပစ္စည်း (LED) မှထွက်တဲ့ အနီရောင်လင်းတန်းထိုးပေးပြီး ထိခိုက်ပျက်စီးနေကြတဲ့ သွေးနီဥအရောင်၊ ပုံသဏ္ဌာန်၊ အရေအတွက်များပြားမှုစတဲ့ အချက်အလက်တွေကို တိုင်းတာယူတယ်။ ရလာတဲ့အချက်အလက်တွေကို ကွန်ပျူတာ (အခုနောက်ပိုင်း) စမတ်ဖုန်းဆီပေးပို့ပြီး တွက်ချက် အဖြေထုတ်မှာဖြစ်ပါတယ်။ အဆိုပါကိရိယာကို ဆွဟီလီ (swahili) ဘာသာနဲ့ကုသမှုလို့ အဓိပ္ပါယ်ရတဲ့ Matibabu ဆိုပြီး အမည်ပေးထားပါတယ်။

စတီထွင်ကာစ ကိရိယာဟာ လက်ဆွဲသေတ္တာအရွယ်လောက် ရှိပါတယ်။ ငါး ကြိမ်မြောက် မွမ်းမံထားတဲ့ မျိုးဆက်သစ်ကိရိယာဟာ စမတ်ဖုန်းနဲ့ တွဲဆက်အသုံးပြုနိုင်တဲ့အထိ သေးငယ်လာပါတယ်။ ရလာတဲ့ အဖြေဟာ ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းထိ တိကျမှန်ကန်ပြီး နောက်ထပ်မွမ်းမံ ပြီး ရင် ၉၀–၉၅ ရာခိုင်နှုန်းထိ တိကျမှန်ကန်လာဖွယ်ရှိတယ်လို့ ပညာရှင်ကဆိုပါတယ်။ ဒီ ကိရိယာနဲ့စမ်းသပ်ရင် နှစ်မိနစ်အကြာမှာ အဖြေရနိုင်ပါတယ်။ ပညာရှင်မလိုအပ်သလို အကုန် အကျလည်း သက်သာပါတယ်။ သွေးဖောက်ပြီး အဏုကြည့်မှန်ပြောင်းနဲ့ကြည့်ရင် အနည်းဆုံး မိနစ်သုံးဆယ် ကြာတာကြောင့် ပိုအဆင်ပြေတဲ့ စမ်းသပ်နည်းဖြစ်ပါတယ်။ သူတို့ရဲ့တီထွင်မှုဟာ မိုက်ခရိုဆော့ စိတ်ကူးပုံဖော်မှုဖလား၊ အာဖရိက တော်ဝင်အကယ်ဒမီ

စက်မှုနည်းပညာ ဆန်းသစ်တီထွင်မှုဆု၊ ကုလသမဂ္ဂ အမျိုးသမီး အဖွဲ့တစ်ခုမှ ချီးမြှင့်တဲ့ဆုနဲ့ ယူဂန်ဒါသမ္မတ ချီးမြှင့်တဲ့ဆု စတာတွေ ရရှိထားပါတယ်။ ဒီစမ်းသပ်နည်းဟာ ကလေးငှက်ဖျား ဝေဒနာသည်တွေ၊ နည်းပညာရှင်တွေ အရောက်အပေါက်နည်းတဲ့ ဒေသတို့မှ ငှက်ဖျားလူနာများအတွက် အဆင်ပြေစေပါတယ်။

ငှက်ဖျားဖြစ်နေတာသေချာရင် ငှက်ဖျားဆေးပေး ကုသလို့ရပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ၅ ရာစု မှ ၁၅ ရာစုအတွင်း ကာလများမှာ ငှက်ဖျားရောဂါကိုကုဖို့ ဆေးရယ်လို့ တိတိကျကျ မရှိသေးပါဘူး။ ဒါကြောင့် သွေးဖောက်ထုတ်ခြင်း၊ အန်စေခြင်း၊ ခြေလက်ဖြတ်ခြင်း နဲ့ ဦးခေါင်းခွံအား အပေါက်ဖောက်ခြင်း စတာတွေ ပြုလုပ်ကုသခဲ့ကြတယ်။ စပိန်လူမျိုး သာသနာပြုအဖွဲ့ဟာ ချမ်းတုန်ပြီးဖျားတဲ့ဝေဒနာကို စင်ကိုနာ (Cinchona) အပင်ရဲ့အခေါက် အသုံးပြုကုသနိုင်တာကို ၁၆ ရာစု နှောင်းပိုင်းနှစ်တွေမှာ တွေ့ရှိခဲ့ကြတယ်။ တောင်အမေရိကတိုက် အနောက်ဘက် အီကွေဒေါနိုင်ငံမှာ Quechua လူမျိုးတွေ အသုံးပြုခဲ့ကြတာဖြစ်ပါတယ်။ သာသနာပြုအဖွဲ့တွေဟာ ဒီအပင်ရဲ့အခေါက်တွေကို စပိန်၊ ရောမနဲ့ အီတလီနိုင်ငံတွေဆီ ယူဆောင်ကာ လေ့လာခဲ့ကြတယ်။ နောက်နှစ်ပေါင်း နှစ်ရာကြာတဲ့ အခါ ၁၈ ရာစုကြမှ ငှက်ဖျားကုဆေးအဖြစ် အသုံးပြုနိုင်လာတာဖြစ်ပါတယ်။ ၁၉ ရာစုရောက်တဲ့အခါ ငှက်ဖျားကုဆေးကို ဖော်စပ်နိုင်ခဲ့သလို ကပ်ပါးပိုးကိုလည်း ငှက်ဖျားရောဂါရဲ့ လက်သည်အဖြစ် သိလာခဲ့ကြတယ်။

> “စပိန်လူမျိုး သာသနာပြုအဖွဲ့ဟာ ချမ်းတုန်ပြီးဖျားတဲ့ဝေဒနာကို စင်ကိုနာ (Cinchona) အပင်ရဲ့အခေါက် အသုံးပြုကုသနိုင်တာကို ၁၆ ရာစု နှောင်းပိုင်းနှစ်တွေမှာ တွေ့ရှိခဲ့ကြတယ်။ တောင်အမေရိကတိုက် အနောက်ဘက် အီကွေဒေါနိုင်ငံမှာ Quechua လူမျိုးတွေ အသုံးပြုခဲ့ကြတာ ဖြစ်ပါတယ်”

၁၈၂၀ ပြည့်နှစ်မှာ စင်ကိုနာအပင်မှ ငှက်ဖျားဖြတ်ဆေး ကွီနိုင် (Quinine) ကို ဖော်စပ်နိုင်ခဲ့တယ်။ ဒါပေမဲ့ သူရဲ့ဘေးထွက်ဆိုးကျိုးများကြောင့် အခြား ငှက်ဖျားဖြတ်ဆေးများကို ရှာဖွေခဲ့ကြတယ်။ ၁၉၃၄ ခုနှစ်မှာ ငှက်ဖျားဖြတ်ဆေး ကလိုရိုကွင်း (Chioroquine) ကို ဖော်စပ် အသုံးပြုနိုင်ခဲ့တယ်။ ငှက်ဖျားပိုးတွေဟာ သွေးနီဥအတွင်းဝင်ရောက်ပြီး သွေးနီရောင်ခြည်ဓာတ်ကို သူ့အတွက်အသုံးတည့်မယ့် ဓာတ်ပစ္စည်းများအဖြစ် ဖြိုခွဲခဲ့ကြတယ်။ ထွက်လာတဲ့ ဓာတ်ပစ္စည်းတွေထဲမှာ သူ့အတွက် အဆိပ်အတောက်ဖြစ်စေတဲ့ ဓာတ်တစ်

မျိုးပါလာလို့ ဒီခါတ်ပစ္စည်းကို အဆိပ်ဖြေ ပစ်ကြ ရတယ်။ ကလိုရိုကွင်းဆေးက ဒီအဆိပ်ဖြေတဲ့ အဆင့်အား ဟန့်တားခြင်းဖြင့် အဆိပ်ခါတ်တွေ များလာစေကာ ငှက်ဖျားပိုးကို သေစေပါတယ်။ ကလိုရိုကွင်းဆေးရဲ့ ထိရောက်မှုကြောင့် အများအပြား သုံးစွဲရာမှ ဆေးဒဏ်ခံနိုင်ရည်ရှိ ငှက်ဖျားပိုးများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ကြတယ်။ ဒါကြောင့် အစွမ်းထက် အခြားငှက်ဖျားဖြတ်ဆေးတို့ကို ဖော်စပ်အသုံးပြု လာခဲ့ကြတယ်။ ၁၉၇၂ ခုနှစ်မှာ ငှက်ဖျားဖြတ်ဆေး (Artemisinin) ကို ဖော်စပ်အသုံးပြုနိုင်ခဲ့တယ်။ ဒီဆေးရဲ့အားသာချက်က ငှက်ဖျားပိုးဘဝ စက်ဝိုင်းအဆင့်အားလုံးရှိ ငှက်ဖျားပိုးတွေကို သတ်ဖြတ်နိုင်သလို အခြားဆေးထက် မြန်မြန်လည်း သုတ်သင်ပစ်နိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဆိုပါဆေးတစ်မျိုးတည်း သုံးစွဲခြင်းဟာ ဆေးဒဏ်ခံနိုင်ရည်ရှိတဲ့ ငှက်ဖျားပိုးတွေ ပေါ်ထွက် လာနိုင်တဲ့အတွက် ငှက်ဖျားရောဂါတိုက်ဖျက်ရာမှာ အခြားငှက်ဖျားဆေးများနဲ့ တွဲကုသဖို့ ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့က ထောက်ခံပေးခဲ့ပါတယ်။ ဘယ်လိုပဲ ငှက်ဖျားဖြတ်ဆေးတွေ ဖော်စပ် အသုံးပြုနေကြပေမယ့် ငှက်ဖျားရောဂါကိုတော့ မဖြိုနိုင်သေးပါဘူး။ ပညာရှင်တွေဟာ ကုသ ရေးနဲ့ကာကွယ်ရေးကို အဆင့်မြင့် ပြုလုပ်နေကြပါတယ်။

ငှက်ဖျားရောဂါကို ကာကွယ်တဲ့နေရာမှာ ခြင်ကိုက်လို့ဖြစ်ရတဲ့အတွက် ခြင်ကာကွယ်မှုတွေ ပြုလုပ်ကြရတယ်။ ခြင်နဲ့ပတ်သက်တဲ့ ဝန်းကျင်ကာကွယ်ရေးတွေ ပြုလုပ်ကြရပါတယ်။ ခြင်အကိုက်မခံရရေးအတွက် လူမှာ ကာကွယ်ရေးတွေ ပြုလုပ်ကြရတယ်။ ဝန်းကျင်ကာကွယ်ရေးနဲ့ပတ်သက်လို့ ခြင်ပေါက်ဖွားရာနေရာတွေကို ဖယ်ရှားပစ်ရပါမယ်။ ဒါကြောင့် ရေဝပ်တဲ့နေရာတွေ ရေအိုင်ငယ်တွေကို ဖို့လို့ရ ရင် ဖို့ပစ်ရပါမယ်။ မလိုအပ်တဲ့ လှောင်ထားသလိုဖြစ်နေတဲ့ရေကို သွန်ပစ်ရပါမယ်။ အသုံးပြုဖို့ ခံယူသိမ်းဆည်းထားတဲ့ရေတွေကို ခြင်မပေါက်နိုင်စေဖို့ ဖုံးအုပ်ထားပေးရပါမယ်။ အကယ်၍ ဖုံးအုပ်ထားသည့်တိုင် မလုံလို့ ရေမှာ ပိုးလောက်လန်းတွေတွေ့ရင် ရေစစ်နဲ့ ဖမ်းယူဖယ်ရှား သုတ်သင်ပစ်ရပါမယ်။ ခြင်ဟာ လူကိုမကိုက်မီ နားစရာနေရာတွေမှာ ခိုနားနေတတ်တဲ့အတွက် ရေမြောင်းတွေ၊ နံရံတွေကို ခြင်သေစေတဲ့ ပိုးသတ်ဆေးတွေ ပက်ဖျန်းကာကွယ်နိုင်ပါတယ်။ ဒါပြင် ခြင်မဝင်နိုင်တဲ့အဆောက်အဦတွေ ဆောက်လုပ်ကြရပါမယ်။ လူထုပညာပေးရေးတွေ လုပ်ကြရပါ မယ်။

လူမှာကာကွယ်ဖို့အတွက် ငှက်ဖျားရောဂါဖြစ်ပွားနေတဲ့ဒေသတွေဆီ ခရီးထွက်ခြင်းမှ ရှောင်ရှားရပါမယ်။ မဖြစ်မနေ သွားရမယ်ဆိုရင် ငှက်ဖျားဆိုင်ရာဆေးတွေကို ရက်ကြိုတင်သုံးစွဲသွားဖို့လိုပါတယ်။ ငှက်ဖျားဒေသမှာ အနေကြာမယ်ဆိုရင် ငှက်ဖျားဆေးကိုလိုအပ်သလို ကာကွယ်တဲ့အနေနဲ့ အချိန်မှန်ခြားပြီး ဆရာဝန်ညွှန်ကြားသလို သုံးစွဲရပါမယ်။ ခြင်သတ်ဆေးတွေဖျန်းပက်ထားတဲ့ ခြင်ထောင်နဲ့အိပ်စက်ဖို့ လိုပါတယ်။ ဒါမှ ခြင်ထောင်ကိုလာနားတဲ့ခြင်တွေ သေဆုံးစေနိုင်ပါလိမ့်မယ်။ ခြင်ထောင်ပြင်ပမှာ သွားလာလှုပ်ရှားတဲ့အခါ ခြင်အကိုက်မခံရအောင် ခန္ဓာကိုယ်မှာ ခြင်မနားစေတဲ့ဆေး လိမ်းထားပေးဖို့လိုပါတယ်။ ငှက်ဖျားရောဂါအဖြစ်များတဲ့ အာဖရိကမှာ အခုလို ခြင်သတ်ဆေးပက်ဖျန်းတာ၊ ခြင်သတ်ဆေးသုံးစွဲထားတဲ့ ခြင်ထောင်နဲ့ အိပ်စက်စေခဲ့ကြတဲ့အတွက် ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်မှစလို့ အသက်ငါးနှစ်အောက် ကလေးတွေမှာ ငှက်ဖျားရောဂါကူးစက်မှု ၃၅ ရာခိုင်နှုန်း လျော့နည်းသွားတာ တွေ့ရပါတယ်။

ခြင်နဲ့ပတ်သက်လို့ ခြင်ကိုဆွဲဆောင်ပြီး ဖမ်းယူသတ်ဖြတ်တဲ့ ထောင်ချောက်အမျိုးမျိုးကို အချို့ဒေသတွေမှာ အသုံးပြုကြတယ်။ ပြန် အားသွင်းနိုင်တဲ့ ခြင်ရိုက်ဘက်တံအသုံးပြုပြီး လျှပ်စစ်ဓာတ်နဲ့ ခြင်တွေကို သတ်ဖြတ်ကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒါတွေက ထိရောက်လှတဲ့အားထုတ်မှုမဟုတ်ပါဘူး။ ခြင်နဲ့ ရောဂါပိုးတွေကို သုတ်သင်ပေးမယ့်ဆေးဝါးတွေ ဖော်စပ်သုံးစွဲလိုက်၊ ခြင်နဲ့ ရောဂါပိုးတို့က ဆေးဒဏ်ခံနိုင်ရည်ရှိ လာလိုက်နဲ့ ခြင်ရောဂါပိုးနဲ့ လူသားတို့ အပြန်အလှန် လုံးပမ်းနေရဆဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ပညာရှင်အချို့က ခြင်ကိုယ်ထဲမှာ ရောဂါပိုးပြန့်ပွားမှုကို တားဆီးပေးတဲ့ဓာတ်တစ်မျိုး (Vago) ကို တွေ့ရှိထားပါတယ်။ ဒီဓာတ်ပစ္စည်းကို များပြားအောင်လုပ်ခြင်းဖြင့် ခြင်တွေ ရောဂါကူးစက်ခံရခြင်းမှကာကွယ်ဖို့ ကြိုးစားခဲ့ကြပါတယ်။ လတ်တလော လေ့လာမှုများအရ ရောဂါပိုးတို့ကလည်း ခြင်ရဲ့အခြားဓာတ် (Cullin 4) ထွက်ရှိစေဖို့ လှုံ့ဆော်ပြီး ရောဂါပိုးပြန့်ပွားမှု တားဆီးပေးမယ့်ဓာတ်ကို ပိတ်ဆို့နိုင်တာကြောင့် အလုပ် မဖြစ်ပြန်ပါဘူး။

၂၁ ရာစုအစပိုင်းမှာ ဗီဇဆိုင်ရာနည်းပညာတို့ တိုးတက်လာလို့ ခြင်ကို ဦးတည်ချက်ထားတိုက်ခိုက်မယ့် နည်းပညာများကို ကြံဆလာကြတယ်။ စိတ်လှုပ်ရှားစရာကောင်းတဲ့ နည်းတစ်ခုက ခြင်တွေကို ဗီဇမွမ်းမံပေးခြင်းပါ။ ပညာရှင်တို့ဟာ ခြင်ဗီဇကိုမွမ်းမံကာ ခြင်မှတစ်ဆင့် ကူးစက်တဲ့ရောဂါကိုကာကွယ်ဖို့စတင်ကြိုးစားလာကြတယ်။ ဗြိတိသျှဇီဝနည်းပညာကုမ္ပဏီ (Oxitec) မှ ပညာရှင်တို့ဟာ ခြင်ထီးရဲ့ဗီဇမျိုးကိုမွမ်းမံပြီး ပေါက်ဖွားလာတဲ့ ခြင်သားလောင်းတို့ သေဆုံးစေဖို့ ကြိုးစားနေကြပါတယ်။ အချို့ပညာရှင်တွေကတော့ ဗီဇမျိုးမွမ်းမံခြင်းဖြင့် ခြင်အထီးများသာပေါက်ပွားအောင် ပြုလုပ်နေကြတယ်။ ဒီနည်းနဲ့ ငှက်ဖျားပိုးသယ်ဆောင်တဲ့ခြင်မျိုးတုံးသွားစေဖို့ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနည်းစနစ် တွေဟာ ဆန်းသစ်ပေမယ့် ထိရောက်မှု ရှိ/မရှိ၊ ဂေဟစနစ်အပေါ် ထိခိုက်မှု ရှိ/မရှိ သေချာဖို့ စမ်းသပ်မှုတွေ အများအပြား လိုအပ်နေပါသေးတယ်။ ကမ္ဘာမှာ ခြင်မျိုးစိတ်ပေါင်း သုံးထောင့်ငါးရာမကရှိရာမှ မျိုးစိတ်ပေါင်း ငါးဆယ်မှ ခုနစ်ဆယ်ခန့်သာ လူတွေကို ငှက်ဖျားရောဂါ ကူးစက်စေကြပါတယ်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံမှာ ငှက်ဖျားဖြစ်စေတဲ့ ခြင်မျိုးစိတ်က နှစ်မျိုးမှသုံးမျိုးထိသာ ရှိနိုင်ပါတယ်။ ဗီဇမွမ်းမံမှုဟာလည်း ပစ်မှတ်ထားတဲ့ ခြင်မျိုးစိတ်ကိုသာ အကျိုးသက်ရောက်စေပြီး အခြားမျိုးစိတ်တွေကို ထိခိုက်မှုမရှိ၊ ဇီဝမျိုးကွဲပြားမှုအပေါ် အကျိုးမသက်ရောက်ဘူးလို့ အချို့ကဆိုပါတယ်။

ဗီဇမွမ်းမံထားတဲ့ခြင်တွေကို ဓာတ်ခွဲခန်းထဲမှာဖန်တီးကာ မွေးမြူပွားများပြီး ပတ်ဝန်းကျင်ထဲ လွှတ်ပေးကြပါမယ်။ ဒီလို မွေးမြူပွားများရာမှာ အလိုရှိတဲ့ ဗီဇအစိတ်အပိုင်းကိုဖြတ်ယူကာ ခြင်ဗီဇမျိုးမှာ ပြန်တွဲဆက်တဲ့နည်းပညာ (Gene drive) ကိုအသုံးပြုကြတယ်။ ဒါမှ ဗီဇမွမ်းမံထားတဲ့ခြင်အများအပြား ရရှိနိုင်တဲ့အတွက်ပါ။ အခုလို ဗီဇမွမ်းမံထားတဲ့ခြင်တွေဟာ သဘာဝခြင်ရိုင်းတွေနဲ့မိတ်လိုက်ပြီး ခြင်တွေ ပေါက်ဖွား လာကြပါလိမ့်မယ်။ အသစ်ပေါက်ဖွားလာတဲ့ခြင်များဟာ အမြုံတွေဖြစ်လာတဲ့အတွက် နောက်ထပ် ခြင်တွေမပေါက်ဖွားနိုင်တော့ပါ ဘူး။ ငှက်ဖျားရောဂါ ကူးစက်စေခြင်းလည်း ရှိတော့မှာမဟုတ်ပါဘူး။ ဒီစီမံကိန်းကို ဘာကီနာဖာဆို၊ ဂါနာ၊ မာလီနဲ့ ယူဂန်ဒါနိုင်ငံမှ သိပ္ပံပညာရှင်တွေပူးပေါင်းပြီး အဖွဲ့အစည်း (Target Malaria) အနေနဲ့ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေပါတယ်။ အန္တရာယ်ကင်းမှု ရှိ/မရှိနဲ့ ထိန်းချုပ်ရေး အစီအမံတွေ ပြီးပြည့်စုံတဲ့အခါ အာဖရိကနိုင်ငံတွေမှာ

> “ ၂၀၁၃ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလမှာ အဆင့်သုံး စမ်းသပ်မှုအရ ကလေးသူငယ်တွေမှာ ငှက်ဖျားရောဂါပိုးဖြစ်ပွားမှု ၅၀ ရာခိုင်နှုန်း လျော့နည်းသွားစေပြီး မွေးကင်းစ ကလေးငယ်တွေမှာတော့ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်း လျော့ကျသွားတာ တွေ့ခဲ့ကြတယ် ”

ဗီဇမွမ်းမံထားတဲ့ခြင်တွေလွှတ်ပြီး စမ်းသပ်ကြပါလိမ့်မယ်။ ပေါက်ဖွားလာတဲ့ခြင်မှ တစ်ဆင့်နောက်မျိုးဆက်ဆီ မွမ်းမံခံဗီဇတွေ ဆင်းသက်ရောက်ရှိသွားစေဖို့လည်း ဖန်တီးထားကြတယ်။ စမ်းသပ်ခန်းအတွင်း စမ်းသပ်မှု တွေမှာတော့ အလုပ်ဖြစ်တာတွေ့ရှိထားပါတယ်။ ဒါကြောင့် မျိုးဆက် အနည်းငယ်အတွင်း ဗီဇမွမ်းမံခံ ခြင်အရေအတွက်ဟာ ငှက်ဖျားရောဂါကူးစက်စေတဲ့ ခြင်ကောင်ရေကို ကျော်လွှားနိုင်ပါလိမ့်မယ်။

နောက်တစ်မျိုးက ငှက်ဖျားကာကွယ်ဆေး ဖော်စပ်ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ငှက်ဖျားရောဂါထိုးဆေးကို ဝိုင်းဝန်းဖော်စပ်နေကြတာ ၁၉၆၀ ပြည့်လွန်နှစ်များကတည်းကပါ။ ဒါပေမဲ့ ၁၉၈၆ ခုနှစ်ကျမှ ဘယ်ဂျီယမ်နိုင်ငံရှိ Smith Kline Beecham Biologicals သုတေသနဌာနမှ ငှက်ဖျားကာကွယ်ဆေး (RTS,S) ကို စတင်ဖော်စပ်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။ နောက်ပိုင်းမှာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု မေရီလန်းရှိ Walter Reed Army Institute သုတေသနဌာနနဲ့ ပူးတွဲဖော်စပ်ခဲ့ကြတယ်။ ဆေးကို ငှက်ဖျားပိုး (P.falciparum) ရှိ အသားဓာတ်တစ်မျိုး (pre-erythrocytic circumsporozoite protein) နဲ့ အသည်းရောင် အသားဝါ ‘ဘီ’ ပိုး မျက်နှာပြင်ရှိ အသားဓာတ်တို့ ပေါင်းစပ်ဖန်တီးထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီ အသားဓာတ်နှစ်မျိုးကို အသည်းရောင်ဘီပိုးအခွံနဲ့ဆင်တူတဲ့ ပစ္စည်းထဲမှာ ထည့်သွင်းဖန်တီးထားပါတယ်။ ဆေးမှာပါဝင်တဲ့ ငှက်ဖျားပိုး ရှိ အသားဓာတ်ဟာ လူမှာ ကူးစက်မှုပထမဆုံးအဆင့်ဖြစ်တဲ့ အသည်းကလာပ်စည်းအတွင်း ထိုးဖောက်ဝင်ရောက်မယ့် ငှက်ဖျားပိုးကို တိုက်ခိုက်တဲ့ ကိုယ်ခံအားတွေ ထွက်ပေါ်လာစေပါတယ်။ ဒီကိုယ်ခံအားက ငှက်ဖျားပိုးကိုသာမက ငှက်ဖျားပိုးကူးစက်ခံထားရတဲ့ အသည်းကလာပ်စည်းတို့ကိုပါ သုတ်သင်ဖယ်ရှားပေးနိုင်ပါတယ်။ အသည်းရောင်ဘီပိုး မျက်နှာပြင်ရှိ အသားဓာတ်တစ်မျိုးကို သုံးစွဲရခြင်းက ကိုယ်ခံအား ပိုအစွမ်းထက်လာစေဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဆေးရဲ့

အမည်ကတော့ Mosquirix ပါ။

၂၀၁၃ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလမှာ အဆင့်သုံးစမ်းသပ်မှုအရ ကလေးသူငယ်တွေမှာ ငှက်ဖျားရောဂါပိုးဖြစ်ပွားမှု၅၀ရာခိုင်နှုန်းလျော့နည်းသွားစေပြီးမွေးကင်းစကလေးငယ်တွေမှာတော့ ၂၅ရာခိုင်နှုန်း လျော့ကျသွားတာတွေ့ခဲ့ကြတယ်။ ၂၀၁၅ခု ဇူလိုင်လ ၂၄ရက်နေ့မှာဥရောပဆေးဝါး ဆိုင်ရာအေဂျင်စီက ဥရောပသမဂ္ဂ ပြင်ပနိုင်ငံရှိ အသက်ခြောက်ပတ်မှ ဆယ့်ခုနစ်လအရွယ် ကလေးငယ်တွေမှာ ဆေးထိုးနှံခွင့်ပေးခဲ့ပါတယ်။ ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့ကြီးကလည်း ၂၀၁၆ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလမှာ အာဖရိက ဆာဟာရဝန်းကျင် သုံးနိုင်ငံမှာ အဆိုပါဆေးကို စမ်းသပ်သုံးစွဲ လိမ့်မယ်လို့ ကြေညာခဲ့ပါတယ်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဧပြီလမှာ မာလာဝီနိုင်ငံ၊ ဂါနာနိုင်ငံ ၂၀၁၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလမှာ ကင်ညာနိုင်ငံတွင် တစ်နှစ် လျှင် ကလေးငယ် ၃၆၀၀၀၀ ဦးတည်ချက်ထားပြီး စထိုးနှံခဲ့ကြတယ်။ ပထမနှစ်နှစ်အကြာမှာ ရလဒ်အဖြစ် ငှက်ဖျားရောဂါဖြစ်ပွားမှု ၄၀ ရာခိုင်နှုန်း လျော့ကျသွားခဲ့သလို ဆေးရုံတင်ရတဲ့အထိပြင်းထန်တဲ့ ငှက်ဖျားရောဂါဖြစ်ပွားမှု ၃၀ ရာခိုင်နှုန်း လျော့နည်းသွားစေခဲ့ပါတယ်။ ကာကွယ်နိုင်မှုဟာ သတ်မှတ်ချက်ကိုမပြည့်မီပေမယ့် မကာကွယ် နိုင်တာထက်စာရင် ပိုကောင်းတယ်လို့ယူဆပြီး ၂၀၂၁ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလမှာ ကမ္ဘာ့ ကျန်းမာရေးအဖွဲ့ကြီးက ကလေးငယ်တွေကိုအဆိုပါဆေးနဲ့ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သုံးစွဲကာကွယ် ဖို့ ထောက်ခံခဲ့ပါတယ်။ အသက် ၅ လနဲ့ ၁၇ လကြား ကလေးငယ်များကို တစ်လကြားတစ်ခါ ဆေးသုံးလုံး ထိုးပေးရပါမယ်။ လေးကြိမ်မြောက်ဆေးကိုတော့ တတိယအကြိမ်ဆေးထိုးပြီး တစ်နှစ်ခွဲအကြာမှာ ထိုးပေးရပါမယ်။ ဆေးထုတ်လုပ်တဲ့ကုမ္ပဏီ Glaxo Smith Klineက ဆေးဖိုးနဲ့ နောက်ထပ်သုတေသနပြုဖို့လိုအပ်တဲ့ စရိတ်အပါအဝင် ဆေးတစ်လုံးကို အမေရိကန် သုံးဒေ့ ငါးဒေါ်လာကျလိမ့်မယ်လို့ ခန့်မှန်းထားပါတယ်။ ချမ်းသာတဲ့နိုင်ငံတွေမှာ သုံးစွဲနေတဲ့ ဆေးတန်ဖိုးများနဲ့ နှိုင်းယှဉ်ရင် လျော့နည်းသတ်မှတ်ထားတာလို့ ဆိုပါတယ်။

နောက်ထိုးဆေးတစ်မျိုးက R21/Matrix-M ဆေးပါ။ ကနဦးစမ်းသပ်မှုများအရ ထိရောက်မှု ၇၇ ရာခိုင်နှုန်း ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကမ္ဘာ့ ကျန်းမာရေးအဖွဲ့ကြီးရဲ့စံချိန် ၇၅ ရာခိုင်နှုန်းကို ကျော်လွန်တဲ့ ပထမဆုံးဆေးလို့ဆိုပါတယ်။ ဒီဆေးကို အောက်စဖို့တက္ကသိုလ်၊ ကင်ညာဆေး သုတေသနသိပ္ပံ၊ ကျန်းမာရေးနဲ့ အပူပိုင်းဆေးပညာဆိုင်ရာ လန်ဒန်ကျောင်း၊ အိန္ဒိယ သွေးရေကြည်သိပ္ပံနဲ့ ဘာကီနာဘူဆို သုတေသနသိပ္ပံတို့ ပူးပေါင်းဖော်စပ်ထားတာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဆေးကိုလည်း အထက်ပါဆေးမှာ သုံးစွဲထားတဲ့ ငှက်ဖျားပိုးအသားဓာတ်ကိုပဲ သုံးစွဲထားတာပါ။ ထူးခြားတာက ပမာဏမြင့်မားစွာ ပါဝင်ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ကိုယ်ခံအားထုတ်လုပ်မှု ပိုကောင်းစေ တဲ့ ဓာတ်ပစ္စည်း (Matrix-M) နဲ့ ပေါင်းစပ် ဖန်တီးထားပါတယ်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဧပြီလမှာ ထုတ်ပြန်တဲ့ အဆင့်နှစ် စမ်းသပ်သုံးစွဲမှုအရ ဆေးရဲ့ထိရောက်မှုဟာ ၇၇ ရာခိုင်နှုန်း ရှိကြောင်း တွေ့ရှိခဲ့ကြတယ်။ အဆင့်သုံးစမ်းသပ်မှုကို အာဖရိကလေးနိုင်ငံမှ ကလေးငယ် လေးထောင့် ရှစ်ရာနဲ့စမ်းသပ်ဖို့ စီစဉ်ထားကြတယ်။

နောက်ဆေးတစ်မျိုးက PfSPZ ပါ။ ဆေးမှာ ဓာတ်ရောင်ခြည်ထိုးပြီး အစွမ်းမဲ့ အောင်ပြုလုပ်ထားတဲ့ ငှက်ဖျားပိုးကို သုံးစွဲထားပါတယ်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု မေရီလန်းပြည်နယ်ရှိ ဇီဝနည်းပညာကုမ္ပဏီ Sanaria က ဖော်စပ်တဲ့ဆေးဖြစ်ပါတယ်။ အာဖရိက၊ ဥရောပနဲ့ အမေရိကန်မှာ စမ်းသပ်မှုများအရ အစမ်းသပ်ခံသူ ၈၀ ရာခိုင်နှုန်း ကျော်ကို

ကာကွယ်ပေးနိုင်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ သူ့အားနည်းချက်က ဆေးကို ထားသိုဖို့ အလွန်အေးတဲ့ နိုက်ထရိုဂျင်အရည်လိုအပ်ခြင်းပါ။ ဆေးအများအပြားလိုအပ်တဲ့ အာဖရိကလိုနိုင်ငံတွေမှာ ဒီလိုအပ်ချက်ဟာ အခက်အခဲဖြစ်စေပါတယ်။

ငှက်ဖျားကာကွယ်ဆေးပေါ်လာပြီးနောက် မာလီနိုင်ငံ Bamako တက္ကသိုလ်မှ ငှက်ဖျားရောဂါ ကျွမ်းကျင်ပညာရှင် Abdoulaye Djimde နဲ့အဖွဲ့က မာလီနိုင်ငံနဲ့ ဘာကီနာဖာဆိုနိုင်ငံတွေမှာ ထိုးဆေးအပြင် မိုးရာသီမစမီ ငှက်ဖျားဆေး ပုံမှန်ဆေးချိန်ကို ရောဂါကာကွယ်မှု အဖြစ် ပေါင်းစပ်ပေးကြည့်ခဲ့ကြတယ်။ ဆေးနှစ်မျိုးပေး စမ်းသပ်ကုသထားတဲ့ ကလေးငယ်ခြောက်ထောင်အနက် ခြောက်ရာနှစ်ဆယ့်လေးဦး ငှက်ဖျားရောဂါ ကူးစက်ခံကြရတယ်။ ၁၁ ယောက် ငှက်ဖျားရောဂါပြင်းထန်လို့ ဆေးရုံတင်ခဲ့ရပြီး သုံးယောက်သေဆုံးခဲ့ကြတယ်။ ငှက်ဖျားကာကွယ်ဆေးတစ်မျိုးတည်းပေးထားတဲ့ ကလေးငယ်ခြောက်ထောင်အနက် ၁၆၆၁ ယောက် ငှက်ဖျားရောဂါဖြစ်ပြီး သုံးဆယ့်ခုနစ်ယောက် ဆေးရုံတင်ရကာ ဆယ့်တစ်ယောက် သေဆုံးခဲ့ကြတယ်။ ဆေးနှစ်မျိုးတွဲပေးကုသတာဟာ ပိုထိရောက်တဲ့သဘောပါ။ ဆေးနှစ်မျိုးပေးထားတဲ့ ကလေးငယ်တို့ရဲ့ ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းဟာ ငှက်ဖျားဖြစ်နိုင်ခြေလျော့နည်းခဲ့ပြီး ငှက်ဖျားရောဂါပြင်းထန်မှုကို ၇၀ ရာခိုင်နှုန်း လျော့နည်းစေကြောင်း တွေ့ခဲ့ကြတယ်။

ငှက်ဖျားရောဂါကာကွယ်ဆေးဟာ ဆေးထိုးပြီး ပထမခြောက်လမှာ ကာကွယ်မှုအားအကောင်းဆုံးဖြစ်သည့်အပြင် ငှက်ဖျားရောဂါ ဟာ မိုးရာသီခြင်ပေါချိန်မှာ အဖြစ်များတာကြောင့် မိုးမကျမီမှာ ငှက်ဖျားရောဂါကာကွယ်ဆေးထိုးပေးခဲ့ရင် အထောက်အကူပိုဖြစ်စေမယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ တစ်ခုရှိတာက ဒီဆေးဟာ ငှက်ဖျားရောဂါပိုးအမျိုးပေါင်း ၁၀၀ မကရှိရာမှာ အာဖရိကဒေသတွေမှာ အဖြစ်များပြီး အန္တရာယ်ပို ပေးနိုင်တဲ့ (P.falciparum) ငှက်ဖျားတစ်မျိုးကိုသာ ကာကွယ်ပေးနိုင်ပြီး အခြားငှက်ဖျားပိုးတွေကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ငှက်ဖျားရောဂါတွေကိုတော့ မကာကွယ်ပေးနိုင်ပါဘူး။

မည်သို့ဆိုစေ ကမ္ဘာတစ်လွှား ငှက်ဖျားရောဂါနှိမ်နင်းရေးမှာ ဘတစ်ပြန် ကျားတစ်ပြန် ဖြစ်နေပါသေးတယ်။ ငှက်ဖျားရောဂါနဲ့ စီးပွားရေးနိမ့်ကျမှုတို့ဟာ သံသရာလည်နေကြပါသေးတယ်။ ငှက်ဖျားရောဂါဖြစ်ပွားမှုကြောင့် စီးပွားရေးကျဆင်းစေသလို ဆင်းရဲမွဲတေမှုကလည်း ငှက်ဖျားရောဂါကို တိုးပွားစေပါတယ်။ ငှက်ဖျားရောဂါကို နှိမ်နင်းနေတဲ့ကြားက ၂၀၁၉ ခုနှစ်မှာ ငှက်ဖျားဖြစ်နေသူ တစ်ရာရှစ်ဆယ့်ရှစ် သန်းရှိပြီး ၃၈၄၀၀၀ ငှက်ဖျားရောဂါကြောင့် သေဆုံးခဲ့ကြတယ်။

အာဖရိကမှလူတွေဟာ ငှက်ဖျားရောဂါပိုး ခဏခဏ ကူးစက်ခံရပြီး ကိုယ်ခံအားတွေ ရရှိလာကြတယ်။ ဒါပေမယ့် ငှက်ဖျားရောဂါ မပြင်းထန်အောင်သာ လုပ်ဆောင်နိုင်ကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် ငှက်ဖျားရောဂါကာကွယ်ဆေးတွေ ရှာဖွေနေခဲ့ကြတာပါ။ ငှက်ဖျားဆေးရှာဖွေရတာဟာ ကျောက်ကျောနဲ့ပြုလုပ်ထားတဲ့ မယ်န(သံ)ကို နံရံထဲရိုက်ထည့်ရသလိုပဲလို့ ပညာရှင်တစ်ဦးက ဆိုပါတယ်။ အခုလို ရှာဖွေဖော်စပ်နေ တာ အချိန်ကြာခဲ့ပြီဖြစ်သော်လည်း အထိုက်အလျောက်အောင်မြင်တာ အခုမှသာဖြစ်ပါတယ်။

ဒေါက်တာမြင့်သန်း

၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် သေဆုံးမှုကိုဖြစ်စေသည့် အကြီးအမားဆုံးအကြောင်းအရင်းများ

ဒေါက်တာမြင့်သန်းထွန်း (ပြည်သူ့ကျန်းမာရေး)

" ကင်ဆာဖြစ်စေသော အကြောင်းအရင်းများတွင် မျိုးရိုးဗီဇ၊ လူ့ဘဝနေထိုင်မှုပုံစံအလေ့အထနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာအဆိပ်သင့်မှုများပါဝင်ပါသည်။ ရောဂါဖြစ်စေသော အကြောင်းအရင်းများကို မသိဘဲလည်း မကြာခဏ တွေ့ရတတ်ပါသည် "

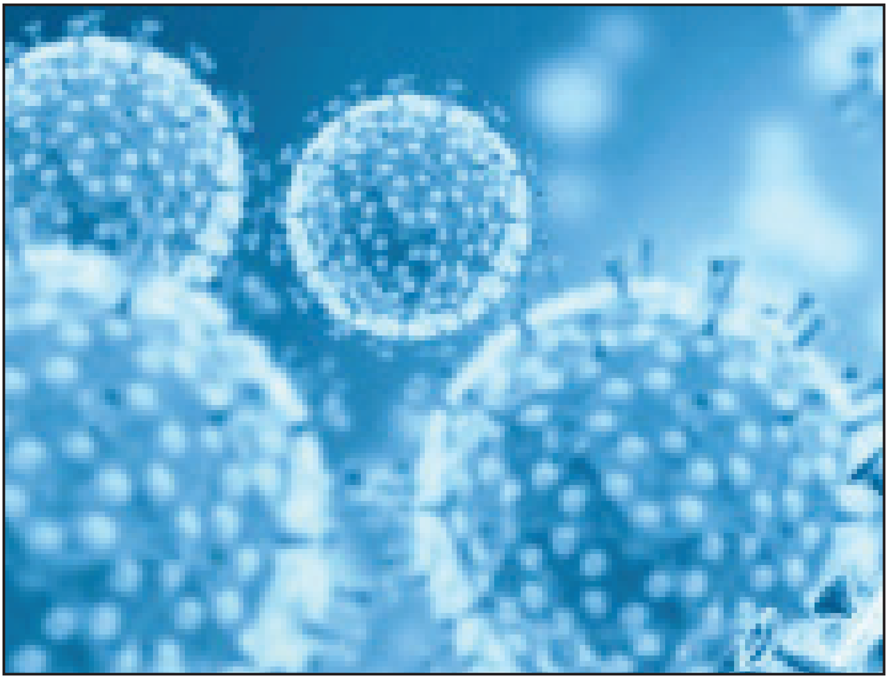

၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် သေဆုံးမှုကို ဖြစ်စေသည့် အကြီးအမားဆုံး အကြောင်းအရင်းများကို အမေရိကန်နိုင်ငံနှင့် ကမ္ဘာ့တစ်ဝန်း၌ သေဆုံးရခြင်းအကြောင်းအရင်းများပေါ် မူတည်၍ ရေးသားဖော်ပြအပ်ပါသည်။ အမေရိကန်နိုင်ငံတွင် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်အတွင်း သေဆုံးမှုကို ဖြစ်စေသည့် ထိပ်တန်းရောဂါ သုံးမျိုးရှိပါသည်။ နှလုံးရောဂါ၊ ကင်ဆာရောဂါနှင့် ကိုဗစ်-၁၉ ရောဂါများ ဖြစ်ပါသည်။ ထိပ်တန်းရောဂါ ငါးမျိုးထဲတွင် မတော်တဆ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိမှုနှင့် လေဖြတ်ခြင်းလည်း ပါဝင်ပါသည်။ ထိုအပြင် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်အတွက် ကမ္ဘာ့တစ်ဝန်းလုံး၌ သေဆုံးသည့် အဓိကအကြောင်းအရင်းမှာ နှလုံးသွေးကြောကျဉ်းရောဂါဖြစ်ပြီး လေဖြတ်ခြင်းနှင့် တွဲဖက်ဖြစ်ပေါ်ပါက စက္ကန့်ပိုင်းအတွင်း သေဆုံးနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အမေရိကန် နိုင်ငံနှင့် ကမ္ဘာတစ်ဝန်း၌ သေဆုံးမှုကို ဖြစ်စေသည့်အကြီးအမားဆုံး အကြောင်းအရင်းဆယ်ခုကို သိရှိပြီး ကြိုတင်ကာကွယ်မှုများ ပြုလုပ်ပါက အသက်ရှည်ကျန်းမာစွာ နေထိုင်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

(၁) အမေရိကန်တွင် သေဆုံးမှုကို ဖြစ်စေသည့် အကြီးအမားဆုံးအကြောင်းအရင်းများ

၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် အမေရိကန်နိုင်ငံ၌ သေဆုံးမှုကို ဖြစ်စေသည့် အကြီးအမားဆုံး အကြောင်းအရင်းဆယ်ခုကို ရောဂါထိန်းချုပ်ရေးနှင့် ကာကွယ်ရေးစင်တာများ၏ စာရင်းအရ တွက်ချက်ထားပါသည်။ စုစုပေါင်းသေဆုံးမှု၏ ၇၄ ဒသမ ၁ ရာခိုင်နှုန်း ရှိကြောင်းသိရှိ

ရပါသည်။ သေဆုံးရခြင်း အကြောင်းအရင်းများမှာ နှလုံးရောဂါ၊ ကင်ဆာရောဂါ၊ ကိုဗစ်-၁၉ရောဂါ၊ မတော်တဆ ထိခိုက်ဒဏ်ရာများ (မရည် ရွယ်ဘဲ ဖြစ်ပေါ်လာသော ရောဂါများ)၊ လေဖြတ်ခြင်း (ဦးနှောက်သွေးကြောဆိုင်ရာ ရောဂါများ)၊ နာတာရှည် အသက်ရှူလမ်းကြောင်း အောက်ပိုင်းဆိုင်ရာ ရောဂါများ၊ အယ်လ်ဇိုင်းမားရောဂါ၊ ဆီးချို သွေးချိုရောဂါ၊ တုပ်ကွေးနှင့် နမိုးနီးယား အဆုတ်ရောင်ရောဂါနှင့် ကျောက်ကပ်ရောင်ခြင်း၊ ကျောက်ကပ်ရောဂါလက္ခဏာစုနှင့် ကျောက်ကပ်ထဲရေဝင်ခြင်း စသော ကျောက်ကပ်ရောဂါများ ဖြစ်ပါသည်။

“နှလုံးရောဂါမဖြစ်စေရန် ကြိုတင်ကာကွယ်ရပါမည်။ ကိုယ်ကာယ လေ့ကျင့်ခန်းကို ပုံမှန်ပြုလုပ်ခြင်း၊ ကျန်းမာရေးနှင့် ညီညွတ်ပြီး အာဟာရဓာတ် ပြည့်ဝသော အစားအစာများကို စားသုံးခြင်းနှင့် ပုံမှန် ကိုယ်အလေးချိန်ဖြစ်အောင် ထိန်းသိမ်းခြင်းများကို ဆောင်ရွက်ရပါမည်”

(၂) နှလုံးရောဂါ

၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် အမေရိကန်နိုင်ငံ၌ နှလုံးရောဂါကြောင့် သေဆုံးသူ ၆၉၆,၉၆၂ ဦး ရှိပြီး စုစုပေါင်း သေဆုံးမှုမှာ ၂၀ ဒသမ ၆ ရာခိုင်နှုန်း ရှိပါသည်။ နှလုံးနှင့် သွေးကြောများကို ထိခိုက်စေသော အခြေအနေများစွာ ပါဝင်ပါသည်။ အခြေအနေများစွာသည် သွေးကြောအတွင်းဘက် နံရံတွင် အဆီချပ်များဖြစ်လာ၍ သွေးစီးဆင်းမှုကို ပိတ်ဆို့နိုင်သော ရောဂါ (Atherosclerosis)နှင့် ဆက်စပ်နေပါသည်။ အဆီချပ်များ (Plague) စုပုံခြင်းကြောင့် သွေးကြောများ ကျဉ်း လာပြီး တောင့်တင်းလာကာ သွေးစီးမှုကို ဟန့်တားနိုင်ပါသည်။ ၎င်းသည် သွေးခဲခြင်း၊ လေဖြတ်ခြင်း သို့မဟုတ် နှလုံး ရုတ်တရက် တိုက်ခိုက်ခံရခြင်းကို ဖြစ်စေပါသည်။ ထိုအပြင် ရင်ဘတ်အလယ်တည့်တည့်တွင် နာခြင်း သို့မဟုတ် မွန်းကျပ်၍ အောင့်ခြင်း၊ နှလုံးခုန်နှုန်း ချက်မမှန်ခြင်းနှင့် နှလုံးပျက်စီးခြင်းများ ဖြစ်ပေါ်ခံစားရနိုင်ပါသည်။

နှလုံးရောဂါမဖြစ်စေရန် ကြိုတင်ကာကွယ်ရပါမည်။ ကိုယ်ကာယ လေ့ကျင့်ခန်းကို ပုံမှန်ပြုလုပ်ခြင်း၊ ကျန်းမာရေးနှင့် ညီညွတ်ပြီး အာဟာရဓာတ် ပြည့်ဝသော အစားအစာများကို စားသုံးခြင်းနှင့် ပုံမှန်ကိုယ်အလေးချိန် ဖြစ်အောင် ထိန်းသိမ်းခြင်းများကို ဆောင်ရွက်ရပါမည်။

နှလုံးရောဂါဖြစ်ပါကလည်းတတ်ကျွမ်းနားလည်သော နှလုံးအထူးကုဆရာဝန်ကြီးများနှင့် တိုင်ပင်ကုသရပါမည်။

(၃) ကင်ဆာရောဂါ

၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် အမေရိကန်နိုင်ငံ၌ ကင်ဆာရောဂါကြောင့် သေဆုံးသူ ၆၀၂,၃၅၀ ဦး ရှိပြီး စုစုပေါင်း သေဆုံးမှုမှာ ၁၇ ဒသမ ၈ ရာခိုင်နှုန်း ရှိပါသည်။ ကင်ဆာရောဂါသည် ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းရှိ ပုံမှန်မဟုတ်သော သို့မဟုတ် ဆဲလ်ဟောင်းများမသေဆုံးသည့်အခါ ဆဲလ်အသစ်များ ဆက်လက်ထုတ်လုပ်ရန် ဖြစ်ပေါ်စေသည့် အခြေအနေတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ကင်ဆာသည် ခန္ဓာကိုယ်၏ပုံမှန် လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို အနှောင့်အယှက်ဖြစ်စေသည့် ဆဲလ်များ အလွန်အကျွံ ထုတ်လုပ်မှုကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ကင်ဆာရောဂါသည်ခန္ဓာကိုယ်၏ နေရာတိုင်းတွင် ဖြစ်ပွားနိုင်ပါသည်။ သားငံရည်အကျိတ်များ (Lymph Node) သို့မဟုတ် ခန္ဓာကိုယ်အင်္ဂါများအပါအဝင် မတူညီသော နေရာများသို့ ပျံ့နှံ့နိုင်ပါသည်။

ကင်ဆာကို အဓိကအားဖြင့် နှစ်မျိုးခွဲထားပါသည်။ သွေးဆဲလ်ကင်ဆာများနှင့် အစိုင်အခဲအကျိတ်ကင်ဆာများ ဖြစ်ပါသည်။ သွေးဆဲလ်ကင်ဆာများတွင် သွေးကင်ဆာ (Leukaemia)၊ သားငံရည်ကျိတ်များ၏ကင်ဆာတစ်မျိုး (Hodgkin's Lymphoma) ရောဂါနှင့် (Non–Hodgkin's Lymphoma) ရောဂါနှင့်ရိုးတွင်ခြင်ဆီ ကင်ဆာရောဂါ (Multiple Myeloma) တို့ပါဝင်ပါသည်။ အစိုင်အခဲ အကျိတ်ကင်ဆာများသည် ခန္ဓာကိုယ်အင်္ဂါများ သို့မဟုတ် တစ်ရှူးများကို ထိခိုက်စေသည့် ပြင်းထန်သော အဖု သို့မဟုတ် ကြီးထွားမှုပါဝင်ပါသည်။ အဖြစ်အများဆုံး ကင်ဆာများမှာ ရင်သား၊ ဆီးအကျိတ်၊ အဆုတ်နှင့် အူမကြီးကင်ဆာများ ဖြစ်ပါသည်။

"အစိုင်အခဲ အကျိတ် ကင်ဆာများသည် ခန္ဓာကိုယ်အင်္ဂါများ သို့မဟုတ် တစ်ရှူးများကို ထိခိုက်စေသည့် ပြင်းထန်သော အဖု သို့မဟုတ် ကြီးထွားမှုပါဝင်ပါသည်။ အဖြစ်အများဆုံး ကင်ဆာများမှာ ရင်သား၊ ဆီးအကျိတ်၊ အဆုတ်နှင့် အူမကြီးကင်ဆာများ ဖြစ်ပါသည်"

ကင်ဆာဖြစ်စေသော အကြောင်းအရင်းများတွင် မျိုးရိုးဗီဇ၊ လူ့ဘဝနေထိုင်မှုပုံစံအလေ့အထနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာအဆိပ်သင့်မှုများပါဝင်ပါ

သည်။ရောဂါဖြစ်စေသောအကြောင်းအရင်းများကိုမသိဘဲလည်းမကြာခဏတွေ့ရတတ်ပါသည်။ ကင်ဆာရောဂါ မဖြစ်စေရန်အတွက် ကိုယ်ကာယ လေ့ကျင့်ခန်းကို ပုံမှန်ပြုလုပ်ခြင်း၊ အာဟာရဓာတ် ပြည့်ဝသော အစားအစာများကို စားသုံးခြင်းနှင့် နေရောင်ခြည်နှင့် လွန်ကဲစွာထိတွေ့မှုမှ ရှောင်ကြဉ် ခြင်းများ ဆောင်ရွက်ရပါမည်။ အခြား ကာကွယ် နည်းလမ်းများမှာ အရက်သောက်မှုကို အလွန်အကျွံမပြုလုပ်ဘဲ ကန့်သတ်ထားခြင်းနှင့် ဆေးလိပ်ဖြတ်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ကင်ဆာရောဂါဖြစ်ပါက တတ်ကျွမ်းနားလည်သော ကင်ဆာရောဂါ အထူးကုဆရာကြီးများဖြင့် ထိရောက်စွာ ကုသရပါမည်။

(၄) ကိုဗစ်-၁၉ ရောဂါ

၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် အမေရိကန်နိုင်ငံ၌ ကိုဗစ်-၁၉ရောဂါကြောင့် သေဆုံးသူ ၃၅၀,၈၃၁ ဦး ရှိပြီး စုစုပေါင်း သေဆုံးမှုမှာ ၁၀ ဒသမ ၄ ရာခိုင်နှုန်းရှိပါ သည်။ ကိုဗစ်ရောဂါသည် SARS-COV-2 ဟုခေါ်သော ဗိုင်းရပ်စ်ရောဂါပိုးကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ အဆုတ်၊ အသက်ရှူလမ်းကြောင်းစနစ်နှင့် ခန္ဓာကိုယ်၏ အခြား နေရာများကို ထိခိုက်စေနိုင်သော ကူးစက်ရောဂါတစ်မျိုး ဖြစ်ပါသည်။

SARS-COV-2 သည် အဓိက အားဖြင့် နည်းလမ်းသုံးမျိုးဖြင့် ကူးစက်နိုင်ပါသည်။ ဗိုင်းရပ်စ်ရောဂါပိုးပါဝင်သော အမှုန်အမွှားများကို ရှူရှိုက်မိခြင်း၊ ရောဂါပိုးရှိသူနှင့် နီးကပ်ထိတွေ့ခြင်း၊ အထူးသဖြင့် ချောင်းဆိုးခြင်း၊ နှာချေခြင်းပြုခြင်းကြောင့် ဗိုင်း ရပ်စ်ရောဂါပိုးပါဝင်သော အမှုန်အမွှားလေးများ၊ မျက်လုံး၊ နှာခေါင်းနှင့် ပါးစပ်သို့ ရောက်ရှိလာခြင်း၊ ဗိုင်းရပ်စ်ရောဂါပိုးပါ ရှိသော လက်များဖြင့် မျက်လုံး၊ နှာခေါင်း သို့မဟုတ် ပါးစပ်ကို ထိတွေ့ကိုင် တွယ်မိခြင်းများကြောင့် ကူးစက်နိုင်ပါသည်။

ကိုဗစ်ရောဂါသည် ပျော့ပျောင်းသော အခြေအနေမှ ပြင်းထန်သော လက္ခဏာများ ဖြစ်ပေါ်တတ်ပါသည်။ ရောဂါလက္ခဏာ လုံးဝမပြဘဲလည်း ဖြစ်တတ်ပါသည်။ အသက်အရွယ် ပို၍ ကြီးမားသောသူများနှင့် ရောဂါအခံရှိသောသူများ (ဥပမာ - ဆီးချို၊ သွေးတိုး၊ နှလုံး၊ ကင်ဆာနှင့် အဆုတ်ရောဂါရှိသူများ) တွင် ရောဂါသည် ပြင်းထန်ဆိုးဝါးသော အခြေအနေ ဖြစ်လာတတ်ပါသည်။ ကိုဗစ်-၁၉ ရောဂါပြီးဆုံးသည့် နောက်ပိုင်းအထိ ဆိုးဝါးစွာ ခံစားရနိုင်ပါသည်။

ကိုဗစ်ရောဂါ ကာကွယ်နိုင်ရန်အတွက် ကာကွယ်ဆေးထိုးနှံခြင်း၊ နှာခေါင်းစည်း တပ်ဆင်ခြင်း၊ လက်ကို မကြာခဏဆေးခြင်း၊ လူစည်းကားသော နေရာများနှင့် အိမ်တွင်းနေရာ များကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး ခြောက်ပေအကွာ နေထိုင်ခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက် ရပါမည်။ ကိုဗစ်-၁၉ရောဂါ ဖြစ်ပါကလည်း မပေါ့ဆဘဲ တတ်ကျွမ်းနားလည်သော ဆရာဝန် များနှင့် ကုသရပါမည်။

(၅) မတော်တဆထိခိုက် ဒဏ်ရာရရှိခြင်း

၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် အမေရိကန်နိုင်ငံ၌ မတော်တဆထိခိုက် ဒဏ်ရာရရှိခြင်းကြောင့် သေဆုံးသူ ၂၀၀,၉၅၅ ဦးရှိပြီး စုစုပေါင်းသေဆုံးမှုမှာ ၅ ဒသမ ၇ ရာခိုင်နှုန်း ရှိပါသည်။ အဖြစ် အများဆုံးမတော်တဆ ထိခိုက်ဒဏ်ရာ အမျိုးအစား သုံးမျိုးရှိပါသည်။ မရည်ရွယ်ဘဲ

ပြုတ်ကျခြင်း၊ မော်တော်ယာဉ်မတော်တဆမှုကြောင့် သေဆုံးခြင်းနှင့် မရည်ရွယ်ဘဲ အဆိပ်သင့်၍ သေဆုံးခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

မတော်တဆ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရခြင်းကြောင့် သေဆုံးခြင်းမှ ကာကွယ်ရန် ယာဉ်စည်းကမ်း၊ လမ်းစည်းကမ်းများကို အပြည့်အဝလိုက်နာခြင်း၊ ကျောင်းသို့ အန္တရာယ်ကင်းသောလမ်းကြောင်းများ ပြုလုပ်ပေးခြင်း၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ဘေးကင်းရေးဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာများနှင့် ပရောဂျက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းများ ဆောင်ရွက်ရပါမည်။ သက်ကြီးရွယ်အိုများ ချော်လဲခြင်းမှ ကာကွယ်ရန်နည်းလမ်းများ ဆောင်ရွက်ရပါမည်။ အသိပညာပေးခြင်း၊ အိမ်အတွင်း စိတ်ချလုံခြုံမှုရှိအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ကိုယ်ကာယလှုပ်ရှားမှု ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် ဆေးဝါးကုသမှုများ ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ရပါမည်။

(၆) လေဖြတ်ခြင်း (ဦးနှောက်သွေးကြောဆိုင်ရာ ရောဂါများ)

အမေရိကန်နိုင်ငံတွင် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်၌ လေဖြတ်ခြင်း အပါအဝင် ဦးနှောက်သွေးကြောဆိုင်ရာ ရောဂါများကြောင့် သေဆုံးသူ ၁၆၀,၂၆၄ ဦးရှိပြီး စုစုပေါင်းသေဆုံးမှုမှာ ၄ ဒသမ ၇ ရာခိုင်နှုန်း ရှိပါသည်။ ဦးနှောက်သွေးကြောပေါက်ရောဂါ အမျိုးအစားသည် ဦးနှောက်သို့ သွေးထောက်ပံ့သည့် သွေးကြောများ ပေါက်ထွက်ခြင်း၊ ပေါက်ပြဲခြင်း သို့မဟုတ် သွေးခဲခြင်းကြောင့် ပိတ်ဆို့ခြင်းတို့ကို ဖြစ်စေပါသည်။ လေဖြတ်ခြင်းသည် ဦးနှောက်မှလိုအပ်သော သွေးနှင့် အောက်ဆီဂျင်ကို ရရှိခြင်းမှ တားဆီးကာ ဦးနှောက် ဆဲလ်များကို သေဆုံးစေပါသည်။

လေဖြတ်ခြင်းကို ကာကွယ်ရန် ကျန်းမာသော လူ့ဘဝနေထိုင်မှုပုံစံကို လိုက်နာရပါမည်။ အာဟာရဓာတ်ပြည့်ဝသော အစားအစာများကို စားသောက်ခြင်း၊ ကိုယ်ခန္ဓာအလေးအချိန်ကို ပုံမှန်ရောက်အောင် ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် လေ့ကျင့်ခန်းပုံမှန် ပြုလုပ်ခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ရပါမည်။ ထို့အပြင် ဆေးလိပ်ဖြတ်ခြင်းနှင့် အရက်သောက်မှုကို လျှော့ချခြင်းများ ပြုလုပ်ရပါမည်။ လေဖြတ်ပါက ဦးနှောက်နှင့်အာရုံကြောဆေးရုံသို့ အချိန်မီ ပို့ဆောင်ကုသသင့်ပါသည်။

(၇) နာတာရှည် အသက်ရှူလမ်းကြောင်း အောက်ပိုင်းဆိုင်ရာ ရောဂါများ

အမေရိကန်နိုင်ငံတွင် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်၌ နာတာရှည် အသက်ရှူလမ်းကြောင်း အောက်ပိုင်းဆိုင်ရာ ရောဂါများကြောင့် သေဆုံးသူ ၁၅၂,၆၅၇ ဦးရှိပြီး စုစုပေါင်းသေဆုံးမှုမှာ ၄ ဒသမ ၅ ရာခိုင်နှုန်း ရှိပါသည်။ နာတာရှည် အသက်ရှူလမ်းကြောင်းအောက်ပိုင်းရောဂါများသည် လေစီးဆင်းမှုကို ဟန့်တားနိုင်ပြီး အသက်ရှူကြပ်ခြင်း၊ နာတာရှည်ချောင်းဆိုးခြင်းနှင့် သလိပ်များ အလွန်အကျွံထွက်ခြင်းတို့ကို ဖြစ်စေသည့် အဆုတ်၏ လုပ်ဆောင်ချက်ကို ထိခိုက်စေပါသည်။ နာတာရှည်အသက်ရှူလမ်းကြောင်း အောက်ပိုင်း ဆိုင်ရာရောဂါများတွင် နာတာရှည်လေပွန်ပိတ်သောရောဂါ၊ လေပြွန်ရောင်ခြင်း၊ ရင်ခေါင်းတွင် ပြည်တည်ခြင်း၊ ပန်းနာရင်ကြပ်ရောဂါနှင့် အဆုတ်သွေးတိုးရောဂါတို့ ပါဝင်ပါသည်။

နာတာရှည် အသက်ရှူလမ်းကြောင်းအောက်ပိုင်းရောဂါများကို ကာကွယ်ရန် ဆေးလိပ်ဖြတ်ခြင်း၊ ဓာတ်မတည့်မှုနှင့် လေထုညစ်ညမ်းမှုတို့ကို ကန့်သတ်ထားခြင်းနှင့်

အာဟာရဓာတ်ပြည့်ဝသော အစားအသောက်များကို စားသုံးခြင်းတို့ကိုပြုလုပ်ရပါမည်။ ရောဂါဖြစ်ပါကလည်း အဆုတ်နှင့် ရင်ခေါင်းဆိုင်ရာ ဆရာဝန်ကြီးများဖြင့် တိုင်ပင်ကာ ကုသ ရပါမည်။

(၈) အယ်လ်ဇိုင်းမားရောဂါ

အယ်လ်ဇိုင်းမားရောဂါသည် ၂၀၂၀ပြည့်နှစ်တွင် အမေရိကန်နိုင်ငံ၌ အဖြစ်များပြီး သေဆုံးသူ (၁၃၄,၂၄၂) ဦး ရှိပါသည်။ စုစုပေါင်း သေဆုံးမှုမှာ ၄ ရာခိုင်နှုန်း ရှိပါသည်။ ဦးနှောက်ရောဂါကြောင့် အပြုအမူနှင့် အဆင့်မြင့် အသိဉာဏ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ရောဂါကို Dementia ဟု ခေါ်ပါသည်။ မှတ်ဉာဏ်ကျဆင်းမှု၊ ဘာသာစကား၊ ပြဿနာဖြေရှင်းနိုင်မှုနှင့် နေ့စဉ်ဘဝအပေါ် ထိခိုက်စေလောက်အောင်ပြင်းထန်သည်ထပ်လောင်းသိမြင်နိုင်စွမ်း ကျဆင်းလာမှုအတွက် ယေဘုယျ ဝေါဟာရတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

အဖြစ်အများဆုံး Dementia အမျိုးအစားသည် မှတ်ဉာဏ်၊ တွေးခေါ်မှုနှင့် အပြုအမူ တို့ကို ထိခိုက်စေသည့် အယ်လ်ဇိုင်းမားရောဂါ ဖြစ်ပါသည်။ မှတ်ဉာဏ်ချို့ယွင်းခြင်းမှ အစပြု၍ နှစ်များစွာကြာလာသည်နှင့်အမျှ ပိုဆိုးလာသော ရောဂါတစ်မျိုးဖြစ်ပါသည်။ အယ်လ်ဇိုင်းမားအဆင့် နောက်ကျနေသူများသည် စကားစမြည်ပြောဆိုခြင်း၊ ပတ်ဝန်းကျင်ကို တုံ့ပြန်ခြင်းနှင့် လှုပ်ရှားမှုကို ထိန်းချုပ် နိုင်စွမ်း ဆုံးရှုံးနိုင်ပါသည်။

အယ်လ်ဇိုင်းမားရောဂါကိုကာကွယ်ရန်အတွက် လူတစ်ဦးချင်းစီသည် လေ့ကျင့်ခန်းများများ ပြုလုပ်ခြင်း၊ အာဟာရပြည့်ဝသော အစားအသောက်များကိုစားခြင်းနှင့် နှလုံးကျန်းမာရေး ဂရုစိုက်ခြင်းများ ဆောင်ရွက်ရပါမည်။ ထိုအပြင် ဦးနှောက်ကို လှုံ့ဆော်နိုးဆွပေးမည့် လှုပ်ရှားမှုများကိုဆောင်ရွက်ခြင်း၊ လူမှုဆက်ဆံရေးအားကောင်းမှုကို ထိန်းသိမ်းထားခြင်းနှင့် လုံလောက်သော အရည်အသွေးရှိသည့် အိပ်စက်အနားယူမှုကို ပြုလုပ်ခြင်းများ ဆောင်ရွက်ရပါမည်။

“အယ်လ်ဇိုင်းမားရောဂါကို ကာကွယ်ရန်အတွက် လူတစ်ဦးချင်းစီသည် လေ့ကျင့်ခန်းများများ ပြုလုပ်ခြင်း၊ အာဟာရပြည့်ဝသော အစားအသောက်များကို စားခြင်းနှင့် နှလုံးကျန်းမာရေး ဂရုစိုက်ခြင်းများ ဆောင်ရွက်ရပါမည်”

> “ ဆီးချို သွေးချိုမဖြစ်စေရန်အတွက် သင့်လျော်သော အစားအသောက်များကို စားသောက်ရပါမည်။ ရေဆာပါက ရေကိုသာ သောက်ရပါမည်။ ကိုယ်လက်လှုပ်ရှား အားကစားပြုလုပ်ရပါမည်။ ဆီးချို၊ သွေးချိုဖြစ်ပါက ထိရောက်စွာ ကုသရပါမည် ”

(၉) ဆီးချို၊ သွေးချို ရောဂါ

၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် အမေရိကန်နိုင်ငံ၌ ဆီးချို၊ သွေးချိုရောဂါကြောင့် သေဆုံးသူ (၁၀၂,၁၈၈)ဦး ရှိပြီး စုစုပေါင်း သေဆုံးမှုမှာ ၃ ရာခိုင်နှုန်း ရှိပါသည်။ ဆီးချို၊ သွေးချိုရောဂါသည် သွေးတွင်းသကြားဓာတ် ပမာဏကို ထိန်းညှိပေးသည့် ဟော်မုန်းတစ်မျိုးဖြစ်သည့် အင်ဆူလင်ကို ခန္ဓာကိုယ်မှ ထုတ်လုပ်ခြင်း သို့မဟုတ် ထိရောက်စွာ အသုံးမပြုနိုင်သောအခါတွင် ဖြစ်ပေါ်တတ်သည့် နာတာရှည်ရောဂါတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

ဆီးချို၊ သွေးချိုရောဂါကို အမျိုးအစား(၁) နှင့် အမျိုးအစား(၂)ဟူ၍ ခွဲခြားထားပါသည်။ အမျိုးအစား (၁) ဆီးချိုရောဂါရှိသူများသည် အင်ဆူလင် မထုတ်သောကြောင့် နေ့စဉ် အင်ဆူလင်ထိုးရန် လိုအပ်ပါသည်။ လောလောဆယ်တွင် အမျိုးအစား (၁) ဆီးချို ရောဂါကို ကာကွယ်ရန် နည်းလမ်းမရှိပါ။ အမျိုးအစား (၂) ဆီးချိုရောဂါရှိသူ များသည် အင်ဆူလင်ကို ထိရောက်စွာ အသုံးမပြုနိုင်ဘဲ သွေးထဲရှိ ဂလူးကိုစ်ပမာဏကို စီမံခန့်ခွဲရန် ဆေးဝါးများ မကြာခဏလိုအပ်ပါသည်။

ဆီးချို သွေးချိုမဖြစ်စေရန်အတွက် သင့်လျော်သော အစားအသောက်များကို စားသောက်ရပါမည်။ ရေဆာပါက ရေကိုသာ သောက်ရပါမည်။ ကိုယ်လက်လှုပ်ရှား အားကစားပြုလုပ်ရပါမည်။ ဆီးချို၊ သွေးချိုဖြစ်ပါက ထိရောက်စွာ ကုသရပါမည်။

(၁၀) တုပ်ကွေးရောဂါနှင့် နမိုးနီးယား အဆုတ်ရောင်ခြင်း

၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် အမေရိကန်နိုင်ငံ၌ တုပ်ကွေးရောဂါနှင့် နမိုးနီးယား အဆုတ်ရောင်ခြင်းကြောင့် သေဆုံးသူ (၅၃,၅၄၄)ဦးရှိပြီး စုစုပေါင်း သေဆုံးမှုမှာ ၁ ဒသမ ဖ ရာခိုင်နှုန်း ရှိပါသည်။ တုပ်ကွေးရောဂါ ဗိုင်းရပ်စ်ပိုးသည် နှာခေါင်း၊ လည်ချောင်းနှင့် အဆုတ်တို့ကို ထိခိုက်စေသော ဗိုင်းရပ်စ်ပိုး ဖြစ်ပါသည်။ အဆုတ်ရောင်ခြင်းသည် ဗိုင်းရပ်စ်၊

ဘက်တီးရီးယား သို့မဟုတ် မှိုရောဂါပိုးများကြောင့် ဖြစ်တတ်ပါသည်။ နမိုးနီးယား အဆုတ်ရောင်ရမ်းခြင်းကြောင့် အသက်ရှူခက်ခဲစေပါသည်။

တုပ်ကွေးရောဂါနှင့် နမိုးနီးယား အဆုတ် ရောင်ခြင်းကို ကာကွယ်ရန် ဆေးလိပ်ဖြတ်ခြင်း၊ အရက်သောက်သုံးမှုကို လျှော့ချခြင်း၊ ဓါတုပစ္စည်းများ၊ ညစ်ညမ်းစေသော သို့မဟုတ် အဆိပ်အတောက် ဖြစ်စေသော မီးခိုးငွေ့များနှင့် ထိတွေ့မှုကို ရှောင်ရှားခြင်းများ ဆောင်ရွက်ရပါမည်။

(၁၁) ကျောက်ကပ်ရောင်ခြင်း၊ ကျောက်ကပ်ရောဂါ လက္ခဏာစုနှင့် ကျောက်ကပ်ထဲ ရေဝင်ခြင်း

ကျောက်ကပ်ရောဂါများသည် အမေရိကန်နိုင်ငံတွင် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်အတွင်း၌ အဖြစ်များပါသည်။ သေဆုံးသူ ၅၂,၅၄၇ ဦးရှိပြီး စုစုပေါင်း သေဆုံးမှုမှာ ၁ ဒသမ ၆ ရာခိုင်နှုန်းရှိပါသည်။ နာတာရှည် ကျောက်ကပ်ရောဂါတွင် ကျောက်ကပ်ရောင်ခြင်း၊ ကျောက်ကပ်ရောဂါလက္ခဏာစုနှင့် ကျောက်ကပ်ထဲရေဝင်ခြင်း ကဲ့သို့သော အခြေအနေများ ပါဝင်ပါသည်။ ဤအခြေအနေများသည် ကျောက်ကပ်ကို ထိခိုက်စေပြီး လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို လျော့နည်းစေ၍ အညစ်အကြေးများ စုပုံလာစေပါသည်။ ကျောက်ကပ်ရောဂါသည် သွေးတိုးခြင်း၊ သွေးအားနည်းခြင်းနှင့် အရိုးကြံ့ခိုင်မှု လျော့နည်းခြင်းစသည့် နောက်ဆက်တွဲ ပြဿနာများကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် အာဟာရကျန်းမာရေးနှင့် အာရုံကြောထိခိုက်မှုဆိုင်ရာ ပြဿနာများကို ဖြစ်စေပါသည်။

ကျောက်ကပ်ရောဂါမဖြစ်စေရန် ကိုယ်အလေးချိန်ကို ပုံမှန်ဖြစ်အောင် ထိန်းခြင်း၊ သွေးဖိအားကို ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ လေ့ကျင့်ခန်းပြုလုပ်ခြင်းနှင့် ဆိုဒီယမ်နည်းသော အစားအစာများကိုသာ စားသုံးခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ရပါမည်။ ထို့အပြင် ဆေးလိပ်ဖြတ်ခြင်း၊ အရက်လျှော့သောက်ခြင်းများကို ပြုလုပ်ရပါမည်။ ကျောက်ကပ်ရောဂါရှိပါက ဆီးနှင့် ကျောက်ကပ်သမားတော် ခွဲစိတ်ဆရာဝန်ကြီးများနှင့် ထိရောက်စွာ ကုသရပါမည်။

(၁၂) ကမ္ဘာတစ်ဝန်းတွင် သေဆုံးမှုကို ဖြစ်စေသည့် အကြီးအမားဆုံး အကြောင်းအရင်းများ

ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့ (WHO)၏ အချက်အလက်များအရ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘာတစ်ဝန်း သေဆုံးခြင်း၏ အဓိက အကြောင်းအရင်းများမှာ နှလုံးရောဂါ၊ လေဖြတ်ခြင်း၊ နာတာရှည် လေပြွန်ပိတ်ရောဂါ၊ အသက်ရှူလမ်းကြောင်းအောက်ပိုင်း ပိုးဝင်ခြင်း၊ မွေးကင်းစကလေး မကျန်းမာခြင်း၊ လေပြွန်လည်ချောင်းနာနှင့် အဆုတ်ကင်ဆာများ၊ အယ်လ်ဇိုင်းမားရောဂါနှင့် အခြားသော ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွေးများ၊ ဝမ်းလျှောရောဂါများ၊ ဆီးချို သွေးချိုရောဂါနှင့် ကျောက်ကပ်ရောဂါများ ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်ကုန်တွင် ရရှိနိုင်သည့် သေဆုံးမှုစာရင်းဇယားများသည် ၂၀၁၉ ခုနှစ် အမှန်တကယ်ဆက်စပ်နေပါသည်။ ကိုဗစ်-၁၉ ဆိုင်ရာအချက်အလက်များ မပါဝင်သော်လည်း WHO မှ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ကိုဗစ်-၁၉ ရောဂါကြောင့် သေဆုံးမှုပေါင်း ၁ ဒသမ ၅ သန်း ခန့်ရှိမည်ဟု ခန့်မှန်းထားပါသည်။

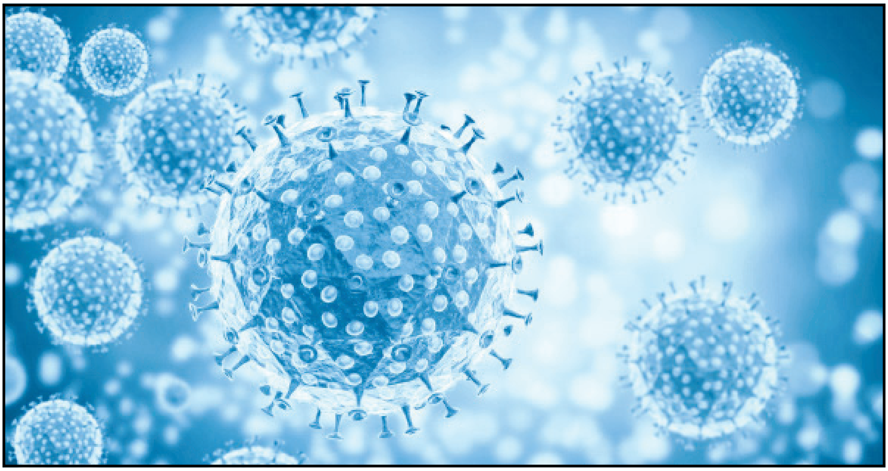

အကြံပြုချက်

၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် သေဆုံးမှုကို ဖြစ်စေသည့် အကြီးအမားဆုံးအကြောင်းအရင်းများကို လူတိုင်းသိရှိစေချင်ပါသည်။ သေဆုံးရခြင်း၏ အဖြစ်များဆုံး အကြောင်းရင်းများကို ပိုမိုလေ့လာရပါမည်။ ကြိုတင်ကာကွယ်ခြင်းများကို လုပ်ဆောင်ရပါမည်။ ပုံမှန်လေ့ကျင့်ခန်းပြုလုပ်ခြင်း၊ အာဟာရပြည့်ဝသော အစားအစာစားခြင်းနှင့် အရည်အသွေးပြည့်ဝသော အိပ်စက်ခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ရပါမည်။ ထို့အပြင် လူတစ်ဦးချင်းစီသည် ၎င်းတို့၏ ပတ်ဝန်းကျင် အဆိပ်အတောက်များနှင့် ထိတွေ့မှုကို လျှော့ချရပါမည်။ အရက်နှင့် ဆေးရွက်ကြီးထွက်ပစ္စည်းများကဲ့သို့ ကျန်းမာရေးကို ထိခိုက်စေနိုင်သည့် အရာများကို ရှောင်ရှားသင့်ကြောင်း အကြံပြုအပ်ပါသည်။

ဒေါက်တာမြင့်သန်းထွန်း (ပြည်သူ့ကျန်းမာရေး)

အညွှန်း – **Medically reviewed by Jenneh Rishe.RN**

– **Written by Emily Cronkleton on January 30, 2022**

ရုရှားနှင့် ဗဟိုအာရှနိုင်ငံများ ဆက်ဆံရေး

ရွှေနှန်းမေ

❝ရုရှားနှင့် ကာဇက်စတန်တို့၏
အမြင်အရ စစ်ဆင်ရေးသည်
အကြီးအကျယ် အောင်မြင်ခဲ့သည်။
သို့သော် ထိုအချက်သည် ဗဟိုအာရှတွင်
ရုရှားဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုအတွက်
စံနမူနာအသစ် ဖြစ်မည်ကို
လေ့လာသုံးသပ်သူအများအပြားက
စိုးရိမ်နေကြသည်❞

ပိုမို ပေါင်းစည်းထားသော ဒေသသည် ပိုချမ်းသာ၊ တည်ငြိမ်ပြီး ပိုမိုလုံခြုံမည်သာ ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံများသည် မိမိတို့၏ အချုပ်အခြာအာဏာကို အာမခံပစ္စည်းအဖြစ် အသုံးပြု၍ စဉ်းစားနေရန် လိုမည်မဟုတ်ပေ။

ကာဇက်စတန်သမ္မတ Kassym–Jomart Tokayev သည် ရုရှားဦးဆောင်သော စုပေါင်း လုံခြုံရေးစာချုပ်အဖွဲ့ (CSTO) အား ဇန်နဝါရီလ ၅ ရက်နေ့တွင် Almaty သို့ ခေါ်ယူရန် ဆုံးဖြတ်ချက်သည် အာရှအလယ်ပိုင်းရှိ ပတ်ဝန်းကျင်လုံခြုံရေးကို သိသိသာသာ ပြောင်းလဲစေခဲ့သည်။ အစိုးရ ဆန့်ကျင်ရေး ဆန္ဒပြမှုများနှင့် ဆူပူအုံကြွမှုများကို ရင်ဆိုင်နေရသည့် Tokayev သည် ပြည်ပနိုင်ငံများ၏ ကူညီထောက်ပံ့မှုရယူထားသည့် အကြမ်းဖက်အဖွဲ့များသည် ကာဇက်စတန် နိုင်ငံတစ်ဝန်းပျံ့နှံ့နေသဖြင့် CSTO ကို ပြန်လည်ထူထောင်ရာတွင် အကူအညီပေးရန် တောင်းဆိုခဲ့သည်။ နောက်တစ်နေ့တွင် ရုရှားမှ ၃၀၀၀ ခန့်အပါအဝင် CSTO တပ်ဖွဲ့ဝင် ၄၀၀၀ ခန့် ကာဇက်စတန်သို့ ဆိုက်ရောက်လာခဲ့သည်။ သူတို့သည် ထိုရက်သတ္တပတ်ကြာပြီးနောက် စတင်ထွက်ခွာခဲ့ကြသည်။

ရုရှားနှင့် ကာဇက်စတန်တို့၏ အမြင်အရ စစ်ဆင်ရေးသည် အကြီးအကျယ် အောင်မြင်ခဲ့သည်။ သို့သော် ထိုအချက်သည် ဗဟိုအာရှတွင် ရုရှားဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုအတွက် စံနမူနာအသစ် ဖြစ်မည်ကို လေ့လာသုံးသပ်သူအများအပြားက စိုးရိမ်နေကြသည်။သမ္မတ Tokayev ၏ ထိတ်လန့်တုန်လှုပ် ချောက်ချားနေသော လှုပ်ရှားမှုသည် ၎င်းနိုင်ငံ၏ အချုပ်အခြာအာဏာကို ရုရှားထံ ပေါင်နှံရန် လှုပ်ရှားမှုပုံစံမျိုး ဖြစ်နေပြီး ဗဟိုအာရှခေါင်းဆောင်များအား ၎င်းတို့နိုင်ငံများ၏ ပိုင်နက် နယ်မြေလုံခြုံရေးအတွက် ရပ်ထားသင့်သည်။

ရုရှားနှင့် ကာဇက်စတန်တို့သည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အရှည်လျားဆုံး နယ်နိမိတ် တစ်ဆက် တစ်စပ်တည်းရှိသော နိုင်ငံများဖြစ်သည်။ ရုရှားသမ္မတ ဗလာဒီမာပူတင်နှင့် ၎င်း၏မဟာမိတ်များက ကာဇက်စတန်မြောက်ပိုင်းရှိ ရုရှားလူနည်းစုများရှိသည့် နယ်မြေများကို ရုရှားနိုင်ငံသို့ ပြန်လည် ပေးအပ်သင့်ကြောင်း အကြံပြုထားကြသည်။ ဂျော်ဂျီယာ၊ ယူကရိန်းနှင့် ဘီလာရုစ်တို့တွင် နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် စစ်ရေးဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုဆိုင်ရာ ပူတင်၏ မှတ်တမ်းသည် သမ္မတ Tokayev အတွက် သတိထားစရာအခြေအနေဖြစ်သည်။

ကာဂျစ္စတန်နှင့် တာဂျစ်ကစ္စတန်တို့တွင် မော်စကို၏ စစ်အခြေစိုက်စခန်းများရှိပြီး ရုရှားတပ်ဖွဲ့ဝင် ထောင်ပေါင်းများစွာကို ဆယ်စုနှစ်များစွာ နေရာချထားပေးခဲ့သည်။ လက်ရှိ သဘောတူညီချက်များအရ ကာဂျစ္စတန်ရှိ ရုရှား၏ Kant လေတပ်စခန်းသည် အနည်းဆုံး ၂၀၂၇ ခုနှစ်အထိ လည်ပတ်မည်ဖြစ်ပြီး 201st စစ်စခန်းအား တာဂျစ်ကစ္စတန်တွင် ၂၀၄၂ ခုနှစ်အထိ ဆက်လက်ဖွင့်လှစ်ထားမည်ဖြစ်သည်။ အမေရိကန်တပ်ဖွဲ့များသည် ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် အာဖဂန်နစ္စတန်မှ ထွက်ခွာသွားချိန်တွင် ရုရှားတပ်ဖွဲ့များသည် ပြောင်းလဲလာသော လုံခြုံရေးအခြေအနေများကို တုံ့ပြန်ရန်တာဂျစ်ကစ္စတန်နှင့် ကာဇက်စတန်တို့တွင် စစ်ရေးလေ့ကျင့်မှုများ ဆက်တိုက်ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

ဥဇဘက်ကစ္စတန် သည် ရုရှားနှင့် စစ်ရေးအရ ပူးပေါင်းရန် တွန့်ဆုတ်နေသော်လည်း ပြီးခဲ့သည့်နွေရာသီက ၎င်း၏ပိုင်နက်တွင် ပူးတွဲစစ်ရေးလေ့ကျင့်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ရုရှားသည် ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုအချို့ကို ထိန်းသိမ်းရန် တစ်ခါတစ်ရံ တာ့ခ်မင်နစ္စတန်အား သံတမန်ရေးရာဖိအားပေးမှုများ ပြုလုပ်သော်လည်း တာ့ခ်မင်နစ္စတန်သည် ၎င်း၏ နယ်နိမိတ်အတွင်း ရုရှားစစ်တပ်၏ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုကို လျော့ပါးသက်သာစေရန် ကြိုးမားသည့် အောင်မြင်မှုရရှိခဲ့သည်။ "ဩဇာလွှမ်းမိုးမှု နယ်ပယ်" အတွင်းရှိ နိုင်ငံများတွင် စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ တည်ရှိမှုကို ထိန်းသိမ်းခြင်းသည် ရုရှားသည် ၎င်း၏အိမ်နီးချင်းများအပေါ် တောင်းဆိုချက်များကို လိုက်လျောညီထွေဖြစ်စေသော အဓိက တွန်းအားတစ်ခုဖြစ်သည်။ စစ်အခြေစိုက်စခန်းများနှင့် ပူးတွဲစစ်ရေး လေ့ကျင့်မှုများကြောင့် ဖြစ်ပေါ် လာသော အင်အားသုံးခြိမ်းခြောက်မှုသည်ပင် အာရှအလယ်ပိုင်းတွင် မော်စကိုအား အတင်းအကျပ် လွှမ်းမိုးစေပါသည်။

အရိုးရှင်းဆုံးပြောရမည်ဆိုပါက ဗဟိုအာရှတွင် ရုရှားစစ်တပ်၏ စစ်ဆင်ရေးသည် မဖြစ်နိုင် သေးပါ။ သို့သော်ရုရှားတပ်များ ကာဇက်စတန်သို့ စေလွှတ်ပြီးပါက ဗဟိုအာရှဒေသရှိ အခြားနေရာများတွင် အလားတူ ဆန္ဒပြမှုများ သို့မဟုတ် အာဖဂန်နစ္စတန်နယ်စပ်တွင် အကြမ်းဖက်မှုများ တိုးလာခြင်းသည် ရုရှားစစ်တပ်က စစ်ဆင်ရေးတိုးမြှင့်လာစေရန် အကြောင်းပြချက်တစ်ခု ဖြစ်လာနိုင်သည်။ ပူတင်နှင့် အာဏာခွဲဝေခြင်းသည် ဗဟိုအာရှ အာဏာရှင်ခေါင်းဆောင်များ၏အကျိုးစီးပွားအတွက် မဟုတ်သကဲ့သို့ ရုရှားစစ်တပ်၏အသေခံမှု၊ ဖျက်ဆီးမှုနှင့် မတည်မငြိမ်မှုများသည် ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံသားများ၏ အကျိုးစီးပွားအတွက် မဟုတ်ပေ။

ကံအားလျော်စွာပင် အာရှအလယ်ပိုင်းသည် ဒေသတွင်း ပေါင်းစည်းမှု အရှိန်အဟုန်မြှင့် လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် ရုရှားစစ်တပ်၏ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုမှ မိမိကိုယ်ကို ကာကွယ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ကာဇက်စတန်၊ ဥဇဘက်ကစ္စတန်၊ တာဂျစ်ကစ္စတန်၊ ကာဂျစ်စတန်နှင့် တာ့ခ်မင်နစ္စတန်တို့သည် ဒေသဆိုင်ရာစီမံကိန်းများကို ကာလအတန်ကြာ ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပြီး ကာဇက်စတန်ရှိ အဖြစ်အပျက်များသည် ၎င်းတို့အား ပြန်လည်အာရုံစိုက်ရန် တွန်းအားပေးခြင်းကို ဖြစ်စေနိုင်သည်။ အစုအဖွဲ့အတွင်း စီးပွားရေးဆက်ဆံမှုများနှင့် ပိုမိုကောင်းမွန်သော ချိတ်ဆက်မှုရှိသော အခြေခံအဆောက်အအုံများ ပိုမိုပေါင်းစပ်ထားသော ဒေသသည် ရုရှား၏ ဆိုးရွားသော စစ်ရေးဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် စဉ်းစားမှုကိုဖြစ်စေခဲ့ပြီး ထိုသို့သော အလားအလာ ထပ်မံပေါ်ပေါက်မည်ဟု မျှော်လင့်ထားသင့်သည်။

ယနေ့တွင် ရုရှား၏စစ်အင်အားနှင့် ၎င်း၏သီးသန့်နှစ်နိုင်ငံဆက်ဆံရေးသည် အာရှအလယ်ပိုင်း ငါးနိုင်ငံစီနှင့် ဒေသတွင်းကို လွှမ်းမိုးနိုင်စေခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ရုရှား၏ အင်အားနှင့် စီးပွားရေးအားသာချက်များကို နှိမ်နင်းနိုင်မည့် နည်းလမ်းများရှိသည်။ဗဟိုအာရှဒေသသည် ရုရှားနှင့် စစ်ရေးအင်အားတွင် မည့်သည့်အခါမှ မယှဉ်နိုင်သော်လည်း၊ ဒေသတစ်ခုလုံးပေါင်းစည်းပါက ရုရှား၏ တည်ငြိမ်မှုကို ဖျက်ဆီးနိုင်စွမ်းရှိသည်။ ဗဟိုအာရှနိုင်ငံများသည် ၎င်းတို့၏ စီးပွားရေးများကို ပေါင်းစည်းလေလေ၊ ရုရှားသည် စစ်ရေးအရ စစ်ဆင်ရေးကို ချုပ်ကိုင်ရန် ပို၍ခက်ခဲလေလေ ဖြစ်သည်။၎င်းတို့၏ အကျိုးစီးပွားများကို ပိုမိုနီးကပ်စွာ ပေါင်းစည်းခြင်းဖြင့်၊ ဗဟိုအာရှသည် ကရင်မလင်နန်းတော်ကို ချိုးဖျက်ရန် နက်နဲသော ချိတ်ဆက်မှုများကို ဖန်တီးနိုင်သည်။

ဒေသတွင်း ပေါင်းစည်းမှုသည် ဗဟိုအာရှအာဏာရှင်များ၏ အကျိုးစီးပွားနှင့် ၎င်းတို့နိုင်ငံ သားများ၏ အကျိုးစီးပွားတို့ ကိုက်ညီသည့် မူဝါဒနယ်ပယ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ဗဟိုအာရှနိုင်ငံခေါင်းဆောင်များသည် ကာဇက်စတန်တွင် လောင်စာဆီဈေးနှုန်းများ မြင့်တက်နေခြင်းကြောင့် ဆန္ဒပြခြင်းနှင့် နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေး အခြေအနေများကို ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ မကျေနပ်မှုများ လွှမ်းခြုံလာခဲ့သည့် အဖြစ်အပျက်များကို စောင့်ကြည့်နေခဲ့ကြသည်။ အာဏာရှင်များအနေဖြင့် လူထုအုံကြွမှုကို ရှောင်ရှားရန် အထိရောက်ဆုံးနည်းလမ်းမှာ နိုင်ငံသားများ၏ စီးပွားရေးကို တိုးတက်စေမည့် မူဝါဒများကို မြှင့်တင်ရန်ဖြစ်သည်။

ဈေးနှုန်းလျှော့ချခြင်း၊ ဈေးကွက်ချဲ့ထွင်ခြင်းနှင့် အသေးစားနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ထွန်းကားလာစေရန် လွယ်ကူစေသည့် နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်လုပ်ဆောင်မှုများသည် အစိုးရနှင့် ၎င်းတို့၏နိုင်ငံသားများ၏ အကျိုးစီးပွားအတွက် ကျယ်ပြန့်ပါသည်။ ပိုမိုသိပ်သည်းသော ရထားလမ်းကွန်ရက်များ၊ ပိုမိုကောင်းမွန်သော ပေါင်းစပ်စွမ်းအင် ထောက်ပံ့ရေးကွင်းဆက်များနှင့် လွတ်လပ်သော ကုန်သွယ်မှုစနစ်များကဲ့သို့သော စီမံကိန်းများသည် အဓိကပြဿနာများကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ပြီး ဒေသတွင်း လုံခြုံရေးကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်ပါသည်။ အဆိုပါ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် အလွန်ရှုပ်ထွေးပြီး အချိန်ယူရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဒေသတွင်း ခေါင်းဆောင်များသည် ဆယ်စုနှစ်များစွာ အာဏာဆက်ရှိနေလိုသော်လည်း ၎င်းတို့အတွက် ယင်းသည် လက်ရှိအနေအထားတွင် ကျွမ်းကျင်သောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတစ်ခု ဖြစ်လိမ့်မည်။

ဒေသတွင်း ပေါင်းစည်းရေးစီမံကိန်းများသည် ပူတင်၏ တွက်ချက်မှုကို ပြောင်းလဲရန် အနည်းငယ်သာ လုပ်ဆောင်နိုင်ပါမည်။ ပူတင်သည် ကာဇက်စတန် သို့မဟုတ် အခြားနေရာများတွင် စစ်ရေးအရ လှုပ်ရှားရမည် ဖြစ်ကြောင်း ထင်ကြေးပေးနိုင်ပါသည်။သို့သော် ကရင်မလင်နန်းတော်သည် ကာဇက်စတန်ကို လှုပ်ခတ်သွားစေသည့် ဆန္ဒပြပွဲများ ဖြစ်ပေါ်မည်ကို စိုးရိမ်နေ မည်ဖြစ်ပြီး တည်ငြိမ်မှုအပေါ်အထိခိုက်ခံမည်မဟုတ်ဟု ခန့်မှန်းသုံးသပ်နိုင်ပါသည်။ မတည်မငြိမ်ဖြစ်ခြင်းကို အကျယ်ချဲ့ခြင်းသည် ယေဘုယျအားဖြင့် ယူကရိန်းအနီးရှိ ၎င်း၏စစ်တပ်တည်ဆောက်မှုကို သိသာထင်ရှားသော ခွင်းချက်အနေဖြင့် ကရင်မလင်၏ ကစားကွက်တစ်ခု အတွင်းမပါဝင်နိုင်ပေ။ သို့သော်လည်း ပူတင်သည် အာမေးနီးယားတွင် ၂၀၂၀ပြည့်နှစ်တွင်ပြုလုပ်ခဲ့သည့်အတိုင်း ၎င်း၏စစ်တပ်ကို အကျပ်အတည်းကာလများအတွင်း စွန့်စားမှုကို

အသုံးချရန် ကြိုးပမ်းပေလိမ့်မည်။ ယင်းက နိုင်ငံတွင်း မတည်မငြိမ်ဖြစ်မှုကို ထိန်းချုပ်ခြင်းသည် ဗဟိုအာရှ အချုပ်အခြာအာဏာအတွက် ပို၍အရေးကြီးသည့် လုပ်ရပ်ဖြစ်သည်။

ဒေသတွင်းလုံခြုံရေးကို မြှင့်တင်ရန်အတွက် အာရှအလယ်ပိုင်းနိုင်ငံများသည် ဒေသတွင်း၏ တောင်ဘက်နယ်စပ် အာဖဂန်နစ္စတန်နှင့် ဆက်ဆံရာတွင် စည်းလုံးညီညွတ်သည့် မဟာဗျူဟာတစ်ရပ် ဖန် တီးရန် လုပ်ဆောင်သင့်သည်။ရုရှားကဲ့သို့ပင်ဥဇဘက်ကစ္စတန်နှင့် တာဂျစ်ကစ္စတန်တို့သည် အစွန်းရောက်ဝါဒီများ ၎င်းတို့၏ နယ်နိမိတ်ကို ဖြတ်ကျော်ဝင်ရောက်ကာ သဘောထားကွဲလွဲမှုများ ကြီးထွားလာခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို ထုတ်လွှင့်ခဲ့သည်။ မကြာသေးမီက အာဖဂန်-တာ့ခ်မင်နယ်ခြားတွင် နယ်ခြားစောင့်တပ်များနှင့် တာလီဘန် တပ်ဖွဲ့များကြား ပစ်ခတ်မှုတွင် အဆိုပါကြောက်ရွံ့မှုသည် တရားမျှတမှုရှိသည်ဟု အကြံပြုထားသည်။

“ဒေသတွင်းလုံခြုံရေးကို မြှင့်တင်ရန်အတွက် အာရှအလယ်ပိုင်း နိုင်ငံများသည် ဒေသတွင်း၏ တောင်ဘက်နယ်စပ် အာဖဂန်နစ္စတန်နှင့် ဆက်ဆံရာတွင် စည်းလုံးညီညွတ်သည့် မဟာဗျူဟာတစ်ရပ် ဖန်တီးရန် လုပ်ဆောင်သင့်သည် ”

သို့သော်ဥဇဘက်ကစ္စတန်နှင့်တာဂျစ်ကစ္စတန်တို့သည် ထိုခြိမ်းခြောက်မှုကို ကိုင်တွယ်ရန် အလွန်ကွဲပြားခြားနားသော ချဉ်းကပ်နည်းနှစ်ခုကို အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ဥဇဘက်ကစ္စတန်သည် ပြီးခဲ့သည့် နှစ်များစွာအတွင်း တာလီဘန်များနှင့် ပိုမိုကြီးမားသော ဆက်ဆံရေးကို အတုယူခဲ့သည်။ သမ္မတ Shavkat Mirizoyev သည် ပြီးခဲ့သည့် ဆောင်းဦးရာသီတွင် တာလီဘန်များ၏ ပိုင်ဆိုင်မှုများကို ရပ်တန့်ရန် ၎င်းကိုထောက်ခံသည့် နိုင်ငံများကို စည်းရုံးခဲ့သည်။ တစ်ချိန်တည်း တွင် တာဂျစ်ကစ္စတန်သည် ဒေသတွင်းတွင် အပြင်းထန်ဆုံးသော တာလီဘန်ဆန့်ကျင်ရေးအသံဖြစ်လာပြီး နိုင်ငံတွင်း စီးပွားရေးမပြေလည်မှုများကို ကာမိစေရန် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့် လူမျိုးရေး-အမျိုးသားရေးဝါဒီများ ကျင့်သုံးနေခဲ့သည်။ အစုအဖွဲ့အတွင်း ဆက်ဆံမှုများအပေါ်တွင် တည်ဆောက်ထားသော ပိုမိုညီညွတ်သော ဒေသတွင်း အာဖဂန်မူဝါဒသည် နယ်စပ်ကို တည်ငြိမ်စေပြီး ပြည်တွင်းစီးပွားရေးကို တိုးတက်စေမည်ဖြစ်သည်။

အာဖဂန်နယ်စပ်တွင် ပိုမိုပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုသည် တာဂျစ်ကစ္စတန်နှင့် ဥဇဘက်ကစ္စတန် တို့အတွက် လုံခြုံရေးအာမခံပေးသူအဖြစ် ရုရှား၏ ကြီးမားသောအခန်းကဏ္ဍကို စစ်ဆေး နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ဗဟိုအာရှနိုင်ငံများသည် အခြေခံအဆောက်အအုံစီမံကိန်းများကို ငွေကြေးထောက်ပံ့ ရန်နှင့် နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီးဆင်းမှုများကို လွယ်ကူချောမွေ့စေရန် အမေရိကန် နှင့် တရုတ်တို့ကို တောင်းဆိုခြင်းဖြင့် ၎င်းတို့၏ အချုပ်အခြာအာဏာကို ကျင့်သုံးနိုင်သည်။ အမေရိကန် ဘဏ္ဍာရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကော်ပိုရေးရှင်းသည် ချေးငွေနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများတွင် ဖြန့်ဝေရန် ဒေါ်လာ ၆၀ ဘီလီယံရှိသည်။ ယင်းမှာတရုတ်၏ ပိုးလမ်းမစီမံကိန်းကို ဆန့်ကျင် တုံ့ပြန်ရန် အရေးပါသောလုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိခြင်းဖြစ်သည်။ ပေကျင်းသည် ဒေသတွင်းတွင် အရေးပါသော ခြေလှမ်းများကို ပိုင်ဆိုင်ထားပြီးဖြစ်သည်။ အမေရိကန်ကုမ္ပဏီများ၏ ပြိုင်ဆိုင်မှု များနှင့် ရင်ဆိုင်ရပြီး အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ပဏာမခြေလှမ်းသစ်များကို ငွေကြေး ထောက်ပံ့ရန်အခွင့်အလမ်း ထပ်မံရရှိသွားနိုင်သည်။ တရုတ်–အမေရိကန် စီးပွားရေးပြိုင်ဆိုင်မှု သည် ဗဟိုအာရှနိုင်ငံများအား သဘောတူညီချက်များ ညှိနှိုင်းနိုင်သည့် အနေအထားကို အား ကောင်းစေမည်ဖြစ်သည်။

အမေရိကန်နှင့် တရုတ်တို့နှင့် ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် ဗဟိုအာရှသည် ကရင်မလင် ၏ ကျူးကျော်တိုက်ခိုက်မှုမှ မိမိကိုယ်ကို ပိုမိုလုံခြုံစေနိုင်သည်။ မော်စကိုသည် ပေကျင်းအတွက် မပြောပလောက်သည့် စီးပွားရေး နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်သည်။ စစ်ရေးကျူးကျော်မှုမှန်သမျှသည် တရုတ်၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ခြိမ်းခြောက်လာပါက တရုတ်နိုင်ငံသည် ရုရှားနိုင်ငံအပေါ် ကြီးမားသော သက်ရောက်မှုရှိမည် ဖြစ်သည်။ ပူတင်သည် အမေရိကန်၏ ဒေသတွင်း ပြန်လည် အာရုံစိုက်မှုကို မုန်းတီးနေမည်သာဖြစ်သည်။ ၎င်း၏ ၂၀၁၄ခုနှစ် ယူကရိန်းကို ကျူးကျော်မှု နောက်ဆုံးတွင် ရုရှား ဂျီဒီပီတိုးတက်မှုနှုန်း ၂–၃ ရာခိုင်နှုန်း အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် ဒေါ်လာ၅၀ ဘီလီယံခန့်ကို ဆက်လက်ဖယ်ရှားခဲ့သည်။

ရုရှားသည် ယနေ့ ကာဇက်စတန်ကို မကျူးကျော်ဘဲ၊ မနက်ဖြန်တွင် ကာဇက်စတန်၊ သို့မဟုတ် ဥဇဘက်ကစ္စတန်ကို သိမ်းပိုက်မည်မဟုတ်ပေ။ သို့သော် မော်စကိုသည် အာရှအလယ်ပိုင်းဒေသတွင် ကမ်းခြေစောင့်တပ်များရှိပြီး ၎င်း၏ ပထဝီဝင်နိုင်ငံရေးအရ အမြတ်ထုတ်ရန် အကျပ်အတည်းများနှင့် လူမှုပြဿနာများကို အသုံးချရန် အမြဲတမ်း ရှာဖွေ လျက်ရှိသည်။ ကာဇက်စတန်သို့ အောင်မြင်စွာထိုးစစ်ဆင်ပြီးနောက် အာရှအလယ်ပိုင်း တွင် ရုရှား၏ စစ်ရေးဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှု၊ ခြိမ်းခြောက်မှု မြင့်တက်လာသည်။ ဗဟို အာရှနိုင်ငံများအနေဖြင့် မိမိတို့ကိုယ်ကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ ကာကွယ်ရန်လိုပါက လက်တွေ့ ကျကျ မြန်မြန်ဆန်ဆန် ဆက်ဆံရေးခိုင်မာအောင် ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ ဒေသတစ်ခုသည် ပိုမိုပေါင်းစည်းအားကောင်းလေ ပိုမိုချမ်းသာကြွယ်ဝပြီး ပိုမိုတည်ငြိမ်ကာ ပိုမို၍လည်း လုံခြုံ စိတ်ချရပါသည်။ နိုင်ငံများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ အချုပ်အခြာအာဏာကို အပေါင်ခံပစ္စည်း သဖွယ် အသုံးပြုခြင်းမျိုး မလုပ်သင့်ပါ။

ရွှေနန်းမေ

Andrew D' Anieri ၏ " How the Central Asian States Can Protect Themselves From Russia" ဆောင်းပါးကို ဆီလျော်အောင် ဘာသာပြန်ဆိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

နေသူရိန်၏ အရှိန်အဝါဖြင့် လျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်ခြင်း

သိပ္ပံစာရေးဆရာကိုကိုအောင်

“ မျက်မှောက်ကမ္ဘာကြီးသည် တိုးပွားလာနေသည့်
လူဦးရေနှင့်အညီ စွမ်းအင်ကဏ္ဍ၌လည်း
လိုအပ်ချက်များ တစ်နေ့တခြား
တိုးပွားများပြားလာနေသည့် အားလျော်စွာ . . .
လျှပ်စစ်စွမ်းအင်ကို နေရောင်ခြည်မှတစ်ဆင့်
ထုတ်ယူသုံးစွဲသော နည်းပညာကလည်း
ရှေ့တန်းသို့ ရောက်ရှိလာသည် ”

လူတို့မှီတင်းနေထိုင်ရာ ဤမြေကမ္ဘာကြီးသည် နေစကြဝဠာ အဖွဲ့အစည်းအတွင်းရှိ ဂြိုဟ်ကြီး ၉ လုံးအနက် သက်ရှိတို့ ရှင်သန်ရပ်တည် နေထိုင်နိုင်သည့် တစ်ခုတည်းသော ဂြိုဟ်ဖြစ်သည်။ နေစကြဝဠာ အဖွဲ့အစည်းအတွင်းရှိ ကျန်ဂြိုဟ်များ၌ မည်သည့်ဇီဝရုပ်တို့မျှ ရှင်သန်ရပ်တည် နေထိုင်နိုင်စွမ်း မရှိကြပေ။ ထို့ပြင် ဤမြေကမ္ဘာပေါ်သို့ ကျရောက်သော နေ၏အလင်းတန်းများနှင့် အပူရှိန်တို့သည် လွန်ကဲပြင်းထန်ခြင်း မရှိဘဲ သင့်တင့်မျှတသည့်အတွက် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ပင်လယ်ရေနှင့် သမုဒ္ဒရာရေများ၊ မြစ်ချောင်းအင်းအိုင်များထဲရှိ၊ မြေအောက်ရေကြောများအတွင်းရှိ ရေအိုင်များထဲမှ ရေချိုများနှင့် မြေလွှာအောက်၌ စီးဆင်းနေသော ရေချိုများသည် အရည်ဘဝဖြင့် တည်ရှိနေနိုင်ကြသည်။ နေသူရိန်ဟူ၍ လည်း ကောင်း၊ နေမင်းကြီးဟူ၍ လည်းကောင်း၊ နေစကြဝဠာ၏ အဓိပတိဟူ၍လည်းကောင်း အမည်နာမအမျိုးမျိုးတပ်၍ ခေါ်ဝေါ်နေကြသော နေလုံးကြီးသည် ဤမြေကမ္ဘာနှင့် အနီးကပ်ဆုံးသော ကြယ်ကြီးတစ်လုံးဖြစ်ကာ အပူချိန်အားဖြင့် ၁၀၃၀၀ ဒီဂရီ ဖာရင်ဟိုက်ခန့် ရှိမည်ဟု သိပ္ပံပညာရှင်တို့က ခန့်မှန်းထားကြသည်။ နေလုံးကြီး၏ မျက်နှာပြင်ပေါ်ရှိ ရှုပ်ထွေးနေသော သံလိုက်စက်ကွင်းများ၏ ရောယှက်သက်ရောက်မှုကြောင့် အင်္ဂလိပ်အက္ခရာ S ပုံသဏ္ဌာန်ရှိ ဆစ်စ်မြိုက်ခတ်ငွေ့တိမ်တိုက်များဖြစ်ပေါ်ကာ တစ်နေ့တာအတွင်းမှာပင် ပုံမှန်အားဖြင့် အကြိမ်ရေ အတော်များများ ပေါက်ကွဲလျက် ရှိနေသည်။ ထိုပေါက်ကွဲမှုများကြောင့် အပူခတ်နှင့် အလင်းတန်းများထွက်ပေါ်ကာ ကမ္ဘာမြေအတွက် လိုအပ်သော အလင်းရောင်နှင့် အပူရှိန်တို့ကို ရရှိစေသည်။

ယင်းကဲ့သို့သော ပေါက်ကွဲမှုများအနက် အင်အားအလွန်ကြီးမားသော ရောမပေါက်ကွဲမှုကြီးမျိုးမှာ ပျမ်းမျှအားဖြင့် တစ်နှစ်လျှင် ၂၅ ကြိမ်ခန့် ဖြစ်ပေါ်တတ်သည်။ ရောမ

ပေါက်ကွဲမှုကြီးများ ဖြစ်ပေါ်သည့်အခါ ပူလောင်သော လျှပ်စစ်ဓာတ် သယ်ဆောင်ထားသည့် ဓာတ်ငွေ့တန်ချိန် သန်းပေါင်းတစ်သောင်းခန့်ကို အာကာသထဲသို့ ထုတ်လွှတ်ကာ အာကာသ အတွင်း၌ သံလိုက်ဓာတ်အား မုန်တိုင်းတစ်ခုကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ နေမုန်တိုင်းဟု ခေါ်ဆိုသော အဆိုပါ သံလိုက်ဓာတ်အား မုန်တိုင်းကြောင့် ခရမ်းလွန်ရောင်ခြည်နှင့် ကော့စမစ် ရောင်ခြည် များ ဖြာထွက်လာသည်။

နေမှ ဖြာထွက်လာသော ခရမ်းလွန်ရောင်ခြည်သည် လူ့အရေပြားကို သင့်တင့်မျှတစွာ သင့်ရောက်ခဲ့လျှင် ခန္ဓာကိုယ်အတွက် လိုအပ်သော ဗီတာမင်ဒီကို ရရှိစေသော်လည်း၊ အညွှန်းကိန်း မြင့်မားသည့် ခရမ်းလွန်ရောင်ခြည်များ သင့်ရောက်ခဲ့လျှင်မူ ရုပ်ဆင်းသွင်ပြင် အိုမင်းရင့်ရော်ခြင်းနှင့် ပြင်းထန်သော အရေပြားရောဂါများကို ခံစားကြရနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် ကမ္ဘာ့မြေပြင်အထက် ၁၆ ကီလိုမီတာမှ ၄၈ ကီလိုမီတာအတွင်း၌ သဘာဝအလျောက် တည်ရှိ နေသော အိုဇုန်းလွှာကြီးက အုပ်မိုးပေးထားခြင်းကြောင့် လူတို့အတွက် အကာအကွယ် ကောင်းစွာရရှိနေသည်။

နေလုံးကြီးမှ ဖြာထွက်လာသည့် နောက်ထပ် ရောင်ခြည်တစ်မျိုးဖြစ်သော ကော့စမစ် ရောင်ခြည်သင့်ရောက်ခဲ့လျှင်မူ ကိုယ်လက်အင်္ဂါ မစုံလင်သော ကလေးများ မွေးဖွားလာမည် ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့လူသားတို့အတွက် ကံကောင်းနေသည့် အချက်မှာ နေမှဖြာထွက်လာသော ကော့စမစ်ရောင်ခြည်များ အားလုံးကို အာကာသအတွင်းရှိ မျက်စိဖြင့်မမြင်ရသော Mag–netic Bubble ခေါ် သံလိုက်အမြှုပ်များက သဘာဝအလျောက် တားဆီးပေးထားခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ထိုကဲ့သို့သော သဘာဝ အကာအရံ အတားအဆီးများကြောင့်ပင် ကော့စမစ် ရောင် ခြည်၏ အန္တရာယ်ကို ကမ္ဘာသူကမ္ဘာသားတို့က စိုးရိမ်ရန် မလိုအပ်သလို အိုဇုန်းလွှာကြီး တည်တံ့ ကောင်းမွန်နေသရွေ့ ခရမ်းလွန်ရောင်ခြည်၏ အန္တရာယ်ကိုလည်း ကြောင့်ကြနေရန် မလိုအပ်ပေ။ သို့ရာတွင် အန္တာတိကတိုက် အပေါ်တည့်တည့်ရှိ စတုရန်းမိုင် ၁၁ သန်းခန့်ရှိသော ရောမအိုဇုန်းလွှာအပေါက်ကြီးကြောင့် ကမ္ဘာမြေပေါ်သို့ ခရမ်းလွန်ရောင် A နှင့် B တို့ ကျ ရောက်နေခြင်းက ကမ္ဘာ့လူသားတို့၏ ကျန်းမာရေးကို ခြိမ်းခြောက်လျက် ရှိနေသည်။

နာနိုမီတာ ၂၅၀ အောက်ရှိသည့် C အုပ်စု ခရမ်းလွန်ရောင်ခြည်များက ကမ္ဘာ့လေထုလွှာ အတွင်းသို့ရောက်မလာနိုင်သော်လည်း၊ နာနိုမီတာ ၂၅၀ မှ ၃၁၅ အကြားရှိ B အုပ်စု ခရမ်း လွန်ရောင်ခြည်များနှင့် နာနိုမီတာ ၃၁၅ မှ ၄၀၀ အကြားရှိ A အုပ်စု ခရမ်းလွန်ရောင်ခြည်တို့ကမူ အိုဇုန်းလွှာ အကာအကွယ်မဲ့နေသော နေရာများမှတစ်ဆင့် ကမ္ဘာမြေပေါ်သို့ ကျရောက်လျက် ရှိနေကြသည်။ ခရမ်းလွန်ရောင်ခြည်သင့်ရောက်ခံရပါက ရောင်ခြည်သင့်သည့် အချိန်ကာလ ကြာမြင့်မှုအပေါ် မူတည်ပြီး အရေပြားပေါ်၌ နေလောင်ကွက်များ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ ရုပ်ဆင်း သဏ္ဌာန် အိုမင်းရင့်ရော်ခြင်း၊ မျက်စိတိမ်စွဲခြင်းနှင့် အရေပြားကင်ဆာ ဝေဒနာခံစားရခြင်း စသည်တို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်။

လူတို့နေထိုင်ရာ ကမ္ဘာကြီးနှင့် နေလုံးကြီးသည် ကီလိုမီတာပေါင်း ၁၄၄ သန်းခန့် ကွာဝေးသည့်အတွက် နေမှထုတ်လွှတ်လိုက်သော အလင်းတန်းများသည် လေဟာနယ်အတွင်း ၌ တစ်စက္ကန့်လျှင် ကီလိုမီတာ ၃၀၀၀၀၀ အမြန်နှုန်းဖြင့် ရွေ့လျားလာပြီး အချိန် ၈

မိနစ် ကျော်ကျော် ကြာပြီးမှသာ ကမ္ဘာမြေပေါ်သို့ ရောက်ရှိလာသည်။ ဂြိုဟ်ကြီးတစ်လုံးပေါ်၌ ဇီဝရုပ်များ ရှင်သန်နိုင်ရန် အဓိက လိုအပ်ချက်တစ်ရပ်ဖြစ်သော နေရောင်အလင်းကြောင့် လူတို့အပါအဝင် သက်ရှိမျိုးစိတ်များ ရှင်သန်နေထိုင်နိုင်ကာ မျိုးဆက်ပွားကြရသလို သစ်ပင်တို့ကလည်း မြေကြီးထဲမှ စုပ်ယူထားသော အာဟာရများကို နေရောင်ဖြင့် အလင်းဖွဲ့ အစာချက်ကာ ရှင်သန်ကြရသည်။

> “ မျက်မှောက်ကမ္ဘာကြီးသည် တိုးပွားလာနေသည့် လူဦးရေနှင့်အညီ စွမ်းအင်ကဏ္ဍ၌လည်း လိုအပ်ချက်များ တစ်နေ့တခြား တိုးပွားများပြားလာနေသည့် အားလျော်စွာ... လျှပ်စစ်စွမ်းအင်ကို နေရောင်ခြည်မှတစ်ဆင့် ထုတ်ယူသုံးစွဲသော နည်းပညာကလည်း . . . ”

မျက်မှောက်ကမ္ဘာကြီးသည် တိုးပွားလာနေသည့် လူဦးရေနှင့်အညီ စွမ်းအင်ကဏ္ဍ၌လည်း လိုအပ်ချက်များ တစ်နေ့တခြား တိုးပွားများပြားလာနေသည့် အားလျော်စွာ လျှပ်စစ်စွမ်းအင်ကို နေရောင်ခြည်မှတစ်ဆင့် ထုတ်ယူသုံးစွဲသော နည်းပညာကလည်း ရှေ့တန်းသို့ ရောက်ရှိလာသည်။ မည်သည့်အချိန်၌မဆို အသစ်တစ်ဖန် ပြန်လည်ရယူနိုင်သော နေစွမ်းအင်ကို သိပ္ပံပညာရှင်တို့က ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲ စွမ်းအင် (Renewable En-gergy)ဟု အမည်နာမ တပ်ခဲ့ကြသည်။ ယခုအခါ ကမ္ဘာ့ဒေသအနှံ့တွင် နေရောင်ခြည်ဖြင့် လျှပ်စစ်ထုတ်ယူသုံးစွဲနိုင်သော ဆိုလာလျှပ်ထုတ်စက် အရွယ်အစား အမျိုးမျိုးတို့ကို အသုံးပြုလျက် ရှိနေကြ သည်။

နှစ်ဆယ်ရာစု၏ နှောင်းပိုင်းကာလရောက်မှ တွင်ကျယ်စွာ သုံးစွဲလာကြသော ဆိုလာလျှပ်ထုတ်စက်များ၏ နည်းပညာမှာ ၁၈၆၀ ပြည့်နှစ်ကတည်းက အစပျိုးခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ၁၈၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် နေရောင်ခြည်မှ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်ယူနိုင်ကြောင်း စတင်ဖော်ထုတ် သိရှိခဲ့ကြသော်လည်း၊ ကမ္ဘာ့လူဦးရေ အလွန်နည်းပါးလှသေးသည့် ထိုစဉ် ကာလများက လျှပ်စစ်ဓာတ်အား လိုအပ်ချက်ကလည်း နည်းပါးမှုကြောင့် ကမ္ဘာ့ပြည်သူလူထုအတွင်း၌ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် မဖြစ်ခဲ့ပေ။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ၁၈၉၀ပြည့်လွန် နှစ်များက နေရောင်ခြည် ၏ စွမ်းအင် ဖြင့် ရေကို ပူနွေးအောင် ပြု လုပ်ပေးသည့် စက်များကိုစတင် အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ထိုကာလ မတိုင်မီက အအေးပိုင်း

ဒေသများ၌ အနွေးဓာတ်ရရှိ နိုင်ရန် ထင်းနှင့် ကျောက်မီးသွေး ကိုသာ သုံးစွဲနိုင်ခဲ့ကြရာမှ နေရောင်ခြည် စွမ်းအင်သုံး အပူပေးစက်များတီထွင်လာနိုင်ခြင်းက ကြီးမားသော တိုးတက်ပြောင်းလဲမှု တစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။ ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်ဝန်းကျင်၌ နေရောင်ခြည်ဖြင့် အပူပေးနိုင်သော စက်ကိရိယာများကို ကမ္ဘာတစ်ဝန်း တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် သုံးစွဲလာခဲ့ကြသည်။

နောက်ပိုင်းတွင် ရုပ်ကြွင်းလောင်စာများဖြစ်ကြသည့် ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့များကို သုံးစွဲသောအပူပေးကိရိယာများကို တီထွင်ထုတ်လုပ်လာနိုင်သည့်အတွက် ကုန်ကျစရိတ်သက်သာသည့် အဆိုပါစက်များကြောင့် နေရောင်ခြည်စွမ်းအင်သုံး အပူပေးကိရိယာများ၏ အခန်းကဏ္ဍမှာ မှေးမှိန်သွားခဲ့သည်။ ယခုအခါ၌မူ ရုပ်ကြွင်းလောင်စာဈေးနှုန်းများ အဆမတန် မြင့်တက်လာခြင်းနှင့် ရုပ်ကြွင်းလောင်စာများ၏ ဘေးထွက်ဆိုးကျိုးများကြောင့် နေရောင်ခြည်သုံး အပူပေးကိရိယာများ တစ်ခေတ် ဆန်းသစ်လာပြန်သည်။

နေရောင်ခြည်စွမ်းအင်သုံးအပူပေးစက်များ တစ်ကျော့ပြန် ခေတ်စားလာခြင်းနှင့်အတူ နေရောင်ခြည်မှ လျှပ်စစ်ဓာတ်ကို တိုက်ရိုက်ထုတ်ယူသုံးစွဲနိုင်သော နည်းပညာများကလည်း ရှေ့တန်းသို့ ရောက်ရှိလာသည်။ နေရောင်ခြည်မှ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်ယူနိုင်သည့် နည်းလမ်းနှစ်သွယ် ရှိသည်။ ပထမနည်းလမ်းမှာ နေရောင်ခြည်ကို ကြေးမုံချပ်များဖြင့် ခံယူပြီး တစ်နေရာတည်း၌ စုစည်းစေလျက် နေရောင်ခြည် အစုအဝေး၏ စွမ်းအင်ဖြင့် ရေကို အပူပေး၍ ရေပူ၏စွမ်းအင်ဖြင့် တာဘိုင်စက်များကို လည်ပတ်စေကာ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်ယူခြင်းဖြစ်သည်။

ဒုတိယနည်းလမ်းကမူ ဆိုလာပြားခေါ် Photovoltic Cell များဖြင့် နေရောင်ကိုဖမ်းယူကာ အက်တမ်များကို အီလက်ထရွန်များအဖြစ် ကွဲထွက်စေခြင်းဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ် ထွက်ပေါ်လာစေခြင်း ဖြစ်သည်။ အဆိုပါနည်းပညာကို ၁၉၆၀ ပြည့်လွန် နှစ်များကတည်းက အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုက အာကာသထဲသို့ လွှတ်တင်ခဲ့သည့် ဂြိုဟ်တုများ၌ တပ်ဆင်အသုံးပြုခဲ့ရာ ယနေ့ထိတိုင်ပင် ဖြစ်သည်။ ဆိုလာစနစ်သုံး အလင်းအိမ်၊ မီးဂါဝပ် လက်ပတ်နာရီ၊ ဂဏန်းတွက်စက်၊ အချက်ပြမီး၊ ရေတင်စက် စသည်တို့တွင် အဆိုပါနည်းပညာကို အသုံးပြုသွားသည်။

ပထမနည်းလမ်းဖြစ်သည့် နေရောင်ခြည်အစုအဝေးဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်ခြင်းမှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရသည့် ကိန်းဂဏန်းပမာ ကြီးမားကျယ်ပြန့်သည့်အတွက် တစ်ပိုင်တစ်နိုင် ဆောင်ရွက်ခြင်း မပြုနိုင်ကြပေ။ အဓိက ကုန်ကြမ်းများအဖြစ် လွယ်လင့်တကူ ရရှိနိုင်သော ဖန်၊ သံမဏိနှင့် ကွန်ကရစ် စသည်တို့ကိုသာ အသုံးပြုရသော်လည်း စက်ရုံအဆောက်အဦ၏ အရွယ်အစားကြီးမားရန် လိုအပ်ခြင်းကြောင့် ၂၅၀ ထုတ်ပေးနိုင်သော လျှပ်စစ်စက်ရုံတစ်ရုံအတွက် ကုန်ကျစရိတ်မှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ သန်း ၁၀၀၀ မျှအထိပင် ရှိနေသည်။

ဒုတိယနည်းလမ်းဖြစ်သော Photovoltic Cell များဖြင့် လျှပ်စစ်ထုတ်ခြင်းကမူ နေအိမ်တစ်လုံးစာ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားမျှကိုသာ လိုအပ်လျှင် တစ်ပိုင်တစ်နိုင်သုံးအဖြစ် ထုတ်လုပ်ပေးနိုင်သလို အသေးစားနှင့် အလတ်စား စက်ရုံများအတွက်လည်း လုပ်ငန်းသုံးအဖြစ် ထုတ်လုပ်ပေးနိုင်စွမ်း ရှိသည်။ မီးဂါဝပ် ၂၀၊ ၃၀၊ ၄၀ စသော လုပ်ငန်းသုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကို ဤနည်းလမ်းဖြင့် ထုတ်လုပ်ပေးနိုင်သည့်အတွက် ကမ္ဘာ့စက်မှုဖွံ့ဖြိုးပြီး နိုင်ငံများ၌ပင်

လက်ရှိသုံးစွဲလျက် ရှိနေကြသည်။

ပထမနည်းလမ်းက ပြင်းပြသော နေရောင်ခြည်ကို လိုအပ်သော်လည်း၊ ဒုတိယ နည်းလမ်းကမူ သာမန်နေရောင်ခြည်ကိုသာ လိုအပ်သည်။ ပထမနည်းလမ်းက အဆောက်အဦ ဆောက်လုပ်ရန် လိုအပ်သော်လည်း၊ ဒုတိယနည်းလမ်းကမူ နေရာသီးသန့်မလိုဘဲ နေရောင်ခံ ဆိုလာပြားများကို အိမ်ခေါင်မိုးပေါ်၌ပင် တင်ထားနိုင်သည်။ တစ်ချိန်က ပထမနည်းလမ်းဖြင့် ထုတ်လုပ်သော လျှပ်စစ်ဓာတ်အားခက ဒုတိယနည်းလမ်းဖြင့် ထုတ်လုပ်သော လျှပ်စစ်ဓာတ်အားခထက် လျော့နည်း သက်သာသော်လည်း၊ မျက်မှောက်ခေတ် ဆိုလာပြားများ၏ ထုတ်လုပ်မှု ကုန်ကျစရိတ်က သိသိသာသာ ကျဆင်းလာသည့်အတွက် ဒုတိယနည်းလမ်းဖြင့် ထုတ်လုပ်ရရှိသော လျှပ်စစ်ဓာတ်အားက ပိုမိုလျော့နည်းကာ တွက်ခြေကိုက်လျက် ရှိနေသည်။

နေရောင်ခံ ဆိုလာပြားများ ထုတ်လုပ်ရန်အတွက် အသုံးပြုရသော အဓိကကုန်ကြမ်းမှာ ဆီလီကွန် ဖြစ်သည်။ ဆီလီကွန်သည် ကမ္ဘာ့သယံဇာတများထဲတွင် အောက်ဆီဂျင်ပြီးလျှင် ဒုတိယ အကြွယ်ဝဆုံးသော ဒြပ်စင်ဖြစ်၍ ရာစုနှစ်နှင့်ချီ၍ ကြာမြင့်သည့်တိုင် သိသာစွာ လျော့နည်း ကုန်ခမ်းသွားဖွယ် မရှိနိုင်ပေ။ ဆိုလာပြားကို သုံးစွဲသူများလာလေ အရေအတွက် ပို၍ထုတ်လုပ်ပေးရလေ ကုန်ကျစရိတ်က ပို၍သက်သာလာလေ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် တစ်နေ့တစ်ခြား ဈေးနှုန်းကျဆင်းလာဖွယ် ရှိနေသည့် ဆိုလာပြားဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်ပေးသော စက်များသည် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ရရှိရေးအတွက် အပေါင်းလက္ခဏာဆောင်သော ထုတ်ကုန်တစ်မျိုး ဖြစ်လျက်ရှိနေသည်။

ယခုအခါ ဆိုလာပြားဖြင့် လျှပ်စစ်ထုတ်သော စက်များကို သုံးစွဲမှုမှာ ပျမ်းမျှအားဖြင့် နှစ်စဉ် ၄၀ရာခိုင်နှုန်းတို့ တိုးတက်လျက် ရှိနေသည်။ ကမ္ဘာ့ထိပ်တန်း နိုင်ငံကြီးများဖြစ်ကြသော အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် အနောက်ဥရောပနိုင်ငံများသည် ဆိုလာပြားထုတ်လုပ်မှု အင်အားကြီးနိုင်ငံများအဖြစ် ရပ်တည်လျက် ရှိနေကြသလို တရုတ်နှင့် ထိုင်ဝမ်စသော အာရှနိုင်ငံများကလည်း ဆိုလာပြား ဈေးကွက် တိုးမြှင့်ရရှိနိုင်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းလျက် ရှိနေကြသည်။ ထိုနိုင်ငံများထဲတွင် တရုတ်နိုင်ငံသည် ဆိုလာပြားများကိုထုတ်လုပ် ရောင်းချပေးနေသည့်အပြင် ကိုယ်တိုင်လည်း သုံးစွဲလျက်ရှိနေရာ ၂၀၀၇ ခုနှစ်အတွင်းက ဆိုလာပြားဖြင့် ထုတ်လုပ်သော လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ပမာဏ စုစုပေါင်း ၁၁၈၀ မီဂါဝပ်ကို သုံးစွဲခဲ့ခြင်းဖြင့် ဆိုလာပြားဖြင့် ထုတ်လုပ်သော လျှပ်စစ်ဓာတ်အား သုံးစွဲမှုပမာဏ အမြင့်မားဆုံး နိုင်ငံအဖြစ် စံချိန်တင် ရပ်တည်ခဲ့သည်။

ဤသည်တို့ကို ထောက်ရှုခြင်းအားဖြင့် နေရောင်ခြည်ကို အသုံးချကာ ကမ္ဘာမြေပေါ်၌ လျှပ်စစ်ဆိုင်ရာစက်ပစ္စည်း ကိရိယာများကို လည်ပတ်အလုပ်စေသည့် နည်းပညာက ကမ္ဘာ တစ်ဝန်း သိသိသာသာ ကျယ်ပြန့်လာနေသည်ကို သိရှိနိုင်သလို နေသူရိန်၏ အရှိန်အဝါက မည်မျှ ကြီးမားသည်ကိုလည်း တွေးဆမိကြလိမ့်မည် ဖြစ်ပေသည်။

သိပ္ပံစာရေးဆရာ ကိုကိုအောင်

ချိုကလီးယားစာတ်ပေါင်းဖိုများ၏ အနာဂတ် အလားအလာ

စန်းနီလာဝင်း

“ ချိုကလီးယားစာတ်ပေါင်းဖိုကို ပထမဦးဆုံး
တည်ဆောက်အသုံးပြုနိုင်ခဲ့သဖြင့်
အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည်
ပလူတိုနီယမ်ပါဝင်သော အဏုမြူဗုံးကို
ပထမဦးဆုံး ထုတ်လုပ်နိုင်ခဲ့သည်။
ထို့နောက် ၁၉၄၉ ခုနှစ်တွင် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု၊
၁၉၅၂ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိန်နိုင်ငံ၊ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် ပြင်သစ်နိုင်ငံနှင့်
၁၉၆၄ ခုနှစ် အောက်တိုဘာ ၁၆ ရက်နေ့တွင်
တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံတို့သည်
အဏုမြူဗုံးများကို ထုတ်လုပ်ခဲ့ကြသည် ”

နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖို သို့မဟုတ် အဏုမြူဓာတ်ပေါင်းဖိုသည် "ယူရေနီယမ်" (Urinium) ကဲ့သို့ ရေဒီယိုသတ္တိကြွသော လောင်စာများကို အသုံးပြု၍ အဏုမြူစွမ်းအင် ထုတ်ယူသည့် မီးဖိုတစ်မျိုးဖြစ်သည်။ နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖိုများ (Reactors) ကို လိုအပ်သည့် အရွယ်အစား အမျိုးမျိုးပြုလုပ်၍ "ယူရေနီယမ် ၂၃၅" ကို လောင်စာအဖြစ် အသုံးပြုကြသည်။

နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖို မူလအစ

လွန်ခဲ့သည့် ၁၉၄၂ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလက အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှ "ဒေါက်တာ အင်ရီကိုဖာမီ" (Dr. Enrico Fermi) ဆိုသူနှင့် သိပ္ပံပညာရှင်တစ်စုသည် နျူကလီးယား ဓာတ်ပေါင်းဖိုတစ်ခုကို စတင်စမ်းသပ်တည်ဆောက်ခဲ့ကြသည်။ ထိုဓာတ်ပေါင်းဖို၌ အဏုမြူ ပေါက်ကွဲမှုကို ထိန်းချုပ်ရန်အတွက် "ကက်ဒမီယမ်" (Cadmium) အချောင်းများကို အသွင်း အထုတ်ပြုလုပ်ရန် စီစဉ်ထားသည်။

၁၉၄၂ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာ ၂ ရက်နေ့တွင် ဒေါက်တာ အင်ရီကိုဖာမီ ဦးဆောင်သောအဖွဲ့သည် ယူရေနီယမ် ၂၃၅ နှင့် ယူရေနီယမ် ၂၃၈ နှစ်မျိုးကို တည်ဆောက်ထားသော နျူကလီးယား ဓာတ်ပေါင်းဖိုအတွင်းသို့ ထည့်သွင်း၍ "အဏုမြူစွမ်းအင်" (Nuclear Energy) ကို စမ်းသပ် ထုတ်ယူရာ အောင်မြင်မှုရရှိခဲ့သည်။ ထိုဓာတ်ပေါင်းဖိုအတွင်း ယူရေနီယမ် ၂၃၅ နှင့် ၂၃၈ တို့ ပေါက်ကွဲနေစဉ် "နက်ပ်ကြူနီယမ်" (Neftunium) နှင့် "ပလူတိုရီယမ်" (Plutonium) ဒြပ်စင်အသစ်များ ပေါ်ထွက်လာကြောင်းကိုလည်း သိရှိခဲ့ကြသည်။

နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖို အမျိုးအစားများ

နျူကလီးယာဓာတ်ပေါင်းဖိုအမျိုးမျိုးကို လုပ်ငန်းအမျိုးအစားပေါ်တွင် မူတည် ၍ သိပ္ပံပညာရှင်များက ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားကြသည်။ ထိုသို့သတ်မှတ်ထားကြသည့် နျူကလီး ယားဓာတ်ပေါင်းဖိုများမှာ –

(၁) စမ်းသပ်ရေး နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖို (Test reactor)

(၂) သုတေသနပြုရေး နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖို (Reserch reactor)

(၃) သင်ကြားရေး နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖို (Teaching reactor)

(၄) ထုတ်လုပ်ရေး နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖို (Production reactor)

(၅) စွမ်းအင် နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖို (Power reactor)

(၆) တွန်းအား အဏုမြူဓာတ်ပေါင်းဖို (Propulsion reactor) တို့ဖြစ်ကြသည်။

(က) သိပ္ပံပညာရှင်တို့သည် စမ်းသပ်ရေး နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖိုကို ပေါင်းစပ်ပါဝင်သော ပစ္စည်းများ၏ အသွင်ပြောင်းလဲပုံကို စမ်းသပ်ရန်အသုံးပြုကြသည်။

(ခ) သုတေသနပြုရေး နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖိုကို အခြေခံသုတေသနပြုရေး လုပ်ငန်းတို့၌ အသုံးပြုကြသည်။

(ဂ) သင်ကြားရေး နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖိုကို သိပ္ပံပညာရပ်များ သင်ကြားလျှက်ရှိသော ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများနှင့် ဓာတ်ခွဲခန်းပညာရှင်များအား သီအိုရီနှင့်ယှဉ်၍ လက်တွေ့သင်တန်းပေးသောအခါ၌ အသုံးပြုကြသည်။

(ဃ) ထုတ်လုပ်ရေးနျူကလီးယား ဓာတ်ပေါင်းဖိုများမှာ ပလူတိုနီယမ် ၂၃၉ နှင့်သိုရီယံ ၂၃၃ တို့အပါအဝင် "ရေဒီယိုအိုင်ဆိုတုပ်" (Radio Isotope) များ ထုတ်လုပ်ရန်အတွက် အသုံးပြုကြသည်။

(င) စွမ်းအင် နျူကလီးယား ဓာတ်ပေါင်းဖိုမှရရှိသော အပူကို ရေအဖြစ်မှ ရေးနွေးငွေ့အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲရာ၌ အသုံးပြုကြသည်။ ရေနွေးငွေ့များ ရရှိသောအခါ၌ ထိုရေနွေးငွေ့ဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားရရှိရန်အတွက် အသုံးပြုရသော "တာဘိုင်" (Turbine) စက်ကို လည်ပတ်စေသည်။

(စ) တွန်းအား နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖိုမှ ရရှိသောအပူကိုလည်း စွမ်းအင်နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖိုမှာကဲ့သို့ပင် ရေနွေးငွေ့ပြုလုပ်ရာတွင် အသုံးပြုသည့် ရေနွေးငွေ့များဖြင့် ဂင်ရိုးတစ်ခုကို လည်ပတ်စေပြီး လှည့်အားကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ အထက်ဖော်ပြပါ နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖိုများကို အမျိုးအစားခွဲခြားထားသော်လည်း ၎င်းတို့၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံနှင့် လောင်စာအသုံးပြုပုံတို့မှာ တစ်မျိုးနှင့်တစ်မျိုး ခြားနားမှုမရှိပါချေ။

နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖိုကို စစ်ရေးအတွက်အသုံးပြုခြင်း

နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖိုကို စစ်ရေးအတွက် အဏုမြူဗုံးထုတ်လုပ်ရာ၌ အသုံးပြုကြသည်။ အဏုမြူဗုံး၌ပါဝင်သော ပလူတိုနီယမ် ကို နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖိုမှ ပြုလုပ်ရရှိသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးဆုံးခဲ့သည့်နောက်ပိုင်းတွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် တွန်းအားနျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖို အသေးစားတပ်ဆင်ထားသည့် "နော့တီလပ်စ်" (Nautilus) အမည်ရှိ နျူကလီးယား ရေငုပ်သင်္ဘောတစ်စီးကို စတင်တည်ဆောက်ခဲ့သည်။ ထိုနျူကလီးယား ရေငုပ်သင်္ဘောကို ၁၉၅၅ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် အမေရိကန်ရေတပ်

၌ စတင်အသုံးပြုခဲ့သည်။

နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖိုများကို နျူကလီးယား ရေငုပ်သင်္ဘောများတွင် သုံးစွဲလာသဖြင့် ထိုရေငုပ်သင်္ဘောများနှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်စေရန် နျူကလီးယားထိပ်ဖူးတပ် ဒုံးပျံလက်နက်များတပ်ဆင်ရန် လိုအပ်လာသည်။ ထို့ကြောင့် နျူကလီးယား ရေငုပ်သင်္ဘောများတွင် နျူကလီးယားထိပ်ဖူးတပ် ဒုံးပျံလက်နက်များ အပြိုင်အဆိုင် တပ်ဆင်လာခဲ့ကြသည်။

ထုတ်လုပ်ရေး နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖိုများကို ပိုင်ဆိုင်သော နိုင်ငံများသည် မိမိတို့၏ ဓာတ်ပေါင်းဖိုများတွင် ပလူတိုနီယမ်များကို ထုတ်လုပ်၍ နျူကလီးယားလက်နက်များပြုလုပ်ရာတွင် အသုံးပြုနိုင်သည်။

နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖိုကို ပထမဦးဆုံး တည်ဆောက်အသုံးပြုနိုင်ခဲ့သဖြင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် ပလူတိုနီယမ်ပါဝင်သော အဏုမြူဗုံးကို ပထမဦးဆုံး ထုတ်လုပ်နိုင်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် ၁၉၄၉ ခုနှစ်တွင် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု၊ ၁၉၅၂ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိန်နိုင်ငံ၊ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် ပြင်သစ်နိုင်ငံနှင့် ၁၉၆၄ ခုနှစ် အောက်တိုဘာ ၁၆ ရက်နေ့တွင် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံတို့သည် အဏုမြူဗုံးများကို ထုတ်လုပ်ခဲ့ကြသည်။

ယနေ့ကမ္ဘာနှင့် နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖိုများ

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အဏုမြူစွမ်းအင်အေဂျင်စီ (IACA – International Atomic Energy Agency) ၏ စာရင်းအရ လွန်ခဲ့သည့် ၂၀၂၁ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလအထိ ကမ္ဘာတစ်ဝန်း အသုံးပြုလျှက်ရှိသော နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖို ၄၄၁ လုံးရှိနေပြီး အဓိကအားဖြင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ၉၃ လုံး၊ ပြင်သစ်နိုင်ငံတွင် ၅၆ လုံး၊ တရုတ် ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံတွင် ၅၁ လုံး၊ ရုရှားပြည်ထောင်စု ၃၈ လုံး၊ ဂျပန်နိုင်ငံတွင် ၃၁ လုံး၊ တောင်ကိုရီးယားနိုင်ငံတွင် ၂၄ လုံး၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် ၂၃ လုံး၊ ကနေဒါနိုင်ငံတွင် ၁၉ လုံး၊ ဗြိတိန်နိုင်ငံတွင် ၁၃ လုံး၊ စပိန်နိုင်ငံတွင် ၇ လုံး၊ ဘယ်လ်ဂျီယံနိုင်ငံတွင် ၇ လုံး အသီးသီး ရှိနေကြသည်ဟု သိရသည်။ ထို့ပြင် နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖိုအသစ်များကို တရုတ် ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ၊ ရုရှားပြည်ထောင်စု၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ အာရပ်စော်ဘွားပြည်ထောင်စု၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု အစရှိသည့် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံပေါင်း ၁၉ နိုင်ငံက ဆက်လက်ထုတ်လုပ်နေဆဲဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။

ထိုနိုင်ငံများထဲတွင် ရုရှားပြည်ထောင်စုက ဓာတ်ပေါင်းဖိုထုတ်လုပ်ရေးနည်းပညာ အမြင့်ဆုံးဖြင့် နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖိုတစ်မျိုးကို “The Sodium Fast reactor” အမည်သစ်ဖြင့် ထုတ်လုပ်နေဆဲဖြစ်သည်ဟု သိရသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုကလည်း Vog–tle 3 and 4 အမည်ဖြင့် နည်းပညာအသစ်နှင့်အတူ နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖိုများကို ထုတ်လုပ်နေဆဲဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံလည်း လာမည့် ၁၅ နှစ်အတွင်း နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖိုအသစ် ၁၅၀ ထုတ်လုပ်ရန် စီစဉ်ဟုသိရသည်။ ထိုသို့ နည်းပညာသစ်များဖြင့် ထုတ်လုပ်လာသည့် နျူကလီးယား ဓာတ်ပေါင်းဖိုများကြောင့် ကျောက်မီးသွေးသုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်မှုများ သိသာစွာကျဆင်းလာခဲ့သည်ဟု အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အဏုမြူစွမ်းအင်အေဂျင်စီက အစီရင်ခံဖော်ပြထားသည်။

နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖိုများကို ငြိမ်းချမ်းစွာ အသုံးပြုကြပါ

နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖိုများကို စစ်ရေးအတွက်အသုံးပြုနိုင်သကဲ့သို့ လူသားတို့၏ အကျိုးစီးပွားအတွက်လည်း ငြိမ်းချမ်းစွာ အသုံးပြုနိုင်သည်။ နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖိုကိုစတင် တီထွင်ထုတ်လုပ်ခဲ့သည့် သိပ္ပံပညာရှင် ကင်ရီကို ဖာမီ ဦးဆောင်သော သုတေသီတို့က ၁၉၄၂ ခုနှစ်တွင် အောင်မြင်မှုရရှိခဲ့ပြီး ၁၉၆၂ ခုနှစ်သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့သောအခါ သုတေသနပြုရေး ဓာတ်ပေါင်းဖိုကို ဗြိတိန်နိုင်ငံ၌ ၃၉ ခု၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၌ ၂၈၅ ခု၊ ယခင် ဆိုဗီယက် ပြည်ထောင်စု ၌ ၃၉ ခု၊ ဂျာမဏီနိုင်ငံ၌ ၁၈ ခု၊ အီတလီနိုင်ငံ၌ ၁၄ ခု၊ ဂျပန်နိုင်ငံ၌ ၁၁ ခု၊ ကနေဒါနိုင်ငံ၌ ၁၀ ခု၊ ပေါ်တူဂီနိုင်ငံနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့၌ တစ်ခုစီ အသီးသီးတည်ဆောက် နိုင်ခဲ့ကြသည်။

နျူကလီးယား ဓာတ်ပေါင်းဖိုများကိုအသုံးပြု၍ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်ခြင်းသည် သာမန် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်ခြင်းထက် အလွန်ကြီးမားကျယ်ပြန့်သော လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်မှုပမာဏများစွာကို ရရှိကြသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံသည် လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၅၀ ကျော်ကပင် စွမ်းအင်နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖို ၁၂ ခုကိုတည်ဆောက်၍ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကို ထုတ်ယူသုံးစွဲခဲ့သည်။ ထို့ပြင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ကီလိုဝပ် ၅ သန်းပေး နိုင်သည့် စွမ်းအင်နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖိုကိုအသုံးပြု၍ ရေငန်မှရေချို ထုတ်လုပ်သုံးစွဲမှု ကို အောင်မြင်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည်။

ထုတ်လုပ်ရေး အဏုမြူဓာတ်ပေါင်းဖိုများတွင် ထုတ်လုပ်ရရှိသော ရေဒီယို အိုင်ဆိုတုပ်များကို ကင်ဆာရောဂါ၊ အသားပိုရောဂါ၊ လည်ပင်းကြီးရောဂါတို့ကို ကုသရာ တွင်လည်းကောင်း၊ အသည်းရောဂါ၊ ဦးနှောက်နှင့် အာရုံကြောဆိုင်ရာရောဂါ၊ ကင်ဆာရောဂါများကို စစ်ဆေးရာတွင်လည်းကောင်း အသုံးပြုလျက် ရှိကြ သည်။ ထို့ပြင် ထိုအိုင်ဆိုတုပ်များသည် စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းတို့၌လည်း အသုံးပြုနိုင်ကြသည်။

ယခင် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုသည် တွန်းအား အဏုမြူဓာတ်ပေါင်းဖိုအငယ်စား တပ်ဆင်ထားသော လီနင်အမည်ရှိ နျူကလီးယား ရေယာဉ်တစ်စင်းကို တည်ဆောက်ထုတ် လုပ်ကာ ပင်လယ်ရေကြောင်း၌ ပိတ်ဆို့လျှက်ရှိသည့် ရေခဲပြင်ကြီးများကို ခွဲခြမ်းသောရေယာဉ် အဖြစ် စတင်အသုံးပြုခဲ့သည်။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံကလည်း ပြည်ပရေကြောင်း သယ်ယူပို့ဆောင် ရေးလုပ်ငန်းတွင် အသုံးပြုရန်အတွက် ခရီးသည်များနှင့် ကုန်ပစ္စည်းများကို သယ်ဆောင်နိုင် သော ဆားဗားနားအမည်ရှိ နျူကလီးယားရေယာဉ်တစ်စင်းကို တည်ဆောက်အသုံးပြုခဲ့ သည်။ ဆားဗားနားရေယာဉ်သည် တစ်နာရီလျှင် ရေမိုင် ၂၄ မိုင် အမြန်နှုန်းဖြင့် ရေမိုင် ၃ သိန်းကို လောင်စာမဖြည့်တင်းရဘဲ ခုတ်မောင်းနိုင်ခဲ့သည်။ ထိုရေယာဉ်သည် ယူရေနီယမ် ၂၃၅ နျူကလီးယားလောင်စာအလေးချိန် ၃၅ ပေါင်နှင့် ဆိပ်ကမ်းပေါင်း ၄၆ ခုကို အဝင်အထွက်ပြုပြီး ရေမိုင် ၈၉၈၁၈ ကို အောင်မြင်စွာ ခုတ်မောင်းနိုင်ခဲ့ကြောင်း သိရသည်။

တွန်းအားနျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖိုများသည် ယာဉ်များကို တွန်းအားပေးနိုင်ရန် စီစဉ်ထားရှိသည်။ ထို့ကြောင့် တွန်းအား နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖို အငယ်စားများကိုပြုလုပ်၍ အာကာသစူးစမ်းရေးဒုံးပျံများ၊ ဂြိုဟ်တုများ၊ မော်တော်ယဉ်များ၊ လေယာဉ်ပျံများ၊

မီးရထားများနှင့် ရေယာဉ်များတွင် တပ်ဆင်အသုံးပြုကြသည်။

ယခုအခါ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်း၌ နေရောင်ခြည်စွမ်းအင် (Solar Energy) ကို တွင်ကျယ်စွာ အသုံးပြုလာကြသဖြင့် လေထုညစ်ညမ်းမှု၊ လူသားတို့ကျန်းမာရေး ထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှုများနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အန္တရာယ်များ လျော့နည်းလာနိုင်သည်ဟု သုတေသီတို့က တွက်ဆထားကြသည်။ ကမ္ဘာကြီး ပိုမိုပူပြင်းလာရခြင်း (Global Warming) မှာ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်ဓာတ်ငွေ့များ ထုတ်လုပ်မှုများကို တိတိကျကျ မလျှော့ချနိုင်ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ အစိမ်းရောင်စွမ်းအင် (Green Energy) ဖြစ်သည့် နေရောင်ခြည်စွမ်းအင်၊ လေစွမ်းအင်၊ ရေစွမ်းအင်တို့ကို ထိရောက်တွင်ကျယ်စွာ အသုံးမပြုနိုင်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်ဟု သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ရာသီဥတုဆိုင်ရာ ပညာရှင်များက ကောက်ချက်ချကြသည်။

ထို့ပြင် နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖို ပေါက်ကွဲမှုအန္တရာယ်ဆိုးကြီးများ သာဓကအားဖြင့် ၁၉၈၆ ခုနှစ်က ယူကရိန်းနိုင်ငံတွင် ချာနိုဘိုင်းလ် (Chernobyl) နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖို လေးလုံး ပေါက်ကွဲမှုကြီးကြောင့် လူတို့၏ အသက်အန္တရာယ်ဆုံးရှုံးရမှု၊ လူနေအိမ်ခြေများ ပျက်စီးရမှုနှင့်အတူ ရေဒီယိုသတ္တိကြွမှုအန္တရာယ်ကြောင့် လူတို့၏ကျန်းမာရေး ထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှုများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ခြင်းမျိုးကို နောက်မပေါ်ပေါက်ရအောင် သတိတရား၊ နည်းပညာများဖြင့် ထိန်းသိမ်းကာကွယ် စောင့်ရှောက်သွားကြရန်လည်း အထူးလိုအပ်လှသည်။ ယခုအခါ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံက အစိမ်းရောင်စွမ်းအင် အပြည့်အဝ အသုံးချနိုင်ရေးအတွက် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံသည် ရှေ့တန်းက ဦးဆောင်လျက်ရှိပြီး အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုက ဒုတိယနေရာမှနေ၍ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်ဟု သိရသည်။ ရေဒီယိုသတ္တိကြွမှုများ ကင်းရှင်းခြင်း၊ လေထုညစ်ညမ်းမှု ကင်းရှင်းခြင်းတို့ဖြင့် အစိမ်းရောင်စွမ်းအင်ကို အပြည့်အဝ အသုံးချလျက် သန့်ရှင်း စိမ်းလန်းစိုပြည်သာယာသော ကမ္ဘာကြီးအဖြစ် ရပ်တည်သွားနိုင်ဖို့ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများအသီးသီး ဝိုင်းဝန်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သွားကြရန်သာ လိုအပ်လျက်ရှိပါသတည်း။

စန်းနီလာဝင်း

Ref : **(1) http://world.nuclear.org**

(2) ATOM today & tomorrow by Margaret HHDE (The MC Graw If:II Book Company, Inc. USA)

အဆင့်မြင့်စက်ရုပ်များ

တာရာဝင့်ထွန်း

❝ ကုန်အမှာစာများ ရောက်လာသည်နှင့်
ကွန်ပျူတာ၏ညွှန်ကြားချက်ဖြင့်
ယန္တရားစက်ရုပ်သည် ကုန်လှောင်ရုံအတွင်း
အကန့်ပါသော စင်များကို ပစ္စည်းကောက်သူထံ
ယူလာပေးသည် ❞

အမေဇုန် အိမ်အရောက်ပို့ ကုန်စည်ရောင်းချရေးလုပ်ငန်းက ၎င်း၏ 'ဖြည့်တင်းရေး ကုန်လှောင်ရုံ' (Fulfilment Centre) ဟု အမည်ပေးထားသော ကုန်ရုံကြီးများတွင် စက်ရုပ်များကို စတင်အသုံးပြုလာသည်။ လုပ်သားပေါင်းများစွာ ကုန်ရုံကြီးအတွင်း လူးလာခေါက်တုန့်သွားလာလျက် ပစ္စည်းများကို ရွေးချယ်ကာထုပ်ပိုးပြီး ကုန်ကားများပေါ်သို့ တင်မည့်အစား လူထက် ပိုမိုလျင်မြန် တိကျစွာဆောင်ရွက်နိုင်မည့် စက်ယန္တရားကို အချို့အပိုင်းများတွင် အသုံးပြုလာသည်။ စက်ရုပ်ဟု အလွယ်အမည်ပေးထားသော်လည်း အရုပ်နှင့်မတူ လူနှင့် ရုပ်သွင်သဏ္ဍာန်မတူသော ယန္တရားများသာလျှင်ဖြစ်သည်။

ကမ္ဘာအရပ်ရပ်ရှိ အမေဇုန် ကုန်လှောင်ရုံများတွင် ယန္တရားပေါင်းသုံးသိန်းကျွဲကို အသုံးပြုလျက် နေ့စဉ်ပစ္စည်းအမယ်ပေါင်း သန်းလေးရာကို ပေးပို့နေသည်။ ထိုမျှ ယန္တရားအရေအတွက်သည် မလုံလောက်ဟုဆိုသည်။ လုပ်အားခကြီးမြင့်လာခြင်း၊ အလုပ်သမားရှာဖွေရန် ခက်ခဲလာခြင်းတို့ကြောင့် လုပ်သားအစား စက်ယန္တရား အစားထိုးဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်လာရသည်။ ကိုဗစ်ကပ်ရောဂါကြောင့် ပို့ဆောင်ရေး အခက်အခဲများဖြစ်လာသဖြင့် ကုန်လှောင်ရုံများသည် နေ့မအား ညမအား အလုပ်လုပ်နေရသည်။

ကိုဗစ်ကြောင့် လူများအပြင်မထွက်ဘဲ နေအိမ်မှပစ္စည်းမှာယူမှု အဆမတန် မြင့်တက်လာခြင်းကြောင့်လည်း အိမ်တိုင်ရာရောက် ပစ္စည်းပို့ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများအပေါ် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးတိုးလာရသည်။ ယန္တရားအသုံးပြုနေသည့်တိုင် လုပ်သားအများအပြား ငှားရမ်းနေရဆဲ ဖြစ်သည်။ ဒီဇင်ဘာ ခရစ်စမတ်နှင့် နှစ်သစ်ကူးအခါသမယတွင် ပစ္စည်းမှာယူမှု အဆမတန် တိုးတက်လာသဖြင့် အမေရိကန်ရှိ အမေဇုန်ကုမ္ပဏီ (အခြားနိုင်ငံများရှိ အမေဇုန် ဌာနခွဲများမပါ)

က လုပ်သားပေါင်း တစ်သိန်းခွဲကို ဆုကြေး ဒေါ်လာ သုံးထောင်အထိပေးကာ ထပ်မံငှားရမ်းရသည်။

လုပ်သားငှားရမ်းရန် ခက်ခဲလာသဖြင့် လုပ်သားများအပေါ် ရေရှည်မှီခို၍ မဖြစ်နိုင်သည်ကို သဘောပေါက်လာကြသည်။ ကုန်လှောင်ရုံများ စဉ်ဆက်မပြတ် လည်ပတ်နိုင်ရေးတွင် စက်ယန္တရားများသည် မဖြစ်မနေလိုအပ်လာသည်ကို မက္ကင်ဇီ အတိုင်ပင်ခံအဖွဲ့၏ လေ့လာချက်တွင် တွေ့ရသည်။

“ လုပ်သားငှားရမ်းရန် ခက်ခဲလာသဖြင့် လုပ်သားများအပေါ် ရေရှည်မှီခို၍ မဖြစ်နိုင်သည်ကို သဘောပေါက်လာကြသည်။ ကုန်လှောင်ရုံများ စဉ်ဆက်မပြတ် လည်ပတ်နိုင်ရေးတွင် စက်ယန္တရားများသည် မဖြစ်မနေလိုအပ်လာသည်ကို မက္ကင်ဇီ အတိုင်ပင်ခံအဖွဲ့၏ လေ့လာချက်တွင် တွေ့ရသည် ”

ပိုမိုစွမ်းဆောင်ရည်မြင့်သော ယန္တရားများသည် လက်ရှိယန္တရားများကို အစားထိုးရန် လိုအပ်သည်။ ကုန်လှောင်ရုံယန္တရားများသည် နှစ်စဉ် ၂၃ ရာခိုင်နှုန်း တိုးတက်လျက်ရှိပြီး ၂၀၃၀ ပြည့်နှစ် ရောက်သောအခါ ဈေးကွက်တန်ဖိုးသည် ဘီလီယံ၅၀ ရှိမည်ဟု မက္ကင်ဇီသုတေသနအဖွဲ့က ဆိုသည်။

ပိုမိုစွမ်းရည်မြင့်သော ယန္တရားများ ပေါ်ထွက်လာနေသည်။ အသစ်ထုတ်လုပ်ထားသော 600 Series bot သည် ဘီးတပ်ထားသော လေးထောင့်သေတ္တာပုံးနှင့်တူသည်။ ၎င်း၏အစိတ်အပိုင်း ငါးဆယ်ရာနှုန်းကျော်ကို သရီးဒီနည်းပညာဖြင့် ထုတ်လုပ်ထားသည်။ ထိုနည်းပညာသည် အစိတ်အပိုင်းများကို အလွယ်တကူတည်ဆောက်သဖြင့် ပိုမိုအချိုးကျသော၊ ကုန်ကျစရိတ်နည်းပါးသော အစိတ်အပိုင်းများကို တည်ဆောက်လာနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် 600 Series သည် လက်ရှိအသုံးပြုနေသော ယန္တရားများထက် ပိုမိုပေါ့ပါးသဖြင့် ဘက်ထရီအစား သက်သာသည်။

ကုန်အမှာစာများ ရောက်လာသည်နှင့် ကွန်ပျူတာ၏ညွှန်ကြားချက်ဖြင့် ယန္တရားစက်ရုပ်သည် ကုန်လှောင်ရုံအတွင်း အကန့်ပါသော စင်များကို ပစ္စည်းကောက်သူထံ ယူလာပေးသည်။ စင်တွင်ပါလာသော ပစ္စည်းများအနက် မှာယူထားသောအမယ်များကို လုပ်သားက ရွေးယူရာတွင် တစ်ခုချင်းစီကို စကင်ဖတ်လျက် လိုအပ်သောပစ္စည်း မှန်/မမှန်စစ်ဆေးပြီး ဇလားများအတွင်းသို့ ထည့်သည်။

ပစ္စည်းအမယ် ၅၀ ကို လုပ်သားက စင်များအကြား လူးလာခေါက်တုန့်လျှောက်သွားကာ ရွေး

ချယ်မည်ဆိုပါက တစ်နာရီခန့် ကြာမြင့်မည်ဖြစ်သော်လည်း စက်ရုပ်က ယူလာပေးသဖြင့် အချိန်ကုန်များစွာ သက်သာသွားသည်။ စက်ရုပ်ရာပေါင်းများစွာသည် ကုန်လှောင်ရုံအတွင်း ပျားပန်းခတ်ဆောင်ရွက်ပေးသဖြင့် အချိန်တိုအတွင်း လုပ်ငန်းတွင်ကျယ်စွာပြီးမြောက်သည်။ စက်ရုပ်များသွားလာလှုပ်ရှားမှုကို ကွန်ပျူတာ၏ဥာဏ်ရည်တုက ကွပ်ကဲလမ်းညွှန်ပေးသည်။ စက်ရုပ်အချင်းချင်းလည်းကောင်း၊ လူ၊ အရာဝတ္ထုတို့နှင့် လည်းကောင်း မတိုက်မိစေရန် ဆက်သွယ်လှုပ်ရှားသည်။ ထိုစနစ်ဖြင့် ပစ္စည်းအမယ် ၅ဝ ကို ငါးမိနစ်အတွင်း စုဆောင်းပေးနိုင်သည်။ အသစ်ပေါ်ထွက်လာသော ပစ္စည်းတင်စင်များသည် ပေါ့ပါးသေးငယ်သဖြင့် ရက်သတ္တပတ် အနည်းငယ်အတွင်း တည်ဆောက်နိုင်ပြီး စရိတ်အကုန်အကျသက်သာသည်။ သာမန်အားဖြင့်ဖြည့်တင်းရေးကုန်လှောင်ရုံများကိုမြို့စွန်တွင်ကြီးမားစွာ တည်ဆောက်ထားလေ့ရှိသော်လည်း ယခုအခါ စားသုံးသူများနှင့် နီးကပ်သည့်မြို့တွင်းတွင်ထားရှိနိုင်လာသည်။ ထို့ကြောင့် ပစ္စည်းပေးပို့ရာတွင် မြန်ဆန်ပြီး စရိတ်သက်သာသည်။

“စက်ရုပ်များသွားလာ
လှုပ်ရှားမှုကို ကွန်ပျူတာ၏
ဥာဏ်ရည်တုက
ကွပ်ကဲလမ်းညွှန်ပေးသည်။
စက်ရုပ်အချင်းချင်းလည်းကောင်း၊
လူ၊ အရာဝတ္ထုတို့နှင့်
လည်းကောင်း မတိုက်မိစေရန်
ဆက်သွယ်လှုပ်ရှားသည်။
ထိုစနစ်ဖြင့်
ပစ္စည်းအမယ် ၅ဝ ကို
ငါးမိနစ်အတွင်း
စုဆောင်းပေးနိုင်သည်”

အမေဇုန်သည် မူလက Kivas ယန္တရားစနစ်ကို အသုံးပြုပြီး၊ ထိုစနစ်ကို ဒေါ်လာသန်း ၇၇၅ သန်းဖြင့် ဝယ်ယူလိုက်ကာ ပိုမိုစွမ်းရည်မြင့် သေးငယ်သော ယန္တရားများ တည်ဆောက်လာသည်။ Exotec ကုမ္ပဏီက တီထွင်သော Skypod စက်ရုပ်များသည် ကြမ်းပြင်တွင် ရွေ့လျားသွားလာသည့်အပြင် စင်များပေါ်သို့တက်ရောက်ပြီး လိုအပ်သောပစ္စည်းများကို ယူပေးနိုင်သည်။ ပစ္စည်းထည့်သောဇလားကိုလည်း နေရာတကျ ပြန်ထားပေးနိုင်သည်။ Skypod သည် ၁၂ မီတာအမြင့်ရှိ စင်များပေါ်သို့ တက်နိုင်သည့်အတွက် ကုန်လှောင်ရုံကြမ်းပြင် ဧရိယာကို လျှော့ချတည်ဆောက်နိုင်ခြင်းဖြင့် မြေငှားခ သက်သာစေသည်။

ပြင်သစ်စူပါမားကတ် Carrefour၊ အမေရိကန် အဝတ်အစားကုမ္ပဏီ GAP နှင့် ဂျပန်

ကုန်တိုက် Uniqlo တို့သည် Skypod ကို အသုံးပြု နေကြသည်။ စက်ရုပ်များသည် တစ်စက္ကန့်လျှင် လေးမီတာအမြန်နှုန်းဖြင့် သွားလာနေသည့်အပြင် စင်များပြည့်သိပ်နေသော ကျဉ်းကျပ် သည့်နေရာတွင် လှုပ်ရှားရသဖြင့် မတော်တဆထိခိုက်မှုဖြစ်ပေါ်နိုင်သည်။ စက်ရုပ် များသွားလာနေသည့် ဧရိယာအတွင်း ဝန်ထမ်းဝင်ရောက်မည်ဆိုပါက အထူးချုပ်လုပ်ထားသော အီလက်ထရွန်နစ်ဂျာကင် ဝတ်ဆင်ရသည်။ ဂျာကင်မှထုတ်လွှတ်သော ရေဒီယိုလှိုင်းကို စက်ရုပ်များကသိရှိပြီး ရှောင်ကွင်းသွားလာသည်။

အချို့စက်ရုပ်များကို လူသားနှင့် အတူယှဉ်တွဲလုပ်ကိုင်နိုင်ရန် တည်ဆောက်ထားသည်။ ထိုစက်ရုပ်များတွင် ဗီဒီယိုကင်မရာ၊ ရေဒါနှင့် အာရုံခံကိရိယာများ တပ်ဆင်ပေးထားခြင်းဖြင့် ဝန်ထမ်း၏လှုပ်ရှားမှုကိုသိရှိကာ စက်ရုပ်က ရှောင်ခွင်းလှုပ်ရှားသည်။ လူအနားသို့ရောက်လာလျှင် အရှိန်လျော့ချခြင်း၊ ရပ်တန့်ခြင်းတို့ဖြင့် မတော်တဆမဖြစ် စေရန် ရှောင်ရှားသည်။

> “အချို့စက်ရုပ်များကို လူသားနှင့် အတူယှဉ်တွဲ လုပ်ကိုင်နိုင်ရန် တည်ဆောက်ထားသည်။ ထိုစက်ရုပ်များတွင် ဗီဒီယိုကင်မရာ၊ ရေဒါနှင့် အာရုံခံ ကိရိယာများ တပ်ဆင်ပေးထားခြင်းဖြင့် ဝန်ထမ်း၏ လှုပ်ရှားမှုကိုသိရှိကာ စက်ရုပ်ကရှောင်ကွင်း လှုပ်ရှားသည်”

ကုန်လှောင်ရုံ၏ အခက်အခဲဆုံးလုပ်ငန်းမှာ အမှာစာပါပစ္စည်းများကို ရွေးချယ်ခြင်းနှင့် ထုပ်ပိုးခြင်းဖြစ်သည်။ ပွဲတော်ကာလများတွင် အမှာစာစုပုံရောက်လာသဖြင့် မနိုင်မနင်းဖြစ်ရသည်။ သိန်းချီသောပစ္စည်းအမယ်များသည် အရွယ်အစားမျိုးစုံ၊ ပုံစံမျိုးစုံ ရှိနေသဖြင့် စက်ရုပ်များအဖို့ပင် လိုအပ်သောပစ္စည်းများကို ရွေးချယ်ရန် မလွယ်ကူလှပေ။

စက်ရုပ်ထုတ်လုပ်သော ကုမ္ပဏီများသည် စက်လက်တံများ (robotic arm) တပ်ဆင်လာကြသည်။ စက်လက်တံတွင် တပ်ဆင်ထားသော ကင်မရာ ဖြင့် ဘားကုတ် (bar code) ကိုဖတ်ရှုကာ လိုအပ်သောပစ္စည်းကို ရွေးချယ်စေသည်။ ဉာဏ်ရည်တု (artificial intelligence) အကူအညီဖြင့် စက်လက်တံများကို သင်ကြားပေးသည်။ ကြက်ဥအပေါ်တွင် လေးလံသောပစ္စည်း မတင်ရန်ကဲ့သို့ ညွှန်ကြားချက်ကို စက်လက်တံများ နားလည်စေသည်။

Boston Dynamic ကုမ္ပဏီက ထုတ်လုပ်သော stretch အမည်ရှိစက်ရုပ်သည် ကုန်တင်ယာဉ်ပေါ်မှ သေတ္တာပုံးများချပြီး စင်များအတွင်း ပစ္စည်းများထည့်ပေးနိုင်သည်။ ကမ္ဘာတလွှား ပါဆယ်ပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းကြီးဖြစ်သော DHL က Stretch များတပ်ဆင်ရန် ပထမဆုံး မှာကြားသောလုပ်ငန်းဖြစ်သည်။ သို့စဉ်တိုင် Stretch များ မြောက်အမေရိက တိုက်တစ်ခွင်တွင် တပ်ဆင်ရန် သုံးနှစ်ခန့်ကြာမြင့်မည်ဟုဆို သည်။ ဤသည်ကိုထောက်ခြင်းဖြင့် နည်းပညာတိုးတက်မှု လျင်မြန်စွာ မဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည်ကို တွေ့ရသည်။

ငှက်ပျောသီးနှင့် ဟင်းသီးဟင်းရွက်များကို ပုံသဏ္ဌာန်အတိအကျ မထုပ်ပိုးထားပါက စက်ရုပ်အနေဖြင့် ရွေးချယ်ကောက်ယူရန် အခက်အခဲရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် သယ်ယူနိုင်သော အလေးချိန်နှင့် အရွယ်အစားသည်လည်း စက်ရုပ်အတွက် အကန့်အသတ်ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ ကုန်လှောင်ရုံလုပ်သား အရေအတွက်သည် တဖြည်းဖြည်း လျော့ချလာလေသည်။ တစ်ချိန်တွင် စက်ရုပ်များကို ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းရသော အင်ဂျင်နီယာများသာ လူသားဟူ၍ ကုန်လှောင်ရုံအတွင်း ကျန်ရစ်တော့မည်။ မောင်းသူမဲ့ ကုန်တင်ယာဉ်များကို သုံးစွဲလာသည့်အခါ ကုန်လှောင်ရုံမှ စားသုံးသူလက်ထဲအရောက် ကုန်ပစ္စည်းပို့သော လုပ်ငန်းစဉ်တွင် လူသားအလုပ်သမား ပါဝင်ပတ်သက်ရန် လိုတော့မည် မဟုတ်ပေ။

စက်ရုပ်များ အသုံးဝင်လာသည်နှင့်အမျှ အလုပ်အကိုင်ဆုံးရှုံးမှု အများအပြားရှိလာသည်။ သို့သော် စက်ရုပ်နည်းပညာသည် အခြားအလုပ်အကိုင်အမျိုးအစားများကို ဖန်တီးပေးလိမ့်မည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်လွန်နှစ်များတွင် တယ်လီဖုန်းအော်ပရေတာ ထောင်ပေါင်းများစွာ ရှိခဲ့သော်လည်း အော်တိုမက်တစ် တယ်လီဖုန်းစက်ခလုတ်ခုံများ ပေါ်လာသည့်အခါ အော်ပရေတာများ အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်ကုန်ကြသည်။ သို့သော် ကြေးနန်းဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍတွင် အလုပ်အကိုင်သစ်များစွာ ပေါ်ထွန်းလာသည်။ ပစ္စည်းပို့ဆောင်ရေး လျင်မြန်ချောမွေ့လာသည့်အတွက် အွန်လိုင်းလုပ်ငန်းများ ပေါ်ပေါက်လာသည်။ ယခုအခါ commerce သည် အရှိန်အဟုန်ဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးလာသည့်အတွက် အလုပ်အကိုင်သစ်များကို ဖန်တီးပေးလျက်ရှိသည်။

တာရာဝင့်ထွန်း

1. New robots ____ smarter and faster ____ are taking over warehouses

2. Amazon Fuliment Centre Tour – Youtube.

ဇီဝမျိုးစုံ မျိုးကွဲတို့၏ ခိုလှုံရာ

သန့်စင်သိန်း

“ လူသားတို့ရဲ့ အသက်ရှင်ရပ်တည်ရေးဟာ
ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအပေါ် တစ်နည်းနည်းဖြင့်
မှီခိုနေကြရတာ ဖြစ်ပါတယ်။
သက်ရှိမျိုးစိတ်တစ်မျိုး ပျောက်ကွယ်သွားလျှင်ပင်
ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများ၏ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး
အဘက်ဘက်သို့ ဆုံးရှုံးမှုများဖြစ်နိုင်သည်ကို
လူ့သမိုင်းဖြစ်ရပ်များက
သက်သေထူပြီး ဖြစ်ပါတယ် ”

လူသားတို့ရဲ့ အသက်ရှင်ရပ်တည်ရေးဟာ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအပေါ် တစ်နည်းနည်းဖြင့် မှီခိုနေကြရတာ ဖြစ်ပါတယ်။ သက်ရှိမျိုးစိတ်တစ်မျိုး ပျောက်ကွယ်သွားလျှင်ပင် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများ၏ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး အဘက်ဘက်သို့ ဆိုးရွားမှုများဖြစ်နိုင်သည်ကို လူ့သမိုင်းဖြစ်ရပ်များက သက်သေထူပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် ကမ္ဘာ့ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနေ့ အထိမ်းအမှတ်ဆောင်ပုဒ်မှာ "Biodiversity" တို့ကမ္ဘာမြေတည်မြဲဖို့ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်တို့ကို အချိန်မီ ထိန်းသိမ်းကြစို့ဆိုပြီး သတ်မှတ်ထားရှိတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများဟာ လူသားတွေရဲ့လောဘကြောင့် တစ်ဖြည်းဖြည်း ပျက်စီးဆုံးရှုံးလာပြီးဖြစ်ကာ အချိန်မီထိန်းသိမ်းမှုများ မပြုလုပ်ပါက ဂေဟစနစ်များ ပျက်စီးယုတ်လျော့ပြီး နောက်ဆုံး လူသားမျိုးနွယ်တစ်ရပ်လုံးအပေါ် ဘေးအန္တရာယ်များစွာ ကျရောက်လာမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ နိုင်ငံတကာ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးပညာရှင်တွေက လူတွေရဲ့ခြိမ်းခြောက်မှုကြောင့် အနည်းဆုံး (၇၅%) ပျက်ဆီးလျက်ရှိပြီး ဒေသတွင်း အပင်မျိုးစိတ်အရေအတွက် အနည်းဆုံး (၁၅၀၀) ပါဝင်သည့်ဒေသများကို Biodiversity Hotspot Area လို့ သတ်မှတ်ကာ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများကို အရှိန်အဟုန်မြှင့်တင် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံ ကမ်းရိုးတန်းဒေသတစ်လျှောက်ကို ကြည့်လိုက်မယ်ဆိုရင် ရင်သပ်ရှုမောဖွယ်ကောင်းတဲ့ သန္တာကျောက်တန်းများနှင့် ဂေဟစနစ်တွေဟာ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအလွန်ပေါများပြီး Biodiversity Hotspot Area တွေ များစွာတည်ရှိကြောင်း သက်သေပြနေပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံဟာ သဘာဝပထဝီအနေအထားအရ အပေါများဆုံးသော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ

အဖြစ် ပါဝင်နေတာကြောင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် မပျက်စီးစေရေးအတွက် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန် ပိုပြီး အလေးအနက်ထားဖို့လိုပါတယ်။ COVID-19 ကို ကမ္ဘာ့ကပ်ရောဂါအဖြစ် WHO က မကြေညာသေးခင် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် အစောပိုင်းကာလလောက်က ဖြစ်မယ် ထင်ပါတယ်။ ကျောက်ဖြူမြို့၊ ကညင်တောကျေးရွာ၊ အခြေခံပညာ မူလွန်ကျောင်းတစ်ခုမှာ မြို့ခံပရဟိတ အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ဖြစ်တဲ့သန္တာမြေဖောင်ဒေးရှင်းနှင့်ကျောက်ဖြူ ခရိုင် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဦးစီးဌာနတို့ ပူးပေါင်း ပြီးပြုလုပ်တဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ အသိပညာပေး ဟောပြောပွဲတစ်ခုမှာ သန္တာမြေ ဖောင်ဒေးရှင်းဥက္ကဋ္ဌက သန္တာမြေ၏ အဓိပ္ပါယ်နှင့် ပတ်သက်ပြီး ကျောက်ဖြူပင်လယ် ကမ်းခြေတွင် ယခင်က သန္တာကျောက်တန်းများဖြင့် ဝန်းရံလျက်ရှိ ခဲ့တယ်။ အဲဒါကိုအစွဲပြုပြီး ကျောက်ဖြူမြို့ကို သန္တာမြေ ဟုခေါ်တွင်ခဲ့ကြောင်း၊ ယခုအချိန်မှာတော့ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတိုးချဲ့လာမှုများကြောင့် ပျက်စီးပျောက် ကွယ်သွားပြီဖြစ်ကြောင်း စိတ်မကောင်း ဖြစ်စွာပြော နေတာကို ကြားလိုက်ရပါတယ်။ မာန်အောင်ကျွန်း၊ ပြင်ကောက်ကျေးရွာနှင့် ဘုတ်မျက်တောကျေး ရွာ ကြားရှိ ပင်လယ်ကမ်းခြေ တစ်လျှောက်မှာလည်း ဒီရေအကျချိန်၌ သန္တာကျောက်တန်းများ ပေါ်ထွက် လျက်ရှိကြောင်း၊ သွားရောက်လည်ပတ် ကြည့်ရှု သူများ များပြားလျက်ရှိကြောင်း၊ သွားရောက်ကြည့်ရှု သူများကြောင့် သဘာဝအတိုင်းတည်ရှိနေတဲ့ သန္တာ ကျောက်တန်းများ ပျက်စီးမှုရှိလာနိုင်ကြောင်း၊ လူမှု ကွန်ရက် (facebook page) များတွင် ပျံ့နှံ့နေပါ တယ်။ သန္တာကျောက်တန်းတွေဟာ ဇီဝမျိုးစုံမျိုး ကွဲများစွာရဲ့ တည်နေရာ ဌာနတွေဖြစ်ပါတယ်။ သန္တာ ကျောက်တန်း ဂေဟစနစ်တွေ ပျက်စီးသွားခဲ့ရင် နောက် ဆက်တွဲအနေနဲ့ ပျက်စီးဆုံးရှုံးသွားမယ့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ အရေအတွက်ဟာ မခန့်မှန်းနိုင်လောက်အောင် များပြား ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကျွန်တော့်အနေနဲ့ ဒီဆောင်းပါးမှာ သန္တာကျောက်တန်းများရဲ့ တန်ဖိုးနှင့် အရေးပါပုံတွေကို ဆွေးနွေးလိုပါတယ်။

“မြန်မာနိုင်ငံ ကမ်းရိုးတန်းဒေသ တစ်လျှောက်ကို ကြည့်လိုက်မယ်ဆိုရင် ရင်သပ်ရှုမောဖွယ်ကောင်းတဲ့ သန္တာကျောက်တန်းများနှင့် ဂေဟစနစ်တွေဟာ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ အလွန်ပေါများပြီး Biodiversity Hotspot Area တွေ များစွာတည်ရှိကြောင်း သက်သေပြနေပါသည် ”

နေထိုင်ကျက်စားရာဒေသတစ်ခု

သန္တာကျောက်တန်းတွေဟာ ကမ္ဘာပေါ်မှာ အကျယ်ပြန့်ဆုံးနှင့် တန်းဖိုးအရှိဆုံးသော ဂေဟစနစ်များထဲတွင်ပါဝင်ပြီး တစ်ခြားသော ရေငန်ဂေဟစနစ်များထက်ပိုပြီး ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ စုံစုံလင်လင်ရှိပါသည်။ အမေရိကန်အခြေစိုက် အဖွဲ့ အစည်းတစ်ခုဖြစ်တဲ့ National Ocean Service ရဲ့ ထုတ်ပြန်ချက်တစ်ခုမှာ ငါးမျိုးစိတ် (၄၀၀၀) ကျော်၊ အခွံမာကောင်မျိုးစိတ် (၈၀၀) နှင့် တစ်ခြားသောမျိုးစိတ်များ ရာပေါင်းများစွာ သန္တာကျောက်တန်းပေါ် မှုတည်လျက်ရှိပြီး ရှာဖွေမတွေ့ရှိသေးတဲ့ သက်ရှိမျိုးစိတ်များမှာလည်း သန်းနှင့်ချီ၍ရှိနေနိုင်သေး ကြောင်းဖော်ပြထားသည်။ နိုင်ငံတကာ သန္တာကျောက်တန်းများ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်တဲ့ Coral Guard–ian ရဲ့ ဖော်ပြချက်တွေမှာတော့ အပင်နှင့် သတ္တဝါမျိုးစိတ်ပေါင်း (၁) သန်းကျော်၊ ရေနေသတ္တဝါမျိုးစိတ်အားလုံးရဲ့ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းဟာ သန္တာကျောက်တန်းများအပေါ် မှီခိုနေရတယ်ဆိုတာကို တွေ့ရှိရပါတယ်။ သန္တာကျောက်တန်းများရှိရာသို့ ပင်လယ်ကမ်းလွန်ရပ်မှ ငါးပေါက်ငယ်လေးများ လာရောက် ကျက်စားလေ့ရှိတာကြောင့် တစ်ခြားသော ရေငန်ဂေဟစနစ်များ၏ ဖြစ်တည်မှုအပေါ်မှာလည်းအရေး ပါနေပါတယ်။ ဒ့ါအပြင် သန္တာကျောက်တန်းဖြစ် ပေါ်ရာတွင် အဓိကပါဝင် လုပ်ဆောင်ပေးတဲ့ ကြက်တူရွေးငါး (parrotfish) အုပ်စုကြီးများဟာ ကြီးမားကျယ်ပြန့်တဲ့ သဲပြင်ကြီးများကိုဖြစ်စေပြီး ထိုမှတဆင့် ရေစီးကြောင်းရဲ့ သယ်ယူမှုကြောင့် သဲခုံတောများ၊ ကျွန်းငယ်များကို ဖြစ်ပေါ်စေပါတယ်။ အထူးသဖြင့် ဒီဖြစ်စဉ်ဟာ ဒီရေတောဂေဟစနစ်ရှိရာ ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းမှာ အဖြစ်များလေ့ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီရေတောဂေဟစနစ်များ၏ ရှင်သန်မှု သည်ပင်လျှင် သန္တာကျောက်တန်းများနှင့် ဆက်စပ် မှုရှိနေတာကို တွေ့ရှိရမှာဖြစ်ပါတယ်။

> **“ နိုင်ငံတကာ သန္တာကျောက်တန်းများ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်တဲ့ Coral Guardian ရဲ့ ဖော်ပြချက်တွေမှာတော့ အပင်နှင့် သတ္တဝါ မျိုးစိတ်ပေါင်း တစ်သန်းကျော်၊ ရေနေသတ္တဝါ မျိုးစိတ်အားလုံးရဲ့ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းဟာ သန္တာကျောက်တန်းများအပေါ် မှီခိုနေရတယ်ဆိုတာကို တွေ့ရှိရပါတယ် ”**

သန္တာကျောက်တန်းများဖြစ်ပေါ်လာပုံ

ဇူဆန်သဲလ်လေး (zooxanthellae) လို့ခေါ်တဲ့ အဏုဇီဝပင်လယ်ရေညှိများနှင့် အပြန်အလှန် အကျိုးပြုနေထိုင်ခြင်း (symbiotic relationship) နဲ့ အသက်ရှင်တဲ့ သန္တာကောင်ငယ်လေးတွေဟာ ရေအောက်မှာတိမ်မြုပ်နေတဲ့ ကျောက်တုန်းကြီးတွေ၊ တခြားသော မာကျောတဲ့ အရာဝတ္ထု တွေပေါ်မှာ တွယ်ကပ်ပြီး ကဲလ်စီယံကာဗွန်နိတ် အလွှာလေးများကို စိုက်ထုတ်ရာကနေ အချိန်ကြာလာသည့်အခါ သန္တာကျောက်တန်းကို ဖြစ်ပေါ်လာစေပြီး တည်ဆောက်ပုံနှင့် တည်ရှိ နေမှုအပေါ်မူတည်ပြီး မြိတ်သန္တာကျောက်တန်း (Fringing Reef)၊ အတားသန္တာကျောက်တန်း (Barrier Reef) နှင့် အလယ်တွင် ရေအိုင်ငယ်လေးရှိတဲ့ သန္တာကျောက်တန်း (Attoll Reef) ဆိုပြီး (၃) မျိုးရှိပါတယ်။ ပထမအမျိုးအစားဟာ အများဆုံးတွေ့ရတဲ့ သန္တာကျောက်တန်းဖြစ်ပြီးတော့ ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်ပေါ်သို့ တိုက်ရိုက်ထိုးထွက်လျက် ရှိပါတယ်။ ဒုတိယအမျိုးအစားကတော့ မျက်နှာပြင် အနည်းငယ်ထိုးထွက်နေပြီး ကမ်းခြေမှပိုဝေးတဲ့နေရာတွေမှာ တွေ့ရပြီး တတိယအမျိုးအစားကတော့ မီးတောင်နှင့်နီးသည့်နေရာတွင်သာ ဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိပါတယ်။

ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်း၏ တံတိုင်းကြီးသဖွယ်

သန္တာကျောက်တန်း ဧရိယာဟာ ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာကြမ်းပြင်ရဲ့ (၀.၂ ရာခိုင်နှုန်း) အောက်တွင်သာတည်ရှိပြီး ကမ္ဘာ့နိုင်ငံပေါင်း (၁၀၀) ကျော်တွင် စုစုပေါင်း (၁၅၀,၀၀၀) ကီလိုမီတာအထိ ရှည်လျားပါသည်။ သန္တာကျောက်တန်းတွေဟာ ပင်လယ်ကမ်းခြေကနေ ရေအောက်မီတာ ဆယ်နှင့်ချီသည့် နေရာများအထိ တည်ရှိနိုင်တာကြောင့် ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာမှ ဝင်ရောက်တာတဲ့အပိုင်းအစများကို စုပ်ယူရာမှာ အလွန်ပင် ထိရောက်ပါတယ်။ ပင်လယ်လှိုင်း ပြင်းအားများကိုလည်း လျော့ကျစေပြီး ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်း ကမ်းပါးတိုက်စားခြင်းကိုလည်း ကာကွယ် ပေးပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ဆူနာမီလှိုင်းလုံးကြီးများ၊ ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်းလို ပြင်းထန်တဲ့ အပူပိုင်းမုန်တိုင်းများ ဝင်ရောက်တိုက်ခတ်တဲ့ အချိန်အခါမှာလည်း ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများကို လျော့နည်းစေပါသေးသည်။

အစာအရင်းအမြစ်တစ်ခု

သန္တာကျောက်တန်းပေါ်မူတည်ပြီး ကျက်စားနေထိုင်ကြတဲ့ ရေသတ္တဝါတွေဟာ ပရိုတိန်းဓာတ် အလွန်ကြွယ်ဝတဲ့ အစာအရင်းအမြစ်တွေဖြစ်ပြီး ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်း၏ ဒေသထွက် ငါးများရဲ့ သုံးပုံတစ်ပုံထိ ပါဝင်လျက်ရှိနေပါတယ်။ စနစ်တကျ စီမံခန့်ခွဲထားတဲ့ သန္တာကျောက်တန်းဧရိယာ (၁) စတုရန်းကီလိုမီတာမှာ ငါး၊ ခွံမာရေနေသတ္တဝါ၊ ခရုနှင့် တစ်ခြားသော ကျောရိုးမဲ့သတ္တဝါ (၅) တန်မှ (၁၀) တန်အထိ ပင်လယ်စာအဖြစ် လူတွေအတွက် ထောက်ပံ့ပေးနိုင်ပါတယ်။ ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းဒေသများကိုမှီပြီး ကမ္ဘာ့လူဦးရေရဲ့ (၈) ပုံ (၁) ပုံခန့် နေထိုင်လျက်ရှိတာကြောင့် သန္တာကျောက်တန်းတွေဟာ သန်းပေါင်းထောင်နဲ့ချီသည့် လူဦးရေအတွက် အစာအရင်းအမြစ်တစ်ခု ဖြစ်တယ်ဆိုရင်လဲ မမှားပါဘူး။

ပျက်စီးရသည့်အကြောင်းအရင်းများ

သန္တာကျောက်တန်းတွေဟာ ဂေဟစနစ်အရ အလွန်အရေးပါသလောက် အရမ်းကို ထိခိုက်လွယ်တဲ့အရာ ဖြစ်ပါတယ်။ သန္တာကျောက်တန်းတွေပေါ်မှာ ခြေလှမ်းတစ်လှမ်း ချလိုက်ရင်တောင် မလိုလားအပ်တဲ့ ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုတွေ ဖြစ်တတ်ပါတယ်။ လူဦးရေ အဆမတန် တိုးပွားလာခြင်းနှင့် ကမ္ဘာကြီးပူနွေးလာမှုတွေက ပျက်စီးရခြင်းရဲ့ အဓိက အကြောင်းအရင်းတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ပင်လယ်မျက်နှာပြင်ရဲ့ အပူချိန် မြင့်မားလာခြင်းနှင့် လူတွေရဲ့ စွန့်ထုတ်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်လာတဲ့ ပင်လယ်ရေ အက်ဆစ်ဓာတ်ဖောက်ခြင်း (Ocean Acidification) တွေက သန္တာကျောက်တန်းအရည်အသွေး ကျဆင်းခြင်းဖြစ်စဉ် (Coral Bleaching) ကို ဖြစ်စေပါတယ်။ ပင်လယ်ဆိပ်ကမ်းများတည်ဆောက်ခြင်း၊ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကြောင့် ရေထုညစ်ညမ်းခြင်း၊ ငါးအလွန်အကျွံဖမ်းဆီးခြင်း၊ မိုင်းခွဲငါးဖမ်းခြင်း၊ ဆေးချ ငါးဖမ်းခြင်းနှင့် စီးပွားဖြစ်ငါးပြတိုက်တွေအတွက် သန္တာကျောက်များစုဆောင်းခြင်း၊ အိမ်တွင်း အမှတ်တရပစ္စည်းအဖြစ်စုဆောင်းခြင်း စတဲ့ လူသားတွေရဲ့ လုပ်ဆောင်ချက်ကလည်း သန္တာကျောက်တန်းတွေပျက်စီးရတဲ့ အကြောင်းအရင်းတွေဖြစ်ပါတယ်။

နိဂုံးချုပ်အနေနဲ့ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများဟာ လူသားတွေရဲ့ နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးပယောဂကြောင့် တစ်စတစ်စ ပျက်စီးဆုံးရှုံးလျက်ရှိပြီး ထိန်းသိမ်းခြင်းလုပ်ငန်းတွေ အချိန်မီလိုအပ်လျက်ရှိနေပါတယ်။ မြန်မာ့ကမ်းရိုးတန်းဒေသတွေဖြစ်ကြတဲ့ ရခိုင်ကမ်းမြောင်ဒေသ၊ ဧရာဝတီကမ်းရိုးတန်း၊ တနင်္သာရီကမ်းရိုးတန်းဒေသတွေနှင့် ကမ်းလွန်ပင်လယ်ပြင်ကျွန်းစုတွေဟာ သန္တာကျောက်တန်းများစွာတည်ရှိပြီး ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းတွေကို အရှိန်အဟုန်မြှင့်တင်သင့်တဲ့ Biodiversity Hotspot Area တွေ ဖြစ်ပါတယ်။ သက်ရှိမျိုးစိတ်တွေ အလွန်ပေါ်များလှတဲ့ အဆိုပါ သန္တာကျောက်တန်းဂေဟစနစ်တွေဟာ မဖြစ်မနေ စောင့်ရှောက်ကြရမယ့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲတို့ရဲ့ အစဉ်ခိုလှုံရာ အသိုက်အမြုံကြီးဖြစ်ပါကြောင်း တင်ပြလိုက်ရပါသည်။

သန့်စင်သိန်း

ဥရောပသမဂ္ဂနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲရေး

ခင်မောင်မြင့်

❝ အကယ်၍ ခရစ်နှစ် ၂၀၅၀ ပြည့်နှစ်တွင်
ကမ္ဘာကြီး၌ ကာဗွန်လွှတ်ထုတ်မှု
လုံးဝမရှိသောအဆင့်သို့ ရောက်ရှိရန်
ဆောင်ရွက်မည်ဆိုပါလျှင် လက်ရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုထက်
နှစ်ဆမကတိုး၍ တစ်နှစ်လျှင်
ဒေါ်လာ ၅ ထရီလီယံအထိရောက်အောင်
ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်သည် ❞

ဥရောပသမဂ္ဂ၏ အစိမ်းရောင်စည်းမျဉ်းများသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲရေးကို ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရန် အနည်းငယ်မျှသာ စွမ်းဆောင်နိုင်ပေမည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံကြသူများကို အားကိုး၍ ကမ္ဘာကြီးကိုကယ်တင်ရန် (ရင်းနှီးမြှုပ်နှံကြသူများအတွင်း) အမျိုးအစား ခွဲခြား ဆောင်ရွက် ခြင်း၌ အကန့်အသတ်များရှိနေသည်။

အစိမ်းရောင်ပြောင်းလဲရေးတွင် ဘဏ္ဍာငွေ မတည်သုံးစွဲရန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံကြသူများ၏ စိတ်ပါဝင်စားလာခြင်းမှာမူ တိုးတက်လာနေ လျှက်ရှိသည်။ ယင်းသဘောကို လတ်တလော တွင် လျှပ်စစ်ကားထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း၌ စိတ်ပါဝင်စားသူများ တဖြည်းဖြည်း တိုးတက် များပြားလာခြင်းကိုကြည့်ခြင်းဖြင့် သိနိုင်ပါသည်။ ကနေဒါဘက်ထရီကုမ္ပဏီဖြစ်သော တက်စ်လာ (Tesla) ကုမ္ပဏီ၏ ရှယ်ယာများသည် ၂၀၂၁ ခုနှစ်အတွင်း ၅၀ ရာခိုင်နှုန်း တိုးတက်လာခဲ့သည်။ တရုတ်နိုင်ငံ၏ ဘက်ထရီလုပ်ငန်း ကုမ္ပဏီကြီးဖြစ်သည့် ကာတယ်လ် (Catl) သည် ၆၈ ရာခိုင်နှုန်း တိုးတက်ခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်သည့်တိုင် ထိုကုမ္ပဏီကြီးများကို ပို၍နီးကပ်လေ့လာကြည့်ပါလျှင် ပြဿနာကြီးများကို တွေ့ရပေမည်။ အကယ်၍ ခရစ်နှစ် ၂၀၅၀ ပြည့်နှစ်တွင် ကမ္ဘာကြီး၌ ကာဗွန်လွှတ်ထုတ်မှု လုံးဝမရှိသောအဆင့်သို့ ရောက်ရှိရန် ဆောင်ရွက်မည်ဆိုပါလျှင် လက်ရှိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုထက် နှစ်ဆမကတိုး၍ တစ်နှစ်လျှင် ဒေါ်လာ ၅ ထရီလီယံအထိရောက်အောင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ရန်ပုံငွေ စီမံခန့်ခွဲမှုသည်လည်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သန့်ရှင်းရေးနှင့်အတူ နေရာအနှံ့အပြား များပြားစွာ ရှိနေရမည်ဖြစ်သည်။ ပတ်ဝန်းကျင် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်မှုကို ရေရှည်တည်တံ့နိုင်စေရန် ထိန်းသိမ်းသည့် စီမံကိန်းများလည်း အရေအတွက်များပြားစွာ အလျင်အမြန် တိုးပွားလာနေပေသည်။ သို့သော် ထိုစီမံကိန်းများသည်

ပရမ်းပတာဖြစ်နေပြီး တညီတညွတ်တည်း ဖြစ်မနေကြချေ။ များစွာသော ရန်ပုံငွေအဖွဲ့အစည်းများ (ရှယ်ယာဒိုင်များ) ကလည်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတို့ကို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးအတွက် အရေးပါသော အရည်အချင်းများနှင့်ပတ်သက်၍ လွဲမှားစွာ လမ်းညွှန်ပြနေခဲ့ကြသည်။

ထိုအခြေအနေများကို ကူညီကယ်တင်နိုင်သူမှာ ဥရောပသမဂ္ဂ (အီးယူ)ပင် ဖြစ်သည်။ အီးယူက အမှတ်အသား တံဆိပ်ကပ်ခြင်း (သို့မဟုတ်) အမျိုးအစား အစီအစဉ်သစ်ကို စီစဉ်တီထွင်ခဲ့သည်။ ထိုသို့ပြုလုပ်ခြင်းသည် စီးပွားရေးကို လှုပ်ရှားတက်ကြွလာစေပြီး အုပ်စုလိုက် စနစ်တကျခွဲခြားစီစဉ်နိုင်ခဲ့သည်။ ရှုံ့ညွှန်နှင့် မိလ္လာအညစ်အကြေးများကို ခြေဖျက်ရန် အောက်ဆီဂျင်မပါရှိသော အပူပေးရေစုပ်စက်များ တပ်ဆင်စေခဲ့ခြင်းကြောင့် ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေနှင့် လိုက်လျောညီထွေစွာ ရေရှည်တည်တံ့နိုင်စေသည်ဟု ယူဆကြသည်။ ထိုစိတ်ကူးအယူအဆသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ကုမ္ပဏီကြီးများနှင့် ရန်ပုံငွေအဖွဲ့အစည်းများ (ရှယ်ယာကုမ္ပဏီကြီးများ) အနေဖြင့် သူတို့ကုမ္ပဏီများ၏ မည်သည့်ရှယ်ယာ (ထည့်ဝင်ငွေ) များတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်မပျက်စီးစေရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ရာတွင် အရည်အချင်းပြည့်စုံကြောင်း ဖော်ထုတ်ရန် ဤစိတ်ကူး အယူအဆကို အသုံးပြုကြစေလိမ့် မည်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ သိရှိနားလည်သွားခြင်းကလည်း ဈေးကွက်များ၌သာ ရင်းနှီးငွေများ အစုလိုက်အပြုံလိုက် ရှိနေစေမှုကို ဖြေလျှော့ပေးနိုင်ရေးအတွက် အကူအညီပေးနိုင်ပေလိမ့်မည်။ ထိုကဲ့သို့ ဈေးကွက်များတွင်သာ စုပြုံရင်းနှီးနေခဲ့ကြသည့် အစီအစဉ်ကို နှစ်ကာလကြာရှည်စွာ လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြသည်။ ဒီဇင်ဘာလ ၃၁ ရက်နေ့တွင် ဥရောပကော်မရှင်က မိမိ၏ နောက်ဆုံးတွေးတောယူဆချက်ကို ဖြန့်ဝေပေးခဲ့သည်။

နိုင်ငံအသီးသီး၏ စွမ်းအင်ရယူရသော ရင်းမြစ်များမှာ မတူညီကြပေ။ သို့ဖြစ်၍ ထိုသို့ရယူနိုင်ရေးမှာလည်း နိုင်ငံရေးအနေအထားပေါ်တွင် ကန့်သတ်

“ရှုံ့ညွှန်နှင့် မိလ္လာအညစ်အကြေးများကို ခြေဖျက်ရန် အောက်ဆီဂျင်မပါရှိသော အပူပေးရေစုပ် စက်များ တပ်ဆင်စေခဲ့ခြင်းကြောင့် ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေနှင့် လိုက်လျောညီထွေစွာ ရေရှည်တည်တံ့ နိုင်စေသည်ဟု ယူဆကြသည် ”

"သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကို ပတ်ဝန်းကျင်မပျက်စီးစေရေးနှင့် ကိုက်ညီသော စွမ်းအင် (green) အဖြစ် အမျိုးအစားသတ်မှတ်မည့် အစီအစဉ်သည်လည်း အငြင်းပွားဖွယ်ရာ ဖြစ်ခဲ့ရသည်"

တည်မှီနေပေသည်။ ယခုထက်တိုင်အောင် ထိုသို့ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ထားခြင်းသည် ကျိုးကြောင်း ဆီလျော်နေပုံ ရနေသည်။ နျူကလီးယား(အဏုမြူ) စွမ်းအင်ကို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် မပျက်စီးစေရေး နှင့်ကိုက်ညီသော စွမ်းအင်အဖြစ် အမျိုးအစား သတ်မှတ်နိုင်ရန်မှာ အဆိပ်အတောက်ဖြစ်စေသည့် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို လုံခြုံစိတ်ချရအောင် ဖယ်ရှားရှင်းလင်းထားသည့် အခြေအနေများပေါ်တွင် မူတည်နေသည်။ ထိုသို့ အဏုမြူစွမ်းအင်ကို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် မပျက်စီးစေရေးနှင့် ကိုက်ညီသော စွမ်းအင်အဖြစ် တံဆိပ်ကပ်ခြင်းကို ဂျာမဏီနိုင်ငံမှ Green ပါတီ၏ လှောင်ပြောင်သရော် ပြောဆိုမှုများနှင့် ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။ သို့သော် ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှု လုံးဝမရှိစေရေးတွင်မူ အဏုမြူစွမ်းအင်သည် အရေးပါသောကဏ္ဍမှ ပါဝင်နိုင်ပေသည်။ အကူးအပြောင်းကာလအတွင်း၌သာ အဏုမြူစွမ်းအင်ကို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် မပျက်စီးစေရေးနှင့် ကိုက်ညီသော စွမ်းအင် (green) အဖြစ် ယူဆထား ခြင်းသည် အမှန်အားဖြင့် ဘာမဆို အလွန်အမင်း ကြောက်ရွံ့နေခြင်း၊ စိတ်ချယုံကြည်မှု နည်းလွန်းခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကို ပတ်ဝန်းကျင် မပျက်စီးစေရေးနှင့် ကိုက်ညီသော စွမ်း အင် (green) အဖြစ် အမျိုးအစားသတ်မှတ်မည့် အစီအစဉ်သည်လည်း အငြင်းပွားဖွယ်ရာဖြစ်ခဲ့ရသည်။ သို့ရာတွင် ထိုစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများသည် လက်တွေ့ကျသည့်သဘာဝကျသောတန်ဖိုးဖြတ်ခြင်းကိုထင်ဟပ်စေသည်။ထိုကဲ့သို့သတ်မှတ်လိုက်ခြင်းကြောင့်အဏုမြူစွမ်းအင်သည် နောင်လာမည့် ဆယ်စုနှစ်အတွင်း၌ အကူးအပြောင်းကာလ၏ အဓိကကျသော လောင်စာစွမ်းအင်တစ်မျိုး ဖြစ်လာပေမည်။ သူတို့က ဓာတ်ငွေ့ (သုံးစွဲရေး) စီမံကိန်းများကို သတ်မှတ်ကန့်သတ်ထားသည့် ကာလအတွင်း၌သာ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် မပျက်စီးစေရေးနှင့်ကိုက်ညီသော စွမ်းအင် (green) အဖြစ် သဘောထားကြသည်။ အကယ်၍ သူတို့က ပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းမှုကို ပို၍ဖြစ်စေ

သည့် ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်း လောင်စာများကို အစားထိုးခဲ့ပါလျှင် ဆယ်စုနှစ်ကုန်ဆုံးချိန် အထိသာသုံးစွဲရန် သဘောတူ အတည်ပြုချက် ရယူထားပါသည်။ ထို့ပြင် ၂၀၃၅ ခုနှစ်တွင် ပို၍သန့်စင်သော စွမ်းအင်အရင်းအမြစ်များအဖြစ် ပြောင်းလဲရရှိနိုင်မည့် စီမံကိန်းများကို ထိန်းချုပ်ထားရှိပါသည်။

စီမံကိန်း၏ အပြစ်အနာအဆာများမှာ ဗျူရိုကရက်တစ် အယူအဆရှိသော အမြင် ထဲတွင် တွေ့ရှိရပေသည်။ ရိုးစင်းသော သဘော သဘာဝရှိသည့် တံဆိပ်ကပ်ခြင်း သို့မဟုတ် အမျိုးအစားသတ်မှတ်ခြင်းသည် သန့်စင်မှုစစ်ဆေးခြင်းကို ဦးဆောင်ရမည်။ ထိုအထဲတွင် ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှုကိုဖြစ်စေသည်ဟု သတ်မှတ်တန်ဖိုးဖြတ်ခံရသော ရန်ပုံငွေ အဖွဲ့ အစည်းများ (ရှယ်ယာကုမ္ပဏီကြီးများ) ကို ဖယ်ထုတ်ထားရမည်။ အမှန်အားဖြင့် အရင်း အနှီးဈေးကွက်များ၏ အဓိက အလုပ်တစ်ခုမှာ ပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းမှုကိုဖြစ်စေသည့် ကုမ္ပဏီမှများကို ပိုင်ဆိုင်ရန်နှင့် သူတို့၏ ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှုကို စီမံခန့်ခွဲရန်ဖြစ်သည်။ အမျိုး အစားခွဲခြားခြင်းသည် တည်ငြိမ်နေသော်လည်း အခြား တစ်ဖက်တွင်မူ နည်းပညာပိုင်း ပြောင်းလဲ မှုများက အချို့သော လုပ်ဆောင်မှုများ၏ ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှု ပြင်းထန်ခြင်းများကို ဖြတ် တောက် ပေးပေလိမ့်မည်။ အမျိုးအစားခွဲခြားသူများ ထင်မှတ်မထားသော တီထွင်မှုများကို ဦးဆောင်လမ်းညွှန်ပေလိမ့်မည်။

ထိုလုပ်ဆောင်မှုသည် ဥရောပသမဂ္ဂ၏ ရည်ရွယ်ချက်ကောင်းသော်လည်း အကန့် အသတ်များရှိနေသည့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု ကြောင့် ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုဆိုင်ရာ စိတ်ကူး စိတ်သန်း နမူနာပုံစံများနှင့် လိုက်ဖက်ကိုက်ညီမှုရှိပေသည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် မပျက် စီးရေးနှင့် ကိုက်ညီသောစွမ်းအင် (green) ဆိုင်ရာ ငွေချေးစာချုပ်များကို ဝယ်ယူရန် ဥရောပ ဗဟိုဘဏ်ကို အသုံးပြုခြင်း (ယင်းသည် သူ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာထက်ပို၍ ကျော်လွန်လုပ် ဆောင်ခြင်းဖြစ်သည်။) အပါအဝင် လုပ်ငန်းများကို လုပ်ဆောင်စေခဲ့သည်။ ထို့ပြင် သူတို့၏ ဘဂသက်တမ်း၊ သူတို့ရပိုင်ခွင့်၊ သူတို့အကျိုးအမြတ်တို့မှာ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့် အဆိုးရွားဆုံး ပျက်စီးဆုံးရှုံးရမှုများထက် ပိုမိုနည်းပါးသည့်တိုင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် မပျက် စီးရေးနှင့် ကိုက်ညီသောစွမ်းအင် (green) အသုံးပြုခြင်းအတွက် အခွန်စည်းကြပ်ခြင်းကို အလေးအနက်ထား စမ်းသပ်ဆောင်ရွက်စေခဲ့သည်။

တခြား ဘာလုပ်စရာများ ရှိပါဦးမည်နည်း။ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်မှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ သူများအတွက် သူတို့၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများ (ယင်းလုပ်ငန်းများမှာ ယနေ့အခါတွင် စေ့စပ်သေချာစွာလုပ်ကိုင်နိုင်ရန် ခက်ခဲနေကြသည်။) မှ ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှုကို ပိုမိုလွယ်ကူစွာ ခြေရာခံနိုင်အောင် လုပ်ဆောင်ပေးရန်ပင် ဖြစ်သင့်သည်။ ကာဗွန်ဓာတ်ငွေ့ထုတ်လွှတ်မှု လုံးဝမရှိကြသည့် ရန်ပုံငွေအဖွဲ့အစည်းများ (ရှယ်ယာကုမ္ပဏီကြီးများ) မှာ အကျင့်သီလ ကောင်းသူများ ဖြစ်ကြပေမည်။ သို့သော် သူတို့၏ခြေရာများကို သူတို့ကိုယ်တိုင် ဦးစွာပထမ ပြင်ဆင်ဖျက်သိမ်းကြသူများမှာ ပို၍ကောင်းမွန်သူများ ဖြစ်ပေမည်။ ဤသို့ပြုလုပ်ရန်မှာ (သူတို့ကိုယ်တိုင်) အသစ်ထုတ်ဖော်ပြောဆိုချက် လိုအပ်ပေမည်။ ထို့ကြောင့် ရင်းနှီးမြှုပ် နှံကြသူများအနေဖြင့် ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှုကို ခြေရာခံလိုက်နိုင်ပြီး ထောက်ပံ့မှုဖြစ်စဉ်၏ အခြား တစ်ဖက်၌ နှစ်ကြိမ်ထပ်ရေတွက်ခြင်းကို ရှောင်ရှားနိုင်သည်။ ထိုစနစ်မျိုးသည်

စီမံခန့်ခွဲသူများအတွက် ရိုးရှင်းမည်ဖြစ်သည်။ မည်သည့် စွမ်းအင်ကို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် မပျက်စီးစေရေးနှင့် ကိုက်ညီသည့်စွမ်းအင် (greem) အဖြစ် ရေတွက်မည်ဆိုသည်ကို သဘောတူညီရန် ရုန်းကန်နေကြရသည့် နိုင်ငံအနည်းငယ်ကသာ မေးမြန်းမည်ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် မပျက်စီးစေရေးနှင့် ကိုက်ညီ သောစွမ်းအင် (greem) အသစ်အဖြစ် ထုတ်ဖော်ရေးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုကို ထူထောင်ခဲ့ပြီဖြစ်သည်။ သို့သော် ထိုအဖွဲ့အနေဖြင့် ပို၍ မြန်မြန်ဆန်ဆန် လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပေသည်။

ဥရောပသမဂ္ဂ၏ပိုမိုကျယ်ပြန့်သောရည်မှန်းချက်သည် အရင်းအနှီးသတ်မှတ်ထားမှုကို ပြောင်းလဲစေခြင်းဖြင့် ကာဗွန်ဈေးနှုန်း သတ်မှတ်မှုကို အသုံးချရန် ဖြစ်သင့်ပေသည်။ သဘာဝရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုမှ ကမ္ဘာကြီးကို ကယ်တင်ရန်အတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအပေါ် မှီခိုတည်မှီ၍ အမျိုးအစားခွဲခြားခြင်းကို အသုံးပြုခြင်းသည် ထင်ရှားသိသာသော အကန့်အသတ်များရှိနေသည်။ တစ်ကမ္ဘာလုံးမှထုတ်လွှတ်သည့် ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှု၏ သုံးပုံတစ်ပုံထက်နည်းသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်း (ကုမ္ပဏီ) များမှ ထုတ်လွှတ်သောပမာဏကို လူသိရှင်ကြား စာရင်းပြုစုထားပြီး လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့်ဆိုင်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများက ထိန်းချုပ်ထားကြသည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် မပျက်စီးစေရေးနှင့် ကိုက်ညီသည့်စွမ်းအင် (greem) အသုံးပြုရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအဖို့ ပေါ်လွင်ထင်ရှားသော မက်လုံးမရှိချေ။ နာမည် ပျက်မည်ကို သိပ်ပြီးအလေးမထား ဂရုမစိုက်ပါလျှင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းစေသော အခိုးအငွေ့များထွက်စေသည့် (စက်) ပစ္စည်းများကို ပိုင်ဆိုင်ခြင်းဖြင့် အကျိုးအမြတ်ရရှိနိုင်ပေမည်။ သို့ဖြစ်၍လည်း သူတို့ (ရင်းနှီးမြှုပ်နှံကြသူများ) သည် ထိုသို့သော လုပ်ငန်းများကို သူတို့ဘာသာ များပြားစွာ တိုးချဲ့လုပ်ကိုင်နေကြခြင်းဖြစ်သည်။

ကာဗွန်အပေါ် ဈေးနှုန်းသတ်မှတ်လိုက်ခြင်းက စာရင်းဝင်လုပ်ငန်းကြီးများမျှသာမက စီးပွားရေးနယ်ပယ်တစ်ဝန်းလုံးသို့ အချက်ပေးသံ ဖြတ်သန်းရောက်ရှိသွားသည်။ ထို့ပြင် ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှုကို ဖြတ်တောက်မည့်ရည်မှန်းချက်ဖြင့် အကျိုးအမြတ်ရရှိရေးလှုပ်ရှားမှုတွင် အပြည့်အဝ တန်းစီလာကြသည်။ ဥရောပသမဂ္ဂ၏ အဓိက ကာဗွန်ဈေးနှုန်းသတ်မှတ်သည့် စီမံကိန်းသည် ချမ်းသာသောနိုင်ငံများ၏ အကြီးကျယ်ဆုံးလုပ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ထိုလုပ်ငန်းကို တိုးချဲ့ဆောင်ရွက်မည်ဖြစ်သော်လည်း ယင်းလုပ်ငန်းသည် ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှုအားလုံး၏ ၄၁ ရာခိုင်နှုန်းမျှကိုသာ လွှမ်းခြုံနိုင်သည်။ အကယ်၍ ဥရောပသမဂ္ဂ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကို တိုက်ဖျက်ရန် ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုစွမ်းအားကို ထိန်းချုပ်ထားရာမှ ဖြေလျှော့ပေးခြင်းဖြင့် ကမ္ဘာကြီးကိုဦးဆောင်ရန် အလိုရှိပါက ကာဗွန်ဈေးကွက်သည်လည်း သူ၏ကြိုးပမ်းမှုများကို သတိပြုမိသင့်ပေသည်။

ခင်မောင်ငြိမ့်

အယ်ဒီတာ့စကား

- Active Defence နှင့် အစပျိုးလာသည့် ရုရှား - ယူကရိန်းစစ်ပွဲမှသည် ...

အထူးဆောင်းပါး

၁။ ယူကရိန်းမှသည်
၂။ ကစားပွဲကြီးကြီး၊ လောင်းကြေးမြင့်မြင့် Big Game , High Bet
၃။ ယူကရိန်း - ရုရှား ပဋိပက္ခနောက်ကြောင်း
၄။ တရုတ်ရဲ့ယူကရိန်းပြဿနာ
၅။ ရုရှား - ယူကရိန်းစစ်ပွဲနှင့် ၁၉၇၉ ခုနှစ် တရုတ် - ဗီယက်နမ်စစ်ပွဲ ဘာကြောင့် ကွဲပြားခြားနားရတာလဲ
၆။ ယူကရိန်းစစ်ပွဲလွန် ကမ္ဘာအားမှန်းဆခြင်း

နိုင်ငံရေး

၇။ ရှီကျင့်ဖျင်ပုံဖော်နေသော ကမ္ဘာ့အစီအစဉ်သစ်
၈။ အမေရိကန်တို့ အာရှဒေသမှာအာဏာပြန်လည်တည်ဆောက်နိုင်မှာလား
၉။ ကမ္ဘာကိုရစ်ခွေလိုသော တရုတ်နဂါး
၁၀။ ဂျာမနီနိုင်ငံ၏ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံအပေါ် မူဝါဒအပြောင်းအလဲရှိနိုင်မလား

စီးပွားရေး

၁၁။ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုမှ ပူတင်ရခဲ့သည့် ပညာ
၁၂။ ဗဟိုဘဏ်အတိုးနှုန်း အပြောင်းအလဲနှင့် ရိုက်ခတ်မှု
၁၃။ ဂလိုဘယ်အင်ဖလေးရှင်းဝေဒနာ ပြန်ထလာသလား
၁၄။ အာရှငွေကြေး မြင်ကွင်း

စစ်ရေး

၁၅။ နေတိုးတံခါးပိတ်ချိန်ကျပြီ
၁၆။ ဖြန့်ကြက်လာသော လေးပွင့်ဆိုင်ကာကွယ်ရေးအုပ်စု (Quad)
၁၇။ ရုရှားနှင့်တရုတ်နိုင်ငံတို့၏ ဟိုက်ပါဆောနစ် လက်နက်များ
၁၈။ အရှေ့တောင်အာရှတွင် လက်နက်အပြိုင်အဆိုင်တပ်ဆင်မှု စတင်နေပြီလား
၁၉။ ဂွာဒယ်ကန်နယ်တိုက်ပွဲစဉ် လေ့လာသုံးသပ်ချက်မှ တရုတ်ပြည်သူ့ လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်၏ စစ်ဆင်ရေးဆိုင်ရာ အယူအဆများ
၂၀။ ရုရှား - ယူကရိန်းစစ်ပွဲ ရက်စွဲမှတ်တမ်းများ

လူမှုစီးပွား

၂၁။ ဂရပ်ဖ်များကပြောသော ကမ္ဘာ့အပြောင်းအလဲများ
၂၂။ တရုတ်အစိုးရ၏ ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး မဟာဗျူဟာ
၂၃။ ဆင်းရဲမှုအမျိုးမျိုးလျော့ပါးရေးနှင့် စဉ်ဆက်မပြတ်တိုးတက်မှုရှိရေး

ကျန်းမာရေး

၂၄။ ၄က်ဖျားရောဂါနဲ့ လူသားအားပြိုင်မှု
၂၅။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် သေဆုံးမှုကိုဖြစ်စေသည့် အကြီးမားဆုံးအကြောင်းအရင်းများ

နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေး

၂၆။ ရုရှားနှင့် ဗဟိုအာရှနိုင်ငံများဆက်ဆံရေး

နည်းပညာ

၂၇။ နေသူရိန်၏အရှိန်အဝါဖြင့် လျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်ခြင်း
၂၈။ နျူကလီးယားဓာတ်ပေါင်းဖိုများ၏ အနာဂတ်အလားအလာ
၂၉။ အဆင့်မြင့်စက်ရုပ်များ

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်

၃၀။ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲတို့၏ ခိုလှုံရာ
၃၁။ ဥရောပသမဂ္ဂနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲရေး